ERPENII
GRAMMATICA
ARABICA

IMP
2
050

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

IMP
2
050

~~IX 1-26~~ 32
Est.: 11
Tabla: 3
Núm.: 29

فرنزيسق خاويآءر سيمنات

في مدينة مجريط سنة احدى وخمسون وثمانماية والف

من هديّة السيد الأفضل والأشرف دون سرفين

إستبنيز كلدرون.

FACULTAD
DE FILOSOFÍA Y LETRAS
Est.
Tabla
Núm.

~~Caja C-103~~

216

THOMÆ ERPENII GRAMMATICA ARABICA

CUM

FABULIS LOKMANI ETC.

ACCEDUNT

EXCERPTA ANTHOLOGIÆ

VETERUM ARABIÆ POETARUM

QUÆ INSCRIBITUR

HAMASA ABI TEMMAM

Ex MSS. Biblioth. Academ. Batavæ

EDITA, CONVERSA

Et NOTIS ILLUSTRATA

A B

ALBERTO SCHULTENS.

PRÆFATIO

Imaginariam *Linguam*, *Scriptionem*, & *Lineam Sanctam Judæorum* confutat.

Editio Secunda cum Indice locupletiore.

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE LETRAS DE GRANADA

LUGDUNI BATAVORUM

Apud SAMUELEM et JOANNEM LUCHTMANS

Academiæ Typographos. MDCCLXVII.

PERILLUSTRI. ET. EXCELLENTISSIMO.

VIRO.

WILHELMO.

COMITI. DE. BENTINK.

DOMINO.

IN. ROON. PENDRECHT.

ET. DOREWAERDT.

ETC. ETC. ETC.

OR-

ORDINIS. EQUESTRIS.

HOLLANDIÆ.

MEMBRO. SPLENDIDISSIMO.

CELSO. AC. PRÆPOTENTI.

CONSESSUI.

FOEDERATI. BELGII.

ADSCRIPTO.

AD. CONGRESSUM.

PACIFICATIONIS.

AQUISGRANENSIS.

CUM. MAXIME.

SOCIATÆ. REIPUBLICÆ.

LEGATO.

ACADEMIÆ. BATAVÆ.

CURATORI. PRIMO.

ETC. ETC. ETC.

A. SCHULTENS.

DEDICATIO.

Non tempero mihi, quin Illuſtris *Legationis* Membro ſplendidiſſimo, communis Patriæ voce, omina & pignora Prærogativa gratuler Tranquillitatis, cuncta per *Europam* compoſituræ; atque huncce immortalibus Tuis in Rempublicam meritis cumulum impoſitum privatim quoque læter, atque triumphem.

Donabis interim homini umbram amanti, ut, ſuo ſe modulo ac pede metiens, Soli ſeſe non committat, in ſplendoremque tantæ Rei geſtæ ſe immittere reformidet.

Idem me ſenſus tenuitatis attinet, ne in ampliſſimum me permittam Campum reliquorum, quibus præfulges, ornamentorum Generis, Fortunæ, Vitæ, omnis Doctrinæ quoque omnisque Elegantioris Humanitatis ac Literaturæ, quæ te & Patronum Fautoremque Generoſum, & fidum firmumque Cultorem conſalutant; atque ex Contubernio Tuo dignitatem, nitorem, animos reſumunt.

Non diffitebor quoque, quum Tibi, VIR EXCELLENTISSIME, ad Congreſſum Paci-

cificatorium abituro *Muſas* haſce *Arabicas* deſtinarem, longe alium mihi curſum obverſatum, unde ne nunc quidem deflectendum exiſtimo.

Intereſt univerſi orbis Literati; intereſt Academiæ *Batavæ*; intereſt illuſtris Collegii, quod ſplendori Ejus amplificando pervigili Cura excubat, ut *Natales* hujus *Grammaticæ Erpenianæ*, per quam *Literatura Orientalis* ſeculo præcedente lætiſſime enituit, in conſpectum publicum educantur, ut quantum veſtro Conſeſſui in *Arabicis* quoque *ſtudiis* fovendis & animandis debeatur, univerſus Orbis Eruditus, qua late patet, intelligat, atque agnoſcat.

Sub finem Seculi decimi ſexti, quo *Res Hebræa*, per *Dialectum Aramæam*, (quæ *Chaldaicam* & *Syriacam* ditione ſua amplectitur) ſuffulta, cum emendatis Sacris caput erigebat, etiam notitia aliqua *Dialecti Arabicæ* adlucere cœperat; atque admirationem hominibus Eruditis commovebat, cum ob reliquas opportunitates, quæ inde ad *Hiſtoriam Ara-*

PERILLUSTRIS

AC

EXCELLENTISSIME

COMES.

Infausto Marte diffracta jacebant Fœderati *Belgii* repagula. Jam Reipublicæ fines persultabat Bellum formidolosissimum. Jam non erepto, sed surrepto invictissimo propugnaculo, quod ulteriorem impressionem depulsurum sperabatur, commune omnium Civita-

itum Tutamen ac præſidium immanis fragor circumtonabat; quum, ecce! inſperata tantis in tenebris ſerenitas diffulſit, atque lætiſſima Pacis auſpicia ſeſe necopinato extulere.

Incredibilis miraculo eventus erectæ omnium civium mentes deſtrictum in Salutem *Belgii* brachium Supremi Numinis adorant.

Venerantur Redivivum in GULIELMO QUARTO, PRINCIPE PIO, FELICI, AUGUSTO, Genium Heroum, qui Rempublicam hancce ſanguine ſuo fundarunt, & ad præluſtre in *Europa* culmen evexerunt: atque *Halcyonias* haſce cum Fauſtiſſimo communis Patriæ SIDERE e Cœlo demiſſas agnoſcunt, perſentiſcunt.

Tuam quoque ILLUSTRISSIME VIR, in auſpicatiſſima hacce converſione Rerum ematuranda conſummatiſſimam Prudentiam, Præſentiam conſilii, firmitatem, & exaggeratam pectoris altitudinem, qua ſemper in Republica eminuiſti, incolumitati publicæ invigilans, venerabundi ſuſpiciunt, atque ſummis laudibus vehunt.

Non

Arabiæ, ad rem & religionem *Muhammedanam Alcorano* ſuo ſuperbam, ad Imperium *Saracenicum* & alia *Orientis* Regna, ad ſtudia ingenioſæ gentis ante, & poſt *Muhammedem* ſub *Chalyphis*, ſtrenue exculta, propius fideliusque cognoſcenda redundare poſſent; tum ob ſummam Ejusdem cum *Hebræa* affinitatem, ſimulque opulentiam, quæ luctanti multas inter tenebras ac difficultates *Literaturæ Hebraicæ* uberrimam lucis acceſſionem promittebat.

Sic certe habet Judicium, & Decretum, quod a Generoſis Viris, qui *Rem Academicam* procurant, conditum, quum *Orientalem Spartam*, inde a primordiis per *Druſium*, *Raphelengium*, *Junium*, *Coddæum*, cum dignitate ſuſtentatam, (quod cum *Hebraicis* jam tum *Chaldaica*, *Syriaca*, & *Arabica* ſociaſſent,) congeminarunt, atque *Arabicæ* quoque *Linguæ Profeſſionem* ordinariam, hac in *Alma* erexerunt, ut ita univerſum *Orbem Chriſtianum* patefacto velut *Novo Orbe* demererentur, atque ſimul *Literaturæ Hebraicæ*

pulcherrimum præſidium ac decus circumdarent.

Nempe huic Bonæ Mentis *Sacrario* id obtigerat Felicitatis, ut in contubernium Ejus immiſſo *Joſ. Scaligero* omnes cum eo *Muſæ* huc immigraſſe, etiam *Arabicæ*, (in quibus, pro ratione temporum eminebat quoque) perpetuamque inter Nos *ſedem* ſibi *optaſſe* viderentur: hortatu & exemplo ſimul *Theologis* ac *Philologis* eximiis, quos laudavi, omnibusque adeo, quibus *Sacra Hebræa* cordi, accenſis ad familiare cum iis commercium colendum.

Tam felici tempore in *Academiæ* hujus ſpatia ingreſſus noſter *Erpenius*, in lucem editus *Goricomii Batavorum* A°. MDLXXXIV. atque benigno *Muſarum*, quæ hunc ſibi *Helicona* delegerant, ſinu educatus formatusque, quum ſibi per decennium tum Doctrinarum reliquarum, tum *Orientalium Linguarum*, atque in primis *Arabicæ*, incredibiles Theſauros conſtipaſſet, *novæ Provinciæ*, qui unus Eam implere poterat, ſapientiſſimo Proce-

cerum consilio est impositus, A°. XIII. seculi prægressi; atque ultra vota spes de se commotas explevit.

Arctissimo nempe vitæ & Muneris curriculo, terris negatus A°. ætatis XL. ea nascenti studio subjecit fundamenta, ea firmamenta circumdedit, ut per *decennium* seculi Opus consummasse censeri queat.

Nec mirum: undique enim Regionum ac Gentium ad *Erpenium* tanquam ad commune *Europæ Palladium* concurrebatur; nobilis sui ardoris non solum *Theologiæ*, verum etiam ceteris *Disciplinis Scientiisque* addictos impleturum studentium choros, attestante *G. J. Vossio*, qui Summi Viri *Manibus* parentavit, quique magna sane, & multa, quæ primus hac in *Professione* amplificanda exhausit; majora adhuc, & luculentiora, quæ moliebatur, atque, si Fata siviſſent, exantlaturus fuisset, concelebravit.

Modum proinde, & modestiam, non supergrediar, si dixero, *Erpenio* deberi, quicquid vigente Seculo XVII. in *Literatura Ori-*

rientali enituit tam ſplendide, tam magnifice, ut nullum unquam ſeculum gloriam iſtam æquaturum eſſe videatur. Ea ſane tum Monumenta exacta ſunt, quæ *Regalem* ſitum & magnificentiam *Pyramidum* exſuperantia omnis poſteritas admirabitur; *Biblia Polyglotta Pariſienſia*, *Londinenſia*: *Lexica Harmonica*, omnium *Dialectorum Orientalium* Clavim, & concordiam, porrigentia: *Lexica* item *Chaldaica*, *Syriaca*, *Samaritana*, *Æthiopica*, ac præſertim *Arabica* a *Giggejo* ex *Camuſo*; a *Golio* noſtro ex *Gjeuhario* infinito labore in dias luminis oras expromta: innumera his ex Fontibus ſummo florentium ingeniorum ſtudio in egregium publicum *Orbis Literati*, & *Eccleſiæ Chriſtianæ*, congeſta atque accumulata.

In *Belgio* noſtro præſertim eo faſtigii *Literatura Orientalis* educta viſebatur, ut lætiora usque & usque incrementa oſtentaret, quum ecce! medio in curſu magnum Opus ſufflaminari, atque ſenſim ſine ſenſu eo relabi, ut pro culmine Meridiei, quod tam felix

lix Aurora promiserat, spissiores quam antea tenebræ *Rem Hebræam* cooperuerint: quæ Titulo *Linguæ Sanctæ* grassantes, atque novam foventes *Babyloniam*, *Reformationis* Lumen & Decus extinguerent profecto, nisi Radiis *Orientalis Literaturæ* denuo discussæ, revictæ, depulsæ, eo tandem in perpetuum ablegarentur, unde infaustissime proruperunt. Huc *Præfatio* hujus *Operis Erpeniani*, alteram *Proverbiis Salomonis* præmissam continuans, directa. Quantum sub illis *Linguæ*, *Scriptionis*, & *Lineæ Sanctæ* Vittis infulisque superbissimis, lateat puris & veneni *Judaici*, ex crassissimis *Perfidiæ* ac *Rebellionis* fæcibus concreti, & *Christo*, atque universo Nomini *Christiano*, insultantis, enudavi, atque in omnium oculis mentibusque defixi. Mandatam & mihi *Provinciam*, ILLUSTRISSIME CURATOR, Amplissimum *Consessum*, cui præsides, in te simul venerans, ac compellans, post *Erpenium*, *Goliumque*, quorum in vestigia insisto, sustinui, atque porro sustinebo, neque

committam, ut Muneri mihi credito defuiſſe reperiar. Vos illud Quadrigemino mihi Titulo injunctum, ſanctiſſimeque adſtrictum, ut tuemini, ita tueri pergetis. Summa votorum eſt, ut Te, VIR GENEROSISSIME, ſoſpite *Republica*, Summum ſoſpitet Numen. Dabam *Lugduni in Batavis* ipſis *Idibus Majis* A°. MDCCXLVIII.

AL-

ALBERTI SCHULTENS

PRÆFATIO.

Illustres sunt, & elegantiore penicillo ductæ tabellæ, quas *Polyhistor Solinus* in descriptione *Judææ Cap.* XXXV. delineavit: *In hac Terra balsamum nascitur, quæ sylva intra terminos viginti jugerum usque ad victoriam nostram fuit:* at *cum Judæa potiti sumus, ita loci illi propagati sunt, ut jam nobis latissimi colles sudent balsama. Similes vitibus stirpes habent; malleolis digeruntur; rastris nitescunt; aqua gaudent; amant amputari; tenacibus foliis sempiterno inumbrantur. Lignum caudicis attrectatum ferro sine mora emoritur; ea propter aut vitro, aut cultellis osseis, sed in solo cortice, artifici plaga vulneratur;*

ex

ex qua eximiæ ſuavitatis gutta manat. Poſt lacrymam ſecundum in pretiis locum poma obtinent; cortex tertium; ultimus honos ligno.

Lætiſſimæ huic & ridenti faciei, alteram ſubnectit, qua nil dirius, feraliusque: *Longo ab Hieroſolymis receſſu triſtis ſinus panditur, quem de cœlo tactum teſtatur humus nigra, & in pulverem ſoluta. Duo ibi oppida, Sodomum nominatum alterum, alterum Gomorrum, apud quæ pomum quod gignitur, habeat licet ſpecimen maturitatis, mandi tamen non poteſt: nam fuliginem intrinſecus favillaceam ambitio tantum externæ cutis cohibet; quæ vel levi preſſa tactu fumum exhalat, & fatiſcit in vagum pulverem.*

Utraque imago opportunam mihi præbet anſam diſcutiendis *materiis*, quæ cum *evictione* graviſſimarum veritatum, quam *Commentario in Proverbia* præſtruxi, intime connexæ, iisdem pleniorem adhuc lucem adfundent; atque *perfidiam*, ac contumaciſſimam *perduellionem*, *Synagogæ Judaicæ*, in *Euangelio gloriæ*, per veſana *dogmata* circa *linguam Hebræam*, obſcurando, *Eccleſiæ Chriſti*, atque univerſo *orbi Erudito*, palpandam dabunt.

In eam *Gentem*, ac *Synagogam* exempla civitatum divinitus exuſtarum fore renovanda, ſacri *Vates* pari ac conſona voce præcinuerunt.

Moſes præſertim in *Cantico*, quo præfractiſſimam *Nationis* indolem, & ſeveriſſima Dei judicia, in eam ulti-

ultimis temporibus incubitura, expinxit, huncce tæterrimum pandit conſpectum, *Deut.* XXXII: 32, 33. *Nam ex vite Sodomæ, vitis eorum eſt; & ex agris peruſtis* (id valet שרמות ex *origine*) *Gomorræ: uvæ ipſorum uvæ venenatæ ſunt; & botri amarulentiſſimi illis. Virus peſtiferum draconum vinum eorum; & venenum aſpidum truculentiſſimum.*

De *Eccleſia Judaica* hæc prædici, *Sadducæismo* hinc, illinc *Phariſaismo* corrumpenda, atque eo prolapſura, ut *Meſſiam* ſuum, *rupem Iſraëlis*, *cum œconomia gratiæ Euangelicæ* ejuraret, atque ſacrilegas manus ſanguine *Domini* conſceleraret, univerſa ſeries pervincit.

De cœlo tacta propterea, fulminibus iræ divinæ cum *Templo*, *Urbe*, *Terra Sancta* olim, deflagrare meruit; atque per omnem ſeculorum decurſum *triſte* jacet *dirumque Bidental;* cujus *odor ſulfureus*, qua late terrarum patet orbis, adhuc *fumat*, juſtiſſimamque Numinis vindictam teſtificatur.

Exciſa hunc in modum rebellis natio, atque a *fide* Patrum, & *viva ſpe Iſraëlis*, *deſciſcens;* quum *plantata fuiſſet* שורק *vitis ſucco vigens generoſo*, in סורי נפן נכריה *palmites retorridos vitis peregrinæ degeneravit*, *Jer.* II: 21. Ex שרמות *ſideratis agris*, ex *humo nigra*, *in pulveremque ſoluta*, *Sodomæ* ac *Gomorræ*, proſerpſit *vitis* illa *adultera*, luxurioſos mox palmites diffundens, atque ſibi titulos

gentis electæ, *regalis sacerdotii*, *populi sancti*, עם סגלה *nationis Deo in æternum peculium assignatæ*, qui *spirituali semini Abrahami*, & *ecclesiæ Christi* competunt, mediis in signis maledictionis & reprobationis divinæ, arrogans, fastoseque circumdans.

Fovebant nempe eam, *fumoque* ac *fuligine favillacea* opplebant, & sufflabant, ventosissimi *traditionum Magistri*, *Pharisæi*, quorum *spiritu* animata, mox nova in germina turgescere cœpit, in *decreta scilicet*, & *dogmata pestilentissima fidei*, omni *felle* & *veneno* adversus *Christum* & *nomen Christianum* imbuta.

Hinc illæ *uvæ*, illi *botryones*, omnis *amaritudinis* & *virulentiæ pleni*, de quibus *Moses* vaticinabatur, proruperunt, unde *vinum* quoque exstillat, quod ut *cœtibus* suis miscuerunt olim *Rabbini*, eorum animos hilaraturi, atque meliores in spes erecturi, ita etiamnum infundere ac propinare non cessant, *vinum Sodomorum auram exhalans*, atque *præsentissima peste* potores *adflans*; cujus vel *guttula* in venas transfusa, *eos inebriare*, *fascinare*, *dementare* valeat.

Quænam illa *vina pestifera?* quænam *dogmata venenatissima?* innumera sane, quæ si hic percensere aggrederer, universa mihi *Theologia Judaica*, cum profundis *Satanæ* sub ea reconditis, enudanda atque expromenda foret.

Præ-

Præcipua tantum, quæque ad ſcopum noſtrum collineant, ſummis faſtigiis delibabo.

Sanxere videlicet *Magiſtri*, *legem Moſis* eſſe *æternæ durationis*, etiam pro *œconomia Ceremoniali*, quæ *nec debeat*, *nec poſſit aboleri*. *Jeſum Chriſtum* ergo, cum *Apoſtolis*, qui eam *abrogatam*, & per *Euangelium gloriæ abolitam*, atque in *ſpiritu* ac *veritate impletam* docuere, fuiſſe *impoſtores*.

Non promiſſum *Iſraëli Meſſiam*, qui *per paſſiones conſumaretur*; atque *regnum* conderet *Spirituale*; ſed qui *Regem ageret terrenum*, ſuper *ſolio Davidis* in *terra ſancta reſeſſurum*, atque *cunctas gentes ſub pedes Judæorum ſubjunctarum*.

Ejus *adventum* proinde, quantumvis longa in ſecula protractum, patienter *expectandum eſſe* a *Gente* SANCTA, SANCTÆ LINGUÆ *peculio donata*, & *circumciſionis ſignaculo ſacro-ſancto diſtincta*, in quibus *prærogativam* poſſideat & *pignus* recuperandæ tandem *terræ ſanctæ* cum *Templo*, univerſoque *cultu Moſaico*.

Hanc *ſpem*, hanc *fidem*, hanc ipſam *perſuaſionem*, cum *obſervantia decretorum* quæ in *Thalmude* conſignata, efficere ſolidiſſimum *fundamentum juſtitiæ*, *quod omnibus omnia jura filiorum Dei cumulatiſſime oppignerare queat*.

Hic vero patentiores ſeſe aperiunt campi, toto nomine & omine שרמות *peſtifero vapore præfocati*

& *exusti agri*; utrumque *Thalmud Hierosolymitanum*, & *Babylonicum*. Posterius præsertim, *meditullium* constituit *doctrinæ Pharisaicæ*, simulque *arcem* infensissimi veritatis hostes, statim post exscidium Urbis & Templi per *Romanos*, commoliri occœperunt.

Istius *turris* vere *Babylonicæ*, fundamenta *Rabbi Jehuda Hakkadosch*, sive *Sanctus*, seculo II æræ nostræ, concinnata & edita *Mischna* Δευτερώσις, sive *compendio legis oralis*, jactavit: atque deinceps in eadem per *Gemaram*, id est *complementum Mischnæ*, exædificanda, atque in cœlum usque educenda; ultra *quingentos annos*, in *Academiis Babyloniæ*, conspiratis animis *Præsulum Synagogæ*, est elaboratum.

Hæc est decantata illa תורה שבעל פה *lex super ore conservanda*, ac *tradenda*, quam opponere solent תורה שבכתב *legi scripto comprehensæ*; tanto eandem *auctoritate* & *dignitate* exsuperans, quanto *medulla corticem* atque *putamina*, *anima corpus*, aut *sol lunam* antecellit.

Ut *blasphemias* hasce, & *manifestissimas legis Mosaicæ violationes*, incrustarent, atque specioso illinerent tectorio Architecti *traditionum*, commenti sunt utramque & *scripto consignandam*, & *super ore tradendam* ac *propagandam legem*, simul cœlo demissam, *Mosique* in monte *Sinai* commendatam fuisse: ita ut *scripto mandanda* exhiberet tantum *literam cœlestium veritatum*; altera autem illa, eminentior quam ut

Scri-

Scriptura includi poſſet, *ſpiritualem* prioris illius *potentiam*, *verosque* ac *genuinos ſenſus* declararet; quippe quæ *clavis* eſſet *cognitionis*, & *myſteriorum fidei*, penes *ſolos Antiſtites* deponenda, eorundemque fidæ cuſtodiæ committenda.

Rem & ſeriem *traditionis*, paucis comprehendit hocce effatum, *Tractatui* אבות פרקי *capitula*, ſive, *ſcite dicta Patrum* inſcripto, præſtructum. *Moſes accepit oralem legem* קבל התורה *e Sinai;* & מסרה *tradidit eam Joſuæ. Joſua Senioribus. Seniores Prophetis. Prophetæ tradiderunt eam viris Synagogæ magnæ.*

Quantum ſibi in audaciſſimo figmento exornando, & infucando, permiſerint *Synagogæ Statores*, operæ pretium fuerit planiorem ſub conſpectum dediſſe.

Audiamus ergo *Maimoniden* univerſi *Thalmudis* atria aperientem in *præfatione Miſchnæ: Scias legis præcepta, quæ ad Moſen divinitus demiſſa ſunt, ad eum demiſſa eſſe una cum ſua interpretatione; Deo textum quidem primo ei enunciante; ac deinde explanationem; & quid ſenſuum authenticus ille textus comprehenderet.*

Quum autem Moſes ſe e monte Sinai in tentorium recepiſſet, primus ad eum acceſſit Aaron; cui textum e Cœlo demiſſum ſemel recitavit; adjuncta ejusdem illa interpretatione. Ad dextram Moſis deinde conſtituto Aarone, intrarunt Eleazar & Ithamar, quibus

bus Moſes eadem omnia edidit, quemadmodum Aaroni dicta erant. Tum & illis hinc & hinc latera Moſis & Aaronis claudentibus, ingreſſi ſunt LXX Seniores, quos Moſes eodem modo omnia edocuit. Inde porro admiſſo cœtu promiſcuo omnium eorum, quibus lex cordi, iisdem cuncta repetiit. Sic Aaron quater, Filii ejus ter, LXX Seniores bis; populus ſemel omnia audivit. Digreſſo dein Moſe, Aaron quoque ea, quæ quater audiverat a Moſe, memoriter cunctis iterum enarravit. Tum & eo digreſſo, ejusdem Filii, qui & ipſi jam quater omnia audiverant, coram conventu repetitione conſimili inſtituta, diſceſſerunt. Sic factum eſt ut etiam LXX Seniores, lege quater audita, eandem reliquo cœtui potuerint inculcare: atque omnes qui in tentorio adfuerant quaternis vicibus cuncta auribus perceperint. Dimiſſi dehinc omnes totum Iſraëlem eadem edocuerunt; usque dum memoria tenerent textum ejusque lectionem. Adjecerunt quoque ejusdem interpretationem; a Deo demiſſam, quæ ſenſus occultiores reſeraret. Sanxerunt autem, ut textus quidem conſcriberetur; interpretatio vero ejusdem non literis, ſed memoriæ mandaretur; atque ore tantum tradi poſſet: eſtque hoc, quod Sapientes voluere, Legem Scriptam & Legem Oralem diſtinguentes.

Quam male confuta ſit fabula, omni ex parte hians, nemo non ultro intelligit. Sed non omnes forte

forte eodem oculi conjectu penetrant ad vafrum illud, & fraudulentum, quo pannus hicce contextus.

Scilicet pulchrum hocce exordium eo directum, ut inſinuetur, *populum* quidem admitti poſſe ad *legem ſcriptam*, atque ad aliquam partem *legis* etiam *oralis*, ut inde demum & *auctoritatem* ac *dignitatem*, & *lucem* ac *vitam*, illa per ſe *obſcura*, atque adeo *mortua*, *litera* recipiat; ſed non aliunde iſtam *explanationem* hauriri poſſe, quam *ex ore* eorum, qui *in cathedra ſedent Moſis*; quibusque *clavis* illa *cognitionis* commiſſa.

Huc tendebat proceſſus ille a *Moſe* per *Aaronem*, & *Filios ejus*, *deſcendens ad LXX Seniores*; (quibus *infallibilem auctoritatem* arrogant, per omnem ſeculorum decurſum *magno* in *Synedrio* propagandam) inde porro *productus* ad *legis ſtudioſiores*: atque ab iis demum ſe *ad* univerſum *populum diffundens*; cui religioſiſſime pendendum ſit ab *ore Magni Synedrii*, *falli neſcio ſpiritu gaudentis*, & *Scribarum*, ac *Legisperitorum*; in quos *Sancti Patres* auctoritatis ſuæ particulam derivarint.

Quanta autem *legis oralis* cura *Moſi* ſederit, enarratore *Maimonide*, ſubjunxiſſe non abs re fuerit. *Fine anni quadrageſimi*, ita pergit, *initio menſis Schebat* (*Januarii* circiter) *convocavit Moſes populum*, *eique dixit*; *imminet jam mortis meæ tempus*; *ſi quis ergo traditionis alicujus a me acceptæ fuerit obli-*

oblitus, accedat, ut eam ipſi declarem; aut ſi quæſtio aliqua nodoſior videatur, ut eam ipſi explanem. Hoc eſt quod Deut. 1: 5. *innuitur* הואיל משה לבאר את התורה הזאת לאמר *animum induxit Moſes ad declarandum legem hancce, dicendo* &c.

Hoc ita exponendum, ſecundum Sapientes: ſi quis oblitus fuerit conſtitutionis alicujus, veniat, ut eam denuo audiat &c. &c. *Sic ergo traditionum veritatem denuo didicere; atque legis ſcriptæ explanationes acceperunt toto illo tempore, quod inter initium menſis Schebat, & inter diem ſeptimum menſis Adar (Februarii) interceſſit* &c. &c. &c.

Violenta enimvero torſio verborum *Deut.* 1: 5. quæ palam pertinent ad *repetitionem* & *explanationem legis*, quæ *libro Deuteronomii* conſignata eſt: quod *conſarcinatores traditionum* ad *ſuam Miſchna* משנה Δευτέρωσιν trahere auſi; ut oculos vulgi injecto hoc pulvere opplerent.

Reliqua non minus cruda, atque violenta. *Verebatur*, inquit, *ne quis oblitus fuiſſet legis, auribus tantum acceptæ.* Juſtus ille metus; fluxa re, memoria; & *lex* illi tantum inſcripta, *lex* haberi nequit. Cur ergo & eam non *exarari* curavit ſapientiſſimus Legislator? *Sanctior* erat, inquiunt, & *eminentior*, quam ut *literis* includeretur.

Nempe, ut *Gemariſtæ* ſanciunt, *lex ſcripta ſimi-*

lis

lis eſt aquæ: Miſchna vino; Gemara autem קונדיטון *conditum, ſive aromaticum eſt vinum.*

En *poma Sodomæa!* En *uvas*; en *botros Gomorræos! unde* hoc *vinum Aromatites* deſtillatum.

Sed reprimo me, & ad *Maimoniden* referor. Is jam ante quoque inſinuarat, *ſancitum fuiſſe*, ut poſterior hæcce *lex* non conſcriberetur. Virulentior hic anguis deliteſcit. Eum in lucem protraham verbis *Moſis Kotzenſis*, in *Libro magno præceptorum; Quia prævidebat Deus*, inquit, *gentes Mundi XXIV. libris ſacris, Lege, Prophetis, & Hagiographis, abuſuras in hæreſes, atque impietates; expoſitionem ejus oralem Moſi tradidit. Neque a Deo permiſſum fuit ut literis mandaretur, donec Idumæorum* (i. e. *Chriſtianorum*) & *Iſmaëlitarum* (i. e. *Muhammedanorum*) ſectæ *exorirentur, ne forte & a gentibus corrumperetur, atque in malos uſus, ut Legi ſcriptæ contigerat, depravaretur. In futuro autem ſeculo interrogabit Deus, quinam filii ſui ſint? Tum vero gentes juxta cum Iſraëlitis Legem ſcriptam proferent, atque ſe filios Dei, æque ac Iſraëlitæ, ferent. At Deus denuo omnes interrogabit, penes quos ſit expoſitio oralis, quam in monte Sinai tradiderit? Ibi tum gentes obmutefactæ, Iſraëlitis gloriam cognitionis iſtius relinquere cogentur.*

Miſerabilis enimvero nænia! in qua ſoricem mihi audire videor, qui ſemet prodat, ac confodiendum

præbeat: *non permiſſum a Deo, ut literis mandaretur Lex Oralis, donec* IDUMÆORUM & ISMAELITARUM *ſectæ exorirentur* &c. Iſti *Iſmaëlitæ* minuendæ tantum invidiæ adjecti, nam *Muhammedanismus* caput demum extulit ſeculo VIII quum opus *Thalmudicum* jam ſeculo VI fuerit protruſum. Soli proinde reſtant IDUMÆI, id eſt, ſtylo *Rabbinico*, CHRISTIANI, ad quorum usque exortum *Theſaurus* ille *inexhauſtus ſapientiæ Divinæ* debuerit recondi, atque paucis tantum *cuſtodibus* & *clavigeris* commendari, ipſo *ſancto populo* ad iſta penetralia non admiſſo, quum *Reſp. Hebræa* floreret; ſed illuc tantum intromittendo, quum *Chriſtus*, & *nomen Chriſtianum*, in orbe emerſiſſent.

Apertis verbis enudavit homo, quod alii *Rabbini* utcumque circumvelant, quum paſſim inſinuant, ideo *ſanctiſſimum* illud *corpus traditionum:* exciſis per *Romanos Hieroſolymis*, exarandum, & evulgandum fuiſſe, ne disjecta quaquaverſum natione *clavis* illa *cognitionis* intercideret, atque *Lex Oralis* ex memoria penitus deleretur.

Atque jam antea quoque per captivitatem *Aſſyriacam*, ac dein *Babylonicam*, extra ſedes patrias diſperſæ fuerant XII Tribus. Sub *Antiocho Epiphane* ſævior adhuc tempeſtas incubuit, & ad ultimam deſperationis lineam res fuit redacta.

Iſtis in ruinis jacta fundamenta *Regni Phariſaici*; quod

quod deinceps miris machinis altius eductum, & puriore parte *Judæorum*, qui *Karæi*, sive *Scripturarii*, vocitabantur per contemtum, frustra reclamante, ad culmen suum provectum: *mysteria* tamen *iniquitatis* suæ aperire, atque in publicum emittere non sustinuit ante, quam *Messia* in crucem acto, *Templum*, cum *Urbe* & *Terra Sancta*, rogus consedisset irarum ac dirarum cœlestium, atque *nomen Christianum* de *Judaismo* triumphare vidissent.

Tum vero ringi osores *Euangelii*; tum ilia perduellibus istis disrumpi, atque post immane incendium seditionis, quo totus orbis *Romanus*, imperante *Hadriano* concussus, *Face* & *Tuba Pseudo-Messia* illo *Bar Cozyba*, per *diluvium sanguinis Judaici* mox extinguendum, *moles* illa *traditionum Christianismo* invalescenti objecta fuit; conflata, in *Systemaque* satis concinnum redacta, ut præmonui, *Mischna*, quæ pro *aqua Legis* & *Prophetarum* largis haustibus *vinum* daret bibendum, quod dejectas mentes *Synagogæ* paululum erigeret; accessuro deinceps ex destillationibus *Gemaricorum aromatum* mirificentissimo vigore, unde plenis poculis ora proluere, & pectora exhilarare possent.

Felicissimam, scilicet! mediis in calamitatibus suis *Synagogam*, & *Gentem Judaicam*, quæ meruerit hocce generosissimo *Thalmudis* potu jugiter inebriari, quum *veterem Ecclesiam* tenuis tantum ejusdem aura

afflaverit: quando tunc temporis has *cellas* atque *apothecas ſublimiorum* cœleſtiorumque *veritatum*, quæ ex *Kabbala* emanant, *clauſas* voluerit Deus; ſolum *legis corticem* ſcribi permittens, *medulla* illis potiſſimum *Judæis* reſervata, qui poſt *Chriſtum*, & *nomen Chriſtianum*, in dias luminis oras ederentur.

Hæc plebi faſcinandæ, atque in ſpiritualem ſuperbiam, veſaniamque, magis ac magis implicandæ, excogitata, nemo non mecum agnoſcit.

Eſt aliud adhuc, quo non minus hodierna *Synagoga* gloriatur, atque ſupra ipſos Patres, miniſterio *Moſis* & *Prophetarum* honoratos, caput inter nubila condit. Hi ſcilicet quamvis *Linguam Sanctam* poſſiderent; necdum tamen *ſancto* & *myſtico charactere* gaudere potuerunt antiquis illis temporibus: quum *unus* tantum *Codex Authenticus*, ſecundum *Thalmudiſtas*, conſcriptus fuerit *charactere quadrato*, & *ſanctitatis* ac *divinitatis fulgorem* exerente; is ipſe, qui *ad Arcam depoſitus:* reliqua *exemplaria* autem *Lingua* quidem *Sancta* fuerint exarata, *charactere* tamen, ſive *ſcriptura profana* tantum, & *civili* illa, qua vulgus utebatur; id eſt, *literis Samaritanis*, nihil *ſancti*, nihil *divini*, in ſe continentibus. Nunc autem *profano* iſto *charactere* abrogato per *Ezram*, univerſo *Iſraëlis* jus comparatum, ut cum *Lingua Sancta* ſeſe omnes oblectent; atque & hocce *vinum aromaticum* ex recluſis fontibus omnis *ſanctitatis* in viſcera ac medullas infundant. Ad

Ad hæc *Myſteria Phariſaismi* digitum intendit *Maimonides* in *præfatione* ſui *Deuteronomii*, ſive *legis oralis*, quam יד חזקה *manum fortem* inſcripſit; ubi iterum hocce ſtruit exordium. *Omnia præcepta, quæ Moſi data ſunt in monte Sinai; cum explanatione eorum data ſunt, prout dictum eſt Exod.* XXIV: 13. ואתנה לך את לחות האבן והתורה והמצוה *& dabo tibi* TABULAS LAPIDEAS, *&* LEGEM; *&* PRÆCEPTUM. *Per* LEGEM *deſignat illam, quæ* CONSCRIPTA: *per* PRÆCEPTUM, *ejusdem* EXPLANATIONEM NON SCRIBENDAM; *injunxitque nobis Moſes ut* התורה LEGEM *præſtaremus* על פי המצוה *ad os* PRÆCEPTI, *id eſt, ad directionem illam non ſcriptam; quæ vocatur Lex Oralis. Univerſam* התורה LEGEM *ſcripſit Moſes ante, quam moreretur, ſuamet manu; atque unicuique Tribui exemplum ejusdem tradidit;* UNUM *vero exemplar ad Arcam depoſuit: ſed* המצוה PRÆCEPTUM, *id eſt,* EXPLANATIONEM *Legis, non conſcripſit. Eam LXX Senioribus & Joſuæ, itemque cœtui Iſraëlis injungens; quemadmodum ſcriptum eſt; omne* VERBUM *quod ego hodie* PRÆCIPIO *vobis, illud obſervabitis ad faciendum.* &c. &c.

Reliqua in quibus *Lineam Sanctam* pertexit eorum *Antiſtitum*, qui inde a *Joſua*, usque ad R. *Juda Hakkadosh*, ſerie nunquam interrupta, ſacratiſſimum

hocce depoſitum pio pectore clauſum, pio ac falli neſcio ore promtum geſſere, hic non adſcribo: quum longe aliud mihi propoſitum ſit in præſenti, quam illud תהו ובהו *vaſtum & ſtupendum Chaos traditionum Thalmudicarum* introſpiciendum dare, atque ad radios, & lucidiſſima tela veritatis, profunda *Satanæ* denudare.

Eadem de cauſa tramittam quoque *pudendas* illas *diſtorſiones verborum*, ex quibus *geminam* iſtam *legem* exſculpere conatus fuit.

Ad ſcopum, quem mihi nunc præfixi, id *unum* ex contextu illo *Maimonidis* enotaſſe ſuffecerit, quod inſinuet, quum *Moſes* ita תורה שבעל פה *legem ſuper ore* tantum *propagandam fidis* ejusdem *cuſtodibus tradidiſſet;* eum *legis ſcripta aſſervandæ tredecim exemplaria ſuamet manu exaraſſe;* quorum *unum depoſuerit ad Arcam*, reliqua *duodecim Tribubus aſſignarit cuſtodienda.*

Nihil hic, prima fronte, quod vel minimam *fraudis* ſuſpicionem commovere queat. Omnia ſpecioſa & religioſiſſima *Legislatoris Magni* curam ſpirantia; ſed hæc ipſa *centrum* conſtituunt, & *meditullium Phariſaismi;* atque tantam vim *veneni* includunt, ut ſi compreſſeris hæcce *commenta*, non jam *poma* ſint *Sodomæ*, non *uvæ Gomorræ;* ſed *ova Baſiliſci;* ad imaginem *Jeſ.* LIX: 5.

Ut hoc *orbi Chriſtiano* adſpiciendum præbeam, atque

que cum *demonſtratione perfidiæ* & *audaciæ Judaicæ* omnium in oculis mentibusque defigam, ſciri velim, *traditionum* vaferrimos illos *ſutores* ac *ſartores* cum LINGUA SANCTA excogitaſſe etiam CHARACTEREM SANCTUM, ſive DUCTUM *ſcribendi* SANCTIOREM, *ſublimioris Sapientiæ*, ac *myſteriorum legis*, unice *capacem*, atque *ſacrario* & *cathedræ dicatum;* oppoſitum *profanæ*, ſeu *communi ſcriptioni*, quæ vel in *civilibus rebus*, vel etiam in *privatis*, etiamſi *ſacris* & *eccleſiaſticis*, conſtanter adhibita, & uſurpata fuerit.

Hoc diſcrimen jam inde ab *Adamo*, & *primo* illo *exordio* LINEÆ SANCTÆ, cui *oracula primæva* concredita fuere, obtinuiſſe tradunt; *communicanda* quidem cum vulgo, quoad *literam* & *ſenſum externum;* ſed neutiquam quoad *ſpiritum* & *ſenſum internum* enudanda: quippe quem *ſancti eminentioris ordinis* & *gradus* tantum, ut capere apti, ita recipere, atque puro pectore recondere, digni forent.

Ad hanc *primævam* inſtitutionem & ordinationem Dei ſeſe componens *Moſes*, ut quidem *Thalmudici* ſancivere, *unum exemplar legis*, ad *Arcam* deponendum, *exaravit cœleſtiore* illo *charactere myſtico*, & *divino;* reliquos autem, inter *duodecim Tribus* diſpertitos, *charactere vulgari* & *communiore* tantum, qui *occultos legis theſauros* nec recipere ipſe poterat, nec *lectoribus* proin pandere atque revelare.

San-

Sanctiorem illum *characterem*, omni *cœlesti virtute fœtum*, ac *præfulgentem*, appellitant כתיבה אשורית *scriptionem beatam*, vel *beatificatam*, secundum plurimos; aliis tamen *Assyriacam* reddentibus; quod *Ezras* eam jam *obliteratam* ex *Assyria* reduxerit per miraculum. *Profaniorem* alteram vocitant כתיבה ליבונאה *scriptionem libaniticam*, id est, *Phœniciam*, itemque כותית *Cuthæam*, sive *Samaritanam;* nec non עברית, quam *transfluvialem* alii vertere amant, (quæ *Abrahami* fuerit *communior* & *vernacula*, quum in *Mesopotamia* adhuc degeret;) alii *Hebræam*, quod ab *Hebero* jam tum ad *privatos* & *vulgares* usus adhibita sit: *quadrato* i. e. *sancto charactere*, pro *sanctissima domus* ejus *disciplina*, soli *doctrina cœlesti* inviolabiliter assignata, ac dedicata.

Fidem omnem superscandit, in quæ præcipitia, quasque in voragines *cæci cæcorum Ductores*, odio *Christi* & *Christianorum* instincti, se per Principem tenebrarum siverint auferri.

Testentur ergo de se ipsi, atque *mysteria systematis Pharisaici* suismet verbis sub conspectum ferant.

Agmen ducet *Rabbi Gedaljah* in *catena Kabbalæ*, hæcce genti suæ propinans. *Lex data fuit ea scriptura, qua nos hodie librum legis exaramus, quæ vocatur* אשורית *Assyriaca. Hæc vero* FIGURA *scriptionis fuit custodita & conservata penes magnates Israëlis, eodem modo quo &* התורה שבעל פה

LEX

LEX ORALIS. *Etenim* המון *multitudo, ſive vulgus, ſcribebant tantum figura literarum* עבריות *transfluvialium. Quum autem veniſſet Ezras, & licitum feciſſet promiſcue deſcribere* תורה שבכתב *Legem Scriptam, ne illa ex Iſraële oblivioni daretur, licitum quoque ipſis fecit, ut eadem* FIGURA LITERARUM *uterentur, quibus Lex primitus data fuit: eamque appellitarunt* אשורית *Aſſyriacam, quia Magnates Iſraëlis eam adduxerunt ex Aſſyria: namque erat in manu eorum* בקבלה *per Kabbalam*, ſive *traditionem myſticam*, וגנזוה *eamque recondebant ut ſacrum depoſitum* להיותה כתיבה קדושה *propterea quod* SCRIPTIO *iſta foret* SANCTA.

Non excurram in hoc *Kabbalæ* utriusque *thalmudicæ* per *Legem Oralem*, & *hieroglyphicæ* per *arcana literarum ſanctarum*, fundamentum & firmamentum ſimul, compendioſiſſime expreſſum. *Quintam* tantum *eſſentiam* occulti veneni ſubodorandam dabo.

Teneatur ergo, a *fanaticis* iſtis hominibus inculcari, *Kabbalam* iſtam geminam ante conditum Mundum *conformatam* eſſe, atque ut *peculium Iſraëlis conſignatam* in *Academia cœleſti*, ut eſſent *veritatum & virtutum divinarum* lucidiſſima *ſpecula;* vel per *æterni Luminis reflexionem;* vel, quod tamen *Epoptis* tantum introſpicere datum fuit, *emanationem.*

Inculcant item, utramque non nisi *lingua sancta*, & *caractere sancto* simul, comprehendi, atque exprimi potuisse.

Insinuant porro, hujus *linguæ* & *scriptionis sanctæ* pariter, *arcanis* vel *radiationibus*, vel *effluviis*, *universitatem* rerum productam esse, atque etiamnum potentissime sustentari, ita ut si vel *una literula* loco moveretur, totus *Mundus collabasceret*, atque ad *Chaos redire* deberet.

Hanc *Linguam*, & *Literam supernaturalem*, cum *imagine Dei*, impressam *Adamo*, fontem præstare omnis *sapientiæ*, *justitiæ*, *sanctitatis*, *beatitudinis*, & *gloriæ*, in Terris, in Cœlis, percipiendæ.

Sic e cœlo demissam sacram *Kabbalam*, cum *cœlestibus* & *mysticis* suis *figuris*, jam inde ab exordio rerum *Adamo* fuisse creditam, ut eam in *solam lineam sanctam* derivaret; atque istum per canalem transmitteret ad *Heberum*, *Abrahamum*, *Mosen* deinceps; ut sub eo *Legislatore* lectissimum *Dei peculium*, *Populus Israëlis*, tanti *thesauri possessione* præ reliquis gentibus in æternum bearetur.

Necdum tamen *universum Populum* tempore *Mosis* vel *capacem* fuisse, vel *dignum* habitum, qui in *plenum* ejusdem *usum fructumque* immitteretur; ac propterea utramque *Kabbalam*, *hieroglyphicam*, & *thalmudicam*, adhuc debuisse *recondi*, atque apud *Antistites* reponi: sola *lege scripta* in vulgi manus tradenda;

da; & quidem *ſcriptione profana* illa & *privata*, quæ עברית *transfluvialis* vocabatur; non autem *divina* & *ſancta*, qua *Tabulæ*, itemque *Volumen Legis* ad *Arcam*, exarari debuerint, donec *Ezras* univerſæ genti *copiam faceret ſancti* illius & *religioſe occultati caracteris*, veteri expulſo penitus, & *Samaritanis* relicto: utraque *Kabbala* tamen neutiquam adhuc *literis mandata*, ſed apud *Synedrium Magnum* & *Præſules* concluſa: usque dum *Chriſti nomine*, & *cultu*, per orbem diſſeminato, conſultius judicarint *Sancti* illi *Synedritæ*, cum *R. Jehuda Hakkadosh*, de *culmine auctoritatis* ſe paululum demittere, & *myſteria ſacroſancta* expromere, atque provulgare potius, quam ut *Synagogam* ſub ruinis *Hieroſolymorum* ſepeliri, atque a *nomine Chriſtiano* triumphari paterentur.

Hæc jam *ſcriptio cœleſtior* & *myſtica*, a R. *Gedalja* appellabatur, ut ſupra viſum, אשורית *Aſſyriaca*, quod *Magnates Iſraëlis* cum *Ezra* eam ex *Aſſyria* ſecum reduxiſſent. Sed aliam indigitamenti iſtius rationem reddit *Maimonides* ad *Cod. Jadaim Cap.* IV. *par.* 5. ubi quum *Miſchna* diſtinxiſſet inter כתב עברי *Scripturam Hebræam* & אשורי *Aſſyriam*; ita commentatur: עברי *veniens* a עברים *Hebræis*, *eſt ſcriptura Hebræa; illa in qua Lex populi*, (i. e. *a vulgo legenda*) *conſcribi ſolebat: ſcriptura autem iſta, in qua Deus Legem conſcripſit; ſcriptura voca-*

tur Assyriaca, propter continentiam ejus, a voce אשרי *beatitudines signante, quasi* SCRIPTURAM BEATAM *dicas; eo quod illa nunquam mutetur* &c. &c. Quorsum postrema collineent, infra patescet. Nunc *Maimoniden* ex *Maimonide* explicans, subsumo, eum in textu supra adducto *pag.* XV insinuare voluisse, *unum exemplar* illud, quod apud *Arcam fuit depositum* SCRIPTURA אשורית BEATA & SANCTA consignatum: reliqua *duodecim*, pro totidem *Tribubus;* tantum *scriptura* עברית *Hebræa;* quæ & חול *communis, profana*, fuisse exarata; ne videlicet sacratissima arcana *Kabbalæ* utriusque, *vulgi* manibus contrita, attaminarentur, atque *Traditionis Majestas* evilescceret.

En aliud testimoninm, quo hujus *scripturæ beatæ* regalem eminentiam sancivere *Thalmudici* in *Cod. Menachot fol.* 29. 2. *Dixit Raf Jehuda, ea hora qua Moses ad Deum adscendit in montem Sinai, invenit Deum sedentem, & coronulas literis alligantem septem* שגוטנעץ, *quæ opus habent apicibus distingui. Tum Moses, Domine Mundi, inquit, quod detinet manum tuam? (quo minus & reliquis literis apices appingas?) Respondit Deus, venturus est Homo unicus multa post secula, cui nomen erit Akiba Ben Joseph; commentaturus super unumquemque apicem cumulos cumulatissimos constitutionum.*

Gran-

Grandiora adhuc ſonat תנא דבי אליהו *Traditio Domus Eliæ*, Liber *Thalmudi* æquævus fere: in eo habetur: *Antequam Mundus crearetur, ſedit Deus Benedictus; conſideravit, ſcrutatus eſt, probavitque Legem Univerſam*, (*ſcribendam* nempe, & *ore tradendam;*) *eamque ratione ſcriptionis, & literarum omnium, vicibus ducentis & quadraginta octo*, (*quot membra in homine,*) *conflavit; atque poſtea demum protulit, unumquodque verbum ex ore ſuo, quoad linguam; legique ſuæ inſeruit, ſicut dictum in Pſalmo: eloquia Domini ſunt eloquia pura. Si ergo vel unum verbum, quod Legi inſeruit, vel & unica litera, ex Lege recederet, totus Mundus evaſtaretur.*

Pro ſpecimine *ſublimioris* hujus *ſapientiæ*, quam in *Academia* cœleſti conflatam, *Legique* infuſam dictitant; habeatur ex ערוגת הבשם *Areola Aromatum*, quibus *R. Samuel Arcuvolti* populares ſuos permulſit. *Generatim accepimus a ſtantibus in ſecreto Domini* (i. e. *Kabbaliſtis*) *in* LITERIS SANCTIS, *tam quoad* FIGURAM, *quam quoad* NOMINA, *ineſſe* SPIRITUALITATEM, & VITAM *quandam* OCCULTAM; & LUCEM PRETIOSISSIMAM, *ab ipſa* SUBSTANTIA *cœleſtium delibatam, ac catenata ſerie transmiſſam. Qui in eas ſtudioſe ſe immiſcuerit ac immerſerit, quique merebitur, id exploratiſſimum poterit habere.*

Pergit deinceps. *Ex ipſa illarum* LITERARUM

FIGURA *relucere* SANCTITATEM, *ito & discito a Litera* א *Aleph; quæ indicium dat de unitate nominis Dei Benedicti; conflata quippe est ex jod, vaw, & jod* יוי *; quæ literæ colligunt & conficiunt numerum Nominis Tetragrammatici* יהוה (scilicet 26.) *jod autem superius rectum, & jod inferius inversum in* א *indicium est lucis rectæ, & lucis redeuntis* i. e. *reflexæ, quæ in unum convergunt, quod summum est miraculum.*

Suavissima enimvero *aromata*, quæ *pulverem* referunt *pomorum Sodomæ* ac *Gomorræ*, & *fuligine favillacea* cuncta suffocant.

Est guttula ex immenso Mari, & universum *Kabbalam Hieroglyphicam* hoc e *fumo Abyssi* sua sibi *lumina* captasse, ac procudisse, vix quisquam est, qui ignoret.

In longiore etiam, qui emetiendus restat, cursu, interiore mihi gyro contrahenda spatia sunt, ut metam, quam intendo, contingere queam.

Claudat ergo agmen, atque omnium instar nobis nunc sit, idem *Arcuvolti*, in *præfat.* istius *Areolæ Aromatum*, ubi grande illud *Pharisaismi* arcanum de *scriptione sancta*, & *profana*, sive *communi*, cum omnibus suis phaleris, reclusit atque funditus pertentandum præbuit. LINGUA SANCTA *Israëlitæ Legem accipere meruerunt per manus Mosis*, וכתב כתב האלהים הוא & SCRIPTURA, SCRIPTU-

RA

RA *erat* DEI. *Ut ergo* המוני האומה הנבחרת *turbæ populi electi non prævaricarentur* בכתב המקדש הזה *in* SCRIPTIONEM *hancce* SANCTIFICATAM, להשתמש בו דרך חול *eandem usurpando more profano, idcirco data & promulgata est ab initio Lex* אל החמון *ad Turbam populi* בכתב עבר הנהר כתב ליבונאה ולשון הקדש *in* SCRIPTURA TRANSFLUVIALI, SCRIPTURA LIBANÆA (i. e. *Samaritana* vel *Phœnicia*) & LINGUA SANCTA. *Ast* SCRIPTURAM *illam* BEATIFICAM כתב המאושר, (quam *Thalmudici* אשורית *Assyriam* indigetant) האיר על הלוחות וספר התורה בלבר המונחים *resplendere fecit Deus* SOLUMMODO *super* TABULIS, & LIBRO LEGIS, *in Arca deponendis; usque dum ea* Arca *recondita fuit in diebus Josiæ. Sic tractu temporum ferme oblivioni data fuit hæc* SCRIPTURA אשורית BEATA, *neque superstes remansit nisi in memoria* קצת מאצילי בני ישראל *exiguæ partis lectissimorum Israëlis Antistitum, qui in Assyriam deportati fuere, atque in Terra* (X *Tribuum* illa) כתב עבר הנהר *scripturam transfluvialem reliquerunt apud Cuthæos, aliosque; cujus forma ad* כתב הקדש SCRIPTIONEM SANCTAM *est tanquam Simiæ ad faciem Hominis.*

Plena

Plena omnia *cæcitatis*, & *vertiginis*, qua perduelles *Euangelii* contemtores divinitus percussi. Quot *commata*, tot *carcinomata Doctrinæ*. Primum, *Israëlitæ meruerunt Legem accipere in scriptione* plane *divina*, i. e. *divinis virtutibus & perfectionibus radiante*, etiam pro *literis* ipsis.

Secundum, *populus* tamen *ad istam diviniorem scripturam* non fuit admissus, quantumvis de cetero *pietati* ac *religioni* studerent.

Nempe, tertio, *periculum erat*, *ne* SCRIPTIONE *hac* SACROSANCTA *abuterentur* דרך חול *more profano*. Justus profecto metus! nam per *Nomen Tetragrammaton*, ejusque *pronuntiationem* ad *genuinas* vocales, omne genus *miraculorum* patrari, quin *universitas hæcce creari & destrui* potest.

Prudentissime, & religiosissime proinde, quarto, *Moses exemplaria Legis* XII *Tribubus quidem descripsit* LINGUA SANCTA, sed LITERAM SANCTAM iisdem *credere* ausus non est, ne videlicet *fidelis* ille administer in *domo Dei*, nimis presse mandata *Domini* exequendo de *Lege*, prout eam acceperat, *omnibus tradenda*, damnum isti *Domui* daret, eamque nimio *fulgore*, qui *ex literis præradiabat*, compleret.

Sub *modio* ergo, quinto, ac *sub lecto*, recondere maluit *Legislator Israëlis* illud *Luminare*; & *scriptione*

ptione חול *profaniore*, *transfluviali* i. e. *Hebræa* quidem illa, ſed *Hebræa populari*, non capace *veri* & *vivi luminis cœleſtis*, occultare.

Sexto, *vivum* hocce & *verum lumen linguæ*, & *ſcriptionis* ſimul *Diviniſſimæ*, non fuiſſit in *Eccleſia Judaica*, niſi tantum ſub *Archivis*, atque in *pectore Cuſtodum Kabbalæ*, ac *Legis Oralis*; ut univerſa *Lex Scripta* nil aliud eſſet quam *litera mortua*, quæ *vitam*, *lucem*, *auctoritatem*, & *veritatem* omnem demum hauriret ex ore *Magni Synedrii*, ac præſertim illorum inter eos *Antiſtitum*, qui *Traditionum Promi-Condi* fuiſſent conſtituti: qui ferme honor *Præſidibus Synedrii*, ſecundum nugatores illos, fuerit delatus.

Septimo, tempeſtate Regis *Joſiæ* occultata *Arca* (ſic habet alia *traditio Thalmudica*; ne cum Templo jam jam a *Babyloniis* concremando periret, vel pro ſpolio optimo in triumphum iret) *hæcce* SCRIPTIO מאושרת omnis *beatitudinis referta*, una cum *Tabulis* & *Codice Archetypo Legis*, plane *intercepta* fuit; atque in perpetuum *extincta* fuiſſet, niſi *exigua lectiſſimorum Præſulum pars* eam *fida* & *firma memoria* aſſervaſſent.

Octavum denique, in quo lepidum ſe faciens, ſtolidiſſimum prodit mortalem, qui dum aliena ridet, ſuamet ſacra violat ac proſcindit, quum ait, *illos Præſules in Aſſyriam deportatos* SCRIPTURAM TRANSFLUVIALEM, *qua in Terra ſua ſemper uſi erant*,

Cuthæis, aliisque, (novis illis *Colonis regni Samariæ*) *reliquisse: quæ instar simiæ ad faciem sese hominis habent.*

Ridicularium profecto caput; & cachinnis explodendum: quum non senserit ictum in *Mosen* recidere, qui *universo Israëli* nil nisi *simias* obtrusisset; quando, ut ipse paulo ante inculcavit, *populo* non aliam *scriptionem impertivit*, quam illam *ipsam Transfluvialem;* in quam tam proterve nunc insultat.

Monstra in lucem tuli, & prodigia, solas in terras deportanda. Sequentur monstrosiora adhuc & portentosiora. Nam ita pergit *aromatum* & *pigmentorum* nundinator *Arcuvoltius. Hac scriptione* ipsis in possessionem abjecta a sanctissimis illis Antistitibus, *usi sunt illi populi, ad scribendas accusationes adversus Judæos apud Artachsastam; ut dicitur Ezr.* IV: 7. וכתב הנשתון *& scriptura Nischtevan. Nam Nischtevan* (arrigite aures *Geographi*) *est nomen Provinciæ in finibus* עבר הנהר *Transfluvialis regionis* &c. *Ea scriptura præsignis habita ab iis, qui istis in oris viverent; qua uti solebant ad Reges. Scriptura ergo fuit* נשתוני *Nischtevanica, Lingua Aramæa; quæ opus habebat explanatione, sicut dicit Ezras cap.* IV: 7. ומתורגם ארמית *& translatum Aramæe. Accidit autem, quum Rex Tyrannus cogitaret vasa Templi nostri glorioši in convivio suo profanare, ut* SCRIPTURA SANCTA *resuscitaretur per-*

per manum Angeli; mutantis in conſpectu multorum populorum, inter quos & Iſraëlitæ aderant, תמונת הכתב העברי *figuram ſcripturæ Transfluvialis, & ſcribentis* בכתב הקדש SCRIPTURA SANCTA מנא מנא תקל ופרסין MENE, MENE, TEKEL, UPHARSYN. *Dan.v. Ab iſto temporis articulo* חזרה לחלוחית הכתב המקודש להצמיח ציצין ופרחין בהמוני עמנו *reverſus eſt viror & vigor recens* SCRIPTURÆ SANCTIFICATÆ, *ut promicare faceret ſuos flores, & germina ſua, inter turbas Populi noſtri. Illi erexerunt turres ejus exploratorias* (i. e. *inſtaurarunt* ejus *collapſa decora & ornamenta*) *& vocarunt* לכתב העברי כתב שנשתנה *ſcripturam Hebræo-transfluvialem, ſcripturam quæ immutata eſt per manum Angeli; ſumſeruntque ſibi Rabbini noſtri pro indicio rei illud Ezr.* IV: 7. *Scriptura Niſchtevan, quippe quæ* נשתנה *Niſchtanna, immutata fuit* ולכתב המאושר קראו אשורי SCRIPTURAM *vero* BEATAM *vocitarunt Aſſchury. Inde dixere in Thalmude: quare* SCRIPTURA SANCTISSIMA *illa vocatur Aſſchury? eo quod cum iis ex Aſſyria adſcenderit. Quod autem hoc dictum ſit de ſcriptura ſanctificata, vel id abunde teſtari queat, quod de ſcriptura Aſſyriaca haud convenisſet interrogare, quare iſtoc nomine appellaretur?*

Quidni conveniſſet? non enim rogatur, *quare Aſ-*

ſyriaca ſcriptio vocatur Aſſyriaca? quo *paralogismo* inſignes *Philologi* ſe præſtringi paſſi ſunt; ſed hæc mens ſciſcitantis *Rabbini* erat; *quare ſcriptura noſtra hodierna, ſive quadrata, vocatur* אשורית *Aſſyriaca?* Ad quod ſane appoſitiſſime reſpondetur: שעלה עמהם מאשור *quia cum iis adſcendit ex Aſſyria.* Merito nempe admirationem movebat iſti *interrogatori*, illam *ſcripturam*, qua *Codex Sacer* exarabatur ab omnibus *Judæis*, in *Scholis Rabbinicis* appellari אשורי *Aſſyriacam:* eſtque congruentiſſima reſponſio, *quia cum Ezra adſcendit ex Aſſyria.* Ad nugatoriam autem ſententiam iſtam, אשורי *Aſſchuri* valere מאושר *beatitudinis pleniſſimam*, ſi reſponſum fuiſſet; *quia adſcendit cum iis ex Aſſyria*, mera fuiſſet ludificatio. Video tamen quorſum tendat argutatiuncula noſtri *Aromatarii*, nempe *ſcripturam beatam* titulo אשורי *Aſſchury* ab *Antiſtitibus Synagogæ* inſignitam fuiſſe, tanquam in *memoriale* ſignum, quod per *Angelum*, *in pariete ſcribentem illud* MENE MENE &c. penitus *obliterata* iſta DIVINISSIMA SCRIPTIO *Tabularum & Codicis Authentici* revixiſſet, extinctumque *florem* ac *vigorem* recuperaſſet in *Aſſyria;* unde cum *Reducibus*, tanquam & *ipſa Redux*, adſcenderit denuo, atque *Sanctas* in *ſedes* poſtliminio *immiſſa*, ampliore quam antea ditione cœperit gaudere, *univerſoque populo ſancto* non ſolum *permiſſa*, ſed & *commiſſa* fuerit.

Huc

Huc ſcilicet omnia aurigabantur: eumque in finem ita concluditur ab *Arcuvoltio*. *Ezras ergo cor ſuum diſpoſuit, ad maceriam conſtituendam* לגדר גדר, *ne iterum oblivione deleretur* כתב הקדש SCRIPTIO SANCTA *ab ore Seminis ſui; ac propterea licentiam dedit omnibus illo* CHARACTERE *omnes libros Legis conſcribendi; ad illud Rabbinorum: reddita eſt ipſis Lex* בכתב אשורי SCRIPTURA ASSCHURY *in diebus Ezræ; poſt eum ergo omnes recti corde ſcripſerunt libros Sacros iſto tantum charactere* ע"י שרטוט *adhibita lineatione,* לקים תמונתו חקדושה *ut ejusdem* FIGURA SANCTA *recte ſtabiliri poſſet; quod in aliis libris non obſervatur* כי מרוב קדושתו ורוחניותו *nam propter* ABUNDANTIAM SANCTITATIS & SPIRITUALITATIS *ejus non licet ea uti in ſcriptionibus privatis.*

Quantum iſti שרטוט *lineationi* tribuant *Anteſignani Phariſæorum*, patet ex ſcrupuloſiſſimis ſanctionibus; qualis illa in *Cod. Thalm. Menach. fol.* 32. *Lineatio Mezuzæ*, i. e. *ſchedulæ poſtium, omnisque phylacterii, eſt traditio Moſis e monte Sinai:* Itemque hæc *Maimon. in Hilch. Tephill. cap.* 7. *Omnis* SCRIPTIO SANCTA *non exaratur, niſi adhibita lineatione, etiam ſuper charta. Tres voculæ* Sacri Codicis *ſine lineatione ſcriptæ, manent legitimæ; quod ultra procedit illegitimum & impurum.*

Tenemus universi *Pharisaismi* proram ac puppim; in LINGUA SANCTA non solum, sed & in SCRIPTIONE SANCTA, omnisque SPIRITUALITATIS referta; in quam *infiniti* & *inexhausti sapientiæ Divinæ thesauri* sint inclusi, atque in quibus potissimum *unctio* & *potentia illuminans* atque *sanctificans* verbi cœlestis resideat.

Hoc est illud *peculium Israëlis*, ob quod & ipsi *Dei peculium* fiunt: quot enim LITERAS SANCTAS & ACCURATE LINEATAS possident, tot possident *signacula Fœderis* cum Deo; tot *pignora* favoris, tot honoris *insignia*, tot *monumenta* amoris, tot *prærogativas* glorioſissimæ felicitatis in terris, in cœlis, obtinendæ.

Non *atria*, sed ipsa *Luciferi*, in *Synagoga* præsidentis, *adyta* inspectanda dedi. Quum autem & hic non exigua contagio imprudentiores *Christianos* nimie multos afflarit, operæ pretium fuerit, rem infiniti ponderis in *causa Christi*, in *controversiis Judaicis*, quin & in *literatura hebraica*, non aliunde magis obscurata, & oppressa, quam per *fanatismum* huncce *Rabbinicum* circa SCRIPTIONEM & LINGUAM simul SANCTAM, sub patentiorem conspectum *orbis Eruditi* eduxisse.

Extat in *Thalm. Hierosolym. Cod. Megill.* insignis *traditio* ex ore magni illius *traditionum* omnium *Depositarii*, R. *Jehuda Hakkadosch*, a Cl. *Buxtorf.* pro-

producta, *dissert.* IV. *de liter. hebr. genuina Antiquitate* p. 172. *Dixit Sanctus ille:* אשורית נתנה תורה *scriptione Asschuryth data fuit lex. Cum vero peccarunt,* נהפך להם לרועץ *conversa est ipsis in fracturam;* וכשזכו *at quum promeruissent in diebus Ezræ,* per conversionem ab idololatria, נהפך אשורית להן *convérsa est ipsis* denuo *Asschuryth, secundum hocce Zach.* IX: 12. *Etiam hodie* מגיד משנה אשיב לך *annuncio, me restituturum duplum Tibi: item ad illud; Deut.* XVII: 18. *& scribet sibi Rex* משנה *duplum legis hujus in Libro:* כתב שחוא עשוי להשתנות *scriptione scilicet quæ facta sit ad iterandum.*

Nulla capitalior *traditio:* circa quam infinitus pulvis in Scholis & Libris *Rabbinorum* commotus. Multus quoque *Philologorum* nostrorum circa eam æstus, & dissensus.

Nempe *Apollo* ille Λοξίας *flexiloquum* condidit *oraculum;* quod omnia secula exercere, & *vertiginem* cunctis offundere posset. Disputatur quid valeat *scriptio Asschuryth;* in qua *primitus data lex sit.* Quid item, *conversam eam in fracturam* לרועץ. Iterum, *quandonam,* & *quod ob peccatum?* Denique *quomodo* tandem *forma literarum prisca* illa, & *legitima, in diebus Ezræ fuerit restituta.*

Deciderunt *Synagogæ Antesignani* post longa certamina

tamina I. per *Aſſchuryth* non intelligi *Aſſyriacam Scriptionem*, ſed *beatam* & *beantem*, ab אשר *beatum reddidit*, & אשרי *O beatitudines!* II. Eam *converſam* לרועץ *in fracturam*, eſſe, vel *oblivione deletam*, vel *mutatam*, *ſubſtituta alia non ſancta; quam* appellitant עברית *Hebræam vulgarem*, *profanam;* vel *Transeuphratenſem.* III. *Quandonam;* & *quod ob peccatum? non definiri.* IV. *Tempore Ezræ* אשורית *diviniorem & beatiorem ſcripturam reſtitutam* eſſe *Iſraëli univerſo*, poſtquam *Angelus* ſcilicet in convivio *Beltzazaris* ejus obliteratam & extinctam memoriam renovaſſet. V. Hoc ipſum *beneficium*, par *Legislationi* per *Moſen*, intendiſſe *Zachariam Cap.* IX: 12. atque משנה ibi valere *ſcriptionem* אשורית *beatam* ac *beantem;* quæ *duplicanda*, *iteranda*, atque in *priſtinum vigorem reſtituenda* ſit.

Sunt hæc *decreta*, & *dogmata*, omni *veneno* adverſus *Chriſtum* Dominum pertincta: quibus *Magiſtri Synagogam* potionare ac faſcinare coguntur, ne forte tandem ex ſopore ſuo miſera gens emergat, & ad *Meſſiam* ſuum oculos erigere cœptet.

Quod autem *Num.* III negent *definiri poſſe*, *quodnam* illud ſit *peccatum*, in quod oculum intenderit R. *Jehuda Hakkadoſch*, & cujus ob *reatum* graviorem *ſcriptio ſanctiſſima Iſraëli verſa fuerit* לרועץ, vel merus

merus ſtupor eſt, vel dolus malus; nam *Syſtema Phariſaicum*, cui hancce *baſin* callidiſſime ſubſtravit ille *traditionum Parens*, omnino exigit, ut *peccatum in Vitulo Aureo commiſſum* intelligatur.

Hoc ſatis ſpecioſo colore ſcilicet fucavit illud *ſacrilegum commentum*, quo totus *Phariſaismus*, fulcitur, SCRIPTURAM extitiſſe GEMINAM, alteram SANCTAM קדושה, eandemque אשורית BEATAM, SPIRITUALEM, LUMINOSISSIMAM, omnes *veritates* & *virtutes Divinas repræſentare aptam*, per *figuram* ſuam *arcanam* & *hieroglyphicam*: alteram עברית *transfluvialem*, vel *Hebræam*: qua *Populus Hebræus* utebatur, quæque חול *profana* in ſe, *profanis*, id eſt, *communibus* ſive *privatis rebus*, *literis*, *ſcripturis*, adhibenda erat extra *Sanctuarium*.

Hinc illa vecors *traditio*, quam ex *Maimonide* ſupra retuli, *Moſen Tabulas* quidem & *Exemplar Authenticum*, ad *Arcam* conſecratum, *cuſtodiæque Sacerdotum* ac *Levitarum* commendatum, בכתב אשורי SCRIPTIONE BEATA exaraſſe: ſed reliqua *Exemplaria* XII *Tribubus* LINGUA quidem SANCTA, *at ſcriptione* חול *profana*, ac *privata*, tradidiſſe.

Hoc quum Religioni & Fidei *Moſis* directa fronte adverſari cerneret *Sarcinator*, conſuit *ænigmaticum* illud. *Quum vero peccaſſent* נהפך להם לרועץ

conversa est iis scriptura beata in fracturam. Cl. *Cocc.* in notis ad *Exc. Gemar. Sanhedr. pag.* 196. vertit *in crucem:* in *Aruch* datur *ad dolorem;* pro לצער. Cl. *Buxtorf. in Lex. Thalm. ad confractionem.* Apud *Arabes* عصّ est *conquassavit & consternavit.* Eadem vis *Exod.* XV: 6. *Dextra tua* תרעץ אויב *consternatum quassat inimicum.* Consimiliter & alibi locorum. Reddatur ergo in *quassationem consternantem.* Hoc est, inde a *reatu* per *Vitulum contracto meruerunt a* BEATA SCRIPTURA tanquam *Profanum Vulgus arceri;* donec *in diebus Ezræ* demum זכו *digni habiti sunt* quibus ista *Asschuryth*, BEATA & BEANS SCRIPTIO, *luminibus cœlestibus præfulgens, restitueretur;* atque in *peculium* per omnia secula *perennaturum* assignaretur: & quidem per alterum illum *Mosen*, ac *Legislatorem Israëlis*, *Ezram* cujus *jussu & edicto abrogata* sit in totum *scriptio* illa *vetus* חול *profanior;* atque *Chutæis;* id est, *Samaritanis* in perpetuam possessionem relicta.

Hunc cumulum proterviæ *Judaicæ*, qua dum *Samaritanis* insultare gestiunt, ipsi etiam *Mosi* insultarent, si quicquam veri nugis & deliramentis hisce subesset, hic apponam necesse est, ut *fraudes fraudibus contegi, ne perpluant*, appareat ab iis, qui adversus *lucem Euangelii* rebellare ausi, in reprobam mentem a Deo tradi commeruere. Ex

Ex *Ein Iſraël fol.* 142. adducitur a Cl. *Buxt.* p. 236. contextus, quem in compendium mittam, tædio repetitionis: *quum dicitur in Thalmude* אשוריתא *Aſſchuryth dictam ſcriptionem, quæ cum iis adſcenderit ex Aſſyria; rogare poſſem ſarcaſtice: quis dedit ſacerdotem in loco ſepulchrorum? Dicere volo, quis tulit linguam ſanctam in Aſſyriam? Nodus facile ſolvitur. Sic dicta fuit, quod* נשתנה *innovata ſit,* vel *iterata, per manum Angeli. Etenim prior illa* SCRIPTIO, *neque Aſſyriis, neque ullis aliis populis, cognita fuit, niſi ſoli populo Iſraëlitico; qui eam didicere ex* SCRIPTURA TABULARUM, *&* LIBRI LEGIS, *in Arca depoſiti. Hi tamen ipſi non omnes promiſcue eam noverunt, ſed* PAUCI *tantum, &* SINGULARES *nonnulli; qualis erat Daniel. Ideo quum veniſſet Angelus & ſcripſiſſet in pariete Palatii Regii, ſcripſit* SCRIPTURA GLORIOSISSIMA, *& omnibus prorſus populis* ABSCONDITA, *ipſis etiam Iſraëlitis, excepto Daniele, ejusque ſimilibus &c.*

Deinde: *Daniel ergo iſta occaſione* SCRIPTURAM *hanc, ad ipſorum preces docuit Magnates Aſſyriæ; ac propterea denominata eſt Aſſyriaca. Ezras vero, qui peritiſſimus erat in iſta* SCRIPTURA, *docuit eam univerſum Iſraëlem. Atque hoc eſt, quod innuitur phraſi* נשתנה *immutata eſt; quia antea nemo ejus pretium cognoverat. Sic omnes Iſraëlitæ, poſtquam per Angelum revelata fuiſſet, & Daniel Magnates*

aque Antiſtites Regni edocuiſſet, eandem quoque addidicerunt; atque in ea exercitatiſſimi facti ſunt per Ezram: qui etiam totum Iſraëlem hac tantum SCRIPTIONE BEATA *univerſos legis codices exarare juſſerit; omni alia excluſa; etiam veteri illa, ſive* עברית *Hebræa*, vel *transfluviali; quæ Abrahamo, Hebero*, cunctis *Patriarchis*, fuerat *vernacula*; & *qua* ipſe *Moſes* ſuamet manu XII *exemplaria* deſcripſerat *legis*, in uſum totius *Eccleſiæ Iſraëliticæ*.

Huc tendit *encomium* illud, quo *Ezram* ipſi *Moſi* exæquant: quod החזיר עטרה ליושנה *redire fecerit coronam legis ad antiquum ſplendorem*; quippe qui *obliteratam* illam *ſcriptionem ſanctam*, & *beatam*, ab oblivione vindicarit non ſolum; ſed etiam univerſo *Iſraëli* ejus *divina lumina* dederit adſpicienda, uſurpanda, fruenda: ſanciens, ne ulla *legis volumina* alio quam *ſanctiſſimo* ac *quadrato charactere*, & quidem בשרטוט *lineatim* exararentur, ad *religioſiſſimam accurationem*, cum *coronulis*, *apicibus*, & *ornamentis* omnibus, quibus ipſa *Dei manus* cum *tabulas* ſculpſerat *Legis*; tum *volumen authenticum* conſignari a *Moſe* juſſerat: ſimulque edicens, ut *ſcriptio* illa עברית *Hebræo-transfluvialis*, qua & ipſi *Patriarchæ*, ſecundum illos, uſi fuerant, & *populus Iſraëliticus* omnes ſuos *codices ſacros* ante captivitatem *Babylonicam* debuerat exarare, tanquam חול

pro-

profanum quid, & *impurius*, extra *ſedes terræ ſanctæ* ablegaretur, atque *Samaritanorum* colluviei poſſidenda traderetur.

Stupenda enimvero *impudentia*, cum *vertigine* conjuncta, in quam examuſſim quadrat illud *Hoſeæ* IV: 14. עם לא יבין יולבט *populus intelligentia deſtitutus more luſcitioſi & deformiter claudi jumenti ruit.* Intelligere ſaltem & perſentire debuiſſent, quum tam ſupercilioſe tractant *ſcripturam vetuſtam Patrum Hebræorum*, ut ipſi dictitant, *ſcripturam* quoque ipſam *Moſis*, qua *codices Legis*, XII *Tribubus Iſraëlis*, eorumque *poſteritati* inſervituros, ſuamet manu deſcripſit; ſe *ſupercilia* ſua, atque adeo *calces*, in *Moſen* ſurrigere; ſi quicquam veri hiſce ſubeſſet: non ſolum, quod *beatam ſcripturam* populo detraxerit, verum etiam quod *Linguam Sanctam;* & *codices legis* omnes, uno tantum excepto, iſta *ſcriptione* חול *profana* exararit.

Sed bonum factum! Cuncta hæc eadem in *officina* ſunt conflata, in qua *Lex Oralis;* id eſt, *corpora Thalmudis*, & *Kabbalæ*, duo *axes regni tenebrarum;* ſimulque *poli Synagogæ*, effabricati fuere.

Ut huc proveherentur faſtus & arrogantiæ, qua dum nomen *Chriſtianum*, atque *Euangelium gloriæ* calcant, ſuam ipſi *legem* & *Legislatorem* proculcant, non ſine Numine factum: ut *ſacrilegium* illud, in

Meſſia patratum, novis identidem *ſacrilegiis* luerent: atque quum *Rupem profanaſſent Iſraëlis*, omnia ſua *ſacra* ſuismet manibus *contemerare* nunquam ceſſarent.

Hoc nemo, cui *Chriſti* nomen & gloria cordi, in dubium revocaverit: & jam quicumque mecum harum tædia diſcuſſionum devorare potuere, quovis pignore depoſito contendent, fieri non poſſe, ut quisquam extra *Synagogam* natus, & educatus, in talium *imaginationum*, & *præſtigiarum*, ſocietatem implicatus ſit.

Legitima eſt contentio: juſtiſſima depoſitio *Sacramenti*. Erat in LINGUÆ SANCTÆ titulo aliquid, quod fulgore ſuo oculos præſtringere poſſet: ſed quid tandem ſpeciei in SCRIPTIONE SANCTA; in SCRIPTIONE BEATA & BEANTE; omnibus *luminibus* a *patre luminum conſita* atque *diſtincta*, ad *cœleſtes* ejus *virtutes* ac *veritates* in ipſis *figuris literarum* exprimendas, atque repræſentandas? Hæc ſi *Judaicum* replere poſſint *cerebrum*, idque infinitis *phantaſiis* paſcere, ab ingenio utique, & genio, religionis noſtræ infinitum quantum abhorrent; atque hominem *Chriſtianum* ne attingere quidem, nedum afflare poſſe videntur.

Videamus tamen quam contagioſa ſint poma *Sodomæa*, ſi quis adverſus auram inde exhalantem ſeſe non bona *antidoto* communiat, dum ea in *Thalmude*, aliis-

aliisque *scriptis Rabbinicis*, multo studio evolvendis, quotidie oculis, manibus, sensibus omnibus attrectat.

Ut & hoc oculis subjiciam, prima in acie stet *Postellus*, quam *Abyssum Scientiæ* appellabant, sub *Francisco* I. *Parisiis* in *Cathedram*, immissus, postquam a liberalissimo illo *eruditionis Altore* in *Orientem* missus, Mss. ingentem inde thesaurum revexisset. Is Linguarum plurimarum callens, vel, ut ipse prædicabat, omnium quotquot in orbe terrarum viguissent, vigebantque, callentissimus in *Etruriæ Origin.* p. 249. hæc nobis propinat. *Ab initio duæ linguæ* (in *diss. Buxt. p.* 209. recte insertum, *vult dicere duæ Scripturæ*) *erant, externa publicave, & sacra. Sacra usque ad Ezram delituit. Externa, seu Samaritana, paucis Judæis in Oriente supersit. Sed Samaritana* X *Tribus Israël, quibus factus est Messias Muhamedes Ismaëlita*, cum *suo Alcorano Arabo-Chaldæo; hodie externæ illius Samaritanæ vices in Oriente & Meridie supplent* &c. *Ideo* MYSTERIA CABALISTICA *in sola Hebraica, & Arabo-Chaldæa, tam* SANCTA *supersunt, ut non certius ab ipso cœlo, munditia & puritate Christiana fretus; possis petere humanæ vitæ præsidia, quam ab illorum* CHARACTERUM VIRTUTE. *Sunt enim* ARABICI CHARACTERES *deducti per corruptam chirographiam ab* HEBRÆIS *veris; eo quod* SAMARITANORUM

RUM *usus in se periit, & pro solo avitæ veritatis testimonio inter Mosicolas remanet. Grammaticam ab Oriente attuli eo characterе scriptam, & Arabice expositam; ut fidem nostro orbi facerem verborum* Hieronymi, *de* Samaritanis *scribentis; & hanc originem primus orbi occiduo exponerem.*

Quo *spiritu* hæc scripserit illud *Cymbalum Mundi*, satis declarat, quum *mysteria cabalistica* crepat, non ex *libro mystico & magico* רזיאל *Raziel*, quem *Præceptorem* fuisse *Adami* fingunt *Kabbalistæ:* sed ex ipso *Angelo Raziele*, libri istius auctore, qui *Postelli* quoque *Præceptorem* agere non dedignatus, hausta. Videtur interim prodigus *thesaurorum cœlestium*, quod SACRA ista SCRIPTIONE impertiat *Arabo-Chaldæos*, ad imitationem *Rabbinorum;* qui, quum *Angelus* in pariete *Beltzazaris* renovasset SCRIPTIONEM MYSTICAM *legis*, ansam inde datam tradunt, ut & *Chaldæi* in communionem *literæ quadratæ* illius, & *beatæ*, venirent.

Atqui *Arabes*, quantumvis *literis Alcorani* virtutes ac potentias mirificas vindicent, necdum tamen ad *hieroglyphicum* illud *fastigium* se subvehere ausi sunt, quo *Judæi* legis suæ *characteres* evexere.

Insignitius adhuc, & enucleatius quid, dederat idem *Postell.* de *Etrur. Orig.* p. 113. *Quum in Tabulis Originum Linguarum jam tradiderimus, inter alias,*

alias, originem illius LINGUÆ SANCTÆ, *quæ vocales punctulis, accentus lineolis, literas prima superficie, instar Mathematum, componit ex triangulo; quæ est prima Mundi superficies; & in quam omnes figuræ resolvuntur; quæ ea de re merito* SANCTA *vocetur; eo Lectorem remittemus. Satis enim heic fuerit novisse, illam fuisse* COELITUS DATAM ADAMO & MOYSI, ISRAELITISQUE; *sed pro* MYSTERIO: *donec ex* MYSTICA *fecit* PUBLICAM *Ezras; unde jam ab ejus temporibus natæ sunt ex ea tres præcipuæ,* ARABICA, & SYRIACA, *Christi temporibus usitata;* & CHALDAICA; *quæ relictis priscis characteribus, Hebraicum assumsit. In hac* UNA, & SOLA, *vera & recta nominum verborumque ratio delitescit; ideo opus fuit, illius usum soli* RELIGIONI MYSTERIOSÆ *veræque relinqui. Alia erat scriptura* EXTERNA, & *omnibus communis, in qua Moses Legem e Cœlo acceptam* SANCTO CHARACTERE, *transscripsit. Hanc vocant* SAMARITANAM, *quam gens Samaritana tam mordicus conservavit; ut nullo modo voluerit cæteros libros recipere, quod a Mose non essent scripti. Curavit enim sanctissimus Legislator, ut duodena Exemplaria; singula singulis Tribubus, transscriberentur; & in hoc* CHARACTERE SAMARITANO *singularum Tribuum Ducibus darentur: uni autem Tribui Leviticæ, & LXX Seniorum cœtui, ad legis conser-*

vationem electis, daretur UNICUM EXEMPLAR, *ſcriptum* SACROSANCTO DIALECTO & FIGURA &c. &c.

Habes purum putum *Synagogæ fanatismum;* quem ſupra expoſui: quamvis huic homini, ad quem *magiæ* præpoſitus *Raziel* ventitare ſolebat, non alio opus fuerit *Magiſtro:* quippe qui tam raro capiti tradiderat *clavim reconditorum a conſtitutione Mundi;* atque *candelabrum Moſis* in corde ejus accenderat; quibus *titulis libros* evulgavit.

Hujus ſcholæ *Angelicæ* ſpecimen tertium in *Origin.* hocce. *Duobus argumentis certiſſimi reddimur hujus veritatis. Primum eſt a dicto Chriſti, Matth.* v. 17, 18. *Jota unum aut apex unus non tranſibit a lege &c. Si de verbis Euclidis* (*lineis* voluit) *nil poteſt ſine veri diſpendio perire, multo minus de lege Dei* &c. *ſi quidem* LITERARUM DIVINARUM *virtus ſuperior eſt Cœlo. Sed non tantum minimam literulam* JOTA *eſt impoſſible fraudari ſuo effectu; legalique conſideratione; verum ipſos* APICULOS TRES, *quibus conſtat. Ad* APICULOS *enim usque tam literæ* JOTA, *quam* CÆTERARUM, *quæ* OMNES *ex* EA *compoſitæ,* APICES, *Spiritus Sanctus* SUMMA VERITATIS ÆTERNÆ VESTIGIA & DEMONSTRATIONES PRIMAS *dedit, ut in Zohare, & tota doctrina Patrum patet. Cujus rei argumentum unum vel maximum videas in hoc, quod Patres,*

Spi-

Spiritu Moſis illuminati, ajunt, tres APICES *eſſe circa* UNITATEM *ipſius* JOD *tanquam tres* PATRES *in* UNITATE. *Sic enim vocant, quas nos* PERSONAS *dicimus.*

Sic per APICES *&* JOD *videtur prima Divinæ Eſſentiæ expreſſio in una Eſſentia; quæ unitatis, veritatis, bonitatisque apicibus, per* TRES PERSONAS *inconfuſibiles & inſeparabiles exprimitur* &c. *Neceſſe ergo eſt, ut illa ſit* ÆTERNA LINGUA *&* CHARACTER &c. &c.

En illud, quod ſupra inſinuabam non ab omnibus *Kabbalæ Myſtis*, ſed tantum ab *Epoptis*, videri: in quod excurrere haud vacat.

His follibus concluſas auras efflavit quoque *Joh. Boulæſius* in præf. *Alphab. Hebr.* a Cl. *Buxtorf.* citatus *Diſſ.* p. 211. *Moſis legem Dei accipiens curavit tranſcribenda XII legis volumina, cuilibet Tribui volumen. Undecim quidem charactere publico, qui hodie* Samaritanus *dicitur;* & *duodecimum* CHARACTERE DIVINO *ſecreto, & conſtante triangulari jod, cujus uſus fuit ſolis Levitis & Sacerdotibus* &c. &c.

Habeo quoque *Joan. Cheradami Alphabetum* LINGUÆ SANCTÆ *myſtico ſignificatu refertum*, editum *Pariſ.* 1532. in quo omnium *literarum divina lumina* & *acumina* per *Kabbalam Chriſtianam* mirificentiſſime eliquantur.

In præsenti uno specimine defungar. *Ad literam jod* subnotavit: *Hanc maxime inter ceteras asserimus divinam, propterea quod præcipua nomina Divina hac scribuntur,* אהיה אשר אהיה *i. e. qui fuit, est, & erit: itemque* יהוה *Jehova, quod magno mysterio ineffabile: ita enim distincte* DIVINAM ESSENTIAM *significat, ut cum simplicissima* UNITATE, *& Divinarum personarum* TRINITATEM, *&* ÆTERNAM *eorum* DISTINCTIONEM, ORIGINEM, PRODUCTIONEMQUE, *aperte insinuet* &c. &c.

Non omittendus quoque *Joan. Reuchlin.* quem *Hebrææ Linguæ restauratorem* celebrat *Germania. Hujus Libri* III de *Arte Kabbalistica* declarant, vix ac ne vix quidem fieri posse, ut qui ex *Judæorum* ore *Literaturam Hebræam* imbibant; non aliquam ab iis contagiunculam attrahant. Magnis tamen virtutibus hoc quicquid est vitii redemit; quin *Helenam* illam, cujus amore & admiratione captus erat, in *Penelopen* convertere, atque *Christo* lucrari conatus est potius, quam ut ejus in amplexus impuriores iviſſe censeri debeat.

Utinam hic stetisset malum, neque cum crescente *Eruditione Hebræa*, & *Literatura Rabbinica*, latius serpsisset, atque se in *emendatiora Sacra* speciosis sub coloribus insinuasset.

Quam altas, ad primam *lætioris diei auroram*, ra-

radices egerit apud magni nominis *Philologos*, & *Theologos*, infausta opinio *de linguæ Hebrææ*, qua *linguæ*, SANCTITATE & *divina eminentia*, quam *Magistri* discipulis suis *Christianis* inculcabant, late deductum, ac demonstratum, in *præfatione Commentar.* ad *Proverb. Salomonis.*

Huic imaginationi cohæret, atque intime innexa est altera: *literas* ergo, earundemque *figuras*, aliquid *sancti* ac *divini* continere; vel saltem eam possidere *præcellentiam* supra aliarum *linguarum characteres*, ut iis tantum *sanctæ* ac *divinæ veritates* consignari vel potuerint, vel meruerint.

Nec hoc, nec illud, a fermento *Rabbinico* intactum, quivis ultro jam persentiscit.

Nunquam ne in affinitatem quidem talium sententiarum sese implicari passi fuissent Viri *Religionis Christianæ* servantissimi, si subdolos, & occulto veneno imbutos, sensus *Rabbinorum*, in hac DIVINA & BEATA SCRIPTIONE urgenda, introspexissent.

Hos in *contemtum Euangelii*, cum *Aramæa*, quam Dominus in terris inchoavit, *Doctrinæ suæ promulgatione*, atque *Græca* ejusdem *disseminatione*, ac *propagatione*, intentos atque directos esse, quamvis nemini ultra obscurum esse queat; efficiam tamen ut id, in hac ipsa materia *scriptionis*, distinctius adhuc patescat. Oraculum *Thalmudicum* in *Cod. Eruvin fol.*

53. 1. ſonat: בני יהודה שהקפידו על לשונם נתקיימה תורתם בידם בני גליל שלא הקפידו על לשונם לא נתקיימה תורתם בידם *Hominibus Judæis, qui accurati fuerunt in lingua ſua, ſtabilita eſt lex ſua in manibus ſuis. Hominibus Galilæis, qui non accurati fuere in lingua, haud quaquam lex in manibus ſuis conſtabilita.* Telum ignitum, quod in *Chriſtum* & *Apoſtolos* contorqueri, in oculos incurrit. Hoc de *lingua.* Non minus virulente *ſcriptionem* omnibus notis inuſſerunt; in *Maſſech. Sopher. cap.* 1. 6. אין כותבין לא עברית ולא ארמית ולא מדית ולא יונית כתב בכל לשון בכל כתבין לא יקרא בו עד שתהא כתוב אשורית *Non ſcribunt* Legem, *nec Hebræo-Samaritana Scriptura, nec Aramæa, nec Meda, nec Græca: quacumque tandem* LINGUA, *quacumque* SCRIPTURA *nec fas eſt vel legere ſic ſcriptam: lectione tunc tantum legitima, quum* BEATA SCRIPTIONE Aſſchurith *exarata eſt.*

In *Græcam præſertim* & *linguam* & *ſcriptionem* Sanctus *Magiſtrorum* zelus efferbuit. Inde hoc effatum in *Maſſ. Sopher.* 1: 7. *Quinque Seniores deſcripſerunt Ptolemæo Regi legem græce. Ea dies æque gravis Iſraëli extitit, atque illa, qua Vitulus conflatus: neque enim fieri poteſt, ut pro neceſſitate ſua omni convertatur.*

Cave

Cave iſto hoc ſenſu capias, quo & nos negamus ullam *verſionem* vim *Textus Sacri*, & *ſermonis* θεοπνεύστου *dignitatem*, poſſe exæquare. Nil moderati, & ſani, *Rabbinis* hac in materia cogitare permiſſum.

Cogitant de *arcanis virtutibus characteris beati:* cogitant de *apicibus*, *galericulis*, & *coronulis*; quas ipſe Deus quam plurimis *literis* ſuamet manu in monte *Sinai*, quin ante *jacta* Mundi *fundamenta*, illigarit. Cogitant de *majuſculis*, de *minuſculis;* de *inverſis*, de *ſuſpenſis*, aliisque *literis*, quas *myſtice* exaratas, nimia mira occultare contendunt. Cogitant de *extraordinariis punctulis* quæ X vocibus in *Moſe;* IV in Prophetis; uni in *Hagiographis*, ſuperne appingi ſolent: quippe unde magni *montes* pendeant.

Cogitant de ipſis קרי & כתיב aliter *legendis*, quam *ſcriptis*, ſecundum criſin *Maſoretharum;* unde ſenſus ſæpiſſime exiſtunt, qui ſe invicem arietent; & tamen ſimul conſiſtant, atque a S. Spiritu intendantur.

Hæc cuncta ſane tam parum in *verſionem* transfundi poſſunt, quam ventus cribro conſtringi,

En aliud fulmen, in *Apoſtolorum* capita deſcendens; atque univerſum nomen *Chriſtianum* cum ſuis *Euangeliis orco* demittens. *Olim utcumque permiſſum Græcis uti literis; nunc autem* יוני נשתקע מעולם

מעולם ונשתבש ואבד לפיכך אין כותבין חיום אלא אשורית *merſa eſt in profundum* e Mundo *ſcriptio Græca*, *& in perplexitatem male perdita; propterea non ſcribunt amplius* legem *niſi charactere beato.*

Eundem in ſcopum fertur hocce multo virulentiſſimum, quod in *Lex. Thalmud.* citatur ſub vocabulo יון *Javan: Coryphæum Synagogæ, rogatum quandonam quis filium ſuum doceret* חכמה יונית *ſapientiam Græcam? repoſuiſſe; ea hora, quæ neque de die ſit, neque de nocte; ut dictum Pſ.* 1. *In Lege ejus meditatur die ac nocte.* Cl. *Buxtorf.* ſubjicit; *in utramque partem diſputant Rabbini, num licitum ſit diſcere artes Græcorum ut Logicam, Arithmet. Aſtronom.* &c. *ſaniores tamen concludunt licere.*

Non ſenſere *Lexici* iſtius Conditores præclari, *aculeum ſcorpionis* in *Legem Chriſti* non ſine *acerba ludificatione* evibratum, cujus & *lingua*, & *ſcriptio Græca*, omni *Iſraëlitæ* abominamentum eſſe debeat.

Liber mihi conſcribendus foret, ſi, quicquid faſcinatus & faſcinator *Rabbinorum* ſpiritus condidit decretorum hac in parte, exequi vellem: omnia deſperatiſſimam produnt conjurationem adverſus *nomen Chriſtianum*, & *Euangelium gloriæ.*

Tanto magis mirandum ſimul, ſimul dolendum, *Philologos* ac *Theologos* valde multos, etiam *Primicerios*,

rios, eadem imprudentia, qua LINGUAM SANCTAM adoptaviſſe eos vidimus ex ore & more loquendi *Rabbinico*, in arcem purioris *Orthodoxiæ* item evexiſſe SCRIPTIONEM SANCTAM; atque pro ea tanquam pro *aris* & *focis* depugnare.

Error ſine ullo dubio capitalis; & materiam triumphi de *Doctrina Fidei*, cum *fomento obſtinationis*, ſuggerens *infidæ* & *perduelli Synagogæ*.

Hujus infelix anſa & origo eadem, quam circa *Linguæ Sanctæ* denominationem, in *ſcholis Chriſtianis* nimis diu regnantem, in *præfat.* ad *Proverbia* expromſi.

Inter initia quidem renaſcentis *Literaturæ Hebraicæ*, confeſtim *Fanatici* complures in ſcenam proſiluere, quos *cœleſtes Alphabetarios* appellare eſt. Hi ex *literis Kabbaliſticis* & *Magicis*, quales *Zohar* ſive *ſplendor firmamenti*, eoque antiquior *Bahyr*, *Luminatorium*, itemque *Raziel*, qui ab *Angelo* iſtius nominis conſcriptus in uſum *Adami*, inter alia *baculum Moſis*, *miraculorum patratorem per myſticos characteres* ei inſcriptos, depingit, nec non *Jetzyra*, i. e. *opus Creationis*, quod ab *Abrahamo Patriarcha* fingitur exaratum, *literas Angelicas* orbi obtruſere, cum *Alphabetis Adami*, *Sethi*, *Enochi*, *Noachi*, aliisque moſtellis. *Vexilliferi*, ſub *Poſtello*, extitere *Theſeus Ambroſius*, *Joh. Auguſtin. Pantheus*, *Claud. Duretus*, *Jac. Bonav. Hepburnus*, *Angelus Roccha*,

alii, quorum cenſum peregit *Bangius* in *Cœlo Orientis;* ubi fictitii illi *characteres* repræſentantur.

Has inter illuſiones commoveri cœpit in *orbe erudito* acerrima lis, & contentio, quinam *veri* & *genuini* eſſent *characteres* veterum *Hebræorum;* quibus *Lex* a *Moſe* conſignata. *Judæi*, ut ſupra late expoſitum, tanquam omni dubio vacuum inculcabant, geminam extitiſſe *ſcriptionem*, alteram SANCTAM, MYSTICAM, *Divinis luminibus refertam;* alteram *profanam*, *vulgarem*, *myſteriorum*, & *veritatum Fidei haud capacem.* Priore illa *Tabulas Sanctiſſimas* fuiſſe *exaratas*, itemque *Legem* in monte *Sinai* datam, quam *Moſes* cuſtodiendam, atque in *Sacrario* ad *Arcam* recondendam, commendarit *Sacerdotibus* ac *Levitis*, ſub *tutela* & infallibili *auctoritate* Patrum *Magni Synedrii.* Poſteriore autem *Profana*, exſcripta eſſe per ipſum *Moſen* XII *Legis* volumina illa, quæ *Tribubus* fuere aſſignata, ad *uſum popularem*; priorem appellitatam fuiſſe אשורית *beatam:* poſteriorem עברית *Hebræo-Samaritanam;* ab omnibus *Iſraëlitis*, etiam in *Sacro Codice* deſcribendo, ſemper uſurpatam, ſub regnoque *Samariæ* non ſolum, verum etiam *Judæ*, & *Hieroſolymorum*, concelebratam: *Sanctiſſimam* autem *ſcriptionem* iſtam, quum *combuſto Templo* vel intercidiſſet, vel jam ante, regnante *Joſia*, abſcondita fuiſſet ſub Templo, per *Angelum* ſuper pariete fatale Carmen intentantem

Ty-

Tyranno *Babylonio*, denuo *e Cœlo* quasi *demissam* refloruisse, *manum* sive *scribendi modum mysticum* statim assequente *Daniele*, quod per *traditionem Oralem*, ut ejusdem *Symmysta*, cognitione *literarum arcanarum* fuisset imbutus. Hac occasione invitante, *Ezram* e *captivitate* cum reliquis reducem finxisse, ut *Hebræo-Samaritanam* (quantumvis *Moses* eam usurpasset, & a populo usurpandam instituisset) impuris *Samaritanis*, qui eam cum *Lege Mosis* adsciverant, totam abjicerent, atque non alia, quam *scriptione* אשורית *beata illa* Sacros *codices* exsignarent; & quidem sub *religiosissima illa lineatione characteris quadrati*, quam *Moses* in *Authentico volumine*, ad Arcam depositio, olim observasset.

Pergula pictorum; veri nihil; omnia falsa.

Non poterant ergo non hinc resilire, & abhorrere omnes, quibus *Rabbinorum* admiratio oculos non præstrinxerat: atque meritissimo jure has vesanias *Thalmudicas* explodebant. Sed, proh dolor! ut in *quæstione capituli* de *Antiquitate Vocalium*, ita & in hacce, *humani aliquid* passi sunt *Humanitatis* ac *Philologiæ Principes;* atque ut SANCTAM istam SCRIPTIONEM una spongia extergerent, contendere cœperunt hanc *quadratam*, qua nunc *codices Hebræi* consignati, ne *Hebræam* quidem esse, multo minus

vetuſtis temporibus uſitatam, ſed *Aſſyriacam*, vel *Chaldaicam*, quam *Ezras* primus invexerit: *verum* autem & *genuinum characterem Hebræorum* eſſe *Samaritanum*, qui & in *Samaritana Pentateucho* hodienum viſatur; & in *ſiclis priſcis Hebræorum* compareat.

Non nova erat opinio; ſed inde ab *Euſebio*, & *Hieronymo*, qui eam auctoritate ſua obſignarant, recepta apud omnes fere *Theologos* ac *Philologos*.

Fidenter certe *Hieron.* in *Præfat. libr. Regum. Apud Hebræos XXII eſſe literas Syrorum quoque & Chaldæorum Lingua teſtatur, quæ Hebrææ magna parte affinis eſt. Nam & ipſi XXII habent elementa, eodem ſono, ſed diverſis characteribus. Samaritani etiam pentateuchum Moſis totidem literis ſcribunt, figuris tantum & apicibus diſcrepantes. Certumque eſt, Ezram Scribam Legisque Doctorem, poſt captam Hieroſolymam & inſtaurationem Templi ſub Zorobabele, alias literas reperiſſe, quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum fuerint characteres.*

Ne minima quidem dubitationis umbra credebatur relicta, quod in *Thalm. Babylon. Sanhed. cap.* 2. extaret, *Quare* אשורית *Aſſchuryth vocatur ſcriptio noſtra hodierna?* שעלה עמהם מאשור *quia adſcendit cum iis ex Aſſyria.* Inde concluſum, *quadra-*

dratam ſcriptionem, fatentibus ipſis *Magiſtris*, eſſe *noviciam*, *Aſſyriam*, *Chaldæam*; unde, quum in *captivitate* ei aſſueviſſent *Judæi*, avelli noluerint: impellente inſuper *odio Samaritanorum*, qui antiquiorem *literam* cum *ſedibus Iſraëliticis* invaſerant, ad eam abdicandam; & *Chutæis* ſolis relinquendam.

Reliqui item *Synagogæ Coryphæi*, quibus placitum אשורית *Aſſchuryth* per *beatam* convertere *ſcriptionem*, uno tamen ore ſtatuebant, *literam popularem* & חיל *profanam* ab ipſo derivatam *Hebero*, indeque *Abrahamo*, deinceps a *Moſe ſcriptioni codicum Sacrorum* adhibitum fuiſſe illum *characterem Samaritanum*, quem ipſimet vocitant עבריה vel *Hebræum* vel *Transfluvialem*, poſt *captivitatem* demum *Babylonicam* abrogatum, atque כותית *Chutæo-Samaritanum* appellari cœptum, quod illis in poſſeſſionem abjectus fuiſſet.

Hinc *J. Caſaub.* in *Exercit. Baron.* XVI. *num.* LXXVIII. ad locum *Ezech.* IX: 4. *Certum eſt literarum Hebraicorum figuras hodiernas poſt Ezechielem, & captivitatem, fuiſſe inventas. Dicat aliquis, reſpici ad priorum literarum figuras. At ne id quidem verum. Nam priores characteres Hebræorum, conſenſu omnium Eruditorum, apud Samaritanos remanſerunt; & nunc quoque illis uſurpantur.* Eadem in-

cude *Druſ.* plus ſemel, *Non* niſi *Carneadem* alterum forte huic *veritati indubitare* poſſe. Ὁ μέγας de *Emendat. Temp.* L. VII. p. 621. *Totidem literis* (ſcil. *Alphabeti*) *ne una quidem minus* (*Benjam. Tudel.* dixerat eos חוץ non habere) *aut amplius, Pentateuchum legunt; & quod caput eſt, literis non adulterinis, ut Judæi, ſed meris Moſaicis characteribus, ut plane a Poſtello proditum eſt, & res ipſa loquitur.* Non is erat *Poſtellus*, in quem *Joſ. Scaliger* reclinare debuiſſet: & homini iſti adeo non *adulterinæ* hodiernæ *literæ quadratæ*, ut eas ſolas, ad *fanatismum Rabbinicum*, habuerit *authenticas, ſanctas, divinas, æternas.* Minus prudens proin laudatio iſta; quæ criminationibus mox vexata; præſertim quum crudius illud *adulterinis* bilem commoſſet. Earum non valde patiens Summus Virorum; viciſſim criminatores ſuos configit in *animadverſ.* ad *Chron. Euſeb.* MDCXVII. ubi *literas Phœnicias* in *Græciam* a *Cadmo* illatas cum *Græcis* contendens, hæc ſtomachoſius deſtrinxit. *Vides eandem earum formam, quæ Phœniciarum, quibus omnes olim & Chananæi & Hebræi uſi ſunt, adhucque Samaritani utuntur. Neque aliæ in uſu fuerunt a temporibus Moſis, ad excidium Templi. Nam ea quibus hodie Judæi libros Sacros, & omnia Acta ſua, conſcribunt, nuperæ ac noviciæ ſunt ex Syriacis depravatæ; illæ autem ex Samaritanis: quod quum luce clarius ſit, tamen quidam*

dam ſemidocti, ſemitheologi, &, ut ſignantius loquar, ſemihomines, non ſolum Judaicas literas vere Hebraicas eſſe priſcas dejerare audent, ſed etiam IMPIOS PUTANT, *atque adeo palam vocant, qui aliter ſentiunt. Miſeram vero Doctorum & Piorum hominum conditionem, ſi Doctrinæ ſuæ & Pietatis non alios teſtes haberent quam aſinos.* Oleum camino ingeſtum. Acceſſere & alia effata principis Eruditi, circa *antiquitatem punctorum vocalium;* quæ *his* tum *ardeſcere* incipiebat: ut in *Epiſt.* LXII. ad *J. Caſaub. Delirant, qui puncta vocalia ſimul cum Lingua nata eſſe putant; quos ratio, vetuſtas, &* ὀφθαλμοφανεία *ipſa inſanire vincit. Maſoram recte exponit Elias, unicus hujus ævi Criticus, & Ariſtarchus Hebraismi.* Hæc irritabant ſimul, ſimul latus Adverſariis non bene tectum, ſed novis patens telis, objiciebant.

Non ita diu poſt, gliſcente ita ſub cineribus igne; Auſpice *Erpenio* noſtro, in hac noſtra *Academia* lucem adſpexit *Arcanum Punctationis revelatum*, cujus Auctor *L. Capellus.* In eo *antiquitas vocalium* impugnata quoque fuit *Cap.* VI. ex *ſcriptione antiquiſſima Hebræorum*, quæ quum magno *Judæorum* conſenſu fuerit *Samaritana; Puncta abfuiſſe* neceſſe ſit: quod *Samaritæ* iis non utantur; eorundemque *characteres* quoque iſtas notulas recipere minus queant.

Tum vero flamma tectis erumpere; tum incendium in *Eccleſia Chriſtiana* conſurgere, ac Cœlo ire: tum

par-

partes inter se ita collidi, ut dum *veritatis amor* digladiantium *clypeis vexillisque* esset inscriptus, *veritatem* ipsi nec conspicerent, nec conspici paterentur; eamque tantum non utrimque eliserint.

In globum hunc accesserat alia adhuc contentio, mere *Historica* ac *Critica:* quæ item noxiam caudam trahere visa iis, qui adversus *Scaligerum* & ejus admiratores exarserant; *Abrahamum* videlicet, ejusque progenitores *Chaldaice* locutos, ut qui in *Chaldæa* sedes fixissent: atque eum, quum inde emigrasset in terram *Canaanis*, *Hebræam* demum *Linguam*, quæ *vetus* erat *Cananæa*, & *Phœnicia* adoptasse &c. *Hypothesin* Lib. IV. *Epist.* CCCLXII. ita exposuit. *Tempore Elisæ, quæ Coloniam Pœnorum in Africam deduxit, universa Phœnicia, & Palæstina, puro Hebraismo utebatur, & literis, quæ hodie supersunt apud Samaritas; & puræ sunt Phœniciæ. Vide vicissitudinem rerum. Lingua quam Hebraicam vocamus, & qua utuntur Sacra Biblia, falso eo nomine appellatur, quum sit Phœnicia* &c. &c. &c.

Confinium hujus sententiæ tenuit Summus *Erpenius* noster, in *Orat.* de *Ling. Hebr.* quum Orientalem Professionem hac in Alma Anno XIII præcedentis seculi auspicaretur. Illum *Arabicæ Literaturæ* non nostra solum in *Academia* Fundatorem, sed per universam *Europam* conditorem unicum, *orbi Erudito* suismet velut manibus formarant duo maximi ejus-

ejusdem Statores *Joſ. Scaliger*, hac in *Muſarum* ſede, & exemplo, & hortatu potenti juvenem *Erpenium* huc inſtimulans; nec non *Iſ. Caſaubonus*, in *Galliis:* qui *Diſcipulum* primo ſuum in *Arabicis*, brevi temporis ſpatio tam admirabiles progreſſus feciſſe expertus eſt, ut eum *Præceptorem* mox ſuum agnoſceret & celebraret.

Sed hæc alias. Nunc quod occœperam. Ne iſtam quidem opinionem de *Lingua Hebræa* a *Cananæis* poſſeſſa antiquitus, atque ab *Abrahamo*, ob incolatum inter eos, aſſumta demum, cum *Orthodoxia* ſatis concordare cenſebant ii, qui *Rabbinicis* imbuti & innutriti placitis, vix transverſum inde digitum nec diſcedebant ipſi, nec ab aliis diſcedi patiebantur.

Quantopere jam irroboraſſent, atque inoleviſſent, præjudicatæ opiniones, *Zelo* indutæ religionis, ex *N. Fulleri Miſc.* L. IV. *Cap.* IV. palpandum dabo. Id ita incipit. *Nova & nupera admodum opinio eſt quorundam Doctorum*, (*Scaligerum* & *Erpenium* maxime intendit) *Linguam Hebræam, quæ immortali Divinæ bonitatis & clementiæ beneficio in volumine V. T. integra illibata conſervatur; Phœnicum, aut potius Cananæorum; quorum illi pars erant, vernaculum olim & uſitatum Idioma fuiſſe: Abrahamum vero, domeſticosque ejus, non e Chaldæa eam in Chananæam importaſſe, ſed ab indignis Chananæis didiciſſe &c. Hæc opinio, quamvis novitate ſua partim,*

ut fit, partim admirabilitate, addo etiam ſpecioſam quandam probabilitatem, nonnullis vehementer arrideat, & ſuaviter blandiatur, non tamen probatur plerisque, fere omnibus Theologis; aliisque non paucis ingenio, doctrina, & Linguarum ſcientia præſtantiſſimis ſane Viris. Quorum ego ſententiam fateor, atque etiam profiteor & præ me fero, me ſemper libentiſſime amplexum eſſe; non tam auctoritate cujusquam permotum, quam certa ratione adductum.

Non caret invidiola exordium. Bene interim habet, quod non *auctoritate* ſe niti velle teſtetur, ſed *ratione*. Eam ergo audiamus.

Principio, inquit, *qui ceterarum Linguarum cum Hebræa comparationem & contentionem artificioſam inſtituerit* &c. *ſine dubio non ſolum probabile, ſed etiam* PLANE VERUM ESSE *comperiet, quod S. Hieron. atteſtatur*, LINGUAM HEBRÆAM *omnium Linguarum eſſe* MATRICEM &c.

Pro *fundamento* jacitur, pro *ſolidaque ratione* venditatur; quod *Schola Rabbinica* ſuſtinendæ *turri Babylonicæ* de LINGUA SANCTA adinvenit: ut in *præfat.* ad *Proverbia* demonſtratum.

In hoc argumento adurgendo mirifice ſibi indulſit Vir doctus; hos, cum aliis, miſcens colores. *Quemadmodum in immenſa rerum Mundi hujus congerie, præcipuum aliquid & eximium in unoquoque genere produxit Deus, quod reliquorum omnium ejusdem generis*

neris mensura quædam existat: ita in Linguarum etiam infinita varietate evenisse censeamus; unam præter ceteras a Providentia constitutam, quasi regulam e cœlo delapsam, cujus directione ac puritate aliarum omnium obliquitatem & impuritatem metiremur &c. *Et ut Iridis aspectus Diluvium, sic Hebraicæ Linguæ auditus confusionis Babylonicæ pœnam justissimam, Gentes omnes pervagatam, in memoriam redigeret* &c. &c.

Appositissimam enimvero similitudinem, & mirificentissimam *regulam Linguarum!* Sed pergamus. *Tanti igitur prætii Thesaurum, maledicti Chami; ac nominatim Chanaani, posterorumque ejus, fidei curæque commendatum ac traditum fuisse, nullo sane pacto probabile videtur. Imo penes domesticos Ecclesiæ* NOACHUM, SEMUM, HEBERUM, *nefariæ impiæque conspirationis in campo Sennaar conflatæ non participes, reconditam mansisse, omnino credibile opinor.*

Habes *Lineam Sanctam Kabbalistarum*, in quam recta item collineat, quod longius filum sic tandem in nodum adstringit *pag.* 421. *Hebræam principem esse Linguam, quam Patriarcharum & Prophetarum non solum in* SERMONIBUS SUIS, *verum etiam in* LITERIS SACRIS, *custodivit auctoritas: jam inde ab initio,* SANCTISSIMIS *Dei* ARCANIS *excipiendis ac conservandis dicatam.* Ecquid vel verbulum

ſuperaddere vellent, aut poſſent, *Synagogæ Proceres?*

Hoccine eſt cum *Scaligeris* & *Erpeniis* pedem conferre, eosque *Theologicis* armis conficere?

Quæ tandem *Theologia* tales ſenſus inſinuavit?

Non alia profecto, quam quæ *Doctrinam Chriſti* & *Apoſtolorum*, per offucias & præſtigias *imaginariæ* LINGUÆ & SCRIPTIONIS SANCTÆ, etiamnum quotidie deludit. Deludit autem? imo vero inſultat, & exculcat: ut ex iis quæ prægreſſa, abunde videre eſt.

En ruinas graviores adhuc fortaſſe, quas tamen ipſa vis *hypotheſeos* infauſtiſſimæ traxit: ſubtextum nempe mox p. 422. *Præterea id in primis optarim ut accurate animadvertat Lector — quam ſollicite omnibus ſeculis, inde ab ultima Antiquitate, ſe abſtinuerint a profanorum hominum conſuetudine & familiaritate, non ſolum Hebræi, ſed omnium ſeculorum fideles domeſtici Eccleſiæ*, & FILII DEI: *adeo ut horrendæ totius Generis humani depravationis*, & DILUVII *poſtea Orbem inundantis, hujus interdicti contemtus & violatio præcipua, & prope ſingularis ac unica cauſa afferatur.*

Ubi locorum? in *Moſisne Hiſtoria Antediluviana?* Nec vola ibi, nec veſtigium. In *Kabbaliſtarum* ſcriptis, fateor, tale quid non obſcure inculcatur: & quid vaferrimus ille *Abarbanellus* inde procuderit figmen-

mentorum in *præf.* ad *Prov.* late deductum *pag.* XVI. Sed talibus commentis se sociasse insignem *Theologum* ac *Philologum*, haud adducor.

Quid ergo? in arenam descendens clypeo LINGUÆ & SCRIPTIONIS SANCTÆ, vidit, ea admissa, fieri non posse quin *Filios Dei* sese *Filiabus hominum* copulantes Sacrum illud depositum, quo obsignati erant, violasse, atque ob prodita Religionis mysteria vel maxime *Diluvium* provocasse statui debeat. In quæ non extrema itur, ubi quis *zelo Dei* se animari autumat! Certe longius se evectum ipsemet sensit *Fuller. pag.* 428, ubi testimonio *Augustini cognatas Linguas esse Hebraicam, Syram, & Punicam*, subscribit in hæc verba: *Hanc sententiam veriorem esse, cognoscet, qui Linguas illas, Chananitidem, sive Syriacam, & Hebræam inter se contulerit.* Inde mox, quem magnos in Viros dederat impetum, ita mitigat. *Ad summam, novæ istius opinionis propugnatoribus, præsertim acrioribus quibusdam, licet plusculum, quam initio concesseramus, largiri. Damus igitur, sermonem illum, qui in N. T. Hebræus nominatur, Chananæum, sive Tyrium, sive Punicum esse; hac tamen Lege, ut eum, qui in V. T. purus asservatur, pro absolute Hebræo relinquere ne dedignentur eis, quorum proprium est illius Linguæ studium, Theologos dico, & Candidatos Theologiæ; cujus arcana universa in sacrosanctis Hebrææ Linguæ*

penetralibus sunt reposita. Unde flagrantissimus Theologorum emicat amor, quo Linguam illam meritissime depereunt; sola pietate ad amandum excitati; non superstitione aliqua obligati, ut cavillantur nonnulli; ipsi potius revera superbiæ rei; qui dum Cœli scrutantur plagas, & sublimi vertice sidera sibi ferire videntur, Theologis ex officii sui religione φιλεθεκίοις, *quasi humi stratis tantum non insultant.* Mirifica periodus, quæ genus armorum declarat, quo jam tum pugnabatur, *causam meliorem* configens potius quam confirmans. Eandem convellere cœperat ipse *pag.* 426. ubi ad Oraculum *Jes.* XIX: 18. de *quinque Civitatibus, quæ in Ægypto Lingua loquerentur Cananæa*, hanc adfert vere novam interpretationem, *Prophetam prænunciasse primos Euangelii apud Ægyptios præcones Lingua Chananitide, i. e. Syra, præconium salutare peracturos.*

Mitto *Syros præcones* media in *Ægypto* Lingua *Cananitide* promulgantes *Euangelium*; quod nemo intellexisset: miror tantum, quo modo ista *Lingua Cananæa*, quam paulo ante verebatur noster *Theologus*, ne *populum Hebræum* ejusque *Sacra* contaminasset, nunc subito ad N. T. *Doctrinam salutarem* promulgandam admoveatur; quasi per puriorem *Oeconomiam* & ipsa puriorem indolem, ac virtutem, induisset.

Hæc non valde *Theologica*; ut nec illa quæ præ-

structa

ſtructa erant *pag.* 423, *Abrahamum, quoniam ipſe cum ſuis præcipue Sanctus erat, (nam ſi Radix Sancta, etiam Rami; Rom.* XI: 16.) *Linguam Canaan nec dediciſſe, nec poſteros docuiſſe* &c. &c.

Quis credidiſſet, tale quid ex verbis *Apoſtoli* unquam exſculptum iri? Ita tamen ab illa Schola *Anticritica* tunc pugnabatur; & *Linguæ Sanctæ*, ac *Lineæ Sanctæ* ejusdem *heredum*, præſidium circumdatum ex *Rom.* IX: 6, 7, 8. atque *Arabibus* ex *Hebero* primum, deinde ex *Abrahamo* per *Hagaram*, ac *Keturam;* ex *Iſaaco* per *Eſavum* quoque; *communitas Linguæ patriæ* denegata; *Sanctæ* videlicet & *Patriarchalis*, ac propterea ad *Spirituale* tantum *ſemen* propagandæ.

Glaucomata per ſolum diſputandi fervorem ſuffuſa. Inde ſuggeſtum, ut in *Quæſtione* de *Integritate Codicis Judaici* ſub *Scriptione Quadrata*, & *Sancta*, quam vocitant, a *Theologis* paſſim pro *Achilleo* adducatur argumento *Rom.* III: 2. *Judæis credita eſſe oracula Dei:* quaſi hoc ad ſecula poſt *Chriſtum* æque pertineret, quam ad tempora *Meſſiæ* adventum antegreſſa. Nil *veritati*, nil *ſcopo* quoque *Apoſtoli*, repugnantius. Talia complura, quæ exequi longum foret. *Ad Fullerum* regredior. Is quamvis omnia ſua ferme retexuiſſet circa *Linguam Sanctam*, tamen *ſcriptionem ſanctam* pertextam dare conatur, ſe *neutiquam dubitare* aſſerens, quin *duplex minimum literarum figura*

gura antiquis Hebræis fuerit consueta; pro duobus præcipuis negotiorum generibus, Sacrorum & Civilium: quum & *Ægyptiorum illustrissima Respublica hieroglyphico charactere instructa fuerit, a communi & vulgari summa ac prope admiranda dissimilitudine discreto pag* 430. Mox tamen eo iterum, post varias ambages, delabitur, ut concludat *pag.* 433. *illud plane fatendum est, characterem tam Samaritanum, quam Hebraicum longe vetustissimum esse.* Quin liberalissime tandem concedit, *non absurde statui posse, Samaritanum & Phœnicium, sive Syriacum veterem, fere eundem fuisse ac Hebræum, ut pote ex eodem fonte derivatum.* Hoc si in initio *capitis* in mentem Viro docto fuisset, tantos in simpulo fluctus non concitasset, credo; neque *Scaligero* & *Erpenio* nostro in *quæstionibus* mere *criticis* dicam scripsisset, quum ista pars saltem, quæ circa *literas* versatur, ad certamen inter *characteres* vel *rotundiores* & paulo *celeriores*, vel *quadratos* & *tardiores*, recidisse reperiatur: quod quidem tantundem est, ac si *romanus*, & *cursivus*, in officinis *Typographorum*, *character*, de *sanctitate* & *primatu* inter se decertarent.

Ab ista pugna, non felicissime pugnata, acrior illa contentio aliquantum temporis spatium interquievit; & *literæ quadratæ* ferme succubuisse censebantur.

Vires tamen mox resumsit; atque animosius se erexit,

xit, quum exorto inter *Capellum* & *Buxtorfios* conflictu graviore circa *genuinam antiquitatem* & *auctoritatem Vocalium Hebræarum*, iſtas *literas Samaritanas* maximum iſtac in *quæſtione* pondus ferre hinc & hinc judicatum fuit. Nempe *Capelliani* tendere, illas *literas*, quas antiquiſſimas eſſe dubio exemtum pronuntiabant, propter *figuram* ſuam rudiorem non eſſe capaces vocalium: nec *Samaritanos* propterea ullas unquam vocales habuiſſe. Exceſſus ſane viris *criticis* parum dignus: quem ex ipſorummet officina depromptis armis caſtigare promtum fuiſſet. Infeliciſſime proin cecidit; quod *optimæ cauſæ* defenſores, adverſus *Capellum* in aciem deſcenſuri, non *Linguæ* tantum ſed & *ſcriptionis ſanctæ umbone* ſeſe accinxerint; atque ſibi cum promtiſſimam, tum duraturam victoriam, deſponſarint inde, unde vel maxime *pejor cauſa* triumphaſſe cenſetur.

Hoc de *Lingua Sancta* ſupra omnem dubitationis aleam evictum dedi. De *ſcriptione Sancta* non minus plana & indubitata convictio.

Solus conſpectus *diſſertationis*, quam huic *materiæ* illuſtrandæ dicavit Cl. *Buxtorf. Junior* rem palpandam dabit.

Ea ſic incipit: *Nobilis eſt & antiqua controverſia de literis Hebræorum; aliis Samaritanas pro veris, genuinis, & primigeniis, venditantibus: aliis firmiter aſſeverantibus literas quadratas, quibus nunc Bi-*

blia exarata, esse easdem plane, quibus Lex a Deo Tabulis insculpta fuit. Utraque sententia & olim, & etiamnum hodie, tam inter Judæos quam inter Christianos, suos habuit & habet propugnatores. Quamvis eo fere inter Nostros res devenerit, ut PRIOR SENTENTIA *longe* PLURES, *eosque nec vulgaris nec infimæ notæ,* ASSECLAS *nacta fuerit; qui* PRÆTORIAM *plane* SENTENTIAM *ferentes dissentientes nec ferendos, nec audiendos judicant.*

Adductis deinde *Hieron. Scalig. Casaub. Drus.* effatis, quæ supra lustravimus, ita pergit. *Equidem cum nemine super hac re acrius contendere mihi propositum est. Quia tamen altera sententia de Literarum Hebraicarum antiquitate nimis* FRIGIDE *mihi hactenus videtur expensa, nec ullus ex omnibus nostris, qui hanc quæstionem tetigerunt verius, quam tractarunt, visus, qui altius in Hebræorum sententiam inquisiverit, eamque ex confusis Hist. Hebr. ruderibus paulo accuratius eruerit; non inutilem me rem facturum existimavi, si operam aliquam in obscuram & intricatam controversiam conferrem, eamque aliquanto planius & plenius expedirem. Asserta enim* LITERARUM *Hebræarum genuina antiquitate, simul &* LINGUÆ *Hebrææ sua dignitas, &* TEXTUI HEBRÆO *sua auctoritas, &* MAJESTAS, *tanto validius asseritur & vindicatur.*

Non auspicatissimum profecto principium, quo lin-

linguæ Hebrææ dignitas, & *textus Hebræi* cum *auctoritas*, tum *majestas*, haud constatura satis, insinuatur, nisi *scriptio quadrata*, eademque *Sancta*, steterit. Quid audio? Non *dignitas linguæ Hebrææ* a *figura quadrata literarum* est suspensa? Num, quod infinito gravius, *auctoritas* & *majestas textus Hebræi* isto *quadrato* innititur *characteri?* Hoc certissime nec intendit, nec intendere potuit primarius sui temporis *Philologus* & *Theologus:* quum sit *quinta*, ut supra visum, *essentia Thalmudismi;* & perduellionis *Judaicæ* adversus *Christum arx* & *meditullium.* Quid ergo? Fulgor *Titulorum* implevit oculos, implevit mentem. Ad summam, quam V. T. *Sacro Codici* debemus, venerationem complendam id pertinere. De *Magistrorum* machinamentis adversus *Euangelium gloriæ*, & *dignitatem Græcæ Revelationis*, ne suspicio quidem oborta; *Criticorum* denique tanquam ex *edicto Prætoris* missa verba, stomachum commoverant; quod cum ex prægressis patere cœpit, tum ex hisce subnexis persentire datur. *Quamvis haudquaquam sperare ausim, me assecuturum, ut omnibus satisfaciam, atque rem* ἀναμφισβητήτως *probem ac persuadeam: id tamen me effecturum confido; nequaquam ita ab omnibus præsidiis, & rationibus, imparatam ac desertam esse eam sententiam, ut qui eam tuentur, ex Theologorum, aut hominum prorsus censu sint excludendi; vel insaniæ & imperitiæ*

ritiæ accuſandi: vel Carneadi, tanquam puri Sceptici, accenſendi. Reſpicitur ad voces imperioſas a *Scaligero*, aliisque *Criticis* jactas; quibus temperaſſe haud dubie melius fuiſſet: quum ne ipſi quidem cum ſuis illis *edictis Prætoriis* in *jure* fuerint fundati; ſed ſpecie itidem pellaci ſe præſtringi ſiverint.

Nimis propere certe aſſeveratum literas *Samaritanas*, quas nunc vocitamus, eſſe ipſas illas *Moſaicas*, quibus *Tabulas* & *Legis Volumina* exarata. Sunt recentiores haud dubie, ex vetuſtiore *charactere Hebræo* expreſſæ, & flexibus quibusdam ductibusve novis variatæ. Hoc demonſtrare, non hujus loci. In proximam occaſionem, de qua jam ſæpiuſcule commonui, id ſepoſitum eſto. Nunc tantum, filum pertexturus, rogabo, ſatisne circumſpectum cenſeri queat, *Linguæ Hebrææ dignitatem*, *& Sacri textus majeſtatem*, huic aleæ de quadrato *charactere* permiſiſſe? quam ipſe *Diſſertator* fateatur, *Quæſtionem eſſe obſcuram*, *intricatam*, *& quam* ἀναμφισβητήτως *ſe probaturum haud confidat.* Præſentiebat *Rabbinicæ eruditionis* facile princeps, ſe ingreſſurum eſſe Pontum vere ἄξενον, importuoſum, infidum, naufragum, infinito æſtu, fluctuque, circumactum. Expromere ſcilicet decreverat *Thalmudicorum* & *Kabbaliſtarum* opiniones, atque decreta, de *gemina ſcriptione*, *Sancta* alia, alia *Profana;* nihil, ut liquido apparet, ne tantillum quidem, ſuſpicatus, hamum ſubeſſe, &

ve-

venenatos esse bolos illos, tanto *sanctitatis* fulgore illitos.

In *prima parte* proinde *Dissertat.* IV. densas instruxit acies Antistitum *Synagogæ*, quinque sub vexillis stantes. Primum *vexillum*, Duce *R. Jehuda Hakkadosch*, sistit *Doctores* MISCHNICOS. Secundum GEMARICOS. Tertium *Baale Tosephoth*, sive AUCTORES *additionum Thalmudicarum.* Quartum, GEONIM i. e. *Excellentes* quos vocitant, vel *Magnificos Doctores.* Quintum denique KABBALISTAS. Hos omnes a *pag.* 170. ad 181. ostendit, in unam hancce mentem conspirare, *scripturam illam*, qua *tabulæ Legis* sculptæ; itemque *Codex* ad *Arcam* deponendus, ejusdem exemplo exaratus, fuisse *scripturam* אשורית *Asschuryth*, *beatam* & *beatificam*; qua in *Synagogis* etiamnum gaudeant; quæque *Sancta* appellari digna, æque ac ipsa *lingua Sancta* est. Præter alia, quæ ibi non sine admiratione legi possunt reperio, *pag.* 179. serio probare Cl. *Dissertatorem*, *Kabbalistas traditionum suarum originem non ad Ezram, sed ad Mosen referre. Quæ autem illi*, inquit, *de* MYSTERIIS ARCANIS LITERARUM *scribunt, manifestum est illos intellexisse de figura literarum Hebraicarum hodierna: neque volunt illa*, mysteria scil. *a se esse conficta, sed a Patribus accepta. Unde communiter de illis dicunt, quod sint*

חלכה למשה מסיני *Traditio Moſis de monte Sinai.*

Id tam certum, ut ni foret, nec *Miſchna*, nec *Gemara*, nec *Toſephoth*, nec *Geonim*, nec *Kabbala* aut *Kabbaliſtæ* ulli, extare potuiſſent in mundo; atque adverſus nomen *Chriſti* arcem perduellionis ſuæ erigere, Et tamen, ac ſi res dubitationi obnoxia foret, eam evincere conatur hac inſtantia. *An probabile, ſi literas iſtas non pro literis Sacris, quibus Moſes & Prophetæ ſcripſerunt, habuiſſent, illos tanta myſteria ſub illis quæſituros fuiſſe?* Non ſane. Contra *novatam* dein ab *Ezra ſcriptionem*, ex mente *Hieron.* & Docti, qui impugnatur, chori, ita inſurgitur. *An credibile illos tam Divinam vim & efficaciam tributuros fuiſſe illius linguæ literis, de qua dicunt & ſcribunt Angelos eam ob ſummam barbariem non intelligere? in qua preces concipi vetant, eo quod Angeli miniſtratores ſe non aſſocient illi, qui neceſſitates ſuas illa Lingua petit; Aſſyriaca dico: Thalm. Schabb. fol.* 12. Ne hoc quidem vel umbram patitur dubitationis; ut de ſupervacuo ſit, quod ſubdatur mox: *Si Ezdras harum literarum* Aſſyriarum *auctor eſſet, & priores periiſſent; utique myſteria illa Ezdras demum illuc recondidiſſet; eique, non Auctoribus ipſis*, Moſi & Prophetis ſcil. ADSCRIBENDA FUISSENT. Eodem collineat, quod *pag.* 180. ſubſertum: *Nam ſi*

hæc

hæc literarum mutatio per Ezdram admittatur, magna pars Theologiæ Kabbaliſticæ concidet. Imo vero tota corruet; pulvere ſuo *Sodomæo* ſepulta.

Subjiciuntur deinde ex *Libro Cozri*, *Arcuvoltio*, aliisque *Kabbalæ* Heroibus, decreta huc ſpectantia; inter quæ & hoc: *Sapientes veritatis*, i. e. *Kabbaliſtas, nullo modo audire velle eos, qui Legem alia, quam ſcriptura Aſſchuryth, beata*, quadrata, *datam eſſe volunt in Sinai.*

Hoc quum prima vice legerem, vix oculis meis credidi; quippe qui ſcirem Cl. *Buxtorfios*, quantumvis a *Rabbinorum* placitis haud intactos, neutiquam tamen *Kabbaliſtico fermento* ſe inquinari paſſos, ſed illud omni occaſione exploſiſſe. Repetita lectione lætatus ſum, idem & nunc factum; nam mox inde reſilitur, quum ſubjungitur; *Nos vero eo tantum fine eos adducimus, ut conſenſum eorum in hac Quæſtione oſtendamus.* Quid opus? An *Hieronymus*, contra quem diſputatur; an *Scalig. Caſaub. Druſ. Erpen.* an *L. Capell.* in quem potiſſimnm mucro deſtrictus, hæc ignorabant? Imo vero tam probe callebant, ut vel hac de cauſa *literam* iſtam *Sanctam* & *Beatam* exſibilarint; atque אשורית *Aſſchuryth* nil aliud, quam quod ſonat, valere poſſe tetenderint, *Aſſyriacam* nempe; ex *Aſſyria* demum cum *Ezra* introvectam.

Poſt quinque hæc *Veterum ſigna & vexilla, Recentiorum*

tiorum veniunt *agmina*, a *pag.* 181. ad 185. *Ab. Ezra*, *R. Salomon*, *Maimonides*, *Bartenora*, *Ephodæus*, *Arcuvoltius*, aliique, a ſeculo XII ad XV *Synagogæ* fulcra; qui conſona voce teſtentur, *ſcripturam*, *qua hodie Lex ſcribitur*, *eſſe* אשורית *Aſſchuryth*, *beatam.* Ne hoc quidem Docta cohors ignorabat, credo; certe aliquid ea de re jam innotuerat: ſed tanto animoſius exculcabant opinionem tam futili *etymo* ſuffultam: quod nemo niſi in *Synagoga* natus recipere queat.

Ne Alumni quidem ejus omnes id receperunt; nam *Abrah. Balmeſius*, quantumvis ex *Linguæ Sanctæ titulo perfectiones*, & *dotes ſupernaturales*, exſculpſerit; tamen, ut *Philoſophus*, *Artiumque* ac *Medicinæ* Doctor, pro *litera* intra *naturam* quodammodo ſe coërcuit *Cap.* 2. *Gramm. Quamvis Hebræi ſecundum varietatem regionum diverſis modis ſcribant; omnibus tamen communem eſſe figuram literarum*, *quam Aſſchuryth vocant*; משורת שהוא quod *rectiſſima* ſit (per *lineationem Sanctam* ſcil. de qua ſupra p. XXXI.) *in literis ſuis*, & *exierit nobiſcum ex Aſſyria.*

Conſimiliter *catenæ Kabbaliſticæ* Auctorem, *Aſſyriacæ ſcripturæ* indigitamentum indidem derivaſſe vidimus *pag.* XIX. XXI. quod *Magnates Iſraëlis*, *quibus ea per Kabbalam in manibus erat*, *eam ſecum reduxerint ex Aſſyria.*

Quid?

Quid? quod ipſi *Buxtorfius*, poſtquam diu ſuſpenſos tenuit Lectores, probetne, *Aſſchuryth* per *beatam ſcripturam* converti, an improbet; tandem *pag.* 235. eam repudiare videatur, magisque inclinare in ſententiam *R. Gedaliæ*, & *Balmeſii*; cujus fundus item Doctor *Miſchnicus R. Joſe* in *Cod. Thalmud. Sanhed.* cap. 2. *Traditio eſt; R. Joſe dixit, dignus fuiſſet Ezras, ut per manus ejus daretur Lex Iſraëli, niſi præceſſiſſet ipſum Moſes* &c. &c. *Licet vero non ſit data Lex per manum ejus, attamen per manum ejus mutata eſt ſcriptura; ſicut dicitur Ezr.* IV: 7. כתב הנשתון *ſcriptura Niſchtevan: itemque Dan.* V: 8. *non poterant ſcripturam legere, nec interpretationem ejus: nec non Deut.* XVII: 18. *Scriptura quæ mutanda erat. Quare autem vocatur nomen ejus Aſſchuryth?* שעלה עמהם מאשור *quia adſcendit cum eis ex Aſſyria.* Quæ in hac periodo, apud *Buxt.* p. 196. plenius reperiunda, ob morem argutandi *Thalmudicum* crucem figere poſſent, collata *pag.* XXVIII. facile ſuperabuntur. Liquet autem ex hiſce contortis citationibus, omnia luxare, & ſusque deque vertere maluiſſe *Rabbinos*, quam non aliquid præſidii alicunde pro *ſcriptione* ſua *ſancta* extundere.

Arripuere proinde illam כתב הנשתון *ſcripturam Niſchtevan Ezr.* IV: 7. i. e. *Libelli ſupplicis*,

ſive *epiſtolæ*, *lingua Aramæa* a *Samaritanis præſidibus* ad *Artachſaſtam* datæ; eamque detorſerunt ad *radicem* שנה *mutavit;* quaſi deſignaretur *ſcriptura Samaritana*, qua uſus quidem olim *Iſraëlis populus*, etiam in *Sacris Codicibus* deſcribendis; ſed quæ *mutari* deberet per *Ezram* in *ſcripturam ſanctam*, qua *tabulæ Legis* conſignatæ; itemque *volumen* illud *Archetypum* ad *Arcam* ſacratum; ut *veteri*, & ante *captivitatem Babylonicam* ab omni populo frequentata *ſcriptione Samaritana*, poſt reditum, pro *Chutæis* abjecta, & penitus abdicata, univerſa in poſterum gens *Sanctiſſimo* illo *charactere Tabularum* & *Voluminis Archetypi*, tanquam æterno ſuo peculio gauderet.

Nil impudentius; nil adverſus ipſum *Moſen* protervius, & inſultantius, effingi potuiſſet: ut ſupra jam inſinuatum *pag.* XXVIII.

Eadem impudentia, & protervia, *Deut.* XVII: 18. משנה התורה *Duplum Legis* exſcribendum a Rege, ex *Autographo Moſis*, iisdem fidiculis vexarunt; id fieri debuiſſe contendentes *ſcriptione*, *quæ immutari deberet*, tempore *Ezræ*, id eſt, *Samaritana* ſive חול *profana* illa & *communi*. Proh ſacrilegium! neque enim mitius nomen tantæ audaciæ imponere par eſt: ut nec iſti, qua ille *R. Judah Hakkadoſch* oraculum *Zachar.* IX: 12. de משנה *duplo reddendo*, eundem in ſenſum *mutandæ ſcriptionis Hebræo-*

Sa-

Samaritanæ in *ſanctiſſimam*, obtorto collo rapere ſuſtinuit. Cuncta hæcce facinora complet, & cumulat, *fabula* inventoribus digna, *mutationem* i. e. *innovationem* iſtius *ſcripturæ*, quæ oblivione oblitterata erat, factam eſſe per *miraculum Angeli*, fatalem Regi *Babylonico* ſententiam exarantis in convivio: prout ſupra jam deductum.

Apud Cl. *Buxtorf.* p. 172. & 236. 238. *Diſſ.* IV. hæc ita produci videas, ac ſi *audaciſſimis* hiſce *figmentis*, & violentis verbi torſionibus, nihil ſubeſſet, quod *Chriſtiano* Doctori ſuſpectum eſſe poſſet; quin ineſſet, quod diſcrimen inter *ſcriptionem Sanctam* & *Profanam* conſtabiliret. Ad hoc pervincendum univerſa iſta *Diſſertatio* ſuſcepta eſt, atque *hunc* in *ſcopum* unice collineat. Nulla non pagina hoc fatetur. Eminent in primis, quæ *pag.* 199. 200. 201. diſputantur II. *Parte*, ἀνασκευὴν continente, ubi *argumenta*, pro *antiquitate characteris Samaritani* militantia, ita profligantur, ut facile reſurgerent, & victoriam reportarent, niſi per puriorem *Criticam* debellari, & exarmari, poſſent.

Præter illud teſtimonium *R. Joſe Miſchnicum*, quod modo videbamus, *Gemaricum* etiam adducitur hocce: *dixit Mar Zutra, vel, ut alii volunt, Mar Ukba: in principio data eſt Lex Iſraëli* בכתב עברי *ſcriptura Hebræa* (i. e. *Samaritana*, vel *Transfluviali*)

vialis) ולשון חקדש *& Lingua Sancta: d nuo data eſt ipſis Lex in diebus Ezræ* בכתב אשורי *ſcriptura Aſſyriaca,* ולשון ארמי *& lingua Aramæa. Eligerunt pro Iſraëlitis ſcripturam Aſſyriacam, & linguam Sanctam; & reliquerunt* לחדיוטות *idiotis ſcripturam Hebræam, & linguam Aramæam. Quinam ſunt Idiotæ? Raf Chasda dixit, Chutæi. Quænam ſcriptura Hebræa? Raf Chasda dixit* ליבנאה *Libanæa:* i. e. *Phœnicia,* ſive *Samaritana.* Hanc ſecurim, gravi ſatis ictu ferientem, poſt alia, quæ ad incitas hic redactos arguunt iſtos *Synagogæ Hyperaſpiſtas*, ita hebetat ipſe Cl. *Buxtorf. Præterea reſpondent communiter Judæi,* DUPLICEM *Hebræos olim habuiſſe* SCRIPTURAM, SACRAM *&* PROFANAM, *vel* INTERNAM, *&* EXTERNAM. ILLA *fuiſſe ſcriptas a Deo* TABULAS LEGIS; LIBRUM *item illum* LEGIS *a Moſe, qui ad latus Arcæ fuit reconditus, & depoſitus. Et hanc* SCRIPTURAM *fuiſſe eam ipſam, quæ hodieque eſt in uſu,* & אשוריות *Aſſchuryth appellatur.* HAC *ſcripta fuiſſe reliqua Exemplaria Legis, quæ privati quilibet ſibi in ſuum & ſuorum uſum ſcribebant: tum etiam in communi uſu; in negotiis civilibus, commerciis, monetis* &c. *fuiſſe adhibitam. Et hanc appellant* כתב עברי *ſcripturam Hebræam, Transfluvialem, quam volunt eandem eſſe, quæ hodie Samaritana vocatur*

catur. ILLA *Scriptura, dicunt quidam, fas non fuisse plebi uti, ne quidem ad libros Legis describendos: alii vero, licitum quidem fuisse, si quis voluisset; verumtamen ob* SINGULAREM *ejus* SANCTITATEM, *& venerationem, quam illi tribuebant, ab ejus usu abstentum. Ezram vero, post captivitatem, hujus* SCRIPTURÆ SACRÆ *usum non tantum promiscue Judæis omnibus permisisse, sed etiam injunxisse.* HANC *autem* SAMARITANIS, *ceu Apostatis, ut* PROFANAM *& communem reliquisse, & ex Judæorum usu sustulisse.*

Apparet Cl. *Buxtorfium* nihil subolfeciſſe, dum hæc bona fide ſcriberet, de veneno, & ſucco atræ loliginis adverſus *Chriſtum*, & *Chriſtianos;* quo hæc *Synagogæ* placita ſunt contincta: alias nunquam commiſiſſet, ut vel aura hujus contagioſi fœtus *Eccleſiam Chriſti* afflari ſiviſſet. In cauſa & hic infauſtiſſimum illud *certamen* cum *Capello*, & univerſa *factione Critica*, tum cum maxime flagrans, ſeque magis magisque irritans. Judicatum a parte *Anticritica*, non promtius, non ſolidius, rem tranſigi poſſe, quam *lingua & ſcriptionis* ſimul *Sanctæ* admoto tormento. Utrumque in ſummum *optimæ cauſæ*, i. e. *antiquitatis Punctorum Vocalium*, detrimentum redundavit: qui enim eam hinc quoque pervincere volebat, viſus fuit non Adverſariis ſolum, ſed & Amicis, non viciſſe: ſimulque anſam præbuit ut in *literaturam He-*

braicam, circa hæc duo capita, fermentum illud *Judaicum*, quod adhuc occultius ſerpebat, ſub Magni prælidio Nominis irrumperet, atque contagionem ſuam omnes per oras, ſpecioſo ſub prætextu *ſummæ* erga *Sacrum* Codicem *venerationis*, diffunderet.

Per interim mirum, eos qui in SCRIPTIONE SANCTA tuenda ſub vexillo, & clypeo *Buxtorfiano*, ſe militare autumant, atque a ſummo illo *Philologo* & *Theologo* evictum rem jactant, non deprendiſſe, ne ipſum quidem *Buxtorfium* iſtam *opinionem*, quam adſtruere quæſivit, *ſuam facere* ſuſtinuiſſe: quippe qui *puriore* intus *ſenſu*, & *Philologiæ* ſuæ nobilioris principio, utpote ab *hieroglyphicis vanitatibus* alieniſſimus, inde retraheretur.

Quam diligenter caverit, ne ipſe *ſententiam* hanc *adoptaſſe*, atque pleno calculo *comprobaſſe* cenſeretur; *initium*, *progreſſus*, & *finis diſſertationis* declarant. Inde illud nunc; *præterea reſpondent communiter Judæi* &c. p. 200. & mox p. 201. *Dicunt ergo, ut ad Hebræos revertamur, diſputatione illa Thalmudica* &c. Item p. 205. *Ex his apparet, quomodo Hebræi ad locum Thalmudicum objectum reſpondeant.*

Suſpenſa, ut vides, cura, & neſcio quis metus; quem melior, ut dixi, *Philologia* tacite incutiebat. Idem pellucet ex ſequenti *ibid.* inſtantia. *Quod vero ad* DUPLICEM CHARACTEREM, *Iſraëlitis olim uſitatum, attinet, ejus etiam quidam Chriſtianorum*

me-

meminerunt, neque id vel absurdum, vel insolens, judicarunt.

Citatur in iis princeps *J. Postellus*, cujus nonnulla supra delibavit. Testis, cujus ipsum *Buxtorfium* puduit, quum *pag.* 213. subdit. *Hæc Postellus: quæ non ideo adduximus, quod omnia & singula ejus dicta probemus; sed ad ostendendum, quod ille etiam ab Hebræis didicerit, Hebræos olim* DUPLICI CHARACTERE *usos esse, & nequaquam in ea fuisse sententia, uti Scaliger & alii arbitrati sunt, quod Samaritani sint veri antiqui characteres Hebraici* &c.

Quid opus de *Postello*, quem Angelus *Raziel* omnia *Kabbalæ secreta* edocuerat, id ostendere? nam *Systema Kabbalisticum*, in quod insaniit princeps *Fanaticorum*, nullum foret in mundo, si *sanctus character* quasi sol e Cœlo excideret. Nempe *cœlestem*, quin *æternum*, eundem cum *Kabbalistis* suis censebat: ac proinde *verus* & *antiquus character Hebraicus*, in terris videlicet ortus & profanior, *Postello* haud dubie fuit *Samaritanus;* fatente ibidem Cl. *Dissertatore*, ex eoque locum p. 108. adducente, in quo disertim tradit, *duodena exemplaria, singula singulis Tribubus, a Mose transcripta fuisse characte*re *Samaritano, & Profano; Diviniore* illo *Leviticæ Tribui, & cœtui LXXII Virorum assignato.*

Ad hoc Cl. *Buxtorf.* subnotavit p. 209. *Quod de diversitate characteris, quæ fuerit inter XII Tribuum*

buum Exemplaria, & decimum tertium Tribus Leviticæ; de eo nihil hactenus, quod memini, mihi occurrit. Procul dubio extat etiam in aliquo Midraſch, ſeu commentario Allegorico.

Quid hoc rei? *Diverſitas* iſta XII *exemplarium*, reliquorumque *omnium* per omnem ſeculorum ſeriem ante *captivitatem*, *non occurrit Buxtorfio?* quum omnes *Magiſtri* una voce eam tradant, atque ex *Ritha*, i. e. *R. Jom Tob* eam inſinuarit ipſe paulo ante *pag.* 203. *Ob* SANCTITATEM SCRIPTURÆ *illius non uſurpabant eum, ne in illis quidem libris Legis, quos Rex aut privatus unusquisque pro ſe ſcribebat; ſed ſcribebant illos ſcriptura* עברית *Hebræo-Samaritana.* Volumina XII manu ipſius *Moſis* *characterе Samaritano* pro *Tribubus* exarata; ut totidem ſcilicet *Autographa* extarent, ſupra diſertis verbis aſſeveraſſe vidimus *Maimonidem* in *Comment. ad Miſchnam.* Univerſi *Lex Oralis; utraque Kabbala*, huic fundamento inædificata; & tamen hoc ſibi occurriſſe negabit, qui omnia pervolutavit, ſummus noſter *Buxtorfius?* Rogo denuo, *quid hoc rei?* Dicam. Ex *puriore* illo, qui fervore colliſionis cum *Capello* obnubilatus fuit, *animi* ſui *ſenſu*, pervidebat non poſſe triumphum obtineri, quin univerſam *Diſſertationem* ultro collapſuram, ſi *Moſes* ipſe, ut habet illa *profaniſſima traditio*, *unum tantum Exemplar litera Sancta*, & XII alia *characterе* חול *Profano* i. e. *Samaritano*

ritano ſuamet exaraſſet manu. Nullius hominis *Chriſtiani* tam validus ſtomachus, ut hos ſilices concoquere, nullius os tam impudens, ut hoc, vel poſt centum *Maimonidas*, aſſeverare auſit.

Non potuit ergo non Cl. *Buxtorf.* inde reſilire; magnum iterum documentum miniſtrans, quousque ſæpe nobis ipſis excidamus, quum æſtus nos implicuit certaminis animoſioris, ac præſertim in quod *majeſtatem Sacri codicis* per nos defenſari, ſerio nobis perſuaſimus. Religioſiſſimum viſum fuit magno *Philologo*, eidemque *Theologo*, *ſcripturæ quadratæ Authentiam* contra *Hieronymum*, & ejus humeris innixos *Criticos*, vindicaſſe; eumque in finem profundiſſimæ ſuæ eruditionis *Rabbinicæ* copias adverſus ſententiam iſtam eduxit; longisque agminibus explicuit. Atqui ex illorum hominum mente, XII ſimul admittenda *volumina*, non *Authentica* illa quidem, ſed tamen *Autographa Moſis*, *charactere* non *quadrato*, non *Sancto*, ſed *Samaritano*, ſed *Profano*; unde univerſus *populus Iſraëliticus* ad *captivitatem* usque *Babylonicam* exemplaria ſua eodem *charactere Profano* debuerit transſcribere, atque derivare.

Hanc *Phariſaismi & traditionis Oralis* unicam *ancoram* ex *Debar. Rabb.* ſive *Comment. Myſt.* in *Deuteron.* ad *Cap.* XXXI: 9—26. (ubi agitur de *Lege* per *Moſen* ſcribenda, atque ad *Arcam* deponenda pro *Autographo*) ipſe *Diſſertat.* prægreſſa *pag.* 208.

expromsit, sine ulla tamen fraudis *Judaicæ* suspicione: *Rabbini nostri dixere: cum resciviſſet Moses sibi moriendum esse eo die, quid fecit! R. Jannai dixit; scripsit XIII exemplaria Legis; XII pro XII Tribubus Israëlis: Unum autem reposuit ad Arcam, ut si quis vellet corrumpere & adulterare aliquid, producere possent illud quod erat in Arca.* Nempe *miraculose* factum, ut *Moses* uno, eoque extremo, die, tot *Exemplaria* suamet *manu* descripserit; quorum unum *Archetypum* foret *Authenticum*, SCRIPTIONE SANCTA consignatum: XII reliqua *Autographa* quidem sed *scriptione Hebræo-Samaritana;* ejusdem proinde nec *auctoritatis*, nec *majestatis*, nec *sanctitatis*, qua *Authenticus* ille solus præfulgebat.

Ad eundem scopum contendebat *R. Jacob* in suo *Ein Israël* apud *Buxt.* p. 185. *Totus Mundus fatetur, tabulas & librum Legis qui in Arca fuit, fuisse in scriptura Affchuryth* i. e. *beata.* Nempe *Mundus Judaicus;* qui etiam ex *dogmate* a *Thalmudicis*, post longa certamina sancito, statuit, XII *volumina Legislatoris sui manu, characlere Samaritano*, fuisse conscripta in usum perpetuum *populi* totius, usque dum per *Ezram* aboleretur, & *sancta scriptio* universim introduceretur. Eodem contendit item *Articulus octavus fidei*, quam quodque membrum *Synagogæ* profiteri cogitur. *Credo Legem quæ hodie in manibus nostris est, esse eam ipsam, quæ Mosi in monte*

monte Sinai data est, sine ulla prorsus mutatione.

Nempe secundum omnem *figuram* quoque *literarum*, cum *quadratura*, cum *lineatione*, cum *apicibus*, *galeris*, & *coronulis;* ne minimo quidem punctulo variante; quia videlicet *codices Sacri* inde demum *auctoritatem*, *majestatem*, & *cœlestem* suam *unctionem* ac *spiritualitatem* sortiuntur; ut ex *Pharisaismi arcanis* jam *revelatis*, in diemque protractis, luce meridiana clarius cernere licet.

Si Cl. *Buxtorfio* vel minimum de perfidia *Judaica*, his decretis *Synagogæ* abdita & intexta, suboluisset, vel non suscepisset *Dissertationem* hanc, ut *antiquitatem scripturæ Quadratæ* supra *Samaritanam* perviceret: vel longe aliam viam ac rationem instituisset, ad eam aliis ex principiis purioris *Philologiæ* stabiliendam. In eo interim laudandus est, quod circumspectius adhuc finierit, quam inceperat: nam *pag.* 243. hanc clausulam subtexuit: *Atque hæc sunt, quæ de hac materia hac vice proferre divina concessit gratia. Ex his quilibet nunc eam sententiam eligat, quæ ipsi* PROBABILIS *magis videbitur: suo quisque per nos fruatur judicio. Nemini hic præscriptum quicquam volumus. Quid Hebræi de hac quæstione sentiant, quidque de eo ex illorum scriptis, quorum quidem apud nos fuit copia, hauriri possit, bona fide aperuimus; eademque Christianorum quorundam scriptorum, eruditione insigni Virorum, judiciis confirmavimus.*

Si Antiquitatem literarum hodiernarum NON SATIS LIQUIDO *& evidenter demonſtravimus, argumentis ſaltem non omnino fortaſſis contemnendis munivimus. Si ad argumenta contraria* NON SUFFICIENTER *& accurate ſatis reſpondimus; ſaltem quid a Viris Doctis ad illa reſpondentur, quidque reſponderi poſſit, expoſuimus*

Cui *victricis cauſæ* ſenſus adeſt, quicquid alii diſſentiant, ita nec ſcribit, nec ſcribere poteſt. In *quæſtionibus problematicis*, modeſtiæ & prudentiæ eſt hanc viam tenuiſſe: ſed in iis quæ *dignitatem & majeſtatem Verbi* ſanciunt, ſuſpenſiore iſto pede procedi nequit. Ad meliorem ergo radium *Theologiæ* ſimul & *Philologiæ* ſuæ, qui intus lucebat, perſenſit haud dubie Vir Eximius, nec *rationem*, nec *religionem* pati, ut *auctoritas & majeſtas Sacri Codicis* a *figura* hac vel illa *literarum* dependeat. Eadem moderatione ita tandem deſinit: *Hoc vero luce meridiana clarius oſtendiſſe nos putamus, Hebræorum, qua veterum, qua recentium, & majorem & meliorem partem, contra quam alii nobis hactenus perſuadere voluerunt, pro literarum Hebraicarum antiquitate ſtare, ac militare. Si quis* MELIORA *&* CERTIORA *adferre poſſit, ei* LUBENTES *volentesque* CEDEMUS.

Id oſtenſum, evictumque, nemo inficias iverit: ſed ſimul oſtenſum, eosdem illos *veteres* ac *recentes*

Ju-

Judæos, *Synagogæ* columina, docere, *antiquum* huncce *characterem* אשורי *Aſſchury* dictum, vel ob *beatitudinem*, qua *mactus* ipſe Lectorem quoque *mactat*, vel ob *reductionem miraculoſam* ex *Aſſyria*, per interventum Angeli *ſcripturam* illam deperditam recentantis, ſolis in *Tabulis*, & *volumine Archetypo* atque *Authentico* ſplenduiſſe; reliqua autem *volumina*, quæ *Moſes* XII *Tribubus* tradiderit, & unde totus populus ſua quoque, ne Rege quidem exemto, deſcribere debuerit, *charactere* tantum עברי *Hebræo-Samaritano*, eodemque חול *profano*, fuiſſe exarata; & quidem, ut *phalanges* iſtæ *Rabbinicæ*, jam in *Moſen* æque, ac in *Chriſtum*, conjuratæ tendunt; *ipſa Moſis manu:* ita videlicet *majeſtatem Legis Oralis*, ſupra *Legem Scriptam*, evehentes. Hoc nec credidit, nec credere potuit Cl. *Buxtorfius*, tam parum quam *Scaligeri*, *Caſauboni*, *Druſii*, *Erpenii*, contra quos acies iſtius *Diſſertationis* deſtricta. Si ergo vel victor ex illa pugna diſceſſiſſet, nihil aliud ſuiſſet lucratus, quam ut cum *duplici ſcriptura*, altera *Sancta*, altera *Profana*, duplicem admittere cogeretur *Authentiam;* aliam quæ in *ſcriptione ſanctiore* unius *Codicis* reſederit, aliam quæ in XII *Tribuum voluminibus*, *ſcriptione* חול *profana* fuerit incluſa: neque enim *Legis Oralis* ſarcinatoribus conſciſcere vel voluiſſet, vel potuiſſet, *Authentiam unum illud*

volumen ad *Arcam* ſacratum, & ſolis *Patribus traditionum* commendatum, inſediſſe: quum XII reliqua *manu* item *Moſis* conſignata, & pro *Autographis* publicata fuiſſe, iidem *Synagogæ Proceres* decernere auſi ſint.

Ecquid placent *fœtus abortivi*, & *moſtella*, quæ in *Chriſtum* Dominum rebellis parturivit *Synagoga?* DUODENA *Samaritano* & *Profano charactere* ipſius manu *Moſis* exarata *volumina Legis;* quæ tamen nullam poſſederint *Authentiam?* Hoc nemo admiſerit *Chriſtianus:* eſt enim, ut ſupra viſum *arx* & centrum *Thalmudismi.*

Reſpondiſſet forte, huc deductus Cl. *Diſſert.* XII illa *volumina* item fuiſſe *Authentica.* Id quidem neceſſe; neque enim *majeſtatem Legislatoris* minuere ſuſtinuiſſet hac in parte. Ergo *Samaritanus character* ad *dignitatem Authentiæ* quoque admittatur neceſſe fuerit? vel ſaltem diſcrimen erit fingendum inter *Authentiam majorem ſcriptionis Sanctæ*, & *Authentiam minorem Profanæ* ac *Samaritanæ ſcriptionis.*

Ne hoc quidem ſtomachus *Chriſtianus* digerat. Quid ergo? univerſumne illum *characterem Samaritanum* a *ſcriptione Legis* excluſiſſet? Eadem opera univerſam *Diſſertationem*, cum omnibus *auctoritatibus Hebræorum veterum* ac *recentium*, in ſpongiam miſiſſet: atque ſimul diſtinctionem inter *literam Sacram* &

Pro-

Profanam; quæ iſtis *auctoritatibus* unice eſt ſubnixa, deleviſſet: ut ſane omnes, quibus *dignitas Legis Moſaicæ*, & ſimul *Euangelii Chriſti*, cordi eſt, introſpecta nunc *perfidia Synagogæ*, absque mora delendam eam, quin tanquam *pomum* agri *Sodomæi* quantocyus ex *Eccleſia* æque, ac *Literato orbe*, eliminandam eſſe, mecum pronunciare non dubitabunt.

Hoc certe *pomum Judaicum*, *auri* quidem *nitorem* mentiens, ſed *fuliginis favillaceæ* intus differtum, non *Synagogam* tantum *fumo* complevit; ſed etiam *Eccleſiam Chriſti* ſuo *pulvere* reſperſit; in eamque invexit opiniones a puritate *doctrinæ Euangelicæ* alieniſſimas.

Difficile nempe, contagionem evitare, quum aër infectus eſt. Difficilius ab iis nihil attrahere, quorum in ſcriptis cum voluptate verſeris; præſertim quum ſummam reverentiam præ ſe ferunt *revelationis*, & *fidei* ſuper ea fundatæ. Hac via ſe inſinuavit in mentes Noſtrorum, nil ſuſpicantium fraudis, *lingua Sancta*. Hac itidem *ſcriptio Sancta*. Inde factum, ut etiam inſignes *Philologi*, & *Theologi*, ſe in ſocietatem talium ſententiarum pellici atque implicari ſiverint; atque bona fide exiſtimarint, tum demum venerationem *Legi* & *Prophetis* debitam compleri, quum in eas ſit ſubſcriptum. Sed quid, quæſo, *legi Dei*, ejusque *cœleſtibus Oraculis*, hæc vel illa *ſcriptio* adſtituat *majeſtatis?* Quid item, vicibus converſis,

sis, *Verbum Dei* huic vel illi *characteri* infundat *sanctitatis?* ut propterea supra *aliarum Linguarum scripturam* consecrari, ac celso in tholo, tanquam *Divinissimus*, suspendi mereatur.

Thalmudici & *Kabbalistæ* quid secuti sint, videmus, & palpamus, omnes. Quid Doctores *Christiani* in talibus sequi possint, nullus exputo.

Imo vero, inquiunt, *integritas Hebræi codicis*, & *antiquitas Vocalium*, sine *lingua* & *litera* simul *Sancta* defendi nequit. Cur non idem adfirmant in *Græco Codice?* Vides non oculata hæc judicia. Si *integritas Hebræi Codicis*, & *Vocalium antiquitas*, non nisi per *linguam* & *literam Sanctam* stabilire possent, mox, *dolosa* ista *calce Judaica* detecta, in ruinam irent. Longe solidioribus fundamentis ista cum *integritas Codicis*, tum *antiquitas Vocalium*, suffulciuntur; per principia, documenta, & demonstrationes videlicet, quas maturior suggerit *Critica*, per quam talia adversus *Criticos* minus maturos, vel & temerarios, evincenda sunt. Qui aliis illis armis, in officina *imaginationis* conflatis, utitur, semet exarmat, & *victricem causam*, quantum quidem in se est, vincendam ac triumphandam adversariis præbet. Triumphasset dudum *integritas Hebræi Codicis*, triumphasset quoque *antiquitas Vocalium;* triumphasset quin imo *scriptio Quadrata;* si legitimis pugnatum fuisset argumentis. Nunc universis ferme tantorum certaminum

minum moles commiſſa *nominibus*, *titulis*, *umbris* evanidis, ſe ſuſtinere vix potuit; nedum ut *victoriam* deportarit: atque finem impoſuerit *litibus*, inde novam flammæ materiam ſine fine invenientibus.

Non ſtetit hic malum. Cum opinione *ſanctitatis* in *linguam*, & *literam* ſimul, divinitus inſeminatæ, infudit ſe quoque, quod conſequi neceſſe erat, in *Eccleſiam Chriſtianam* multiplex *Kabbala*, id eſt, *myſtica ſubtilitas* ludens in *literarum* illarum *Sanctiſſimis figuris*, atque inde *veritates Religionis*, & ſublimiſſima quæque *dogmata Chriſtiana* exſculpens. Mitto *Poſtellum*, *Boulæſium*, *Auguſt. Pantheum*, ſimilesque hominum nugas, cum *J. Cheradamo*, qui *Alphabetum* edidit *linguæ Sanctæ*, *myſtico intellectu refertum*; unde ſupra produxi ſpecimen, ex quo de reliquis deliciis hominis illius judicium ferri queat. Præcedens quoque ſeculum talia vidit, ſtupuit, exploſit. Noſtrum neutiquam ab iis intactum, quin iisdem admittendis ac confovendis magis adhuc opportunum forte, quum *linguarum Orientalium* ſtudia, elapſo florentiſſima hocce noſtro Seculo, ſeſe luctando utcumque ſuſtinere debeant, ut tandem aliquando emergant iterum; atque tenebræ, quæ ſub finem ſeculi XVII, & hocce noſtro cum maxime volvente denuo ingruerunt, diſpellantur. Ne enim jam de Cl. *Guſſetii* moliminibus alibi abunde refutatis, lo-

quar: ad finem tendente prægresso seculo novum plane *Systema Hieroglyphicum* prodiit, Auctore *Caspare Neumanno Eccles.* & *Schol. Augustanæ Confessioni addictarum Inspectore*, Viro venerando, qui conscripsit *Genesin* primum, mox *Exodum linguæ Sanctæ* V. T. ex *captivitate Babylonica; tentatam in Lexico Etymologico Hebræo-Biblico, pro illustranda hypothesi, esse literaturam Hebraicam suo modo Hieroglyphicam, & vi symbolica significandi præditam.* Ita *Titulus* conceptus: qui semet satis denudat.

Opus A°. 1696. 1697. 1700. per partes impressum. Accessit A°. 1712. *Clavis Domus Heber reserans Januam ad significationem Hieroglyphicam literaturæ Hebraicæ perspiciendam.* Ejus gustulum dedi *Tom.* II. *Orig. pag.* 191. 192. ibidemque submonui; miraculo inventionis, & splendore *Tituli*, cum alios magnæ famæ Viros ductos, tum in primis *Theologum*, & *Philologum August.* item *Confess.* excellentem, & multo literatissimum, qui A°. 1706. conscripsit *de Causis linguæ Hebrææ Lib.* III. *in quibus ad* INTERIORA LINGUÆ SANCTÆ *aditus panditur:* & *Hypothesis Neumanniana* partim commendatur, partim emendatur. Judicium de ea suum hisce consignat *pag.* 141. *Dici vix potest, quantam lucem roburque linguæ Diviniori conferat hæc ingeniosissima Hypothesis; quam egregie cognationes vocum demonstret; amissas restituat Radices; rarius occurrentes Voces, quæ impervestigabiles*

les hactenus visæ, explanet; quantumque prosit sedulis fontium scrutatoribus. Plura inde hauriri malim. Quid Cl. *Neumannum* invitaverit, ad novum huncce in *cœlo hieroglyphico* volatum capessendum, *Præfatione Clavis Domus Heber* ingenue exponit. *Judæos quod attinet, desipiunt hi, fateor, delirantque in mille rebus aliis; argumenti tamen historici atque literarii traditiones quas habent, a Patribus acceptas, explodendæ saltim hæ omnes non erunt. Est vero* INVETERATA *inter eos* SENTENTIA, *inesse quædam* LITERIS, PUNCTIS, *atque* ACCENTIBUS *Hebræorum*, MYSTERIA, *quorum notitia apud Israëlitas hodie interciderit, non reditura ante adventum Messiæ. Imo, pro restitutione* ARCANORUM *horum* LITERARIORUM *& preces ipsos facere videbis. Moses etiam ille Ægyptius, quem Rambam* (Maimoniden) *dicimus, aperte docet; habere* LITERAS *Hebræorum* SIGNIFICATIONES *suas* OCCULTAS, *cum rebus significatis convenientes, teste* BUXTORFIO F. &c. Non minus ingenue subjungit, *rudia* tantum fuisse, quæ in *Genesi Linguæ Sanctæ* dederat. Quæ in *Exodo*, item *nondum satis elimata*, In *Schediasmate* ergo *ultimo* se *integriorem notitiam tradere tentasse* &c. Modeste omnia. Subserit ibidem; *Punctorum, & forte etiam Accentuum naturam, & valorem hieroglyphicum, eadem illa via indagandum restare; atque hanc quoque a se tentatam.*

tam. Hæc in lucem an venerint, haud compertum habeo. Similiter *Vener. Læſch.* p. 272. *Operis* ſupra laudati; *totam rem crudam adhuc, atque Eruditorum curis expoliendam* profeſſus, eam ſe *methodum*, tum quidem ætatis, deperiiſſe oſtendit, hunc unice *ſcopum* ſibi præfigens; ut ejusdem admiratione ſeque aliosque compleret. Promittit ea, præter reſtitutam *analogiam* & *origines*, incredibilem *ſapientiæ Cœleſtis theſaurum*, *literarum figuris* illis *hieroglyphicis* reconditum; etiam quoad *Chriſtianæ religionis myſteria* celſiſſima. Pro ſpecimine eſto *Tetragrammaton* יהוה *Jehova;* quod & veteris *Kabbalæ* centrum olim. Ejus priores *Literas* יה *Jah*, aliud adhuc nomen Dei, *longam adeſſentiam*, ſive *durationem longitudine aliqua menſurabilem*, *ſemperque præſentem*, importare cenſet Cl. *Neum.* vel preſſius adhuc, *longe durabilem Spiritum*, *in quo vivimus*, *movemur*, & *adſumus.* Inde additis וה quæ *connexionem adeſſentiæ* ſignent, extitiſſe magnum nomen Illius, qui י *longa duratione*, ה *adeſt*, ו *iterumque*, ה *adeſt.* In quo *longa duratione*, quam adferat י, per *copulativam* ו *connectuntur duo He* הה *adeſſentia* & *exiſtentia*, *una cum altera*, *a parte ante*, & *a parte poſt.* Hæc quum ſerpere ac frigere videret Cl. *Loeſch.* ea ita erigit animatque *pag.* 188. *Nomen* יהוה *conſtat ex unico Jod* י, *quod* ESSENTIÆ VITÆQUE *Character apud Hebræos ſemper fuit*, & *Tribus veluti*

uti He ה, *quæ Litera* REM PRÆSENTEM *reddit; in individuo conſtituit; adeoque perſonam peculiariter commonſtrat. En Tibi* UNAM ESSENTIAM *Divinam*, & TRES PERSONAS. *At pro medio iſto He* ה, *poſitum eſt Waw* ו, NOTA UNIONIS, COMBINATIONIS, & MEDIATIONIS. *Eccum* MEDIAM *Triados* PERSONAM *redunientem cum Deo homines*, MEDIAMQUE *ſe ſalutis cauſam interponentem.*

Eadem repeti video *pag.* 379. hoc *epiphonemate* adjecto. *Utinam hoc obcæcatæ Judæorum mentes nobiſcum agnoſcerent, ſapientiſſimoque Numini pro tot in Ebraismo latentibus Theſauris gratias agerent!* Faciunt enimvero, & quotidie quidem, quum *phylacteria* ſua induunt & exuunt: quum *ſchedulas poſtium* מזוזות ut amuleta potentiſſima devenerantur: quum *Kabbalam* utramque, *Thalmudicam*, & *Myſticam*, per *nominis Tetragrammati* ſacratiſſima *ſignacula* confirmant: atque ſolemnes Deo gratias perſolvunt, quod *eos præceptis ſuis ſanctificaverit*, atque tum *lingua*, tum *ſcriptione* ac *litera Sancta*, *gratiam ipſis ſuam etiamnum oppignerare*, atque *obſignare* pergat, in *beatiſſimam ſpem redemtionis*; i. e. *reductionis in Terram Sanctam*, & *Legis Moſaicæ*, cum *veteri Sacrario*, *inſtaurationem glorioſam* &c. &c.

Sibimet vellem applicuiſſet Cl. *Lœſch.* quod A°. 1710. in *defenſione Syſtematis* ſui *Germanica* monuiſſe

eum video, notante *Vener. J. Gott. Carpzov.* & prudentissime *methodo* isti nervos succidente, in *Crit. Sacr. literaturam hanc aromatibus similem esse, quorum sobrius & moderatus perquam obtinere debeat usus. Ita ut ab eo temperare sibi debeant; qui vivaciore paulo imaginandi virtute præditi sunt, ne in devia abripiantur.* Non felicissima comparatio illa, vel ob contagionem *Kabbalæ Judaicæ*, quæ etiam sibi *aromatum cœlestium seplasiam* & *condituram* arrogabat; per quam demum *verbo* Dei *vigor*, *virtus*, *spiritualitas*, & *vita* accedant. Eadem *pag.* 379. apponit satis ingenue: *possem ex seminibus, & genealogia Radicum, multa mysteria Cabbalam redolentia eruere; sed a talibus, etsi non universim ea repudiata velim, mihi tempero.* Non temperavit profecto, nam *tres* illi *Libri* isto *diapasmate* ita conspersi, ut auram *Cabbalisticam* undique exspirent. Tale, quod *p.* 188. גאל *Goël sistere nobis* dicat DEUM *El* אל *in* CORPORE, *nam Litera* ג *Gimel* NOTA *est* CONCAVI CURVATIQUE CORPORIS, *quale humanum est præ ceteris, unde & corpus* גו *Gév dictum.* Amputo eadem in officina inter malleum & incudem subnatas *innumeras* alias *inventiones Theologicas*, quæ ex *interioribus* illis *arcanis literarum* resultarunt: stylum vividum, & *literaturæ hieroglyphicæ Divinioris* amore calentem, eo usque secuto

cuto insigni *Philologo*, ut principibus *Philologorum*, *J. Scaligero*, *Erpenio*, *Grotio*, *Salmasio*, aliisque, grandem dicam scripserit, *Cap.* XIII. L. I. quod inscriptum *de Hostibus Hebraismi*: ubi *par.* II. *Ducem aciei huic præficiens Eliam Levitam, quod turpe foret Christianum quemquam primas tenere in tam illaudabili provincia;* ita pergit *par.* III. *Dicerem hic prolixius de Ecclesiæ, quæ Reformatam se nominat, conditoribus; hos enim Levitæ illius doctrinam adoptasse, Sacrorum fontium Linguæque* CORRUPTIONEM *crédidisse, eorum posteri vel hodie fatentur. In his Olivetanum, Bibliandrum, Calvinum, & alios numerare possemus.* Quam plurimos sane! & quidem Duce ac Auspice ipso *Luthero*, principe *Germaniæ Reformato* atque *Reformatore:* qui in *Libro Schem Hammephoraseh* hæc consignavit: *quamobrem Hebraistis nostris (quod eos per Dei gloriam rogatos volo) hæc sit præcipua cura, ut Sacra Biblia antiqua a Judæorum expositionibus expurgent, ut ubicumque possunt* PUNCTA, DISTINCTIONES, CONJUGATIONES, CONSTRUCTIONES, SIGNIFICATIONES, *& alia* GRAMMATICALIA *mutare, atque a Judæorum sensu avertere; id* AUDACITER *&* LICITE *faciant. Ubicumque enim his MD. annis potuere Biblia* PUNCTIS, DISTINCTIONIBUS, CONJUGATIONIBUS &c. *a nostro* MESSIA, *nostraque* FIDE *avertere, atque a N. T. dissona reddere, magna*

gna id, *&* RABIOSA, DILIGENTIA *egerunt.* Cur non & *Lutherum* ergo *Catalogo hoſtium Hebraismi* inſeruit vener. *Lœſch.* quum nemo Noſtrorum fortius locutus ſit? ut ſane nemo fortius, etiam ſi vellet, loqui poſſet. Ex *Auguſtanæ Confeſſionis Luminibus* alios complures poſſem percenſere: qui quamvis aliquid humani paſſi ſint in *Syſtemate Eliano* ex parte adoptando, tam parum inter *Hoſtes Hebraismi* referri merentur; quam ipſe *Lœſcherus*, quem ſuus ille *zelus*, in contrarium tendens, eo invexit, ut ſi *hypotheſis* ejus *Hieroglyphica; Linguæ & Scriptioni Sanctæ* ſuperſtructa, ſtaret, jam actum foret de *univerſa lingua Hebræa*, atque adeo de *Veteris Teſtamenti ſenſu univerſo;* non niſi per *claviculam Hieroglyphicam* reſerando.

O incredibiles exceſſus! in quos magna etiam ingenia, fulgore *Linguæ & Scriptionis Sanctæ* deluſa, abierunt. O triſtia, adhuc quidem, fata *Literaturæ Hebraicæ!* quæ ex longa *captivitate* per *Reformationem Sacrorum* educta, graviora mox ſentire cœpit vincula, atque ſub *Rabbinorum auctoritate* avecta eſt in *Babyloniam Judaicam;* ut *Chriſtianorum* quoque *Doctorum* opera ac manu commodis ſubſerviat *Synagogæ* in *Epha ſua*, ſub injecto *obdurati & occæcati cordis plumbo*, *reſidentis;* ſecundum ſignatiſſimum *Zachariæ* oraculum, quod *Cap.* v: 9-11. huc collineare ſeries *Prophetiæ*, & *phraſium* ſingularis *emphaſis*, manifeſto arguunt. Redeo

Redeo illuc, unde abii. A primo, quem vidimus, pedatu in *Reformatores Theologos* edito, ita *parag.* IV. pergitur: *Utinam* J. Scaligeri *celeberrimo nomini parcendum hic esset. Sed cum princeps ille Literatorum ordinis sui homines obsequentissimos habeat, & hac in causa imitatores, studiosos non mage veritatis, quam Scaligeranæ famæ esse, convenit.* Atrox jam expectas crimen. *Literas & puncta Hebræa passim contemnit, linguamque ipsam Phœniciam, id est, idololatrarum fœtum, esse prodit. Gemina in* Grotii, Erpenii, Salmasii, *aliorum Literatorum Scriptis inveniuntur.* Quid? an *literas Hebræas* contemnunt, qui a se non impetrant, ut *scriptionem Sanctam*, illam *Pharisaismi & Kabbalismi Acropolin*, devenerentur? qui etiam *puncta* omnia *maxima, minima*, una cum *apicibus, galericulis*, & *coronis Kabbalisticis*, ad scita *Synagogæ* consecrare non sustinent? An illi *hostes Hebraismi* propterea pronunciabuntur? quum *Hebraismus* infinitum quantum ipsis debeat; æque ac *Megalandro*, etiam apud nos, *Luthero;* cujus ego *versionem* nunquam sine admiratione ingenii, judicii, & eloquentiæ consulo; etiam ibi, ubi pro ratione istorum temporum, magis adhuc multisque cum difficultatibus colluctandum erat. Cordatum est, quod de semet dedit, testimonium: *Non sum Hebræus secundum Grammaticos, & Regulas; nec*

patior me uſpiam alligari; ſed libere quaqua verſus incedo.

Enimvero *libere*, ſed & *religioſe*, ſed & *prudenter;* ubique optima quæque ex *Veteribus* & *Recentioribus*, ut omnes reliqui, pro ſuo quisque genio, libans, quin ignea virtute magnæ mentis ea ſæpe numero exſculpens ex *Lingua* & ſerie, quæ palmam Veteribus ac Recentioribus præripiant. Non clemens proinde judicium *Lœſcherianum* in Heroas noſtros, ſuosque adeo; quum eodem *zelo* flagrans, ſubdit: *At principes hos viros non alia cauſa, quam Criticus faſtus & neglectus harum literarum ita ſentire juſſit.* Itane non *faſtus* ſolum *Criticus*, (quo *Anticriticos* caruiſſe non video, accedente inſuper alio *fermento* doloſius nocente) non *faſtus*, inquam, qui utinam utrimque abfuiſſet! verum etiam *neglectus harum literarum?* quum *J. Scaliger* inter *literaturæ* quoque *Orientalis* prima *columina* ab omnibus ſuſpiciatur: quumque *Erpenio* noſtro univerſa *Europa* debeat, quicquid in *linguis Orientalibus*, ac præſertim in *dialecto Arabica*, nitidius, quam antea, effloruit. Probat tamen Cl. *Lœſch.* hunc *neglectum* ita pergens: *Equidem, qui in Scaligeri Opere de Emend. Temp. L. VI. legerit, in Pentateucho Samaritano ne unicam quidem Literam aliter legi, quam in Hebræo, is facile credet, ne ſemel quidem collata a Scaligero vel initia iſtorum Codicum.*

Non

Non juſta cenſura; produxerat *Scalig.* in *not.* ad *Annum Samaritarum* p. 620. locum *Tudelenſis* inter alia notantis, *Samaritas carere tribus Literis* חזטי quibus *Abrahami*, *Iſaaci*, & *Jacobi* nomina ſignata. Addit *hoc ſigno eos argui, non eſſe ex poſteritate Iſraëlis, quamvis agnoſcunt Legem Moſis, his tribus literis exceptis.* Ad hæc ὁ Πάνυ; *De tribus literis, Sycophantia Judaica eſt: totidem enim* LITERIS, *ne una quidem minus aut amplius, Pentateuchum legunt* &c. &c. Idem ab *Hieron.* ſupra inſinuatum: eſtque veriſſimum; quum *literæ* חזטי ab eorum *Alphabeto* non exulent: etiamſi omnes illas *gutturales* uno ferme *ſpiritu* leniore efferant: quin & crebro confundant.

Collationis inſtituendæ nulla *Scaligero* copia fuit; quum *Pentateuchus Samaritanus* poſt ejus fata demum in *Europam* ſit illatus. Quanta autem cum voluptate eam inſtituiſſet, ſatis declarant, quæ *pag.* 627. de *Emend. Temp.* ſubnexa: ubi mentione *Chronici Samaritani*, quem *Librum Joſuæ* vocitant, facta, hiſce ſalivam *orbi Erudito* movere conatur: *Qui in Palæſtina peregrinantur, poſſent & alia, & Pentateuchum ab illis adipiſci. Nam ſane Chriſtianæ pietatis homines paulo hac in re negligentiores hactenus fuerunt: ex cujus rei cognitione uberrimi fructus in ſacram Hiſtoriam redundarent.*

Sed miſſis tricatiunculis illis, capitale tandem *Sca-*

ligeri & *Erpenii* expendamus crimen, *linguam Hebræam ipſam Phœniciam, id eſt, fœtum idololatrarum eſſe* pronunciarunt.

Cavillatio viros ſane Eruditos parum decens. Infauſtus *zeli* non boni, nec prudentis, fœtus; quem *dogma* illud *Phariſaicum* de *lingua* & *ſcriptione Sancta* peperit; atque *Chriſtianis* Doctoribus fovendum transmiſit.

Semel is in ſinum ſuſceptus, quantumvis ſpurius, inde ſe revelli paſſus haud eſt, præſertim poſtquam a magno Fultore *ſcholæ Anticriticæ* pro genuino adoptatus, & commendatus fuiſſet *Diſſert.* III. de *Linguæ Hebraicæ poſt confuſionem conſervatione*, ac *propagatione.* Illætabilis enimvero eventus! Graviſſima ſecuris, in *rem Hebraicam* injecta per eum, qui eandem cum beato *Parente* ſtrenue promoverat, & pro ratione iſtorum temporum, cum aliis præclaris *Philologis* reddiderat florentiſſimam: cujusque veri ac genuini ſenſus ab omni *Fanatismo Rabbinico* abhorrebant. Fervente interim cum *Capellianis* certamine obnubilati puriores iſti ſenſus, non attenderunt ad *Judaicum virus*, & *fermentum*, quo talia decreta intus turgent.

Indigni *Cananæi!* (maledicti *Chamitæ*) qui eandem *linguam* tenerent, quam Benedictum *Abrahæ* ſemen. *Sanctior* illa *lingua*, quam ut in *labia adſcendere* dignata fuerit *hominum Profanorum*; per

ſolam

ſolam *Lineam Sanctam cœleſte* illud *pignus* ut *poſſideri*, ita *conſervari* ac *propagari* potuit, & debuit. En compendium, & medullam, *Theologiæ Rabbinicæ*, in *Libro Cozri* enucleatiſſime expreſſam, *part.* I. *ſect.* 47. ubi *Regi* rogitanti, *Quot ergo numeratis annos a creatione Mundi?* per *Magiſtrum* reſpondetur: *Quater mille & quingentos; quorum calculus computatur in Pentateucho noſtro a diebus Adami, Sethi, Enoſchi, ad Noachum usque: deinceps per Semum, Heberumque, ad Abrahamum, Iſaacum, & Jacobum, usque ad Moſen, qui fuerunt cor* (ſive *nucleus*) *Adami* & סגלתו PECULIUM *ejus Sanctius. Horum unusquisque habuit Filios ſui ſimiles: reliqui fuerunt inſtar* קלפות CORTICUM *ſive putaminum, quibus ſe* RES DIVINA *non aſſociavit. Ad iſtos viros Divinos quum referretur* הן יחידים ולא רבים *fuerunt ſingulares*, (*Buxt*, adjecit *pauci*, contra vim vocis) *& non multi, usque dum genitor noſter Jacobus procreavit XII Tribus, qui omnes digni fuerunt* RE DIVINA, *& tum primum* DIVINITAS *translata fuit in magnum* COETUM, *unde Æra proceſſit.* Cl. *Buxt. Diſſ.* III. p. 126. primam partem hujus *Sanctæ Lineæ* produxit; poſteriorem de *XII Tribubus* ſuppreſſit: quum tamen inde *ſcopus* audaciſſimi *commenti* traluceat, & vel maxime perſentiſci potuiſſet.

Nempe *Genealogia* hæcce *Lineæ* & *Linguæ Sanctæ*, inde ab *Adamo* ad *Moſen*, & *Legem* cum *Sancto Semine Jacobi* communicatam, tanquam *paries Sacroſanctus* exſtructus, & doloſa calce incruſtatus eſt, a *Synagogæ Paraſtatis*, ad *æternam* ſibi *poſſeſſionem* illius *theſauri cœleſtis*, & *peculii Divini*, a communione ejus & ſorte expulſo toto humano genere, vindicandam. Huc tendit belliſſima illa comparatio *Sethi*, *Enoſchi*, reliquorumque usque ad *Noachum;* ac deinceps *Semi*, *Heberi*, *Abrahami*, *Iſaaci*, *Jacobi*, usque ad *Moſen*, cum לב האדם *corde Adami*, vel, ut Cl. *Buxt.* in verſione *Lib. Cozri* maluit, *Medulla quaſi generis humani;* & *reliquorum* eorundem *poſterorum*, qui *inſtar corticum* ſeſe habuerint. Huc item, quod ante *Moſen*, inde ab *Adamo*, iſta *res Divina*, i. e. *Lingua Sancta*, cum ejusdem *Scriptione Myſtica*, reſederit tantum penes יחידים *ſingulares*, ולא רבים & *non multos.* Huc denique, faſtu jam in oculos incurrente, quod per *Moſen omnes Jacobi poſteri* in iſtum eminentiæ gradum ſint evecti, ut *cor* & *nucleus Adami* cenſeri mererentur, utque ſoli *Linguam* ac *Scriptionem Sanctam* in perpetuum occuparent; cunctis gentibus a communione *cœleſtis* illius *peculii* æternum excluſis: tanquam *humani generis corticibus*, & *glumis* impuriſſimis; quibus *res* iſta *Divina* ſeſe aſſociare haud queat.

Habes

Habes *baſin* utriusque *Kabbalæ*, id eſt, *rem Divinam infuſam & impreſſam Adamo*, ut per *lectiſſimos canales* deflueret ad *Legislatorem Iſraëlis;* atque per eum conflueret in *centrum* illud XII *Tribuum*, inter quas *æterna* ſua *lumina*, & *ſapientiæ cœleſtis effluvia*, quam largiſſime explicaret. Penitius adhuc *myſterium* hocce *perduellionis Judaicæ* introſpicere, atque diſcernere, dabitur, ſi eandem hancce *Sanctæ Lineæ ſeriem* propius contemplandam dedero ex *ſect.* 95. ejusdem *Lib.* I. *Cozri:* ubi poſtquam Rex *Rabbino*, ſolis *Iſraëlitis ſanctiſſimi peculii glorioſam poſſeſſionem* attributam fuiſſe jactanti, objeciſſet *apoſtaſiam* in *conflando vitulo;* & *idololatriam*, quæ contraria potius teſtentur; hac impudentiſſima reſponſione a *Magiſtro* deluditur: *peccatum hoc, quod tantopere exaggeratur, eſt potius teſtimonium magnitudinis & excellentiæ eorum; Magnus enim ſit neceſſe eſt, cujus peccata narrantur.* Pergit porro, inflatis ſeſe velis tam pulchro curſui permiſſurus: *Concede mihi, quæſo, pauliſper magnitudinem tibi exponere noſtri Populi. Sat teſtimonii ad hanc rem mihi eſt, quod Deus illos ſibi legerit in Populum & Nationem, ex omnibus nationibus Mundi: quod* Res Divina *etiam requieverit ſuper* המונם *multitudine eorum* (ſive *communi plebe*, ut *Buxt.*) *ſic ut omnes pertigerint ad gradum* הרבור *ſermonis prophetandi, &* Res *illa* Divina *tranſierit quoque ad mulieres, atque*

ex

ex illis extiterint vates, (ut *Mirjam* &c. &c.) *cum antea* RES *illa* DIVINA *non niſi* ביחידים *in ſingularibus perſonis* (*Buxt. in paucis & ſingularibus*) *domicilium habuerit inde ab Adamo primo.* ADAMUS *enim* PERFECTISSIMUS *fuit* SINE ULLA CONDITIONE (ſive *exceptione*) *quia nullus exceptioni locus eſt circa perfectionem operis immediate facti ab Opifice ſapientiſſimo & omnipotenti* &c. &c. *Creatus ergo fuit tanquam perfecte aſſecutus ætatem juvenilem* &c. *Accepit item animam in integritate perfectiſſima; & intellectum in* SUMMO, *cujus capax ſit homo*, GRADU, *& poſt intellectum* חכח האלחי *facultatem Divinam, hoc eſt, gradum quo Deo & rebus ſpiritualibus adhæſit, & rerum verum notitiam habuit* SINE *ulla* INSTITUTIONE במחשבה קלה COGITATIONE SOLA ſive *ſimplice: unde a nobis vocatur* FILIUS DEI; *omnesque item e Semine ejus prodeuntes, eique ſimiles*, FILII DEI.

Hæc *ſpecioſo* ſub *cortice* intus *Sodomæam* recondunt *fuliginem* atque *favillam;* ſiſtuntque, *ſyſtema* illud de *infuſione Linguæ Sanctæ* in *Adamum*, unde *perfectiſſima Dei, rerumque ſpiritualium, ac naturalium ſimul, notitia, ad eſſentias* ipſas penetrans, redundarit: quod *Præfat.* ad *Prov. pag.* XIV. XV. delineavi.

Hic eſt ille *gradus*, quo *Deo & rebus ſpiritualibus*

bus adhæsit &c. Hæc est, ut uno oculi adjectu cuncta patescant, *imago* & *similitudo Dei*, quæ ab *Adamo*, per *Lineam Sanctam*, ad solos *Israëlitas* tanquam *Sanctum semen*, & *Nucleum generis humani*, debuerit derivari.

Nulla proinde *lapsus*, nulla *facultatis* illius *Divinæ* vel *imminutæ*, vel *obscuratæ*, mentio, quippe quæ nec imminui, nec obscurari potuerit, tam parum quam ipsa *Lingua Sancta*, *gloriæ Divinæ* vel *radiatio*, vel *emanatio æterna*.

Ex hoc fonte *Kabbalistico* vide quam limpido ac prono alveo *Sancta* illa *Linea* deducatur, *ibid. Sect.* 95: *Hic Adamus genuit equidem filios multos; nullus tamen ex iis* DIGNUS *fuit, qui in ejus locum succederet, nisi* ABEL, *quia ipsi* SIMILIS *fuit. Hunc quum Kain occidisset, quod ei huncce* GRADUM *invideret, substitutus ei fuit* SETHUS; *qui* SIMILIS ADAMO *fuit; ejusque* PECULIUM *ac* COR; (*nucleus*) *reliqui* CORTICIS *instar.* PECULIUM *Sethi fuit* ENOSCH; *& sic usque ad* NOACHUM *in* SINGULARIBUS *personis* בוחרים RES DIVINA *resedit; qui omnes Adamo* SIMILES *extitere, &* FILII DEI *vocitati sunt; perfecti nempe in corporis dotibus, in statura, in longitudine dierum, in sapientia & facultate Divina* (i. e. *Kabbala.*) *Ab his*, (non a ceteris) *nos numeramus, ab Adamo ad Noachum; & a Noacho item ad Abrahamum.* Hic

vero, quum *Lineam Sanctam* non parum interturbari sentiret, quod *Abrahami* progenitores ad *idololatriam* fuerint prolapsi, ut disertim de *Therachо*, & reliquo *Avorum* ordine consignatum *Jos.* XXIV: 3. *emplastrum* homini linendum fuit, ad malum ulcus contegendum. *Fieri equidem potest*, inquit, *ut ex his aliquis fuerit, cui* RES *illa* DIVINA *non adhæserit, veluti Therach: attamen Abraham fuit* תלמיד *discipulus Avi sui Heberi: præterquam quod Noachum etiam vidit & audivit: sicque adhæsit ipsis* RES DIVINA *ab Avis ad Nepotes; & Abraham fuit* PECULIUM *Heberi & discipulus ejus, atque ideo* העברי HEBRÆUS *vocatus fuit:* (*Heber autem* PECULIUM *Semi: Semus* PECULIUM *Noachi:*) *quia ipse heres fuit climatum temperatorum, quorum medium & præstantissimum fuit terra Canaan, quæ est* TERRA PROPHETIÆ. *Japheth autem ad Aquilonem; Cham concessit ad Meridiem.* Hiant, ut quivis cernit, omnia; rimas agunt; sentinam trahunt, atque eos vapores exhalant, qui si miseram *Synagogam* vertigine perpetua potuerint rotare, & infinita imaginatione implere, *Christianos* homines nunquam ne attingere quidem, nedum inficere debuissent: quum *Spiritum Gratiæ* & *Gloriæ* oppugnent, atque omnia fundamenta *Legis* & *Euangelii* convellant. Contumaciissimam illam & desperatam plane impugnationem ipsius *Legis*, nedum *Euangelii*,

Ili, oculis ſubjiciet hæc periodus, qua profunda *Satanæ* tandem enudantur: *Ex Abrahami porro filiis* SANCTUM PECULIUM *fuit Iſaacus; unde reliquos ſuos omnes a Terra hac* מסוגלת SANCTA PECULIARI *procul amandavit; ut ſoli propria eſſet Iſaaco. Iſaaci autem* SANCTUM PECULIUM *fuit Jacob; expulſo fratre Eſavo; quia Jacob ſolus dignus illa Terra habitus. Filii Jacobi* כלם סגולה היו *omnes* SANCTUM *extitere* PECULIUM, *apti ad* REM DIVINAM *recipiendam; atque ad illos pertinuit ſedes hæcce* REI DIVINÆ *dicata. Sic primum omnium* RES DIVINA *reſedit* על קהל *ſuper majore cœtu; poſtquam* ביחודים *ſingularibus tantum perſonis inhæſiſſet: & Deus cuſtodivit, fœcundavit, multiplicavit, & magnificavit illos in Ægypto:* quemadmodum *arbor, quæ bonam habet radicem, ſuccreſcit, donec fructum priori, de qua plantata eſt, aſſimilem proferat; Abrahamo ſcilicet, Iſaaco, Jacobo, Joſepho & Fratribus ejus. Tales fructus fuere, Moſes & Aharon; Mirjam, Bezaleel & Oholiab; principes XII Tribuum; LXX Seniores, qui digni fuerunt Prophetia perpetua* (i. e. Spiritu infallibili per omnia ſecula) *Joſua, Caleb, Chur, Mirjamæ filius, & alii multi; qui digni fuere, ſuper quibus appareret* האור *illud Lumen* (iſtius *rei Divinæ*, ſive *Kabbalæ*) *& Divina illa Providentia:*

per quam videlicet *Sacratiſſimum* hocce *depoſitum* usque ad *R. Judah Hakkadoſh*, Conditorem *Thalmudis*, per *Lineam Sanctam* deſcendere ac tramitti deberet; ut tactum ſupra *pag.* XV.

En *catenam auream Salutis*, quam fabricarunt *traditionum* Architecti; unde media in *Synagoga luminare* fulgentiſſimum utriusque *Kabbalæ* ſuſpenderunt. Hanc intendebat *Abarban. in Comm. Legis fol.* 48. laudatus a Cl. *Buxt. Diſſ.* III. p. 126. *Rabbini noſtri accurate veſtigarunt catenationem Sapientiæ, a ſchola Semi ad ſcholam Heberi; & inde ad Abrahamum Patrem noſtrum.* Haſce *Kabbaliſticas ſcholas* ubique concelebrant *Magiſtri*; easque ſine ſuſpicione fraudis adoptavit Cl. *Diſſertator pag.* 125. inde *theſi* ſuæ *ſecundæ* fulcrum ſubditurus. Ea erat: *Quare præ aliis Semi liberis & nepotibus, in Heberi potius, quam in alterius alicujus familia, Linguam Hebræam conſervari voluerit Deus?*

Quos hac in materia tractanda *manes* paſſus ſit inſignis *Philologus*, aperui *Præf.* ad *Prov.* a p. LIX. ad LXIV. Nunc inſpiciendum præbui, undenam nebulæ illæ offuſæ ſint oculis Noſtrorum, atque in *Eccleſiam Chriſtianam* imprudentiſſime infuſæ. An eo usque nobis fides habenda *Judæorum Scriptoribus*, ut etiam ubi *perfidiæ* manifeſti ſunt, *traditiones* adverſus *Nomen Chriſti* male conſutas, atque interpoles, deveneremur? In *Comment. Myſtico* ad *Gen.* XXV:

22. ubi *Rebecca* dicitur *iviſſe ad conſulendum Dominum*, annotatur, *non alio iviſſe eam, quam in ſcholam Heberi.* In *Thalmude* etiam docemur, *Jacobum XIV annos vixiſſe in Domo Heberi, Legis diſcendæ cauſa:* hoc eſt, *Linguæ & traditionis Sanctæ.* Nempe ut *Seder Olam*, ſive *Chronicon Judaicum* habet, *Heber vixerat, cum naſceretur Phalegh, XXXIV annos*, & תפש *ſuſcepit adminiſtrandam Scholam & Academiam:* nempe *Kabbaliſticam* illam, inde ab *Adamo* in *Linea Sancta* derivatam. Fuit nempe *Heber* inter יחידים *ſingulares* illos, quibus *cœleſte pignus Linguæ Sanctæ* creditum; & quorum ab *ore infallibili* pendendum fuit; ut ſupra ex *Cozri*, per *Buxtorf.* ipſum edito converſoque, vidimus. Fuit & *Phaleg*, ejusdem PECULIUM ad *auream* iſtam *Lineam;* altero Filio *Joctane*, cum *numeroſiore* XIII liberorum *familia* a communione *Linguæ paternæ* excluſis: quippe qui fuerint קלפות *cortices* & *putamina* mera, quibus, ut reliquis *Semitis*, *Chamitis*, & *Japhetitis*, illa RES DIVINA, i. e. *Kabbala e Cœlo demiſſa*, & *per Linguam Sanctam* unice *propaganda*, non potuerit inhærere.

Hæc, quæ ante oculos erant, prætervidens tamen Cl. *Diſſert.* bona fide hinc *theſin* ſuam ita adſtruit p. 125. *Itaque per illos ipſos quoque*, Heberum & Phalegum, LINGUA DEI, & POPULI DEI, *con-*

tinue videtur propagata esse sine interruptione &c. iterumque: *quia ergo Heberi Linea & Familia* סגלה PECULIUM SANCTUM *erat Semi & Noachi, ideo quoque* לשון סגלה LINGUA PECULIARIS & SANCTA *in ipsius* FAMILIA, *& non per plures, fuit conservata* &c.

Si a *Postello* hæc profecta essent, qui in verba *Kabbalistarum* juraverat, haud mirarer: nunc a *Buxtorfio* nostro, nostro inquam, id est, summe *Orthodoxo*, & a *Kabbalæ impuriſſimis principiis* penitus abhorrente, talia proficiſci potuisse miror simul, simul doleo.

Nempe *Postellus*, cum cohorte sua *Fanatica*, nemini sano potuit nocere. At *Buxtorfius*, magnæ in *Literatura Orientali* auctoritatis, bene multos & suo tempore, & nunc etiam, invenit; quibus sapientiæ suæ de religionis visa pars est, tanti Nominis sententiis circa has materias abstrusiores, nec intellectis, nec expensis, subscripsisse; atque etiam iisdem vehementius intendendis, ut fit, incubuisse.

His autem sententiis *purum putum Kabbalismum* esse inclusum, quamvis pleno in die jam reluceat; illustrius adhuc effulgebit ex iis quæ eadem *sect. 95. Lib.* I. *Cozri* subtexuntur, levando scrupulo adversus *Linguam Sanctam* incusso ex *improbitate eorum*, quibus ea *vernacula* erat: *si qui rebelles erant inter eos, qui*

qui expurgatione opus haberent, sine dubio tamen fuerunt סגולה PECULIUM SANCTUM, *quatenus ratione nativitatis & naturæ suæ* מן הסגולה *de illo* PECULIO SANCTIORE *orti erant, & gignere poterant qui futuri essent* סגולה PECULIUM: *quin edocti erant, in* PATRE REBELLI *aliquid admixtum manere* מן הסגולה *de* PECULIO SANCTIORE, *quod se exereret in Filio aut Nepote, quum nempe gutta seminalis sese purificaret; quemadmodum diximus de* TERACHO, *& aliis, quibus* RES DIVINA *non inhæsit; nisi tantum in* שורש תולדתו *Radice generationis, eo quod genituri essent* סגולה PECULIUM SANCTIUS. *Hoc non ita factum fuit in generationibus omnium, qui a Chamo & Japheto proseminati. Simile quid cernere est & in rebus naturalibus; sæpe enim accidit ut Filii Patribus prorsus non sint similes, sed Avis: ubi non est dubitandum quin* RADICALITER *illa* NATURA & SIMILITUDO *latitaverit in Patre; quamvis sensibus externis id non apparuerit; prout* NATURA HEBERI *in Filiis ejus latuit, donec se prodidit in* ABRAHAMO.

Palpandam trado *Radicem* universæ *Theologiæ Judaicæ*, id est, *vitis Sodomææ*, quæ ex *sideratis* ac *fulguritis* agris *Gomorrhæ*, per utramque *Kabbalam*, iterum erepsit, seque *uvis* & *botris*, omni *felle* adversus

versus *Christi Euangelium* turgentibus, superbissime extulit.

Hinc quoque voces illæ jactabundæ *Joh.* VIII: 33. *Semen sumus Abrahami* &c. itemque vs. 39. *Abraham Pater noster est:* quin vs. 41. *unum habemus Patrem, Deum.* Nempe, ut supra visum, *Adamus* & reliqua *Linea Sancta*, titulo *Filiorum Dei* præminuerunt reliquo *generi humano*, quod *Res Divina* עניין האלהי id est, *Gloria Dei* in *lingua* & *scriptione* illa *Sancta* refulgens, ipsis tanquam *semen cœleste* adhæreret; ut qui סגולה *peculium Sanctum* constituti in terris a Deo, in quibus solis *Divinitas* voluerit residere, & *Sanctitatis* suæ lumina atque ornamenta explicare.

Hinc ergo omnes in universum *Judæi*, per omnem seculorum seriem, ac decursum, *gens Sancta; peculium Dei; æterna* ejus *sors*, *possessio*, *hereditas*; quos per *linguam*, & *scriptionem Sanctam*, *Divinæ* participes reddat *naturæ*. Sic sibi suisque velificantes vesani isti cæcique mortales, eousque provecti sunt improbitatis, ut in *rebellibus* quoque *Israëlitis* istud *Sigillum*, & *Semen Sanctum*, ex parte remanere contendant; quod supra erat, *aliquid admixtum* מן הסגולה *de Sanctissimo peculio*, quod se iterum in *Filio*, vel *Nepote*, purius pleniusque sit exerturum. Quo Patre tales *Abrahami posteri* sint editi, *Os veritatis* pronunciavit *Joh.* VIII: 44. Eorum in po-

stremo

ſtremo hocce *dogmate* projectiſſimam *Apoſtaſiam*, alia occaſione in lucem protraxiſſe operæ pretium fuerit ex *ſect.* 96. & 97. *Lib.* I. *Cozri* ubi *Rex* ad prægreſſa: *In veritate hæc eſt dignitas ab Adamo deſcendens, quippe qui maximus inter creaturas terreſtres: ac proinde vobis debetur majeſtas* הגדולה *ſuper omnia, quæ in terris exiſtunt. Sed tamen ubinam illa dignitas, quum peccatum in vitulo patratum?* Tum *Magiſter* omnes ſe in formas convertere, ad *fœdifragium* illud ſpecioſis coloribus prætexendum, atque eo tandem prorumpere: *Excuſationem mereri hoc delictum, propter præcedentem inter ipſos conteſtationem; & quod de ſexcentis millibus non ad tria millia virorum pertigerit numerus eorum, qui vitulum coluerint* &c. *Antiſtites autem culpa eximi, eo quod hac ratione voluerint manifeſtos fieri contumaces, ut ob cultum vituli e medio tollerentur: ergo cum reliqua Dei beneficia, in Manna, in Columna, & glorioſa præſentia Lucis, non ceſſaſſe: tum præſertim Prophetiam continuatam; & indies inter ipſos adauctam: denique* NIHIL *ipſis de gratia Dei* SUBTRACTUM *fuiſſe.*

Ad hæc nihil aliud in præſenti, quam quod *Dominus. Joh.* VIII: 44. ut ad *ſcopum* tandem veniam; quem mihi hac in diſquiſitione præſtitui.

Nempe unico hocce fundamento ſubnixi *Judæo-*

rum Magiſtri, Alumnis *Synagogæ* inculcarunt, ex *Heberi* poſteris ſolum *Phalegum rei Divinæ* i. e. *linguæ Hebrææ* fuiſſe *heredem*; excluſis a patrimonio iſto Fratre ejus *Joctane*, & *Arabibus* ab eo *proſeminatis*. Itemque in *Familia Abrahami* ad ſolum *Iſaacum linguam Hebræam* transmiſſam, *Iſmaëlitis*, & *Keturæ* poſteris, qui *Arabiæ* ſedes occuparunt, a *peculio* iſto repulſis. In *Iſaaci* ſimiliter *domo* ſolum *Jacobum* ad uſum *linguæ Patriæ* & *Avitæ* admiſſum; *Eſavum* autem & *Eſavidas*, id eſt *Idumæos*, ſeſſores *Arabiæ Petrææ*, ejus poſſeſſione exutos: ut ſolæ XII Tribus in *æternam hereditatem* hujus PECULII SANCTISSIMI immitterentur.

Hæc quid in ſinu gerant, neminem ultra, ut ſpero, fugiet. Utinam non fugiſſet Cl. *Buxtorfium*, qui *Diſſ.* III. *pag.* 125, 126. hanc *Sanctam lineam* recenſens, ac ſi *fundamentum* & *firmamentum* efficeret purioris *Orthodoxiæ*, inter alia *Theſi* ſuperius propoſitæ ita inſiſtit: *Quia ergo Heberi Linea & Familia* סגולה PECULIUM SANCTUM *erat Semi & Noachi, ideo quoque* לשון סגולה *lingua peculiaris & Sancta in ipſius Familia*, & NON PER PLURES, *fuit conſervata* &c. &c. *Proinde per* HANC FAMILIAM *propagata fuit* lingua Hebraica, *ut tamen non ad omnes, qui ab Heber deſcenderunt, pervenerit, ſed ad quosdam duntaxat, qui videlicet ipſius fuerunt*

runt סגולה &c. &c. *Heber namque duos habebat Filios, Phalegum & Joctanem, Gen.* x. JOCTANIS FAMILIA *in hunc censum non venit* &c. &c. *Similiter non omnes, qui ab* ABRAHAMO *progeniti Filii Abrahami appellati sunt; sed tantum ii, qui ab* ISAACO *descenderunt. Nec omnes qui fuerunt a patre Israël, dicti Filii Israël Rom.* IX: 6, 7. *Huc facit quod in Lib. Cozri* p. 1. *sect.* 47. & *sect.* 95. extat: *Abraham fuit* PECULIUM *Heberi, Heber* PECULIUM SEMI, & *Semus* PECULIUM *Noachi.* Reliquum *stemma Kabbalisticum* cum *Sacris* suis *vittis, &* RE DIVINA, per SANCTAM *Radicem* deplantata atque defixa in ipsis quoque *Rebellibus*, non expromsit Cl. *Dissertator*, quod ea plane *perfida*, & *Pharisaica* esse, facile pervideret. Cur ergo vel particulas ex massa illa toto fermento *Pharisaico* consperſa decerpsit; atque inde *Sanctam* istam *Lineam* transsumsit, per quam usus hereditarius *Linguæ Hebrææ* soli isti *Sacro stemmati* vindicetur, in *Heberi* familia ab istius *Linguæ* possessione exclusis *Joctanidis;* in *Abrahami* domo *Ismaëlitis*, & reliqua prosapia minus legitima; in *Isaaci* item, *Esavo* & *Esavidis* omnibus ista hereditate dejectis: nedum ut maledicto illi semini *Canaanis* ulla sors aut portio in *Linguæ Sanctæ peculio* potuisset concedi.

Incredibilis enimvero illusio, qua mentes *Synagogæ* per *Kabbalæ* veneficium potuisse excantari nemo

emirabitur: sed eidem sese permisisse imaginationi insignes e nostris *Theologos* ac *Philologos*, vix concipi posset, nisi experientia omnium seculorum doceret, in *collisionibus* acrioribus, iis præsertim quibus se religiosus admiscuit zelus, tanto graviores committi excessus, quanto animosius utrimque depugnetur.

Illaudabile illud certamen, quo *factiones Critica*, & *Anticritica*, inter se seculo præcedente commissæ *orbem Eruditum* sciderunt, etiamnum durat, ac subinde hinc & hinc recrudescit, *controversiæ statu*, cum ponderibus, ac momentis, vix bene cognito, nedum examinato atque perpenso ab iis, qui vel his vel illis in partibus militant. *Capelliani* contendunt, inter alia, quæ alibi exposita, *scriptionem veterem Mosis*, ipsis *Judæis* fatentibus non tantum, sed sancientibus veluti, fuisse *Samaritanam*. Id negant & pernegant *Buxtorfiani*, atque *Linguæ* & *Scriptionis Sanctæ* signa illa in aciem educunt, quæ supra-lustravimus.

Adoptatum ab iisdem *stemma* illud *Sacrosanctum*, quod supra pertextum: atque ab *hereditate linguæ* Patriæ & Avitæ expulsi ipsi *Patriarcharum* liberi, quotquot non essent de *Semine* illo *Sancto*, cui soli RES DIVINA i. e. *Lingua* & *Scriptio Sancta* posset adhæresce re; atque tam *beatum beansque* PECULIUM committi. *Dialectus Arabum* præsertim, qua nulla devinctior *domui Heberi* per *Joctanidas*, *Jemanæ*

næ poſſeſſores vetuſtiſſimos: nec non *domui Abrahami* per *Iſmaëlitas;* itemque *domui Iſaaci* & *Jacobi*, per *Eſavum*, & *Idumæos;* qui omnes non potuerunt non *Linguam Parentum* ſuorum cum lacte materno imbibere; atque ſuos ad poſteros transmittere, pronunciatur a bene multis, iis etiam in caſtris, ubi id minime omnium expectari potuit, quæ ad illuſtrationem *Hebrææ Dialecti* admoveatur: utpote *Sanctiori*, quam ut illuc *Dialectus* illa profana, & nunc *Muhammedis* ſordibus inquinata, adſpirare poſſit.

Ne *Judæi* quidem ipſi, cum iſta ſua *Arbore Kabbaliſtica Linguæ Sanctæ*, illuc progreſſi; quum *linguæ Arabicæ* intimam *affinitatem* comiter ubique venerentur, atque centenis locis lucem inde affuderint. Multo minus Cl. *Buxtorfii* illuc evecti, *Dialectorum* cultores & propagatores ſtrenui; quibus immenſum quantum hac in parte debetur.

Ne *Buxtorfiani* quidem ulli, qui in *Dialectis* plus minusve viderunt. Illi tantum hic conſpiciendos ſeſe dedere, qui nihil in iis videbant; ignorantiam videlicet ſuam contemtu earundem vel tecturi, vel ulturi.

Ut hos omnes, ubicumque tandem regionum, orarumque, demerear, eosque faſcino illo *Judaico* in perpetuum liberem, atque exſolvam; grande illud arcanum recludam, quod Natio perduellis iſti *ſtem-*

mati Sancto incluſum, atque *Chriſtianorum* oculis ſubtractum voluit quam vaferrime.

Apparet illud ab *Adamo linea recta* deductum eſſe usque ad *Iſaacum*, unde *Eſavus* & *Jacobus* deſcenderunt. Minorem illum fratrem cum *jure primogenituræ*, quod Major ei vendiderat, etiam *Linguæ Sanctæ poſſeſſionem* propterea ſolum retinuiſſe ſanciunt, eamque pro *æterno peculio* in omnes ſuos poſteros, probos improbos juxta, propagare meruiſſe tanquam pignus *habitantis* inter eos ſolos ac *reſidentis Divinitatis*: *Eſavum* vero glorioſa iſta hereditate exutum, atque æterna maledictione, cum omni ſua poſteritate, percuſſum. Non tam nugatores *Judæi*, ut pro *Lingua*, vel *literis* talia nobis monſtra cuderent, niſi *altiorem ſcopum* ferire voluiſſent. Hunc oculis ſubjiciam ex *Abarbanelis Comment.* in *Eſaj.* XXXIV. ubi dira *Edomi* evaſtatio coloribus exaggeratiſſimis depingitur. Et *oraculum* & *titulum* myſtice applicant *Chriſto* ac *Chriſtiano Nomini*. Nempe, ut doloſiſſimus ille *Judæorum* adſtruere molitur, חכמי אמת *Sapientes veritatis* (h. e. *Kabbaliſtæ*) *tradiderunt*, *animam* ESAVI עשיו *migraſſe in animam Jeſu* ישו: *eumque Jeſum* ſcil. *hac de cauſa frequentem fuiſſe in diſertis*, *virum agreſtem*, *virum litium & contentionum cum Sapientibus Phariſæorum.* Subdit virulentus ואולי נקרא ישוע שאותיותיו
חם

והם אותיות שם עשיו במילואו & *fortaſſe appellatus fuit Jeſus, quia literæ hujus nominis ſunt literæ Eſavi, ſi plene exaretur.* Nempe inſerto *Jod*, ut pro עשו ſcribatur עשיו, quod transpoſitis literis in ישוע *Jeſus* converſum ſit.

Eadem virulentia hæcce pigmenta linivit: *Multa ſane ſimilia inter Iſraëlitas & Romanos* ſive *Chriſtianos; ſicut olim Jacobum inter & Eſavum.* I. *Ut communem habuere patrem, & fidem unam; ſic fides Chriſtianorum & Iſraëlitarum in eo convenit, quod unum habeant Patrem in fide ſua, Deum Deorum: quin & unam Legem: nam & illi agnoſcunt Legem Moſis eſſe veram.* II. *Eſau doloſe ſerviit Patri ſuo* &c. *ſic Chriſtiani* &c. III. *ſicut Eſau uxores accepit Cananæas* &c. *ſic mixtum genus Chriſtianum* &c. IV. *Quemadmodum primogenituram & benedictionem meruit* JACOBUS, ESAU *tantum bona terreſtria; ſic Filii Iſraël digni habentur conjunctione & providentia Divina*, per *pignora Linguæ Sanctæ* videlicet; unde *Chriſtiani excluſa.*

Hoc eſt illud *Deut.* XXXII: 33. חמת תנינם יינם *Venenum Draconum eſt vinum eorum, & fel aſpidum virulentius.*

Cavebunt, ſpero, in poſterum Doctores *Chriſtiani*, ne *vitim* hancce *Sodomæam*, & *arborem Genealogicam Linguæ Sanctæ*, admirentur, ejusque vel aura ſe contigi amplius patiantur; nedum ut pro *dogmate*

mate Judaico, tanquam pro *orthodoxiæ Arce*, propugnent; quod rite examinatum, & penitius introſpectum, omnem *orthodoxiam* funditus ſubvertit: *Spiritum gratiæ*, ac *gloriæ* tam ſub V. quam ſub N. T. contumelia afficit, ſanguinemque *Fœderis utriusque* proculcat.

Ut omnes hæ tenebræ, quæ in *Eccleſiam* irruperunt, diſſipentur, reſuſcitanda ſunt *Dialectorum* ſtudia, quæ ſeculo præcedente pulcherrime enituere, noſtro autem hocce indecore elanguerunt; atque partim *Guſſetianismo*, partim *Kabbalismo Hieroglyphico*, ita oppreſſa jacent, ut vix liberum trahere valeant ſpiritum; atque ab illa parte, ubi earumdem ignorantia præſidet, & judicia dictat, vel maxime oppugnentur.

Hoc non tantum *Reformationis* curſum ſufflaminavit, verum etiam ad ejusdem dedecus ac detrimentum incredibile & redundavit jam, & ulterius redundabit, niſi cum faſcino *Judaico* jam ab oculis diſcuſſo, etiam veternus ille excutiatur, ſub quo *Literatura Orientalis* ferme ubique regionum conſopita eſt.

Ut autem ſtudia illa tantum non intermortua revigeſcant, atque ad lætiores usque ac usque fructus exuberent, non *limina* tantum *Dialectorum* ſalutanda; non in *atriis* ſubliſtendum, ſed ad *penetralia* ipſa connitendum: ut per illam interiorem & ſolidiorem

no-

notitiam, tum earundem *harmonia* diluceſcat, ac vere *ſororia connexio*, qua unum idemque *corpus linguæ Primævæ* conſtituunt, atque repræſentant; tum *Hebraicæ Dialecti* nativa indoles, cum veteri opulentia, & dotibus admirandis, ſuper *candelabro* refulgeat *Eccleſiæ:* atque læta luce, quicquid adhuc obnubilatum, differenetur.

Eum in finem ſub prælum dedi *inſtitutiones Aramæas;* quibus potentiſſimas olim *Dialectos Syriacam & Chaldaicam*, in vetera ſua regna, per *analogiam* reſtitutam & amplificatam, immittere aggreſſus ſum. Opus diu graviores ob curas protractum, fores pulſat carceris; emittendum tum, quum de *lingua Primæva*, atque de *novarum*, ad *Turrim Babylonicam, Origine genuina*, datam fidem liberavero.

Eidem ſcopo ſubſervit renovata hæcce ſummi noſtri *Erpenii Grammatica Arabica*, per quam ad *Primævæ Linguæ* opulentiſſimam *Dialectum* aditus ita recluſus, ut quæ inacceſſa credebantur atque *Europæ* noſtræ impervia, expedito pede intrari, atque inoffenſo circumluſtrari cœperint a maximis ingeniis, ejus incredibilem ante cum *Sacri Codicis Dialecto* concordiam admirantibus: atque mox infinitam inde lucem in *Hebraicam* ditionem certatim infundentibus.

Hæc ſeculi XVII palma, & gloria, quam Docta ſemper poſteritas concelebrabit cum *Erpenii* perenni

laude, & *Golii* item noſtri immortalibus meritis, conjunctam.

A magnis hiſce viris traditam *lampada* ſi non deſtituerit noſtrum ſeculum, ſed eodem in ſtadio decurrere pergat, *origines* infeliciſſime hactenus in cœlo vel *Metaphyſico*, vel *Hieroglyphico*, vel alio quovis *imaginario* adhuc quæſitas, in *Dialectorum fundo ſororio* indagaturum, deprehendet, non propius, non certius, non dignius eas veſtigari poſſe, quam ex illa *Dialecto*, quæ, citra ullam dubitationem, una cum *Hebræa*, ex familia *Heberi* per *Joctanem* propagata, atque in *Arabiæ* penitiores, ac *feliciores* illas, quæ vocantur, *ſedes* immiſſa eſt: quæque deinceps per *Iſmaëlem* ex *Abrahami*, per *Eſavum* & *Idumæos* ex *Iſaaci* domo, in *Arabiæ Petrææ* provincias novis coloniis eſt deplantata: tam firmis, tam *antiquæ Linguæ* tenacibus, ut non de vano glorientur *Meccæ* & *Medinæ* poſſeſſores, *Muhammedem* ipſa *Dialecto Iſmaëlis* conſignaſſe *Alcoranum*; ſeque etiamnum eumdem florem honoremque illibati ſermonis retinere.

A communione ergo *Linguæ Hebrææ* excludere & ablegare *Arabas*, quid tandem aliud cenſeri queat? quam *fermentum* fovere *Judaicum* circa *rem* illam *divinam*, i. e. *Linguam* & *Scriptionem Sanctiorem*, quæ poſteris *Joctanis*, *Abrahami*, & *Iſaaci*, tanquam *corticibus* non potuerit inſidere, atque inhærere: quin

quin ultra *fanatismum* illum *Synagogæ* imaginationi ſuæ indulgere, quum *Rabbini* eos nunquam abdicarint *hereditate linguæ Patriæ*, qua *linguæ*; ſed qua *linguæ Kabbaliſticæ*, cœleſtibus arcanis in *ſcriptione* ſua *Quadrata* & *Beata* ſuffertæ: quippe ad cujus communionem extra *Lineam Sanctam* non potuerit adſpirari. Hinc *Liber* II. *Cozri Sect.* LXVIII. *Tres iſtæ Linguæ*, *Aramæa*, (cujus ambitu *Syra* & *Chaldaica* incluſæ,) *Arabica*, *& Hebraica ſunt* משותפות מתרמות *ſociatæ inter ſe*, *& aſſimiles in vocabulis*, *in flexionibus formarum*, *& in conſtructionibus*; *ſed Hebræa eſt earum eminentiſſima.*

Eam *eminentiam bifariam* probari ait: מקבלה ומסברא *ex Kabbala*, *& ex Ratione.* De *Kabbaliſtica* iſta *præcellentia* plus ſatis diſſertatum. Ex *Ratione* quæ promit, præterquam quod contorta ſint omnia, hominis cauſam jugulant; & tamen hoc ſub *vexillo* etiam ſtari video, ac militari, a Noſtris; quos quidem ego, præter Cl. *Buxtorfium*, illas argutationes, meracum ſpirantes *Synagogæ* venenum, vix ſub oculis habuiſſe crediderim; ſaltem nunquam eas expendiſſe perſuaſus ſum, quod alias eas *ſuas* facere haud potuiſſent. Præ foribus occaſio, qua & in hancce ingrediar diſcuſſionem. In præſenti tantum obſervari velim, *librum* iſtum *Kabbaliſticum*, qui *Cozri* inſcriptus, *Arabica Lingua* fuiſſe conſcriptum a *R. Jehuda Hallevi* qui circa Annum *Chriſti* 1140.

in *Hiſpania*, imperantibus ibi *Saracenis* floruit: & ſocer fuiſſe dicitur *Aben-Ezræ*. Erat *Dialectus Arabum* homini *vernacula*; ac proinde *teſtimonium* ab hoſte utique *Alcorani*, (& *Linguæ* eatenus *Arabicæ*) de *intima ſocietate* & *ſimilitudine* ejusdem, æque ac *Aramææ*, cum *Hebræa*, datum, anſam præcidit omnibus cavillatiunculis, quas *Dialectorum* ignari conquiſiverunt, præſertim adverſus *Arabicam*, quam ſingulari Numinis beneficio in *Europæum orbem* illatam, ad *Hebrææ veterem opulentiam*, *potentiamque*, cum *analogia*, & *originibus* antiquiſſimis, penitius perveſtigandam, tanquam *peregrinam*, *degenerem*, *impuram*, a *pomœriis Sacris* procul ablegare, neſcio quo *zelo*, ſuſtinent; ultra *Rabbinos*, quorum id vel maxime interfuiſſet, provecti. Sed hæc, & alia complura hanc in materiam, alias. Nunc vela colligens, & ex longo curſu in portum imminens, verbulo conſilii mei rationes expediam, atque de acceſſionibus, quibus *editionem* hancce renovatam prodire volui, pauca ſubtexam.

Deprehendi per univerſum profeſſionis meæ curſum, non aliunde graviorem *Literaturæ Orientali*, quum præcedenti ſeculo pulchre efflorescceret, maturioresque usque promittere videretur fructus, injectam eſſe ſecurim, quam per infeliciſſimam illam imaginationem de *Lingua* & *Scriptione Sancta*, qua *Hebræi* olim diſtincti, a vicinisque populis, *Chaldæis*, *Syris*,

Syris, *Arabibus* præſertim, diſcreti ac ſecluſi, fuiſſent. Hoc quum initio ſeculi XVII vel indoctum plane, vel *fanaticum* cenſeretur, poſt infauſtiſſimum illum conflictum inter *Capellianos* & *Buxtorfianos*, mutata rerum facie, ſi non doctum, religioſum ſaltem maxime cenſeri; eo usque, ut ſenſim ſine ſenſu ſupervacuum videri cœperit, *Dialectis* tali *ſanctimonia* haud inſignitis operam aliquam impendiſſe; idque curioſum magis quam neceſſarium aut utile tandem habitum: non ſane a fidiſſimis *Dialectorum* Cultoribus *Buxtorfiis;* non a *Buxtorfianis* eruditis; ſed tantum ab illis, qui ne primoribus quidem labris *Dialectos* deguſtarant: vel & ab iis qui ſe *Guſſetianis*, *Neumannianis*, ſimilibusque *Hypotheſibus*, permiſere.

Ne prætextu res careret, animoſe ſollicitari cœpta *Dialectorum auctoritas;* easque vel *degeneres* eſſe, vel *novicias*, non ſine vehementia pronunciatum; ab iisdem videlicet, qui eas nunquam ſalutaverant.

Geminam *Literaturæ Hebraicæ*, ne quid gravius dicam, remoram, & ſufflamen ſatis immodeſtum ac moleſtum, tandem e medio removendum eſſe duxi.

Priori nervum ſuccidit *Præfatio* hæcce; diſcuſſionem ante *Commentarium* in *Prov. Salom.* ſuſceptam complens.

Poſteriorem *immodeſtiam* confutabunt *Excerpta ex*

Hamaſa, quæ ſubnectenda curavi; tum ut *editio Goliana* cum luculentis illis, quibus ornata eſt, acceſſionibus, pretium ſuum retineret; tum ut noſtræ huic aliquid dignitatis circumdaretur ex antiquis monumentis, & Carminibus, quæ meraciſſimum veteris *Arabiæ* genium ſpirant. Titulus *Anthologiæ* huic inditus *Hamaſa* حماسة *fortitudinem* ſignat *bellicam*, omnemque adeo *vehementiam*. Ex innumeris *Poëtis*, qui ante, & poſt *Muhammedem*, floruerunt, eam collegit *Abu Temmam*, princeps *Parnaſſi Arabici*, qui vixit ab A°. *Hegiræ* 191. ad 231. atque breviſſimo iſto ſpatio, non intermorituram ſibi famam peperit. *Herbelotius* in *Bibl. Orient.* ſcribit, eum omnia ſua *Poëmata* unum in *Diwan* ſive *Syntagma* redegiſſe, quod *Hamaſſa* inſcripſerit. Necdum eam viderat tunc ſcilicet. Rectius ſe habent, quæ ad vocem *Hamaſſa* ſubnotavit. *Opus inter cultores Poëſeos nobilitatum, quod concinnavit Abu Tamam Tajenſis: ex Antiquiſſimis Poëtis Arabum collectum, in ſuo quibusque genere excellentiſſimis.* Juvabit paucula ex *Taurizio* appoſuiſſe: qui in veſtibulo commentarii ſui monet, *Arabes ab omni inde ævo Poëſi* fuiſſe deditos, quo veluti *Theſauro* publico gloriabantur, in quo antiquum decus ac pondus *Linguæ* ſemet conſervaſſet. Laudat quoque dictum *Muhammedis*, اذا اعياكم تفسير اية من كتاب الله فاطلبوه في الشعر فانه ديوان العرب

Quum

Quum vos exercitos habet interpretatio verſiculi e Libro Dei; quærite uſum verborum in carminibus; namque carmina ſunt tanquam Rationarium Arabum. Hoc proſequens ſubdit, افضل الامم من كان به امهر وحظه منه اوفر وهم العرب الذين جعلوه ديوانهم الذي يحفظون به المكارم والمناسب ويقيدون به الايام والمناقب ويخلدون به معالم الثناء ويبقيون به مواسم الهجاء ويضمنون به ذكر وقايعهم في اعدايهم ويستودعونه حفظ صنايعهم الي اولبايهم والي هذا المعني اشار حبيب بن اوس بقوله

إِنَّ ٱلْغَوَانِيَ وَٱلْمَسَاعِيَ لَمْ
تَزِلْ
مِثْلَ ٱلسِّنَانِ إِذَا أَصَابَ
فَرِيدَا ۞
هِيَ جَوْهَرٌ نَثْرٌ فَإِنْ
أَلْفَتْهُ
فَٱلشِّعْرُ

فَمَا الشِّعْرُ صَارَ قَلَائِدًا
وَعُقُودًا ۞
وَتَبِيدُ بَيْنَهُمُ الْمَعَالِي إِلَّا
عَلَى
جُعِلَتْ لَهَا مِرَرُ الْقَرِيضِ
قُيُودًا ۞

Qui inter Nationes Poëſi præcelluere, atque ſortem in ea abundantiſſimam nacti fuere, ſunt Arabes; qui & Rationarium eam ſuum conſtituerunt, in qua nobilitates & proſapias cuſtodirent, illuſtres dies & glorioſa facinora conſignarent: inſignia laudis, & notas vituperii perpetuarent: cladium inimicis illatarum, ut & meritorum in amicos collatorum, memoriam includerent, atque reconderent. In hunc ſenſum Habyb Ibn Aus, (eſt nomen verum noſtri *Abi Temmam*)

Sane Rhythmi, & Muſæ, haud ceſſant
Inſtar habere lineæ unionibus conſertæ.
Soluta oratione, margaritæ ſunt; quas ſi nexueris
Carmine; exiſtant torques & monilia.
Diffugiunt inter eos celſiſſimæ virtutum, niſi queis
Funiculi poëmatum perennia injecerint vincula.

Sic ſuo jure ille, qui *Chalyphas*, aliosque ſui ſeculi prin-

principes, immortalitate donavit. De hac autem *Anthologia*, quam ex *Veterum Poëtarum* innumera copia delibavit, teſtatur *Taurizius*, judicatum fuiſſe ab omnibus ان ابا تمام في اختياره الحماسة اشعر منه في شعره *Aba Temmam in excerpenda Hamaſa ſe majorem ſemet ipſo Poëtam præſtitiſſe*, ſive *ſemet ipſum in Poëſi exſuperaſſe*. Nil mirum; ex millenis enim Auctoribus ſplendidiſſima quæque ſummo cum delectu conquiſiviſſe, atque unum in *Syntagma* compegiſſe, eſt *Arcem Poëſeos* occupaſſe ſimul, ſimul fructu cumulatiſſimo omnes in univerſum *Arabicæ Linguæ* cultores ſibi immortaliter devinxiſſe.

Opus decem ſub *Titulis* digeſtum. Primus eſt باب الحماسة *Fortitudo bellica*, omnis *animoſior vehementia*. Is dimidium *Syntagmatis* efficit: reliquis partibus in nominis ſocietatem admiſſis, quod nihil non *ſingularem* ſpiret *animoſitatem*. Alter *Titulus* ſiſtit المراثي *Epicedia*; unde paucula tantum promſi, quæ ad *pag.* 540. incipiunt. Tertius الادب *Literaturam humaniorem* p. 572. & ſeq. Quartus exhibet النسيب *Carmina amatoria*. Quintus الهجاء *Satyrica*. Sextus الاضياف *Hoſpitalitatis laudes*. Septimus الصفات *deſcriptiones* lectiſſimis *Epithetis* illuminatas. Octavus السير والنعاس *ignavos* taxat *mores*. Nonus الظرف والملح venuſta & *ſalſa dicta* complectitur. Decimus denique ذم

ذم ومدح النساء *vituperia & laudes Mulierum.*

Ex ſeptem poſtremis nihil hic libatum: quæ excerpſi, deſideria non explebunt *Philarabum*, quorum intereſt, quemadmodum & *Literaturæ Hebrææ*, ut univerſus hicce *Theſaurus* ſinceræ & caſtæ *Antiquitatis* in dias luminis oras emergat.

Deſino in *Codicibus* quibus uſus ſum: quos *Bibliotheca Academiæ* noſtræ aſſervat.

Nitidiſſimus eſt *Taurizianus*, cum luculento inſignis illius *Philologi* commentario. Subnotatum ad finem, Exemplar noſtrum deſcriptum eſſe ex ipſo *Taurizii Autographo*, cum eoque exactiſſime denuo collatum. Alter *Marzoukii*, cujus plenior adhuc, ſed ſpinoſior commentatio. Tertius ſplendide item exaratus, ſola carmina complectitur, hic illic varias offerens lectiones, quas indicare non neglexi. Scripſi *Lugduni in Batavis* ipſis *Kalendis Majis* A°. MDCCXLVIII.

Erpenio divide su gramatica elemental y en alla en 5 libros: 1 de la Ortografia, 2 del Verbo, 3 del Nombre, 4 de las Particulas y 5 de la Sintaxis. Sacy dividió la suya copiosa y extensa en 4 libros: 1 de los elementos de la palabra y la escritura; 2 de las diferentes ptes del discurso y de sus formas. 3 de la sintaxis 4. de la sintaxis segun el sistema de los autores arabes.

رفال طونضيدر ايفلرس THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ

LIBER PRIMUS, DE ORTHOGRAPHIA.

CAPUT PRIMUM

De literis.

ARABUM literæ consonantes sunt XXVIII. quarum nomina, ordinem, & figuras cum suis potestatibus sequens tabella exhibet.

Ordo.	Nomen & Potestas.		Figura. in fine dictionis. annexa præcedenti.	Figura. in fine dictionis. non annexa præcedenti.	Figura. extra finem dictionis. annexa præcedenti.	Figura. extra finem dictionis. non annexa præcedenti.
1	Elif. *Spiritus lenis Græcorum, & Hebræorum.*	أَلِفٌ	ـا	ا	ـا	ا
2	Be. B.	بَآءٌ	ـبـ	ب	ـبـ	ب

Ordo.	Nomen & Potestas.		Figura.			
3	Te. T.	تَآءٍ	ت	ت	ـت	ت
4	Thse. T *blæsum.*	ثَآءٍ	ث	ث	ـث	ث
5	Gjim. G *Gallorum ante e & i.*	جِيمٌ	ج	ج	ـج	ج
6	Hha. ח *Hebræum, i. e. duplex* H *ex imo pectore protractum* H', H H.	حَآءٍ	ح	ح	ـح	ح
7	Cha. Ch, *seu* χ *Græcorum cum rasione gutturis.*	خَآءٍ	خ	خ	ـخ	خ
8	Dal. D.	دَالٌ	د	د	ـد	د
9	Dhsal. D *blæsum.*	ذَالٌ	ذ	ذ	ـذ	ذ
10	Re R.	رَآءٍ	ر	ر	ـر	ر
11	Ze. Z, *aut* S, *inter duas vocales.*	زَآءٍ	ز	ز	ـز	ز
12	Sin. S *initio dictionis, aut post Consonantem.*	سِينٌ	س	س	ـس	س

شـ شـ

Ordo.	Nomen & Potestas.		Figura.			
Xin	13 Sjin.	شِـيْـنٌ	ش	ش	ـشـ	شـ
	Sj *Belgarum*, ch *Gallorum*, Sch *Germanorum*, & Sh *Anglor.*					
Sad	14 Sad.	صَـادٌ	ص	ص	ـصـ	صـ
	TS, *sed ita ut* S *magis quam* T *audiatur.*					
Dad	15 Dad.	ضَـادٌ	ض	ض	ـضـ	ضـ
	Idem blæse.					
	16 Ta	طَـآءٌ	ط	ط	ـطـ	طـ
	T *in gutture pronuntiatum.*					
	17 Da.	ظَـآءٌ	ظ	ظ	ـظـ	ظـ
	Idem blæse: vix differt à ض.					
Ay.	18 Ain.	عَـيْـنٌ	ع	ع	ـعـ	عـ
	y Heb. difficillima litera.					
Gay.	19 Gain.	غَـيْـنٌ	غ	غ	ـغـ	غـ
	G *in gutture pronuntiatum.*					
	20 Fe.	فَـآءٌ	ف	ف	ـفـ	فـ
	F.					
Caf	21 Kaf.	قَـافٌ	ق	ق	ـقـ	قـ
	K *in gutture pronuntiatum.*					
Kaf	22 Kef.	كَـافٌ	ك	ك	ـكـ	كـ
	G *ante* a o u, *id est*, K *in anteriori parte oris.*					

Ordo.	Nomen & Potestas.		Figura.			
23	Lam. L.	لَامٌ	ل	ل	ـل	ل
24	Mim M.	مِيمٌ	م	م	ـم	م
25	Nun. N.	نُونٌ	ن	ن	ـن	ن
26	Waw. W *nostrum, Germanicum, Anglicum.*	وَاوٌ	و	و	ـو	و
27	He. H.	هَآءٌ	ه	ه	ـه	ه
28	Ie.	يَآءٌ	ي	ي	ـي	ي

' *Heb. id est,* I *consona, quam caveant Galli suo more pronuncient; is enim sonus* τοῦ ج *est.*

DE NOMINIBUS LITERARUM.

NOMINA hæc πεχνικὰ sunt, ut apud nos, Be, Ce, El, Em, Ix, Zeta, &c. Quod si quædam aliud etiam significant, casu sunt æquivoca. Declinantur autem Arabibus more reliquorum nominum: unde terminationem *on* in nominativo adsciscunt, quam ego brevitatis causa Latine non expressi, ut ipsi quoque Arabes in recitatione Alphabeti sui eam negligunt. Elif etiam *Hamza* vocatur: ratio post patebit.

DE ORDINE.

ORDO hic Orientalium Arabum est, id est, Asiaticorum & Ægyptiorum: Occidentales, seu Mauri, paulo alium observant, scilicet

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض
ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و لا ي ء

Olim apud utrosque alius obtinuit, qui etiam numeris denotandis inservit, & octo fictis vocabulis vulgo exprimitur; apud illos, scilicet Asiaticos, eadem qui apud Hebræos, hoc modo,

أبجد هوز حطي كلمن سعفص
قرشت ثخذ ضظغ

Apud hos, nempe Mauros, paulo alius, in hunc modum,

٩٠ ٨٠ ٧٠ ٦٠ ٥٠ ٤٠ ٣٠ ٢٠ ١٠ ٩ ٨ ٧ ٦ ٥ ٤ ٣ ٢ ١
أَبْجَدْ هَوَّزْ حُطِّيْ كَلَمُنْ صَعَفَضْ
١٠٠٠ ٩٠٠ ٨٠٠ ٧٠٠ ٦٠٠ ٥٠٠ ٤٠٠ ٣٠٠ ٢٠٠ ١٠٠
قَرِسْتْ ثَخَذْ ظَغَشْ ۞

Qui in Alphabeto Asiatico hodierno ع literæ ف postponunt, contra omnium Lexicorum, & Alphabeticarum institutionum ipsorum Orientalium, quæ mihi videre contigit, id faciunt fidem.

De Figuris literarum.

Dubium non est, quin pleræque figuræ literarum Arabicarum a Syriacis derivatæ sint.

Septem autem scripturæ Arabicæ reperiuntur genera, quorum

Primum & potissimum est نَسْخِي *Nischi*, quo Alcoranus vulgo apud illos solet scribi, apud nos autem libri excudi.

Secundum ثُعْلِيْق *Taalik*, quo Persæ utuntur; quique ad *Nischi* se habet, ut typi Hebræi Henrici Petri ad typos Plantinianos aut Bombergianos.

Tertium دِيْوَانِي *Diwani*, quod in forensibus & quotidianis negotiis Turcæ usurpant; maxime cum Turcice scribunt: habetque se ad *Nischi*, ut *Masket*

ket Hebræorum ad ſcripturam Aſſyriacam. Ad hujus ſcripturæ elegantiam pertinere videtur, quod lineæ in progreſſu aſcendunt, maxime verſus finem: raro enim quid hac ſcriptura expreſſum videas, in quo id non contingat.

Quartum قِرْمَة *Kirma*, cujus uſus fere tantum eſt in tabulis accepti & expenſi Imperatoris Turcarum. Hoc minus attente conſideratum ſimilius videtur eſſe ſcripturæ vulgari Judæorum, quam τῷ *Niſchi*: literis enim conſtat exiguis, nec invicem connexis.

Quintum eſt شُلْسِيّ *Sjulſi*, in titulis librorum & diplomatum adhiberi ſolitum; habetque ſe ad *Niſchi*, ut majuſculi illi characteres Latini, quibus librorum tituli apud nos excudi ſolent, ad characteres communes: literæ enim eædem ſunt quæ *Niſchi*, ſed multo majores & pinguiores, mireque elegantibus ductibus cohærentes.

Sextum eſt يَاقُوتِيّ *Iakuti*, & ſeptimum رَاحَنِيّ *Rahani*, ſic dicta ab auctoribus ſuis ياقوت & راحن; qui ad majorem ſcripturæ venuſtatem, ut ſunt Arabes καλλιγραφίας ſtudioſiſſimi, peculiares quosdam literarum ductus & nexus, ſuo quisque modo, excogitarunt.

Hiſce octavum addi queat *Mauritanicum*, quod ſatis multum a præcedentibus differt; qua de re poſt nonnihil.

Nos

Nos typorum inopia, primæ tantum scripturæ, tanquam præcipuæ & primitivæ, quaque cognita, reliquæ nullo fere negotio addiscuntur, literales figuras proposuimus in tabula Alphabetica.

Cæterum, cum literæ Arabicæ omnes, præter sex ا د ذ ر ز و, sequenti in eadem dictione inter scribendum annectantur, & in fine liberiori ductu protrahantur, ejusdem literæ, ratione connexionis & situs, plures ortæ sunt figuræ: ita in tabella propositæ, ut prima columna eas, quæ initio dictionum, & in medio post sex illas illigabiles: secunda, quæ in medio post ligabiles: reliquæ duæ quæ in fine; prior quidem post illigabiles; posterior vero post ligabiles usurpantur, exhibeat. Separatim autem exprimendæ, figura finali illigabili pinguntur.

ل tamen ـه ـل subjungendum peculiare quiddam habet: nam aut separatim illi apponitur & quasi cadens includitur, sic لا; idque tum maxime, cum ل præcedenti annectitur: aut cum illo in unum coalescit, hoc modo ﻻ, quum ل non cohæret cum alia: atque istæ literæ sic conjunctæ, nomine compositio vocantur *Lam-elif*, ac si una essent; ut & quidam opinari videntur, dum ultimæ Alphabeti literæ eas præponunt: at male.

Variant interdum, in codicibus manuscriptis præcipue, ut non omnes uno modo & æque bene pingunt, figuræ nonnihil a supra positis; sed ea variatio tanta est, ut nec regulis comprehendi, nec typis repræsentari facile possit. Tu talia exemplaria nactus, diligenti consideratione & cum his nostris col-

collatione, facile eas agnoſces & obſervabis, etiam in omni ſcripturæ genere: eſſentialem enim ab his differentiam non habent, niſi quod Mauri *Kaf* uno puncto ſuperne inſigniunt, hoc modo ڧ; τῶ *Fe* vero, ut ab illo differat, ſuum apicem ſubjiciunt, in hunc modum ڤ: qua quidem nota certo dignoſces codices eorum ab iis, qui in Oriente exarati ſunt.

Orientales autem pro triplici puncto τῶ ش lineolam interdum adhibent, hoc ﺵ, aut hoc ﺵ, modo. Utrique compendii gratia omittunt ſubinde puncta illa ἀμφίπτα, quibus ſolis figuræ quædam diverſarum literarum diſtinguuntur; ut ق ف خ ح ج ث ت ب; unde ſcriptura exſurgit lectu & intellectu difficillima. Parum eſt, quod interdum in una & altera litera negligantur, quæ absque iis facile agnoſcitur: ut in le finali hoc modo ﻲ ſcripto; quod paſſim accidit.

Plerumque tamen puncta illa ἀμφίπτα ſolent adjici; quin & iis figuris, quæ illorum abſentia ab aliis diſcernuntur, ſcilicet ج د ر س ص ط ع, quædam interdum apponi notæ, ſignificantes debitam punctorum abſentiam, τοῖς س ر د quidem ſuperne hoc modo ﺩ ﺭ ﺱ, reliquis vero inferne, ſimiles illis aliæ, minori ut plurimum forma, ſic ﺡ ﺹ ﻁ ﻉ ﺝ ﺹ ﻁ ﻉ. Idem ſubinde τῶ س contingit; cui & eadem de cauſa interdum tria puncta ſubjiciuntur, hoc modo ﺱ. Ita τῶ He finali aliud interdum ſuperponitur, indicans abſentiam punctorum quibus interdum in-

ſignitur; de quo poſtea. Hæc tamen hodie raro, & non niſi in accuratiſſime ſcriptis obſervantur.

Figurarum in dictione & dictionum in linea, ea eſt conſequutio, quæ Orientalium fere omnium, a dextra ſcilicet ſiniſtram verſus.

Pleræque autem figuræ baſi lineæ incumbunt, nec ulla infra eam deprimuntur, præter ن ر ز ه ه م ق & لا, itemque finales protractas; unde ج ح خ annectendæ literis, quæ ductum ſuum in baſi lineæ terminant, ne ipſæ deprimantur, eas, cumque iis ſæpe alias, connexas elevant: ut تَجْرِبَةٌ *experientia*, non تَجْرِبَةٌ: ſic أَلتَّجْرِبَةُ, أَلْمُخَاطِبُ *colloquens*, شَحْطٌ *remotio*, &c. Quæ autem unius ſunt dictionis, juſte a ſe invicem ſeparatæ ſunt, nec nimis magnis diſtantiis aut vinculis ſe mutuo conſequuntur, niſi lineæ quantitas obſtet: dictio enim in fine ejus ſcribenda ſi ſatis loci non reperiat, admittit inter inconnexas grandius ſpatium, ac inter eas in duas partes ſecatur; quarum prior lineam reliquis adæquat, poſterior in margine ponitur, hoc modo:

كُلُّ ٱلْحِذَاءِ يَحْتَذِي بِهِ ٱلْحَافِي

Omni calceo calceatur γυμνοπόδης. Crebro tamen priori ſuperponitur, fere ſic:

قَ

أَلْحَيَاءُ يَمْنَعُ ٱلرِّزْ *Verecundia prohibet largitionem.*

Interdum initio ſequentis lineæ collocatur, quod per-

perpetuo obſervant libri typis excuſi. Si autem diſſectionem iſtam dictio aliqua commode non admittat, tota initio ſequentis lineæ reſervatur, & ad lineæ complementum præcedentis dictionis vinculum aliquod producitur in hunc modum:

فِي ٱلْبَدْءِ كَانَ ٱلْكَلِمَةُ وَٱلْكَلِمَةُ كَانَ عِنْدَ ٱللَّهِ
وَٱللَّهُ هُوَ ٱلْكَلِمَةُ كَانَ هَذَا قَدِيماً عِنْدَ ٱللَّهِ ۞

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Erat hoc æternum apud Deum.

Quæ vinculi productio in principio aut medio lineæ etiam interdum adhibetur ornatus gratia: maxime in trito illo,

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَنِ ٱلرَّحِيمِ ۞

In nomine Dei miſeratoris miſericordis.

Dictionum a ſe invicem diſtantia major, quam quæ eſt literarum unius dictionis, in manuſcriptis vix obſervatur, quod fines earum figuris literarum finalibus ut plurimum facile cognoſcantur. At periodorum ſic ſatis magna fere adhibetur; quin & notis hisce ◯ * * ⁂ * . ∴ & ſimilibus, itemque ه & ن fines earum non raro indicantur; quæ tamen neceſſitate aliqua urgente periodi membris diſtinguendis inſerviunt: particulares enim diſtinctionum & certarum orationis qualitatum notas extra Alcoranum

la puntuacion es de escaso uso en la lengua arabe — A veces al final de los parrafos se pone una estrellita, un ه ó ن un ◯ y entre los periodos de la prosa rimada y á veces al fin de los versos unas comillas ⁿ ó 3 puntos asi ∴ — En algunos del Coran un ه escrito con minio indica el fin del periodo, un ح el pto poma y un ٧ la coma.

num non facile eſt reperire: at in eo ط minio voci ſuperne adſcriptum periodi finem, aut colon deſignat, ut ح hypocolon, & لا comma; niſi, quod malim, hoc unionis potius quam diſtinctionis notam eſſe ſtatuas. Triplex autem punctus craſſus & caudatus hoc modo ⁝ ⁝, & in quibusdam exemplaribus unus ſolum ſic ⁝, rhythmi nota eſt, non diſtinctionis; etſi rhythmo ſententiæ non raro terminentur. Atque hæc diabolico illi libro peculiaria ſunt, ut alia pleraque, de quibus alias. Ait Theſeus Ambroſius * commatis, : coli, ∴ hypocoli, ∴ Interrogationis, ∴ reſponſionis, & ∴ periodi apud Arabes notas eſſe: ſed fides ſit penes auctorem.

ΠΑ'ΡΕΡΓΟΝ.

Solent Arabes Chriſtiani & Judæi odio Mahomedanorum pleraque ſua quæ ad religionem ſpectant ſcripta Arabica alio charactere conſignare: illi quidem Chriſtiano, id eſt Syriaco; hi vero Judaico, id eſt Hebræo. Ac tum literas ض & ظ more Arabum formant ab affinium figuris appoſito puncto, in hunc modum ܓ̇ & ܛ̇ : خ autem & غ a Caf & Gimel, Judæi quidem ſuperſcripto raphe, hoc modo כ̄ ג̄, quibus ג̇ eſt ج, כ̄ خ, & ك. Syri vero ſubſcripto puncto, ſed ſoli Caf, ſic ܟ̣ : nam Gimel manet nudum; cui ut repræſentet ج punctus inſcribitur, hoc modo ܓ̇ Literis autem ث & ذ exprimendis Syri ܬ & ܕ, id eſt figuras τοῖς ـد nullo conſtituto diſcrimine etiam adhibent: ſecus

Ju-

Judæi, qui has cum daghes, ſic ת ד, illas cum raphe, in hunc modum ת̄ ד̄, exprimunt, ut tale ſit horum Alphabetum Arabicum.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ
א ב ת ת̄ ג̇ ח כ̄ ד ד̄ ר ז ס ש צ צ̇ ט ט̇
ع غ ف ق ك ل م ن ه و ي ۞
ע נ̄ פ̄ ק כ ל מ נ ה ו י

DE POTESTATE FIGURARUM.

POTESTAS ſeu valor figurarum eſt, quod ipſæ tanquam ſigna repræſentant: eſtque primaria aut ſecundaria. Primaria eſt ipſe literarum ſonus, quem aliarum linguarum characteribus, quorum valor notus eſt, in tabula quam potuimus convenientiſſime expreſſimus; quod in plerisque commode ſatis fieri potuit, in aliis non item. Præcipua difficultas eſt in ثخذ ضطغ, maxime in حضع, quæ vivam docentis vocem requirunt.

De ſolis ن & ة pauca quædam hic addenda ſunt: eæ enim valorem ſuum interdum mutant: ة quidem in eum qui eſt τῆς ت, in cujus indicium hujus puncta ſuperne aſſumit hoc modo ة: quod in finibus nominum tantum accidit, ad genus fœmininum aut plurale deſignandum, ut poſt fiet manifeſtum.

ن autem vocali deſtitutum, poſitumque immediate ante aliud ن, aut literas اهحخعغ, retinet quidem proprium ſonum, non ſecus ac ſi vocalem poſſideret; inque ejus indicium ſuperne inſigni-

tur

tur Nun rubro, ut أَنْهَارٌ *fluvii*, مِنْ عَبْدِ ٱللَّهِ *a servo Dei:* sed ante alias sonum variat: nam,

1. Ante ب sonat ut Mim; idque indicat Mim rubrum ei superscriptum, ut عَنْبَرٌ ambaron, non ânbaron, *ambra.* مِنْ بَيْتٍ mim beitin, non min beitin, *de domo.* Sic Latini & Græci N ante B in M mutant: ut, imbibo, ἐμβάλλω, pro inbibo, ἐνβάλλω.

2. Ante لَنْمِيرُ accipit sonum sequentis, superposito Gain rubro, & apposito ad لَنْمِيرُ duplicitatis nota Tesdid, de qua postea: ut, مِنْ رَبِّ mirrabbin, non min rabbin, *a domino;* مِنْ لَيْلٍ milleilin, non min leilin, *a nocte.* Sic Latini & Græci illicitus, immunis, ἐλλείχω, ἐμμύω, pro inlicitus, inmunis, ἐνλείχω, ἐνμύω.

3. Ante reliquas sonat N cum G mixtum, quomodo Turcæ ﮒ non raro pronunciant, & vulgo nunc solet efferri ע Hebræum: ejusque soni nota est Cha superscriptum, & rubedo puncti τε̃ Nun: ut, أَنْزَلَ angzala, non anzala, *demisit:* مِنْ طِينٍ ming tinin, non min tinin, *ex luto* Ante ق autem & ﮎ, G illud τῳ̃ N adjunctum est manifestius, sonusque ille mixtus fortior & vehementiôr; idque indicat punctum τε̃ Nun rubrica triplicatum: ut,

ut, مُنْقَلِبٌ mungkalabon, *converſus*, مِنْ قَلْبِهِ ming kalbihi, *ex corde ſuo*: مُنْكَدِرٌ mungkedaron, *conturbatus*: ſic مَنْ كَفَرَ mengkefera *qui infidelis eſt*. Sic & N apud Latinos ante C eum quoque ſonum vulgo habet: ut incumbo, incredulus; & ſimiliter apud Græcos ante K, ſed in γ mutatum, ut συγκλάω, πέφαγκα.

Secundaria figurarum poteſtas ſunt numeri, quorum notæ ſunt eodem modo, quo Hebræis ſuæ, alphabeti enim ordine antiquo (ut ſupra) deſcripti primæ IX literæ unitates exprimunt, IX ſequentes denarios, reliquæ centenarios, ultima غ millenarium: cæteros additione ſupplent, ſicut Hebræi; ut يا ſit 11, يب 12, يج 13, يد 14, يه 15, كا 21, كج 23, تل 430, غف 1100, غش 1300, غخيج 1613, غغ 3000, &c.

Recentiores Arabes alios etiam ab Indis mutuati ſunt, quas his adjiciendas duximus.

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

His eodem prorſus modo utuntur, quo nos vulgaribus iſtis noſtris; ut ١٠ ſit 10, ١١ 11, ١٢ 12, ٢٠ 20, ٣٠ 30, ١٠٠ 100, ٤٠٠ 400, ١٠٠٠٠ 10000, ١٦١٣ 1613, & ſic cætera. Obſervandum autem eſt, pro decima (٠) non raro uſurpari quintam ٥: ſed tunc quinarius hac figura exprimitur ۵: ſic ١٥٥ eſt 100, ١۵۵ 155.

Sed

Sed ad figuras noſtras literarum revertamur: quarum duplici valori addi videtur poſſe tertius, quo compendii gratia ſigna integrarum dictionum ſunt, aſſumpta ut plurimum ſuperne hac ~ figura in myſterii hujus indicium. Idque accidit vocabuli ſignificandi, ſi ſolum ſit, literæ primæ; ut ص pro صَدِيقٌ *juſtus*, ج pro جَمْعٌ *plurale*, ط pro طَرْفٌ *finis*. ſi cum aliis conjunctum, vel primæ, ut كَهَيْعَصٓ pro كَافِي هَادِي يَدُهُ عَلِيمٌ صَادِقٌ *Efficax* (ſcilicet *eſt Deus*,) *director fidelium*,) *manus ejus* (*ſuſtentat omnia*,) *ſciens* (*omnia*,) *verax* (*in promiſſis ſuis*) vel alii, puta primi vocabuli primæ, medii mediæ, ultimi ultimæ; ut عٓمٓ pro عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ, עה, *ſuper eo ſit pax*, آلٓمٓ pro أَنَا ٱللّٰهُ أَعْلَمُ *Ego Deus ſum ſapientiſſimus.*

CAPUT SECUNDUM

De diviſionibus literarum.

DIVIDUNTUR hæ literæ multifariam, ratione ſcilicet pronuntiationis, roboris, affinitatis, officii & ſocietatis.

Ratione pronuntiationis: in Gutturales, quæ nullum certum linguæ ſitum aut labiorum motum re-

requirunt, sed in ipso gutture efformantur, suntque أَحْخَعَغَهَ.

Labiales, quæ labiorum opera pronuntiantur, بُومَفْ.

Palatinas, quæ efferuntur mucrone linguæ inferius palatum tangente, & interiori ejus parte superius palatum pulsando sonos distinguente, & sunt جِيكْشَكْ.

Dentales, quæ proferuntur mucrone linguæ tangente superiores dentes, vel inferne, vel interne رَزْسَشَصْ.

Linguales, quæ proferuntur mucrone linguæ superius palatum mobiliter tangendo, suntque لَنَدْ طَظْلَنْ. Hæ una cum Dentalibus *Solares* vocantur, ut reliquæ omnes *Lunares*.

Ratione roboris dividuntur literæ in *Debiles*, quæ inter pronuntiandum interdum enervantur, sonoque proprio amisso alii inserviunt, أَوِيْ; & *Robustas*, quibus id non accidit, quales reliquæ omnes.

Ratione affinitatis, in *Permutabiles*, quæ facile invicem commutantur, quales eæ fere omnes sunt quæ ejusdem sunt organi, itemque ض & ظ, & longe frequentissime Debiles أَوِيْ; & *Impermutabiles*, quæ non permutantur invicem, ut pleræque aliæ.

Ratione officii, in *Radicales*, quæ radicem ipsam seu primum thema solummodo constituunt, sequentes, ثَحَجْ خَدَدْ رَزَشْ صَضَطَ ظَعْفَقْ; & *Serviles*, quæ derivatis formandis & accidentibus radici inducendis non raro inserviunt, quales reliquæ. Quin & طد etiam interdum pro ت servili veniunt: sed de his postea.

Ratione societatis, in Compatibiles, quæ mutuo se in eadem dictione consequi possunt, & Incompatibiles, quæ conjungi recusant.

Incompatibiles sunt.

Gutturales حَعْخَغَهْ: interdum tamen ة τῷ ع subjungitur.

ب & ف م. At Nun ante Be sonum τȣ̃ Mem induit, ut jam monui.

ث & ت	ض & ش
ث & س ص ض ط ظ	ظ ط ض & ص
ج & غ ق ك	ض & ط ظ
خ & ظ ق ك	ط & ظ ك
د & ذ	ظ & غ ق
ذ & ص ض ط ظ	غ & ق ك
ر & ل	ق & ك
ز & ص ض ظ	ل & ن; si لَنْ *nequaquam*, &
س & ص ض	عَلَنَ *manifestavit*, exceperis.

At serviles his inclusas ut radicem constituentes accipio: actu enim cum serviunt, cuilibet literæ adjungi possunt: ut بِفِضَّةٍ *argento*, تُثَبِّتُ

con-

confirmabis, لِرَبِّ *domino*, كَغُولِكَ *ut si dicas*, &c.

Duæ quoque similes initio dictionis quam rarissime concurrunt, nisi prior serviat. Et ◌ُ vocali destitutum in medio dictionis raro ponitur ante literas لَوْمِبَرْ: ◌ْ autem carens vocali, etsi interdum scribitur ante ت, nunquam tamen pronuntiatur; qua de re Cap. 4.

Reliquæ omnes Compatibiles sunt, quamvis aliæ aliis sæpius conjunguntur.

Hujus observationis usus est ad ea scripta, quæ punctis essentialibus consonantium destituuntur, melius legenda, corrupta restituenda, ambigua determinanda, & denique vocabula Arabica a Barbaris discernenda.

CAPUT TERTIUM

De Vocalibus.

CONSONANTES ex clauſtris oris educuntur à vocalibus, quarum tabella hæc eſt.

Nomen.	Figura.	Poteſtas.
Phatha فَتْحَةٌ	بَ	Nunc *a* purum & clarum, ut in *amaham*; nunc cum *e* mixtum, id eſt η Græcum, ut multi id nunc pronuntiant.
Dſhamma ضَمَّةٌ	بُ	Nunc *u* purum & clarum; nunc cum *o* mixtum, id eſt *o* obſcurum.
Kesre كَسْرَةٌ	بِ	*i* ſimplex.

Literam ب ſingulis adjeci, ut una opera ſitum earum docerem, quo ſolo prima & ultima diſcernuntur: utraque enim lineola eſt, apud Orientales qudiem a dextra ſiniſtram verſus deſcendens, ut tabula eas exhibet, apud Occidentales vero prorſus jacens, hoc modo بِ بَ. Quare interdum perpendiculariter pingatur in hunc modum ı, poſt fiet manifeſtum.

Valet autem Phatha *a* clarum, & Dshamma *o* obſcurum, cum ponuntur ſupra ultimas dictionum literas, aut ſupra حَخْصَضَ طَظْفَعَفْ: ut in ſe-

ſequenti exemplo liquet, خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلْعَالَمَ. وَكُلَّمَا فِيهِ وَهُوَ لَا خُلِقَ مِنْ أَحَدٍ Chalaka l laho l alema wakollama fihi wahoa la cholika min ahadin, id eſt; *Creavit Deus mundum & quidquid in eo eſt; ipſe autem non eſt creatus a quoquam.* alias illud nunc *a* clarum, nunc cum *e* miſtum, id eſt a Anglorum, *ai* Gallorum, ut in **mate**/ *faire:* hoc nunc *u* clarum, nunc cum *o* mixtum, id eſt, *o* obſcurum Belgarum & Italorum? ut in **luſjt**/ *dolce:* quod uſu diſcendum; ut: إِنْ كَانَ ٱللَّهُ مَعَنَا مَنْ يَكُونُ عَلَيْنَا In cana l laho maana men jecano aleina. *Si Deus eſt pro nobis, quis erit contra nos?*

Accidit his vocalibus Productio & Nunnatio.

Productio eſt ſoni ſimplicis roboratio, & quaſi duplicatio; ita quidem, ut

Phatha ſonet *a* circumflexum ſeu longum; quomodo noſtrates pronuntiant **ae**/ exempli gratia, **maer**/ **baer**: vel a Anglicum productum, ſeu ã.

Dshamma *u* longum, ut Germani id pronuntiant, id eſt ø Græcorum, **oe**/ Belgarum, *ou* Gallorum: *võs*, **boer**/ *vous.*

Kesre *i* circumflexum ſeu longum, ie noſtrum, ut **niet**/ **riet.**

Quod tum iis accidit, cum habent poſt ſe literas أَوِي vocalibus deſtitutas.

Phatha quidem ا, ut قَارْ, KA˜P..

Dshamma vero و, ut قُورْ, Kȣ̈g.

Kesre autem ي, ut قِيرْ. Kĩg.

Exuunt enim in tali ſtatu literæ iſtæ poteſtates ſuas, (unde vulgo dicuntur *quieſcere*) & naturam vocalium præcedentium induunt, cumque iis in unam longam coaleſcunt. ××

Nunnatio eſt additio ſoni Nun ad ſonum earum, ita ut ſonent *an*, *on*, *in*, ſintque ſyllabæ inverſæ potius quam vocales: quod accidit iis tantum ad extremas nominum literas; ejusque in ſcriptura indicium eſt duplicatio figuræ, hoc modo, بٌ, vel بَ, بٌ, بٍ vel بِ; quæ ſonant بَنْ, بُنْ. بِنْ. *ban*, *bon*, *bin*. ×Unde & Nun, quod in iis includitur, conditionibus illis mutationis ſubjectum eſt quibus ن ſubjectum eſſe, dictum eſt Capite primo. ″ autem niſi ponatur ſupra ة, aut ء pro ا poſitum, aſſumit poſt ſe ا, hoc modo بٌا, absque ullo ſoni augmento. Et ٌ compendii gratia non raro ſic pingitur ٍ, ا ,, . ×××

CAPUT QUARTUM

De syllabis, ubi de Gjezm & Tesdid.

Ex consonantibus & vocalibus consurgunt *Syllabæ*, in ut in pronuntiatione consonæ vocales semper præcedant: nulla enim syllaba Arabica a vocali inchoatur, aut ea sola constat; suntque puræ vel mixtæ.

Pura est, quæ constat una sola consonante & vocali, eaque vel brevi, ut بَ بِ بُ, velut in نُصِرَ *adjutus fuit*; vel longa, ut بَا بِي بُو, velut in نَاصِرُونَ, نَاصِرِينَ, *juvantium, juvantes.*

Mixta, quæ duabus consonantibus vocali una copulatis, ut بَلْ بِلْ بُلْ (quo pertinent literæ cum vocali nunnata, ut ً ٍ ٌ) ubi vides ultimam literam hac nota (°), quæ tamen non raro imperfecte sic (·) vel sic (ه) pingitur, superne insigniri; cujus nomen est جَزْم *Gjezmon*, i. e. *resectio*: officium vero, indicare, eam, cui superponitur, literam syllabam mixtam constituere, & cum præcedente vocali copulari. Invenies quidem eam etiam literis quiescentibus subinde appositam, ut نَاصِرِيْنَ: نَاصِرُوْنَ, sed minus bene; ut præter rationes,

quæ adferri queant, correctiſſima Alcorani exemplaria, eam iſtis locis non habentia, abunde confirmant. Sed nec ا in fine dictionis poſt و quieſcens id agnoſcit: quia nullum ſonum auribus exhibet, ut نَصَرُوا *juverunt*; non vero نَصَرُوْا.

Secunda ſyllabæ mixtæ litera compendii cauſa inter ſcribendum non exprimitur, cum immediate poſt ſe habet aliam ſui ſimilem, ſed per figuram quandam ſequenti appoſitam commode repræſentatur: cui figuræ nomen eſt تَشْدِيدٌ *Teſdid*, i. e. *roboratio*; *duplicatio*; forma, iſta (ّ); ſitus, ſupra literam: Occidentalibus tamen etiam hac forma (ٮ) ſubjicitur; ſicut hac (ٮ), & hac quoque (ٮ) ſubinde, ſuperponitur: ut نَزَّلَ, نَزَلَ; نَزَّلَ, نَزَلَ, pro نَزْزَلَ. Duplicat itaque figura iſta literam ſuam: ac omnibus omnino conſonantibus communis eſt; excepto, quod ut conſonans vocali deſtitui nequit.

Eſt autem Teſdid duplex: Neceſſarium, & Euphonicum.

Neceſſarium eſt, quod adſcribitur literæ immediate ante ſe vocalem habenti: ut in exemplis alatis.

Euphonicum vero, cujus litera ante ſe habet conſonam vocali deſtitutam, quæ Euphoniæ cauſa in pronuntiatione periens ſequenti ſimilem in locum ſuum ſubſtituit.

Eſtque Commune, vel Initiale.

Il-

Illud est quod supra mediam vel ultimam dictionis literam ponitur.

Estque Deltale, vel Lambdale.

Deltale adscribitur literæ ت post د, ut: وَجَدْتُ wagjatto, *inveni*; حَمَدْتُمْ hamattum, *laudastis*.

Lambdale adscribitur literis *Solaribus* post ل Articuli أَلْ ὁ ἡ τὸ nominibus præfixi, ut: أَلرَّبُّ errabbo, ὁ κύριος; أَلدِّيْنُ eddino, ἡ κρίσις; أَللّٰهُ allaho, ὁ θεός: in quo tamen ultimo litera in prioris locum supposita ab ea non differt. Sic Latini pro adtollo dicunt attollo, pro conripio corripio, pro conligo colligo, non pingentes literam euphonice mutatam; alioqui scriberent adttollo, conrripio, conlligo: secus Arabes confusionis evitandæ gratia. ل tamen Articuli non raro omittitur, cum *Solaris* eam sequens ل quoque est, ad compendium & scripturæ elegantiam, ut: أَلْبَيْتُ pro أَلْلَبَيْتُ ἡ οἰκία, أَلْهَبُ pro أَلْلَهَبُ, ἡ φλόξ. Quod ob frequentem usum perpetuum est in pronomine relativo أَلَّذِي, ejusque fœminino أَلَّتِي, & plurale masc. أَلَّذِيْنَ, (nunquam autem in reliquis casibus, quia rariores sunt) scribuntur enim pro أَلَّذِي, أَلَّتِي, أَلَّذِيْنَ; & semper quoque accidit, cum Articulo præfigitur ل dativi casus nota, ne tria

Lam concurrant, ut: لِلَّيْلِ *nocti* pro لِلَّيْلِ, لِلَّهِ *Deo*, pro لِلَّهِ.

Initiale eſt quod ſupra primam dictionis literam ponitur, adeoque ultimam præcedentis ſupplet.

Eſtque Primarium, aut Secundarium.

Primarium eſt, quod apponitur literis لَوْمِيرْ immediate ante ſe habentibus Nun giesmatum: expreſſum, ut: مِنْ رَبِّهِ mir rabbihi, *a Domino ſuo*; vel latens in vocali nunnata, ut: قَلْبٌ مُطَهَّرٌ qalbom mutahharon, *cor mundum* ſeu *mundatum*.

Secundarium, quod apponitur cuivis non gutturali immediate poſitæ poſt ſui ſimilem *giezm* affectam, ut: مَنْ يَسْتَغْفِرْ رَبَّهُ men jeſtagfir rabbaho, *qui petit veniam a Domino ſuo*. Ubi ſimilis pro ſimili tantum ponitur, adeoque nulla ſoni mutatio inducitur: unde non video cur id fiat, niſi fortaſſis ne duæ iſtæ voces in unam coaleſcant. Invenies & interdum tale *tesdid* poſt ſimilem vocali affectam, ſed minio pictum, quod notat quædam exemplaria id non agnoscere; &, me judice, bene: nullam enim rationem video cur apponatur.

Cæterum *tesdid* initiale non in quibusvis codicibus reperitur: ſed ex regulis poſitis facile eſt noscere ubi ſubintelligendum ſit, ſi pictum non compareat.

CAPUT QUINTUM.

De reliquis notis Orthographicis; ubi de Hamza, Wesla, & Medda.

HAMZA.

(pro quo Mauri punctum crassum flavo aut viridi colore usurpare solent) *Hamza* i. e. *punctio* vocatur, & servus est literæ Elif mobilis; eique cum vocali appositum, motum ejus indicât actualem, ut أَنْ, أُنْ, إِنْ; ut sine ea, potentialem, id est, ا natura sua radicale & mobile esse, ut يَأْمَنُ *securus est:* unde & nomen ejus τῷ ا mobili sæpe attribuitur: quin & pro eo usurpatur, idemque in pronuntiatione valet, cum positum in fine dictionis, habet ante se aliquam literarum اوي, ut: مَآءٌ, سُوءٌ, شَيْءٌ, pro مَآأٌ, سُوأٌ, شَيْأٌ, *aqua, malum, res;* aut in medio literam aliam vocali carentem, ut: يَسْأَلُ pro يَسْأَلُ, *rogabit*, vel aliud ا, ut: أَءَنْذَرَ pro أَأَنْذَرَ, *an terruit?* Literis autem ى & ي superscriptum indicat eas pro ا sua natura mobili poni: يُومِنُ pro يُأْمِنُ, *credet*, إِيزِرْ pro إِأْزِرْ *cinge.*

WESLA.

Wesla vocatur, & soli quoque adscribitur, in principio vocum, cum id, vocali sua abjecta, plane otiosum est, quæque eam sequitur consonans cum præcedentis dictionis ultima vocali uniri debet, ut: قَلْبُ ٱلْمَلِكِ Kalbo-lmeliki, *cor regis*. Nihil itaque est aliud, quam unionis illius indicium.

ANNOTATIO.

UNIONI autem huic subjectum Elif initiale est triplex, Verbale, Nominale, & Articulare. Verbale est duplex; Imperii & Characteristicum. Imperii est, quod format Imperativum primæ Conjugationis, ut: أُنْصُرْ onsor, *juva*; اِضْرِبْ idrib, *verba*.

Characteristicum, quod initiale est in Præteritis Activis, Imperativis, & Infinitivis Conjugationum derivativarum secundæ & tertiæ classis, ut:

اِنْصَرَفَ	اِنْصَرِفْ	اِنْصِرَافًا	*mutatus fuit, mutatur, mutando.*
اِسْتَطْعَمَ	اِسْتَطْعِمْ	اِسْتِطْعَامًا	*cibum petiit, pete cibum, petendo cibum.*

Nominale est in his decem Nominibus.

اِمْرَأٌ	*vir.*	اِثْنَانِ	*duo.*
اِمْرَأَةٌ	*mulier.*	اِثْنَتَانِ	*duæ.*

130

اِبْنٌ	*filius.*	اِسْمٌ	*nomen.*
اِبْنَةٌ	*filia.*	أَسْمٰتٌ	*nates.*
اِبْنَمٌ	*filius.*	أَيْمُنٌ	*juramentum.*

Articulare eſt Articuli أَلْ ءَ ءِ ءُ: quo pertinet id, quod eſt in Relativo اَلَّذِي, & Caſibus ejus.

In his omnibus (niſi initio ponantur ſententiarum, aut poſt Articulum) ا initiale vocali ſua privatur, & quæ eam ſequitur litera vocali deſtituta, unitur cum vocali terminante dictionem præcedentem, aut ſervilis præfixæ, ut: يَدُ ٱبْنِكَ jedo-b nica, *manus filii tui*; بِٱبْنِكَ bibnica, *in filio tuo.*

Si dictio præcedens terminetur conſonante, ea adſumit Kesram, ut: ضَرَبَتْ ٱلْأُمُّ darabati-l,ommo, *verberavit mater*; مَنِ ٱبْنُكَ Meni-b, nuca, *quis filius tuus?* ubi ضَرَبَتْ eſt pro ضَرَبَتْ, & مَنِ pro مَنْ. Sed terminationes verbales تُمْ & وَا, itemque Affixa كُمْ & هُمْ, adſumunt Damma, ut: قَتَلَهُمُ ٱلْعَدُوُّ katalahumo-l,adouwo, *occidit eos hoſtis*: غَزَوُا ٱلْعَدُوَّ gazawo-l,adouwa, *oppugnarunt hoſtem*; & مِنْ *a* Fatham: ut مِنَ ٱلْمَلِكِ mina-l, meliki, *a Rege.*

Si autem præcedat nunnata, ea ante Articulum أَلْ abjicit Nun, ut: بَيْتُ ٱلْمُقَدَّسُ Beito-l, mukaddaſo, *Domus ſanctificata*, pro بَيْتُ Alibi retinet, & ا unionis licet vocalem ſuam adſcriptam non habeat, in pronuntiatione tamen eam adſumit, ut: مَدِينَةٌ ٱفْتَتَحَتْ medinaton iftetahat, *urbs quæ capta eſt.*

Si præcedat aliqua literarum اوي quiescens, ea non obſtat unioni, ut: غَزَا ٱلْمَدِينَةَ gaza-l, medinata, *oppugnavit urbem*; يَغْزُو ٱلْمَدِينَةَ jagzou-l, medinata, *oppugnabit urbem*; نَصَرُوا ٱلْمَلِكَ naſarou l, melica, *opem tulerunt regi*; أُنْصُرِي ٱلْأَخَ onſori-l, acha, *adjuva f. fratrem.* Sed Affixa ي, *meus, mea, meum*, & ني *me*, adſumunt Fatham ſuper ي, ut: كِتَابِيَ ٱلْعَظِيمُ kitabia-l, adimo, *liber meus magnus*; ضَرَبَنِيَ ٱلْمُعَلِّمُ darabania-l, muallimo, *verberavit me præceptor.*

Obſerva autem omnia Elif unionis ſervilia eſſe, & omnia naturaliter Kesram poſſidere; præter Imperativum, quod interdum habet Damma, & Articulare, quod Fatham; uti & Nominale & in ſolo أَيْمَنُ.

Nota quoque hanc Regulam:

Elif

Elif unionis, sequente immediate vocali, excidit, ut: مُدَّ pro أُمُدَّ *extende.*

MEDDA.

Medda vocatur, & apponitur ا quiescenti ante ء, idque producitur: ut سَمَآءٌ samaon, *cœlum.* Superscribitur tamen quoque notis Arithmeticis: & dictionum compendiis, seu literis integras dictiones repræsentantibus, ut apud Hebræos signum" hoc.

DE ACCENTIBUS.

ACCENTUS hic nulla est nota: sed quæ dictionis syllaba attollenda sit, facile cognoscitur. Nam dissyllaba attollunt penultimam, ut: بَيْتٌ beiton, *domus.* أُنْصُرْ onsor, *adjuva.* Polysyllaba antepenultimam, ut: مَكْتَبٌ mectebon, *schola.* يَنْصُرُ jansoro, *adjuvabit.* Nisi penultima producatur per لوي quiescens: tunc enim ea accentum habet: ut إِلَاهٌ ilâhon, *Deus.* غَفُورٌ gafouron, *condonans.* رَحِيمٌ rahîmon, *misericors.*

LIBRI PRIMI APPENDIX

VERE AUREA

SEU

CANONES

DE

Literarum ا و ي Natura & Permutatione.

CANONES GENERALES.

ITERÆ ا و ي frequenter inter se commutantur. Sed in principio dictionis, itemque in medio, & fine, post Gjezmam, constanter manent.

II.

Literæ ا و ي vocalibus destitutæ; post vocales heterogeneas, iis fiunt homogeneæ, ut:

نُؤْيٌ	نُـــأْيٌ *incile.*
بِئْرٌ	بِـــئْرٌ *puteus.*

III.

Literæ ا و ي quiescentes, sequente Gjezma, excidunt, ut:

LIBRI PRIMI APPENDIX

VERE AUREA

SEU

Las letras S g l llamadas ... son esencte permutables por su caracter de semivocales
Las reglas q.e determinan su permutacion son de gran de importa en la gra
matica arabe para hallar la raiz de aq.as palabras en cuya composicion en
tran estas letras y comprender por consiguiente su significn
La razon de estas permutaciones esta en que para cada letra enferma
hay una mocion vocal analoga ... y viceversa, cada vocal tiene su
quiescente analoga siendo la falha la mocion an.a al l, la damma
la mocion anal.a al g y la gesra la mocion an.a al S. Siempre pues que
la forma gram.l de una pal.a exije la colocn inmed.a de una letra en
ferma despues de una vocal que no es anal.a, se cambia por euforia la
letra enferma en la correspte a aqlla vocal por razon de dicha analo
gia, como ... fuego en vez de ... pq la quiescte analoga a la falha
del ... es el l y no el g — ... creyente, en vez de ... porq la quiescte
anal.a a la damma del inicial es el g y no el l — ... vestidos en
lugar de ... pq la quiescte analoga a la gesra del ... es el S y no
el g. Ademas suele haber algunas contr.s como en el g y S finales despues de falha
Entremos ahora en la explicacion detenida de estas reglas.
Estas reglas son generales para todas las letras enfermas o partes para
cada una dellas. Las generales son las siguientes

... frequenter inter se commutantur. Sed in principio dictionis, itemque in medio, & fine, post Gjezmam, constanter manent.

** La razon de estas permut.s esta en que para cada letra enferma
hay una vocal analoga ... y viceversa cada vocal tiene
su quiescente analoga, siendo la falha la mocion analoga del l, la
damma anal.a del g y la gesra anal.a del S. Siempre pues que la forma
gramatical de una pal.a exije la colocacion inmed.a de una
letra enferma despues de una vocal de letra se cambia por euforia
la letra enferma en la correspte a aquella vocal por razon de
dicha analogia como ... por ... porq la q.te analoga a la falha
del ... es el l y no el S, ... por ... porq la q.te analoga al dam
ma de la silaba ... es el g y no el l, ... vestidos en lugar de

II.

Literæ ا و ي vocalibus destitutæ, post vocales heterogeneas, iis fiunt homogeneæ, ut:

نُـــؤْيٌ	نُـــئْيٌ	*incile.*
بِـــئْـــرٌ	بِـــئْرٌ	*puteus.*
نَـــارٌ	نَـــوْرٌ	*ignis.*
مِـــيْـــعَـــادٌ	مِـــوْعَـــادٌ	*dictus locus*; vel *dictum tempus.*
دَارٌ	دَيْـــرٌ	*domus.*
مُـــوْقِـــنٌ	مُـــيْقِـــنٌ	*certum reddens.*

pro

EXCEPTIO.

ا و ي *post Fatham non raro manent*; و ي *diphthongescunt, adscripta Gjezma; aut quiescunt instar* ا, *sine Gjezma, ut:*

يَـــوْمٌ Jaumon, *dies.* رَمَـــىٰ Ramaho, *jecit eum.*

لَـــيْـــلٌ Leilon, *nox.* غَـــزْوَةٌ Gazaton, *oppugnatio.*

III.

Literæ ا و ي quiescentes, sequente Gjezma, excidunt, ut:

يَخَفْ
يَقُمْ
يَسِرْ
} pro {
يَخَافُ *timeat.*
يَقُومُ *ſtet.*
يَسِيرُ *eat.*

ANNOTATIO.

Elif unionis non fit quieſcens, nec huic regulæ ſubjicitur, ut: فَانْصُرْ, itaque adjuva.

CANONES SPECIALES

ELIF.

Elif in medio dictionis, mobile per Damma, in و per Keſram, in ي mutatur, ut:

أُوبٌ
سُئِلَ
} pro {
أُوبٌ *paſcua.*
سُئِلَ *rogatus fuit.*

Etiam poſt Elif quieſcens, ut:

فَآئِلٌ
مَآؤُهُ
} pro {
فَآئِلٌ *dicens.*
مَآؤُهُ *aqua ejus.*

II.

Elif in medio dictionis, mobile per Fatham, post Damma, in و; post Kesram, in ي mutatur, ut:

دُؤَبٌ } pro { دُأَبٌ *studia.*
فِئَةٌ } pro { فِأَةٌ *agmen hominum.*

III.

Elif in fine dictionis, post Damma, in و; post Kesram, in ي mutatur, ut:

دَنُؤَ } pro { دَنُأَ *vilis fuit.*
خَاطِئٌ } pro { خَاطِأٌ *peccans.*

IV.

Elif in fine dictionis post Fatham, mobile per Damma, in و; per Kesram, in ي mutatur, ut:

تَفْتَؤُ } pro { تَفْتَأُ *desinis.*
سَنَئٍ } pro { سَنَأٍ *foliorum sennæ.*

V.

Elif quiescens post Elif Fathatum excidit, Fatha perpendiculariter picta, vel adscripta Medda, ut:

أٰمَنَ vel آمَنَ pro أَأْمَنَ *credidit.*

VI.

Elif quieſcens, ſequente alio Elif quieſcente, in و Fathatum mutatur, ut:

نَوَاصِرُ } pro { نَأَاصِرُ *adjutrices.*

ANNOTATIO I.

و & ي, ex Elif mobili deſcendentes, Hamzam perpetuo adſcriptam habent, & ي punctis non raro ſuis tunc deſtituitur. Mobile autem Elif & illud eſt, quod, licet actu vocalem non habeat, radicale tamen eſt, eamque habere aptum, ut: بِئْرٌ *puteus.*

ANNOTATIO II.

Voculæ inſeparabiles ا ب ف ل و *non cenſentur Elif in medium collocare, ut:* لِأَبٍ patri, كَأُمٍّ inſtar matris: *niſi in Particulis quibusdam, ut:* أَئِنْ an ſi? لِئَلَّا ut ne.

CANONES WAW.

todos estan reducidos a que el g en medio o en fin de palabra despues de g era suele convertirse en ي como ثَوَابٌ por ثَوَابٌ y رَضِيَ por رَضِيَ y aque el g final despues de fatha se suprime por contraccion como عَتَا por عَتَوْ — أَخٌ por أَخَوٌ y despues de damma que la quiere como رَدُوٌ por رَدُوٌ en cuyo caso suele tomar lo ciorio como كَتَبُوا por كَتَبُو —

و in medio dictionis mobile per Fatham, poſt Kel-

Kesram, interdum in ي mutatur, ut:

ثِيَابٌ } pro { ثِوَابٌ *vestes.*

II.

و in medio dictionis, habens post se aliud و quiescens, sæpe id expellit:

طَاوُسٌ } pro { طَاوُسٌ *pavo.*
رُؤُسٌ } pro { رُؤُوسٌ *capita.*

III.

و finale post Fatham nequit moveri, sed abjecta sua vocali, & rejecto ad Fatham Nun vocali, si quod adsit, quiescit, in ا mutata, si sit tertia dictionis litera; aut in ي conversa, si quarta, aut ulterior, ut:

غَزَا } pro { غَزَوَ *oppugnavit.*
عَصَا } pro { عَصَوَ *baculus.*
يُغْزَي } pro { يُغْزَوُ *oppugnatus fuit.*
مُعْطَي } pro { مُعْطَوُ *datus.*

finale post Kesram quiescit vel potius cadit

IV.

و finale post Damma, non fert Damma, vel Kesram; sed iis abjectis, quiescit, ut:

يَدْنُو } pro { يَدْنُوُ } & { يَدْنُوِ *periens* & *pereuntis.*

Si adſit Nun vocale, id retrocedit, & و excidit, ut:

أَدْلٍ } pro { أَدْلُوٌ } & { أَدْلُوٍ *ſitulæ.*

V.

و finale poſt Keſram in ي mutatur, ut:

رَضِيَ } pro { رَضِوَ *gratum habuit,* εὐδόκησε.

V I.

و ſervile in fine dictionis, ne eam terminet, adiciſcit Elif otioſum, ut:

نَصَرُوا } pro { نَصَرُوْ *juverunt.*
رَمَوْا } pro { رَمَوْ *jecerunt.*

CANONES IE.

todas las reglas del ي estan reducidas a que el ي en medio de palabra despues de damma se convierte en ي como رَمَوَانٌ por رَمَيَانٌ y en fin de palabra despues de damma la convierte en ي como أَيْدٍ por أَيْدُوٌ y aquel ي final despues de fatha se suprime por contraccion como فَنَا por fatayan fatayan y fatayan

ي in medio dictionis, mobile per Fatham, poſt Damma, interdum in و mutatur, ut:

رَمَوَانٌ } pro { رَمَيَانٌ *projectio, jaculatio.*

I I.

ي in medio dictionis, habens poſt ſe aliud ي quieſcens, ſæpe id expellit, ut:

رَئِسٌ

رَئِيسٌ } pro { رَئِيسٌ رَئِيسٌ رَئِيسٌ *præfectus.*

III.

ي finale poſt Fatham nequit moveri, ſed abjecta ſua vocali, & rejecto ad Fatham Nun vocali, ſi quod adſit, inſtar Elif quieſcit, ut:

أُولَيْ } pro { أُولَيْ أُولَيِ أُولَيَ *prima, æ, am.*

فَتَيْ } pro { فَتَيْ فَتَيِ فَتَيًا *vir, i, um.*

Si aliud ي præcedat, mutatur in ا, ut:

هَدَايَا } pro { هَدَايَيْ *res oblatæ, munera.*

Excipiuntur يَحْيَي & رَيَّي *nomina Propria virorum.*

IV.

ي finale poſt Keſram, non fert Damma, vel Keſram; ſed, iis abjectis, quieſcit, ut:

خَافِي } pro { خَافِيْ } & { خَافِي *nudipes, dis.*

Si adſit Nun vocale, id retrocedit, & ي excidit, ut:

رَامٍ } pro { رَامِيٌ } & { رَامِي *jaculator. is.*

V.

ي finale poſt Damma, id in Keſram mutat, ipſum non mutatur, ut:

تَمَنِّي

تَمَنِّي } pro { تَمَنُّيٌ *optatio.*
أَيْدٍ } pro { أَيْدِيٌ *manus*; plur.

Etiam intercedente و, quod in ي vertitur, ut:

مَرْمِيٌّ } pro { مَرْمُوٌّ *jactus.*

CANONES WAW & IE.

I.

و & ي, mobiles ante و & ي quiescentes, excidunt, vocali sua abjecta, si præcedat Fatha; (cum qua quiescens diphthongescit,) aut rejecta, in locum præcedentis vocalis, si ea sit Damma vel Kesra, ut:

رَمَوْا } pro { رَمَيُوا *jecerunt.*
تُعْزَيْنَ } pro { تُعْزَوِيْنَ *oppugnaberis fœmina,*
أُعْزِي } pro { أُعْزُوِي *tu fœmina oppugna.*
غَازُونَ } pro { غَازِيُونَ *oppugnantes.*
يَرْمُونَ } pro { يَرْمِيُونَ *jacient.*

II.

و & ي mobiles, ante literam mobilem, post Fa-

Fatham, fæpe in Elif quieſcens mutantur, ut:

قَـــوَمَ } pro { قَـــامَ *ſtetit.*

سَـــبَـرَ } pro { سَـــارَ *profectus fuit.*

III.

و & ي ita concurrentibus, ut prior vocalem non habeat, mutatur و in ي, duoque ي per Teſdid coaleſcunt, ut:

أَيْـــوَمٌ } pro { أَيَّـــامٌ *dies*; plur.

IV.

و & ي finales, poſt Elif ſervile, in Hamzam mutantur, ut:

رِدَايٌ } pro { رِدَآءٌ *pallium.*

سَمَاوٌ } pro { سَمَآءٌ *cœlum.*

OBSERVATIO I.

Cum in hisce Canonibus, literæ أَوِي *vocali alicui poſtpoſitæ dicuntur, immediata intelligitur poſtpoſitio, non intercedente ſcilicet Gjezma, aut litera quieſcente expreſſa, vel latente in Teſdid: ut ſit in*

سَـــطْوَ *inſultatio,* سَـــطْـــوِ *inſultationis.*

عَـــبْـــدٌ *inimicus,* عَـــدُوٌّ *inimici.*

اِتْيٌ	*perditio*,	اِتْيِ	*perditionis*.
رَكِيٌّ	*putei*, vel *infirmus*.	رَكِيِّ	*puteorum*, vel *infirmi*.
تَحْوِيلٌ	*mutatio*.	مَرْمِيُّونَ	*jacti*, *petiti*. plura.

Observatio II.

Affixa censentur Elif in medium collocare, non و & ي, *ut:*

مَآءٌ	مَآؤُهُ	non	مَآءُهُ	*aqua ejus*.
مَآءٍ	مَآئِهِ		مَآءِهِ	*aquæ ejus*.
رَمَى	رَمَيَهُ		رَمَيَهُ	*jecit illum*.
غَزَا	غَزَاهُ		غَزَوَهُ	*oppugnavit eum*.

Finis Libri Primi.

THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ

LIBER SECUNDUS

DE

VERBO.

CAPUT PRIMUM

De Verbo in Genere.

PRIMA Verbi vox seu thema apud Arabes vocatur أَصْلٌ, id est, *radix*; & literæ ejus أُصُلِيَّةٌ id est, *radicales:* ad quas quæ accedunt ad formationem Conjugationis, Temporis, Personæ, Numeri, Generis, & Nominis, quales sunt septem,

ptem, quas comprehendit vox يَتَسَمَّنُوا *pinguefient*; vel ad consignificationem, quales insuper quatuor, contentæ voce بِعَلْكٍ *in navi*, Accidentales seu *serviles* vocantur, ut dictum est Cap. 2. lib. 1. Estque radix tertia præteriti personæ singularis masculina: quæ paucioribus quam tribus, ut in نَصَرَ *adjuvit*. مَدَّ *extendit*, pluribus quam quatuor, ut in دَحْرَجَ *volvit*, غَرْغَرَ *fefellit*, nequit constare literis: quarum prima *Fe* dicitur, penultima *Ain*, & ultima *Lam*: quod eum singulæ obtineant locum, quem literæ istæ in usitato paradigmate فَعَلَ *fecit*.

الزوايد

In verbo autem consideranda sunt sex. 1. Qualitas. 2. Conjugatio. 3. Tempus. 4. Numerus. 5. Persona. 6. Genus.

I. Qualitate aliud est ἀνάλογον seu *Regulare*, quod scilicet regulam communem seu typum Conjugationum (qui est verbum فَعَلَ) sequitur; qualia omnia illa sunt quæ nec secundam tertiæ similem habent, nec aliquam literarum أَوِيَ radicalem: vel ἀνώμαλον seu *Irregulare*, quod ab ea regula recedit, qualia sunt reliqua fere omnia. Illud *Perfectum*,

tredecim conjugationes, denominatas a forma quam in singulis habet paradigma فَعَلَ: in quibus omnibus observanda sunt Character & Significatio.

Prima nuda & simplex est, omnique charactere destituta, ut:

فَعَلَ 1.

Reliquæ certis literis characteristicis affectæ, & in tres classes divisæ: quarum prima continet formata a radice adjectione unius, secunda duarum, tertia trium literarum: hoc modo.

I.	II.	III
2 فَعَّلَ	5 تَفَعَّلَ	10 اِسْتَفْعَلَ
3 فَاعَلَ	6 تَفَاعَلَ	11 اِفْعَالَّ
4 أَفْعَلَ	7 اِنْفَعَلَ	12 اِفْعَوْعَلَ
	8 اِفْتَعَلَ	13 اِفْعَوَّلَ
	9 اِفْعَلَّ	14 اِفْعَنْلَلَ
		15 اِفْعَنْلَرَ

Ubi quæcunque literæ accedunt ad فَعَلَ, characteris vice funguntur.

Sed observandum est in octava اِفْتَعَلَ, ت epentheticon mutari interdum in ط vel د.

In ط quidem, cum prima radicis est una literarum ضطظ, ut: اِضْطَبَغَ *intingi*, pro اِصْتَبَغَ: اِضْطَرَمَ *accendi*, pro اِضْتَرَمَ: اِطَّبَعَ *imprimi*, pro اِطْتَبَعَ;

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE LETRAS — DE — GRANADA

ptem, quas comprehendit vox يُنَسَّمَّنُوا *pinguefient*; vel ad conſignificationem, quales inſuper quatuor, contentæ voce بِعَلَّكَ *in navi*, Accidentales ſeu *ſerviles* vocantur, ut dictum eſt Cap. 2. lib. 1. Eſtque radix tertia præteriti perſona ſingularis maſculina: quæ paucioribus quam tribus, ut in نَصَرَ *adjuvit*. مَدَّ *extendit*, pluribus quam quatuor, ut in دَحْرَجَ *volvit*, غَرْغَرَ *fefellit*, nequit conſtare literis: quarum prima *Fe* dicitur, penultima *Ain*, & ultima *Lam:* quod eum ſingulæ obtineant locum, quem literæ iſtæ in uſitato paradigmate فَعَلَ *fecit*.

الزوايد

In verbo autem conſideranda ſunt ſex. 1. Qualitas. 2. Conjugatio. 3. Tempus. 4. Numerus. 5. Perſona. 6. Genus.

I. Qualitate aliud eſt ἀνάλογον ſeu *Regulare*, quod ſcilicet regulam communem ſeu typum Conjugationum (qui eſt verbum فَعَلَ) ſequitur; qualia omnia illa ſunt quæ nec ſecundam tertiæ ſimilem habent, nec aliquam literarum أَوِيَ radicalem: vel ἀνώμαλον ſeu *Irregulare*, quod ab ea regula recedit, qualia ſunt reliqua fere omnia. Illud *Perfectum*, hoc *Imperfectum* vulgo ſolet appellari.

II. Conjugatio genus ſignificationis activum aut paſſivum continet. Deducuntur autem trilitera non

tredecim conjugationes, denominatas a forma quam in singulis habet paradigma فَعَلَ: in quibus omnibus observanda sunt Character & Significatio.

Prima nuda & simplex est, omnique charactere destituta, ut:

فَعَلَ 1.

Reliquæ certis literis characteristicis affectæ, & in tres classes divisæ: quarum prima continet formata a radice adjectione unius, secunda duarum, tertia trium literarum: hoc modo.

I.	II.	III
2 فَعَّلَ	5 تَفَعَّلَ	10 اِسْتَفْعَلَ
3 فَاعَلَ	6 تَفَاعَلَ	11 اِفْعَالَّ
4 أَفْعَلَ	7 اِنْفَعَلَ	12 اِفْعَوْعَلَ
	8 اِفْتَعَلَ	13 اِفْعَوَّلَ
	9 اِفْعَلَّ	14 اِفْعَنْلَلَ
		15 اِفْعَنْلَرَ

Ubi quæcunque literæ accedunt ad فَعَلَ, characteris vice funguntur.

Sed observandum est in octava اِفْتَعَلَ, ت epentheticon mutari interdum in ط vel د.

In ط quidem, cum prima radicis est una literarum ضصطظ, ut: اِصْطَبَغَ *intingi*, pro اِصْتَبَغَ: اِضْطَرَمَ *accendi*, pro اِصْتَرَمَ: اِطَّبَعَ *imprimi*, pro اِطْتَبَعَ;

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE LETRAS — DE — GRANADA

اِطْتَبَعَ; اِطَّبَمَ, *injuria affici*, pro اِطْتَبَمَ; ubi ط insuper in ظ mutatur, & cum priori per teſdid coaleſcit.

In د vero, cum prima radicis eſt una literarum دذز: ut pro اِدْذَرَأَ dicitur اِدَّرَأَ *propelli*; pro اِدْذَكَرَ *recordari*, اِدَّكَرَ, ut ذ radicale etiam in د mutetur, & cum ſequenti contrahatur; vel اِدَّكَرَ, ut e contrario poſterior priori aſſimiletur; vel اِدْدَكَرَ utraque ſalva manente: pro اِزْدَلَفَ, اِزْلَفَ *prolabi*; & ذ interdum in ز converſa اِزَّلَفَ.

At ipſum illud ت mutat primam radicis in ſui ſimilem; cum qua per teſdid unitur, cum ea eſt ا, و, ث, aut ي, ut: اِتَّخَذَ *incipere*, pro اِأْتَخَذَ; اِتَّبَتَ *firmari*, pro اِثْبَتَ; اِتَّجَرَ *transfigi*, pro اِوْتَجَرَ; اِتَّسَرَ *ludere aleis*, pro اِيْتَسَرَ: ſi autem ſit ت, abſque ulla mutatione cum illo coaleſcit.

In prima autem conjugatione verba ſignificationem habent ſimplicem & activam, quam a prima ſua origine poſſident; eamque vel tranſitivam, ut كَتَبَ *ſcripſit*; vel intranſitivam, ut: حَزِنَ *triſtatus eſt*: in reliquis vero intentam, ſeu auctam, vel

vel aljo modo mutatam: etſi & in plerisque earum primitivam ſignificationem obtinere poſſint, maxime ea quæ in prima conjugatione ſunt inuſitata.

Secunda autem فَعَّلَ, & quarta أَفْعَلَ ex abſolutis formant tranſitiva, ut: حَزِنَ & أَحْزَنَ *contriſtavit*: ex tranſitivis tranſitiva in ſecundum, ut: ضَرَبَ & أَضْرَبَ *verberare fecit*.

Tertia فَاعَلَ ſignificat actionem in id a quo ſimilis actio recipitur: بَطْرُسُ ضَارَبَ بَوْلُسَ *Petrus verberavit Paulum*; ſed ita, ut a Paulo reverberatus fuerit, adeoque mutuo ſe verberaverint, at Petrus tamen prior Paulum. Et ſic neutra, ut: بَطْرُسُ قَاعَدَ بَوْلُسَ *Petrus ſedet cum Paulo, conſidet illi.*

Sexta تَفَاعَلَ cooperationem & mutuam actionem, ut Latinorum compoſita per *con* & Græcorum per συν, ut: تَضَارَبَ *alter alterum verberavit*; تَلَاعَبَ غِلْمَانٌ *colluſerunt pueri*: تَصَارَعَ بَطْرُسُ وَبَوْلُسُ *Petrus & Paulus colluctati ſunt.*

Quinta تَفَعَّلَ, ſeptima اِنْفَعَلَ, & octava اِفْتَعَلَ formant abſoluta & paſſiva: quinta quidem & ſeptima a ſecunda, ut: عَلَّمْتُهُ وَهُوَ تَعَلَّمَ

do-

docui eum & ipse doctus fuit, seu *didicit*. كَسَّرْتُ الْاِنَاءَ فَانْكَسَرَ *fregi vas & fractum est*, id est, sivit se frangi nec restitit actioni meæ. Octava vero a prima, ut: قَصَرْتُ ذٰلِكَ فَاقْتَصَرَ *abbreviavi hoc & abbreviatum est*.

Nona اِفْعَلَّ & undecima اِفْعَالَّ formant absoluta colorum cum intensione: mediocri quidem prior, vehementiori vero posterior, ut: اِصْفَرَّ *valde flavus fuit*, اِصْفَارَّ *multo flaviissimus fuit*: & deformitatum verba, ut: اِضْجَمَّ & اِضْجَامَّ *ore distorto fuit*.

Decima اِسْتَفْعَلَ petitionem designat, ut: اِسْتَغْفَرَ *veniam delicti petiit*, a غَفَرَ *remisit*; اِسْتَطْعَمَ *cibum petiit*, a طَعِمَ *gustavit*, *edit*.

Duæ ultimæ, quæ rariissimæ sunt, significationem intendunt, ut: اِخْشَوْشَنَ *valde asper fuit*, a خَشُنَ *asper fuit*: اِعْلَوَّطَ *fortiter adhæsit*, ab عَلِطَ *adhæsit*.

Non raro tamen conjugationes derivativæ, maxime quarta, quinta, octava, & decima aliter accipiuntur, quod usu discendum, & ex dictionariis: sicut &, in quibus conjugationibus quodque verbum usitatum sit: non enim quælibet radix in qualibet con-

conjugatione occurrit. Multæ, ut apud Hebræos, [illegible] surpantur; multæ in [illegible] solum agnoscunt con- [illegible] næ, secunda quintæ, [illegible] iliterorum respondet:

1 فَعَلَ

2 تَفَعْلَ

تَرَهْوَ *superbivit*,

اِقْشَعَرَّ *horripilavit*.

[illegible] lo cum nonnullis A- [illegible] اِقْعَنْسَسَ *pectus egrediens habuit*, & اِسْلَنْقَى *pronus cubavit*, quam cum aliis eorum causa particulares triliterorum constituere conjugationes.

Est autem cujusque conjugationis forma duplex, *Activa* & *Passiva*; quarum eadem ratio quæ in lingua Hebræa & aliis: unde verba intransitiva, cujuscunque tandem sint conjugationis, convenienter naturæ suæ *passivam* non agnoscunt.

III. In conjugatione quinque sunt partes, quæ tempora & modi vulgo dicuntur. 1. Præteritum. 2. Futurum. 3. Imperativus. 4. Participium. 5. Infinitivus.

In quibus omnibus tria consideranda sunt. 1.

docui eum & ipse doctus fuit, seu *didicit*.

كَسَّرْتُ الْاِنَاءَ فَانْكَسَرَ *fregi vas & fractum est*, id est, fivit se frangi nec restitit actioni va vero a prima, ut: فَاقْتَصَرَ *abbreviavi hoc & abbreviatum est.*

Nona افْعَلَّ & undecima افْعَالَّ soluta colorum cum intensione: med prior, vehementiori vero posterior, *valde flavus fuit*, اصْفَارَّ *multo fla* & deformitatum verba, ut: اعْوَجَّ *ore distorto fuit.* اعْوَارَّ

Decima اسْتَفْعَلَ petitionem d اسْتَغْفَرَ *veniam delicti petiit*, a اسْتَطْعَمَ *cibum petiit*, a طَعِمَ *gustavit, edit.*

Duæ ultimæ, quæ rarissimæ sunt, significationem intendunt, ut: اخْشَوْشَنَ *valde asper fuit*, a خَشُنَ *asper fuit*: اعْلَوَّطَ *fortiter adhæsit*, ab عَلِطَ *adhæsit.*

Non raro tamen conjugationes derivativæ, maxime quarta, quinta, octava, & decima aliter accipiuntur, quod usu discendum, & ex dictionariis: sicut &, in quibus conjugationibus quodque verbum usitatum sit: non enim quælibet radix in qualibet con-

conjugatione occurrit. Multæ, ut apud Hebræos, in una solum conjugatione usurpantur; multæ in pluribus; nulla in omnibus.

Quadrilitera autem quatuor solum agnoscunt conjugationes, quarum prima primæ, secunda quintæ, tertia septimæ, quarta nonæ triliterorum respondet: suntque hujusmodi

1 فَعْلَلَ 3 اِفْعَنْلَلَ

2 تَفَعْفَلَ 4 اِفْعَلَلَّ

ut: دَرْبَجَ *inclinavit caput*, تَرَهْوَكَ *superbivit*, اِحْرَنْجَمَ *tumultuatus fuit*, اِقْشَعَرَّ *horripilavit*.

Ad tertiam اِفْعَنْلَلَ malo cum nonnullis Arabum Grammaticis reducere اِقْعَنْسَسَ *pectus egrediens habuit*, & اِسْلَنْقَى *pronus cubavit*, quam cum aliis eorum causa particulares triliterorum constituere conjugationes.

Est autem cujusque conjugationis forma duplex, *Activa* & *Passiva*; quarum eadem ratio quæ in lingua Hebræa & aliis: unde verba intransitiva, cujuscunque tandem sint conjugationis, convenienter naturæ suæ *passivam* non agnoscunt.

III. In conjugatione quinque sunt partes, quæ tempora & modi vulgo dicuntur. 1. Præteritum. 2. Futurum. 3. Imperativus. 4. Participium. 5. Infinitivus.

In quibus omnibus tria consideranda sunt.

Significatio. 2. Literæ ſerviles. 3. Vocales literarum radicalium.

1. Significationem quod attinet,

a. Præteritum reſpondet noſtro præterito perfecto Indicativi modi, ut: سَقَطَ *cecidit*, مَاتَ *e vita exceſſit*.

Sed verbum ſubſtantivum كَانَ *fuit*, itemque particulæ لَوْ *ſi*, إِنْ *ſi*, إِذَا *cum*, ei præpoſitæ hanc ſignificationem ſolent immutare.

Præteritum enim ejusdem verbi كَانَ importat ei ſignificationem præteriti plusquamperfecti Indicativi, ut: كَانَ ضَرَبَ *verberaverat*, quaſi dicas, *fuit verberavit*; ſic كَانُوا قَالُوا *dixerant*; كَانَ قَدْ أَمْسَكَ *jam prehenderat*, &c.

b. إِنْ ſi id vertit in Optativi præſens vel præteritum perfectum, & quod ſequitur præteritum, eodem tempore exponendum eſt, habetque لَ in capite præfixum, ut: لَوْ عَلِمْتُ هَذَا لَنَصَحْتُكَ *ſi ſcirem hoc, monerem te*, vel *ſi ſciviſſim hoc, monuiſſem te*. Sed ſi ſecunda enuntiationis pars neganda eſt, uſurpatur futurum cum لَمْ (quod id in præt. vertit, ut poſt dicetur) nec لَ ullum adſciſcitur, ut: لَوْ كُنْتَ هَاهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي *ſi fuiſſes hic, non mortuus eſſet frater meus*.

انْ *si* id vertit in Subjunctivi futurum, cum aliud præteritum (aut hujus loco futurum conversum) ei subjungitur; quo casu secundum vertendum est per futurum Indicativi, ut: انْ قُلْتُمْ لِي قُلْتُ لَكُمْ *si dicatis mihi, dicam vobis;* انْ مَا قُلْتُمْ لِي لَمْ أَقُلْ لَكُمْ *si non dicatis mihi, non dicam vobis.* Puto tamen hac etiam forma efferri præteritum conditionatum: *si dixistis mihi, dixi vobis; si non dixistis mihi, non dixi vobis.* Vel in Subjunctivi aut Indicativi præsens, si aliud præteritum non subjungitur, ut: انْ كُنْتَ ٱبْنَ ٱللّٰهِ فَقُلْ *si es filius Dei, dic.* &c.

اذَا & اذْ *cum* id sæpe vertit in Subjunctivi futuro-præteritum, seu futurum in *ro*, ut: اذَا كَتَبْتَ ذٰلِكَ أَحْمَدُكَ *Ubi scripseris illud, laudabo te.*

Venit & aliis quibusdam casibus jam memoratorum temporum & modorum loco; quin & interdum pro præsente, præterito imperfecto, & futuro Indicativi: quæ usus docebit; & ego alibi, ubi fusius de significatione & usu temporum disseram. Prolixum enim ea res exigit sermonem, quem hic inserere molestum esset.

b. Futurum, Indicativi nostri præsens & futurum complectitur; quomodo autem exponendum sit, contextus ut plurimum indicat: restringitur tamen

non raro ad futurum noſtrum, præfixa litera سَ, aut præmiſſa vocula سَوْفَ, vel hujus loco سَفْ, سَيْ, سَفْ, ut: يَنْصُرُ *adjuvat* vel *adjuvabit*; at سَيَنْصُرُ & سَوْفَ يَنْصُرُ vel سَفْ يَنْصُرُ &c. *adjuvabit*, tantum. Sic cum particula negativa لَنْ *nequaquam* futurum quoque ſignificat, ut: لَنْ يَنْصُرَ *nequaquam juvabit*: & ut plurimum etiam cum لَا *non*, ut: لَا يَضْرِبُ *non verberabit*: ſicuti cum مَا *non* frequentius præſens, ut: مَا أَعْلَمُ *non ſcio*; cum لَيْسَ utrumque.

At præmiſſo لَمْ *non*, & لَمَّا *nondum*, præteriti notionem induit, ut: لَمْ يَضْرِبْ *non verberavit*. لَمَّا يَخْرُجْ *nondum egreſſus eſt*.

Præpoſito autem præterito verbi ſubſtantivi, exprimit imperfectum Indicativi, ut: كَانَ يَجْلِسُ *ſedebat*, niſi præcedat لَوْ; tunc enim Optativi ~~præſentis~~ loco venit, ut & quod ei reſpondet futurum, cui verbum ſubſtantivum ل præfixum habens præponitur, ut: لَوْ كُنْتَ تَعْرِفُهُ لَكُنْتَ تُحِبُّهُ *ſi noſceres eum, amares eum*.

Cum

Cum particula أَنْ *ut*, & aliis idem significantibus, per Subjunctivum exponitur, ut: أُرِيدُ أَنْ تَكْتُبَ *volo ut scribas.*

c. Imperativus respondet nostro imperativo: sed usurpatur solum in præceptis affirmativis, deprecationibus, & hortationibus, nam præcepta negativa, deprecationes, & dehortationes per fut. præposito لَا *ne* concipiuntur, ut: اُضْرِبْ *verbera*: لَا تَضْرِبْ *ne verbera.*

d. Participium nostro respondet, ut: ضَارِبٌ *verberans*, مَضْرُوبٌ *verberatus.* At quia omissione temporis sæpe fit nomen, futurum non raro pro eo usurpatur.

e. Infinitivus non æquipollet nostro, sed Hebræorum absoluto adjungitur enim solum verbo suo significationis augendæ gratia, & per gerundium in *do* verti utcunque potest ut: قَتْلًا قَتَلَهُ هَرَوْ هَرَوْ *occidendo occidit eum.*

2. Literæ autem serviles, & 3. vocales radicalium manifestæ fient in paradigmate.

IV. Numeri in tempore (excepto Infinitivo) tres sunt; Singularis, Dualis, Pluralis.

V. In Numero tres Personæ, quarum tertia secundam præcedit, secunda primam: sed hac ultima dualis destituitur.

VI. In Persona duplex genus, Masculinum &

Fœmininum, quorum quodque ſuam habet terminationem: ſed in ſingulari & plurali, prima; in dualibus, ſecunda communis eſt generis.

CAPUT SECUNDUM

De prima Triliteri Conjugatione.

PRIMAM triliteri conjugationem reliquæ per omnia fere ſequuntur: quo circa paradigma ejus perfectum diſtincte hic proponam; deinde quatenus quadrilitera, & derivativæ conjugationes, item verba imperfecta ab ea diſcedant, paucis oſtendam. Paradigma nobis eſto نَصَرَ *adjuvit*: cujus forma Activa eſt hujusmodi.

Paradigma فعل - ميزان - موزون - تصريف

PRÆTERITUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*		NUM.
Fœm.	Com. Maſc.	Fœm.	Com. Maſc.	Fœm.	Com. Maſc.	GENUS.
نَصَرْنَ	نَصَرُوا	نَصَرَتَا	نَصَرَا	نَصَرَتْ	نَصَرَ	3. PERSONA.
نَصَرْتُنَّ	نَصَرْتُمْ	نَصَرْتُمَا		نَصَرْتِ	نَصَرْتَ	2.
	نَصَرْنَا			نَصَرْتُ		1.

FU-

(Aoristo del modo ind.º de Sacy)

FUTURUM.

	Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
	Fœm. Com. Masc.		Fœm. Com. Masc.		Fœm. Com. Masc.	
3.	يَنْصُرُونَ يَنْصُرْنَ		يَنْصُرَانِ تَنْصُرَانِ		يَنْصُرُ تَنْصُرُ	
2.	تَنْصُرُونَ تَنْصُرْنَ		تَنْصُرَانِ		تَنْصُرُ تَنْصُرِينَ	
1.	نَنْصُرُ				أَنْصُرُ	

IMPERATIVUS.

	Pluralis.		*Dualis.*	*Singularis.*	
	Fœm.	Màsc.	Com.	Fœm.	Masc.
2.	أُنْصُرْنَ	أُنْصُرُوا	أُنْصُرَا	أُنْصُرِي	أُنْصُرْ

PARTICIPIUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm,	Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
نَاصِرَاتٌ	نَاصِرُونَ	نَاصِرَتَانِ	نَاصِرَانِ	نَاصِرَةٌ	نَاصِرٌ

INFINITIVUS.

نَصْرٌ

Sacy cuenta en el verbo los siguientes tiempos.

1 ماضٍ pretérito.

2. مَرْفُوعٌ ة رَفْعٌ aoristo del modo ind.º

3. منصوبٌ ة نَصْبٌ aoristo del modo supert.º

4. مجزومٌ ة جزمٌ aor.º del modo condicl.

5 aoristo energico en 2 formas.

6. الأمر mod. imperativo

7. imperativo energico en 2 formas.

De مضارع

De Præterito.

Prima & ultima radicis perpetuo phatha habent: media fæpiſſime quoque phatha, ſignificatione vel intranſitiva, ut: قَعَدَ *ſedit*, vel tranſitiva, ut: ضَرَبَ *verberavit*; rarius keſre, ſignificatione quoque vel intranſitiva, ut: فَرِحَ *gaviſus eſt*, vel tranſitiva, ut: عَلِمَ *ſcivit*; rariſſime damma, ſignificatione tantum intranſitiva, ut: حَسُنَ *bonus fuit*.

Ac primæ quidem duæ vocales inter flectendum conſtanter manent, ultima excidit; ut in paradigmate: in quo ſerviles, quæ in fine ad formationem Numerorum, Perſonarum & Generum aſſumuntur, ſatis ſunt manifeſtæ.

De Futuro.

Futurum formatur adſcitis literis أَتَيْنَ in principio, & يُونَا in fine, eodem fere modo quo apud Hebræos ſervientibus: *Elif* enim أَتَيْنَ formatur primam ſingularem, ut *Nun* pluralem: *Te* ſecundam ubique perſonam, & tertiam quoque fœminam in ſingul. & duali. *Ie* tertiam maſculinam; & fœmininam quoque in plurali. In fine autem *Nun* ſolum plurale fœmininum format; ut cum يَضْرِبْنَ ma-

masculinum; cum ا autem duale, & cum *Ie* singul. fœm. secundæ personæ. Habent autem literæ أَتَيْن perpetuo phatha, & prima radicalis giezma: at secunda, si habet in præterito Damma, id hic retinet, ut: قَبُحَ *turpis fuit*, يَقْبُحُ. Si Kesre, id in Phatha mutat, ut: فَرِحَ *gavisus est*, يَفْرَحُ; sed in نَعِمَ *jucundus fuit*, حَسِبَ *putavit*, يَئِسَ *desperavit*, يَبِسَ *aruit*, & secundum doctissimos Grammaticos etiam in فَضِلَ *excelluit*, قَنِطَ *desperavit*, & عَرِضَ *recessit*, Kesre non raro manet, diciturque يَنْعِمُ & يَنْعَمُ; يَحْسِبُ & يَحْسَبُ &c. Reperies quoque يَفْضِلُ & يَفْضَلُ cum Dshamma; sed ea sunt a præteritis نَعُمَ & فَضُلَ Si autem secunda radicis in præterito Phatha habeat, id hic mutatur in Damma, ut: كَتَبَ *scripsit*, يَكْتُبُ; vel in Kesre, ut: ضَرَبَ *verberavit*, يَضْرِبُ; nisi ~~ipsa~~ aut tertia radicis sit gutturalis; tunc enim, etsi sæpe quoque mutetur ut: نَبَحَ *latravit*, يَنْبَحُ; دَخَلَ *intravit*, يَدْخُلُ, non raro tamen manet, ut: شَغَلَ *laboravit*, يَشْغَلُ; مَنَحَ *donavit*, يَمْنَحُ. Sic quoque

que a رَكَنَ *associatus fuit*, sine gutturali, est يَرْكَنُ (quanquam quidam volunt etiam رَكِنَ in præterito dici) & ab أَبَي *noluit*, يَأْبَي: sed hoc imperfectum est.

Ultima radicalis habet Dshamma, quod accedentibus literis يُونَا cadit, ut patet in paradigmate. Sed naturalis ista futuri terminatio variatur interdum Apocope, Antithesi, & Paragoge.

Apocope tollit Damma finale, & Nun يُونَا, præter id quod format fœminina pluralis: ut hæc sit futuri forma, prorsus Hebraica:

Plural.	*Dual.*	*Singular.*
يَنْصُرُوا يَنْصُرْنَ	يَنْصُرَا تَنْصُرَا	يَنْصُرْ تَنْصُرْ
تَنْصُرُوا تَنْصُرْنَ	تَنْصُرَا	تَنْصُرْ تَنْصُرِي
نَنْصُرْ		أَنْصُرْ

Ubi vides in Plurali masculino abjecto ن assumi ا otiosum, secundum sextum Canonem ن.

Accidit autem futuro hæc Apocope ob influentiam particularum quarundam ei præpositarum, scilicet: لَمْ *non*, لَمَّا *nondum*, لَا *ne*, & لِ imperativum, ut: لَمْ يَضْرِبْ *non verberavit*, لَمَّا يَدْخُلْ *nondum ingressus est*, لَا تَذْهَبْ *ne abi*, لِيَكْشِفْ *detegat*. Item إِنْ *si*, مَا *id quod*,

quod, *quidquid*, مَنْ *quicunque*, أَيٌّ idem, مَهْمَا *quotiescunque*, كَيْفَمَا (& apud nonnullos etiam كَيْفَ) *quomodocunque*, أَنَّى *ubicunque*, أَيْنَ idem, حَيْثُمَا idem, مَتَى *quum*, إِذْمَا idem, أَيَّانَ idem, & in carmine quoque إِذَا idem. Sed ea lege, ut aliud verbum in eodem orationis contextu tanquam retributive illis respondeat, ut si dicas: *quidquid facies faciam*, aut *feci*. *quocunque ibis*, *ibo*. *quicunque me amabit*, *amabo illum*. Actum, si utrunque futurum est, in utrunque influunt, ut: إِنْ تَخْرُجْ أَخْرُجْ مَعَكَ, *si egrediaris egrediar tecum*. مَتَى يَجْلِسْ أَجْلِسْ مَعَهُ *quum sedebit sedebo cum illo*. si prius tantum, in illud, ut: مَا تَصْنَعْ صَنَعْتُ *quidquid facies feci*: si posterius, liber est influxus, ut si dicas: مَا صَنَعْتَ أَصْنَعْ vel أَصْنَعْ *quidquid feceris faciam*.

Accidit quoque hæc apocope, cum præcedit Imperativus, cui futurum respondet, ut: أُنْصُرْنِي أَنْصُرْكَ *adjuva me*, *adjuvabo te*, id est, *si adjuves me*, *adjuvabo te*.

Antithesin similiter inducunt influentiæ particularum quarundam, quæ Damma tertiæ radicalis in

phatha mutant, & Nun يـــونـــا quoque tollunt: ut hæc sit futuri forma:

Plural.	*Dual.*	*Singular.*
يَنْصُرُوا يَنْصُرْنَ	يَنْصُرَا تَنْصُرَا	يَنْصُرَ تَنْصُرَ
تَنْصُرُوا تَنْصُرْنَ	تَنْصُرَا	تَنْصُرَ تَنْصُرِي
نَنْصُرَ		أَنْصُرَ

Particulæ autem, quæ hanc mutationem causant, sunt لَنْ *nequaquam*, ut: لَنْ يَضْرِبَ *nequaquam verberabit*, لَنْ يَضْرِبُوا *nequaquam verberabunt.*

لِ *Ut*, Conjunctio: *e. g.* جِئْتُ لِأَنْصُرَ *veni ut adjuvem.*

أَنْ idem, ut: أُحِبُّ أَنْ تَنْصُرَ *cupio ut adjuves.* Cum autem significat *quod*, nihil mutat, ut: أَعْلَمُ أَنْ يَنْصُرَ *scio quod adjuvabit:* nisi præcedat verbum opinandi; qualia sunt حسب, ظنّ, زعم, &c. tunc enim antithesin inducit, sed libere, ut: أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ, & أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ, *puto quod juvabit.*

كَيْ idem, ut: جَاءَ كَيْ يَضْرِبَكَ *venit ut verberet te.* Sic horum composita, لِكَيْ, لِأَنْ, &

لِئَلَّا ـ أَلَّا *ne.* لِئَلَّا, أَلَّا *ut;* لِكَيْلَا; & كَيْلَا

إِذَنْ (quidam اِذًا scribunt) reſponſionis & retributionis particula, *bene, age*, cum ponitur initio ſententiæ & immediate (vel intercedente ſolum juramento, vocatione, aut negatione,) ante futurum rem futuram ſignificante: ut ſi quis dicenti اَلْتَجِي اِلَيْكَ *confugiam ad te*, reſpondeat, اِذَنْ أَنْصُرَكَ *bene, juvabo te*; vel اِذَنْ وَاللّٰهِ أَنْصُرَكَ *bene, per Deum, juvabo te*; vel اِذَنْ يَا حَبِيبِي أَنْصُرَكَ *bene, amice mi, juvabo te:* vel اِذَنْ لَا أَنْصُرَكَ *bene, non juvabo te.* Si quid aliud intercedit, non influit, ut: اِذَنْ أَنَا أَنْصُرَكَ *bene, ego juvabo te.* Ut nec ſi futurum pro præſenti ponitur, nec ſi initio ſententiæ non collocetur, ut: يَا حَبِيبِي اِذَنْ أَنْصُرَكَ *o amice mi, bene, juvabo te.* Si tamen ſolum وَ vel فَ copulativum ei præfigitur, libere influit, ut: وَاِذَنْ أَنْصُرَكَ *Et bene,* (*Et bien* Gall.) *adjuvabo te*, & فَاِذَنْ أَنْصُرَكَ; quanquam hoc rarius.

حَتَّى, cum ſignificat *ut:* e. g. جَاءَ حَتَّى يَنْصُرَكَ *venit ut adjuvet te;* vel *donec*, ut: أَسِيرُ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ *ibo donec occidat ſol.*

أَنْ

أَرْغَبُ ٱللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لِي eadem ſignificatione, ut: *rogabo Deum ut parcat mihi*, & أَنْتَظِرُهُ أَنْ يَخْرُجَ *exſpectabo eum donec egrediatur.*

فَ, cum præfigitur futuro, quod dependet a præcedente enuntiationis parte, includente imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem; adeoque cauſalis potius quam copulativa Conjunctio eſt, ut: أَنْصُرْنِي فَأَنْصُرَكَ *adjuva me, & (vel equidem) adjuvabo te;* لَا تَضْرِبْ بُطْرُسَ فَيَغْضَبَ *ne verbera Petrum & iraſcetur*, id eſt, *ne iraſcatur;* أَيْنَ بَيْتُكَ فَأَزُورَكَ *ubi eſt domus tua? & inviſam te*, id eſt, *ut inviſam te.*

وَ, cum Futuro præpoſitum, jungit illud cum præcedente enuntiationis parte, includente ſimiliter imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem, ſignificatque *& ſimul*, ut: هَلْ تَأْكُلُ ٱلسَّمَكَ وَتَشْرَبُ ٱللَّبَنَ *an piſces edes ſimulque lac bibes?* لَا تَأْكُلِ ٱلسَّمَكَ وَتَشْرَبَ ٱللَّبَنَ *ne comede piſces & ſimul bibe lac.* Alio ſenſu acceptum nihil mutat, ut: هَلْ تَأْكُلُ ٱلسَّمَكَ وَتَشْرَبُ ٱللَّبَنَ *an comedes piſces, & bibes lac?* Idem de præcedentibus particulis habendum.

Pa-

Paragoge adjicit futuro Nun phathatum cum teſdid, hoc modo:

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
يَنْصُرْنَّ يَنْصُرْنَانِّ	يَنْصُرَانِّ تَنْصُرَانِّ	يَنْصُرَنَّ تَنْصُرَنَّ
تَنْصُرْنَّ تَنْصُرْنَانِّ	تَنْصُرَانِّ	تَنْصُرِنَّ تَنْصُرِنَّ
تَنْصُرْنَّ		أَنْصُرَنَّ

aut giezmatum ſine teſdid: ſed in ſingulari ſolum, ac plurali maſculino & communi; in hunc modum:

Pluralis.	*Singularis.*
يَنْصُرْنْ	يَنْصُرَنْ تَنْصُرَنْ
تَنْصُرْنْ	تَنْصُرِنْ تَنْصُرِنْ
تَنْصُرْنْ	أَنْصُرَنْ

Illud Nun paragogicum grave, hoc leve vocatur. Vides autem, ut ante Nun Damma tertiæ radicalis in phatha mutetur; itemque و & ي ſerviles in fine excidant; & in plurali fœminino ا inſeratur, ne tria Nun concurrant.

Adhibetur autem fere ſolum hæc utraque paragoge, cum futurum rem futuram quodammodo petit; ut fit interrogando, imperando, vel optando, ut: هَلْ تَنْصُرَنْ & هَلْ تَنْصُرَنَّ *an adjuvabis?* لَا تَنْصُرَنَّ & لِيَنْصُرَنْ & لِيَنْصُرَنَّ *adjuvet:*

لَا

لَا تَنْصُرْنَّ *ne adjuva.* & لَيْتَ يَنْصُرْنَّ *utinam adjuvet*, &c. Et cum præcedit juramentum, ut: وَاللّٰهِ يَنْصُرَنَّ *per Deum, juvabit.*

De Imperativo.

IMPERATIVUS formatur præpoſito Elif unionis cum Keſra, ut: اِعْلَمْ *ſcito*, اِضْرِبْ *verbera*; niſi penultimæ vocalis, quæ talis ſemper eſt qualis in futuro, ſit Damma: tunc enim & Elif Damma habet, ut: اُنْصُرْ *juva.* Prima radicis giezma poſſidet; ut & ultima, quamdiu augmenti vocalem nullam recipit. Exciditque interdum ا imperativum poſt و & ف. Formationi autem Generum & Numerorum hic inſerviunt literæ يُونَا, ut in Futuro; cujus Nun paragogicum hic locum quoque habet, ſic:

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
اُنْصُرْنَانِّ اُنْصُرْنَّ	اُنْصُرَانِّ	اُنْصُرَنَّ اُنْصُرِنَّ
	& ſine teſdid.	
اُنْصُرُنْ		اُنْصُرِنْ

Secundam autem perſonam tantum agnoſcit Imperativus: reliquæ per futurum giezmatum exprimun-

muntur, præfixo ل cum kesra, ut: لِيَنْصُرْ *adjuvet*, لِنَنْصُرْ *adjuvemus*; quod & secundæ interdum contingit, ut: لِتَنْصُرْ *adjuva*. Sed excidit kesra تَ ل, cum præfigitur و vel ف; ut: وَلْيَنْصُرْ & فَلْيَنْصُرْ *adjuvet*: quin & tum ل etiam interdum omittitur, sed insluit tamen.

Prohibitiones quoque per futurum, præposita giezmante particula لَا *ne* concipi, jam supra dictum est.

De Participio.

HUJUS prima radicalis habet phatha, in quo elif quiescit, secunda kesra; ultima damma nunnatum, ut in Nominibus, quorum more etiam fœmininum & numeros format.

De Infinitivo.

VERBORUM transitivorum infinitivus regularis فَعْلًا est نَصْرًا, ut: ضَرْبًا ضَرَبَ *verberando verberavit*: فَهْمًا فَهِمَ *intelligendo intellexit*. Intransitivorum autem, si media radicalis in Præterito habet فُعُولًا phatha, نُصُورًا; ut: قُعُودًا قَعَدَ *sedit*: si damma, فُعُولَةً نُصُورَةً, ut: سُهُولَةً سَهُلَ *facilis fuit*: vel فُعَالَةً نَصَارَةً,

نَصَارَةً, ut: جَزُلَ جَزَالَةً *abundavit*; ſi keſra, نَصَرًا, ut: فَرِحَ فَرَحًا *gaviſus eſt*. Sed innumera excipiuntur, quæ aliter Infinitivum formant: adduntque Grammatici hiſce quinque formis alias 28, ut 33 ſint in univerſum, nempe:

1	نَصْرًا	9	نِصَارًا	17	نَصْرَى	25	نَصِيرًا
2	نُصْرًا	10	نَصْرَةً	18	نُصْرَى	26	نَصِرًا
3	نِصْرًا	11	نُصْرَةً	19	نِصْرَى	27	نَصِرَةً
4	نَصَرًا	12	نِصْرَةً	20	نَصْرَانًا	28	نُصُورًا
5	نُصَرًا	13	نَصَرَةً	21	نُصْرَانًا	29	نُصُورَةً
6	نِصَرًا	14	نَصَارَةً	22	نِصْرَانًا	30	مَنْصَرًا
7	نَصَارًا	15	نُصَارَةً	23	نَصَرَانًا	31	مَنْصَرَةً
8	نُصَارًا	16	نِصَارَةً	24	نَصُورًا	32	مَنْصِرًا
						33	مَنْصِرَةً

Pa-

Paradigma Passivi.

PRÆTERITUM.

	Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.
3	نُصِرْنَ	نُصِرُوا	نُصِرَتَا	نُصِرَا	نُصِرَتْ	نُصِرَ
2	نُصِرْتُنَّ	نُصِرْتُمْ	نُصِرْتُمَا		نُصِرْتِ	نُصِرْتَ
1	نُصِرْنَا				نُصِرْتُ	

FUTURUM.

	Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.
3	يُنْصَرْنَ	يُنْصَرُونَ	تُنْصَرَانِ	يُنْصَرَانِ	تُنْصَرُ	يُنْصَرُ
2	تُنْصَرْنَ	تُنْصَرُونَ	تُنْصَرَانِ		تُنْصَرِينَ	تُنْصَرُ
1	تُنْصَرُ				أُنْصَرُ	

PARTICIPIUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
مَنْصُورَاتٌ	مَنْصُورُونَ	مَنْصُورَتَانِ	مَنْصُورَانِ	مَنْصُورَةٌ	مَنْصُورٌ

Præteritum & Futurum vocalibus tantum ab Activis differunt: habetque præteriti prima perpetuo damma, & secunda kesre. Futuri اتبن similiter damma, & secunda radicis phatha. In reliquis cum Activo conveniunt. Participium initio assumit م cum phatha, & و quiescens post damma ante ultimam.

Sunt & participia quædam formæ نَصِيْر & نَصُوْر: quæ nunc activa sunt; nunc passiva.

Imperativus hic nullus est; sed pro eo venit Futurum cum ل imperativo giezmante, ut: لِيُنْصَرْ *adjuvetur*, لِتُنْصَرْ *adjuvare*, لِنُنْصَرْ *adjuvemur*.

CAPUT TERTIUM.

De quadriliteris & Conjugationibus derivativis primæ classis.

QUADRILITERA, & verba derivativa primæ classis eodem fere modo flectuntur: & in eo solum a præcedenti differunt, quod,

1. Penultima radicalis in Activi præterito perpetuo phatha, in Futuro vero kesra habet: اتبن autem non minus in Activo quam in Passivo damma afficiuntur, ut: دَحْرَجَ *volvit* يُدَحْرِجُ

fregit كَسَّرَ يُكَسِّرُ *volutus est* دَحْرَجَ يُدَحْرِجُ: فَرِحَ *exhilaratus fuit* يُفَرَّحُ.

2. Imperativus formatur a Futuro, sola abjectione أَنَا, & ultimæ vocalis, ut: دَحْرِجْ *volve*, كَسِّرْ *frange*.

3 Participium utrumque a suo formatur Futuro, مـ pro أَنَا posito, & nunnata vocali ultima, ut: مُدَحْرِجٌ *volvens*, مُكَسِّرٌ *frangens*: & in Passivo مُدَحْرَجٌ *volutus*, مُفَرَّحٌ *exhilaratus*.

4. Infinitivos habent speciales; دَحْرَجَ scilicet دَحْرَجَةً & دِحْرَاجًا.

تَفْعِيلًا, فَعَّلَ; & interdum quoque فَعَّالًا vel فَعَالًا, فَعَالًا, تَفْعَالًا, تَفْعِلَةً.

فِعَالًا, vel فَعَالًا & مُفَاعَلَةً, فَاعَلَ.

فَعَالَةً aut فَعَالًا, raro إِفْعَالًا, أَفْعَلَ.

5. أَفْعَلَ accedentibus أَنَا abjicit ا, secundum regulam: (ا initiale formans verba derivativa, characteristica temporis præfixa, cum sua vocali abjicitur.) ut يُنْصِرُ pro يُؤَنْصِرُ, ab أَنْصَرَ: unde in Imperativo, ubi أَنَا recedunt,

elif cum vocali ſua redit, ut: أَنْصِرْ; ubi non eſt putandum formare Imperativum, & unionis eſſe.

6. فَاعَلَ mutat ا in و in Præterito paſſivo, ut: تُوصِرَ pro تُصُوصِرَ; juxta ſecundum Canonem generalem.

Quæ omnia initialibus Paradigmatis vocibus breviter hoc modo viſum eſt proponere.

ACTIVUM.

	Præt.	*Fut.*	*Imp.*	*Part.*	*Inſin.*
	فَعْلَلَ	يُفَعْلِلُ	فَعْلِلْ	مُفَعْلِلٌ	فِعْلَالاً
2	فَعَّلَ	يُفَعِّلُ	فَعِّلْ	مُفَعِّلٌ	تَفْعِيلاً
3	فَاعَلَ	يُفَاعِلُ	فَاعِلْ	مُفَاعِلٌ	مُفَاعَلَةً
4	أَفْعَلَ	يُفْعِلُ	أَفْعِلْ	مُفْعِلٌ	إِفْعَالاً

PASSIVUM.

	Præt.	*Fut.*	*Part.*
	فُعْلِلَ	يُفَعْلَلُ	مُفَعْلَلٌ
2	فُعِّلَ	يُفَعَّلُ	مُفَعَّلٌ
3	فُوعِلَ	يُفَاعَلُ	مُفَاعَلٌ
4	أُفْعِلَ	يُفْعَلُ	مُفْعَلٌ

CA-

CAPUT QUARTUM

12

De reliquis derivativis.

In reliquis Conjugationibus derivativis, Activi præteriti penultima semper quoque phatha habet.

Futurum autem fit a Præterito, præfixis أَنَيْتُ cum phatha; elif initiali, si quod sit, cadente secundum regulam Abjectionis: & phatha ultimo in regulare damma mutato, penultimo autem in kesra, præterquam in تَفَعَّلَ, & تَفَاعَلَ, quæ id retinent, ut: اِجْتَمَعَ *congregatus est*, يَجْتَمِعُ; اِسْتَعْمَلَ *usurpavit*, يَسْتَعْمِلُ; تَكَسَّرَ *fractus fuit*, يَتَكَسَّرُ; تَبَاعَدَ *recessit*, يَتَبَاعَدُ. At formæ istæ duæ a ت inchoatæ id compendii causa interdum abjiciunt, cum أَنَيْتُ ت præfigitur, ut: تَكَسَّرَ pro تَتَكَسَّرَ, تَبَاعَدَ pro تَتَبَاعَدَ: quæ ne arbitreris esse futura a فَعَّلَ & فَاعَلَ, facile impedient vocales; nam eorum futura activa, sunt يُفَعِّلُ & يُفَاعِلُ; passiva, يُفَعَّلُ & يُفَاعَلُ.

Im-

Imperativus fit ſicut in quadriliteris, ut يُتَكَسَّرُ *frangetur*, تُكَسَّرُ *frangitor:* ا abjecto, ſi quod eſt, redeunte, ſed cum keſra, ut يَسْتَعْمِلُ *uſurpabit*, اِسْتَعْمِلْ *uſurpa.*

Participium aſſumit م cum damma, & penultimam vocalem keſra perpetuo habet, ut: مُسْتَعْمِلٌ *uſurpans*, مُتَبَاعِدٌ *recedens.*

Infinitivus autem cujusque conjugationis mox patebit.

Paſſivum nona & undecima non agnoſcunt: reliquæ formant præteritum ab Activo, primis duabus vocalibus in damma mutatis, & penultima in keſra, ut: تُفُعِّلَ a تَفَعَّلَ: & futurum quoque a futuro activo, phatha literarum أَنَيْنْ in damma, & keſra penultimo in phatha converſo, ut: يُسْتَفْعَلُ. Participium autem a futuro fit, م pro أَنَيْنْ poſito, ut: مُسْتَفْعَلٌ. Itaque hujusmodi eſt Paradigma:

ACTIVUM.

	Præt.	*Fut.*	*Imp.*	*Part.*	*Infin.*
5	تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلْ	مُتَفَعِّلٌ	تَفَعُّلًا
6	تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلْ	مُتَفَاعِلٌ	تَفَاعُلًا
7	اِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعِلْ	مُنْفَعِلٌ	اِنْفِعَالًا
8	اِفْتَعَلَ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعِلْ	مُفْتَعِلٌ	اِفْتِعَالًا
9	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلِلْ	مُفْعَلٌّ	اِفْعِلَالًا
10	اِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعِلْ	مُسْتَفْعِلٌ	اِسْتِفْعَالًا
11	اِفْعَالَّ	يَفْعَالُّ	اِفْعَالِلْ	مُفْعَالٌّ	اِفْعِيلَالًا
12	اِفْعَوْعَلَ	يَفْعَوْعِلُ	اِفْعَوْعِلْ	مُفْعَوْعِلٌ	اِفْعِيعَالًا
13	اِفْعَوَّلَ	يَفْعَوِّلُ	اِفْعَوِّلْ	مُفْعَوِّلٌ	اِفْعِوَّالًا

PASSIVUM.

	Præt.	*Fut.*	*Part.*
5	تُفُعِّلَ	يُتَفَعَّلُ	مُتَفَعَّلٌ
6	تُفُوعِلَ	يُتَفَاعَلُ	مُتَفَاعَلٌ
7	اُنْفُعِلَ		

	Part.	*Fut.*	*Præt.*
7	مُنْفَعَلٌ	يُنْفَعَلُ	أُنْفُعِلَ
8	مُفْتَعَلٌ	يُفْتَعَلُ	أُفْتُعِلَ
10	مُسْتَفْعَلٌ	يُسْتَفْعَلُ	أُسْتُفْعِلَ
12	مُفْعَوْعَلٌ	يُفْعَوْعَلُ	أُفْعُوعِلَ
13	مُفْعَوَّلٌ	يُفْعَوَّلُ	أُفْعُوِّلَ

Et ſic quoque quadrilitera.

ACTIVUM.

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
تَفَعْلُلًا	مُتَفَعْلِلٌ	تَفَعْلَلْ	يَتَفَعْلَلُ	تَفَعْلَلَ
اِفْعِنْلَالًا	مُفْعَنْلِلٌ	اِفْعَنْلِلْ	يَفْعَنْلِلُ	اِفْعَنْلَلَ
اِفْعِلَّالًا اِفْعِلْلَالًا	مُفْعَلِلٌّ	اِفْعَلْلِلْ اِفْعَلِّلْ	يَفْعَلِلُّ	اِفْعَلَلَّ

PASSIVUM.

تُفُعْلِلَ	يُتَفَعْلَلُ	مُتَفَعْلَلٌ
أُفْعُنْلِلَ	يُفْعَنْلَلُ	مُفْعَنْلَلٌ
أُفْعُلِلَّ	يُفْعَلَلُّ	مُفْعَلَلٌّ

CA-

CAPUT QUINTUM.

De verbo Surdo, seu geminante secundam radicalem.

HACTENUS de verbo perfecto: Imperfectum est triplex: Surdum, Hamzatum, & Quiescens.

Surdum est quod ultimam radicalem penultimæ similem habet, quarum prior posteriori vocalem habenti per tesdid inseritur; propria vocali vel abjecta, si præcedens vocalem habeat, ut: مَدَّ pro مَدَدَ *extendit*, مُدَّ pro مُدِدَ *extensus est*; vel in præcedentem rejecta, si ea giezma habeat, ut: يَمُدُّ pro يَمْدُدُ *extendet*, يُمَدُّ pro يُمْدَدُ *extendetur*. Dixi posteriori vocalem habenti; nam cum ea giezma habet nequit fieri contractio, ut: مَدَدْتَ *extendisti*. Itaque hujusmodi est ejus conjugatio.

PRÆTERITUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
مَدُّوا مَدَدْنَ	مَدَّا مَدَّتَا	مَدَّ مَدَّتْ
مَدَدْتُمْ مَدَدْتُنَّ	مَدَدْتُمَا	مَدَدْتَ مَدَدْتِ
مَدَدْنَا		مَدَدْتُ

FUTURUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
يَمُدُّونَ يَمْدُدْنَ	يَمُدَّانِ تَمُدَّانِ	يَمُدُّ تَمُدُّ
تَمُدُّونَ تَمْدُدْنَ	تَمُدَّانِ	تَمُدُّ تَمُدِّينَ
نَمُدُّ		أَمُدُّ

IMPERATIVUS.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
أُمْدُدْنَ أُمُدُّوا	أُمْدُدَا	أُمْدُدْ أُمُدِّي

PARTICIPIUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
مَادُّونَ مَادَّاتٌ	مَادَّانِ مَادَّتَانِ	مَادٌّ مَادَّةٌ

INFINITIVUS.

مَدًّا

De Præterito.

13 SIMILIS ratio eſt eorum, quorum media radicalis habet Damma vel Keſra, ut: مَسَّ *tetigit* pro مَسَسَ, مَسَسْتَ *tetigiſti*, &c.

De

De Futuro.

SIC cum penultima radicalis habet phatha vel kesra, ut: يَعَضُّ *mordebit*, pro يَعْضَضُ, & يَفِرُّ *fugiet* pro يَفْرِرُ. Si particula giezmans seu apocopen inducens præponitur, ultimaque radicis giezma recipit, omnia regularia sunt, ut: لَمْ يَمْدُدْ *non extendit*, لَمْ يَعْضَضْ *non momordit*, لَمْ يَفْرِرْ *non fugit*: vel, ut contractio fieri possit, loco giezmæ inducitur phatha vel kesra, ut: لَمْ يَمُدَّ, لَمْ يَفِرَّ, لَمْ يَعَضَّ vel لَمْ يَعِضَّ &c. Interdum etiam manet Damma, cum penultima radicalis Damma quoque habet, ut: لَمْ يَمُدَّ.

De Imperativo.

IMPERATIVUS ut vides, regulariter flectitur, sed & (excepto plur. fœm.) non raro contractionem patitur, hoc modo:

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
اُمْدُدْنَ اُمْدُدُوا	مُدَّا	مُدِّي مُدَّ

Ubi ا imperativum omittitur ſecundum regulam: Elif imperativum non præfigitur literæ vocalem habenti. In ſingul. Maſc. tertia, quo teſdid recipere poſſit, accipit phatha: ut مُدَّ, vel keſra; ut مُدِّ *extende.*

De Participio & Infinitivo.

PARTICIPIUM & Infinitivus perpetuo contrahuntur, eo modo, quo in paradigmate.

Similis eſt ratio Paſſivi, ut:

PRÆTERITUM.

	Dualis.		*Singularis.*	
	مُدَّا	مُدَّتَا	مُدَّ	مُدَّتْ
&c.	مُدِدْتُمَا		مُدِدْتَ	مُدِدْتِ
			مُدِدْتُ	

FUTURUM.

	Dualis.		*Singularis.*	
	يُمَدَّانِ	تُمَدَّانِ	يُمَدُّ	تُمَدُّ
&c.	تُمَدَّانِ		تُمَدِّينَ	
			أُمَدُّ	

PAR-

PARTICIPIUM.

	Dualis.		*Singularis.*	
&c.	مَمْدُودَتَانِ	مَمْدُودَانِ	مَمْدُودَةٌ	مَمْدُودٌ

مُدَّ est pro مُدِدَ: abjiciturque kesra, quia litera præcedens habet vocalem. يُمَدُّ autem pro يُمْدَدُ retrocedente phatha, quia præcedit giezma. Participium regulare est, ob ى illud quiescens insertum.

Derivativarum Conjugationum eadem est ratio, ~~ita~~ ~~non~~ habentium tesdid ~~sicut habentium~~.

ACTIVUM.

Præteritum.			*Futurum.*		
أَمَدَّ	pro	أَمْدَدَ	يُمِدُّ	pro	يُمْدِدُ
اِنْمَدَّ		اِنْمَدَدَ	يَنْمَدُّ		يَنْمَدِدُ
اِسْتَمَدَّ		اِسْتَمْدَدَ	يَسْتَمِدُّ		يَسْتَمْدِدُ

& sic cæteræ, exceptis iis quæ tesdid habent: eæ enim perfecte flectuntur; (quia unum tesdid duas compensare literas nequit, aut una litera duo sustinere tesdid,) ut in 2a et 5a forma

مَدَّدَ

مَدَّدَ	مَدَّدَتْ	تَمَدَّدَ تَمَدَّدَتْ
مَدَّدْتَ	مَدَّدْتِ	تَمَدَّدْتَ تَمَدَّدْتِ
مَدَّدْتُ		تَمَدَّدْتُ

&c.

OBSERVATIO I.

Obſervandum autem eſt verba perfecta trilitera nonæ & undecimæ Conjugationis, & quadrilitera quartæ, id eſt, quæ ultimam radicis afficiunt teſdid, eandem hanc rationem ſequi, dicitur enim:

In Præterito. *In Futuro.*

اِصْفَرَّ	اِصْفَرَّتْ		يَصْفَرُّ	يَصْفَرِّ	
اِصْفَارَّ	اِصْفَارَّتْ	pro	يَصْفَارُّ	يَصْفَارِّ	pro
اِقْمَطَرَّ	اِقْمَطَرَّتْ		يَقْمَطِرُّ	يَقْمَطِرِّ	

unde cum ſecunda geminatorum requirit giezma, ſeparatim utraque ſcribitur, ut: اِصْفَرَرْتَ اِصْفَرَرْتِ, اِقْمَطْرَرْتَ اِقْمَطْرَرْتِ: & ſic in Futuro giezmato, & Imperativo: ubi tamen & contractio adhiberi poteſt phatata vel keſrata vocali ultima, quemadmodum in Surdis, hoc modo:

Fu-

Futurum giezmatum.

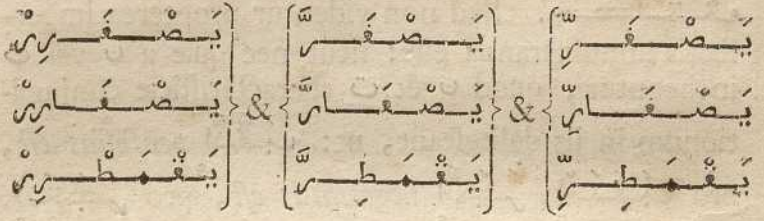

IMPERATIVUS.

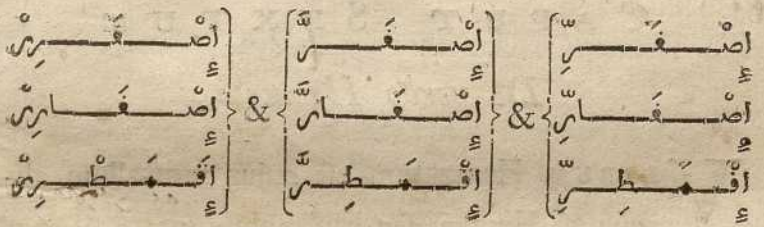

Ubi vides, in nona & undecima penultimam Futuri kesra quoque habere; etsi id in contractione excidit, quia litera antecedens vocalem possidet.

19

OBSERVATIO II.

VERBA terminata literis ى & ت hic quoque, ut apud Hebræos, illas, cum giezma habent ante ى vel ت servile, sequenti inserunt, secundum Canonem de secunda syllabæ mixtæ litera, ut: نَرْمِيَنَّا

ornavimus pro زَيَّنَّا; سَكَتَّ *tacuisti* pro سَكَتْتَ. Sed non videntur propterea imperfectis annumeranda esse: sicut nec quæ a ت vel ت inchoantur, quod ت & ت characteristicæ conjugationum in iis delitescant, ut: اِنَّقَبَ *perfossus est*, pro اِنْتَقَبَ; اِتَّجَرَ *negotiatus est*, pro اِنْتَجَرَ. Vide Caput primum hujus libri.

CAPUT SEXTUM

De verbo Hamzato.

VERBUM Hamzatum est cujus radicalium aliqua est Hamza, seu Elif mobile, ut: أَبَرَ *maluit*, سَأَلَ *interrogavit*, هَنَأَ *concoxit*: flectiturque eodem modo quo verbum perfectum, observatis solum Canonibus de Elif.

Itaque hujusmodi est flexio Hamzati Phe sive prima radicali.

ACTIVUM.

Præt. أَنَسَ, regulariter. Fut. يَأْنِسُ, regulariter.

Imp.

Imp. إِئْسَرْ pro اِأْئَسَرْ, juxta Can. 2. generalem.

Part. أَئِسَرٌ pro أَاْئِسَرٌ, juxta Can. 5. Elif.

Inf. أَئْسَرًا, regulariter.

Cum ا imperativum damma habet, mutatur hamza in و, iuxta Can. secund. generalem, ut: أُوْمُلْ pro أُاْمُلْ: sed أَخَذَ *accepit*, أَكَلَ *comedit*, أَمَرَ *præcepit*, abjiciunt hamza cum ا imperativo, habentque خُذْ *accipe*, كُلْ *ede*, & مُرْ *jube*: reperias tamen etiam, quanquam rarissime, أُوْكُلْ, ac أُوْمُرْ, & ab hoc, cum و copulativo وَأُمُرْ, sic فَأُمُرْ; excidente ا imperativo & redeunte radicali.

PASSIVUM.

Præt. أُئِسَرَ, regulariter.

Fut. يُؤْأَسَرُ pro يُأْأَسَرُ, juxta Can. sec. de ا quiescente.

Part. مَؤْأُوسٌ, regulariter.

Sic in ſecunda Conjugatione.

يُوَثِّرُ	يُأَثِّرُ	يُنَصِّرُ	
مُوَثِّرُ	مُأَثِّرُ	مُنَصِّرُ	
يُوَثَّرُ	يُأَثَّرُ	يُنَصَّرُ	
مُوَثَّرُ	مُأَثَّرُ	مُنَصَّرُ	

pro — instar — juxta Canon. 2. Elif.

يُوَاثِرُ	يُأَاثِرُ	يُنَاصِرُ	
مُوَاثِرُ	مُأَاثِرُ	مُنَاصِرُ	
يُوَاثَرُ	يُأَاثَرُ	يُنَاصَرُ	
مُوَاثَرُ	مُأَاثَرُ	مُنَاصَرُ	
مُوَاثَرٌ	مُأَاثَرٌ	مُنَاصَرٌ	

pro — instar — juxta Canon. 2. Elif.

In tertia & quarta,

أَنْصَرَ & نَاصَرَ, instar أَأَّثَرَ & أَأَّثَرَ, pro آثَرَ vel أَاثَرَ, juxta Canon. 5. Elif.

jux-

Ita & in cæteris conjugationibus hamza ob damma, kesra, aut aliud hamza mutatur, aut excidit, secundum Canones memoratos: reliqua omnia perfecta sunt.

Hamzata autem Ain & Lam eandem quoque rationem sequuntur, ut:

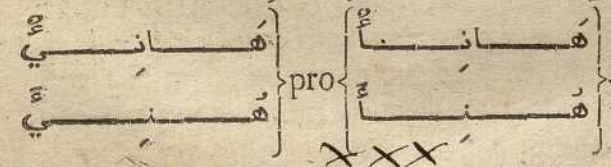

Sed observandum est, hamzata Ain interdum etiam, etsi rarius, conjugari more quiescentium; ita ut hamza, vocali sua abjecta, vel ad literam præcedentem giezma habentem rejecta, quiescat, ut:

سَالَ pro سَأَلَ, يَسَالُ pro يَسْأَلُ: سَلْ pro اِسْأَلْ, ubi utrumque elif excidit: radicale quidem, ſecundum tertium Can. generalem; imperativum vero, ſecundum Canonem imperii.

CAPUT SEPTIMUM

De verbo Quieſcente Phe و & ي.

VERBA quieſcentia ſunt, quæ radicalem aliquam habent و vel ي; ſive prima ea ſit, ut: وَجَدَ *invenit*, يَسَرَ *alea luſit*; ſive ſecunda, ut: قَوَلَ *dixit*, سَيَرَ *ivit*; ſive ultima, ut: رَمَيَ *jecit*, غَزَوَ *oppugnavit*.

Quieſcentia Phe, hoc eſt, quæ primam radicalem و vel ي habent, ſimilia proprie Arabibus dicuntur. Quieſcentia Fe و exiguam habent anomaliam; quæ in eo potiſſimum conſiſtit, quod و excidit in Futuro activo primæ conjugationis, cum penultima ejus litera habet keſra, (quod hic pleriſque etiam illis verbis contingit, quorum ſecunda radicalis in præterito keſra habet,) ut: XX.

وَعَدَ *affignavit.*
وَرِثَ *hereditavit.*
وَمِقَ *amavit.*
} Fut. { يَعِدُ / يَرِثُ / يَمِقُ } pro { يَوْعِدُ / يَوْرِثُ / يَوْمِقُ } ut: يَضْرِبُ

Quod etiam Imperativo tunc accidit, ut: عِدْ pro اُوْعِدْ: مِقْ, pro اُوْمِقْ: & Infinitivo, cum eſt formæ فِعْلَةٌ, ut: عِدَةٌ pro وِعْدَةٌ: مِقَةٌ pro وِمْقَةٌ: ſi vero alius formæ eſt, regulariter formatur, ut: وَعْدًا, inſtar نَصْرًا.

Cum autem penultima rad. in Futuro keſra non habet, regulare eſt, ut: وَجِلَ *timuit* يَوْجَلُ (quidam tamen tunc euphoniæ cauſa و in ا mutant, dicuntque يَاجَلُ; alii in ي mobile, يَيْجَلُ; alii in ي quieſcens poſt keſra; quod ponitur loco phatha literarum ا, ت, ن, ي: يَيْجَلُ:) ſic & Imperativus, ut: اُوْجَلْ; at ſi ا habet keſra, و mutatur in ي, ſecundum Canon. 2. gen. ut: اِيْجَلْ pro اِوْجَلْ inſtar اِعْلَمْ.

Sed وَطِيَ pro وَطِئَ *ſubjecit*, وَسِعَ *amplus fuit*,

fuit وَقَعَ *cecidit*, وَدَعَ *fivit*, وَهَبَ *donavit*, & وَضَعَ *posuit*; etsi forment futurum cum phatha ad penultimam; و tamen, non secus ac si penultima kesra haberet, abjiciunt: quia phatha illud habent pro kesra, ob ultimam vel penultimam gutturalem, diciturque, يَقَعُ, يَسَعُ يَطَأُ &c. & in Imp. قَعْ, سَعْ, طَأْ, &c.

Sic & sine gutturali يَذَرُ *sinet*, ab inusitato in Præterito & Participio وَذِرَ.

Quiescentia autem Pie ي, mutant illud in و, cum giezma habet post damma, juxta Canon. 2. generalem, ut: أَيْسَرَ *dives fuit*, habet in Futuro يُوسِرُ pro يُيْسِرُ, instar يُنْصِرُ: & in Participio مُوسِرٌ pro مُيْسِرٌ, ut: مُنْصِرٌ.

In reliquis omnibus utraque perfecta sunt; nisi quod in Conjugatione Octava اِفْتَعَلَ, و & ي in ت mutant, idque ت characteristico per tesdid inserunt; uti dictum est hujus libri Cap. primo, ut:

اِيْتَسَرَ

Pr.º اِتَّعَدَ	pro	اِوْتَعَدَ	اِتَّسَرَ	pro	اِيْتَسَرَ	اِتَّفَقَ	يَتَّفِقُ
Jut.º يَتَّعِدُ		يَوْتَعِدُ	يَتَّسِرُ		يَيْتَسِرُ	مُتَّفِقٌ	اِتِّفَاقًا
Part.º مُتَّعِدٌ		مُوْتَعِدٌ	مُتَّسِرٌ		مُيْتَسِرٌ	اِتَّنَعَ	يَتَّنِعُ
Inf.º اِتِّعَادًا		اِوْتِعَادًا	اِتِّسَارًا		اِيْتِسَارًا	مُتَّنِعٌ	اِتِّنَاعًا

Manent tamen interdum, & accommodant sese vocali præcedenti; cui, si non sunt, fiunt homogeneæ, ut:

اِيْتَعَدَ	pro	اِوْتَعَدَ	اِيْتَسَرَ		
يَاتَعِدُ		يَوْتَعِدُ	يَاتَسِرُ	pro	يُيْتَسِرُ
مُوتَعِدٌ			مُوتَسِرٌ		مُيْتَسِرٌ
اِيتِعَادًا	pro	اِوْتِعَادًا	اِيتِسَارًا		

CAPUT OCTAVUM

De Quiescente Ain.

QUIESCENTIA Ain ab Arabibus vocantur Concava; suntque ea quæ habent mediam radicalem و vel ي; quæ literæ in prima, quarta, septima, octava, & decima Conjugatione

aut

aut excidunt, aut vocali sua amissa quiescunt; unde maximam in iis hæc verba habent irregularitatem. Paradigmata primæ Conjugationis sunt hujusmodi:

Concavum و.

PRÆTERITUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*		
Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	
قُلْنَ	قَالُوا	قَالَتَا	قَالَا	قَالَتْ	قَالَ	3
قُلْتُنَّ	قُلْتُمْ	قُلْتُمَا		قُلْتِ	قُلْتَ	2
قُلْنَا				قُلْتُ		1

FUTURUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*		
Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	Fœm.	Com. Masc.	
يَقُلْنَ	يَقُولُونَ	تَقُولَانِ	يَقُولَانِ	تَقُولُ	يَقُولُ	3
تَقُلْنَ	تَقُولُونَ	تَقُولَانِ		تَقُولِينَ	تَقُولُ	2
نَقُولُ				أَقُولُ		1

IMPERATIVUS.

Pluralis.		*Dualis.*	*Singularis.*	
Fœm.	Masc.	Com.	Fœm.	Masc.
قُلْنَ	قُولُوا	قُولَا	قُولِي	قُلْ

PAR-

PARTICIPIUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
قَائِلُونَ	قَائِلَانِ	قَائِلٌ
قَائِلَاتٌ	قَائِلَتَانِ	قَائِلَةٌ

INFINITIVUS.

قَوْلًا

Concavum ي.

PRÆTERITUM.

	Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
3	سَارُوا سِرْنَ	سَارَا سَارَتَا	سَارَ سَارَتْ
2	سِرْتُمْ سِرْتُنَّ	سِرْتُمَا	سِرْتَ سِرْتِ
1	سِرْنَا		سِرْتُ

FUTURUM.

	Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
3	يَسِرْنَ يَسِرُونَ	يَسِرَانِ تَسِرَانِ	يَسِيرُ تَسِيرُ
2	تَسِرْنَ تَسِرُونَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرُ تَسِيرِينَ
1	نَسِيرُ		أَسِيرُ

IMPERATIVUS.

Pluralis.		*Dualis.*	*Singularis.*	
Fœm.	Maſc.	Com.	Fœm.	Maſc.
سِرْنَ	سِيرُوا	سِيرَا	سِيرِي	سِرْ

PARTICIPIUM.

Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.
سَائِرَاتٌ	سَائِرُونَ	سَائِرَتَانِ	سَائِرَانِ	سَائِرَةٌ	سَائِرٌ

INFINITIVUS.

سَيْرًا

De Præterito.

In tertiis perſonis (excepta plurali fœm.) و & ي vocali ſua abjecta mutantur in ا quieſcens poſt phatha primæ radicalis, ut ſint pro

قَوَلُوا	قَوَلَا قَوَلَتَا	قَوَلَ قَوَلَتْ
سَيَرُوا	سَيَرَا سَيَرَتَا	سَيَرَ سَيَرَتْ

& ſic quoque cum media habet keſra vel damma, ut: خَافَ *timuit* pro خَوِفَ, طَالَ *longus fuit*, pro طَوُلَ, هَابَ *pavuit* pro هَيِبَ.

In

In reliquis ipsæ excidentes (juxta Canonem tertium general.) vocalem suam ad literam præcedentem, cujus vocalis perit, rejiciunt, immutatam quidem, si est kesra vel damma, ut:

خِفْتَ خِفْتِ خِفْتُ &c.	pro	خَوِفْتَ خَوِفْتِ خَوِفْتُ	خوفت pro خفت
طِلْتَ طِلْتِ طِلْتُ &c.	pro	طَوِلْتَ طَوِلْتِ طَوِلْتُ	طولت pro طلت
هِبْتَ هِبْتِ هِبْتُ &c.	pro	هَيِبْتَ هَيِبْتِ هَيِبْتُ	هيبت pro هبت

at mutatam, si est phatha; in damma quidem cum quiescens est و, ut:

قُلْتَ قُلْتِ قُلْتُ &c.	pro	قَوَلْتَ قَوَلْتِ قَوَلْتُ	قولت pro قلت

in kesra vero cum est ي, ut:

سِرْتَ سِرْتِ سِرْتُ &c.	pro	سَيَرْتَ سَيَرْتِ سَيَرْتُ	سيرت pro سرت

Itaque prima radicalis Concavorum ي in istis personis kesra perpetuo habet: nam formam فَعِلَ inveniri in iis non puto: at in concavis و, damma, a formis فَعُلَ & فَعَلَ; vel kesra a فَعِلَ.

De Futuro.

PENULTIMA radicis si in Præterito phatha habet,

bet, id hic quieſcentia و in damma, quieſcentia ي in keſra mutant, ut: يَسِيرُ, يَقُولُ; ſi keſra, in phatha, ut: يَهَابُ, يَخَافُ; ſi damma, id regulariter manet, ut: يَطُولُ. Rejicitur autem ea vocalis ad primam radicalem, ut ſecunda in ea quieſcat: quod fit absque ulla mutatione, ſi ſit damma vel keſra; at converſione quieſcentis in ا, ſi phatha; ut in exemplis allatis: ponuntur enim pro يَقْوُلُ, يَسْيِرُ, يَخْوَفُ, يَهْيَبُ, & يَطْوُلُ. At in plurali fœm. ob giezma literæ ſequentis (juxta Can. 3. general.) quieſcens excidit, diciturque يَقُلْنَ, يَسِرْنَ, يَخَفْنَ, pro يَقُولْنَ, يَسِيرْنَ, يَخَافْنَ; quod & eadem de cauſa in Apocope iis perſonis accidit, quarum tertia radicalis giezma recipit, ut:

لَمْ	يَقُلْ	تَقُلْ	أَقُلْ	نَقُلْ
	يَسِرْ	تَسِرْ	أَسِرْ	نَسِرْ
	يَخَفْ	تَخَفْ	أَخَفْ	نَخَفْ

De Imperativo.

Elif hic non præfigitur ob Canonem imperii: accipit enim prima vocalem ſecundæ, quæ quieſcit ex-

expreſſa; præterquam in Singulari Maſculino & Plurali Fœm. ubi excidit ob giezma tertiæ radicalis. Unde in Singul. Maſcul. cum ن Paragogico, quod tertiæ dat phatha, redit, ut: قُولَنَّ *dic*, سِيرَنَّ *vade*, خَافَنَّ *time*.

De Participio.

Hic ſecunda ob Elif quieſcens, quod primæ poſtponitur, cogitur ad motum (duæ enim quieſcentes concurrere nequeunt) a quo abhorrens in locum ſuum ſubſtituit hamza ſeu Elif mobile; quod ſecundum Canonem primum Elif in ء mutatur: itaque قَائِلٌ eſt pro قَاإِلٌ, & hoc pro قَاوِلٌ; سَائِرٌ pro سَاإِرٌ, & hoc pro سَايِرٌ.

De Infinitivo.

Infinitivus regularis eſt.

Paſſivum Concavi و.

PRÆTERITUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Com. Maſc.	Fœm.	Com. Maſc.	Fœm.	Com. Maſc.
قِيلْنَ	قِيلُوا	قِيلَتَا	قِيلَا	قِيلَتْ	قِيلَ
قِلْتُنَّ	قِلْتُمْ	قِلْتُمَا		قِلْتِ	قِلْتَ
قِلْنَا				قِلْتُ	

Fu-

FUTURUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
يُقَالُونَ يُقَلْنَ	يُقَالَانِ تُقَالَانِ	يُقَالُ تُقَالُ
تُقَالُونَ تُقَلْنَ	تُقَالَانِ	تُقَالُ تُقَالِينَ
نُقَالُ		أُقَالُ

PARTICIPIUM.

Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
مَقُولَاتٌ	مَقُولُونَ	مَقُولَانِ	مَقُولَتَانِ	مَقُولَةٌ	مَقُولٌ

Passivum Concavi ي.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
سِرْنَا سِرْتُمْ سِرْتُنَّ	سِرْنَا سِرْتُمَا	سِرْتُ سِرْتِ
سِرْنَا	سِرْتُمَا	سِرْتُ

FUTURUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
يُسَارُونَ يُسَرْنَ	يُسَارَانِ تُسَارَانِ	يُسَارُ تُسَارُ
تُسَارُونَ تُسَرْنَ	تُسَارَانِ	تُسَارُ تُسَارِينَ
نُسَارُ		أُسَارُ

PAR-

PARTICIPIUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.
مَسِيرَاتٌ	مَسِيرُونَ	مَسِيرَتَانِ	مَسِيرَانِ	مَسِيرَةٌ	مَسِيرٌ

De Præterito.

KESRA mediæ radicalis rejicitur ad primam, cujus vocalis perit; ut pro سَيِرَ fit سِيرَ, & pro قَوِلَ, قِيلَ Waw in Ie mutato, juxta Can. 2. generalem. Secundæ & primæ perſonæ Concavorum Ie coincidunt cum Activo, ſed ſenſu orationis facile diſtinguuntur.

De Futuro.

PHATHA mediæ radicalis ad primam retrocedente, و & ي mutantur in ا quieſcens, juxta Can. 2. gen. quo ا regulariter in Plur. Fœm. excidit: eſt itaque يُغَالُ pro يُغْوَلُ, يُسَارُ pro يُسْيَرُ.

De Participio.

DAMMA ſecundæ radicalis ad primam rejecto, و participiale (etſi quidam malunt radicale) excidit; quia duæ literæ ſimul in una vocali nequeunt quieſcere: eſtque مَغُولٌ pro مَغْوُولٌ: & ي

quieſcens non accommodat ſe more ſolito vocali præcedenti damma ; ſed contra, diſcriminis ergo, eam ſibi accommodat, vertitque in keſra, ut dicatur مَسِيرٌ, non مَسُورٌ, pro مَسْيُورٌ.

Reperies tamen etiam apud Auctores probatos, maxime apud Poëtas, participia hæc regulariter formata, potiſſimum in Concavis ي, ut: مَصُوْنٌ *cuſtoditus*, مَخْيُوْطٌ *conſutus*, مَكْيُوْلٌ *menſuratus*.

Similis eſt ratio Conjugationum quartæ, ſeptimæ, octavæ, & decimæ: in his enim و & ي moveri quoque nolunt, ſed abjecta vocali ſua, vel ad præcedentem rejecta, quieſcunt, expreſſæ ante vocalem, abjectæ ante gjezma, hoc modo:

ACTIVA.

	Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*	
4	إِقَالَةٌ	مُقِيلٌ	أَقِلْ	يُقِيلُ	أَقَالَ	
	إِسَارَةٌ	مُسِيرٌ	أَسِرْ	يُسِيرُ	أَسَارَ	
7	إِنْقِيَالٌ	مُنْقَالٌ	إِنْقَلْ	يَنْقَالُ	إِنْقَالَ	
	إِنْسِيَارٌ	مُنْسَارٌ	إِنْسَرْ	يَنْسَارُ	إِنْسَارَ	

إِقْتَالَ

8 اِفْتَالَ يَفْتَالُ اِفْتَلْ مُفْتَالٌ اِفْتِيَالًا
اِسْتَارَ يَسْتَارُ اِسْتَرْ مُسْتَارٌ اِسْتِيَارًا

10 اِسْتَغَالَ يَسْتَغِيلُ اِسْتَغِلْ مُسْتَغِيلٌ اِسْتِغَالَةً
اِسْتَسَارَ يَسْتَسِيرُ اِسْتَسِرْ مُسْتَسِيرٌ اِسْتِسَارَةً

Passivum.

4 أُفِيلَ يُفَالُ مُفَالٌ أُسِيرَ يُسَارُ مُسَارٌ
7 أُنْقِيلَ يُنْقَالُ مُنْقَالٌ أُنْسِيرَ يُنْسَارُ مُنْسَارٌ
8 أُقْتِيلَ يُقْتَالُ مُقْتَالٌ أُسْتِيرَ يُسْتَارُ مُسْتَارٌ
10 أُسْتُغِيلَ يُسْتَغَالُ مُسْتَغَالٌ أُسْتُسِيرَ يُسْتَسَارُ مُسْتَسَارٌ

Vides hic non differre Concava و a Concavis ي: & Participia quoque Paſſiva ſeptimæ & octavæ Conjugat. coincidere cum Activis: ſed uſus & circumſtantia textus ea diſcernunt. In Infinitivis quartæ & decimæ Conjugationis و & ي phatha ſuo ad præcedentem gjezmatam rejecto in Elif quieſcens mutantur; poſt quod ا illud quieſcens quod ad formationem Infinitivi ultimæ proponitur in اِنْصَارًا & اِسْتِنْصَارًا, excidit, ob cauſam in Participio

allatam; ſed ad compenſationem ejus, ة in fine accedit, diciturque اِفَالَةٌ pro اِقْوَالٌ, اِسْتِغَالَةٌ pro اِسْتِغْوَالٌ. Septimæ & octavæ Conjugationis Infinitivi mediam regulariter movent; ſed Concava و eam inſuper in ي mutant, ut patet in Paradigmate.

Reliquæ Conjugationes perfecte inflectuntur, ut:

قَوَّلَ يُقَوِّلُ قَوِّلْ مُقَوِّلٌ تَقْوِيلًا

قَاوَلَ يُقَاوِلُ قَاوِلْ مُقَاوِلٌ مُقَاوَلَةً

سَيَّرَ يُسَيِّرُ سَيِّرْ مُسَيِّرٌ تَسْيِيرًا

سَايَرَ يُسَايِرُ سَايِرْ مُسَايِرٌ مُسَايَرَةً

& ſic quoque اِبْيَضَّ, اِسْوَدَّ, تَقَاوَلَ, تَقَوَّلَ, & cæt.

Quin & verba quædam mediam و vel ي habentia, in primis illis Conjugationibus regulariter etiam inflecti reperies, ut:

عَوِرَ يَعْوَرُ اَعْوِرْ عَاوِرٌ *monoculus fuit.*

صَيَدَ يَصْيَدُ اُصْيُدْ صَائِدٌ *venatus eſt.*

& ſic quoque اَعْوَرَ اِنْعَوَرَ اِعْتَوَرَ اِسْتَعْوَرَ

اَصْيَدَ اِنْصَيَدَ اِصْطَيَدَ اِسْتَصْيَدَ

quæ-

quædam etiam in prima conjugatione imperfecta esse; in quarta vero, modo perfecta, modo imperfecta, ut:

رَاحَ *quievit.* / غَامَ *exhalavit.* } in افعل habet { أَرْوَحَ & أَرَاحَ / أَغْيَمَ & أَغَامَ

Sic concava و in decima Conjug. sæpissime perfecte etiam conjugantur, ut: اسْتَجَابَ & اسْتَجْوَبَ *exaudivit*, اسْتَصَابَ & اسْتَصْوَبَ *approbavit*, quin non nemo Grammaticorum id perpetuo ait liberum esse; quod non probo.

CAPUT NONUM

De verbo Quiescente ل.

QUIESCENTIA ل, hoc est, quæ ultimam radicalem habent و vel ي, defectiva proprie vocantur ab Arabum Grammaticis; & hoc modo flectuntur in prima Conjugatione.

Activum Defectivi و.

PRÆTERITUM.

Pluralis.			*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm. Com.	Masc.	Fœm. Com.	Masc.
غَزَوْنَ	غَزَوْا		غَزَتَا	غَزَوَا	غَزَتْ	غَزَا
غَزَوْتُنَّ	غَزَوْتُمْ		غَزَوْتُمَا		غَزَوْتِ	غَزَوْتَ
غَزَوْنَا					غَزَوْتُ	

FUTURUM.

Pluralis.			*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm. Com.	Masc.	Fœm Com.	Masc.
يَغْزُوْنَ	يَغْزُوْنَ		تَغْزُوَانِ	يَغْزُوَانِ	تَغْزِيْنَ	يَغْزُوْ
تَغْزُوْنَ	تَغْزُوْنَ		تَغْزُوَانِ			تَغْزُوْ
نَغْزُوْ					أَغْزُوْ	

IMPERATIVUS.

Pluralis.			*Dualis.*	*Singularis.*	
Fœm.	Com.	Masc.	Com.	Fœm.	Masc.
اُغْزُوْنَ	اُغْزُوْا		اُغْزُوَا	اُغْزِيْ	اُغْزُ

PARTICIPIUM.

Pluralis.			*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.		Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
غَازِيَاتٌ		غَازُوْنَ	غَازِيَانِ	غَازِيَتَانِ	غَازِيَةٌ	غَازٍ

IN-

Infinitivus.

غَزْوًا

Activum defectivi ي.

Præteritum.

Singularis.	*Dualis.*	*Pluralis.*
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
رَمَيْتُ رَمَيْتِ رَمَيْتَ	رَمَيْتُمَا رَمَيْتُمَا	رَمَيْتُنَّ رَمَيْتُمْ رَمَيْتُنَّ
رَمَيْتُ		رَمَيْنَا

Futurum.

Singularis.	*Dualis.*	*Pluralis.*
Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.	Fœm. Com. Masc.
تَرْمِي تَرْمِينَ تَرْمِي	تَرْمِيَانِ تَرْمِيَانِ	يَرْمِينَ يَرْمُونَ يَرْمِينَ
أَرْمِي	تَرْمِيَانِ	تَرْمِينَ تَرْمُونَ تَرْمِينَ
		نَرْمِي

Imperativus.

Singularis.	*Dualis.*	*Pluralis.*
Fœm. Masc.	Com.	Fœm. Masc.
إِرْمِي إِرْمِ	إِرْمِيَا	إِرْمِينَ إِرْمُوا

Par-

PARTICIPIUM.

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*	
Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.	Fœm.	Maſc.
رَامِيَاتٌ	رَامُونَ	رَامِيَتَانِ	رَامِيَانِ	رَامِيَةٌ	رَامٍ

INFINITIVUS.

رَمْيًا

De Præterito.

غَزَا *oppugnavit* eſt pro غَزَوَ, و in Elif quieſcens converſo, juxta Canonem tertium و; & رَمَى *projecit*, pro رَمَيَ, abjecta vocali ـَـ ي, quod quieſcit inſtar Elif, juxta Canonem tertium ي: & excidit utraque cum vocali ſua in tertia perſona fœmin. ſingularis ac dualis, & maſc. pluralis. Dicitur enim

غَزَتْ / رَمَتْ } pro { غَزَوَتْ / رَمَيَتْ

غَزَتَا / رَمَتَا } pro { غَزَوَتَا / رَمَيَتَا

غَزَوْا / رَمَوْا } pro { غَزَوُوا / رَمَيُوا

Cum media radicis habet damma, non mutatur و radicale, ut: سَرُوَ *potitus fuit:* cum vero keſra poſſidet, convertitur ubique in ي, ut: رَضِيَ, pro رَضِوَ, juxta Canon quintum و, ut: رَضِيَتْ رَضِيَتَا, pro

pro رَضِوْتَ رَضِوْتِ, juxta Can. 2. gen. At tunc etiam in tertia fœm. ſing. & dualis non excidit, ut: رَضِيَتْ رَضِيَتَا, سَرُوَتْ سَرُوَتَا : ſecus in Plurali maſculino, ubi dicitur سَرُوا, رَضُوا, juxta Canon. 1. ى & ي.

De Futuro.

ULTIMA radicalis, abjecto damma ſuo, quieſcit. Penultima, ſi in Præt. phatha habet, id hic (ut in Concavis) quieſcentia ى in damma, quieſcentia ي in keſra mutant, ut: يَغْزُى, يَرْمِي; ſed & ob gutturalem manet, ſicut in perfectis, ut: رَعَى يَرْعَى *pavit paſcet;* ſi damma, id regulariter manet, ut: يَسْرُى *noctu ibit*, quod flectitur ut يَغْزُى; ſi keſra, id in phatha mutatur, ut: يَرْضَى *gratum habebit:* ubi & pro و eſt ي inſtar Elif quieſcens, juxta poſterius membrum Canonis tertii ى; ponitur enim pro يَرْضَوُ flectiturque hoc modo:

يَرْضَوْنَ يَرْضَيْنَ	يَرْضَيَانِ تَرْضَيَانِ	يَرْضَي تَرْضَي
تَرْضَوْنَ تَرْضَيْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَي تَرْضَيْنَ
نَرْضَي		أَرْضَي

In plurali masculino, & singulari secundæ personæ fœminino, juxta Canonem primum و & ي, fit contractio, quæ aufert differentiam pluralis masc. a plur. fœm. cum penultima Futuri habet damma, ut patet in تَغْزُوْنَ & يَغْزُوْنَ; & singularis fœm. secundæ personæ, a plur. fœm. secundæ personæ, cum penultima possidet kesra vel phatha; ut in تَرْضَيْنَ & تَرْمِيْنَ.

Præpositis particulis giezmantibus, ultima radicalis non recipit giezma, sed excidit, & ي regulariter abjicitur hoc modo:

	Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*	
	يَغْزُوْا يَغْزُوْنَ	يَغْزُوَا تَغْزُوَا	يَغْزُ تَغْزُ	لَمْ
	تَغْزُوْا تَغْزُوْنَ	تَغْزُوَا	تَغْزُ تَغْزِي	
	نَغْزُ		أَغْزُ	

Et sic quoque لَمْ يَرْمِ & لَمْ يَرْضَ: sed interdum licet rarissime, manere ultimam reperies, di-

ci-

cique لَمْ يَرْضَ ,لَمْ يَرْمِ ,لَمْ يَغْزُ.

At cum particulæ phathantes præmittuntur, ultima regulariter recipit phatha, ut:

يَغْزُوَ	تَغْزُوَ	يَرْمِيَ	تَرْمِيَ
لَنْ تَغْزُوَ	لَنْ تَغْزِيَ	لَنْ تَرْمِيَ	لَنْ تَرْمِيَ
أَغْزُوَ		أَرْمِيَ	

&c.

Nisi penultima habeat phatha; tunc enim obstat Canon tertius ي, ut: لَنْ يَرْضَ لَنْ يَرْضَيَ تَرْضَيَ &c. Sic & و interdum manet quiescens post damma, sed rarissime, ut: لَنْ نَغْفُو *neutiquam condonabimus.*

De Imperativo.

Imperativus, ut in perfectis, fit a futuro giezmato, præfixo ا imperativo, ut: اِرْضَ ,اِرْمِ ,اُغْزُ: reditque cum Nun paragogico tertia radicalis abjecta in singulari masc. ut اِرْضَيَنَّ ,اِرْمِيَنَّ ,اُغْزُوَنَّ. In singul. fœminino & plur. masculino adhibetur contractio, eo prorsus modo quo in Futuro.

De Participio.

In ſingulari maſc. و finale poſt keſra mutatur in ي, juxta Canonem quintum و, fitque غَازِيٌ pro غَازِوٌ: & quia Ie finale poſt keſra nequit habere damma, juxta quartum Canonem ي, id abjicit, ejusque Nun ad præcedentem rejecto, ipſa etiam excidit, ut غَازٍ pro غَازِيٌ; ſicut eo amiſſo redit, ut: أَلْغَازِي pro أَلْغَازِيُ (nam articulum tollere Nun ultimæ vocalis poſt diſces:) Eadem eſt ratio defectivi ي, ut: رَامٍ pro رَامِيٌ, أَلرَّامِي pro أَلرَّامِيُ: & quia ي finale poſt keſra etiam reſpuit keſra, juxta eundem Canonem quartum, dicitur etiam in genitivo غَازٍ & رَامٍ pro غَازِيٍ & رَامِيٍ. At accuſativus eſt regularis, غَازِيًا *pugnantem*, رَامِيًا *projicientem*. In غَازِيَةٌ & رَامِيَةٌ redit ي abjectum; quia extra finem dictionis collocatur; & in غَازُونَ fit contractio, ut in Futuro.

De infinitivo.

Infinitivus eſt regularis.

De

De Passivo.

Passivi similis est ratio, ut:

Præteritum.

Defectivum ى	*Defectivum* و.
رُمِيَ رُمِيَتْ	غُزِيَ غُزِيَتْ
رُمِيتَ رُمِيتِ	غُزِيتَ غُزِيتِ
رُمِيتُ	غُزِيتُ
&c.	&c.

Futurum.

يُرْمَى تُرْمَى	يُغْزَى تُغْزَى
تُرْمَى تُرْمَيْنَ	تُغْزَى تُغْزَيْنَ
أُرْمَى	أُغْزَى
&c.	&c.

Participium.

مَرْمِيٌّ مَرْمِيَّةٌ	مَغْزُوٌّ مَغْزُوَّةٌ
&c.	&c.

غُزِيَ eſt pro غُزِوَ juxta Canonem quintum و. in يُغْزَي mutatur و in ي quieſcens inſtar Elif, juxta tertium Canonem و. يُرْمَي autem eſt pro يُرْمَيُ, ſecundum tertium Canonem ي مَغْزُوٌّ eſt pro مَغْزُوٌ per contractionem : & مَرْمِيٌّ pro مَرْمُوٌ, juxta quintum Canonem ي.

Atque hujus Conjugationis normam derivativæ omnes ſequuntur, ut:

PASSIVUM.		ACTIVUM.	
Futurum.	*Præter.*	*Futurum.*	*Præter.*
يُغَزَّي	غُزِّيَ	يُغَزِّي	غَزَّي
يُغَازَي	غُوزِيَ	يُغَازِي	غَازَي
يُغْزَي	أُغْزِيَ	يُغْزِي	أَغْزَي
يَتَغَزَّي	تُوغُزِّيَ	يَتَغَزَّي	تَغَزَّي
يَنْغَزِي	أُنْغُزِيَ	يَنْغَزِي	انْغَزِي
يُغْتَزَي	أُغْتُزِيَ	يَغْتَزِي	اغْتَزَي
يُسْتَغْزَي	أُسْتُغْزِيَ	يَسْتَغْزِي	اسْتَغْزَي

PAS-

PASSIVUM.		ACTIVUM.	
Futurum.	*Præter.*	*Futurum.*	*Præter.*
يُرْمَى	رُمِيَ	يَرْمِي	رَمَى
يُرَامَى	رُومِيَ	يُرَامِي	رَامَى
يُرْمَى	أُرْمِيَ	يُرْمِي	أَرْمَى
يُتَرَمَّى	تُرُمِّيَ	يَتَرَمَّى	تَرَمَّى
يُرْتَمَى	أُرْتُمِيَ	يَرْتَمِي	ٱرْتَمَى
يُسْتَرْمَى	أُسْتُرْمِيَ	يَسْتَرْمِي	ٱسْتَرْمَى

Et sic in cæteris Conjugationibus & temporibus primæ Conjugationis regulæ observantur: solumque notandum est, ي illud quod in præteritis Defectivi و ponitur loco و, juxta posterius membrum Canonis tertii و, in primis & secundis personis manere, & diphthongescere cum phatha, dicique, أَغْزَى أَغْزَيْتَ أَغْزَيْتِ &c. secus atque in prima Conjugatione, ubi redit و.

CA-

CAPUT DECIMUM

De Verbo dupliciter imperfecto.

VERBA dupliciter imperfecta, ſimpliciter imperfecta per omnia ſequuntur. Claſſes autem eorum duæ ſunt; quarum prima continet ea quæ hamzata ſunt & ſimul quieſcentia: quorum quatuor ſunt ſpecies.

1. Hamzatum Fe & quieſcens Ain, ut: آبَ *reverſus eſt*; quod conjugatur ſicuti أَثَرَ & قَالَ, ut:

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
أَوْبًا	آئِبٌ	أُبْ	يَؤُوبُ	آبَ

2. Hamzatum Lam & quieſcens Ain, ut: سَاءَ *contriſtavit*, جَاءَ *venit*. quorum illud conjugatur ut قَالَ & هَنَأَ; hoc ut سَارَ & هَنَأَ: exempli gratia:

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
سَوَاءً	سَائِءٌ	سُؤْ	يَسُوءُ	سَاءَ
جَيْئَةً & مَجِيًّا	جَائِءٌ	جِئْ	يَجِيءُ	جَاءَ

3. Ham-

3. Hamzatum Fe & quiescens Lam, ut: أَتَـــي *venit*; quod conjugatur sicut رَمَـــي & أَنَـــرَ, ut:

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Prat.*
أَتَـــي	يَـــأْتِـــي	إِيْـــتِ	آتٍ	إِتْـــيَـــا

Dicitur tamen & تِـهْ in Imperativi sing. masculino.

4. Hamzatum Ain & quiescens Lam, ut: نَـــأَي *recessit*; quod conjugatur sicut سَـــأَل & رَمَـــي, ut:

Part.	*Imp.*	*Fut.*	*Prat.*
نَـــآءٍ	نَـــأْ	يَـــنْـــأَي	نَـــأَي

Phatha penultimæ manet in Futuro & Imperativo, quia Elif est litera gutturalis. Et sic quoque regulariter conjugaretur رَأَي *vidit*: sed ob frequentem usum hamza abjicit, vocali ejus ad præcedentem rejecta, quoties ر giezma habet; ideoque in Futuro & Imperativo primæ Conjugationis sic habet:

FUTURUM.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
يَرَوْنَ يَرَيْنَ	يَرَيَانِ تَرَيَانِ	يَرَي تَرَي
تَرَوْنَ تَرَيْنَ	تَرَيَانِ	تَرَي تَرَيْنَ
نَرَي		أَرَي

pro يَرْأَي تَرْأَي, &c; ſicuti & apud Poëtas interdum, verſu id exigente, occurrit.

IMPERATIVUS.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
رَوْا رَيْنَ	رَيَا	رَ رَهْ رَيْ vel

vel cum Nun paragogico,

رَيَنَّ رَيِنَّ | رَيَانِّ | رَوُنَّ رَيْنَانِّ

Invenitur tamen etiam non raro regulariter formatus, ut: ارْأَ ارْأَيْ, &c.

Et in tota Conjugatione quarta أَفْعَلَ, ut:

PRÆTERITUM.

أَرَي أَرَتْ أَرَيْتُ أَرَيْتِ أَرَيْنَا

Fu-

Futurum.

يُرِي تُرِي تُرِي تُرِيَانِ تُرِينَ أُرِي &c.

Imperativus.

Pluralis.	*Dualis.*	*Singularis.*
أَرُوا أَرِينَ	أَرِيَا	أَرِ أَرِي

& cum Nun paragogico,

أَرِيَنَّ أَرِنَّ	أَرِيَانِّ	أَرُنَّ أَرِينَانِّ

Participium.

مُرٍ مُرِيَةٌ | مُرِيَانِ مُرِيَتَانِ | مُرُونَ مُرِيَاتٌ

Infinitivus.

إِرَاءٌ vel إِرَاءَةٌ aut إِرِيَةٌ

Quin reliqua etiam verba omnia hujus ordinis, in Conjugatione hac quarta, hamza etiam posse abjicere doctissimi tradunt Grammatici, ac proinde dici non solum أَنْبَأَ يُنْبِئُ مُنْبِئٌ; sed & أَنَا يُنِي مُنٍ.

Cum ر giezma non habet, regulariter conjugatur رَأَّي, nec amittit hamza, ut:

PRÆTERITUM.

رَأَّي رَأَّتْ رَأَّيْتَ رَأَّيْتِ رَأَّيْتُ

PARTICIPIUM.

رَآءٍ رَاءِيَةٌ | رَاءِيَانِ رَاءِيَتَانِ &c.

INFINITIVUS.

رَأَّيٌ

Et sic quoque in Participio Passivi est مَرْءِيٌّ ut مَرْمِيٌّ; licet ر habeat giezma.

Secunda verborum dupliciter imperfectorum classis continet dupliciter quiescentia, quæ ab Arabibus vocantur *Involuta*; suntque duum generum, Separata & Conjuncta. Involutum separatum est quod quiescit prima & ultima, ut: وَقَي *custodivit*, وَجِيَ (*ungulam attritam habuit* (*equus* scilicet) quorum illud flectitur ut وَعَدَ & رَمَى, hoc

hoc vero ut وَجِلَ & رَضِيَ; exempli gratia:

Part. Imp.	*Fut.*	*Præt.*	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
وَقٍ	يَقِي	وَقَى	وَاقٍ	قِهْ vel قِ	يَقِي	وَقَى
وَاجٍ	إِيْجَ	يَوْجَى	وَجِيَ			

Imperativus قِ in reliquis-perſonis reſumit ي, adhibita tamen contractione in ſingul. & plural. maſcul. ut:

Pluralis.		*Dualis.*		*Singularis.*
قِينَ	قُوا	قِيَا		قِ قِي

Sic cum ن paragogico in ſingul. maſcul. قِيَنَّ dicitur.

Involutum conjunctum, quod quieſcit media & ultima, ut: شَوِيَ *aſſavit*, قَوِيَ *valuit*, حَيِيَ *vixit*: quæ perfecte conjugantur quoad mediam, at imperfecte quoad ultimam; شَوِيَ quidem ſicut رَمَى; قَوِيَ vero & حَيِيَ ſicut رَضِيَ, ut:

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
شَوَى	شَاوٍ	اِشْوِ	يَشْوِي	شَوَى
قَوِيَ				

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
قُوِيَ	يَقْوَى	اِقْوَ	قَاوٍ	قَوَّةٌ
حُبِيَ	يَحْبَا	اِحْيَ	حَايٍ	حَيَّةٌ

Infinitivus شَبًّا eſt pro شَوْيًا ſecundum Canonem tertium و & ي; & قَوَّةٌ pro قُوْوَةٌ juxta Canonem de ſecunda ſyllabæ mixtæ litera: eſt autem قُوِيَ pro قُوِوَ, و ultimo, juxta Canonem quintum و, ob keſra præcedens in ي converſo; unde deſinit ultimam penultimæ ſimilem habere, & Surdum eſſe. Sicuti contra, حُبِيَ convertens و finale in ي juxta eundem Canonem, accipit ultimam penultimæ ſimilem, unde & more Surdi contractionem non raro patitur: dicitur enim in Præterito حُبِيَ & حَيَّ; quanquam nonnulli, keſra penultimo ad primam rejecto, malunt حِيَّ dicere: & in Futuro يَحْبَا (ubi ي inſtar Elif quieſcens, in quod و converſum erat juxta Canonem tertium و, in ا quieſcens mutatur ob ي præcedens, juxta Canonem tertium ي) & يَحَيُّ. Pro Participio حَايٍ uſitatius eſt adjectivum حَيٌّ *vivus*. In Infinitivo و radicale, ſua vocali abjecta, quie-

quiescit instar Elif: quod particulare est, & de eo Can. secund. و & ي vide.

Sic in reliquis quoque Conjugationibus hæc verba analogiam quiescentium ultima sequuntur. Sed حيي in decima Conjugat. ي prius interdum abjicit, vocali ejus ad præcedentem rejecta: dicitur enim:

اِسْتَحْيَا يَسْتَحْيِي اِسْتَحْيِ مُسْتَحْيٍ اِسْتِحْيَاءً

اِسْتَحَى يَسْتَحِي اِسْتَحِ مُسْتَحٍ اِسْتِحَاءً &

Verba tripliciter imperfecta pauciſſima reperiuntur: ſuntque hamzata Fe & Involuta conjuncta, ut: أَوِيَ *recepit*; vel hamzata Ain & Involuta ſeparata, ut: وَأَيَ *ſtetit promiſſis*; quarum illud conjugatur ut شَوِيَ & أَنِسَ, hoc ut وَقِيَ & سَأَلَ, ut:

Inf.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
أَيًّا	آوٍ	إِوْ	يَأْوِي	أَوِيَ
وَأْيًا	وَاءٍ	اِ & اِهْ	يَأْيِي	وَأَيَ

Verba tribus radicalibus aut primis duabus quiescentia nulla dantur. Itaque hæc de Imperfectis, & de verbis in universum sufficiant.

FINIS LIBRI SECUNDI.

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ

LIBER TERTIUS

DE

NOMINE.

In Nomine consideranda sunt Qualitas, Species, Forma, Genus, Motio; Numerus, Casus, Declinatio, & Comparatio.

CAPUT PRIMUM

De Qualitate.

QUALITATE Nomen aliud est Substantivum, idque Proprium, ut: محمد *Muhammed*, مكة *Mecca*, جيحون *Oxus fluv.* aut Appellativum, ut: نبي *pro-*

pheta, مَدِينَةٌ *civitas*, نَهْرٌ *fluvius*: vel Adjectivum, ut: صَغِيرٌ *parvus*, أَبْيَضُ *albus*

Quorum Proprium natura sua restrictum & determinatum est: Appellativum vero & Adjectiva late patentia & vaga; sed restringuntur præfixo Articulo أَلْ ὁ ἡ τὸ, ut: أَلنَّبِيُّ ὁ προφήτης, أَلْمَدِينَةُ ἡ πόλις, أَلصَّغِيرُ ὁ μικρὸς, أَلْأَبْيَضُ ὁ λευκὸς.

Cujus Articuli literam ل ante solarem inter pronunciandum perire, solari in compensationem ejus duplicata, dictum est Cap. 4. libri primi: ا autem ejus unionis esse, vocalemque suam phatha in fluxu sententiæ abjicere, & consonam sequentem cum præcedentis dictionis aut literæ servilis vocali unire, constat ex ejusdem libri Capite quinto.

Appellativum autem restringitur quoque constructione, seu regimine genitivi; separati quidem, ut in عَبْدُ ٱللَّهِ *servus Dei*; conjuncti vero, ut: عَبْدُهُ *servus ejus*, unde Articulum tunc non admittit: sicuti nec unquam Proprium, quippe natura sua determinatum. Multa tamen virorum nomina ex appellativis facta possident Articulum, sed ut essentialem, non ut accessorium; ex. gr. أَلْخَلِيلُ, أَلْقَاسِمُ: quæ tamen & brevitatis causa interdum eum amittunt. Sic & Par-

ticularum quarundam compositionem Articulus post dicetur ingredi.

CAPUT SECUNDUM

De Specie. forma

SPECIES duplex est, Primitiva & Derivativa: Nomen Primitivum est quod non derivatur aliunde, ut: رَأْسٌ *caput*, لَحْمٌ *caro*: Derivativum vero quod ab alio derivatur; estque Verbale vel Nominale. Verbale est quod derivatur a Verbo: qualia fere sunt Adjectiva, ut: عَظِيمٌ *magnus*, ab عَظُمَ *magnus fuit*, صَغِيرٌ *parvus*, a صَغُرَ *parvus fuit*; أَصْفَرُ *flavus*, a صَفُرَ *flavus fuit*; طَيِّبٌ *bonus*, a طَابَ *bonus fuit*; نَاصِرٌ *adjuvans*, a نَصَرَ *adjuvit*, atque sic reliqua Participia adjective accepta: & substantiva significantia Actorem, Locum vel Tempus actionis, Instrumentum actionis, aut denique Actionem ipsam.

Nombres adjetivos. El nº adjº sirve para añadir algº designacion ser por la idea de su natª una cualidad comun á cerca de dif.te natª no designa por si ningun ser y asi necesita estar reunº á un nombre expreso [illegible]

Adjetivos derivados de los verbos: se distinguen [illegible] el nombre de agente llamado en arº [illegible] y el de paciente llamº en arº [illegible] Se clasifican bajo esta [illegible] de nomº mas bien por [illegible] de la voz subjª ú objª [illegible] la del verbo á quien deben [illegible] el que está de pie, es nº de agte aunque designº neutro, [illegible] del verbo [illegible] en la voz subjª y [illegible] ordenº es nº de agte aunque [illegible] es pasival [illegible] en la voz subjª [illegible] todos los verbos [illegible] un nº de agte derivado de la voz activa y otro de pacte derivado de la objª [illegible] verdad adjº verbal y cuya signifª es siempre conforme á la del verbo [illegible] van como [illegible] escrito de [illegible] escribir [illegible] escrito de [illegible] Estos adjº tienen en cada forma la suya partª [illegible] del [illegible] Los adjetivos [illegible] á los verbos [illegible] llamados [illegible] derivados del trilº primº como [illegible] Pertenecen por [illegible] verbos [illegible] bello de [illegible] ser bello [illegible] mas [illegible] nombre llamado [illegible]

LOCUS ~~voce significantur~~, ut: مَكْتَبٌ *locus & tempus scriptionis*, مَجْلِسٌ *locus & tempus sessionis*: fiuntque in prima triliteri Conjugatione a Futuro activo, م pro اتين posito, & vocali penultima manente, cum est phatha, ut: مَشْغَلٌ *locus & tempus laboris*, a يَشْغَلُ; vel kesra, ut: مَضْرِبٌ *locus & tempus verberationis*, a يَضْرِبُ; مَبِيعٌ *locus & tempus emptionis*, a يَبِيعُ: at in phatha converso, cum est damma, ut: مَدْخَلٌ *locus & tempus introitus*, a يَدْخُلُ; مَقَامٌ *locus & tempus stationis*, a يَقُومُ. Duodecim tamen hæc nomina damma in kesra mutant,

مَشْرِقٌ

مَشْرِقٌ	*locus ortus, Oriens.*	مَنْخِرٌ	*locus ſpirationis,* id eſt, *nares.*
مَغْرِبٌ	*locus occaſus, Occidens.*	مَنْسِكٌ	*locus ſacrificandi.*
مَرْفِقٌ	*locus innitendi cubito.*	مَطْلِعٌ	*locus aſcenſus.*
مَنْبِتٌ	*locus cretionis herbarum.*	مَفْرِقٌ	*locus ſeparationis capillorum.*
مَسْقِطٌ	*locus caſus.*	مَسْكِنٌ	*locus habitationis.*
مَحْزِرٌ	*locus jugulandi camelum.*	مَسْجِدٌ	*locus adorationis.*

Quorum poſtrema quinque etiam regulariter cum phatha ſcribuntur: quod &, ex ſententia quorundam, primis etiam ſex accidere poteſt. Septimum quoque interdum irregulariter kesra ſub م habet, & مِنْخَرٌ effertur.

Si autem verbum eſt ſimile و, penultima perpetuo kesra habet, & و, ſi abjectum eſt, redit, ut: مَوْضِعٌ *locus & tempus poſitionis*, a يَضَعُ; مَوْعِدٌ *locus, & tempus promiſſionis*, a يَعِدُ; مَوْجِهٌ *locus & tempus eundi*, a يَوْجَهُ, ſi vero eſt Defectivum, penultima perpetuo habet phatha, ut: مَرْمًى (pro مَرْمَيٌ ſecundum Canon. tertium

Nomen Actoris.

ACTOREM significant Participia activa, substantive accepta, ut: نَاصِرٌ *adjutor*, مَالِكٌ *rex, dominator*, قَاعِدٌ *sessor*, &c.

Nomen Loci & Temporis actionis.

LOCUS & Tempus actionis eadem nominis voce significantur, ut: مَكْتَبٌ *locus & tempus scriptionis*, مَجْلِسٌ *locus & tempus sessionis*: fiuntque in prima triliteri Conjugatione a Futuro activo, ي pro ا positio, & vocali penultima manente, cum est phatha, ut: مَشْغَلٌ *locus & tempus laboris*, a يَشْغَلُ; vel kesra, ut: مَضْرِبٌ *locus & tempus verberationis*, a يَضْرِبُ; مَبِيعٌ *locus & tempus emptionis*, a يَبِيعُ: at in phatha conversо, cum est damma, ut: مَدْخَلٌ *locus & tempus introitus*, a يَدْخُلُ; مَقَامٌ *locus & tempus stationis*, a يَقُومُ. Duodecim tamen hæc nomina damma in kesra mutant,

مَشْرِقٌ

cametum. *nis.*

Quorum poſtrema quinque etiam regulariter cum phatha ſcribuntur: quod &, ex ſententia quorundam, primis etiam ſex accidere poteſt. Septimum quoque interdum irregulariter kesra ſub م habet, & مِنْخَرٌ effertur.

Si autem verbum eſt ſimile و, penultima perpetuo kesra habet, & و, ſi abjectum eſt, redit, ut: مَوْضِعٌ *locus & tempus poſitionis*, a يَضَعُ; مَوْعِدٌ *locus, & tempus promiſſionis*, a يَعِدُ; مَوْجِهٌ *locus & tempus eundi*, a يَوْجُهُ, ſi vero eſt Defectivum, penultima perpetuo habet phatha, ut: مَرْمًى (pro مَرْمَيٌ ſecundum Canon. tertium

ي يَدْعُو de مَدْعًى) *locus & tempus projectionis*, a يَرْمِي; مَدْعًى *locus & tempus vocationis*, a يَدْعُو; مَرْضًى *locus & tempus complacentiæ*, a يَرْضَى: a يَاوِي tamen reperitur مَاوًى, & cum kesra مَاوٍ pro مَاوِيٌ (juxta Canonem quintum ي) *locus & tempus mansionis*.

Assumitur interdum in Locorum nominibus ة in fine, ut: مَقْبَرَةٌ *locus sepelitionis, cœmiterium*, a يَقْبَرُ; مَشْرَقَةٌ *locus ortus, Oriens*, a يَشْرَقُ, ac tum penultima radicalis subinde damma habet, ut: مَقْبُرَةٌ, مَشْرُقَةٌ; a يَظُنُّ autem, *existimat*, fit مَظِنَّةٌ cum kesra, *locus existimationis*.

In Verbis autem quadriliteris & Conjugationibus omnibus derivativis, formatur Nomen Loci & Temporis a Futur. passivo, posito م pro اتين; ita ut omnino conveniat cum Participio passivo, ut: مُحْزَنٌ *locus & tempus contristationis*, a يُحْزَنُ; مُقَامٌ *locus & tempus constitutionis*, a يُقَامُ: sic مُنْقَطَعٌ *locus & tempus abscissionis*, مُدَحْرَجٌ *locus & tempus volutationis*, مُحْرَنْجَمٌ *locus & tempus tumultuationis*.

No-

Nomen Instrumenti.

NOMEN Instrumenti fit præposito م cum kesra; estque formæ مِنْفَعَلٌ vel مِنْفَعَلٌ aut مِنْفَعَلٌ, ut: مِفْتَاحٌ *quo quid aperitur, clavis*, a فَتَحَ *aperuit*; مِحْلَبٌ *mulctra*, ab حَلَبَ *mulsit*; مِكْنَسَةٌ *verriculum*, a كَنَسَ *verrit*. Sed مِنْخَلٌ *cribrum*, a نَخَلَ *cribravit*, habet damma super م & media radicali; ut & مُدُقٌّ (contracte pro مُدَقِّقٌ) *instrumentum quo contunduntur vestes*, a دَقَّ *contudit*. Dicitur tamen etiam regulariter مِدَقٌّ & مِدَقَّةٌ. His adjungunt etiam مِدْهَنٌ *vasculum in quo asservatur unguentum*, مُسْعُطٌ *vasculum in quo asservatur medicina caput purgans*, مُكْحُلَةٌ *vasculum in quo asservatur stibium*, & nonnulli etiam مُخْرُضَةٌ (pro quo tamen doctissimi Grammatici مِخْرَضَةٌ scribunt) *clavæ theca*. Sed hæc mihi non videntur actionum significare instrumenta: nulla certe ratione hoc postremum, quod ne verbale quidem est.

Nº 18) Segun Sacy, el nombre de accion es un nombre abstracto que designa la manera de ser expresada por el verbo que le sirve de raiz sin relacion á objeto ni subjeto ni circunstancia del tiempo pasado, presente ni futuro. (·) ~~Se ...~~

22

Nomen actionis.

(·) Se llama en arabe اسم الفعل ó principio. اسم حدث ó de acontecimiento.

ACTIONEM ipsam significat Infinitivus, reliquorum Nominum more Casibus variabilis, ut: ضَرْبٌ *verberatio*, إِحْزَانٌ *contristatio*, تَصَارُعٌ *colluctatio*, إِسْتِخْرَاجٌ *eductio*, &c. quin proprie nihil aliud est Infinitivus quam Nomen verbale adverbiascens, quod elegantiæ, & significationis intendendæ causa Verbo apponitur. ×× Los hay pues de tantas formas como infinitivos. Vease sobre los nombres de accion los nombres de los nº 61 á 67.

إِحْزَانٌ ضَرْبٌ تَكَاتُبٌ تَصَارُعٌ إِسْتِغْفَارٌ

esta razon es impt.

Nomen Vicis.

Del nombre de accion ó de unidad

AB Infinitivo autem non terminato ة formatur etiam Nomen ة terminatum significans actionem unam & solitariam, ac repudians proinde Adjectivum وَاحِدَةٌ *una*; vocaturque ab Arabibus اسم المرة id est Nomen Vicis aut unitatis. Et est a triliteris primæ Conjug. perpetuo formæ نَصْرَةٌ فَعْلَةٌ, ut: ضَرْبَةٌ *una sola verberatio*, قَعْدَةٌ *una sola sessio*, قَوْمَةٌ *una sola statio*; ×× quorum Infinitivi sunt ضَرْبًا, قُعُودًا, قَوْمًا: a quadriliteris vero & Conjugationibus derivativis, ejusdem formæ cum Infinitivo apposito solum ة, ut: دِحْرَاجَةٌ *una sola volutatio*, إِحْزَانَةٌ *una sola contristatio*; إِسْتِخْرَاجَةٌ *una sola eductio*.

نَصْرَةٌ قَوْمَةٌ سَيْرَةٌ

دِحْرَاجَةٌ إِحْزَانَةٌ إِسْتِغْفَارَةٌ

×× Etiam de la forma نَصْرَةٌ como شُرْبَةٌ una sola accion de beber, un sorbo.

ctio, ab Infinitivis دِحْرَاجًا, إِحْزَانًا, إِسْتِخْرَاجًا, & sic quoque a duobus hisce Infinitivis primæ Conjugationis triliteræ إِتْيَانًا & لِقَآءً fiunt إِتْيَانَةٌ *unus solus accessus*, لِقَاءَةٌ *unus solus occursus*; non أَتْيَةٌ; لَقْيَةٌ. Ex gr. ضَرَبْتُهُ ضَرْبَةً *verberavi eum verberatione una*, seu *verberando semel*, vel *semel eum verberavi*: قَعَدْتُّ قَعْدَةً *sedi sessione una*, *semel sedi*: at ضَرَبْتُهُ ضَرْبًا est *verberavi eum verberando*, قَعَدْتُّ قُعُودًا *sedi sedendo*, indeterminate. Cum autem Infinitivus terminatur ة, non formatur ab eo Nomen vicis; sed ut unitas actionis significetur, adjicitur ei Adjectivum وَاحِدَةٌ, ut: رَحْمَةٌ وَاحِدَةٌ *una sola miserescentia*, إِقَامَةٌ وَاحِدَةٌ *una sola constitutio*.

Simili prorsus modo formatur Nomen Specificationis, ut ajunt Arabes, id est, quo specificatur seu determinatur actio generalis; (ut cum dicimus: Hic excellit scriptione, seu in scriptura, vel cum scribit, ubi excellere determinatur & specificatur vocabulo actionis, scriptione scilicet) fit enim additione literæ ة ad Infinitivum destitutum ة, nec in quadriliteris & Conjugationibus derivativis differt a nomi-

ne vicis, ut: هُوَ حَسَنٌ اِسْتِخْرَاجَةً *nus eſt eductione*, ſeu, *in eductione*: ſed in primæ Conjugationis prima radicalis perpetu keſra, & eſt formæ نِصْرَةٌ, ut: هُوَ حَسَنٌ ضَرْبَةً *ipſe bonus eſt verberatione*, ſeu, *in verbe* هُوَ حَسَنٌ قَعْدَةً *ipſe bonus eſt ſeſſione ſeſſione*. Apud Poëtas tamen hanc formam interdum cum præcedente نَصْرٌ confundi videas, ut مِنْصَرٌ formam inſtrumenti cum مِنْصَرٌ forma Loci & Temporis.

Derivativum Nominale eſt quod derivatur ab alio nomine: eſtque poſſeſſivum, Diminutivum, Augmentativum, & Locale.

Poſſeſſivum.

POSSESSIVUM eſt Nomen Adjectivum ſignificans poſſeſſionem & formatur a quovis Subſtantivo adjectione يٌ ut: اِنْسَانٌ *homo*, اِنْسَانِيٌّ *humanus*; اَرْضٌ *terra*, اَرْضِيٌّ *terrenus*; ſed ة terminata id abjiciunt, ut: مَائِدَةٌ *menſa*, مَائِدِيٌّ *menſalis*: حُبْلَى *gravida mulier*, حُبْلِيٌّ *ad*

gravidam pertinens; ي tamen interdum in ة mutatur, ut dicatur حُبْلَوِيٌّ. A propriis regionum Nominibus formata sæpe fiunt substantiva, & Gentilia vocantur, ut: أَلشَّامُ *Syria*, أَلشَّامِيُّ *Syriacus* & *Syrus*; مِصْرُ *Ægyptus*, مِصْرِيٌّ *Ægyptiacus* & *Ægyptius*: اِفْرِيقِيَةُ *Africa*, اِفْرِيقِيٌّ *Africanus* & *Afer*, ubi & ي cum perit, quod in terminatis per ةٌ perpetuum est.

Diminutivum.

DIMINUTIVUM significat diminutionem sui primitivi; estque in triliteris formæ فُعَيْلٌ, in quadriliteris فُعَيْعِلٌ, ut: عُبَيْدٌ *servulus*, ab عَبْدٌ *servus*; قُمَيْرٌ *lunula*; a قَمَرٌ *luna*; ضُرَيْبٌ *lente & perfunctorie verberans*, a ضَارِبٌ *verberans*; جُعَيْفِرٌ *rivulus*; a جَعْفَرٌ *rivus*, عُصَيْفِيرٌ *passerculus*, ab عُصْفُورٌ *passer*.

Augmentativum.

Augmentativum intendit significationem sui primi

ne vicis, ut: هُوَ حَسَنٌ اِسْتِخْرَاجَةً *ipse bonus est eductione*, seu, *in eductione*: sed in triliteris primæ Conjugationis prima radicalis perpetuo habet kesra, & est formæ ضِرْبَةٌ, ut: هُوَ حَسَنٌ ضِرْبَةً *ipse bonus est verberatione*, seu, *in verberatione*; هُوَ حَسَنٌ قِعْدَةً *ipse bonus est sessione*, seu *in sessione*. Apud Poëtas tamen hanc formam interdum cum præcedente ضَرْبَةٌ confundi videas, ut مِنْضَرٌ formam instrumenti cum مِنْضَرٌ forma Loci & Temporis.

Derivativum Nominale est quod derivatur ab alio nomine: estque possessivum, Diminutivum, Augmentativum, & Locale.

Possessivum.

POSSESSIVUM est Nomen Adjectivum significans possessionem & formatur a quovis Substantivo adjectione يٌ ut: اِنْسَانٌ *homo*, اِنْسَانِيٌّ *humanus*; اَرْضٌ *terra*, اَرْضِيٌّ *terrenus*; sed ة terminata id abjiciunt, ut: مَائِدَةٌ *mensa*, مَائِدِيٌّ *mensalis*: حُبْلَى *gravida mulier*, حِبْلِيٌّ *ad*

avidam pertinens; ي tamen interdum in و mu-
tur, ut dicatur حَنْبَلِيٌّ. A propriis regio-
um Nominibus formata sæpe fiunt substantiva, &
entilia vocantur, ut: أَلشَّامُ *Syria*, أَلشَّامِيُّ
riacus & *Syrus*; مِصْرُ *Ægyptus*, مِصْرِيٌّ
Egyptiacus & *Ægyptius*: أُفْرِيقِيَةُ *Africa*,
أُفْرِيقِيٌّ *Africanus* & *Afer*, ubi & ي cum ة
perit, quod in terminatis per يَةٌ perpetuum est.

Diminutivum.

DIMINUTIVUM significat diminutionem sui primitivi; estque in triliteris formæ نُصَيْرٌ, in quadriliteris قُمَيْطِرٌ, ut: عُبَيْدٌ *servulus*, ab عَبْدٌ *servus*; قُمَيْرٌ *lunula*; a قَمَرٌ *luna*; ضُرَيْبٌ *lente & perfunctorie verberans*, a ضَارِبٌ *verberans*; جُعَيْفِرٌ *rivulus*; a جَعْفَرٌ *rivus*, عُصَيْفِيرٌ *passerculus*, ab عُصْفُورٌ *passer*.

Augmentativum.

Augmentativum intendit significationem sui pri-

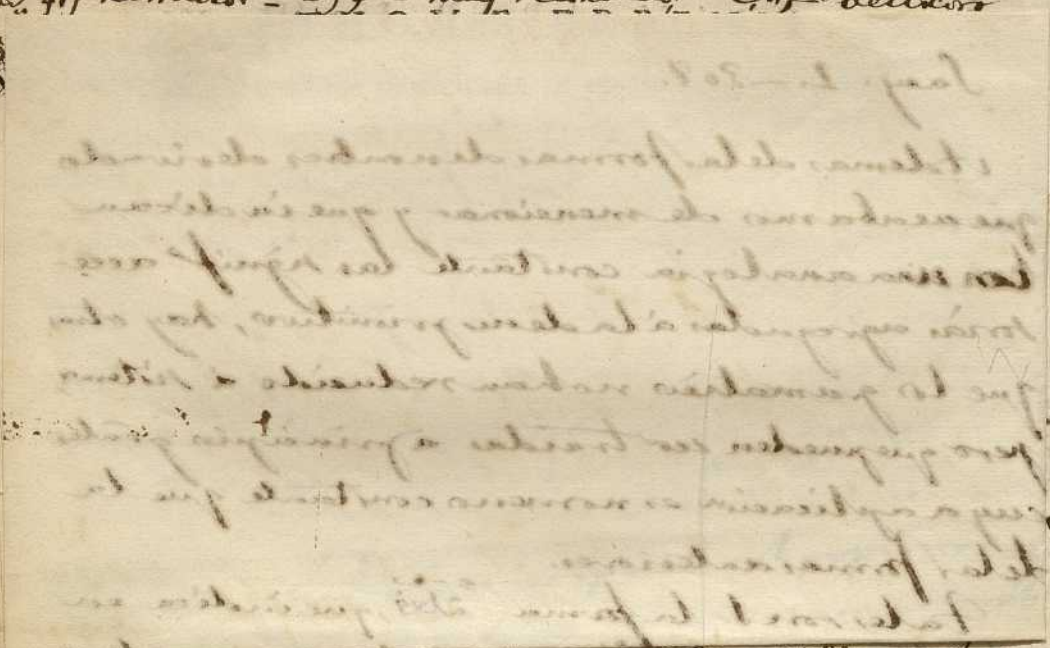

LOCALE denotat locum ſui primitivi: eſtque Collectivum vel Singulare. Collectivum ſignificat locum in quo res copioſæ ſunt & abundantes, eſtque formæ مَفْعَلَةٌ, ut: مَأْسَدَةٌ *locus leonibus refertus*, ab أَسَدٌ *leo*; مَبْطَخَةٌ *locus melonibus refertus*, a بِطِّيخٌ *melo*. Nec formari poteſt a nominibus quatuor literas radicales habentibus, ut ſunt ضِفْدَعٌ *rana*, ثَعْلَبٌ *vulpes*.

Singulare ſignificat locum ſeu inſtrumentum in quo quid reponitur, aut aſſervatur vel aſſervari ſolet; eſt-

estque ejusdem formæ cum verbali significante instrumentum actionis, id est مِنْصَارٌ vel مِنْصَرٌ aut مِنْصَرَةٌ, ut: مِقْلَمٌ *calamarium*, a قَلَمٌ *calamus*; مِبْوَلٌ & مِبْوَالٌ *urinarium*, a بَوْلٌ *urina*; مِشْمَعَةٌ *vasculum in quo ponitur cera*, a شَمْعٌ *cera*; مِئْبَرٌ & مِئْبَرَةٌ *theca in qua asservantur acus*, ab إِبْرَةٌ *acus*. Huc enim referenda sunt hæc & similia, non ad verbalia significantia instrumentum actionis, ut supra monui: ubi quatuor attuli per duplex damma scripta, huc quoque transferenda.

CAPUT TERTIUM.

De forma Nominum.

FORMA Nominum duplex est, Nuda & Aucta. Nuda est quæ solis radicalibus literis constat, ut: عَبْدٌ *servus*, رَجُلٌ *vir*, كِتَابٌ *liber*, بُطُولٌ *inanitas, otium*; عَظِيمٌ *magnus*; خَرْبَقٌ *helleborus*, خَرَزَانَةٌ *aranea*, صَرَّافٌ *nummularius*: Aucta, quæ præter radicales habet

mitivi; estque participiale ut plurimum, formæque variæ, scilicet مُنْصَارٌ, نَصُورٌ, نَصِيرٌ, نَصَّارٌ, & نَصِيبٌ; quæ si immediate a verbis derivari dicantur, verbalia erunt actorem significantia, ut ضَرِيبٌ & ضَرُوبٌ, ضَرِيبٌ, مِضْرَابٌ, ضَرَّابٌ *bene & diligenter seu vehementer verberans*, vel *vehemens verberator*. De نَصِيبٌ vide ad Particip. passivum primæ Conjug. ubi videbis id interdum passivum esse; quod & نَصُورٌ interdum accidit, sed in Fœminino tantum.

Locale.

LOCALE denotat locum sui primitivi: estque Collectivum vel Singulare. Collectivum significat locum in quo res copiosæ sunt & abundantes, estque formæ مَفْعَلَةٌ, ut: مَأْسَدَةٌ *locus leonibus refertus*, ab أَسَدٌ *leo*; مَبْطَخَةٌ *locus melonibus refertus*, a بِطِّيخٌ *melo*. Nec formari potest a nominibus quatuor literas radicales habentibus, ut sunt ضِفْدَعٌ *rana*, ثَعْلَبٌ *vulpes*. Singulare significat locum seu instrumentum in quo quid reponitur, aut asservatur vel asservari solet; est-

Sacy. 1. — 307.

Ademas de las formas de nombres derivados que acabamos de mencionar y que indican con una analogia constante las signif.s accesorias agregadas á la de su primitivo, hay otras que los gramaticos no han reducido á sistema, pero que pueden ser traidas á principios grales cuya aplicacion es no menos constante que la de las formas anteriores.

Tales son 1. la forma فُعْلَةٌ, que indica en general asi como فُعْلٌ un sentido pasivo, y ademas la cantidad que puede ser contenida en un lugar vaso ó espacio cualquiera como لُقْمَةٌ bocado; أُكْلَةٌ id; شُرْبَةٌ sorbo, una bebida; otras veces no indica mas que una atribucion pasiva como جُمْعَةٌ muchedª asamblea; صُحْبَةٌ sociedad; طُعْمَةٌ alimento. تُحْفَةٌ regalo etc. Y tambien los colores como حُمْرَةٌ rojo; خُضْرَةٌ verde; زُرْقَةٌ azul

قُبْضَةٌ puñado

2. la forma فِعْلَةٌ q.e tiene mucha analogia con la precedente; que hace sus funciones, y designa de un modo especial el fragmento ó porcion de una cosa como قِطْعَةٌ porcion; كِسْرَةٌ fragmento; خِطَّةٌ porcion de terreno; مِنْحَةٌ porcion de leche; صِفْوَةٌ porcion escojida

3 La forma فُعَالٌ indica las enfermedª como كُبَادٌ mal del higado; سُعَالٌ tos; صُدَاعٌ cefalalgia

4. La forma فُعَالَةٌ una pequeña porcion que se tira de alg.a cosa como عُلَالَةٌ resto; شُفَافَةٌ el agua q.e queda en el fondo de un vaso: طُفَافَةٌ de colmo; كُسَاحَةٌ la barrera.

unam aut plures ex literis servilibus يَنَسْتَمُنَا, quæ formationi nominum inserviunt.

ي quidem in fine, ut: فَرِسِيٌّ *Persa & Persicus*, سَمَاوِيٌّ *cælestis*; ذِكْرِي *recordatio*: vel in medio, ut: حُجَيْرٌ *lapillus*: aut in principio, ut: يَنْبُوعٌ *fons*.

ت in principio, ut: تَطْوِيلٌ *prolongatio*, تَكَبُّرٌ *superbia*: vel in medio; ut in octava Conjugatione, ut: اعْتِرَافٌ *confessio*: aut in fine, sed per ة scriptum, ut: رَحْمَةٌ *misericordia*.

س solum hic non servit, sed cum aliis duabus, sicut in decima Conjugatione, ut: اسْتِغْفَارٌ *petitio veniæ*, مُسْتَخْرِجٌ *eductor*.

م initio, ut: مِضْرَبٌ *fustis*, مِثْقَالٌ *pondus*, مَوْضِعٌ *locus*, مَمْلَكَةٌ *regnum*: raro in fine, ut: ابْنَمٌ *filius*, دِرْدَمٌ *camela edentula*.

ن in principio; sicuti in septima Conjugatione, ut: انْقِطَاعٌ *abstinentia, finis*: & in fine, ut: غُفْرَانٌ *remissio*.

in

ا in principio, ut: أَسْوَدُ *niger*, إِغْفَالٌ *negligentia*, أَلْزَمُ *breves habens digitos*: & in fine; quo casu Elif aliud, sed quiescens, ante se habet, ut: كِبْرِيَآءُ *superbia*, عَاشُورَآءُ *dies decimus mensis Ramadan.*

CAPUT QUARTUM

De Genere Nominum.

GENUS duplex est, Masculinum & Fœmininum. Fœminina sunt ex significatione, 1. Nomina mulierum, & quæ mulieribus tantum conveniunt, ut: هِنْدٌ *Hinda*, مَرْيَمُ *Maria*; أُمٌّ *mater*, عَرُوبٌ *mulier amans maritum suum.* 2. Nomina Regionum & Urbium, ut: مِصْرُ *Ægyptus*, قُبْرُسُ *Cyprus*; مَكَّةُ *Mecca*, عَدَنُ *Aden.* 3. Nomina geminorum membrorum, ut: يَدٌ *manus*, كَتِفٌ *humerus*, عَيْنٌ *oculus.* Ex terminatione vero

1. Ter-

1. Terminata ة, ut: قَصْعَةٌ *scutella*, خِلَّةٌ *amicitia*, جَنَّةٌ *hortus*, ظُلْمَةٌ *tenebræ*, صَغِيرَةٌ *parva*, طَيِّبَةٌ *bona*.

2. Terminata ا servili, ut: مَشْيُوخَاءُ *multitudo senum, senes*, كِبْرِيَاءُ *superbia*, حَمْرَاءُ *rubra*, زَهْرَاءُ *florida*.

3. Terminata ي servili quiescente instar Elif, ut: ذِكْرَى *recordatio*, أُولَى *prior, prima*, طُولَى *longissima*. صُغْرَى و كُبْرَى

His addenda أَرْضٌ *terra*, خَمْرٌ *vinum*, بِئْرٌ *puteus*, نَارٌ *ignis*, رِيحٌ *ventus*, نَفْسٌ *anima*, شَمْسٌ *sol*: & aliâ quædam usu discenda.

Reliqua Masculina sunt, ut: مُحَمَّدٌ *Mahomed*, رَجُلٌ *vir*, أَبٌ *pater*, بَيْتٌ *domus*, نَهْرٌ *fluvius*, صَغِيرٌ *parvus*, طَيِّبٌ *bonus*, & sic pauciſſima in ة terminata, ut: خَلِيفَةٌ *summus Imperator*, عَلَّامَةٌ *vir valde doctus*.

Sed utrumque genus habent, & Dubia sunt literarum nomina, ut: أَلِفٌ بَاءٌ, &c. quæ sæpius tamen fœminina sunt: Communia vero, 5 Adjectivi quædam sunt in sequentibus indicanda.

CAPUT QUINTUM

De Motione Nominum.

MOTIO est Nominis Masculini in Fœmininum conversio: fitque additione terminationis fœmininæ, ut: عَمٌّ *patruus*, عَمَّةٌ *amita*; كَرِيمٌ *honorandus*, *liberalis*, كَرِيمَةٌ *honoranda*, *liberalis*.

Accidit autem Motio Substantivis quibusdam Masculinis res potissimum sexum habentes significantibus, ut: رَجُلٌ *vir*, رَجُلَةٌ *mulier*; فَتًى *puellus*, فَتَاةٌ *puella*; مَالِكٌ *Rex*, مَالِكَةٌ *Regina*; جَدٌّ *avus*, جَدَّةٌ *avia* &c. & Adjectivis, ut: كَبِيرٌ *magnus*, كَبِيرَةٌ *magna*, فَرِحٌ *lætus*, فَرِحَةٌ *læta*; ضَارِبٌ *verberans* mascul. ضَارِبَةٌ *verberans* fœmin. Assumiturque ut plurimum prima terminatio fœminina ة, absque ulteriori mutatione; ut apparet in exemplis allatis. Excipiuntur Adjectiva formæ أَفْعَلُ, quæ cum sunt Positiva, secundam assumere solent termi-

nationem, nempe Elif ſervile, & Fœmininum habere فَعْلَاءُ, ut: أَصْفَرُ *flavus*, صَفْرَاءُ *flava*; أَهْدَبُ *longa habens cilia*, هَدْبَاءُ fœmin. Cum vero Comparativa ſunt aut Superlativa, tertiam adſciſcunt terminationem, ي ſcilicet ſervile quieſcens poſt phatha, habentque Fœmininum ut فُعْلَى: ſic أَطْوَلُ *longior* vel *longiſſimus*, طُولَى *longior f.* vel *longiſſima*; أَكْبَرُ *major* vel *maximus*, كُبْرَى *major f.* vel *maxima*.

Hanc quoque terminationem tertiam aſſumunt Adjectiva non pauca formæ فَعِلٌ, ut: سَكِرٌ *ebrius*, سَكْرَى *ebria*; quo pertinent أَوَّلُ *primus*, أُولَى *prima*. & ſic أُخَرُ *alius*, habet أُخْرَى.

Eandem terminationem adſciſcunt, ſed forma نَصْرَانُ, Adjectiva quædam formæ نَصْرَانُ, ut: غَضْبَانُ *iratus*; غَضْبَى *irata*. أَحَدٌ autem *unus* habet إِحْدَى cum keſra.

Quinque tamen Adjectivi formæ Communis fere ſunt generis, & ſub eadem terminatione nunc maſculine nunc fœminine uſurpantur; ſuntque 1. نَصُورٌ active ſumpta, ut: صَبُورٌ *hic & hæc pa-*

patiens. 2. مِنْصَارٌ, ut: مِعْطَارٌ *hic & hæc condiens aromatibus.* 3. مِنْصِيرٌ, ut: مِسْكِينٌ *hic & hæc pauper.* 4. مِنْصَرٌ, ut: مِعْشَمٌ *temerarius, temeraria.* 5. نَصِيرٌ passive ſumpta, ut: قَتِيلٌ *hic occiſus, & hæc occiſa.* Invenies tamen etiam has formas in fœminino interdum aſſumere ة, ut: عَدُوٌّ *inimicus,* عَدُوَّةٌ *inimica;* مِسْكِينٌ *pauper* maſcul. مِسْكِينَةٌ fœmin. & ſic perpetuo ultima, cum ſubſtantivè uſurpatur, ut: قَتِيلَةٌ *ea quæ occiſa eſt.*

مِنْصَارٌ
مِنْصِيرٌ
مِنْصَرٌ
نَصِيرٌ

Neutrum genus Arabes non agnoſcuut: unde Adjectiva neutra ſubſtantivè uſurpata exprimunt per fœminina, ut: وَاحِدَةٌ تَعُوزُكَ *unum deeſt tibi.*

وَاحِدَةٌ تَعُوزُكَ

Cæterum obſervatu quoque dignum eſt, a Nominibus Subſtantivis Maſculinis ſignificantibus res habentes partes homogeneas, formari ſæpe fœminina primæ terminationis ſignificantia partem aliquam illarum, ut: تِبْنٌ *ſtramen,* تِبْنَةٌ *particula ſtraminis;* ذَهَبٌ *aurum,* ذَهَبَةٌ *particula auri, maſſa auri.* Vide ſupra.

CAPUT SEXTUM

De Numero.

NUMERI Nominum tres sunt: Singularis, ut: سَارِقٌ *fur*, رَجُلٌ *vir*; Dualis, ut: سَارِقَانِ *duo fures*, رَجُلَانِ *duo viri*; & Pluralis, ut: سَارِقُونَ *complures fures*, رِجَالٌ *complures viri*.

Formatur autem Dualis a Singulari, adjecto اِنِ absque ulla mutatione, ut patet in exemplis allatis; ة tamen fœmininum in ت mutatur, ut: مَدِينَةٌ *civitas*, مَدِينَتَانِ *duæ civitates*; كَبِيرَةٌ *magna*, كَبِيرَتَانِ *duæ magnæ*: & ي autem finales in singulari post phatha quiescentes, juxta Canonem suum tertium, hic fiunt mobiles, ut: فَتًى *puer*, فَتَيَانِ *duo pueri*; ذِكْرَى *commemoratio*, ذِكْرَيَانِ *duæ commemorationes*; مُسَمًّى *nominatus*, مُسَمَّيَانِ *duo nominati*; عَصًا *fustes*, عَصَوَانِ *duo fustes*.

Elif

Elif ſervili terminata mutant id in ى, ut: صَفْرَآءُ *flava*. صَفْرَاوَانِ *duæ flavæ*. At radicale ا manet, ut: جُزْءٌ *pars*, جُزْآنِ *duæ partes:* niſi ponatur pro ى vel ي, juxta ultimum Canonem ى & ي; tunc enim libere manet, vel mutatur in ى, ut: رِدَآءٌ *veſtis*, رِدَاءَانِ & رِدَاوَانِ *duæ veſtes*.

Pluralis fit a Singulari dupliciter, perfecte ſcilicet aut imperfecte: unde Plurale aliud eſt perfectum, quod *Sanum* vocant Arabes, aliud imperfectum, quod *Fractum* appellant. Sanum formant potiſſimum nomina propria rationalium, & Adjectiva formantia fœmininum adjecto ة, cum de rationalibus applicantur: Maſculina quidem adjecto وْنَ, ut: مُحَمَّدٌ *Mahomed*, مُحَمَّدُونَ *Mahomedes*; نَاصِرٌ *adjuvans*, نَاصِرُونَ *adjuvantes*; فَرِحٌ *lætus*, فَرِحُونَ *læti*; نَبِيٌّ *Propheta*, نَبِيُّونَ *Prophetæ*. Fœminina vero adjecto اتٌ, ut: مَرْيَمُ *Maria*, مَرْيَمَاتٌ *Mariæ*: نَاصِرَةٌ *adjuvans* fœmin. نَاصِرَاتٌ *adjuvantes*; فَرِحَةٌ *læta*, فَرِحَاتٌ *lætæ*; نَبِيَّةٌ *Prophetiſſa*, نَبِيَّاتٌ *Prophetiſſæ*. Nulla quoque adhibita ſin-

gularis mutatione, nisi quod ة fœmininum excidit; ut manifestum est in exemplis allatis. (1) Sed Masculina terminata ي quiescente post kesra, id una cum kesra abjiciunt, ut: أَلْقَاضِي *judex*, أَلْقَاضُونَ *judices*, non أَلْقَاضِيُونَ; juxta Can. primum و & ي; at finita ي post phatha, solum ي amittunt manente in ejus indicium phatha, cùm quo و plurale diphthongescit, ut: مُوسَى *Moses*, in plural. habet مُوسَوْنَ, non مُوسَيُونَ; & مُصْطَفَى *Mustapha*, مُصْطَفَوْنَ non مُصْطَفَيُونَ, juxta eundem Canonem. (2) Substantiva autem fœminina perfecta (id est, non derivata a verbis imperfectis) nuda, vel sola ة aucta, quorum media radicalis habet giezma, illud in plurali mutant in vocalem talem, qualem possidet prima radicalis, ut: دَعْدٌ *Daado;* nomen mulieris, دَعَدَاتٌ; جُمْرٌ *Gjumra*, nomen mulieris quoque, جُمَرَاتٌ; هِنْدٌ *Hinda*, nomen mulieris, هِنَدَاتٌ; قَصْعَةٌ *scutella*, قَصَعَاتٌ سِدْرَةٌ *lotus*, arbor, سِدَرَاتٌ; جُلْبَةٌ *ventus*, جُلَبَاتٌ; ea tamen quorum prima habet damma vel kesra, giezma etiam retinere possunt, vel in phatha mutare, ut:

جُمْرٌ

جُمْرٌ *Gjumra*, جُمْرَاتٌ, جُمَرَاتٌ.

هِنْدٌ *Hinda*, هِنْدَاتٌ, هِنَدَاتٌ.

جُلْبَةٌ *ventus*, جُلْبَاتٌ, جُلَبَاتٌ.

سِدْرَةٌ *lot. arb.* سِدْرَاتٌ, سِدَرَاتٌ.

Plurale fractum eſt quod formatur imperfecte, ſeu non adjectis وْنَ & اَتٌ, ſitque a plerisque ſingularibus tam rationalibus, quam irrationalibus. Formæ autem ejus præcipuæ, a Nudis triliteris & fœmininis eorum potiſſimum ortæ, ſunt XXIIII videlicet:

1	نُصُرٌ	7	نُصَّرٌ	13	أَنْصَارٌ	19	نُصَرَآءُ
2	نُصُرٌ	8	نَصَرَةٌ	14	أَنْصِرَةٌ	20	أَنْصِرَآءُ
3	نُصْرٌ	9	نُصَرَةٌ	15	نَوَاصِرُ	21	نَصْرِيٌّ
4	نَصْرٌ	10	نِصَرَةٌ	16	نَصَايِرُ	22	نُصَارِيٌّ
5	نَصَارٌ	11	نِصْرَةٌ	17	نِصْرَانٌ		
6	نُصُورٌ	12	أَنْصُرٌ	18	نُصْرَانٌ		

Quarum rationem analytice, evidentioris doctri-

ctrinæ ergo, visum est proponere, in hunc modum.

Prima فُعَلٌ نُصَرٌ

fit a singularibus نُصْرَةٌ & نُصْرِيٌّ, ut: غُرْفَةٌ *cœnaculum*, غُرَفٌ *cœnacula*; كُبْرِيٌّ *maxima*, كُبَرٌ *maximæ*; raro a نُصْرَةٌ & نَصْرٌ, ut: قَرْيَةٌ *pagus*, قُرِيٌّ *pagi*; لِحْيَةٌ *barba*, *maxilla*, لُحًى *barbæ*, *maxillæ*.

Secunda فُعَلٌ نُصُرٌ

fit a substantivis quatuor literarum, quarum ultima non est و vel ي, penultima autem اوي quiescens, ut: جِدَارٌ *paries*, جُدُرٌ *parietes*; عَمُودٌ *columna*, عُمُدٌ *columnæ*; قَضِيبٌ *virga*, قُضُبٌ; حَجَاجٌ *os supercilii*, حُجُجٌ: دُلُولٌ *obsequens jumentum*, دُلُلٌ; سَرِيرٌ *lectica*, *solium* سُرُرٌ. Sed duplicantia secundam interposito ا quiescente, ut حَجَاجٌ, sæpius decimam quartam formam obtinent.

Fer-

Tertia فُعْلٌ

fit ab Adjectivis masculinis formæ أَفْعَلُ, & fœmininis eorum فَعْلَاءُ, ut: أَحْمَرُ *ruber*, & حَمْرَاءُ *rubra*, حُمْرٌ *rubri*, & *rubræ*.

Quarta فِعْلٌ

fit a Singulari فِعْلَةٌ, ut: قِرْبَةٌ *uter*, *utris*, قِرَبٌ; حِجَّةٌ *annus*, حِجَجٌ; سِكَّةٌ *moneta*, سِكَكٌ.

Quinta فِعَالٌ

fit 1. a فَعْلٌ & فُعْلٌ فِعْلٌ, ut: قِدْحٌ *telum absque cuspide*, قِدَاحٌ; رُمْحٌ *hasta*, رِمَاحٌ; رَجُلٌ *vir* رِجَالٌ.

2. a فَعْلَةٌ & فُعْلَةٌ, ut: كَعْبٌ *calcaneus*; كِعَابٌ; قَصْعَةٌ *scutella*, قِصَاعٌ; ضَغْبٌ

difficilis, صِعَابٌ: ثَوْبٌ *vestis*, ثِيَابٌ, mutato و post kesra in ي: فَيْفٌ *desertum*, فِيَافٌ.

3. a Substantivis نَصْرٌ & نَصَرَةٌ non habentibus tertiam radicalem secundæ similem, aut و vel ي, ut: جَبَلٌ *mons*, جِبَالٌ *montes*; رَقَبَةٌ *collum*, رِقَابٌ.

4. ab Adjectivis نَصِيرٌ & نَصِيرَةٌ, ut: شَرِيفٌ & شَرِيفَةٌ *nobilis*, شِرَافٌ, non tamen a Participiis formæ نَصِيرٌ passive sumptis, ut: قَتِيلٌ *occisus*.

5. ab Adjectivis نَضْرَانٌ & نَضْرَانَةٌ, ut: نَدْمَانٌ & نَدْمَانَةٌ *pœnitens*, نِدَامٌ.

6. ab Adjectivis نَضْرَانٌ & نَضْرَانَةٌ, ut: خَمْصَانٌ & خَمْصَانَةٌ *esuriens*, خِمَاصٌ.

Sexta نُصُورٌ

fit a Substantivis نَصَرٌ, نِصْرٌ, نُصْرٌ, نَصْرٌ, & نَصِيرٌ, ut: بَزْرٌ *semen*, بُزُورٌ; جُنْدٌ *exer-*

exercitus, جُنُودٌ; ضِرْسٌ *dens*, أُسُودٌ, ضُرُوسٌ *leo*, أُسُودٌ; كَبِدٌ *jecur*, كُبُودٌ. Et interdum quoque a نَاصِرٌ, ut: شَاهِدٌ *testis*, شُهُودٌ.

Septima فُعَّلٌ

fit ab Adjectivo نَاصِرٌ & نَاصِرَةٌ, cujus ultima radicalis non est و vel ي, ut: ضَارِبٌ & ضَارِبَةٌ *verberans*, ضُرَّبٌ *verberantes*, mascul. & fœmin. Sed differentiæ causa Masculinum interdum assumit ا ante ultimam radicalem, hoc modo; ضُرَّابٌ *verberantes*, mascul.

Octava فُعَلَةٌ

fit ab Adjectivo rationali (seu quod de re rationali prædicatur,) formæ نَاصِرٌ non habentis ultimam و vel ي, ut: كَامِلٌ *perfectus*, وَارِثٌ; وَرَثَةٌ *hereditans*, قَائِمٌ; كُمَلَةٌ *stans*, قُوَّمَةٌ; بَارٌّ *justus*, بُرَرَةٌ.

Nona نَصْرَةٌ

fit ab Adjectivo rationali formæ نَاصِرٌ quiescentis ultima, ut: رَامٍ *projiciens*, رَمَاةٌ; غَازٍ *oppugnans*, غُزَاةٌ: in quibus ultima radicalis in ا quiescens convertitur juxta ſecundum Can. و & ي.

Decima نِصَرَةٌ

fit a Subſtantivo نِصْرٌ, ut: كُوزٌ *urceus*, كِوَزَةٌ; دُبٌّ *urſus*, دِبَبَةٌ, & a paucis formæ نَصْرٌ & نِصْرٌ, ut: زَوْجٌ *maritus*, زِوَجَةٌ; قِرْدٌ *ſimia*, قِرَدَةٌ.

Undecima نِصْرَةٌ

fit a Nominibus نَصَارٌ, نَصَارٌ, نُصْرٌ, نَصْرٌ, نَصَرٌ, & نَصِيرٌ, ut: فَتًى *puer*, فِتْيَةٌ; شَيْخٌ *ſenex*, شِيَخَةٌ; أَخٌ *frater*, إِخْوَةٌ, ubi و in ſingul. abjectum redit, eſt enim أَخٌ pro أَخْوٌ; غُصْنٌ *ramus*,

mus, غُلَامٌ: غِزْلَةٌ *dorcas*, غِزَالٌ: غِصْنَةٌ *puer*, غِلْمَةٌ, صَبِيٌّ *infans*, صِبْيَةٌ.

Duodecima أَنْصُرٌ

fit a Subſtantivo نَصْرٌ non habente mediam و vel ي, ut: وَجْهٌ *facies*, أَوْجُهٌ: item دَلْوٌ *ſitula*, أَدْلٍ; ثَدْيٌ *mamma mulieris*, أَثْدٍ; ubi و & ي excidunt, Nun vocali eorum retrocedente: ſic يَدٌ pro يَدْيٌ *manus*, أَيْدٍ.

Et a Subſtantivis fœmininis quæ non terminantur ة fœminino, & quatuor conſtant literis quarum penultima eſt اوي quieſcens, ut: ذِرَاعٌ *brachium*, أَذْرُعٌ; يَمِينٌ *juramentum*, أَيْمُنٌ.

Decima tertia أَنْصَارٌ

fit a Subſtantivis trium literarum, cujusvis formæ (præter نَصْرٌ, non habentis mediam و vel ي aut ultimam penultimæ ſimilem), ut: مَطَرٌ *pluvia*, أَمْطَارٌ; مَرَضٌ *morbus*, أَمْرَاضٌ; كَنَفٌ

humerus, أَكْتَافٌ ; إِبِلٌ *camelus*, أَبَالٌ ; ubi ا radicale excidit, juxta Canon. quintum Elif: عَيْنٌ *oculus*, أَعْيَانٌ ; يَوْمٌ *dies*, أَيَّامٌ pro أَيْوَامٌ, juxta Canon. tertium و & ي; طَرَبٌ *gaudium*, أَطْرَابٌ: ab hac tamen forma نَصَرٌ fæpius venit plurale decimum ſeptimum نِصْرَانٌ ; رَحًى *mola*, أَرْحَاءٌ; خِثْيٌ *fimus bovis*; أَخْثَاءٌ: in quibus ultima radicalis mutatur in hamza, ſecundum Canon. quartum و & ي: اِسْمٌ *nomen*, أَسْمَاءٌ ; اِبْنٌ *filius*, أَبْنَاءٌ: ubi redit ultima radicalis quæ in ſingulari exciderat, mutaturque in hamza, juxta eundem Canonem.

14ª أَنْصِرَةٌ

Decima quarta أَنْصِرَةٌ

fit a multis Subſtantivis Maſculinis quatuor conſtantibus literis, quarum penultima eſt اوي quieſcens, ut: قِلَادٌ *torques*, أَقْلِدَةٌ; اِلَهٌ, *Deus* (quod compendii cauſa ſic ſcribitur pro إِلَاهٌ) آلِهَةٌ; ubi ا radicale excidit, juxta Canonem quintum Elif: عَمُودٌ *columna*, أَعْمِدَةٌ; رَغِيفٌ *libum*, أَرْغِفَةٌ, & ſic fere perpetuo ſurda, & quieſcentia

ل;

ل; formarum نَصَارٌ & نِصَارٌ, ut: بَتَاتٌ *ſupellex*, أَبِتَّةٌ; إِمَامٌ *antiſtes*; أَئِمَّةٌ, Elif radic. in ي mutato juxta primum Canon. Elif; قَبَاءٌ *tunica*, أَقْبِيَةٌ; فِنَاءٌ *aula*, أَفْنِيَةٌ.

15a نَوَاصِرُ ٣١

Decima quinta نَوَاصِرُ

fit a ſingulari نَاصَرٌ, ut: طَابَقٌ *ſartago*; طَوَابِقٌ, & ab Adjectivo نَاصِرٌ ac Fœminino ejus نَاصِرَةٌ, ut: ضَارِبٌ *verberans* maſcul. ضَارِبَةٌ *verberans* fœmin. ضَوَارِبُ *verberantes* maſcul. & fœmin. a Maſculino tamen rationali نَاصِرٌ rarius hæc forma venit.

فارس de فوارس
عاتِقٌ de عواتِقُ pl.
yt ambien de otras formas de singr. auctr. como de ناقوس pl. نواقِسُ

Decima ſexta نَصَايِرُ.

16a نصايرُ

fit a Fœmininis harum decem formarum:

نَصَارٌ نُصَارٌ نِصَارٌ نَصُورٌ نَصِيرٌ

نَصَارَةٌ نُصَارَةٌ نِصَارَةٌ نَصُورَةٌ نَصِيرَةٌ

ut:

ut: شَمَالٌ *septentrio*, شَمَايِلُ; سَحَابَةٌ *nubes*, سَحَايِبُ;
عُقَابٌ *aquila*, عَقَايِبُ; دُوَّابَةٌ *antiæ*, دَوَّايِبُ;
شِمَالٌ *sinistra*, شَمَايِلُ; رِسَالَةٌ *epistola*, رَسَايِلُ;
عَجُوزٌ *vetula*, عَجَايِزُ; حَمُولَةٌ *jumentum onerarium*, حَمَايِلُ;
أَصِيلٌ *tempus ante vesperam*, أَصَايِلُ; صَحِيفَةٌ *lamina*, صَحَايِفُ;
سَعِيدٌ *felix* fœm. سَعَايِدُ; كَرِيمَةٌ *nobilis* fœm. كَرَايِمُ.

Decima septima نِصْرَانٌ

fit a singulari نُصَارٌ & نُصَرٌ, ut: غُلَامٌ *puer*, غِلْمَانٌ; صِرْدَانٌ *æsalo*; & sæpe etiam a concavis و formarum نَصْرٌ & نُصْرٌ, ut: حُوتٌ *piscis*; حِيتَانٌ; عُودٌ *lignum*, عِيدَانٌ; قَاعٌ *ager*, قِيعَانٌ, تَاجٌ *corona*, تِيجَانٌ, & a paucis aliis, ut: ظَلِيمٌ *struthiocamelus mas*, ظِلْمَانٌ; صَبِيٌّ *infans*, صِبْيَانٌ.

De-

Decima octava نُصْرَانٌ

fit a Subſtantivis نَصْرٌ, نَصَرٌ, & نَصِيرٌ, quorum media radicalis non eſt و vel ي, ut: سَقْفٌ *tectum*, سُقُفَانٌ; بَلَدٌ *regio, provincia*, بُلْدَانٌ; رُغِيفٌ *libum*, رُغُفَانٌ.

Decima nona نُصَرَاءُ

fit ab Adjectivo rationali نَصِيرٌ, cujus tertia radicalis non eſt ſecundæ ſimilis, aut و vel ي, ut: شَرِيفٌ *nobilis*, شُرَفَاءُ; كَرِيمٌ *honorabilis*, كُرَمَاءُ; بَخِيلٌ *avarus*, بُخَلَاءُ.

Vigeſima أَنْصِرَاءُ

fit ab Adjectivo rationali formæ نُصِيبٌ, cujus tertia radicalis eſt ſecundæ ſimilis, aut و vel ي, ut:

حَبِيبٌ *dilectus*, أَحِبَّاءُ } contracte pro { أَحْبِبَاءُ
شَدِيدٌ *vehemens*, أَشِدَّاءُ } contracte pro { أَشْدِدَاءُ

غَنِيٌّ *dives*; أَغْنِيَاءُ; وَلِيٌّ *amicus*, أَوْلِيَاءُ, & in pauciſſimis perfectis, ut: صَدِيقٌ *verax*, أَصْدِقَاءُ, ſicut contra imperfecta quædam habent نُصَرَاءُ, ut: تَقِيٌّ *pius*, تُقَوَاءُ.

21ª نَصْرَى

Vigeſima prima نَصْرَي

fit ab Adjectivis formæ نَصِيرٌ, & interdum quoque نَاصِرٌ vel نَصِرٌ ſignificantibus dolorem aut deſtructionem, ut: جَرِيحٌ *vulneratus*, جَرْحَي قَتِيلٌ *occiſus*, قَتْلَي, هَالِكٌ *periens*, هَلْكَي.

22 نَصَارِي

Vigeſima ſecunda نَصَارِي

fit a ſingulari نَصْرَاءُ, ut: صَحْرَاءُ *ager*,

Si quæ autem harum formarum ab aliis etiam singularibus triliteris & Nudis aut Fœmininis eorum veniunt, id speciale est & notandum, sicuti & observanda sunt illiusmodi singularia, quorum Pluralia diversas habent formas a nominatis: qualia non usque adeo multa occurrent.

Ea autem singularia quarum formæ in diversis hic comparent classibus, diversa quoque ut plurimum habent Pluralia: sic a نَفْسٌ *anima*, fit نُفُوسٌ & أَنْفُسٌ *animæ*; غُلَامٌ *puer*, غِلْمَةٌ & غِلْمَانٌ *pueri*; عَيْنٌ *oculus* أَعْيُنٌ & عُيُونٌ *oculi*; رَغِيفٌ *libum*, رُغْفَانٌ & أَرْغِفَةٌ *liba*; سُورٌ *murus*, سُوَارٌ & أَسْوِرَةٌ *muri*; جَفْنٌ *palpebra*, جُفُونٌ & أَجْفَانٌ *palpebræ*; عَبْدٌ *servus*, عِبَادٌ, عُبُودٌ & عُبْدَانٌ quoque *servi*: بَحْرٌ *mare*, بِحَارٌ & أَبْحُرٌ *maria*; شَاهِدٌ *testis*, شَهُودٌ, شَوَاهِدُ *testes*. Non tamen perpetuo omnia illa quæ a talibus formis derivari possunt: sic

a نَفْسٌ non dicitur نِفَاسٌ, نِفَسَةٌ, نِفْسَةٌ, نُفْسَانٌ; nec ab عَبْدٌ dicitur أَعْبُدٌ, عِبَدَةٌ, عِبْدَةٌ, &c. interdum vero unum tantum; ut a رَجُلٌ *vir*, solum fit رِجَالٌ; ab أَمْرٌ *negotium*, solum أُمُورٌ; quod usus docebit.

Observandum autem est formas undecimam, duodecimam, decimam tertiam & decimam quartam, Pluralia paucitatis vocari & usurpari cum numeralibus tantum, si videlicet aliud ejusdem singularis plurale extet; si minus, etiam has generaliter usurpari, ut solent reliquæ.

Atque hæc quidem de nudis triliteris dicta sunto: quadrilitera autem nuda omnia, & aucta pleraque, cum Fœmininis suis formant plurale fractum assumpto ا quiescente post secundam literam, quæ, ut & prima, phatha possidet, sicut tertia kesra; ut sit formæ قَمَاطِرُ, ut: ضِفْدَعٌ *rana*, ضَفَادِعُ; مَدْخَلٌ *vestibulum*, مَدَاخِلُ; ة autem finale excidit, ut: مَزْبَلَةٌ *fimetum*, مَزَابِلُ, & ultimam radicalem si præcedat aliqua literarum اوي quie-

quiescens, ea manet, ut: قِنْدِيلٌ *lampas*, قَنَادِيلُ: sed ob præcedens kesra in ي mutata, si sit ا vel و, ut: سُلْطَانٌ *princeps*, سَلَاطِينُ; عُرْقُوبٌ *calcaneus*, عَرَاقِيبُ: interdum tamen ea excidit, ة in fine accedente ad ejus compensationem, ut: إِبْلِيسٌ *diabolus*, أَبَالِسُ & أَبَالِسَةٌ, إِسْكَافٌ *calcearius*, أَسَاكِفُ & أَسَاكِفَةٌ: sicuti & alias interdum accedit ة, ut: أَسْقُفٌ *Episcopus*, أَسَاقِفُ & أَسَاقِفَةٌ; ~~تِلْمِيذٌ *discipulus*, تَلَامِذَةٌ & تَلَامِيذُ~~.

Hanc etiam pluralis formam adsciscunt adjectiva formæ أَنْصَرُ, de quibus supra in نَصْرٌ dictum est, ut: أَسْوَدُ *niger*, أَسَاوِدُ, & comparativa, ut: أَصْغَرُ *minor*, *minimus*, أَصَاغِرُ; أَكْبَرُ *major*, *maximus*, أَكَابِرُ, & Pluralia quædam aucta triliterorum (formatur enim interdum ab uno Plurali aliud ad copiam sermonis,) ut: ظُفُرٌ *unguis*,

guis, in Plural. habet أَظْفَارٌ, unde formatur secundum plurale أَظَافِيرُ: sic ab عِرْقٌ *vena*, fit عُرُوقٌ, & ab hoc عَرَايِيقُ; a سِوَارٌ *armilla*; & ab hoc أَسَاوِرُ. Aunque alguno destos plurales acabe uforman aña-

Ad hanc quoque pluralis formam reduci commode possunt formæ نَضَايِرُ & نَوَاصِرُ supra positæ, ut inspicienti satis fit manifestum.

Cæterum quædam ultimam literam habentia quiescentem, kesra penultimum in phatha mutant, ut: عَذَارَى pro عَذَارِي, ab عَذْرَاءُ *virgo*.

Quæ autem quinque vel pluribus constant literis (non annumeratis ة & اوي quiescentibus) eandem quidem formam assumunt, sed abjecta tamen litera una aut pluribus: nuda enim pentagrammata abjiciunt ultimam radicalem, ut: سَفَرْجَلٌ *cydonium malum*, سَفَارِجُ; عَنْكَبُوتٌ *aranea*, عَنَاكِبُ: & interdum quoque penultimam, manente ultima, ut: خَزَرَنَقٌ *aranea*, خَزَارِنُ & خَزَارِقُ; قَرْزَدَقٌ Collect. *frustum libi deciduum*, *mica*, قَرَازِدُ & قَرَازِقُ. Si tamen penultima est

و vel ي diphthongescens post phatha, utraque manet, ultima scilicet & penultima, sed و in ي mutatur ob kesra præcedens, ut: فِرْعَوْنٌ *crocodilus*, فَرَاعِيْنُ. Aucta vero abjiciunt serviles, ut: مُدَحْرَجٌ *locus volutationis*, دَحَارِجُ: manet tamen م, si serviat cum ن, ut: مُنْطَلِقٌ *solutus*, مَطَالِقُ: vel cum ست, ut: مُسْتَخْرِجٌ *eductor*, مَخَارِجُ.

Observatio de Pluralibus Anomalis.

NOTANDUM est Singularia quædam, Pluralia sua aliunde mutuari, ut: أُمٌّ *mater* habet أُمَّهَاتٌ, tanquam ab أُمَّةٌ; فَمٌ *os*, أَفْوَاهٌ: a فُوهٌ; دُخَانٌ *fumus*, عَوَائِنُ, ut ab عَائِنٌ; مَاءٌ *aqua*, أَمْوَاهٌ, & مِيَاهٌ, ut a مَاهٌ; اِمْرَأَةٌ *mulier*, habet نِسْوَانٌ & نِسْوَةٌ, نِسَاءٌ: اِنْسَانٌ *homo*, أُنَاسٌ, ab اِنْسِيٌّ, ponitur enim pro أُنَاسِيٌّ; sed ob frequentem usum يّ excidit: qui-

quidam tamen putant poni pro Plurali regulariter formato ab إِنْسَانٌ, nempe أَنَاسِينُ, abjecto ينُ: & sic pauca alia, de quibus alias. Atque hæc de Pluralibus nunc sufficiant.

CAPUT SEPTIMUM

De Casu.

رَفْعٌ - جَرٌّ - نَصْبٌ

In Numero tres sunt Casus, Nominativus, Genitivus (sub quo Dativus etiam noster & Ablativus continetur) & Accusativus. Horum ratione nomina alia sunt Triptota; alia Diptota. Triptota sunt, in quibus casus isti tres tribus distinctis terminationibus discernuntur. Diptota, in quibus Casus obliqui una terminatione continentur, atque adeo quæ duas tantum terminationes agnoscunt. Triptota autem sunt,

Omnia fere singularia, & pluralia fracta, terminantque Nominativum per ُ *on*, Genitivum per ِ *in*, Accusativum per َ *an*; ut: Nominat. رَجُلٌ *vir*, Genit. رَجُلٍ *viri* vel *viro*, Accus. رَجُلًا *virum*; رِجَالٌ *viri*, رِجَالٍ *virorum*, & رِجَالًا *viros*.

Diptota sunt, omnia dualia, pluralia sana masc. ps. fem. et nonnulla invariabilia.

1. Dualia omnia, habentque Nominativum in ـَانِ, Genitivum & Accusat. in ـَيْنِ, ut: رَجُلَانِ *duo viri*, رَجُلَيْنِ *duorum virorum, duobus viris, duos viros:* مَدِينَتَانِ *duæ urbes*, مَدِينَتَيْنِ *duarum urbium, duabus urbibus, duas urbes.*

2. Pluralia sana Masculina, habentque Nominativum in ـُونَ, Genitivum & Accusat. in ـِينَ, ut: مُؤْمِنُونَ *credentes*, مُؤْمِنِينَ *credentium, credentibus, credentes.*

3. Pluralia sana Fœminina, habentque Nominativum in ـَاتٌ, Genitivum & Accusativum in ـَاتٍ, ut: أُمَّهَاتٌ *matres*, أُمَّهَاتٍ *matrum, matribus, matres.*

4. Nomina Invariabilia quæ vocant Arabes, seu quorum ultima vocalis non admittit Nunnationem: habetque Nominativum in ـُ, Genitivum & Accusativum in ـَ, ut: عُثْمَانُ *Othmanus*, عُثْمَانَ *Othmani, Othmano, Othmanum:* مَسَاجِدُ *templa*, مَسَاجِدَ *templorum, templis, templa;* أَسْوَدُ *niger*, أَسْوَدَ *nigri, nigro, nigrum.*

Sunt autem Nomina invariabilia; 1. Adjectiva positiva et comparativa, 2. adjva terminata أن servili. 3. terminata أن servili. 4. Pluralia fracta formæ نواصر et قماطر. 5. nomina regionum et geografica. 6. pleraque hominum et mulierum propria.

1. Adjectiva Positiva & Comparativa formæ أَفْعَلُ, ut: أَحْمَرُ *ruber*, أَكْبَرُ *major*, *maximus*, nisi, quod rarius accidit, fœmininum per ة forment; sicuti أَرْمَلُ *viduus*, أَرْمَلَةٌ *vidua*.

2. Adjectiva terminata أَنُ servili, quæ non formant fœmin. addito ة, ut غَضْبَانُ *iratus*, cujus fœmin. est غَضْبَي; sic enim etiam hujus formæ quædam Adjectiva moventur.

3. Terminata Elif servili, ut: صَفْرَاءُ *flava*: vel ي servili quiescente instar Elif, ut: ذِكْرَي *recordatio*, pro ذِكْرَيُ juxta Canon. tertium ي; sic etiam غَضْبَي *irata*, قَتْلَي *occisi*.

4. Pluralia fracta formæ نَوَاصِرُ & قَمَاطِرُ vel قَمَاطِيرُ, ut: ضَوَارِبُ *verberantes*, ضَفَادِعُ *ranæ*, قَنَادِيلُ *lucernæ*, مَدَاخِلُ *vestibula*, خَزَارِنُ vel خَزَارِقُ *araneæ*. Sed eæ quarum ultima radicalis est litera quiescens, triptota sunt, ut reliqua Pluralia fracta: quædam tamen kesra penultimam in phatha mutant, & ea hujus quoque loci sunt, ut: عَذَارِي *virgines*, pro عَذَارِيُ in

in Nominativo, عَذَارَيْ in Genitiv. & Accuſat. ſic نَصَارَيْ *Chriſtiani*, pro نَصَارَيٌ & نَصَارَيَ. Cæterum vox سَرَاوِيلُ *femoralia*, aliis eſt Plural. a سِرْوَالٌ, & regulariter diptoton, ob ſimilitudinem quam habet cum plurali formæ نَصَارِيرُ.

5. Regionum, Inſularum, Urbium, Pagorum, Artium, Montium, Fluviorum, & Locorum quælibet nomina, ut: مِصْرُ *Ægyptus*, قُبْرُسُ *Cyprus*, مَكَّةُ *Mecca*, جِيزَةُ *Gjiza*, عُكَّارُ *Acara*, دَرَنُ *Atlas mons*, دِجْلَةُ *Tygris*, غُوطَةُ *Gouta*.

6. Pleraque hominum propria, & inter cætera Maſculina omnia terminata اَنْ, ut: عِمْرَانُ *Imran*, عُثْمَانُ *Othman*, & Barbara pluribus quam tribus literis conſtantia, ut: اِبْرَهِيمُ *Abraham*, اِسْحَاقُ *Iſaac*, يَعْقُوبُ *Jacob*, آدَمُ *Adam*, جَهَنَّمُ *Gehenna*, فِرْدَوْسُ *Paradiſus*, &c. nec non fœminina terminata ة fœminino, ut: عَيْشَةُ

عَـيْـشَـةٌ *Aisja*; & conſtantia literis quatuor, زَيْـنَـبٌ *Zainab*; vel tribus quarum media movetur, ut: سَـقَـرٌ *Sakar*, aut damma ante ſe habet, ut: جُـوَرُ *Gjoero*; quæ autem tribus conſtant literis nec terminantur ة, niſi Barbara ſint, (nam hæc ſunt diptota) modo triptota ſunt, modo diptota, ut: Nominat. سَـقَـرٌ Genitiv. سَـقَـرٍ, Accuſat. سَـقَـرًا, & Nominat. سَـقَـرُ Genit. & Accuſat. سَـقَـرَ, ſic Nominat. دَعْـدٌ, Genitiv. دَعْـدٍ Accuſat. دَعْـدًا, & Nominat. دَعْـدُ Genitiv. & Accuſat. دَعْـدَ, quod & reliquis nominibus invariabilibus (in poëſi potiſſimum) interdum contingit, ſicut contra, variabilia ſeu triptota quædam, invariabilia ſeu diptota ſubinde fiunt, ſed utrumque rarum eſt.

Bene autem hic meminiſſe oportet Canonis tertii ى, nec non tertii & quarti ي: nam juxta Canonem tertium ى dicitur, عَـصًـا pro عَـصَـىٌ, عَـصَـوًا, عَـصَـى, *baculum*, *baculi* vel *baculo*, *baculum*: & juxta tertium Canon. ي, رَحًـي pro رَحَـيٌ, رَحَـيًـا, رَحَـيٍ, رَحَـيَ, *mola*, *molæ*, *molam*;

jux-

juxta quartum vero ejusdem Canonem رَامٍ, pro رَامِيٌ & رَامِي *projiciens*, *projicientis*; جَوَارٍ, pro جَوَارِيٌ & جَوَارِي *puellæ*, *puellarum*.

Considerandæ autem in hisce casibus sunt Apocope & Permutatio.

Apocope est ت Nun Casualis: Vocalis quidem, in nominibus triptotis, & diptotis pluralibus fœminis perfectis: Consoni vero in diptotis dualibus, & pluralibus masculinis perfectis: amittunt enim hæc omnia Nun ob Constructionem, tum I. Regiminis, seu cum ~~sequitur~~ Genitivus; ut: كِتَابٌ *liber*, كِتَابُ مُوسَى *liber Mosis*, كِتَابٍ مُوسَى *libri* vel *libro Mosis*, كِتَابَ مُوسَى *librum Mosis*: كِتَابَا *libri duo*, كِتَابَا مُوسَى *libri Duo Mosis*, كِتَابَيْ مُوسَى *librorum duorum*, *libris duobus*, vel *libros duos Mosis*: كُتُبٌ *libri*, كُتُبُ مُوسَى *libri Mosis*, كُتُبِ مُوسَى *librorum*, vel *libris Mosis*, كُتُبَ مُوسَى *libros Mosis*: بَنُونَ *filii*; بَنُوا

بَنُوا ٱللَّهِ *filii Dei*, بَنِي ٱللَّهِ *filiorum*, *filiis* vel *filios Dei*; tum II. Affixo, seu cum annectitur Pronomen Possessivum, ut: كِتَابُهُ *liber ejus*; كِتَابِهِ *libri* vel *libro ejus*, كِتَابَهُ *librum ejus*; كِتَابَاهُ *libri duo ejus*; كِتَابَيْهِ *librorum duorum*, *libris duobus*, vel *libros duos ejus*; كُتُبُهُ, كُتُبِهِ, كُتُبَهُ, *libri*, *librorum*, & *libros ejus*. Et Nun vocale III. etiam excidit ob articulum ال tum 1. præcedentem, ut: ٱلْكِتَابُ *liber*, ٱلْكِتَابِ *libri*, ٱلْكِتَابَ *librum*: tum 2. sequentem, ut: كِتَابُ ٱلَّذِي *liber qui*, كِتَابَ ٱلَّذِي *librum qui*, &c. رَامِي *sagittarius*, رَامِي ٱلْمَلِكِ *sagittarius regis*: excidente enim Nun redit ي abjectum.

Sed أَبٌ *pater*, أَخٌ *frater*, حَمٌ *socer*, & interdum quoque هَنٌ *res*, *muliebria*, Nun ob constructionem abjicientes (nisi accedat ي affixum,) assumunt ejus loco literam quiescentem; in Nominativo و, in Genitiv. ي, in Accusativ. ا, ut: هُوَ

هُوَ أَبُو دَاوُدَ *is eſt pater Davidis*, مِنْ أَبِي دَاوُدَ *a patre Davidis*, رَأَيْتُ أَبَا دَاوُدَ *vidi patrem Davidis*; أَبُوكَ *pater tuus*, أَبِيكَ *patris tui*, أَبَاكَ *patrem tuum*. Sic ذُو *poſſeſſor*, in regimine (nec aliter uſurpatur) habet Genitivum ذِي, Accuſativum ذَا, & فُمٌّ *os*, *oris*, in Genitiv. conſtructo فِي habet, (etiam cum affixo فِيَّ) & in Accuſativo فَا.

Permutatio eſt Nominativi cum Accuſativo: accipit enim ille hujus terminationem in ſubjecto enuntiationis, cum præcedunt particulæ ſubjecti, quæ ſunt

إِنَّ *etenim*, *utique*: أَنَّ *quod*: كَأَنَّ *ſicuti*, *ac ſi*: لَيْتَ *utinam*: لَعَلَّ *fortaſſis*. لَكِنَّ & لَكِنْ *ſed*:

Ut إِنَّ مُحَمَّدًا يَقُومُ *utique Mahomed ſtat*; إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ *etenim Deus eſt clemens*; عَلِمُوا أَنَّ الْمَلِكَ قَدِيرٌ *ſciunt quod rex eſt potens*; ubi مُحَمَّدًا eſt pro مُحَمَّدٌ, اللَّهَ pro اللَّهُ, الْمَلِكَ pro الْمَلِكُ.

Sed neceſſe eſt ut nihil intercedat; niſi forte Præ-

Præpositio cum suo casu, ut: إِنَّ فِي ٱلدَّارِ رَجُلًا *utique in domo est homo:* إِنَّ quoque & لَيْتَ assumunt interdum مَا in fine; & tunc إِنَّ semper, لَيْتَ ut plurimum, virtutem illam amittit.

Sic لَا *non est*, immediate præpositum appellativo, ei influxu suo pro Nominativi dat Accusativi terminationem, sed sine Nun vocali, ut: لَا رَيْبَ فِيهِ *non est dubium in eo;* sed iteratum libere influit in alterutrum, & utrumque, ut:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
} إِلَّا بِٱللَّهِ *non est virtus nec potentia nisi in Deo.*

De Vocativo.

Vocativus per Accusativum concipitur, ut: يَا رَجُلًا *o vir*, يَا عَبْدَ ٱللَّهِ *o serve Dei:* nisi sit nominis Proprii, aut Appellativi possidentis Articulum: vel absolute positi, quod significat rem quam vocans intuetur; tum enim concipitur per Nominativ. sed absque Nun vocali, ut:

يَا

يَا آدَمُ *o Adam*, يَا مُحَمَّدُ *o Muhamed*, يَا أَيُّهَا النَّاسُ *o homines*, يَا رَجُلُ *o tu vir*, (quem ſcilicet aſpicio) يَا رَجُلَانِ *o vos duo viri*, يَا نَبِيُّونَ *o vos prophetæ*. Si quis ad opem invocetur, adhibetur non raro Genitivus præfixo لِ, ut: يَا لَزَيْدٍ *o Zeide* (*adjuva* ſcilicet) vel Accuſat. cum اهْ, ut: يَا زَيْدَاهْ. Adjectivum Vocativo appoſitum, aut Subſtantivum per copulativam Conjunctionem ei adjunctum, indifferenter Nominativi terminationem habet vel Accuſativi; niſi adſit Affixum, tunc enim Accuſativi tantum. Cum autem Vocativo addendum eſt *mi* vel *mei*, id regulariter fit per affixum ي, ut: يَا غُلَامِي *o puer mi*; & phathato ي, يَا غُلَامِيَ; vel eo omiſſo, ut غُلَامِ: raro per اَ, ut: يَا غُلَامَا; rariſſime per ſimplex damma, ut: يَا غُلَامُ; pro أَبِي autem *pater mi*, & أُمِّي *mater mea*, interdum dicitur, أَبَتَ vel أَبَتِ, & أُمَّتَ vel أُمَّتِ: quod ſpeciale eſt.

CAPUT OCTAVUM

De Declinatione

EX Numerorum & Casuum supra memoratorum varietate Declinationes exsurgunt quatuor.

Prima triptota est in Singulari & Plurali, (nam Dualis ubique eadem est ratio,) ut:

Sing. Nom. بَيْتٌ, Gen. بَيْتٍ Accus. بَيْتًا.

Plur. Nom. بُيُوتٌ, Gen. بُيُوتٍ Accus. بُيُوتًا.

Secunda triptota in Singulari & diptota in Plurali, ut:

Sing. Nom. نَاصِرٌ, Gen. نَاصِرٍ, Acc. نَاصِرًا.

Plur. Nom. نَاصِرُونَ, Gen. & Acc. نَاصِرِينَ.

Feminino eandem.

Sing. Nom. نَاصِرَةٌ, Gen. نَاصِرَةٍ, Acc. نَاصِرَةً.

Plur. Nom. نَاصِرَاتٌ, Gen. & Acc. نَاصِرَاتٍ.

Masculino complent facto.

Sing. Nom. مَسْجِدٌ, Gen. مَسْجِدٍ, Acc. مَسْجِدًا.

Plur. Nom. مَسَاجِدُ, Gen. & Acc. مَسَاجِدَ.

Tertia diptota in Singular. & triptota in Plurali; ut:

Sing. Nom. أَخْمَرُ, Gen. & Acc. أَخْمَرَ.
Plur. Nom. حُمْرٌ, Gen. حُمْرٍ, Acc. حُمْرًا.

Quarta diptota in Singular. & Plurali, ut:

Sing. Nom. أَصْغَرُ Gen. & Acc. أَصْغَرَ
Plur. Nom. أَصَاغِرُ Gen. & Acc. أَصَاغِرَ

CAPUT NONUM

De Comparatione.

COMPARATIVUS fit a positivo præfixo أ: estque formæ أَفْعَلُ, ut: حَسَنٌ *bonus*, أَحْسَنُ *melior*; صَغِيرٌ *parvus*, أَصْغَرُ *minor*; حَبِيبٌ *charus*, أَحَبُّ (pro أَحْبَبُ) *charior*, habetque post se مِنْ, ut: أَعْظَمُ مِنَ الْمَلِكِ *major rege*; si absolute ponatur aut in regimine, Superlativus est, ut: اللّٰهُ أَعْظَمُ *Deus*

Deus est scientissimus; أَحْسَنُ النَّاسِ

optimus hominum.

CAPUT DECIMUM

De Numeralibus.

NOMINUM Numeralium, quia peculiaria quædam habent, tractatum hic lubet adjicere: sunt autem duplicia: Cardinalia, & Ordinalia. Cardinalia sunt

	Fœm.	Masc.		Fœm.	Masc.	
			1	وَاحِدٌ وَحِدَةٌ		unus
				أَحَدٌ إِحْدَى		Rect.
6	سِتَّةٌ	سِتٌّ	2	اثْنَانِ اثْنَتَانِ		
7	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ	3	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ	Masc. contra fœm. vice versa
8	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ	4	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ	
9	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ	5	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ	
10	عَشَرَةٌ	عَشْرٌ				

عِشْرُونَ 20

Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
			20 عِشْرُونَ
	80 ثَمَانُونَ	50 خَمْسُونَ	30 ثَلَاثُونَ
200 مِائَتَانِ	90 تِسْعُونَ	60 سِتُّونَ	40 أَرْبَعُونَ
1000 أَلْفٌ	100 مِائَةٌ	70 سَبْعُونَ	
2000 أَلْفَانِ			

Quorum prima duo regulariter formant fœminihum: ſequentia octo maſculina ſunt ſub terminatione fœminina, & vice verſa; reliqua communia. Ea autem quæ terminantur ون diptota ſunt, ut reliqua Dualia, & Pluralia perfecta; cætera vero triptota.

Reliqua ex his componuntur, minori numero perpetuo præmiſſo: idque ſine Conjunctione copulativa usque ad viginti, ut:

Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.
		إِحْدَى عَشْرَةَ	11 أَحَدَ عَشَرَ
	13 ثَلَاثَةَ عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ	12 إِثْنَا عَشَرَ
	14 أَرْبَعَةَ عَشَرَ		

& ſic de cæteris: ita ut in hac compoſitione regulariter عَشَرَ ſit maſculinum, & عَشْرَةَ fœminum, & utrumque terminetur nuda vocali phatha, idque in omni caſu; præterquam in quorum caſus obliquus eſt

إِثْنَتَا عَشْرَةَ & إِثْنَا عَشَرَ,

إِثْنَتَيْ عَشْرَةَ & إِثْنَيْ عَشَرَ.

In reliquis accedit Conjunctio absque ulla mutatione, ut: أَحَدٌ وَعِشْرُونَ, أَحَدٌ وَعِشْرِينَ, أَحَدًا وَعِشْرِينَ; & sic de cæteris.

Ordinalia sunt,

Fœm.	Masc.		Fœm.	Masc.	
سَادِسَةٌ	سَادِسٌ	6us.	أُولَى	أَوَّلُ	Primus.
سَابِعَةٌ	سَابِعٌ	7us.	ثَانِيَةٌ	ثَانٍ	2us.
ثَامِنَةٌ	ثَامِنٌ	8us.	ثَالِثَةٌ	ثَالِثٌ	3us.
تَاسِعَةٌ	تَاسِعٌ	9us.	رَابِعَةٌ	رَابِعٌ	4us.
عَاشِرَةٌ	عَاشِرٌ	10us.	خَامِسَةٌ	خَامِسٌ	5us.

عِشْرُونَ *vigesimus, ma*; ثَلَاثُونَ *trigesimus, ma*: & sic de cæteris denariis: nam in his non differunt Ordinalia a Cardinalibus.

Reliqua ex his componuntur eodem fere modo, quo Cardinalia, ut:

Fœm.	Masc.	
حَادِيَةَ عَشْرَةَ	حَادِيَ عَشَرَ	Undecimus.
ثَانِيَةَ عَشْرَةَ	ثَانِيَ عَشَرَ	12us.
ثَالِثَةَ عَشْرَةَ	ثَالِثَ عَشَرَ	13us.
رَابِعَةَ عَشْرَةَ	رَابِعَ عَشَرَ	14us.
خَامِسَةَ عَشْرَةَ	خَامِسَ عَشَرَ	15us.
سَادِسَةَ عَشْرَةَ	سَادِسَ عَشَرَ	16us.
سَابِعَةَ عَشْرَةَ	سَابِعَ عَشَرَ	17us.
ثَامِنَةَ عَشْرَةَ	ثَامِنَ عَشَرَ	18us.

& ſic cætera, ut aptota quoque ſint per phatha:

حَادِيَةَ وَعِشْرُونَ	حَادِيَ وَعِشْرُونَ 21us
ثَانِيَةَ وَعِشْرُونَ	ثَانِيَ وَعِشْرُونَ 22us
ثَالِثَةَ وَعِشْرُونَ	ثَالِثَ وَعِشْرُونَ 23us

& ita reliqua.

Uſurpatur autem pro Ordinali numerus Cardinalis, cum numeratum non eſt reſtrictum.

CAPUT UNDECIMUM

De Pronomine.

NOMINIS vicem ſubeunt Pronomina; quæ ſunt Separata, vel aliis vocibus Affixa. Separata ſunt triplicia, Perſonalia, Demonſtrativa, & Relativa; quæ Generibus & Numeris variantur ut Nomina: ſed Caſus, non agnoſcunt; niſi dualia Demonſtrativa & Relativa, quæ more Nominum diptota ſunt. Perſonalia autem ſunt hæc:

Pluralia.		*Dualia.*		*Singularia.*	
illi	*vos*	*illi duo*	*vos duo*	*ille*	*tu*
أَنْتُمْ هُمْ		أَنْتُمَا هُمَا		أَنْتَ هُوَ	Maſc.
نَحْنُ				أَنَا	Com.
				illa	
أَنْتُنَّ هُنَّ				أَنْتِ هِيَ	Fœm.

Quo-

Quorum ea quæ tertiæ perſonæ ſunt pro verbo ſubſtantivo cujusvis perſonæ ſæpiſſime uſurpantur.

Demonſtrativum autem propinqui eſt ذا *hic*; quod ſic flectitur:

Pluralia.	*Dualia.*	*Singularia masc.*	
	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا Maſc.	*iſte*
أُولَاءِ أُولَيْ	*iſta duo*	Com.	
	تَانِ تَيْنِ	ذِهِ ذِهِي ذِي	*iſta*
		تَا تِهِ تِهِي تِي Fœm.	

ſitque demonſtrativum remoti addito ك, in hunc modum:

Pluralia.	*Dualia.*	*Singular.*	
Comm.			
أُولَائِكَ أُولَالِكَ	ذَانِكَ ذَيْنِكَ	ذَاكَ	*ille*
	تَانِكَ تَيْنِكَ	تَاكَ	*illa*

ante quod ك in Singular. & Plural. non raro aſſumitur ل, ut dicatur ذَالِكَ, & cum م paragogico, ذَالِكُمْ: أُولَالِكَ, تِلْكَ; utrique autem, niſi ل illud aſſumatur, crebro præfigitur هَا:

هَـــا: cujus tamen ا compendii causa non solet pingi; sed per phatha perpendiculare aut medda repræsentari, (quod & تو ا ante ل, & aliis vocibus ا quiescens habentibus creberrime accidit) hoc modo:

هٰـــذَا	هٰـــذَانِ	هٰـــذَيْـــنِ	هٰـــؤُلَاءِ
هٰـــذِهِ	هٰـــتَانِ	هٰـــتَيْـــنِ	

Relativum est الَّـــذِي *qui*, compositum ex articulo أَلْ & لـذي; flectiturque hoc modo:

الَّـــذِي	الَّـــذَانِ الَّـــذَيْـــنِ	الَّـــذِيـــنَ الَّـــلَايِـــي الَّـــلَاءِ
الَّـــتِـــي	الَّـــتَانِ الَّـــتَيْـــنِ	الَّـــلَاتِـــي الَّـــلَوَاتِـــي الَّـــلَاءِ

Nun duale hic & in Demonstrativis interdum habet tesdid, in compensationem ultimæ singularis excidentis.

Cæterum relativum hoc non patitur ante se literas serviles præter فـــكـــلـــ, ac rarissime usurpatur in Casu obliquo, sed defectus hi supplentur per Affixa vocum sequentium: sic pro بـــالَّـــذِي *in quo*,

quo, dicitur أَلَّذِي بِهِ; & pro مِنَ أَلَّذِي *a quo*, أَلَّذِي مِنْهُ; pro أَلَّذِي رَأَيْتُ *quem vidi*, أَلَّذِي رَأَيْتُهُ.

Relativa quoque sunt, sed antecedens includentia مَنْ *is qui*, & *ii qui*, *quicunque*: مَا *quod*, *quodcunque*, *ea quæ*, *quæcunque*: illud de personis, hoc de rebus dicitur: & utrumque non raro interrogat.

أَيٌّ autem, *quis*, *qualis*, Nomen est interrogativum & substantivum; unde aliud substantivum regit in Genitivo, ut: أَيُّ كِتَابٍ *qualis liber*, مِنْ أَيِّ كِتَابٍ *ex quo vel quali libro?*

Affixa cum Nominibus significant possessionem, referuntque Pronomina nostra possessiva: cum Verbis ut plurimum Casum patientem; non raro tamen Dativum, maxime cum Accusativus alius sequitur, suntque:

	Pluralia.			*Dualia.*		*Singularia.*				
	3	2	1	3	2	3	2	1	Perſ.	
	كُمْ	هُمْ				هُ	كَ			Maſc.
			نَا	كُمَا	هُمَا			ي		Com.
	كُنَّ	هُنَّ				هَا	كِ			Fœm.

Pro ي, cum Verbis & Particulis terminatis ي, eſt نِي.

Nunquam autem mutantur: niſi quod هُمَا هُمْ هُنَّ damma in keſra mutant, 1. cùm immediate præcedit keſra, ut: مِنْ رَبِّهِ, vel 2. ي vocali deſtitutum, ut: فِيهِ *in eo*, & عَلَيْهِ *ſuper eo*: & 3. quod ي loco keſra ante ſe, habet phatha ſuper ſe, & annectitur dictioni terminatæ aliqua literarum اوي vocali deſtituta, ut: خَطَايَا *peccata*, خَطَايَايَ *peccata mea*; غُلَامَانِ *duo pueri*, غُلَامَايَ *duo pueri mei*; غُلَامَيْنِ *duorum puerorum*, غُلَامَيَّ *duorum puerorum meorum*,

rum; مُسْلِمِيَّ fidelium, مُسْلِمِينَ fidelium meorum; sic & a مُسْلِمُونَ est مُسْلِمِيَّ juxta Canon. 5. Ie: عَصًا baculus, عَصَايَ baculus meus; رَامٍ sagittarius, رَامِيَّ sagittarius meus, & quod 4. post kesra interdum excidit, quod frequens est in Vocativo, ut: رَبِّ domine mi: & fere perpetuum, cum præcedit aliud ي descendens ex hamza, ut: أَحِبَّائِي amici mei, أَبَائِي patres mei. Sic pro نِي occurrit نِ, ut: أَنْصُرُونِ adjuvate me.

Et vocibus nullam inducunt mutationem: nisi quod 1. in Nominibus Nun casuale tollunt, ut supra dictum est: & 2. ad ي insuper ultimam vocalem, ut: كِتَابٌ liber, كِتَابِي liber meus: ac 3. fœmininum in ة mutant: ut عَمَّةٌ amita, عَمَّتُكَ amita tua: nec non hamza ultimum 4. in و vel ي, juxta Canonem primum Elif. In verbis autem 1. pellunt ا otiosum post و servile, ut: نَصَرُوا adjuverunt, نَصَرُونَا adjuverunt nos: & ن termina-

tioni تُمْ adjiciunt ى, ut: نَصَرْتُمْ *adjuviſtis*, نَصَرْتُمُوهُ *adjuviſtis eum.*

In utrisque autem, tum Nominibus tum Verbis, Ie finale poſt phatha quieſcens inſtar Elif, libere in Elif quieſcens mutant vel relinquunt, ut: رَمَى *jecit*, رَمَاهُ & رَمَيْهُ *jecit eum*; & فَتًى *puer* & فَتَاهُ فَتَيْهُ *puer ejus.* Nam in Particulis ي hoc diphthongeſcit, ut: اَلَى *ad*, اِلَيْهِ *ad eum.* عَلَى *ſuper* عَلَيْهِ *ſuper eum*

Uni autem Verbo duo interdum annectuntur affixa, ut: أَعْطَانِيهِ *dedit mihi eum*, يُكْفِيكُمْ *ſufficere facit tibi illos.*

Poſſunt quoque Affixa ſeparatim verbis apponi, ſed præfixo إِيَّا ut: إِيَّاكَ *te*, إِيَّايَ *me*, &c. ضَرَبَكَ, atque etiam ضَرَبَ إِيَّاكَ *verberavit te.*

Actiones autem reciprocæ per nomen نَفْس cum affixis exprimuntur, ut: أَحْبَبْتُ نَفْسِي *dilexi me* (quaſi dicas *animam meam*) أَحْبَبْتُمْ أَنْفُسَكُمْ

أَنْفُسَكُمْ *dilexistis vos ipsos*, &c. rarissime per nudum affixum, ut: أُحِبُّنِي *diligo me.*

FINIS LIBRI TERTII.

εἰς χρεῖαν τοῦ ἀδελφοῦ
β. Καῤῥαζηνοῦ.

THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ

LIBER QUARTUS

DE PARTICULIS.

CAPUT PRIMUM.

De Particulis conjunctis.

PARTICULARUM orationis indeclinabilium aliæ sunt conjunctæ, quæ perpetuo aliis vocibus præfiguntur; aliæ separatæ: conjunctæ sunt octo literæ

ب ت ث س ف ك ل ى.

habet phatha, eſtque nota interrogationis, ut: أَمَاتَ *an obiit?* أَنْتَ *an tu?* أَفِي *an in?* & vocandi articulus, ut: أَيُّوسُفُ *o Joſephe?* vocatque propinquum.

ب

ب semper poſſidet keſra, &

1. ſignificat *in*, ut: بِالْمَسْجِدِ *in templo*.

2. notat *inſtrumentum*, ut: كَتَبْتُ بِقَلَمٍ *ſcripſi calamo*.

3. valet *cum*, quando videlicet ſubjungitur verbis adventus & diſceſſus, quæ tùm per *adducere*, *afferre*, *abducere*, *auferre*, exponuntur, ut: أَتَوْا بِكِتَابٍ *attulerunt librum*; ذَهَبُوا بِالْفَتَى *abduxerunt puerum* vel *juvenem*.

4. ſignificat *per*, ut: بِأَبِي *per patrem meum*.

5. valet *propter*, ut: بِدُخُولِكَ *propter introitum tuum*.

6. eſt

6. est jurandi particula, ut: بِٱللَّهِ *per Deum*, بِٱلْأَرْضِ *per terram.*

7. Nominativo præfigitur pleonastice, ut: أَللَّهُ بِغَدِيرٍ *Deus est in potente*, id est, *potens*; أَنَا بِمُؤْمِنٍ *ego sum in credente*, id est, *credens.*

8. constructioni verborum peculiariter inservit, ut: مَرَّ بِي *præteriit me*

præfigitur nomini أَللَّهُ cum phatha, estque jurandi particula, ut: تَٱللَّهِ *per Deum!*

cum phatha Futuro præfigitur, & valet *post.* vide pag. 52.

habet phatha, & significat *ac, dein;* subjungitque præcedenti id quod re ipsa posterius est, & sequitur, sed sine mora, quo differt a ثُمَّ initio tamen

men sententiæ, & post dictiones completivas sæpe redundat, & completiva est. Emphasin egregiam importat, & per igitur commode sæpe reddatur, cum Imperativo præfigitur. Exempla passim sunt obvia.

ك

phatha quoque possidet, & significat *sicut*, *instar*, regitque Genitivum, nec admittit affixa, ut: كَرَجُلٍ *sicut vir*, كَامْرَأَةٍ *quasi vidua*.

ل Dativi nostri nota, regitque Genitivum, ad dabis ac obtinet kesra, ut لِرَبِّ *domino*: cum affixis tamen habet phatha, ut: لَكَ *tibi*, لَهُ *illi*.

2. significat *ob*, *propter*, cum kesra, ut: ضَرَبْتُهُ لِكَذِبِهِ *verberavi eum ob mendacium ejus*.

3. denotat *ad*, ut: ضَرَبْتُهُ لِلتَّأْدِيبِ *verberavi eum ad erudiendum*.

4. Juramenti cum admiratione particula, ut: لَلّٰهِ *per Deum!*

5. cum phatha, est vocationis ad opem nota, ut: يَا لَزَيْدٍ *o Zeide adjuva!*

6. per

6. per pleonasmum eleganter vocibus præfigitur cum phatha, nec mutationem ullam inducit; cum alibi, tum maxime initio prædicati, cujus subjectum ante se habet إنَّ, ut: إنَّ ٱللَّهَ لَقَدِيرٌ *etenim* seu *utique Deus est potens;* إنَّ ٱللَّهَ لَفِي ٱلسَّمَآءِ *etenim Deus est in cœlo;* إنَّ ٱللَّهَ لَيُحِبُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ *namque, equidem, Deus amat fideles.*

3. præfigitur Præterito cum phatha, vertitque id in Optativum. Pag. 50.

8. præfigitur Futuro cum kesra, & tunc aut formatur ex eo Imperativum, inducitque apocopen; aut significat *ut*, inducitque antithesin. vide pag. 60. 65. & 68.

9. peculiariter inservit Verbis, ut: رَدَفَ لَكُمْ pro رَدِفَكُمْ *ejecit vos,*

habet phatha, estque

1. Conjunctio copulativa, و, *etiam;* sed non includit ordinem, ut ف; de quo supra vide sis.

2. jurandi particula, regit Genitivum, ut: وَٱللَّهِ *per Dominum!*

3. Præpositio æquivalens *cum*, & regit Accusativum, ut: جَاءَ ٱلْأَمِيرُ وَٱلْجَيْشُ *venit Imperator cum exercitu.*

4. Significa cuando: Abulatha ذَكَرْتُكِ وَٱلْخَطَرُ
Deti me acuerdo cuando las lanzas vibran entre nosotros
يَخْطِرُ بَيْنَنَا

Appendix.

م & ع videntur quoque serviles esse in مِمَّا عَمَّا pro مِنْ مَا & عَنْ مَا.

CAPUT SECUNDUM

33 28

De Particulis separatis.

Aquí el artículo p. 183

La partículas separadas se dividen en preposi-
tivas, adverbiales, conjuntivas, interjectivas, todas
las cuales son éstas o invariables

PARTICULAS separatas more nostro visum est distinguere in Adverbia, Conjunctiones, Præpositiones, & Interjectiones: quæ omnes immutabiles sunt.

Adverbios de lugar, de tiempo, de llamar, de demostrar, de interrogar, de afirmar

Adverbia Loci.

حيث أين أَيْنَ, حَيْثُ *ubi*; & hinc مِنْ أَيْنَ, مِنْ حَيْثُ *unde*; إِلَى أَيْنَ, إِلَى حَيْثُ *quo*: أَنَّى حَيْثُمَا *ubicunque*: هُنَا, هُنَّا, & هَاهُنَا *hic*; هُنَالِكَ

+ como en el proverbio
الرجيث يهوى
القلب تهوى
به الرجله

هُنَالَ هُنَالِكَ هُنَاكَ, هُنَالِكَ illic; مِنْ هُنَا hinc;

مِنْ هُنَاكَ illinc; اِلَي هُنَا huc; اِلَي هُنَاكَ

Adverbios de tiempo.

قَدْ (se llama حرف التقريب particula de proximidad) ya, antes con pret.º como قد مات ابن الخطير. A veces con fut.º como en el prov.º قد يتناسى شيء وهو حبيب. Muchas veces con el pret.º redunda como قد تقدم adelantose pues ó precisa la signif.n de pret.º ó solo tiene alguna enfasis como etc. لقد وفقد

قَطْ قَطُّ famas.

ثُمَّ luego.

مَتَى - إِنْ - إِذَا - إِذْمَا - أَيَّانَ - حِينَ cuando

يَوْمَ - حِينَ - يَوْمَئِذٍ - حِينَئِذٍ entonces.

حَتَّى - حَتَّى إِذَا - حَتَّى أَنْ - إِلَى أَنْ hasta que

قَبْلُ و مِنْ قَبْلُ antes ~~de ahora~~ قَبْلُ هذا antes de ahora. مِنْ قَبْلُ أَنْ antes que

بَعْدُ - سَقْ - سَوْ - سَوْفَ - سَيْ despues - مِنْ بَعْدُ بعد أَنْ - إِنْ - لَمَّا

بَعْدُ - مَا بَعْدُ ó despues que. أَمَّا بَعْدُ en trando en materia.

فِيمَا mientras que ej.º وفيما هو يُصَلِّي "orante eo," ó mientras el orriba."

فيما بقي en lo sucesivo.

قد مات الخطير

قد يتناسى الخ

...nte, cum ...en el prov.º ...tiam cum ...lantose pues. ...on venir ...olum al- ...قَطْ un- ...إِذْ مَا &

حِينَئِذٍ ...مِنْ post- ...سَ post: ...posthac: ...إِلَي do- ...بَعْدُ &

...ntequam.

...أَيْ medio- ...cri-

أَمَّا بَعْدُ Entrando en mat.ª

3. Præpositio æqui
vum, ut: حَبْشَ
perator cum exe

4. Signifi
Deti meac

يَخْطِرُ بَيْنَنَا

& م

33

Adv
wogan

أَيْنَ حيث أَيْنَ ,

unde ; ـي أَيْنَ

ubicunque : هُنَا ,

هاهُنا هُنا

مِنْ

أَنَّي

هَاهُ hic ;

هُنَالِكَ

+ comoend
marrerbio

الرحيث يهوى
القلب تهوى
به الرجله

هُنَالِكَ, هُنَاكَ illic; مِنْ هُنَا hinc; إِلَى هُنَا huc; إِلَى هُنَاكَ illinc; مِنْ هُنَاكَ illuc, &c. 128

Adverbia temporis.

مَتَى quando, cum; قَدْ jam, ante, cum Præterito; interdum, cum Futuro; sæpe etiam cum Præter. vacat, aut indicat Præteritum non venire loco Futuri vel Præsentis, aut emphasin solum aliquam importat; ut & قَطُّ, لَقَدْ & فَقَدْ un-quam; ثُمَّتَ & ثُمَّ deinde: إِذْ مَا, إِذَا, إِذْ & أَيَّانَ quum: حِينَئِذٍ, يَوْمَئِذٍ & حِينَ, يَوْمَ tunc: مِنْ بَعْدَ مَا, بَعْدَ, إِذْ, لَمَّا post-quam: سَوْفَ, سَفْ, سَنْ, سَيْ post: قَبْلَ هَذَا antehac: بَعْدَ هَذَا posthac: إِلَى أَنَّ & حَتَّى أَنَّهُ, حَتَّى إِذَا, حَتَّى do-nec: قَبْلُ & مِنْ قَبْلُ antea: بَعْدُ & مِنْ بَعْدُ postea: & قَبْلَ أَنَّ antequam.

Vocandi.

أَيْ propinquum vocat, de quo supra; أَيُّ medio-

criter distans; آ, أَيَا & هَيَا remotum; يَا omnia; & sequente Articulo, أَيُّهَا & يَا أَيُّهَا, & fœmin. أَيَّتُهَا & يَا أَيَّتُهَا o!

أَيُّهَا الرَّجُلُ
أَيَّتُهَا الإِمْرَأَةُ

Demonstrandi.

ecce
إِذْ, إِذَا, هَا, هُوذَا, هَاهُوذَا, هَانَذَا, fœmin. هَانَذِهِ, ecce.

هاهوذا العذ
تحبك وتلد
ابنا

وإذا بابيهم الملك زهير
وإذا بالمملوك

Interrogandi. حروف الاستفهام

أَ, هَلْ, رُبَّ, an, nunquid? أَمَا, أَلَا, أَفَلَا, أَوَلَا, أَلَمْ, أَفَلَمْ, أَوَلَمْ, an non? لماذا quare?

Affirmandi. حروف الايجاب — التحقيق

ocea ad lor de afirmar de aprobar de acuerdo

إِي, نَعَمْ, بَلَى, جَيْرِ, أَجَلْ, إِنَّ etiam; أَمِينَ amen. y muchos acusativos como طيبا, حسنا, نعما, خيرا, جميلا, مليحا

de aprobar إذا

n.º 124,

Negandi. n.º 125 son لن لا لم لا

لا non & ne prohibitivum. كَلَّا nequaquam, minime gentium, مَا, لَمْ, لَيْسَ non (sed hoc ultimum modo præteriti quoque conjugatur, venitque pro

no y que no
لا — لم — ليس
no; pero este
conjuga
en el preterito
إن — إلا — لما sino.
لا sino y aunque. لن y كلا denia
guna manera

pro verbo ſubſtantivo negante, ut: لَيْسَ *non eſt*, لَسْتُمْ *non eſtis*, &c.) إِنْ idem, ſed non niſi ſequente إِلَّا *niſi*; لَمَّا idem, & *nondum*; لَنْ *nequaquam*.

Alia.

أَنَّى *quomodo*, كَيْفَمَا *quomodocunque*, لِمَا, & لِمَ, *quare*, فَقَطْ *ſolum*, ſemper poſtponitur. إِنَّمَا *ſolummodo*, *tantum*: لَعَلَّ يَا لَيْتَ, لَيْتَ *utinam*, *o utinam!* رُبَّ *fortaſſe*: رُبَّ idem, & *interdum*; ſed regit Genitivum, ſeu Nominativo dat Genitivi terminationem: إِذَنْ *age*: إِذَا idem, & *utique*: كَأَنَّ *ſicuti*: كَمَا *ac ſi*: كُلَّمَا *quotieſcunque*.

Reliqua.

Reliqua Adverbia fere exprimuntur per Acceſſativos Nominum, ut: حَسَنًا *bene*, شَرًّا *male*, حَكِيمًا *ſapienter*, كَثِيرًا *multum*, جِدًّا *vehementer*, مَعًا *ſimul*, خَارِجًا *foris*, بَعِيدًا

بَعِيدًا *eminus*, أَوَّلًا *primum*, أَمْسِ *heri*, غَدًا *cras*; & cum Articulo, اَلْيَوْمَ *hodie*, اَلْآنَ *nunc*. Vel per Genitivum cum præpositione, ut: مِنْ فَوْقُ *desuper*, اَلَى دَاخِلٍ *intro*, اَلَى الْآنَ *hactenus*, مِنَ الْآنَ *posthac*, &c.

Conjunctiones.

Copulativæ, sub quibus & disjunctivæ & adversativæ continentur: ثُمَّ, *deinde*, حَتَّى idem: اَمَّا, أَوْ *vel*, *aut*; أَمْ *an*, *vel*, بَلْ, لٰكِنْ & لٰكِنَّ *sed*: لَا *non autem*.

Causales.

إِنَّ *nam*, *etenim*, *utique*; أَنَّ, أَنَّهُ & أَنْ *quod*; لِأَنَّ *quia*; أَنْ, حَتَّى, كَيْ, لِكَيْ, كَيْمَا, لِكَيْمَا *ut*: أَلَّا, لِئَلَّا, كَيْلَا, لِكَيْلَا *ne*: بِمَا *eo quod*, كَمْ *si*, de Præterito; إِنْ idem, de Futuro; إِلَّا & هٰذَا لَا, لَوْمَا *nisi*: وَإِنْ, وَلَوْ بِأَ

وَلَوْ, & رُبَّمَا *etsi, quamvis,* مِنْ ثُمَّ *propterea.*

Completivæ.

أَمَّا, إِنَّ, أَنَّ, إِنَّمَا, فَأَمَّا, وَأَمَّا, فَإِنَّ, &c. *autem.*

Præpositiones.

مِنْ *a, ab, ex, de,* & sæpe pleonastice nomini apponitur. إِلَى *ad, cum:* حَتَّى *usque ad; donec, cum;* فِي *in, super, de;* عَنْ *a, de;* عَلَى *super, de;* لَدَى, لَدَنْ, & interdum لُدَنْ, لَدْنِ, لُدْنِ, لَدَ, لَدْ, لُدْ, *apud;* مِنْ لَدُنْ *a;* مُذْ & مُنْذُ *inde a,* de tempore; حَاشَا, عَدَا, خَلَا, *præter.* Quæ omnia admittunt affixa, præter حَتَّى, مُذْ & مُنْذُ.

Reliquæ autem Præpositiones, exprimuntur per nomina substantiva adverbialiter posita, id est, in casu Accusativo, sed abjiciente Nun vocale ob regimen, ut: فَوْقَ *supra* تَحْتَ *infra,* قَبْلَ *ante,* قُدَّامَ *ante,* أَمَامَ *coram,* عِنْدَ *apud,* مَعَ *cum;* & دُونَ *præter,* & *infra,* de numero, & *non autem,* subintellecta simul præpositione, si qua præ-

cessit: عَبْرَ *trans*, بَدَلَ *pro*, حَوْلَ *circa*, بَيْنَ *inter*, خَلْفَ *post*; شَطْرَ *versus*; & si quæ similia: quo pertinent سَوَاءَ سُوَي سِوَي & غَيْرَ *præter*: quæ tamen interdum variant terminationem, ut dicetur libro sequente; vel per Genitivum præcedente Præpositione, ut: مِنْ فَوْقِ *superne*, مِنْ بَعْدِ *post*. مِنْ دُونِ *præter*, مِنْ أَجْلِ *propter*, لِأَجْلِ, idem, &c.

Interjecciones

Las interj. se llaman en lengua arabe أصوات ó voces y pertenecen generalmente á la clase de pal.s llam.s nombres de verbos. Las prales. son las sigtes.

ويل q. es un nombre sust.o que con el art.o se dice الويل y se construye con otro nombre q. rige en gen. vo por medio de pres. como ويل ay de mi, ó con afijos y sin el art.o como ويلك ay de ti y por tanto con

El mismo sentido viene la int.n وي de donde viene la otra antes guay como وي لعبد الله ay de ti dallah

Tambien es muy usada la int.n وا llamada por los art. حرف الندبة ó part. de queja, la cual pone el nombre de la persona ó cosa llorada si es cercana en nom. sin tenuin como وازيد y si es remota en acus. como وازيدا وعبد الله

... et paucis etiam aliis Præteriti aut Imperativi valorem obtinentibus contingit, ut: غَاقُ *crocitatio*: هَاتِ *da*, *offer*; نَزَالِ *descende*.

FINIS LIBRI QUARTI.

THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ

LIBER QUINTUS

DE

SYNTAXI.

CAPUT PRIMUM

De Syntaxi Nominum.

CONCORDIA Subſtantivi cum Adjectivo, Relativi cum Antecedente, ac Nominativi cum Verbo eadem hic quæ in aliis linguis. Solum obſervandum eſt.

1. Plurale inhumanum (ſic voco quod non ſignificat homines) eleganter conſtrui modo ſingularis

cessit: عَبْرَ *trans*, بَدَلَ *pro*, حَوْلَ *circa*, بَيْنَ *inter*, خَلْفَ *post*; شَطْرَ *versus*; & si quæ similia: quo pertinent سِوَى سُوَى سَوَاءَ & غَيْرَ *præter*: quæ tamen interdum variant terminationem, ut dicetur libro sequente; vel per Genitivum præcedente Præpositione, ut: مِنْ فَوْقِ *superne*, مِنْ بَعْدِ *post*. مِنْ دُونِ *præter*, مِنْ أَجْلِ *propter*, لِأَجْلِ, idem, &c.

Interjectiones.

Has docebit facile usus. وَيْلٌ autem *væ* Nomen est, & cum Articulo أَلْوَيْلُ dicitur, regitque Genitivum cum

Appendix.

كَمْ ac كَأَيِّنْ & كَأَيِّنْ *quot*, & كَذَا *tot*, Nomina quidem videntur potius esse quam Particulæ: sed tamen Particularum more immutabilia sunt, quod & Nominibus, sonitus animaliumque voces significantibus, & paucis etiam aliis Præteriti aut Imperativi valorem obtinentibus contingit, ut: غَاقْ *crocitatio*: هَاتْ *da*, *offer*; نَزَالِ *descende*.

FINIS LIBRI QUARTI.

THO-

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICÆ
ARABICÆ

LIBER QUINTUS

DE

SYNTAXI.

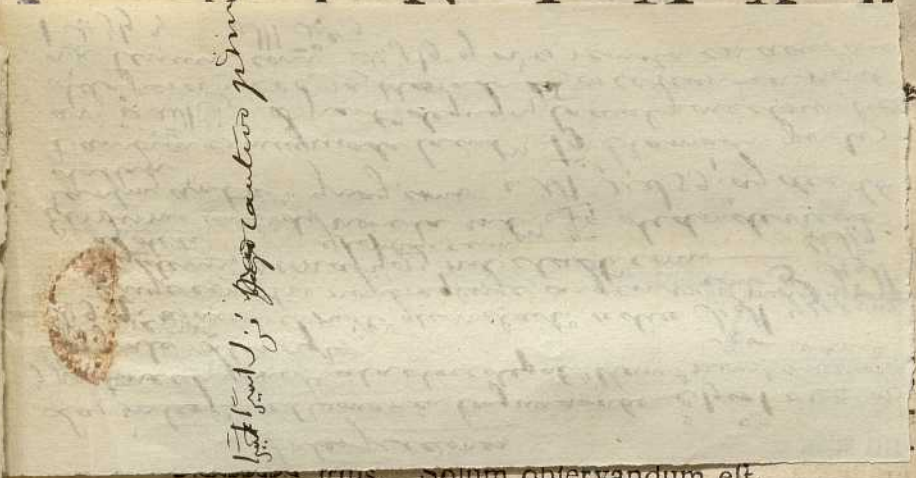

gus. Solum observandum est.

1. Plurale inhumanum (sic voco quod non significat homines) eleganter construi modo singularis

fœminini, ut: جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ *horti ſub quibus currunt fluvii:* ubi ſingularia fœminina هَا & تَجْرِي conſtruuntur cum جَنَّاتٌ & أَنْهَارٌ pluralibus inhumanis.

2. Plurali humano eleganter quoque præponi Verbum ſingulare, eodem fere genere in Præterito, ſed non raro diſcrepante in Futuro, ut: قَالَ ٱلنَّاسُ *dixerunt homines*, يَقُولُ ٱلْحُكَمَاءُ & تَقُولُ *dicunt ſapientes;* ſi Verbum poſtponatur, omnia ſunt regularia, ut: ٱلنَّاسُ قَالُوا وَيَقُولُونَ *homines dixerunt & dicent.*

Idem de Duali habendum.

3. Adjectivum appoſitum Vocativo vel Nomini affecto a vocula لَا, cum Subſtantivo ſuo, interdum non convenire caſu.

Cæterum Adjectivum & Subſtantivum eandem partem enuntiationis conſtituentia hic etiam in reſtrictione & abſentia ejus conveniunt, id eſt, ſi utrumque pertinet ad ſubjectum, aut ad prædicatum, ac unum reſtrictum eſt, neceſſe eſt etiam alterum reſtringi, ut: ٱلْكِتَابُ ٱلْعَظِيمُ & كِتَابٌ عَظِيمٌ *liber magnus*, إِبْرَهِيمُ ٱلْأَمِينُ عَبْدَ ٱللهِ *Abraham fidelis ſervum Dei*

أَبِي

أَبِي ٱلْمُكَرَّمُ أَرْسَلَ إِلَيَّ هٰذِهِ ٱلرِّسَالَةَ

Pater meus reverendus misit ad me hanc epistolam.

Si vero non constituant illa eandem partem enuntiationis, id non obtinet, ut: أَللّٰهُ قَدِيرٌ *Deus est potens*, هٰذَا كِتَابٌ *hic est liber.*

At Substantivum Appellativum cum adjuncto Adjectivo nomen Proprium constituens, Articulum abjicit, ut: بَيْتُ ٱلْمُقَدَّسِ *domus sanctificata*, id est, *Hierosolyma*; بَابُ ٱلصَّغِيرِ *porta parva*, Nomen portæ Damascenæ.

Substantivum cum Substantivo genitivo casu jungitur, ut: يَدُ ٱلْإِنْسَانِ *manus hominis*: اِبْنُ مَرْيَمَ *filius Mariæ*. Sic quoque كَأْسُ ذَهَبٍ *cyathus auri*, id est, *aureus*. Item كُلُّ إِنْسَانٍ *universitas hominis*, id est, *omnis homo*, vel *omnes homines*, nam كُلُّ est Substantivum.

Exceptio,

Sed nomen mensuræ & ponderis regit mensuratum & ponderatum in Accusativo, ut: قَفِيزٌ شَعِيرًا

شَعِيرٌ *modius*, vel potius *hemimedimnus hordei*;

رَطْلُ زَيْتٍ *libra olivarum*.

OBSERVATIO I.

Quædam Subſtantiva, aſſumpto affixo cum præcedente Subſtantivo congruente, adjectiva quodammodo fiunt, & conſtructionem eorum imitantur, ut نَفْسٌ *anima*, cum affixo alii Subſtantivo appolitum, valet idem quod *ipſe*, *ipſa*, *ipſum*; & كُلٌّ *univerſitas*, idem quod *totus*, *tota*, *totum*; conveniuntque cum præcedente Subſtantivo, ut: حَبِيبٌ نَفْسُهُ *amicus ipſe*, quaſi dicas, *amicus animus ejus*; حَبِيبًا نَفْسَهُ *amicum ipſum*; خُبْزٌ كُلُّهُ *panis totus*, خُبْزٍ كُلِّهِ *panis totius*, &c.

OBSERVATIO II.

Numeri cardinales ratione regiminis ſubſtantiva ſunt, unde a tribus ad decem, & qui ſupra 99 ſunt, regunt numeratum in genitivo, more reliquorum Subſtantivorum; ſed minor denario Plurale ſupit, centenarius & major eo, Singulare,

re, ut: ثَلَاثُ جَارِيَاتٍ *tres puellæ*; أَلْفُ دِرْهَمٍ مِائَةُ رَجُلٍ, *quatuor viri*; أَرْبَعَةُ رِجَالٍ *centum viri*; أَلْفُ دِينَارٍ *mille denarii*; reliqui a decem ad centum, ut Subſtantiva ponderis & menſuræ, regunt numeratum in Accuſativo ſingulari: خَمْسَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا *quindecim drachmæ*; عِشْرُونَ ذِئْبًا *viginti lupi*, &c. Quam conſtructionem ſequuntur, كَمْ, كَأَيِّنْ, & كَذَا, ut: كَمْ دِرْهَمًا *quot drachmæ?* كَأَيِّنْ رَجُلًا *quot viri?* quæ cum Præpoſitione regunt genitivum, ut: بِكَمْ دِرْهَمٍ *quot drachmis?* كَأَيِّنْ مِنْ رَجُلٍ *quot viri?* At ratione convenientiæ Adjectiva ſunt, & Maſculina Maſculinis, Fœminina Fœmininis, Communia utrisque apponuntur, ut patet in exemplis allatis. Interdum etiam Subſtantivis poſtponuntur more reliquorum Adjectivorum.

Ca-

CAPUT SECUNDUM

De Syntaxi Verborum.

VERBA Subſtantiva & Nuncupandi, ut: كَانَ *fuit*, صَارَ *factus eſt*, لَيْسَ *non eſt*, مَا دَامَ *quamdiu fuit* vel *manſit*, & alia ſimilia, quæ *eſſe* vel *fieri* ſignificant aut includunt, quæque apud Latinos ante & poſt ſe Nominativum adſciſcunt, hic pro ſecundo Nominativo, qui ſcilicet exprimit prædicatum, aſſumunt Accuſativum, ut:

أَللّٰهُ كَانَ قَدِيرًا *Deus eſt potens;*

زَيْدٌ صَارَ غَنِيًّا *Zeidus factus eſt dives;*

اِبْنُهُ يُسَمَّى مُحَمَّدًا *filius ejus vocatur Muhammed*, &c. quod & interdum accidit omiſſo illo Verbo Subſtantivo; cum ſubjectum habet ante ſe مَا vel لَا *non*.

Verba Activa pleraque Accuſativum regunt: plurima Genitivum, mediante Præpoſitione بِ, لِ, اِلَى, عَلَى, فِي, مِنْ, عَنْ: quod uſu diſcendum & ex Dictionariis.

Verba quædam usque adeo tenacia ſunt Præpoſitio-

tionum, ut eas etiam non ſequente Nomine exigant, ut: لَا أَقْدِرُ عَلَيَّ أَنْ أَقُولَ *non poſſum ſuper ut dicam*, id eſt, *nequeo dicere.*

Inſtrumentum per Genitiv. præfixo ب effertur. Motus ad rem, cum إِلَى & فِي; a re, cum عَنْ & مِنْ. Sed nota, Verba veniendi etiam per ellipſin Præpoſitionis إِلَى cum Accuſativo elegan-ter conſtrui, ut: جَاءَنِي *venit ad me*, أَتَيْتُكَ *veni ad te;* pro جَاءَ إِلَيَّ, أَتَيْتُ إِلَيْكَ.

Ad *quando* & *quamdiu* reſpondetur per Accuſa-tivum; ad *quanto tempore*, per Genitivum, præ-miſſo فِي.

Gerundium in *do*, ſeu Participium quomodo res geratur explicans, per Accuſativ. Participii Activi effertur, ut: جَاءَ رَاكِبًا *venit equitans*, ſeu *equitando*, يَأْكُلُ وَاقِفًا *edit ſtans*, ضَرَخَ نَائِمًا *vociferatur dormiens.*

Gerundium in *dum*, vel, ut verbo dicam, *fi-nis*, per Accuſativ. Nominis verbalis exprimitur, ut: ضَرَبْتُهُ تَأْدِيبًا *verberavi*

eum ad erudiendum, id est, *ut erudirem eum.*

Quod Latini ponunt post *quoad* vel *ratione*, *respectu*, id per nudum Accusativ. hic effertur, ut: طَابَ اِسْحَاقُ نَفْسًا *bonus est Isaac quoad animam;* لَا مَاتَ يَسُوعُ الأَهِبَّةَ بَلْ مَاتَ نَاسُوتًا *Non mortuus est Jesus ratione naturæ divinæ, sed mortuus est ratione naturæ humanæ.*

Infinitivus Verbo suo, aut alii ejusdem notionis, significationis augendæ causa appositus, est casus Accusativi, ut: ضَرَبْتُهُ ضَرْبًا *verberavi eum verberando;* قُمْتُ وُقُوفًا *steti stando.*

Atque in his omnibus Accusativi terminatio adverbialem significationem nomini videtur inducere.

Pro Infinitivo autem nostro adhibetur verbale, ut: أُرِيدُ ضَرْبًا *cupio verberationem*, id est, *verberare*, vel cum Præposit. لَا أَقْدِرُ عَلَى الضَّرْبِ *non possum verberare:* aut Futurum præposito أَنْ, ut: أُرِيدُ أَنْ أَسْمَعَ *cupio audire.*

Sed verba Notitiæ & Opinionis eleganter adsciscunt duplicem Accusativum, ut: ظَنَنْتُ أَبَاكَ غَنِيًّا *opinor patrem tuum esse divitem;* عَلِمْتُ زَيْدًا بَخِيلًا *scio Zeidum avarum esse.*

CAPUT TERTIUM

De Syntaxi Particularum.

CONJUNCTIONES copulativæ similes casus conjungunt: secus tamen interdum accidit, cum Nomen præcedens est Vocativus: aut Nominativus cum Accusativi terminatione: qua de re alias.

Præpositiones omnes tum conjunctæ tum separatæ regunt Genitivum: بِبَيْتٍ *in domo*, فِي بَيْتٍ idem: لِلَّهِ *Deo*, تَحْتَ مَائِدَةٍ *sub mensa* &c. Sed exceptivæ, عَدَا, حَاشَا, خَلَا sæpe quoque Accusat. regunt, ut: قَامَ الْقَوْمُ خَلَا زَيْدٍ & زَيْدًا *stat populus præter Zeidum*; إِلَّا autem cum oratio est affirmans, regit Accusativum, ut: غَرِقَ النَّاسُ إِلَّا نُوحًا *submersi sunt homines præter Noachum*; si negans, & nomen unde fit exceptio subticeatur, exceptum Nominis subintellecti casum accipit, ut: مَا قَامَ إِلَّا زَيْدٌ *non stat* (scilicet, *quisquam*) *nisi Zeidus*, مَا رَأَيْتُ إِلَّا نُوحًا *non vidi nisi Noachum*; si vero exprimatur illud nomen, exceptum indifferenter aut ejusdem cum illo

casus est, aut Accusativi, ut: مَا قَامَ أَحَدٌ إِلَّا نُوحٌ & إِلَّا نُوحًا *non stat quisquam præter Noachum:* غَيْرَ autem سِوًى, سِوَى, سِوَي, & سُوًى, regulariter perpetuo regunt Genitivum; sed ipsæ terminationem mutant eo modo quo exceptum per إِلَّا: nam in affirmatione terminantur phatha; in negatione, ea vocali qua nomen præcedens, aut phatha, si nomen illud exprimatur, ut: خَرَجَ الْقَوْمُ غَيْرَ زَيْدٍ *egressus est populus præter Zeidum*, مَا خَرَجَ غَيْرَ زَيْدٍ *non est egressus nisi Zeidus;* & in negatione, مَا ضَرَبْتُ غَيْرَ زَيْدٍ *non verberavi nisi Zeidum*, مَا خَرَجَ إِنْسَانٌ غَيْرَ زَيْدٍ & غَيْرُ زَيْدٍ *non est egressus quisquam præter Zeidum*, &c. Observa autem per hanc voculam غَيْرَ solere exprimi nostra composita per *in;* ut: غَيْرَ مُكَمَّلَةٍ *imperfectus*, غَيْرُ مُكَمَّلٍ *imperfecta.*

FINIS

GRAMMATICÆ ARABICÆ.

امثال

أمثال

لقمان الحكيم

وبعض اقوال العرب

FABULÆ LOKMANI SAPIENTIS.

ET QUÆDAM DICTA

ARABUM

CUM INTERPRETATIONE LATINA

THOMÆ ERPENII,

EJUSDEMQUE NOTULIS ET STRICTURIS

JACOBI GOLII.

أَمْثَالُ لُقْمَانَ ٱلْحَكِيمِ

أَسَدٌ وَثَوْرَانِ ۞

مَرَّةً خَرَجَ عَلَى ثَوْرَيْنِ فَٱجْتَمَعَا جَمِيعًا وَكَانَا يَنْطَحَانِ بِقُرُونِهِمَا وَلَا يُمْكِنُهُ مِنَ ٱلدُّخُولِ بَيْنَهُمَا فَٱنْفَرَدَ يَأْخُذُهُمَا وَيَخْدَعُهُمَا وَأَوْعَدَهُمَا أَلَّا يُعَارِضَهُمَا وَأَنْ يَتَخَلَّى أَحَدُهُمَا عَنْ صَاحِبِهِ فَتَخَلَّى أَحَدُهُمَا وَٱفْتَرَسَهُمَا جَمِيعًا ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ مَدِينَتَيْنِ إِذَا ٱتَّفَقُوا عَلَى رَأْيِ وَاحِدٍ أَهْلُهُمَا فَإِنَّهُ لَا تُمْكِنُ مِنْهُمَا عَدُوَّاتٌ فَإِذَا ٱفْتَرَقَا هَلَكَا جَمِيعًا ۞

غَزَلٌ ۞

FABULÆ LOKMANI SAPIENTIS.

I.

LEO ET DUO TAURI.

LEO aliquando egressus est contra duos Tauros, qui simul congregati cornibus suis feriebant, ita ut ingredi inter eos non posset: unde desiit eos invadere & petere, promisitque eis se non adversaturum eis, etiamsi recederet alter a socio suo. Recessitque alter: atque ille ~~simul~~ pariter dilaceravit utrumque.

Significat hoc,

Duabus civitatibus, cum cives earum consilio conveniunt, prævalere non posse inimicitias; at discordes si sint, simul eas perire.

CER-

غَزَالٌ ۞

إِيَّلٌ يُعْنِي غَزَالٌ مَرَّةً عَطِشَ فَأَتَي إِلَي عَيْنِ مَاءٍ
يَشْرَبُ فَنَظَرَ خَيَالَهُ فِي ٱلْمَاءِ فَحَزِنَ لِدِقَّةِ قَوَائِمِهِ
وَسُرَّ وَٱبْتَهَجَ لِعِظْمِ قُرُونِهِ وَكِبْرِهَا وَفِي ٱلْحَالِ
خَرَجَ عَلَيْهِ ٱلصَّيَّادُونَ فَٱنْهَزَمَ مِنْهُمْ فَأَمَّا هُوَ فِي
ٱلسَّهْلِ فَلَمْ يُدْرِكُوهُ فَلَمَّا دَخَلَ فِي ٱلْجَبَلِ وَعَبَرَ
بَيْنَ ٱلشَّجَرِ فَلَحَقُوهُ ٱلصَّيَّادُونَ وَقَتَلُوهُ فَقَالَ
عِنْدَ مَوْتِهِ ٱلْوَيْلُ لِي أَنَا ٱلْمَسْكِينُ ٱلَّذِي ٱزْدَرَيْتُ
فِيهِ هُوَ خَلَّصَنِي وَٱلَّذِي رَجَوْتُهُ أَهْلَكَنِي ۞

غَزَالٌ ۞

NOTÆ AD FAB. I.

Aliquando] *Arabice* ſemel, una vice: *ut nos dicimus* **eens**/ **een reiſe**/ *une fois.*

Petere] *Verbum* خدع *non ſolum* fallere *ſignificat; ſed etiam* inſiſtere, rei alicui incumbere, & operam dare, *quæ notio hujus mihi loci eſſe videtur.* * *Malim legere.* فانفرد ويأخذ يخدعهما ſeorſim receſſit abſtititque, & eos petere cœpit fraude.

Cer-

II.

CERVUS.

CERVUS cum aliquando ſitiret, ad aquæ venit fontem ut biberet, viditque imaginem ſui in aqua, ac triſtatus eſt ob pedum ſuorum gracilitatem. Gaviſus vero eſt & ſuperbivit cornuum magnitudine & excellentia. Ac ſtatim egreſſi contra eum ſunt Venatores, a quibus fugit: cum autem in planitie eſſet, non aſſequuti ſunt eum: at cum montem deinde ingreſſus eſſet, & inter arbores tranſiret, ceperunt eum venatores, atque occiderunt. Dixitque moriturus: Væ mihi miſero, quod me ſervavit, id vilipendi; in eo confiſus ſum quod me perdidit.

III.

NOTÆ AD FAB. II.

Cervus] *Textus habet*, ajul, (*potius* ijjel & ojjel) *id eſt*, Cervus. *Explicatur vox obſcurior, & apud Hebræos quam Arabes uſitatior* ايـــل *per notiorem* غـــزال: *ſic fabella* XIII. Bauda, *id eſt*, culex.

Ut biberet] ل, *id eſt*, ut, *hic & frequenter alibi in hac conſtructione omittitur.*

غَزَالٌ ۞

غَزَالٌ مَرَّةً مَرِضَ فَكَانَ أَصْحَابُهُ مِنَ ٱلْوُحُوشِ يَأْتِي إِلَيْهِ وَيُودِعُهُ (وَيَعُودُهُ) وَيَرْعَي مَا حَوْلَهُ مِنَ ٱلْحَشِيشِ وَٱلْعُشْبِ فَلَمَّا أَفَاقَ مِنْ مَرَضِهِ ٱلْتَمَسَ شَيْئًا لِيَأْكُلَهُ فَلَمْ يَجِدْ فَهَلَكَ جَوْعًا ۞

يَأْتُونَ

يَعُودُونَهُ

وَيَرْعَوْنَ

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ كَثُرَ أَهْلُهُ كَثُرَتْ أَحْزَانُهُ ۞

أَسَدٌ وَثَعْلَبٌ

أَسَدٌ مَرَّةً ٱشْتَدَّ عَلَيْهِ حَرُّ ٱلشَّمْسِ فَدَخَلَ إِلَي بَعْضِ ٱلْمَغَايِرِ يَتَظَلَّلُ بِهَا فَلَمَّا رَبَضَ أَتَي إِلَيْهِ حِرْدَوْنٌ يَمْشِي عَلَي ظَهْرِهِ فَوَثَبَ قَائِمًا فَنَظَرَ يَمِينًا

جُرْدٌ

NOTÆ AD FAB. III.

Convaluiſſet] *Arabice eſt:* cum a morbo ſuo ſurre-

III.

CERVUS.

CERVUS aliquando cum ægrotaret, ad eum venerunt ſocii ejus de feris, & cuſtodiverunt eum, (*& viſitarunt eum*) graminaque & herbas quæ circum eum erant abſumpſerunt: is autem cum convaluiſſet, quæſivit quod ederet, nec invenit quicquam; unde periit fame.

Hoc ſignificat,

Multiplicari dolores ejus, cujus familia multiplicatur.

IV.

LEO ET VULPES.

LEO aliquando cum moleſtus ei eſſet calor ſolis, ingreſſus eſt ſpeluncam quandam, umbram in ea captans. Poſtquam autem procubuit, venit ad eum ſtellio, ambulans ſuper dorſo ejus: unde ſubſiliit ſur-

NOTÆ AD FAB. III.

rexiſſet. *Qui modus loquendi & Belgis eſt familiaris.*

يَمِينًا وَيَسَارًا وَهُوَ خَائِفٌ مَرْعُوبٌ فَنَظَرَهُ ٱلثَّعْلَبُ فَتَضَحَّكَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ ٱلْأَسَدُ لَيْسَ مِنَ ٱلْحَرْدُونِ خَوْفِي إِنَّمَا أُكَبِّرُ عَلَى إِحْتِقَارِي ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ ٱلْهَوَانَ عَلَى ٱلْعَاقِلِ أَشَدُّ مِنَ ٱلْمَوْتِ ۞

أَسَدٌ وَثَوْرٌ ۞

أَسَدٌ مَرَّةً أَرَادَ يَفْتَرِسُ ثَوْرًا فَلَمْ يَجْسُرْ عَلَيْهِ لِشِدَّتِهِ فَمَضَى إِلَيْهِ لِيَحْتَالَ عَلَيْهِ قَائِلًا ٱعْلَمْ أَنِّي قَدْ ذَبَحْتُ خَرُوفًا سَمِينًا وَأَشْتَهِي أَنْ تَأْكُلَ عِنْدِي فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَةِ خُبْزًا

NOTÆ AD FAB. IV.

In ſpeluncam quandam] *Arabice* in quandam ſpeluncarum. *Obſervent autem ſtudioſi*, *vocem* بعض, *quæ collective paſſim accipitur*, & quosdam, nonnullos, partem *ſignificat*, *etiam ſingulariter interdum ſumi pro* احدي & احد *ſine ullo tamen generis reſpectu*; *ut hic & locis aliquot aliis in hoc opuſculo.*

* اكبر

ſurgendo, & proſpexit dextrorſum, ac ſiniſtrorſum, timens & perterritus: viditque eum & irriſit Vulpes, cui dixit Leo: Non metuo a ſtellione, ſed graviter fero contemni me.

Hoc ſignificat,

Deſpectionem ſapienti ipſa morte graviorem eſſe.

V.

LEO ET TAURUS.

LEO aliquando cum vellet dilacerare Taurum, nihil contra eum eſt auſus, ob robur ejus; abiitque ut deciperet eum, dicens: Scito me agnum pinguem mactaviſſe: cupio ut hac nocte cibum apud me ſu-

NOTÆ AD FAB. IV.

* اكبر graviter fero] *ſeu* indignor. *Eſt autem proprie* التكبير, dicere, الله اكبر Allaho Acbar: *quam formulam in* الصلاة precatione ſacra *uſurpare ſolent: nec non extra Dei cultum, in perculſi animi admiratione, indignatione, & metu.*

خُبْزًا فَأَجَابَهُ اِلَي ذٰلِكَ فَلَمَّا وَصَلَ اِلَي ٱلْمَوْضِعِ وَنَظَرَهُ
اِذَا قَدِ ٱسْتَعَدَّ ٱلْأَسَدُ حَطَبًا كَثِيرًا وَخَلَاقِيْنَ كِبَارًا
فَوْلَي ٱلثَّوْرُ هَارِبًا فَلَمَّا عَايَنَ ذٰلِكَ فَقَالَ لَهُ ٱلْأَسَدُ
لِمَاذَا وَلَّيْتَ بَعْدَ مَجِيْئِكَ اِلَي هَاهُنَا قَالَ لَهُ ٱلثَّوْرُ لِأَنِّي
عَلِمْتُ أَنَّ هٰذَا ٱلْاِسْتِعْدَادَ لِمَا هُوَ أَكْبَرُ مِنَ ٱلْخَرُوفِ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ مَا سَبِيْلُ ٱلْعَاقِلِ أَنْ يُصَدِّقَ عَدُوَّهُ
وَلَا يَأْنَسَ اِلَيْهِ ۞

أَسَدٌ

NOTÆ AD FAB. V.

Cibum] *Arabice eſt* panem: *ſed* edere panem *Arabibus eſt* cibum ſumere.

Promiſit] *Arabice*, reſpondit ei ad hoc, *id eſt*, annuit, non recuſavit. *Phraſis elegans, & paſſim obvia.*

Ollas] *Arabibus* خلاقين *quam ego vocem alibi non memini me legere, unde nec ſatis certo ſcio quid ſignificet: ſed ſuſpicor id eſſe quod dixi.* *

Uti-

ſumas. Quod is facturum ſe promiſit. Ut autem ad locum pervenit, eumque vidit, ecce, præparaverat Leo ligna multa, & ollas magnas: abiitque Taurus fugiens: quod ut vidit Leo, dixit ei: Cur abis poſtquam huc adveniſti? Reſpondit Taurus. Quia ſcio hunc apparatum eſſe rei alicui majori agno.

Hoc ſignificat,

Non oportere ſapientem credere inimico ſuo, aut aſſociari (ſeu potius familiarem eſſe) illi.

VI.

NOTÆ AD FAB. V.

Utique ſingulare ejus eſt خلقين Chalkinon, *nempe Græcum* χαλκεῖον, ahenum.

Oportere] *Arabice*, non eſſe ſemitam ſapientis.

Aſſocietur] انس *eſt* ſocium eſſe, aſſociari, *unde* انس inſon, انسان inſanon, & انسي inſiion, hominem *ſignificant*, *quod animal ſit ſociabile.* * *Hic potius* familiarem eſſe *reddi poſſet.*

أَسَدٌ وَثَعْلَبٌ ۞

أَسَدٌ مَرَّةً شَاخَ وَضَعُفَ وَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى شَيْءٍ مِنَ ٱلْوُحُوشِ فَأَرَادَ أَنْ يَحْتَالَ لِنَفْسِهِ فِي ٱلْمَعِيشَةِ فَتَمَارَضَ وَأَلْقَى نَفْسَهُ فِي بَعْضِ ٱلْمَغَايِرِ وَكَانَ كُلَّمَا أَتَاهُ شَيْءٌ مِّنَ ٱلْوُحُوشِ لِيُودِعَهُ (لِيَعُودَهُ) ٱفْتَرَسَهُ دَاخِلَ ٱلْمَغَارَةِ وَأَكَلَهُ فَأَتَى ٱلثَّعْلَبُ إِلَيْهِ فَوَقَفَ عَلَى بَابِ ٱلْمَغَارَةِ مُسَلِّمًا عَلَيْهِ قَائِلًا لَهُ كَيْفَ حَالُكَ يَا سَيِّدَ ٱلْوُحُوشِ

Notæ ad Fab. VI.

* لبودعه *Hoc in Conjug.* II. *notat* valedicere*t*, *&* *in Conjug.* IV. depositum relinqueret custodiendum: *quorum neutrum hic quadrat. Itaque levi facta metathesi legendum puto* يعوده, visitaret ægrotantem.

Pater bonitatis *vel* pulchritudinis.] *Arabismus*, *in quo* اب venit *pro* ذى

Omnino legendum حُصَيْنٍ *munitiunculæ.* Dimin.

ab

VI.

LEO ET VULPES.

LEO aliquando cum ſenuiſſet & debilis factus eſſet, nec prævaleret ulli ferarum, voluit ſibi dolo acquirere victum, & morbum ſimulans, ſe in ſpeluncam quandam abjecit. Accidit autem ut quotiescunque accederet ad eum ferarum aliqua ipſum cuſtoditura, (*viſitatura*,) eam in ſpecu dilaceraret, & devoraret. Venitque ad eum Vulpes, & ſubſtitit ad oſtium ſpeluncæ, ac ſalutavit eum, dicens: Qualis eſt ſtatus tuus o* princeps ferarum? Dixitque ei Leo: Quam-

NOTÆ AD FAB. VI.

ab حصن *munimentum:* Ita *Gjeuh.* ابى الحصبين كنية عن الثعلب *pater munitiunculæ eſt periphraſis vulpeculæ.* Utitur *Haririus* Conſ. 49. مكر ابي حصبين *Aſtutia patris munitiunculæ.* Nempe latibula ſua callidiſſime communire ſolet.

Confiderem ego in hoc.] *id eſt*, crederem bonis verbis tuis, niſi, &c. *eſt enim* تعويل inniti, confidere. * *vel*, minime veritus eram id facere.

ٱلْوَحْوشِ فَقَالَ لَهُ ٱلْأَسَدُ لِمَاذَا لَا تَدْخُلُ يَا
أَبَا ٱلْحُسْنِ (ٱلْحُصَيْنِ) فَقَالَ لَهُ ٱلثَّعْلَبُ يَا سَيِّدُ قَدْ
كُنْتُ عَوَّلْتُ عَلَي ذَلِكَ غَيْرَ أَنَّنِي أَرَا عِنْدَكَ آثَارَ أَقْدَامٍ
كَثِيرَةٍ قَدْ دَخَلُوا وَلَا أَرَا أَنْ خَرَجَ مِنْهُمْ وَلَا وَاحِدٌ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ مَا سَبِيلُ ٱلْإِنْسَانِ أَنْ يَهْجِمَ عَلَي أَمْرٍ إِلَّا حَتَّي
يُمَيِّزَهُ ۞

أَسَدٌ وَإِنْسَانٌ ۞

أَسَدٌ مَرَّةً وَجَدَ إِنْسَانًا عَلَي ٱلطَّرِيقِ فَجَعَلَا يَتَنَاجَرَانِ
بِٱلْكَلَامِ عَلَي ٱلْقُوَّةِ وَشِدَّةِ ٱلْبَأْسِ وَٱلْأَسَدُ يُطْنِبُ فِي
شِدَّتِهِ وَبَأْسِهِ فَنَظَرَ ٱلْإِنْسَانُ عَلَي حَائِطٍ صُورَةَ رَجُلٍ
وَهُوَ يَخْنُقُ ٱلْأَسَدَ فَضَحِكَ ٱلْإِنْسَانُ فَقَالَ لَهُ ٱلْأَسَدُ
لَوْ

NOTÆ AD FAB. VII.

Cœperunt] *Verbum* جعل *hic & linea sequenti servile est, ut verbum* كان: *& sic passim alibi.*

Fi-

Quamobrem non ingrederis o Pater pulchritudinis (*munitiunculæ?*) Reſpondit Vulpes: Confiderem ego in hoc, domine, niſi viderem apud te veſtigia multorum pedum, qui ingreſſi ſunt, quorum ne unum quidem video egreſſum eſſe.

Hoc ſignificat,

Non oportere hominem rem aliquam aggredi, antequam probe eam perpenderit.

VII.

LEO ET HOMO.

Leo aliquando invenit hominem in via, cœperuntque velitari inter ſe ſermone de virtute & roboris vehementia. Leo quidem ſuam laudabat virtutem & robur. At homo vidit in pariete figuram hominis ſtrangulantis leonem, ac riſit. Leo vero ei dixit:

Notæ ad Fab. VII.

Filii hominis] *ſeu* filii Adami, *id eſt homines, phraſis eſt Arabibus etiam valde uſitata.*

لَوْ كَانَ ٱلسِّبَاعُ مُصَوَّرِينَ مِثْلَ بَنِي آدَمَ لَمْ يَفْدِ ٱلْإِنْسَانُ
يَخْنُقُ سَبُعًا بَلْ كَانَ ٱلسَّبُعُ يَخْنُقُ ٱلْإِنْسَانَ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ مَا يُزَكِّي ٱلْإِنْسَانَ بِشَهَادَةِ أَهْلِ بَيْتِهِ ۞

غَزَالٌ وَأَسَدٌ ۞

غَزَالٌ مَرَّةً مِنْ خَوْفِهِ مِنَ ٱلصَّيَّادِينَ ٱنْهَزَمَ إِلَى
مَغَارَةٍ فَدَخَلَ إِلَيْهِ ٱلْأَسَدُ فَٱفْتَرَسَهُ فَقَالَ فِي نَفْسِهِ
ٱلْوَيْلُ لِي أَنَا ٱلشَّقِيُّ لِأَنِّي هَرَبْتُ مِنَ ٱلنَّاسِ
وَوَقَعْتُ فِي يَدِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَأْسًا ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يَفِرُّ مِنْ خَوْفٍ يَسِيرٍ يَقَعُ فِي بَلَاءٍ عَظِيمٍ ۞

غَزَالٌ

NOTÆ AD FAB. VIII.

Secum] *Arabice* in anima ſua, *id eſt*, apud ſe.

Ma-

xit: Si leones pictores essent, ut filii hominis, non posset homo strangulare leonem, sed leo strangularet hominem.

Hoc significat,

Non justificari quemquam testimonio domesticorum suorum.

VIII.

CERVUS ET LEO.

CERVUS (vel dorcas) aliquando timens sibi a venatoribus fugit in antrum, ingressusque ad eum est Leo, ac dilaceravit eum, dixitque secum: Væ mihi misero, qui ab hominibus fugi, & incidi in manum ejus qui vehementior illis est robore.

Hoc significat,

Eum, qui fugit præ timore parvo, incidere in infortunium magnum.

IX.

NOTÆ AD FAB. VIII.

Manum] *id est*, potestatem: *ut in aliis linguis.*

غَزَالٌ وَثَعْلَبٌ

غَزَالٌ مَرَّةً عَطِشَ فَجَاءَ إِلَى عَيْنِ مَاءٍ يَشْرَبُ وَكَانَ ٱلْمَاءُ فِي جُبٍّ عَمِيقٍ ثُمَّ إِنَّهُ لَمَّا رَامَ عَلَى ٱلطُّلُوعِ لَمْ يَقْدِرْ فَنَظَرَ ٱلثَّعْلَبُ فَقَالَ لَهُ يَا أَخِي أَسَأْتَ فِي فِعْلِكَ إِذْ لَمْ تُمَيِّزْ طُلُوعَكَ قَبْلَ نُزُولِكَ

هَذَا مَعْنَاهُ

أَلَّذِي يَنْزِلُ إِلَى أَسْفَلِ ٱلْبَحْرِ وَلَا يَعْرِفُ يُعَوِّمُ حَتَّى إِلَى فَوْقِ وَجْهِ ٱلْمَآءِ

أَرَانِبُ

NOTÆ AD FAB. IX.

Feciſti male] *ad verbum*, deliquiſti in actione tua. * *Eſtque* أَسَأْتَ *pro* أَسَأْتَ: *nam thema eſt*, سَاءَ *pro* سَوَءَ, *idem quod in Conjug.*

IX.

CERVUS ET VULPES.

CERVUS aliquando cum ſitiret, venit ad fontem aquæ, ut biberet: erat autem aqua in puteo profundo, unde cum ille deinde conaretur aſcendere, non potuit. Viditque eum Vulpes, & dixit ei: O frater mi, feciſti male quod non perpenderis aſcenſum tuum ante deſcenſum tuum.

Hoc ſignificat.

Hominem, qui deſcendit in imum maris, neque ſcit natare, donec ſuper facie ejus ſit aqua.

X.

NOTÆ AD FAB. IX.

jug. IV. ſcil. male fecit; *& opponitur* احسن.

Significat hominem] *id eſt*, fabula eſt in hominem: *& ſic poſt aliquoties, cum videlicet Accuſativum non ſequitur Infinitivus.*

أَرَانِبُ وَثَعَالِبُ ۞

اَلتَّسُورُ مَرَّةً وَقَعَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ ٱلْأَرَانِبِ حَرْبٌ فَمَضَوْا ٱلْأَرَانِبُ اِلَي ٱلثَّعَالِبِ يَسُومُونَ مِنْهُمُ ٱلْخَلْفَ وَٱلْمُعَاضَدَةَ عَلَي ٱلتَّسُورِ فَقَالُوا لَهُمْ لَنْ لَا عَرَفْنَاكُمْ وَنَعْلَمُ لِمَنْ تُحَارِبُونَ لَفَعَلْنَا ذَلِكَ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ سَبَبَ ٱلْإِنْسَانِ أَلَّا يُحَارِبَ لِمَنْ هُوَ أَشَدُّ بَأْسًا مِنْهُ ۞

أَرْنَبٌ وَلَبُوءَةٌ ۞

أَرْنَبٌ مَرَّةً عَبَرَ عَلَي لَبُوءَةٍ قَائِلًا أَنَا أُنْتِجُ فِي كُلِّ سَنَةٍ أَوْلَادًا كَثِيرَةً وَأَنْتِ اِنَّمَا تَلِدِينَ

NOTÆ AD FAB. X.

* الخلف والمعاضدة] *malim legere* الحلف *'l hilfa*, &c.

X.

LEPORES ET VULPES.

ORTUM aliquando inter Aquilas & Lepores est bellum: abieruntque Lepores ad Vulpes, petentes ab iis contrarietatem & resistentiam contra Aquilas. At dixerunt eis: Nisi nossemus vos, & sciremus quibuscum bellum geritis, utique faceremus illud.

Hoc significat,

Non decere hominem ut cum eo belligeret, qui plus ipso virtute pollet.

XI.

LEPUS ET LEÆNA.

LEPUS quidam aliquando adortus est, *vel proprie* præteriit, transiit juxta *vel* ad) leænam, dicens: Pario ego singulis

NOTÆ AD FAB. X.

& vertere, ut in fœdus coirent opemque ferrent.

تَلِدِينَ فِي كُلِّ عُمْرِكِ وَاحِدًا أَوِ ٱثْنَيْنِ
فَقَالَتْ لَهُ ٱلنُّبُوَّةُ صَدَّقْتَ غَيْرَ أَنَّا وَإِنْ كَانَ
وَاحِدًا فَهُوَ سَبْعَةٌ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ وَلَدًا وَاحِدًا مُبَارَكًا خَيْرٌ مِنْ أَوْلَادٍ كَثِيرَةٍ عَاجِزِينَ ۞

ٱمْرَأَةٌ وَدَجَاجَةٌ ۞

ٱمْرَأَةٌ كَانَ لَهَا دَجَاجَةٌ تَبِيضُ فِي كُلِّ
يَوْمٍ بَيْضَةً فِضَّةً فَقَالَتِ ٱلْٱمْرَأَةُ فِي نَفْسِهَا أَنْ
أَنَا كَثَّرْتُ عَلَفَهَا تَبِيضُ بَيْضَتَيْنِ فَلَمَّا
كَثَّرَ عَلَفَهَا تَشَحَّمَتْ حَوْصَلَتُهَا فَمَاتَتْ ۞

هٰذَا

NOTÆ AD FAB. XI.

Septem valet] *Arabice* est septem. * *Potius* سَبْعَةٌ *legendum, reddendumque*, est leæna.
Probus] *Proprie* benedictus.

Ca-

lis annis complures filios (*seu* fœtus); tu autem tota tua ætate solummodo unum aut duos. Dixit ei Leæna: Credo: sed ille, licet unus sit, septem valet.

Hoc significat,

Quod filius unus probus præstat pluribus ignavis.

XII.

MULIER ET GALLINA.

MULIERI cuidam erat Gallina singulis diebus ovum pariens argenteum. Dixitque Mulier secum: Si multiplicavero cibum ejus, pariet ova bina. Ut autem cibus ejus fuit auctus, rupta est ingluvies ejus, & mortua est.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XII.

Caput opum, *id est*, *quod Arabes uno verbo dicunt* بضاعة id est, *summa principalis quæ fœnori exponitur*, haaft-somme *nostratibus*.

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ نَاسًا كَثِيرًا بِسَبَبِ رِبْحٍ كَثِيرٍ يُهْلِكُونَ رَأْسَ مَالِهِمْ ۞

بَعُوضَةٌ وَثَوْرٌ ۞

بَعُوضَةٌ يَعْنِي نَامُوسَةٌ وَقَفَتْ عَلَى قَرْنِ ثَوْرٍ وَظَنَّتْ أَنَّهَا ثَقُلَتْ عَلَيْهِ فَقَالَتْ لَهُ إِنْ كُنْتُ قَدْ ثَقُلْتُ عَلَيْكَ أَعْلِمْنِي حَتَّى أَطِيرَ عَنْكَ فَقَالَ ٱلثَّوْرُ يَا هَذَا مَا شَعَرْتُ لِمَنْ نَزَلْتِ وَلَا أَدْرِي لِمَنْ ضَرَبْتِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يَطْلُبُ أَنْ يَجْعَلَ لَهُ ذِكْرًا وَمَجْدًا وَهُوَ ضَعِيفٌ حَقِيرٌ ۞

ٱلْإِنْسَانُ وَٱلْمَوْتُ ۞

ٱلْإِنْسَانُ مَرَّةً حَمَلَ جَرْزَةَ حَطَبٍ فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ فَلَمَّا

Hoc significat,

Multos homines quæstus multi causa perdere caput opum suarum.

XIII.

CULEX ET TAURUS.

CULEX, quæ & BAUDA (*Arabice*) dicitur, constitit super cornu Tauri, ac arbitratus est se oneri ei esse, dixitque ei: Si oneri tibi sum, dic id mihi; ut a te avolem. Respondit ei Taurus: O tu, non animadverti in quam descenderis, neque scio cui noceas.

Hoc significat

Hominem, qui quærit sibi ponere famam & gloriam, cum debilis sit & contemptibilis.

XIV.

HOMO ET MORS.

HOMO aliquando ferebat fascem lignorum, qui gravabat eum: cumque

فَلَمَّا أَعْيَا وَضَجِرَ مِنْ حَمْلِهَا رَمَى بِهَا عَنْ كَتِفِهِ وَدَعَا عَلَى رُوحِهِ بِٱلْمَوْتِ فَشَخَصَ لَهُ قَايِيلُ هُوذَا أَنَا لِمَاذَا دَعَوْتَنِي فَقَالَ لَهُ ٱلْإِنْسَانُ دَعَوْتُكَ لِتَرْفَعَ هَذِهِ جُزْمَةَ ٱلْحَطَبِ عَلَى كَتِفِي ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ ٱلْعَالَمَ بِأَسْرِهِ يُحِبُّ ٱلْحَيَاةَ ٱلدُّنْيَا وَمَا يَمَلُّ مِنَ ٱلضَّعْفِ وَٱلشَّقَاءِ ۞

بُسْتَانِيٌّ ۞

بُسْتَانِيٌّ يَوْمًا كَانَ يُنَقِّي ٱلْبَقْلَ فَقَبَّلَ لَهُ لِمَاذَا ٱلْبَقْلُ ٱلْبَرِّيُّ بَهِيُّ ٱلْمَنْظَرِ وَهُوَ غَيْرُ مَخْدُومٍ فَقَالَ ٱلْبُسْتَانِيُّ تُرَبِّيهِ أُمُّهُ وَهَذَا تُرَبِّيهِ ٱمْرَأَةُ أَبِيهِ ۞

هَذَا

NOTÆ AD FAB. XV.

Noverca] *ad verbum*, Uxor patris, *phraſi Hebraica: nam uno alioqui vocabulo* Noverca *Arabibus*

lassus factus esset, tædioque afficeretur gestationis ejus, abjecit eum ab humero suo, vocavitque ad se Mortem; quæ se coram eo stitit, dicens: Ecce me: cur me vocavisti? Respondit ei Homo: vocavi te ut fascem hunc lignorum superimponeres humero meo.

Hoc significat,

Quod universus mundus vitam diligit mundanam, neque lassatur infirmitate & miseria.

XV.

HORTULANUS.

HORTULANUS aliquando, cum herbas purgaret (a zizaniis), dictum ei fuit: cur herba silvestris aspectu est speciosa, cum non colatur? Respondit Hortulanus: educat eam mater ejus; at hæc a noverca sua educatur.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XV.

bus dicitur رابة, * *sc.* Rabbaton, *fœm.* تة رب, *quod proprie est* educator.

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ تَرْبِيَ ٱلْأُمِّ لِلْأَوْلَادِ أَفْضَلُ مِنْ تَرْبِيِ ٱمْرَأَةِ ٱلْأَبِ ۞

اِنْسَانٌ وَصَنَمٌ ۞

اِنْسَانٌ كَانَ لَهُ صَنَمٌ فِي بَيْتِهِ يَعْبُدُهُ وَكَانَ يَذْبَحُ لَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ذَبِيحَةً فَأَفْنَى جَمِيعَ مَا يَمْلِكُهُ عَلَى ذَلِكَ ٱلصَّنَمِ فَشَخَصَ لَهُ قَائِلًا لَا تُفْنِ مَالَكَ عَلَيَّ ثُمَّ تَلُومَنِي لِإِلَاهٍ آخَرَ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ نَفَقَ مَالُهُ فِي ٱلْخَطِيَّةِ ثُمَّ يَحْتَجُّ أَنَّ ٱللَّهَ أَفْقَرَهُ ۞

اِنْسَانٌ أَسْوَدُ ۞

اِنْسَانٌ مَرَّةً رَأَى رَجُلًا أَسْوَدَ وَهُوَ وَاقِفٌ فِي ٱلْمَاءِ يَسْتَحِمُّ

Hoc significat,

Præstantiorem esse educationem matris, quam novercæ.

XVI.

HOMO ET IDOLUM.

ERAT homini cuidam Idolum domi suæ, quod colebat, & cui quotidie sacrificabat sacrificium, consumpsitque omne id quod possidebat propter Idolum illud: quod se coram eo sistens, dixit: Ne consume opes tuas propter me, & me deinde culpa apud Deum alium.

Hoc significat

Eum, qui facultates suas erogat in peccato (*seu* peccatum), & deinde queritur (causatur) quod Deus ipsum pauperem fecerit.

XVII.

HOMO NIGER.

VIDIT quidam aliquando hominem nigrum, qui in aqua stabat sese lavans;

يَسْتَحِمُّ فَقَالَ لَهُ يَا أَخِي لَا تُعَكِّرِ ٱلنَّهْرَ فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ٱلْبَيَاضَ وَلَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ أَبَدَ ٱلدَّهْرِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ ٱلْمَطْبُوعَ لَا يُغَيِّرُ طَبْعَهُ ۞

إِنْسَانٌ وَفَرَسٌ ۞

إِنْسَانٌ كَانَ يَرْكَبُ فَرَسًا وَكَانَتْ حَامِلًا وَفِيمَا هُوَ

NOTÆ AD FAB. XVII. XVIII.

Non enim potes] *Arabismum hunc Latinus ſermo non admittit: ſic ſonat ad verbum;* Non potes albeſcentiam, neque valebis ſuper ea in æternitatem ſeculi. * & *potius legendum* الابيضاض, *Act. a Conj.* IX.

Equa] *Miror hic* فرس *fœminine uſurpari; alioqui* رمك Ramecon *proprie* equam *ſignificat.* * فرس *eſt comm. gen. & pecul. fœmin. licet pro eo quoque* فرسة Fereſaton *dicatur;* رمكة *autem, cujus plur. fract.* رمك, *eſt* equa vilioris generis. *Camus.*

In

vans; dixitque ei: O Frater mi, ne turba (inquina) fluvium: non enim potes albescere, nec albitudinem acquirere in æternum.

Hoc significat,

Quod a natura quid habens, non mutat naturam suam.

XVIII.

HOMO ET EQUULEUS.

HOMO quidam vehebatur equa, quæ gravida erat: cumque in via quadam es-

NOTÆ AD FAB. XVIII.

In inscriptione pro HINNULUS, *quod aliæ editiones habent, reposui* EQUULEUS; *quanquam non proprie ipsa vox* فرس, *sed vox* مهر Muhron, equuleum *notet.*

Gravida] حامل *in fœminino ponitur genere; ita ut* عاقر sterilis, *passim in* Alkorano.

Via quadam] *ut supra* spelunca quadam: vel, in partem aliquam viæ, *id est, cum aliquousque progressus esset.*

هُوَ فِي بَعْضِ ٱلطَّرِيقِ أَنْتَجَتْ ٱبْنًا فَتَبِعَ أُمَّهُ غَيْرَ
بَعِيدٍ ثُمَّ وَقَفَ وَقَالَ لِصَاحِبِهِ يَا سَيِّدِي تَرَانِي صَغِيرًا
وَلَا أَسْتَطِيعُ ٱلْمَشْيَ وَمَضَيْتَ وَتَرَكْتَنِي هَاهُنَا
فَهَلَكْتُ وَإِنْ أَنْتَ أَخَذْتَنِي مَعَكَ وَرَبَّيْتَنِي
لَعَلِّي أَنْ أَقْوَى فَحَمَلْتُكَ عَلَى ظَهْرِي وَأَوْصَلْتُكَ
سَرِيعًا إِلَى حَيْثُ تَشَاءُ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّهُ يَجِبُ أَنْ يُشَدَّ
ٱلْمَعْرُوفُ لِأَهْلِهِ وَمُسْتَحِقِّيهِ
وَلَا يُطْرَحُ ۞

إِنْسَانٌ

Notæ ad Fab. XVIII.

Et ſi abieris] *Arabice* abieris, *per ellipſin voculæ* ſi: *quæ Turcis eſt uſitatiſſima.*

Res nobilis] معروف *eſt* notus, cognitus; *item*, juſtus, æquus. *Hic* rem præſtantia celebrem, & omnibus notam *ſignificat*, *quam & nos* nobilem *di-*

esset, peperit filium, (pullum) qui sequutus est Matrem suam non longe: deinde substitit, dixitque Domino suo: O Domine mi, vides me parvum esse, neque posse incedere, si itaque abieris & reliqueris me hic, peribo: at si acceperis me tecum, & educaveris me, donec robustus fiam, feram ego te super dorso meo, & perducam te celeriter, quocunque voles.

Hoc significat,

Oportere, ut res quælibet nobilis populum suum, & qui ea digni sunt, molestia afficiat, neque abjiciant eam. (Ut observetur benignitas erga idoneos, & dignos ea, neque deseratur.)

XIX.

NOTÆ AD FAB. XVIII.

dicimus. * *Quin & hic* المعروف *fuerit* id, quod æquum & justum est, τὸ καθῆκον; *contrarium* τῷ المنكر Almunkero: *ita uti etiam Græcis usurpantur* τὸ γνώριμον & τὸ ἄγνωμον. بشد cordi & curæ sit *verti possit.*

اِنْسَانٌ وَخِنْزِيرٌ ۞

اِنْسَانٌ مَرَّةً حَمَلَ عَلَي بَهِيمَةٍ كَبْشًا وَعَنْزًا وَخِنْزِيرًا وَتَوَجَّهَ اِلَي ٱلْمَدِينَةِ لِيَبِيعَ ٱلْجَمِيعَ فَٱلْكَبْشُ وَٱلْعَنْزُ فَلَمْ يَكُونُوا يَضْرِبَانِ عَلَي ٱلْبَهِيمَةِ وَأَمَّا ٱلْخِنْزِيرُ فَانَّهُ كَانَ يُعَرِّضُ دَائِمًا وَلَا يَهْدِي فَقَالَ لَهُ ٱلْاِنْسَانُ يَا أَشَرَّ ٱلْوُحُوشِ لِمَاذَا ٱلْكَبْشُ وَٱلتَّيْسُ سُكُوتٌ لَا يَضْرِبَانِ وَأَنْتَ لَا تَهْدِي وَلَا تَسْتَغِرُّ قَالَ لَهُ ٱلْخِنْزِيرُ كُلُّ وَاحِدٍ يَعْلَمُ نَفْسَهُ أَنَا أَعْلَمُ أَنَّ ٱلْكَبْشَ لِصُوفِهِ وَٱلْعَنْزَ يُطْلَبُ لِلَبَنِهَا وَأَنَا ٱلشَّقِيُّ لَا صُوفَ لِي وَلَا لَبَنَ أَنَا عِنْدَ وُصُولِي اِلَي ٱلْمَدِينَةِ أُرْسَلُ اِلَي ٱلْمَسْلَخِ لَا مَحَالَةَ ۞

هٰذَا

NOTÆ AD FAB. XIX.

Animalium] وحوش *proprie significat* feras. * تهدي] *leg.* يهدا lahdao, *Hamzat. ultim. vel* يهدى lahdeno. مسلخ *est* laniena, *proprie* locus ubi excoriatur quid, *aut* exuitur.

سوء

XIX.

HOMO ET PORCUS.

HOMO aliquando portabat ſuper jumento Agnum, Capram, & Porcum, abiitque in civitatem, ut ea omnia venderet. Agnus autem & Capra non percutiebant jumentum: at Porcus continue repugnabat, neque quieſcebat: dixitque ei homo: O peſſimum animalium, quare Agnus & Capra ſilent, nec percutiunt; tu autem non quieſcis, nec tranquillus es? Dixit ei Porcus: Unusquisque novit ſe ipſum: ego ſcio quod Agnus ob lanam, Capra autem ob lac quæratur. At ego miſer, non eſt lana mihi, neque lac; cum in urbem venero, mittar procul dubio in carnificinam.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XIX.

* سوءِ منقلبهم] *lege* من سوءِ تقلبهم, *& verte*; qui noti ſunt per delicta & peccata a ſe commiſſa, cognoſcere ex pravitate converſationis ſuæ, quinam futurus ſit finis ſuus.

هَـذَا مَـعْـنَـاهُ ۞

أَنَّ ٱلَّـذِيـنَ يُـعْـرَفُـونَ فِـي ٱلْخَطَايَـا وَٱلذُّنُوبِ ٱلَّتِي قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ يَعْلَمُونَ سُوءَ مُنْقَلَبِهِمْ مَـاذَا تَـكُـونُ آخِـرَتُـهُـمْ ۞

سُـلَـحْـفَـاةُ وَأَرْنَـبٌ ۞

سُلَحْفَاةُ وَأَرْنَبٌ مَرَّةً تَسَابَقَا وَجَعَلَا ٱلْحَدَّ بَيْنَهُمَا ٱلْجَبَلَ يَسْتَبِقَانِ إِلَيْهِ أَمَّا ٱلْأَرْنَبُ لِأَجْلِ دِلَّتِهِ وَخِفَّتِهِ وَجَرْبِهِ تَوَانَى فِي ٱلطَّرِيقِ وَنَامَ وَأَمَّا ٱلسُّلَحْفَاةُ فَلِعِلْمِهَا ثِقَلَ طَبِيعَتِهَا لَمْ تَكُنْ تَسْتَغِرُّ وَلَا تَتَوَانَى فِي ٱلْجَرْيِ

NOTÆ AD FAB. XX.

* دلته] *a* دل, *quod & per* ضوي *exponitur*, gracilis corpore fuit: *at pro illa voce forte* دقته *legendum.*

* وجربه] تجربة, *non* جرب, *est* experientia.

Hoc significat,

Eos, qui noverunt peccata & delicta, quæ manus eorum commiserunt, agnoscere pravitatem conversationis suæ cum finis eorum instat.

XX.

TESTUDO ET LEPUS.

TESTUDO & Lepus certarunt aliquando uter alterum anteverteret, & posuerunt inter se terminum montem, ad quem certatim contenderent. Lepus autem ob subtilitatem, (gracilitatem) levitatem, & experientiam tardavit in via, & dormivit: sed Testudo, quod nosset gravitatem naturæ suæ, non quievit, nec tardavit

NOTÆ AD FAB. XX.

tia. *Ideoque legendum puto* وجريه, *vel* في جريه, & cursum *vel* in cursu suo.

* Invenit] *vel ita transferendum:* qui comperit Testudinem antevertisse.

ٱلْجَرْيِ فَوَصَلَ إِلَي ٱلْجَبَلِ عِنْدَ مَا ٱسْتَيْقَظَ ٱلْأَرْنَبُ مِنْ نَوْمِهِ فَوَجَدَ ٱلسُّلَحْفَاةَ قَدْ سَبَقَتْ فَنَدِمَ حَيْثُ لَا تَنْفَعُ ٱلنَّدَامَةُ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ إِذَا كَانَا ٱثْنَانِ فِي حَرْبٍ فَكَانَ ٱلْوَاحِدُ ضَعِيفًا وَٱلْآخَرُ قَوِيًّا فَٱلضَّعِيفُ لَمْ يَنُمْ مِنْ خَوْفِهِ عَلَي نَفْسِهِ فَرُبَّمَا أَنَّ ٱلضَّعِيفَ ظَفِرَ بِٱلْقَوِيِّ لِحَسَبِ تَوَانِيهِ وَيَعُودُ يَنْدَمُ حَيْثُ لَا تَنْفَعُهُ ٱلنَّدَامَةُ ۞

ذِئْبٌ ۞

ذِئْبٌ مَرَّةً ٱخْتَطَفَ خِنَّوْصًا صَغِيرًا وَفِيمَا هُوَ ذَاهِبٌ بِهِ لَقِيَهُ ٱلْأَسَدُ فَأَخَذَهُ مِنْهُ فَقَالَ ٱلذِّئْبُ فِي نَفْسِهِ ٱعْتَجِبُ

NOTÆ AD FAB. XXI.

Auferenti illud] *ad verbum:* cum abiret cum eo. *vide Grammat. p.* 154. يتهني

hic

vit in curſu; venitque ad montem, cum expergiſceretur Lepus a ſomno ſuo: invenitque Teſtudinem quæ anteverterat eum. Pœnituitque eum, ubi non prodeſſet pœnitentia.

Hoc ſignificat,

Quod cum duo ſunt in certamine, quorum alter eſt debilis, alter fortis; debilis vero non dormit, quod timeat ſibi: ſæpe contingit, ut debilis fortem vincat, propter negligentiam hujus, abeatque pœnitens, ubi non proſit ei pœnitentia.

XXI.

LUPUS.

LUPUS aliquando porcellum rapuit parvum, & auferenti illud occurrit Leo, qui id ei eripuit: dixitque Lupus apud ſe; Mi-

NOTÆ AD FAB. XXI.

hic eſt pro [illegible], *Hamzat. ultima.*

ٱعْتَجِبْ كَيْفَ شَيْءٌ ٱعْتَصَبْتُهُ لَا يَثْبُتُ مَعِي ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ مَا يُكْسَبُ مِنَ ٱلظُّلْمِ لَا يُقِيمُ مَعَ صَاحِبِهِ وَإِنْ هُوَ قَامَ مَعَهُ فَلَا يَنْتَهِي بِهِ ۞

أَلْعَوْسَجُ ۞

أَلْعَوْسَجُ قَالَ مَرَّةً لِلْبُسْتَانِيِّ لَوْ إِنْ لِي مَنْ يَهُمُّ بِي وَيَنْصِبُنِي فِي وَسَطِ ٱلْبُسْتَانِ وَيَسْقِينِي وَيَخْدُمُنِي لَكَانُوا ٱلْمُلُوكُ يَشْتَهُونَنِي وَيَنْظُرُونَ زَهْرِي وَثَمَرِي فَأَخَذَهُ وَنَصَبَهُ فِي وَسَطِ ٱلْبُسْتَانِ فِي أَجْوَدِ ٱلْأَرْضِ وَكَانَ يَسْقِيهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ دَفْعَتَيْنِ فَغَشِيَ

NOTÆ AD FAB. XXII.

* عوسج Rubus.] *proprie* Rhamnus. *At* Rubus عليق Olleikon *dicitur.*

* وافرعته واغصانه germina ejus.] *vel lege*

Miror ego qnomodo res quam rapui non maneat mecum.

Hoc significat,

Id, quod per nefas acquiritur, non permanere cum domino suo: &, si maneat, illum non beari eo.

XXII.

RUBUS.

RUBUS dixit aliquando Hortulano: Si mihi esset quispiam qui curam mei gereret, meque plantaret in medio horti, & irrigaret me, & coleret me; utique reges desiderarent me, & aspicerent (contemplarentur) florem meum, & fructum meum. Unde accepit eum, plantavitque in medio horti, in optimo terræ, irrigavitque

NOTÆ AD FAB. XXII.

ge وتفرعت اغصانه, & propagati sunt rami ejus. * فاملت & operuerunt folia ejus terram.] *lege* فاصلت Feasolet, firmiterque fixæ sunt radices ejus in terra.

فَغَشِيَ وَقَوِيَ شَوْكُهُ وَأَفْرَعَتْهُ وَأَغْصَانُهُ عَلَى جَمِيعِ
ٱلشَّجَرِ ٱلَّتِي حَوْلَهُ فَأَمْلَتْ عُرُوقُهُ فِي ٱلْأَرْضِ
وَٱمْتَلَأَ ٱلْبُسْتَانُ مِنْهُ وَمِنْ كَثْرَةِ شَوْكِهِ وَلَمْ
يَكُنْ أَحَدٌ أَنْ يَسْتَطِيعَ أَنْ يَتَقَدَّمَ إِلَيْهِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يُجَاوِرُ إِنْسَانَ سُوءٍ فَإِنَّهُ كُلَّمَا أَكْرَمْتَهُ
كَثُرَتْ شُرُورُهُ وَتَمَرَّدَ وَكُلَّمَا أَحْسَنْتَ إِلَيْهِ
أَسَاءَ ٱلْفِعْلَ مَعَكَ ۞

أَسْوَدُ ۞

أَسْوَدُ فِي يَوْمٍ نَزَعَ ثِيَابَهُ وَأَقْبَلَ يَأْخُذُ ٱلثَّلْجَ
وَيَعْرُكُ بِهِ جِسْمَهُ فَقِيلَ لَهُ مَاذَا تَعْرُكُ جِسْمَكَ
بِٱلثَّلْجِ فَقَالَ لَعَلِّي أُبْيِضُّ فَأَتَى رَجُلٌ
حَكِيمٌ

que eum quotidie bis: ac invaluerunt ſpinæ ejus, & germina ac rami ejus, ſupra omnes arbores quæ circum ipſum erant; & operuerunt folia ejus terram, & impletus eſt hortus ab eo ac multitudine ſpinarum ejus; neque potuit quisquam accedere ad eum.

Hoc ſignificat

Eum, qui converſatur cum homine malo: hunc enim quotiescunque honoras, multiplicantur malitiæ ejus, & rebellis eſt, & quotiescunque bene facis ei, male facit tibi.

XXIII.

NIGER.

NIGER die quodam exuit veſtes ſuas, incepitque accipere nivem, eaque corpus ſuum fricare. Dictum autem ei fuit: Quare fricas corpus tuum nive? Ait ille: Fortaſſis albeſcam. Venitque vir quidam ſa-

حَكِيمٌ قَالَ لَهُ يَا هَذَا لَا تُتْعِبْ نَفْسَكَ
فَقَدْ يُمْكِنُ أَنْ جِسْمَكَ يُسَوِّدُ ٱلثَّلْجَ
وَهُوَ لَا يَرْتَدُّ ٱلسَّوَادَ ۞

هُذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ ٱلشِّرِّيرَ يَقْدِرُ أَنْ يُفْسِدَ ٱلْخَيْرَ وَأَمَّا لَا
يَقْدِرُ أَحَدٌ عَلَى إِصْلَاحِ ٱلشِّرِّيرِ ۞

خُنْفَقَةٌ وَنَحْلَةٌ ۞

خُنْفَقَةٌ مَرَّةً قَالَتْ لِنَحْلَةِ ٱلْعَسَلِ لَوْ أَخَذْتِنِي مَعَكِ
لَعَمِلْتُ عَسَلًا مِثْلَكِ وَأَكْثَرَ فَأَجَابَتْهَا ٱلنَّحْلَةُ
إِلَى ذَلِكَ فَلَمَّا لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ ضَرَبَتْهَا
ٱلنَّحْلَةُ

NOTÆ AD FAB. XXIII. XXIV.

O tu!] *Ad verbum*, O hic! *Græci*, ὦ οὗτος.

* خنفقة] *vox Arabibus non cognita; quod sciam. Itaque vel* خزرنقة *seu* خزرنق Chazarnakon *legendum est, vel* خنفسة Chonfa-

ſapiens, qui dixit ei: o tu, ne afflige te ipſum: fieri enim poteſt, ut corpus tuum nigram faciat nivem; ipſum autem non amittet nigredinem.

Hoc ſignificat,

Quod malus poteſt corrumpere bonum: ſed nemo poteſt emendare malum.

XXIV.

ARANEA ET APES.

ARANEA aliquando dixit Api melliferæ: Si me tecum ſumeres, facerem ego mel ſicuti tu, & plus eo. Auſcultavit ei Apes. Cum autem non poſſet ſimile quid facere feriit eam Apes aculeo ſuo:

NOTÆ AD FAB. XXIV.

faſaton; *at quod non* Aranea *eſt*, *verum* Scarabæus.

* Auſcultavit ei Apes,] *id eſt*, annuit hoc illi Apes.

ٱلنَّحْلَةُ بِحِمَالِهَا وَفِيمَا هِيَ تَمُوتُ قَالَتْ فِي نَفْسِهَا
لَقَدِ ٱسْتَوْجَبْتُ مَا نَالَنِي مِنَ ٱلسَّوَاءِ وَلَا يُمْكِنُ
لِي عَمَلُ ٱلزِّفْتِ لِمَاذَا ٱلْتَمِسُ عَمَلَ ٱلْعَسَلِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ نَاسًا كَثِيرًا يَحِطُّونَ أَنْفُسَهُمْ بِأَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ
وَيَدَّعُونَ أَنَّهُمْ بِهَا خَبِيرِينَ فَعِنْدَ مَا كَشَفُوا عَلَيْهَا
قَوْلُهُمْ كَذِبٌ فَيُكَافَوا عَلَى قَدْرِ فِعْلِهِمْ ۞

صَبِيٌّ ۞

صَبِيٌّ مَرَّةً رَمَى نَفْسَهُ فِي نَهْرٍ مَاءٌ وَلَمْ يَكُنْ يَعْرِفُ
يَسْبَحُ

NOTÆ AD FAB. XXIV.

* بحمالها Aculeo ſuo.] *Arabicum ſonat:* impetu ſuo; *quare potius legendum fuerit* بحمته Bihomatihi, *a Radic.* حمى: *quod* virus ſcorpionis, &c. *atque* aculeum *notat: nempe a* fervore, *qui pungendo infligi videtur.*

* كشفوا] *potius in Paſſiv.* Cusjifou *efferendum*, cum manifeſti fiunt res eas efficiendo: *niſi quis prio-*

ri

ſuo: unde mortua eſt, dicens apud ſe: Digna certe ego ſum malo hoc, quod mihi evenit, cum non poſſim facere picem, cur volui mel facere?

Hoc ſignificat,

Homines multos immiſcere ſe rebus multis, quarum ſe exiſtimant eſſe peritos, cumque eas aggrediuntur, ſermo eorum eſt mendax, & accipiunt præmia digna opere ſuo.

XXV.

PUER.

PUER aliquando conjecit ſe in fluvium aquæ, neque natare ſciebat, parumque

NOTÆ AD FAB. XXIV.

ri ſervata lectione, in Accuſativ. ponat قولهم Kaulahum, *reddatque:* cum iis rebus conficiendis manifeſtant *ſeu* cognoſcendum præbent ſermonem ſuum: *atque etiam* كذب, *in Paſſiv. Conjug. II.* Cuddiba *rectius efferatur*, mendacii coarguitur: *poteſt & pro legi* كشفوا كلفوا Cullifou *vel* تكلفوا *id eſt*, cum adiguntur ad eas res efficiendas.

يُسْبَحَ فَأَشْرَفَ عَلَي ٱلْغَرْقِ فَٱسْتَغَاثَ بِرَجُلٍ عَابِرٍ
فِي ٱلطَّرِيقِ فَأَقْبَلَ اِلَيْهِ وَجَعَلَ يُلَوِّمُهُ عَلَي
نُزُولِهِ اِلَي ٱلنَّهْرِ فَقَالَ لَهُ ٱلصَّبِيُّ يَا هَذَا خَلِّصْنِي
أَوَّلًا مِنَ ٱلْمَوْتِ وَبَعْدَ ذَلِكَ لَوِّمْنِي ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

اِنَّ اِذَا وَقَعَ صَدِيقُكَ فِي شِدَّةٍ نَجِّهِ
وَخَلِّصْهُ وَفِيمَا بَعْدَ لَوِّمْهُ فَيَكُونُ
أَحْسَنَ جَمِيلٍ ۞

صَبِيٌّ وَغُرَابٌ ۞

صَبِيٌّ فِي مَرَّةٍ كَانَ يَصِيدُ ٱلْجَرَادَ فَنَظَرَ
غُرَابًا فَظَنَّ أَنَّهَا جَرَادَةٌ كَبِيرَةٌ فَمَدَّ يَدَهُ
لِيَأْخُذَهَا

Notæ ad Fab. XXV.

Liberare debes, &c.] *ad verbum:* Libera eum, &c.
Longe melior.] *Arabice;* optimus honesti, *seu* de-
co-

que aberat quin ſuffocaretur, & opem implo-ravit viri cujusdam in via tranſeuntis: qui accedens ad eum, cœpit eum objurgare, quod in fluvium deſcendiſſet. Dixitque ei puer: O tu, libera me primum a morte, & deinde reprehende me.

Hoc ſignificat,

Quod, cum amicus tuus incidit in calamitatem aliquam, liberare eum primum debes & ſalvare, deinde vero reprehendere: eritque longe melior.

XXVI.

PUER ET SCORPIO.

PUER aliquando venabatur locuſtas: viditque Scorpionem, quem putavit locuſtam eſſe magnam: extenditque manum ſuam,

NOTÆ AD FAB. XXV.

cori; *vel neutraliter*, optimum decori; *id eſt*, longe convenientius.

لِيَأْخُذَهَا ثُمَّ تَبَعَّدَ عَنْهَا فَقَالَتْ لَهُ لَنْ
إِنَّكَ قَبَضْتَنِي فِي يَدِكَ فَخَلَّيْتَ عَنْ
صَيْدِ الْجَرَادِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ سَبِيلَ الْإِنْسَانِ أَنْ يَتَجَنَّبَ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ
وَيُدَبِّرَ لِكُلِّ شَيْءٍ تَدْبِيرًا عَلَى حَدِّهِ ۞

حَمَامَةٌ ۞

حَمَامَةٌ مَرَّةً عَطِشَتْ فَأَقْبَلَتْ تَحُومُ عَلَى حَائِطٍ
فِي طَلَبِ الْمَاءِ فَنَظَرَتْ عَلَى حَائِطٍ صَحْفَةً
مَمْلُوَّةً مَاءً فَطَارَتْ بِسُرْعَةٍ وَضَرَبَتْ نَفْسَهَا
إِلَى

NOTÆ AD FAB. XXVI.

* Abstinuisses, &c. *vertendum potius :* equidem desiisses venari locustas.

Convenienter naturæ suæ.] *ad verbum :* secundum ter-

ſuam, ut eum caperet; at deinde receſſit ab eo, qui dixit illi: Si prehendiſſes me manu tua, abſtinuiſſes a venatione locuſtarum.

Hoc ſignificat,

Quod oportet hominem diſtinguere bonum a malo, & rem omnem tractare convenienter naturæ ſuæ.

XXVII.

COLUMBA.

COLUMBA aliquando ſitiens, cœpit vagari (circumvolitare) circa parietem, quærens aquam, viditque in pariete ſcutellam aqua plenam, & volavit celeriter alliſitque ſe ad illam picturam, (formam, rem

NOTÆ AD FAB. XXVI.

terminum, normam *aut* definitionem ſuam. * *aut pro* حدة *non alienum fuerit legere* حدة Hidatin, *a* وحد *id eſt*, ſeorſim, ſeparatim, *vel* ſingulari quodam modo.

اِلَي تِلْكَ ٱلصُّورَةِ فَٱنْشَقَّتْ حَوْصَلَتُهَا فَقَالَتِ ٱلْوَيْلُ لِي أَنَا ٱلشَّغِبَةُ لِأَنِّي أَسْرَعْتُ فِي طَلَبِ ٱلْمَاءِ وَأَهْلَكْتُ رُوحِي ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ ٱلتَّبَدُّدَ وَٱلتَّوَانِي عَلَي ٱلْأَشْيَاءِ أَخْيَرُ مِنَ ٱلْمُبَادَرَةِ وَٱلْمُسَارَعَةِ اِلَيْهَا ۞

قِطٌّ ۞

قِطٌّ مَرَّةً دَخَلَ اِلَي دُكَّانِ حَدَّادٍ فَأَصَابَ ٱلْمِبْرَدَ ٱلْمَرْمِيَّ فَأَقْبَلَ يَلْحَسُهُ بِلِسَانِهِ وَلِسَانُهُ يَسِيلُ مِنْهُ ٱلدَّمُ وَهُوَ يَبْلَعُهُ فَيَظُنُّ أَنَّهُ مِنَ ٱلْمِبْرَدِ اِلَي أَنْ فَنِيَ لِسَانُهُ وَمَاتَ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يُنْفِقْ مَالَهُ بِغَيْرِ ٱلْوَاجِبِ ثُمَّ لَمْ يَحْسُنْ حَتَّي يُفْلِسَ

rem extantem) ita ut ingluvies ejus rumperetur. Dixitque; Væ mihi miseræ; quæ festinavi in aquæ petitione, & me ipsam perdidi.

Hoc significat,

Quod tarditas & mora in rebus præstat festinationi & celeritati.

XXVIII.

FELIS.

FELIS aliquando ingressa est officinam fabri ferrarii, invenitque limam projectam, eamque cœpit lingere lingua sua, ita ut a lingua ejus manaret sanguis, quem ipsa deglutiens putavit a lima esse; donec lingua ejus deficeret, & ipsa extingueretur.

Hoc significat

Eum, qui erogat facultates suas sine necessitate, neque sese emendat, donec

يُفْلِسَ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ وَأَيْضًا ٱلْخَطِيَّةُ حُلْوَةٌ وَصَاحِبُهُ
يَتَلَذَّذُ فِيهَا وَهُوَ لَا يَعْلَمُ أَنَّهَا نَقَصَ فِي عُمْرِهِ
وَذَلِكَ مِنْ جُمْلَةِ ٱلْجَهْلِ ٱلْأَكْبَرِ ۞

حَدَّادٌ وَكَلْبٌ ۞

حَدَّادٌ كَانَ لَهُ كَلْبٌ وَكَانَ لَا يَزَالُ نَائِمًا
مَا دَامَ ٱلْحَدَّادُ يَعْمَلُ شُغْلًا فَإِذَا رَفَعَ ٱلْعَمَلَ
وَجَلَسَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ لِيَأْكُلُوا خُبْزًا ٱسْتَيْقَظَ
ٱلْكَلْبُ فَقَالَ ٱلْحَدَّادُ يَا كَلْبُ ٱلسُّوءِ لِأَيِّ
سَبَبٍ صَوْتُ ٱلْمِزْبَاتِ ٱلَّذِي يُزَعْزِعُ ٱلْأَرْضَ
لَا يُيَقِّظُكَ وَصَوْتُ ٱلْمَضْغِ ٱلْخَفِيِّ إِذَا أَنْتَ
سَمِعْتَهُ وَٱسْتَيْقَظْتَ ۞

هَذَا

NOTÆ AD FAB. XXVIII.

Exhauſtus] فلس *eſt:* non habere pecuniam, *non Arabibus tantum; ſed & Belgis; nam & hi dicunt* blut zyn. * *in Conjug. quarta tantum,*

exhauſtus ſit, neque id animadvertit. Eſt autem peccatum hoc dulce, (*Itemque ; quod peccatum dulce*) & auctor ejus delectatur eo, ignorans ipſum detrahere vitæ ſuæ, quæ certe ſtultitia maxima eſt.

XXIX.

FABER ET CANIS.

FABRO cuidam erat Canis, qui non deſinebat dormire quamdiu faber laborabat, cumque opus intermitteret & ſederet ipſe cum ſociis ſuis, ut cibum ſumerent, evigilabat canis. Unde dixit ei Faber : O peſſime Canis, quam ob cauſam ſonitus malleorum, qui terram concutit, non excitat te ? ſonum autem maſticationis obſcurum ecce audiviſti & evigilaſti.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XXVIII.

tum, افـــــاســـس, *ea uſurpatur ſignificatione.*

Stultitia maxima] *ad verbum:* e ſumma maximæ ſtultitiæ (pro ſumma reputandum eſt ſtultitia.)

هَـذَا مَـعْـنَـاهُ ۞

أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ اِذَا سَمِعَ ٱلصَّلَاةَ وَٱلْوَعْدَ يَنَامُ وَمَنْ يَسْمَعُ ٱلطَّبْلَ وَٱلزَّمْرَ وَٱلْغِنَاءَ يَجْرِي خَلْفَهُ فَذَلِكَ مِنْ جُمْلَةِ ٱلْجَهْلِ ٱلْأَكْبَرِ ۞ وَأَيْضًا مَنْ يَسْمَعُ مَا لَا يُصْلَحُ بِهِ شَانُهُ وَيَتَغَافَلُ عَنْهُمَّا فِيهِ مَنْفَعَةٌ ۞

كِـلَابٌ وَثَـعْـلَـبٌ ۞

كِلَابٌ مَرَّةً أَصَابُوا جِلْدَ سَبُعٍ فَأَقْبَلُوا عَلَيْهِ فَيَنْهَشُونَ فَنَظَرَهُمُ ٱلثَّعْلَبُ فَقَالَ لَهُمْ أَمَّا لَكُمْ اَنَّهُ كَانَ حَيًّا لَرَأَيْتُمْ مَخَالِبَهُ كَأَحَدٍ مِنْ أَنْيَابِكُمْ وَأَطْوَلَ ۞

هَذَا

NOTÆ AD FAB. XXIX.

Profert يسمع *est*: audiri facit. * زمر *cum* cantum omnem, *tum proprie* fistulæ tibiæque *denotat*.

* وعد institutionem] *verbum notat*: prædicere boni quid, *etiam* mali; promittere, *& quoque* mi-

na-

Hoc significat,

Dormire hominem, cum audit precationem & institutionem; post eum autem currere, qui tympanum, cantum, & vanitatem profert: quæ certe stultitia maxima est. Item eum, qui auscultat id quo non corrigitur indoles (status, conditio) ejus; negligit vero id quod utile est.

XXX.

CANES ET VULPES.

CANES aliquando invenerunt pellem Leonis, eamque arrodere cœperunt, quod videns Vulpes, dixit eis: At si ille vivus esset, videretis ungulas ejus, sicuti unum ex dentibus vestris, & longiores.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XXIX.

nari. *Itaque hic* exhortationem, *vel* concionem sacram *significet*, quæ *proprie* وعظ *dicitur; quin ita potius hic legendum fuerit.*

Item] *supple:* significat hæc fabula.

هَذَا مَعْنَاهُ

أَلَّذِينَ يَسْتَتِمُّونَ بِقَوْمٍ قَدْ مَاتُوا وَلَا يَقْدِرُونَ أَلْجَوَابَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ ۞

كَلْبٌ وَأَرْنَبٌ ۞

كَلْبٌ مَرَّةً طَرَدَ أَرْنَبًا فَلَمَّا أَدْرَكَهُ قَبَضَ عَلَيْهِ وَأَقْبَلَ يَعَضُّهُ بِأَنْيَابِهِ وَإِذَا أَلدَّمُ قَدْ جَرَى لَحَسَهُ بِلِسَانِهِ فَقَالَ أَلْأَرْنَبُ أَرَاكَ تَعَضُّنِي كَأَنِّي عَدُوُّكَ ثُمَّ تَبُوسُنِي كَأَنَّكَ صَدِيقِي ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يَكُونُ فِي قَلْبِهِ غَشٌّ وَدَغَلٌ وَيُظْهِرُ إِشْفَاقًا وَمَحَبَّةً ۞

أَلْبَطُّ

Hoc ſignificat

Eos, qui detrahunt ei qui jam vita exceſſit, neque ſe poteſt defendere.

XXXI.

CANIS ET LEPUS.

CANIS aliquando inſequutus eſt Leporem, quem ut eſt aſſequutus, prehendit eum, & mordere cœpit dentibus ſuis; cumque ſanguis emanaret, lambit eum lingua ſua: dixitque Lepus; Video te mordentem me, ac ſi ego hoſtis tuus eſſem: deinde oſcularis me; ac ſi tu amicus meus eſſes.

Hoc ſignificat

Eum, in cujus corde eſt dolus & fraus, oſtenditque benevolentiam & amorem.

أَلْبَطْنُ وَٱلرِّجْلَانِ ۞

أَلْبَطْنُ وَٱلرِّجْلَانِ تَخَاصَمُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ أَيُّهُمْ يَحْمِلُ ٱلْجِسْمَ قَالَتِ ٱلرِّجْلَانِ نَحْنُ بِقُوَّتِنَا نَحْمِلُ ٱلْجِسْمَ قَالَ ٱلْجَوْفُ إِنْ أَنَا لَمْ أَغْذِ مِنَ ٱلطَّعَامِ شَيْئًا فَلَا كُنْتُمَا تَسْتَطِيعَانِ ٱلْمَشْيَ فَضْلًا تَحْمِلَانِ شَيْئًا ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يَتَوَلَّي أَمْرًا فَإِنْ لَمْ يَعْضُدْهُ ٱلَّذِي هُوَ أَرْفَعُ مِنْهُ وَأَشَدُّ مِنْهُ فَمَا لَهُ قُدْرَةٌ عَلَي خِدْمَتِهِ وَلَا مَنْفَعَةَ لِرُوحِهِ ۞

أَلنُّمُوسُ

NOTÆ AD FAB. XXXII.

Contenderunt inter ſe] *Arabice*: Contenderunt de eo quod inter ſe erat; *phraſi uſitata & eleganti.* * اغذ alerem.] *legendum forte* اعد O id-

XXXII.

VENTER ET PEDES.

VENTER & Pedes contenderunt inter ſe quis ferret corpus. Dixerunt Pedes: Nos robore noſtro ferimus corpus. At venter ait: Si nihil ego cibo alerem; non poſſetis vos ire, nedum ferre quidquam.

Hoc ſignificat,

Eum, qui negotium aliquod ſuſcipit, niſi adjuvetur ab eo, qui ipſo major & potentior eſt, non poſſe perficere (obire) miniſterium ſuum, & fruſtra eſſe.

XXXIII.

NOTÆ AD FAB. XXXII.

iddo: ſi ego non præparem cibi quicquam.

Fruſtra eſſe] *ad verbum:* Non eſſe utilitatem ſpiritui (*ſeu* animæ) ejus.

أَلنُّمُوسُ وَٱلدَّجَاجُ ۞

بَلَغَ ٱلنُّمُوسَ أَنَّ ٱلدَّجَاجَ قَدْ مَرِضُوا فَلَبَسُوا جُلُودَ ٱلطَّاوُسِ وَأَتَوْا تَزُورُهُمْ فَقَالُوا لَهُمْ أَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلدَّجَاجُ كَيْفَ أَنْتُمْ وَكَيْفَ أَحْوَالُكُمْ فَأَجَابُوا مَا نَحْنُ إِلَّا بِخَيْرٍ يَوْمَ لَا نَرَى وُجُوهَكُمْ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ه

مَنْ يُظْهِرُ ٱلْمَحَبَّةَ رِيَاءً وَفِي قَلْبِهِ ٱلدَّغَلُ ۞

أَلشَّمْسُ

Notæ ad Fab. XXXIII.

Furones] نموس *plurale eſt, a ſingulari* نمس (*nimſon.*) *quod ſignificat animal quoddam Gallinis inimicum, in Oriente frequens, Auctori Gloſſarii* Raphelengiani *Furo, quod mihi nomen viſum fuit retinere.* Muſta Ben Achmed *in Lexico ſuo ait &* دلق *Arabice vocari, &* سكسار *Turcice; capiteque & ore canino eſſe, crine caprino, oculis ful-*

XXXIII.

FURONES ET GALLINÆ.

Intellexerunt FURONES ægrotare GALLINAS; indutaque pelle pavonis venerunt eas visitatum; dixeruntque iis: Pax vobis sit o Gallinæ: quomodo valetis? Responderunt: Bene nobis est, cum non videmus facies vestras.

Hoc significat

Eum, qui per hypocrisin ostendit amorem, in corde autem suo (gerit) dolum & odium.

XXXIV.

NOTÆ AD FAB. XXXIII.

fulvis, corpore cæruleo, (mustelino) &c. * نمس *proprie* mustela *est* vulgaris, *quæ alias metonymice* ابن عرس ibn Irsin *dicitur.*

Quomodo valetis] *ad verbum:* quomodo vos & status vestri.

Bene nobis est.] *Arabice:* Nos non nisi in bono sumus.

اَلشَّمْسُ وَالرِّيحُ ۞

اَلشَّمْسُ وَالرِّيحُ تَخَاصَمَا فِيمَا بَيْنَهُمَا مَنْ مِنْهُمَا يَقْدِرُ
أَنْ يُجَرِّدَ الْإِنْسَانَ الثِّيَابَ فَاشْتَدَّ الرِّيحُ بِالْهُبُوبِ وَعَصْفَةٍ
جِدًّا فَكَانَ الْإِنْسَانُ اِذَا اشْتَدَّتْ هُبُوبُ الرِّيحِ ضَمَّ
ثِيَابَهُ اِلَيْهِ وَالْتَفَّ بِهَا مِنْ كُلِّ جَانِبٍ وَارْتَفَعَ
النَّهَارُ وَاشْتَدَّ الْحَرُّ فَخَلَعَ الْإِنْسَانُ ثِيَابَهُ
وَحَمَلَهَا عَلَى كَتِفِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ كَانَ مَعَهُ الْإِنْضَاعُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ
يَنَالُ مِنْ صَاحِبِهِ مَا يُرِيدُهُ ۞

دِيكَانِ ۞

NOTÆ AD FAB. XXXIV.

* بالهبوب] *lege* بالهبوب Bilhuboubi, *uti & linea sequenti*, flatu, flando: *nam* الهبوب *est* formidolosus, *Act. & Pass.*

* عصفة

XXXIV.

SOL ET VENTUS.

SOL & VENTUS contenderunt inter ſe, uter eorum poſſet efficere ut homo exueret veſtes ſuas. Intenditque ſe vehementer Ventus impetu & tempeſtate. Homo autem, cum intenderetur vis Venti, collegit ad ſe veſtes ſuas, involvitque ſe iis ab omni latere. Cumque ortus eſſet dies, & intenderetur calor, exuit homo veſtes ſuas, tulitque eas ſuper humero ſuo præ vehementia caloris.

Hoc ſignificat,

Eum, quicum eſt humilitas & naturæ bonitas, conſequi a ſocio ſuo quod vult.

XXXV.

NOTÆ AD FAB. XXXIV.

* عـصـفـة] *lege* عـصـفـه Aſfihi, vehementi ſpiratione ſua, *vel* عـاصـفـة Aſifatin, procella quadam ac tempeſtate.

ديكان

ديكان يقاتلان في قارورة فغلب الواحد والآخر
مضي من وقته في بعض الاماكن فامّا الديك
الذي غلب صعد فوق سطح عالٍ وجعل يسفق
بجناحيه ويصيح ويفتخر فنظرة يعبط
الجوارح فانقضّ عليه واختطفه لوقته ❁
هذا

Notæ ad Fab. XXXV.

* قارورة] *tantum* ampullam vitream, *aut* oculi pupillam *designat*, *quæ hic locum non habent*. *Neque enim* in *vel* sub ampulla *pugnare possint gallinacei duo*. *Itaque reddendum potius foret*, ob ampullam, *scil.* pabulum ea contentum: *vel legendum* قهقور Kahkourin, *quod* longiorem ex lapidibus structuram notat, quam parare pueri solent; *ita uti tradit Camus fortean* sepimento similem, intra quod tale certamen fiebat.

Vultur] *hoc certe animal puto significari duabus vocibus* يعبط الجوارح, *quanquam de scriptu-*

ra

XXXV.

DUO GALLI.

DUOBUS CALLIS in ſe pugnantibus alter vicit; & alter ilico in locum quendam ſeceſſit: at Gallus, qui vicit, aſcendit ſupra tectum altum, cœpitque complodere alas ſuas, & clamare ac gloriari; viditque eum vultur, qui celerrime in eum irruit, eumque ſtatim rapuit.

Hoc

NOTÆ AD FAB. XXXV.

ra nonnihil dubito: forte legendum من بعيد eminus, *ut ſolum* جوارح *ſit animalis nomen.* * *Cum vox* الجوارح *proprie quidem ſignet* vulnificas, *id eſt*, rapaces aves, *utique* بعيط الجوارح, *quaſi* clámoſus accipiter, (*nam* ء *initio nonnunquam ſervit*) *non inconvenienti metonymia* vulturem *denotarit*, *alias una voce* حداء Hidaon *appellatum: quod vix alia ejus generis avis voce magis ſtrepera ſit. Feſto* jugere *vultur*, *aliis* lippire *dicitur: unde forſan recentioribus Græcis ipſe* λέπτα *vocatur.*

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

أَنَّ لَا يَجِبُ ٱلْإِنْسَانَ أَنْ يَفْتَخِرَ بِقُوَّتِهِ ۞

ذِئَابٌ ۞

ذِئَابٌ أَصَابُوا جُلُودَ بَقَرٍ فِي جَوْرَةِ مَآءٍ تَسِيلُ وَلَيْسَ عِنْدَهُمْ أَحَدٌ فَٱتَّفَقُوا عَلَي أَكْلِهِمْ جَمِيعٌ وَتَوَأَمَرُوا أَنَّهُمْ يَشْرِبُونَ ٱلْمَآءَ كُلَّهُ حَتَّي يَصِلُوا لِلْجُلُودِ وَيَأْكُلُوهُمْ فَمِنْ كِثْرَةِ مَا شَرَبُوا ٱنْفَلَقُوا أَكْلَهُمْ وَمَاتُوا وَلَمْ يَصِلُوا إِلَي ٱلْجُلُودِ ۞

هَذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ هُوَ قَلِيلُ ٱلرَّأْيِ يَعْمَلُ مَا لَا يَجِبُ عَمَلُهُ ۞

أَلْوَزُّ

NOTÆ AD FAB. XXXVI.

Crepuit venter eorum] *Arabice:* Rupti ſunt ſtomachum, *ſeu* quoad ſtomachum: *puto enim*, اكل ſtomachum *ſignificare hoc loco.* * *Verum*

Hoc ſignificat,

Quod non oportet hominem gloriari virtute ſua & roboris vehementia.

XXXVI.

L U P I.

LUPI invenerunt pelles boum in fovea aquæ fluentis, nec quisquam iis aderat, & unanimiter ſtatuerunt eas edere: decreveruntque omnem aquam ebibere, ut attingerent pelles, easque devorarent. Præ multitudine autem ejus quod biberunt (hauſti potus), crepuit venter eorum, & mortui ſunt, neque pervenerunt ad pelles.

Hoc ſignificat,

Eum, qui conſilio non valet, facere id quod fieri non oportet.

XXXVII.

NOTÆ AD FAB. XXXVI.

rum id ab uſu abhorret: quare vix dubito quin ا *redundet, legendumque ſit* كلهم, crepuerunt omnes.

أَلْوَزُّ وَٱلْخُطَّافُ ۞

أَلْوَزُّ وَٱلْخُطَّافُ ٱشْتَرَكُوا فِي ٱلْمَعِيشَةِ فَكَانَ
مَرْعَى ٱلْجَمِيعِ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ وَرَأَيَا يَوْمًا تَوَهُّمَ
ٱلصَّيَّادِينَ فَأَمَّا ٱلْخُطَّافُ فَلِأَجْلِ خِفَّتِهِ طَارَ وَسَلِمَ
وَأَمَّا ٱلْوَزُّ فَأَدْرَكُوهُ ٱلصَّيَّادُونَ فَذَبَحُوهُ ۞

هٰذَا مَعْنَاهُ ۞

مَنْ يُعَاشِرُ مَنْ لَا يُشَاكِلُهُ وَلَيْسَ
هُوَ ٱبْنَ جِنْسِهِ ۞

NOTÆ AD FAB. XXXVII.

Utriusque] *proprie*, universitatis *seu* omnium: *frequenter enim vox etiam de duobus usurpatur.*

Ejus-

XXXVII.

ANSER ET HIRUNDO.

ANSER & HIRUNDO ſocietatem inierunt vitæ, erantque paſcua utriusque in loco uno. Viſis autem aliquando inſidiis venatorum, Hirundo propter levitatem ſuam avolavit, & evaſit: at Anſerem ceperunt venatores, & occiderunt.

Hoc ſignificat

Eum, qui amicitiam init cum eo cum quo non convenit, nec qui ejusdem eſt generis.

NOTÆ AD FAB. XXXVII.

Ejusdem generis] *Arabice:* qui non eſt filius generis ejus.

FINIS FABULARUM.

SENTENTIÆ QUÆDAM ARABICÆ.

I.

Initium ſapientiæ eſt timor DEI.

رَأْسُ ٱلْحِكْمَةِ مَخَافَةُ ٱللَّهِ ۞

II.

Eruditus in patria ſua eſt ut aurum in fodina ſua.

ٱلْعَالِمُ بِأَرْضِ مِيلَادِهِ كَٱلذَّهَبِ فِي مَعْدِنِهِ ۞

III.

Qui ſe ipſum habet pro ſapiente, habent eum Deus & homines pro ignaro.

مَنْ تَرَكَ نَفْسَهُ بِمَنْزِلَةِ ٱلْعَاقِلِ تَرَكَهُ ٱللَّهُ وَٱلنَّاسُ بِمَنْزِلَةِ ٱلْجَاهِلِ ۞

NOTÆ AD SENT. III.

* *Pro* ترك & *paulo poſt* تركه *malim legere* نزل nezzela & nezzelaho; *vel* جعل.

Pro ſapiente] *ad verbum:* Qui ſe conſtituit ad modum ſapientis, conſtituunt eum, &c.

IV.

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْوَى عَلَى ٱلْحِكْمَةِ فَلَا تَمْلِكْ نَفْسَهُ ٱلنِّسَاءُ ۞

Qui cupit pollere ſapientia, in animam ejus poteſtatem ne habeant mulieres.

V.

نَقْلُ ٱلشَّرِّ عَنْ سُرُورِهِ أَيْسَرُ مِنْ نَقْلِ ٱلْمَحْزُونِ عَنْ حُزْنِهِ ۞

Abducere malum a malitia ſua (malefactis ſuis) facilius eſt, quam triſtem a triſtitia.

VI.

كُنْ مِمَّنْ لَا تَعْرِفُهُ عَلَى حِذْرٍ ۞

Cave ab eo, quem non noviſti.

VII.

مَنْ كَانَ ٱلطَّمَعُ لَهُ مَرْكَبًا كَانَ ٱلْفَقْرُ لَهُ صَاحِبًا ۞

Qui vehitur curru Spei; ſociam habet Paupertatem.

NOTÆ AD SENT. VII.

Bonum nimirum exſpectat, non poſſidet, qui id ſperat: unde indigens ejus & pauper non immerito dicitur. Affine huic eſt illud Italicum: La ſperanza e il pane de miſeri.

VIII.

Qui tegit ſecretum ſuum, quod cupit, conſequitur.

مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مُرَادَهُ ۞

IX.

In capite orphani diſcit chirurgus.

فِي رَأْسِ ٱلْيَتِيمِ يَتَعَلَّمُ ٱلْحَجَّامُ ۞

X.

Quidquid plantaveris in horto, utilitatem tibi afferet: at hominem ſi plantes, is eradicabit te.

كُلَّمَا تَغْرِسُ فِي ٱلْغَدَّانِ يَنْفَعُكَ ۞ تَغْرِسُ ٱبْنَ آدَمَ يَقْلَعُكَ ۞

XI.

Præſtat te ſecretum tuum cuſtodire, quam alium a te.

حِفْظُكَ لِسِرِّكَ أَوْجَبُ مِنْ حِفْظِ غَيْرِكَ لَهُ ۞

NOTÆ AD SENT. IX.

Affine huic eſt & ſenſu & verbis illud Hiſpanicum: A barua de necio aprenden todos a rapar. X. الغدان] *ſunt Arab. uti & Hebr. & Chald.* Aratorii boves, *pec.* juges, eorumve par; *etiam* aratrum. *At hinc* agrum, *aut quod longius abeſt*, hortum *notare, nusquam reperi. Nec* في الغدان arando, *vel* inter arandum, *quis recte verterit. Itaque legendum videtur* في الجنان Fi'lzjinani, in hortis. Hominem ſi plantes, &c.] *id eſt, ſi hominem ad*

XII.

مَنْ أَوْجَهَكَ فَقَدْ شَتَمَكَ ۞

Qui adulatur tibi, etiam deteſtatur te.

XIII.

مَنْ نَقَلَ اِلَيْكَ فَقَدْ نَقَلَ عَنْكَ ۞

Qui affert ad te, aufert & a te.

XIV.

اَلْعَالِمُ عَرَفَ اَلْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا ۞

وَاَلْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ اَلْعَالِمَ لِأَنَّهُ لَا كَانَ عَالِمًا ۞

Doctus novit Indoctum, quia indoctus fuit: ſed Indoctus non novit Doctum, quia doctus non fuit.

NOTÆ AD SENT. X.

dignitatem promoveas, is de tua te dignitate deturbabit. Non minus verum, quam elegans adagium, cui ſimillimum circumfertur apud Gallos.

XII. * اوجهك] *id eſt* شرفك, Sjerrafaca: Qui extollit te ac laudat, etiam maledicit tibi.

XIII. *Elegans Adagium in garrulos: qui ſi aliorum ſecreta tibi aperiant, nec tua alios celant. Belgæ iisdem fere & totidem verbis dicunt:* Die veel in brengt/ brengt veel uit.

XV.

Stultus, *seu* indoctus, sibi ipsi inimicus est, quomodo sit amicus alii?

أَلْجَاهِلُ عَدُوٌّ لِنَفْسِهِ
فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا
لِغَيْرِهِ ۞

XVI.

Non egreditur anima a spe, donec ingrediatur mortis momentum.

لَا تَخْرُجُ ٱلنَّفْسُ مِنَ
ٱلْأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ فِي
ٱلْأَجَلِ ۞

XVII.

Qui minuit negotia, equitat maria.

مَنْ مَارَسَ ٱلْأُمُورَ
رَكِبَ ٱلْبُحُورَ ۞

NOTÆ AD SENT. XVI.

اجل *generaliter* finem *seu* terminum *notat: sed hic & alibi passim* vitæ terminum & mortis ipsius instans. *Unde Latini:* ægroto dum anima est, spes est. *Et Itali:* La morte sola puo occider la speranza. * *Quin sæpe cum maxima sperant homines, inopinantibus proxime adest ut exspirent; juxta simile & eodem rhythmo dictum:*

مَنْ جَرَى فِي عِنَانِ أَمَلِهِ قَدْ عَثَرَ فِي أَجَلِهِ ۞

Dum quis forte spei laxatis currit habenis,
Ad fati metam cæspitat ille sui.

XVII. *Elegantissimum rhythmo adagium; sed cujus*

ego

XVIII.

طُولُ ٱلتَّجَارِبِ زِيَادَةٌ فِي ٱلْعَقْلِ ۞

Longitudo experientiæ augmentum eſt intelligentiæ.

XIX.

لَوْ كَانَ ٱلنَّاسُ كُلُّهُمْ عُقَّالٌ خَرِبَتِ ٱلدُّنْيَا ۞

Si omnes homines ſaperent, deſereretur mundus.

XX.

ٱلْفَسَادُ يُزِيلُ كَثِيرًا مِنَ ٱلْمَالِ ۞

Nequitia (improbitas) multas aufert opes.

XXI.

أَلْكَسَلُ وَكَثْرَةُ ٱلنَّوْمِ يُبْعِدَانِ مِنَ

Pigritia & multitudo ſomni abducunt a Deo, & ad-

NOTÆ AD SENT. XIX.

ego acumen non ſatis capio, مارس *aut aliud hic fortaſſis ſignificat, aut aliter ſcribendum eſt.* * مارس *per* عالج *exponit Gieuharis; & ſic erit,* qui tractat, adminiſtrat, obitve negotia. *Et Perſice Maruſides interpretatur:* كوشيدن و بكاري بردن رنج *atque ita ſonabit:* qui ſe intendit negotiis, atque moleſtiam ſuſcipit, navigat maria; *ſic e contrario dixit Cicero:* magnum negotium eſt navigare.

Saperent] *id eſt, ſapientiæ piisque meditationibus toti dediti, a licitis etiam voluptatibus & conjugio abſtinerent.*

ducunt paupertatem. | ٱللَّهِ وَيُورِثَانِ ٱلْفَقْرَ ۞

XXII.

Quære vicinum ante domum, & ſocium ante viam. | أُطْلُبِ ٱلْجَارَ قَبْلَ ٱلدَّارِ وَٱلرَّفِيقَ قَبْلَ ٱلطَّرِيقِ ۞

XXIII.

Benefac, ſi vis ut benefiat tibi. | أَحْسِنْ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ ۞

XXIV.

Vitupera te ipſum, ut vituperas alium. | اِسْتَقْبِحْ لِنَفْسِكَ كَمَا تَسْتَقْبِحُ لِغَيْرِكَ ۞

XXV.

Initium iræ furor eſt, finis vero pœnitentia. | أَوَّلُ ٱلْغَضَبِ جُنُونٌ وَآخِرُهُ نَدَمٌ ۞

XXVI.

Deficiente poteſtate, fruſtra eſt conatus. * *potius hoc ſonat:* Si quod a Deo deſtina- | إِنْ كَانَ ٱلْمُقَدَّرُ يَتِمُّ فَٱلْحِرْصُ

NOTÆ AD SENT. XX.

Niſi malis فساد, *quod alias* perverſitatem & naturæ pravitatem & corruptelam *vel* ſeditionem *etiam ſignificat*, *hic* prodigalitatem,

بَـــــاطِـــــلٌ ۞

tum ſit, explebitur; utique vana eſt aviditas.

XXVII.

مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ لِعَقْلِهِ
هَـلَـكَ ۞

Cujus concupiſcentia vincit intellectum, (*ſeu* rationem) is perit.

XXVIII.

اَلْـعِـبَـادَةُ تُـمِـيـتُ
اَلـشَّـهْـوَةَ ۞

Religio (cultus Dei) occidit concupiſcentiam.

XXIX.

عَدُوٌّ عَاقِلٌ أَخْبَرُ مِنْ
صَدِيقٍ جَاهِلٍ ۞

Inimicus ſapiens præſtat amico ſtulto.

XXX.

اَلْـكَـفُّ عَـنِ
اَلـشَّـهَـوَاتِ غِـنًـي ۞

Abſtinere a concupiſcentiis eſt divitem eſſe.

XXXI.

لَا عَقْلَ كَالتَّدْبِيرِ وَلَا
وَرَعَ كَالْكَفِّ عَنِ

Nullus intellectus ſimilis eſt prudentiæ: nulla abſtinentia ſimi-

NOTÆ AD SENT. XXII.

tem, *denotare. Radix proprie eſt* corrumpere. *Gemino rhythmo, & ſenſu elegans proverbium.*

lis ei, qua abſtinetur a vetito: neque bonitas, bonitati naturæ (indolis:) nec ullæ divitiæ, ſufficientiæ.

اَلْحَرَامِ وَلَا حُسْنَ كَحُسْنِ اَلْخُلُقِ وَلَا غِنَى كَالْقُنُوعِ ۞

XXXII.

Paupertas præſtat divitiis illicitis, & lucro injuſto.

اَلْفَقْرُ أَخْيَرُ مِنَ اَلْغِنَى اَلْحَرَامِ وَالْاِكْتِسَابِ مِنَ اَلظُّلْمِ ۞

XXXIII.

Lingua muti melior eſt lingua loquentis mendacium (*i. e.* mendacis.)

لِسَانٌ أَخْرَسُ أَخْيَرُ مِنْ لِسَانٍ نَاطِقٍ فِي اَلْكِذْبِ ۞

XXXIV.

Peſſimus hominum eſt Eruditus, qui non prodeſt eruditione ſua.

أَشَرُّ اَلنَّاسِ اَلْعَالِمُ لَا يَنْفَعُ بِعِلْمِهِ ۞

XXXV.

Duo non ſaturan-

اِثْنَانِ لَا يُشْبَعَانِ ۞

NOTÆ AD SENT. XXXI.

Sufficientiæ] *vis vocis* قُنُوع *non ſatis commode hic Latine poteſt exprimi: quippe quæ ne-*

طَالِبُ عِلْمٍ وَطَالِبُ مَالٍ ۞

tur, Quærens ſcientiam, & Quærens opes.

XXXVI.

شَخْصٌ بِلَا أَدَبٍ كَجَسَدٍ بِلَا رُوحٍ ۞

Perſona ſine eruditione, eſt ut corpus ſine ſpiritu.

XXXVII.

أَلْقَلِيلُ مِنَ ٱلضَّارِّ أَخْيَرُ مِنَ ٱلْكَثِيرِ مِنَ ٱلنَّافِعِ ۞

Paucum noxii præſtat nimio ejus, quod utile eſt.

XXXVIII.

أَلْجَاهِلُ يَرْضَى عَنْ نَفْسِهِ ۞

Ignarus *ſeu* ſtultus placet ſibi.

XXXIX.

مَنْ كَثَّرَ كَلَامَهُ زَلَّ ۞

Qui multiplicat ſermonem, errat. * *proprie*, cæſpitat.

XL.

أَلْقُنُوعُ مِنَ ٱلْقَلِيلِ غِنًى ۞

Paucis contentum eſſe, divitiæ ſunt.

NOTÆ AD SENT. XXXI.

nomen eſt ſignificans contentum eſſe eo quod habes.

XLI.

Doctus exul melior est indocto qui sustentatur.

أَلْعَاقِلُ ٱلْمَحْرُومُ أَخْيَرُ مِنَ ٱلْجَاهِلِ ٱلْمَرْزُوقِ ۞

XLII.

Audi, & disce: sile, & pacem habe.

اِسْمَعْ فَٱعْلَمْ وَٱسْكُتْ فَٱسْلَمْ ۞

XLIII.

In festinatione est pœnitentia, & in mora prosperitas (*vel* salus.)

فِي ٱلْعَجَلَةِ تَكُونُ ٱلنَّدَامَةُ وَفِي ٱلتَّوَانِي ٱلسَّلَامَةُ ۞

XLIV.

Homines, duo sunt: consequens nec contentus, & quærens nec inveniens.

ٱلنَّاسُ ٱثْنَتَانِ بَالِغٌ لَا يَكْتَفِي وَطَالِبٌ لَا يَجِدُ ۞

XLV.

Propitios habere

اِصْلَاحُ ٱلرَّعِيَّةِ

NOTÆ AD SENT. XLI.

* محروم & مرزوق *sunt duo contraria: hic*, cui de vitæ adminiculis & bona sorte prospectum est; *ille*, qui illis destitutus est, & excluſus; *itaque sententia hæc est:* Vir intelligens qui bonis caret, insipienti præstat qui illis gaudet.

* Dis-

أَنْفَعُ مِنْ كَثْرَةِ ٱلْجُنُودِ ۞

(bene regere) ſubditos, utilius eſt multitudine militum.

XLVI.

أَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ ٱلْفَرَحِ وَٱلْعَجَلَةُ مِفْتَاحُ ٱلنَّدَامَةِ ۞

Patientia eſt clavis gaudii, feſtinatio autem clavis pœnitentiæ.

XLVII.

لَيْسَ لِمُلُوكٍ أَخٌ وَلَا لِحَسُودٍ رَاحَةٌ وَلَا لِكَذُوبٍ مُرُوءَةٌ ۞

Non eſt regibus frater, nec invidis quies, neque mendacibus favor, * *potius*, neque mendaci ulla virilis virtus, *aut* decus viro dignum.

XLVIII.

ٱلْمُعْتَدِلُ بِغَيْرِ ذَنْبٍ يُوجِبُ ٱلذَّنْبَ عَلَى نَفْسِهِ ۞

Qui juſtificat ſe ſine culpa, culpam ſibi efficit.

NOTÆ AD SENT. XLII.

* Diſce] *proprie*, ſcito; *id eſt*, ſciveris, *vel*, ut ſcias.

* Pacem habe.] *proprie*, ſalvus eſto; *id eſt*, ſalvus fueris, *vel*, ut ſalvus ſis.

XLIV. *Hominum alii quæ quærunt inveniunt, nec inventis ſunt contenti: alii quærunt, nec inveniunt.*

* المعتدل

XLIX.

Cave tibi a viro honorato, (generoſo,) cum vilipenderis eum, & a ſtulto cum luſeris cum eo; & a Sapiente, cum offenderis (ad iram provocaveris) eum; & ab Improbo, cum amicitia ei junctus fueris.

كُنْ عَلَى حَذَرٍ مِنَ
ٱلْكَرِيمِ إِذَا هَوَّنْتَهُ وَمِنَ
ٱلْأَحْمَقِ إِذَا مَازَحْتَهُ
وَمِنَ ٱلْعَاقِلِ إِذَا غَضَّبْتَهُ
وَمِنَ ٱلْفَاجِرِ إِذَا
عَاشَرْتَهُ ۞

L.

Tres utilitatem non capiunt a tribus: Nobilis a Vili; Probus ab Improbo; Sapiens a Stulto.

ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُونَ مِنْ ثَلَاثَةٍ
شَرِيفٌ مِنْ دَنِيٍّ وَبَارٌّ مِنْ
فَاجِرٍ وَحَكِيمٌ مِنْ جَاهِلٍ ۞

LI.

Non eſt ſcientia, niſi quæ in pectore eſt ab-

لَا عِلْمَ إِلَّا مَا
كَانَ مَكْتُومًا

NOTÆ AD SENT. XLVIII.

* المعتدل] *eſt* temperatus, mediocris: *quare legendum* المعتذر; *vel* المعتذل qui reprehenſionem admittit.

Sine culpa] *id eſt ſine accuſatione: qui enim purgare ſe, antequam accuſatur, nititur, is a conſcientia*

فِي ٱلصَّدْرِ
مَتَى شِئْتَ
أَظْهَرْتَهُ ۞

condita, cum lubet, producis eam: * *vel* nisi pro libitu proferre possis, *seu* manifestum facere, quod in pectore est absconditum.

LII.

أَفْهَمُ ٱلنَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ
ٱلْعَوَاقِبَ ۞

Sapientissimus hominum est qui fines respicit.

LIII.

ثَلَاثَةٌ لَا يُعْرَفُونَ إِلَّا فِي
ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ لَا يُعْرَفُ
ٱلشُّجَاعُ إِلَّا عِنْدَ ٱلْحَرْبِ وَلَا
يُعْرَفُ ٱلْحَكِيمُ إِلَّا عِنْدَ
ٱلْغَضَبِ وَلَا يُعْرَفُ ٱلصَّدِيقُ
إِلَّا عِنْدَ ٱلْحَاجَةِ إِلَيْهِ ۞

Tria non cognoscuntur, nisi in tribus locis. Non cognoscitur audacia nisi in bello. Non cognoscitur sapiens nisi in ira. Neque cognoscitur amicus nisi in necessitate.

NOTÆ AD SENT. XLIX.

tia sua accusari, culpamque sustinere, non immerito creditur.

Amicitia] *est* عاشر *quoque* Affinitate cum aliquo jungi. *Sed* amicitiæ *notio huic loco melius mihi videtur congruere.*

LIV.

Qui non discernit bonum a malo, adjunge eum bestiis.

مَنْ لَا يَعْرِفُ ٱلْخَيْرَ مِنَ
ٱلشَّرِّ أَلْحِقْهُ بِٱلْبَهَايِمِ ۞

LV.

Optimus amicorum est, qui amicos suos jubet cavere sibi a malo, dirigitque eos ad bonum.

خَيْرُ ٱلْإِخْوَانِ مَنْ
حَذَّرَ إِخْوَتَهُ مِنَ ٱلشَّرِّ
وَهَدَاهُمْ إِلَى ٱلْخَيْرِ ۞

LVI.

Non est sapiens sapiens, donec cupiditates suas omnes vincat.

لَا يَكُونُ ٱلْحَكِيمُ
حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ
جَمِيعَ شَهَوَاتِهِ ۞

LVII.

Qui experitur, auget scientiam; qui vero credit, auget errorem.

مَنْ يُجَرِّبْ يَزِدْ عِلْمًا
مَنْ يُؤْمِنْ يَزِدْ غَلَطًا ۞

NOTÆ AD SENT. LV.

Amicorum] اخ *proprie* fratrem *significat: sed usurpatur non raro pro* amico; *quæ significatio haud dubie est hujus loci: sic in Adagio* 56. *alibi legi*

لَا يُعْرَفُ ٱلْأَخُ إِلَّا عِنْدَ ٱلْحَاجَةِ إِلَيْهِ ۞

Non cognoscitur frater nisi in necessitate.

Si-

LVIII.

أَخْرَسُ عَاقِلٌ أَخْيَرُ
مِنْ جَاهِلٍ نَاطِقٍ ۞

Mutus ſapiens præſtat ſtulto loquenti.

LIX.

اِذَا تَكَلَّمْتَ كَلِمَةً
مَلَكَتْكَ وَاِذَا لَمْ تَتَكَلَّمْ
بِهَا مَلَكْتَهَا ۞

Cum verbum aliquod es proloquutus, dominatur id tibi: cum vero id proloquutus non es, tu ei dominaris.

LX.

لَوْ لَا جَهْلُ ٱلْجَاهِلِ
لَمْ يُعْرَفِ ٱلدَّبِيبُ
ٱلْعَاقِلِ ۞

Niſi deſiperet ſtultus, non cognoſceretur prudentia Sapientis.

LXI.

أُطْلُبْ عِلْمًا مِنَ ٱلْمَهْدِ
اِلَى ٱلْلَّحْدِ ۞

Quære ſcientiam a cunis ad ſepulchrum.

NOTÆ AD SENT. LIX.

Simillimum huic eſt proverbium XLV. *Centuriæ prioris duarum illarum; quas jam pridem evulgavimus.* Arcanum tuum eſt captivus tuus, ſi cuſtodieris illud: tu autem es captivus ejus, ſi manifeſtetur.

LX. * لبيب] *notat tantum* cordatus, prudens: *ac ſic legendum eſſet* اللبيب العاقل *in caſu recto,*

LXII.

Difficillima homini est sui ipsius cognitio. | أَصْعَبُ عَلَى ٱلْإِنْسَانِ مَعْرِفَةُ نَفْسِهِ ۞

LXIII.

Homines regum suorum sequuntur religionem. | ٱلنَّاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ ۞

LXIV.

Qui laudat obscœnum, is perpetrat illud. | مَنِ ٱسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ ۞

LXV.

Accipe a Rid- | خُذْ مِنَ ٱلرِّضْعَةِ

NOTÆ AD SENT. LX.

prudens & intelligens, *vel pro* لبيب *legendum* لب *Lubbo*, ingenium, intelligentia.

LXI. * الهدي] *est duntaxat* via recta, & dies, *itaque pro* sepulchri *notione*, & *servando rhythmo*, *legendum* الوهد 'lwahdi: *proprie vero hæc vox* terram depressam *notat*.

LXII. *Unde merito*, *tanquam divinum*, *celebratur aureum illud veterum sapientum apophthegma*, Nosce te ipsum.

LXIII. Sequuntur] *vel* sequi oportet: *hoc certe sensu memini id a docto quodam Arabe me præsente usurpatum.*

Non

مَا عَلَيْهَا ۞	FA quod ſuper ea eſt.

LXVI.

حُبُّ ٱلدُّنْيَا وَٱلْمَالِ رَأْسُ كُلِّ خَطِيَّةٍ ۞	Amor mundi & divitiarum omnis peccati eſt origo.

LXVII.

ٱلْحَيَآءُ يَمْنَعُ ٱلرِّزْقَ ۞	Verecundia impedit largitionem.

LXVIII.

خَيْرُ ٱلْمُنَادَمَةِ قِلَّةُ ٱلْخِلَافِ ۞	Optimum pœnitentiæ eſt paucitas delicti.

NOTÆ AD SENT. LXV.

Non habent Latini (aut ego fallor) nomen quo exprimant Arabicum رضفة *quod ſignificat, lapidem lacti imponi ſolitum ad id calefaciendum. Mens autem Adagii eſt: ab homine avaro quidquid haberi poteſt, utut id ſit exiguum, ſumendum eſſe*

LXVII. *Qui præ pudore quod deſiderat petere non audet, id conſequi quoque ut plurimum non ſolet.*

LXVIII *Vera nempe pœnitentia non eſt, quam non ſequitur vitæ emendatio.* خلاف *proprie quidem eſt* contrarietas, repugnantia, *ſed hic ſumitur pro* peccato, *pœnitentiæ contrario.* * *At* المنادمة *non eſt idem quod* ندامة, *ſc.* pœnitentia, *ſed* compotatio

LXIX.

Quicquid in manu servi est, domini ejus est.

كُلُّمَا فِي يَدِ ٱلْعَبْدِ لِمَوْلَيْهِ ۞

LXX.

Sex proprietatibus agnoscitur stultus: Quod abs re iracatur; quod loquatur inutilia; quod fidat cuilibet; quod mutet ubi locus non est mutationis; quod quærat quod ad se non attinet; & quod non discernat amicum suum ab hoste suo.

بِسِتَّةِ خِصَالٍ يُعْرَفُ ٱلْأَحْمَقُ بِٱلْغَضَبِ مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ وَٱلْكَلَامِ فِي غَيْرِ نَفْعٍ وَٱلثِّقَةِ فِي كُلِّ أَحَدٍ وَبَذْلِهِ بِغَيْرِ مَوْضِعِ ٱلْبَذْلِ وَسُؤَالِهِ عَنْ مَا لَا يَعْنِيهِ وَبِأَنَّهُ مَا يَعْرِفُ صَدِيقَهُ مِنْ عَدُوِّهِ ۞

NOTÆ AD SENT. LXVIII.

tantum. Itaque ad verbum fuerit: Optimum compotationis est paucitas contrarietatis: *id est*, in convivio, *vel* convivali *seu* amica consuetudine, optimum est adversum esse nemini.

LXIX. *Usurpari solet, cum quis se suaque omnia alii humaniter offert.*

LXX. In tertio membro, pro بَذْلِهِ legendum

بِذْلِهِ

LXXI.

اَلدُّنْيَا جِيْفَةٌ وَطَالِبُوهَا كِلَابٌ ۞	Mundus cadaver eſt, & petentes eum canes ſunt.

LXXII.

اَلْغِنَى هُوَ الْقُنُوعُ وَرَأْسُ الْفَقْرِ الْخُضُوعُ ۞	Divitiæ ſunt, contentum eſſe: præcipuum autem paupertatis, abjectum (*ſive* ſubmiſſum) eſſe.

LXXIII.

يَهْلَكُ النَّاسُ فِي خَالَتَيْنِ فُضُولِ الْمَالِ وَفُضُولِ الْكَلَامِ ۞	Duobus modis pereunt homines: Abundantia opum; & Abundantia ſermonis.

LXXIV.

لَا تَعُدَّ نَفْسَكَ مِنَ النَّاسِ	Ne te hominibus

NOTÆ AD SENT. LXX.

بذلة & mox البذل ut ſit: *quod large donet, ubi locus non eſt donationi.*

LXXII. *Idem fere habes Centuria prima, Proverb.*

LXIV. *ſc.* شَرُّ الْفَقْرِ الْخُضُوعُ وَخَيْرُ الْغِنَى الْقُنُوعُ

Malum paupertatis eſt, abjectum (*ſeu* ſubmiſſum) eſſe: bonum vero divitiarum, eſſe contentum.

LXXIII. خالة, *Idem eſt quod* حالة ſtatus, mo-

annumeres, quamdiu ira te ſuperat.

مَا دَامَ ٱلْغَضَبُ غَالِبًا عَلَيْكَ ۞

LXXV.

Contentus eſto, quod Deus tibi impertit; & eris dives.

ٱتَّبِعْ بِمَا قَسَمَ ٱللَّهُ لَكَ تَكُنْ غَنِيًّا ۞

LXXVI.

Abſtinentia arbor eſt, cujus radix eſt Contentum eſſe, fructus vero Quies.

ٱلْوَرَعُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا ٱلْقَنَاعَةُ وَثَمَرُهَا ٱلرَّاحَةُ ۞

LXXVII.

Viſitans in manu eſt viſitati.

ٱلزَّائِرُ فِي قَبْضِ ٱلْمَزُورِ ۞

NOTÆ AD SENT. LXXIII.

modus, conditio. * *Quin non aliter quam* حالتين *eſt legendum*, *non* خالتين: *nam* خالة *eſt tantum* matertera; حال *autem* & حالة *differunt*: *quippe prius eſt* ſtatus, *poſterius vero* modus.

LXXVII. *Amicus viſitatus domi ſuæ viſitanti leges præſcribit.*

LXXVIII. *Turpe eſt doctori, cum culpa redarguit ipſum.* * *Verum* يحتال *non notat* reprehendere; *ſed* meditari technam; *ut ſenſus ſit:* non eſt intelligens, qui dolum vel technam ſtruit in quam ipſe incidat.

Pro-

LXXVIII.

لَيْسَ ٱلْعَاقِلُ ٱلَّذِي يَحْتَالُ ٱلْأَمْرَ وَبَعْدَ ذَلِكَ يَقَعُ فِيهِ ۞	Non est sapiens qui negotium aliquod reprehendit, postea vero in id incidit.

LXXIX.

جَمَلٌ بِمَوْضِعِ جَمَلٍ يَبْرُكُ ۞	Camelus in loco cameli genu flectit.

LXXX.

ٱلدُّنْيَا بِٱلْوَضَايِلِ لَا بِٱلْفَضَايِلِ ۞	Mundus est in sufficientibus, non in abundantibus.

LXXXI.

أَحْمَقُ مِنَ ٱلرِّجْلَةِ ۞	Stultior Portulaca.

NOTÆ AD SENT. LXXIX.

Proverbii hujus usus est, cum res undequaque simillimæ inter se commutantur, aut similis succedit simili.

LXXX. *Satis habet qui, quod sufficit, habet, non quod abundat.*

LXXXI. *Hujus Adagii sola ratio, ni fallor, est, quod alio nomine* Portulaca حمقاء *id est* Stulta (*potius* بقلة الحمقاء i. e. olus fatuum) *vocetur, cujus apellationis ratio mihi certe non liquet. Nam quod Mustapha ait, eam ita dictam, quod non nisi in fixente crescat, falsum est: crescit enim in hortis.*

LXXXII.

Frequens ad homines accessus adducit malum.

كَثْرَةُ ٱلْغُرْبِ اِلَى ٱلنَّاسِ تَجْلِبُ ٱلسُّوْءَ ۞

LXXXIII.

Visita raro, augebis amorem.

زُرْ غِبًّا تَزِدْ حُبًّا ۞

LXXXIV.

Qui aliquid amat, frequenter ejus mentionem facit.

مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ ذِكْرَهُ ۞

LXXXV.

Demissio sui augmentum est nobilitatis, & complementum gratiæ.

ٱلتَّوَاضُعُ زِيَادَةٌ فِي ٱلشَّرَفِ وَبِهِ تَتِمُّ ٱلنِّعْمَةُ ۞

LXXXVI.

Perfectio est in tribus rebus: *quæ sunt*

ٱلْكَمَالُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ ٱلْعِفَّةُ فِي ٱلدِّيْنِ

NOTÆ AD SENT. LXXXI.

* *Ab insipido sapore ac stupore sic* portulaca *dicitur: ita uti & blitum* μωρὸν λάχανον olus fatuum *vocarunt Græci: & adagio dici solet,* blito despectior *aut* stultior, *de homine socorde & inutili, aut insulso ac futuo.*

LXXXIII. *Ut crebra nimis visitatio amorem minue-*

وَٱلصَّبْرُ عِنْدَ ٱلنَّوَائِبِ وَحُسْنُ ٱلْمَعِيشَةِ ۞ | Devotio in religione; patientia in adversis; & prudentia in vita.

LXXXVII.

سُلْطَانٌ بِلَا عَدْلٍ كَنَهْرٍ بِلَا مَاءٍ ۞ | Imperator sine justitia est ut fluvius sine aqua.

LXXXVIII.

كَمَا ٱلْبَدَنُ إِذَا هُوَ سَقِيمٌ لَا يَنْفَعُهُ ٱلطَّعَامُ كَذَا ٱلْعَقْلُ إِذَا عَلَقَهُ حُبُّ ٱلدُّنْيَا لَا تَنْفَعُهُ ٱلْمَوَاعِظُ ۞ | Ut corpori ægroto utilis non est cibus: ita menti captæ amore mundi non prosunt admonitiones.

LXXXIX.

عَالِمٌ بِلَا عَمَلٍ كَسَحَابٍ بِلَا مَطَرٍ ۞ | Doctus sine opere, ut nubes est sine pluvia.

NOTÆ AD SENT. LXXXIII.

nuere, sic rarior augere solet. Usus proverbii est, cum de rara amici visitatione quis reprehenditur.

LXXXVIII. Captæ] *adverbum*, cum occlusit eam amor mundi. * غلق *legit vir doctiss. pro* علق A'lika: *hoc autem notat*, inhærere animo, afficere animum; *& peculiariter de amore usurpari vox solet.*

XC.

Qui patrem ſuum honorat, prolongantur dies ejus.

مَنْ وَقَّرَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيَّامُهُ ۞

XCI.

Dives ſine liberalitate eſt ut arbor ſine fructu.

غَنِيٌّ بِلَا سَخَاوَةٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرَةٍ ۞

XCII.

Pauper ſine patientia eſt ut lampas ſine oleo.

فَقِيرٌ بِلَا صَبْرٍ كَقِنْدِيلٍ بِلَا زَيْتٍ ۞

XCIII.

Juvenis ſine pœnitentia eſt ut domus ſine tecto.

شَبَابٌ بِلَا تَوْبَةٍ كَبَيْتٍ بِلَا سَقْفٍ ۞

XCIV.

Mulier ſine verecundia eſt ut cibus ſine ſale.

اِمْرَأَةٌ بِلَا حَيَاءٍ كَطَعَامٍ بِلَا مِلْحٍ ۞

XCV.

Dies unus viri docti præſtat tota vita indocti.

يَوْمٌ وَاحِدٌ لِلْعَالِمِ أَخْيَرُ مِنَ الْحَيَاةِ كُلِّهَا لِلْجَاهِلِ ۞

NOTÆ AD SENT. XCVII.

Significat elegans hoc Adagium, chariſſimos eſſe parentibus ſuos liberos: at hos nihil minus.

XCVI.

أَلظَّالِمُ مَيِّتٌ وَلَوْ كَانَ
فِي مَنَازِلِ ٱلْأَحْيَاءِ
وَٱلْمُحْسِنُ حَيٌّ وَلَوْ كَانَ
ٱنْتَقَلَ إِلَى مَنَازِلِ ٱلْمَوْتَا ۞

Improbus mortuus eſt, etiamſi in manſionibus ſit vivorum: at Probus vivus eſt, licet migraverit in manſiones mortuorum.

XCVII.

قَلْبِي عَلَى ٱبْنِي وَقَلْبُ
ٱبْنِي عَلَى حَجَرٍ ۞

Cor meum ſuper filio meo eſt: at cor filii mei ſuper lapide.

XCVIII.

عَدُوِّكَ وَحَاسِدِكَ لَا
تُظْهِرْ لَهُمْ عَدَاوَتَكَ ۞

Nec hoſti tuo, nec invidenti tibi inimicitias tuas manifeſta.

XCIX.

لَا تُبْرِمِ ٱلْأَمْرَ حَتَّى
تُعْكِرَ فِيهِ ۞

Ne aggredere negotium aliquod donec id perpenderis.

C.

لَا تُخَاطِبِ ٱلْأَحْمَقَ
وَلَا تُخَالِطْهُ فَإِنَّهُ
مَا يَسْتَحِي ۞

Ne colloquere cum ſtulto, nec commercium cum eo habe: quippe quem nihil pudet.

NOTÆ AD SENT. XCVIII.

nus ſæpe quam parentes redamare.

Inimicitias tuas] in alios, *ut opinor*.

FINIS.

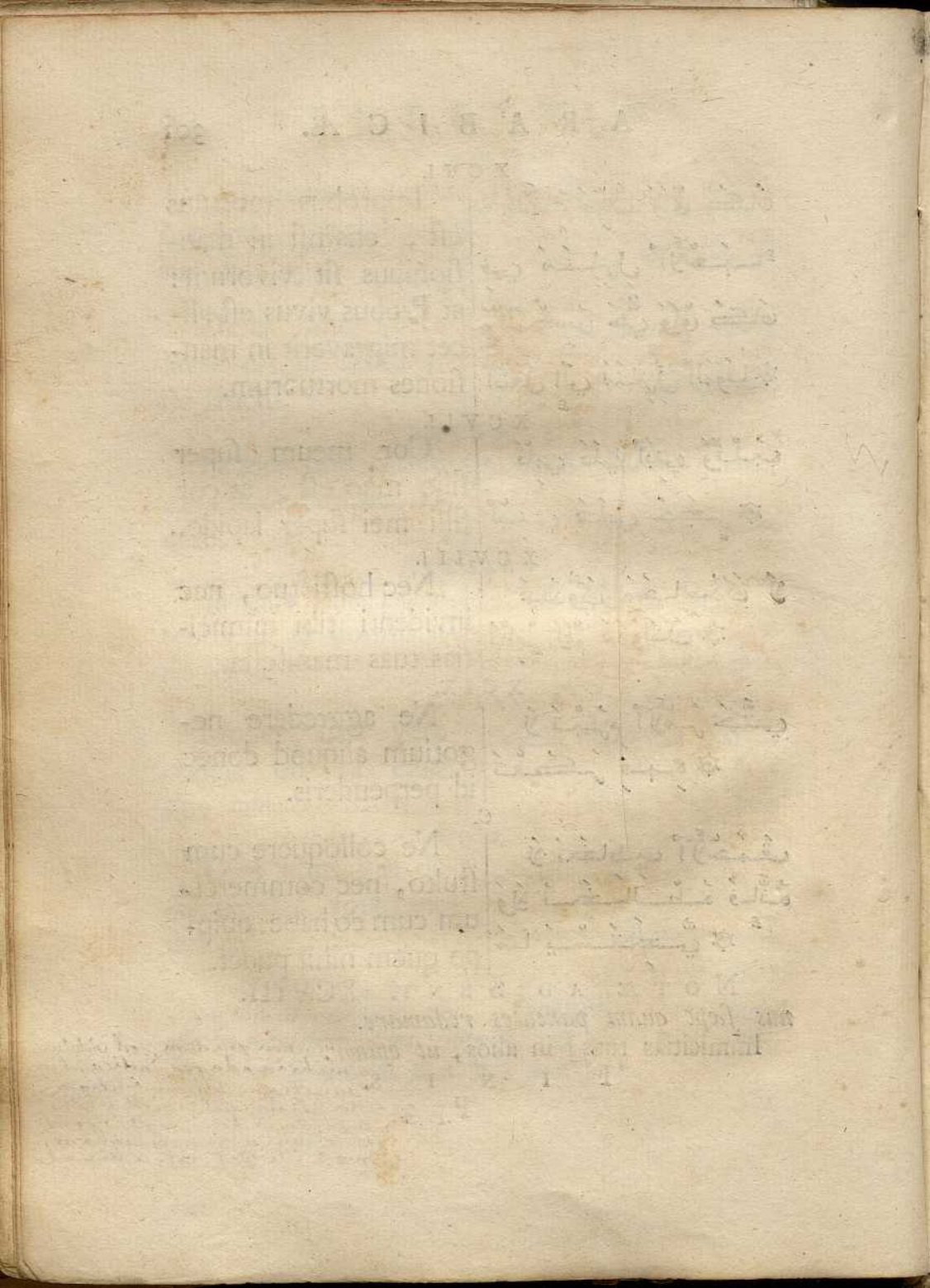

EXCERPTA
EX
ANTHOLOGIA
VETERUM POETARUM
QUÆ INSCRIBITUR
HAMASA ABI TEMMAM.
EX MS. BIBLIOTH. ACADEM.
LUGD. BATAV.
EDIDIT ET NOTULIS AUXIT
ALBERTUS SCHULTENS.

قَالَ

قُرَيْطُ بْنُ أُنَيْفٍ ۞

لَئِنْ كُنْتُ مِنْ مَازِنَ لَمْ تَسْتَبِيحُ إِبِلِي
بَنُو اللَّقِيطَةِ مِنْ ذُهْلِ بْنِ شَيْبَانَا ۞

NOTÆ.

Hiſtoriam horum verſiculorum præſtruxiſſe juvabit ex *Taurizio*. اغار ناس من بني شيبان على رجل من بلعنبر يقال له قريط بن انيف فاخذوا له ثلثين بعيرا فاستنجد اصحابه فلم ينجدوه فاتي بني مازن فركب معه نفر فاطردوا لبني شيبان ماية بعيرا ودفعوها الي قريط فقال قريط هذه الابيات يمدح بني مازن ويهجو قومه ۞ Incurſarunt quidam ex *Sjaibanitis* in Virum quendam e *Belanberitis*, qui vocabatur *Korait Ibn Onaiph*; rapueruntque ei triginta camelos. Tum ſuppetias popoſcit tribules ſuos; ſed non tulere. Acceſſit itaque ad *Mazinitas*, quorum eve-ctа mox cum eo manus, centum camelos *Sjeibanitis* abegerunt; eosque ad *Koraitum* propulerunt. Tum *Koraitus* hos dixit verſiculos, laudans *Mazinitas*, & ſatyrice gentem ſuam increpans.

Verſ. 1. تستبيح eſt *fut.* 10. a باح *patuit*. Inde in 4. ابـاح *communis juris fecit*; quod & in 10. obtinet. *Taurizius* الاباحة والاستباحة اخذ الشي مباحا وكان الاصل فيه اطهار الشي للمناظر لتناوله من شاء ومنه باح بسر

Spe-

DIXIT KORAIT IBN ONAIPH.

1 Si extitissem ex *Mazinitis*, non promiscui juris
feciſſent camelos meos
Filii humi collectæ, e *Dulho* Filio *Sjeibani*.

NOTÆ.

Species IV. & X. *notant rapere quid tanquam cujusque arbitrio permissum: videturque origo istius usus sita in re oculis exponenda, ut eam capiat qui velit: dicitur etiam hinc, divulgavit secretum ejus.*

Ibid. الملقيطة proprie *humi collecta:* forma *fœm. part. pass. Pahyl.* In *Golio* exponitur *Vir vilissimus*, & *sequioris ordinis. Fœtus natusve mulieris.* Utrumque, quasi *humo recollectum quid.* Hic in *fœmina vilioris*, & *servilis conditionis.* Ejus *masc.* لَقِيط est *puer projectitius ignoto Patre & Matre, qui de terra tollitur.* Nempe Thema لقط לקט est *legit rem humi abjectam*, ut *lapillos*, *spicas*, alia. Inde, لُقْط & لُقَط לֶקֶט *spicilegium*; لُقَاط *spicæ quæ falcem messoris effugiunt:* pulchre لُقْط المَعْدِن *spicilegium aurifodinæ*, pro *particulis auri quæ in fodina reperiuntur.* لُقْطَة & لُقَاطَة item, *quicquid de humo legitur.* Vides, unde *pera* לְקוּט dicta sit. Venuste *avium ingluviem* لاقطة الحصا *collectricem glareæ* vocitant.

إِذَا لَقَامَ بِنَصْرِي مَعْشَرٌ خُشُنٌ
عِنْدَ ٱلْحَفِيظَةِ إِن ذُو لُوثَةٍ لَانَا ۞

قَوْمٌ إِذَا ٱلشَّرُّ أَبْدَى نَاجِذَيْهِ لَهُمْ
طَارُوا إِلَيْهِ زَرَافَاتٍ وَوُحْدَانَا ۞

NOTÆ

Vſ. 2. الحفيظة apud *Gjeuh.* eſt الغضب والحمية *ira, & fervor tuendi ſe.* Enucleatius *Tauriz.* الغضب في الشي الذي يجب ان يحفظ *ira ob rem quæ incumbit ſervanda.* Deſcendit ab حفظ *aſſervavit.* Inde in III. ſpecie حافظ *ſtrenue propugnavit.* Inde ذو حفاظ *ſtrenuus defenſator ſui juris:* & يوم حفاظ *Dies prælii, ubi jus cuique ſuum defenſandum.* Speciatim حفاظ vocant *Muhammedani* illum *fervorem*, quo *bella* & ipſi *ſacra* gerunt adverſus nomen Chriſtianum. Hinc *Algezira* titulo دار الحفاظ *ſedis belli ſacri* nobilitatur.

Ibid. لوثة *ſegnities, tarditas, languor, ſtultitia.* Secundaria omnia, a *maceratione*, quæ cernitur in لواث *maſſa depſendo macerata.* Radix لاث reſpondet *Hebræorum* לוש *depſuit*, proprie *convolvit.* Redi ad *Conſ.* 1. *Harir. p.* 38. Ab hac notione etiam *comparat:* أَلْوَثُ eſt *flaccidus, tardus greſſu & lingua; fœm.* لَوْثَاءُ: nec non *ſpecie* VIII. التاث eſt *tardus fuit in opere:* itemque *confuſum, perturbatum, & involutum fuit* negotium. Ad لَانَا teneatur, *Eliph.*

2 Profecto ſurrexiſſent in auxilium mihi cœtus aſper
In defenſionem juris, flaccidus ubi remolleſcit.

3 Genus quod quum malum molares ipſis dentes nudat,
Ad illud agminatim convolant, & ſeorſim.

NOTÆ.

Eliph metri cauſa appoſitum, pro لَانَ *lenis, mollis fuit.* Simile in هَانَا pro هَانَ *levis fuit vſ.* 4. recurret. *Poëtice* etiam خُشُنٌ pro خُشْنٌ *aſperi* elatum, quod eſt *plur. fr.* أَخْشَنُ, a خَشُنَ *aſper fuit.*

Vſ. 3. Inſignis figura, *Malum molares monſtrans*, in quæ ſibi placent Poëtæ. Præmitto bonæ frugis notam ex *Taurizio.* الناجذ ضرس العلم وهو اقصي الاضراس وهي اربعة من كل جانب واحد من فوق واحد من اسفل تنبت من بعد ان يشب الغلام وتسمي اضراس العقل ومن ثم قيل رجل منجّذ اذا احكمته التجارب قال الشاعر ۞

نَجَّذَنِي مُدَاوَرَةُ ٱلشُّؤُونِ ۞

وقال بعضهم النواجذ الضواحك واحتج بحديث صلعم ضحك حتي بدت نواجذه قال وافاصي الاسنان لا يبديها الضحك والصحيح

لَا يَسْأَلُونَ أَخَاهُمْ حِينَ يَنْدُبُهُمْ

فِي النَّائِبَاتِ عَلَى مَا قَالَ بُرْهَانَا

NOTÆ.

والصحيح الاول والحديث يريد المبالغة
وان لم تبد النواجذ ۞ وابداء الشر نواجذه
مثل لشدته وصولته وذلك ان السبع اذا
صال او شد كشر عن انيابه فشبه الشر
به بحال شدته ويقول الرجل لصاحبه
لاريبنك ناجذي اذا اراد ان يتشدد عليه
ويقال عض علي ناجذيه اذا صبر علي الامر

Molaris dens pubertatis vocatur ناجذ, *eſtque molarium extremus. Hi quatuor, ab utroque latere unus ſuperior, inferior alter. Enaſcuntur, quum puer adolevit: & vocantur molares ſapientiæ: atque inde vir dente iſto præditus dicitur, quum eum experimenta ſapientem reddidere. Ita Poëta:*

Dentem genuinum dedit mihi viciſſitudo rerum.

Sunt qui dicant, ſignari dentes riſores; probant ex traditione Prophetæ; Riſit ita ut γλαφυροι *apparuerint: nam, inquiunt, extremos molares non nudat riſus. Verius tamen prius: & traditio illa ſummum gradum intendit; etſi genuini non prodeant. Jam vero Malum monſtrare genuinos, figuratum ad vehementiam & ſævitiam ejus notandam; ſcilicet fera quum ſævit, aut incurſat, deſtringit dentes ſuos. Ei Malum aſſimilatur quum vehementius eſt. Dicit quoque quis alteri; enimvero monſtrabo tibi genuinos meos; quum geſſit infeſtius cum eo agere. Dicitur adhuc; momordit ſuper genuinis ſuis; quum aliquid patienter tolerat.* Juvabit inſigniora quædam exempla ſubjunxiſſe. *Antara Ibn Sjeddad* in *Moallek.*

ابدي نواجذه بغير تبسم

Monſtravit genuinos ſuos, non ſane renidendo.

Hoc eſt: *inimicum in modum rinxit; riſu ad aures velut re-*

ſcis-

4 Non poſcunt Fratrem ipſorum, quum promtos ciet
In calamitatibus, ut id quod dicit, probet.

NOTÆ.

ſciſſo. Ex *Hamaſ* infra producam *ora mortium, quæ rideant, & quorum* تهللت النواجذ *renideſcant genuini*, hoc eſt, *lato & læto rictu immineant.* In *Diw. Hud. pinguntur* نواجذ عصل قواطع *genuini recurvi, ſciſſores, quos quis* adverſæ fortunæ *reſtringat.* Referatur ad id, quod ſub II. ſpecie ذَجَّنَ habes apud *Golium*; *ſubactum expertumque reddidit* fortuna; cum *part.* مُذَجَّنٌ *ſubactus rerum uſu & experientia confirmatus:* proprie *molaribus genuinis offirmatus.* Thema نجذ *vehementer momordit impreſſis genuinis.* Item *roſit, carpſit dente maledico.* Hoc *Horatio* item eſt, *genuinum* alicui *infringere.*

Ibid. Pro زُرَافَةٌ *agmen, caterva,* pecul. *decem admodum hominum*, etiam زُرَّافَةٌ *dageſſata media* effertur. Radix زرف juxta *Tauriz.* notat الجمع والزيادة على الشي *congeſtionem & aggerationem rei*; indeque deducit زرف فلان في حديثه اذا كذب *congeſſit ille in ſermone ſuo, pro mentitus eſt.* Dubito: & a *properando* utrumque derivare malim: nam زروف eſt *properanter incedens*, & *velox* camelus. Eſt etiam II. زرّف *agminatim fecit properare.* & IV. ازرف *impulit ad properandum.* Hoc a *congeſtione ſtipata*, ἀπὸ τοῦ στείβειν.

Vſ. 4. Thema ندب proprie *uvere, uveſcere, uvidule manare*, per varias *metonymias* ſe diffundit. *A fluxu uvido*

habes notione *intranſitiva*, quæ principe loco comparere in *Lexicis* debuiſſet, *agilis promtusque fuit*; item *nobilis*, & *liberalis fuit* ad officia præſtanda. Hinc ندب *Agilis*, *alacer*, *promtus*, *liberalis*, *munificus*; de homine: de equo, *velox*, *acer*, *ultro in curſum effuſus*. Habes, quem *Hebræi* נדיב appellitarunt, *voluntarium*, & *in omnem munificentiam ſponte effuſum*. Poteſtate *tranſitiva* etiam valet, *impulit*, *incitavit* ad aliquid, nempe *liberali motu peragendum*; ita *Harir. Conſ.* 30. *prohibuit Deus increpare poſcentes* وندب الي مواساة المضطر & *excitavit promte ſuccurrere egenti*. In *Hiſt. Sarac.* occurrit ندب الجيوش *emiſit in bellum copias*. Eodem pertinet *gloſſa* illa apud *Golium*: *vocavit eum ad rem aliquam*. Ita enim *Tauriz.* ad h. l. يقال ندبته للامر فانتدب له ورجل ندب ينتدب للامور اذا ندب اليها ويقال ندب لكذا اي نصب ورشح للقيام *Dicitur*: *vocavi* נדבת *eum ad res gerendas*, & *ille* אנתדב *vocationi annuit*: *ac vir* נדב *qui res promte ſuſcipit*, *quum ad eas vocatur*. *Dicitur item*, *paſſive*, *vocatus eſt ad hoc*, *quum rei alicui præficitur*, *eique adminiſtrandæ ut idoneus maxime adhibetur*. In VIII. انتدب, quæ eſt התנדב tres *gloſſas* reperias apud *Golium*. *Annuit vocanti*; i. e. *promtum ſe obtulit*, primo. Secundo, *benigne rependit*. & *propicius fuit* Deus: item *promtum ſe præbuit*. Tertio, *leniter effluxit*, *ſeu exſudavit*. Hoc poſterius *originem* oculis ingerit, illumque *fluxum uvidum*, quem ſupra poſui: atque inde intelligetur, quanta ſit ubertas & התנדב *ultro offerre*, *erogare*, *impendere ſe & ſua*. Hinc quoque pendet *gloſſa* IV. ſpeciei, qua אנדב נפשה انـدب نفسه exponitur, *periculo expoſuit animam ſuam*: quaſi *erogavit*, & *impendit eam liberalius*. Eſt verbum militare, *devotiſſimum*, & *extremæ quæque ſubire paratum militem* conſignans. Talis exercitus inſigni-

te

te appellatus עם נדבות *populus ſponte ſemet offerens, erogans, impendens Meſſiæ; Pſ.* cx: 3. In his omnibus *Arabica* cum *Hebraicis* intimam cognationem colere, atque *Dialectos* mutuam ſibi lucem ferre, vel præfractiſſimus agnoſcere cogatur. Sed quid, quod idem hocce ندب etiam declaretur per, *deflevit* mortuum, *eique juſtis encomiis parentavit;* id longius utique diſcedit. Nempe ſi corticem ſpectes *gloſſæ;* at ſi medullam inſpectes, non diſplicebit, credo, *fluxit lacrymis, fluxit laudibus:* quod per *uberavit* non incommode exprimas. Remotius adhuc ندب *cicatrix depreſſior, in cute apparens;* & ipſum verbum, *cicatricoſum fuit* dorſum. Subſtitue *uveſcens* dorſum, habebisque ipſam illam, quam eruimus, poteſtatem; ſpeciali uſu huc admotam. Nempe & *uvidum, ſubſtillumque* pro *cicatricoſo* apud *Latinos* venit: nihilque in hac varietate *gloſſematum*, quod non ex omni Lingua copioſiore ultro promanet, ac redundet.

Ibid. A ناب *ſupervenit per vices* abſolute نايبة in *part.* notat *caſum fortunæ;* unde *plur. fr.* نوايب *incurrentia per vices.* Plena phraſis dat نوايب الدهر *vices incurſantes fortunæ.* Et نايبات in *plural. ſano* frequentatur. Junctim in *Diw. Hud.*

فلا نايبات الدهر يرجعن هالكا
الي اهله والدهر جم النوايب ۞

Sane vices fortunæ non reduxerint mortuum
Suam ad familiam, quantumvis fortuna vicibus ſcateat.

In *Hamaſ.* noſtro

كرام اذا ما النايبات تنوب ۞

Generoſi, quum vices fortunæ recurſant.

In meliorem partem quoque ſe præbet; atque inde خير نايب *copioſum, abundans bonum*, deſignat: itemque نوبة in *Camuſo* eſt دولة *converſio lætior fortunæ:*

fe-

لَأَكُنَّ قَوْمِي وَإِنْ كَانُوا ذَوِي عَدَدٍ
لَيْسُوا مِنَ ٱلشَّرِّ فِي شَيْءٍ وَإِنْ هَانَا ۞
يَجْزُونَ مِنْ ظُلْمِ أَهْلِ ٱلظُّلْمِ مَغْفِرَةً
وَمِنْ إِسَاءَةِ أَهْلِ ٱلسُّوءِ إِحْسَانَا ۞

NOTÆ.

felicitas. Hinc in VIII. *Harir. Conſ.* 39. *Tum effuſa ſuper eum dona largiſſima, quæ vultum votorum ejus renidentem redderent;* وانتابه الدخل & *dives reditus per vices eum cumulavit.* Hinc plenius intelligas illud *Pſ.* LXII: 11. חיל כי ינוב *opulentia quum accreſcet, atque accumulabitur lætis identidem vicibus:* Item תנובה quatenus *proventum annuis vicibus recurrentem exprimit.*

Ibid. برهان *probatio evidens. Argumentum indubitatum:* a quadrilitero برهن quod eſt اقام الحجة *ſtare fecit* ſive *evicit demonſtrationem.* Eſt *ſpecies* auctior per *Nun*, فعلن, a برء *fecuit, decidit.* Ita عربن *arrham dedit;* a عرب: & علون *Titulo inſignivit;* a علو *altus fuit.* Adiſis *inſtitut. Aramæas.* Senſum hujus verſiculi illuſtrat alter hicce ex *Hamaſ.*

اذا استنجدوا لم يسالوا من دعاهم
لاية حرب او لاي مكان ۞

Quum ad auxilium vocantur, non rogant illum qui eos advocat,
Quodnam ad bellum? aut quemnam ad locum?

Vſ. 5. Particula لَيْسَ, contracta haud dubie ex

لَا

5 Aſt gens mea, etiamſi numero polleat,
Nihil ſunt omnino adverſus malum, quantumvis leve ſit.

6 Rependunt injuriam injuſte agentium condonatione,
Et maleficia malignorum beneficentia.

NOTÆ.

לא יש לא أَيْسَ, proprie eſt *ſubſtantiva*; negans *rei exiſtentiam*: unde لَيْسَكَ *neutiquam tu*: pro quo & لَسْتَ inclinatum, ac ſi verbum eſſet. Ad eam rationem & hic لَيْسُوا *non ſunt illi.* Phraſis, *non ſunt de malo in re ulla*, valet, *non ſunt ullius ponderis, momenti, valoris, quoad malum ab aliquo depellendum.*

Vſ. 6. Verbum جزا *ult.* ى, גזה proprie eſt *ſecuit, præcidit.* Inde *penſavit, retribuit*, quaſi *ſecta ac præciſa portione.* Valet quoque *ſatisfecit; ſuffecit*, eodem e fonte. Ultima *hamzata* جزء *partitus eſt, diſtribuit*; & جزء *pars præfecta*, eandem *originem* clare exerit, *partic.* جَانٍ pro جَازِيٌ a priori, *abſolute* frequentatur pro *defenſore ad omnia ſufficiente, & aliorum vices penſante.* Ex uſu illo explicandus *Pſ.* LXXI: 6. *A ventre matris meæ* גוזי את *tu ſufficiens mihi ad omnia, omniumque vicem penſans.*

Ibid. Rad. غفر *condonavit*; dat مغفرة pro *condonatione, venia*: ſic dicta *metonym.* a *tegendo*, vel potius *linendo, illinendo, ſuperlinendo.* Cernas vim iſtam in *gloſſa*, apud

كَأَنَّ رَبَّكَ لَمْ يَخْلُقْ لِخَشْيَتِهِ
سِوَاهُمْ مِنْ جَمِيعِ النَّاسِ إِنْسَانَا ۞
فَلَبِّثْ لِي بِهِمْ قَوْمًا إِذَا رَكِبُوا
شَدُّوا الْإِغَارَةَ فُرْسَانًا وَرُكْبَانَا ۞

NOTÆ.

Golium, num. 1. *texit imbuitque canos tinctura.* Apud *Hebræos* גפר eandem obtinuit notionem, indeque עצי גפר dictæ *arbores oleosæ*, quæ *resinam* fundunt *linimentis.* גפרית *sulfur* eadem *linimenti* ansa appellatur.

Ibid. أَسَاءَ *Malefacere:* est *infin. fœm.* IV. speciei, a سَاءَ *malus, corruptus, depravatus fuit.* Item *malo affecit:* quod tamen potius اساء, contrarium احسن *benefecit.* Derivatum سَوْء שְׁוֹא *Malum, malitia, vitium omne.* Inde رجل سوء *vir nequam* In *Hamasa* opponuntur امرء السوء *Vir nequam*, & امرء الصدق *Vir justus & verax.* Apud *Hebr.* מתי שוא sunt *viri nequam*, qui hoc versu اهل السوء *nequitiæ dediti.* Origo necdum satis comperta.

Vs. 7. Aculeate dictum. Sensus hic: *Adeo meticulosi sunt, ut soli ex omnibus mortalibus Deum metuere posse videantur.* Prima frons *laudem* offerebat; *inversa meticulositatem* perstringit. خلق *Creavit*, proprie *lævigavit*, alibi jam illustratum. خشي *timuit; metuit; abhorruit;* ejusdem *originis* cum حشي *altius difficiliusque spiritum duxit: asthmate laboravit.* Utrumque pendet *metonymice* ab حشا *farsit,*

re-

7 Haud secus ac si Dominus tuus non creasset ad sui timorem
Ullum, præter illos, ex universis mortalibus, mortalem.

8 Quod utinam mihi pro illis gens foret, quæ ubi vehuntur
Acrem invehunt impressionem, sive equos sedeant, sive camelos.

NOTÆ.

referſit: & intranſit: *fartus*, *tomento offertus fuit*. Ejus derivatum حشية *fartura*. In VIII. احتشى eſt *conſtipatus* fuit, vel *ſemet indita fartura conſtipavit*. Ex hoc fonte חשה proprie ſonat φιμῶσις, quod ad *altum ſilentium* graviſſime translatum fuit, quum velut *conſtipato & offarcto ore obticetur*; conjunctim *Marc.* IV: 39. Σιώπα, πεφίμωσο. *Obticeſce, offercitor*. Eadem figura *Pſ.* CVII: 29. וחשו גליהם φιμῶσαν *fluctus ejus*.

Vſ. 8. Ad hunc *vſ. Tauriz.* ويروي شنوا لاغارة اي فرقوها وقوله شدوا الاغارة اي شدوا للاغارة كقولك حملوا للاغارة ومعني قوله فرسانا وركبانا يعني انهم كانوا يقاتلون على الخيل والابل *Editur etiam* شنوا *quod eſt ſparſim diffundunt direptionem. Quod autem dicit* شدوا *incurſant direptionem, poſitum eſt pro incurſant direptioni: quemadmodum dicitur, incumbunt direptioni. Sequentia vocabula innuunt, eos ex equis pugnare ſolitos & ex camelis.* Nempe فرسان eſt *plur. fr.* a فارس *eques*; & ركبان item *plur. fr.* a راكب *jeſſor cameli*.

قال

الغند الزماني

في حرب البسوس

صَفَحْنَا عَنْ بَنِي ذُهْلٍ وَقُلْنَا ٱلْقَوْمُ إِخْوَانٌ ۞
عَسَى ٱلْأَيَّامُ أَنْ يَرْجِعْنَ قَوْمًا كَالَّذِي كَانُوا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Ad صفحنا *condonavimus*, ita *Tauriz.* الصفح العفو يقال اعرضت عن هذا الامر صفحا اذا تركته ويقال ابدي لي صفحته اذا امكنني من نفسه *Radix hæc condonationem ſignat; ex phraſi, averti vultum ab hac re, quum eam miſſam facis. Dicitur etiam, monſtravit mihi faciem ſuam* expanſam, *quum me ſui compotem facit.* Habes duplex *Etymon*; alterum ab *averſa facie*, quum connivetur: alterum a *facie expanſa*, quum indulgetur. Apud *Golium* noſtrum reperies *primum* ab *averſo vultu*: adjectis aliis notionibus, quæ implicant magnopere eos, qui ex ipſis fontibus bibere non poſſunt. Ut qui ſub 2. *claſſe* proponitur, *tranſire juſſit egitque* præter puteum camelos. 3. *latiore parte gladii ac lamina percuſſit.* 4. *petentem repulit.* 5. *propinavit quicquid eſſet vini.* 6. *complosit manus.* In II. Specie; صَفَّحَ *latum fecit, in latum duxit, expanditque* ferrum,

DIXIT ALPHENDUS ZIMMANIUS, IN BELLO BESUSÆ.

1 Condonavimus delicta *Dſuhlitis*, diximusque, gens eſt fraterna.

2 Efficient forte dies ut reddant ſe gentem, qualis ante erant.

NOTÆ.

rum, ut enſem, qui inde صفيح & صفيحة. Prius صفيح quoque eſt *lapis latus & tenuis*: & صفيحة *latior facies rei*: *lamina*, *bractea*: *aſſer*; *tabula*. Omnia, ut quisque nunc videt, ab *expanſa* & *explanata ſuperficie*; *quæ manu ſuperducta efficitur*. Eſt noſtrum ſtrychen / *planare*. Hinc omnes uſus emanarunt: ut ille 2. *planavit præter* puteum: 3. *planavit eum* enſe: pro *percuſſit*: cui inhæret 4. *repulit eum*, repercuſſit. A *percutiendo* quoque 5. سقاه اي شراب كان *propinavit ei quicquid eſſet vini*, *idque* more compotantium *ingeſſit in faciem*. In *comploſione manuum earumque ſuperficie colliſa* nemo hærebit. Ab hac *planata ſuperficie* צפיחית dicta *placenta*: quæ & apud *Latinos* a πλάξ πλακὸς, & πλακοῦς, πλακόεντος; πλακοῦντος, unde *placunta* Antiquiores, deſcendit. Eadem *origo* ſororii טפח; unde in Sacris remanſit טֶפַח & טֹפַח *palma*, *manus plana* & *panſa*: itemque *palmus*, *menſura manus illius*. Hinc pulchre in *Pihh. Jeſ.* XLVIII: 13. *Dextra mea* טפחה

فَلَمَّا صَرَّحَ ٱلشَّرُّ فَأَمْسَي وَهْوَ عُرْيَانُ ۞

NOTÆ.

planavit cœlos, *in latam & tenuem superficiem expandit*, quod est ipsum صَفَّحَ. Paulo aliter *Thren.* II: 22. *Quos* טפחתי *plana manu leniter tractavi*, *& educavi*: qui *teneri*, *tenera manu foti*, *ibid. vs.* 20. erant עוללי טפחים. Apud *Arabes* similiter صافح III. species, est *manu plana tractare*, *permulcere*. Denique מטפחת ex eodem hoc fonte adfert *pallam latam*, *late superfusam corpori*, quasi dicas *complanatorium amictum*: de quo Clar. *Schroed.* enucleate, & egregie, in *Comm.* de *Vest. Mulier. Hebr. Cap.* 16. Necdum manum de tabula. Discutienda nubecula; quam offundunt usus verbi טפח طفح apud *Golium* enotati, 1. *plenum ad redundantiam fuit* vas: *plenus vino fuit* ebrius: *abundavit liberis* mulier. 2. *Replevit*, *ita ut liquor effluxerit*. 3. *Sustulit gossypium* ventus. &c. &c. Congeries cæca, & cæcans, qui ipsos fontes non salutant; neque attendunt esse *glossas secundarias*, ex una *primaria* dimanantes: quales sunt *glossæ Hesychianæ*, & *Non. Marcelli* de *Verborum signif.* Teneatur modo Belgicum strycken / & omnia ultro applanabuntur: ut quum de *vase pleno* dicimus stryckend vol: & overstrycken: doen overstrycken. De windt gingh er mede strycken. Wegstrycken &c. &c. Sic concordia claro in die relucet.

Vs. 3.. Excellens *metaph.* صرّح الشر *meracum fuit malum*. Apud *Golium* nostrum reperies sub verbo صرح I. *Purus*, *sincerus fuit*: II. *Aperte exposuit dixitve*: *manifestam fecit rem*: & *intransit*: duplicata potentia *primæ*, *manifestus*, *apertus*, *purus*, *sincerus*, *clarus fuit*. Omnia a primario *meraci*, quod in صريح cernitur, *merum*, & *impermixtum*.

3 At quum meracius factum est malum, extititque planissume nudum;

NOTÆ.

tum. Audi *Tauriz.* من اللبن الصريح وهو الذي قد ذهب رغوته واذا ذهبت الرغوة فاللبن عريان *Transsumtum a lacte mero, cujus spuma discussa. Hac autem demta, lac quoque nudum manet.* Prius firmo stat talo; posterius jacet. Odiosa foret repetitio *nudi*, post *meracum*, si nil aliud adferrèt. عريان ערין, a ערי عري *nudus fuit*, hic est γυμνῇ τῇ κεφαλῇ incedens: seque impudenter & *nudato* quasi *capite* inferens. Sic XII. اعروري *nudum se intulit*, est, *flagitia palam patravit.* Ad *figuram* priorem in *Hamas.* extat quoque hoc *Saudi Ibn Malichi*; cujus nonnulla in *Monum. Vetust. Arab.* produxi.

كشفت لهم عن ساق الحرب
وبدا من الشر الصراح ۞

Denudavi ipsis crus ad bella substrictum;
Apparuitque de malo, meracissimum.

Plenius كاس الصراح *poculum vini meracioris*; quod hac in sede perfrequens; *emblemate* passim in sacris occurrente. Longe diversum tamen apud *Hebræos* fuisse dices צרח *vociferari* in *Lexicis*: & צריח *arx, turris.* Sed en صريح apud *Arabes* quoque العصر وكل بناء عال *arx*, & *omnis excelsior structura*: quin صرخ *valde exclamavit*: speciatim *opem implorans*: & اصرخ *cum clamore opem tulit.* Utrumque in *Bibliis*, ubi *bis* tantum legitur, eadem virtute. *Zeph* 1: 14. מר צרח *amare exclamitans ibi Heros*: quod est *opem implorantis*: ut *frentis Jesaj.* XLII: 13. *Dominus ut Heros exibit, sicut vir bellator suscitabit zelum flam-*

وَلَمْ يَبْقَ سِوَي ٱلْعُدْوَانِ دِنَّاهُمْ كَمَا دَانُوا ۞

شَدَدْنَا شَدَّةَ ٱللَّبْثِ عَدَا وَٱللَّبْثُ غَضْبَانُ ۞

NOTÆ.

flammantem: ירוע אף יצריח *jubilabit, etiam opem cum clamore bellico præstabit.* βοηθεῖν. Est accessio lucis. Magis adhuc lucebit; si *clamoris* hujus *intensioris origo* teneatur. Ea haud dubie a *mero, meraciore, claro:* quasi *clara & alta voce exclamare.*

Vs. 4. Proverbiale: دِنَّاهُم *appendimus illis* &c. pro *par pari retulimus; repensavimus ipsis vices nobis appensas.* Est *prim. plur. præt. a* دان *med.* ي; *Golio*, 1. *debitor*, etiam, *creditor evasit.* 2. *subegit sibi, coëgit, possedit. Rex & imperator fuit.* Item *se submisit.* 3. *Religionem amplexus fuit.* 4. *malo noxave affectus fuit.* 5. *rependit, pensavit.* 6. *judicavit, condemnavit.* דין & דין. Omnia ab *appendendo.* Ad hanc ansam filum ultro sese evolvet. *Tauriz.* الدين لغظة مشتركة في عدة معان كالجزا والحساب وهو هنا الجزا وفي المثل كما تدين تدان *Vox* דין *multas significationes amplectitur, inter quas compensatio & computatio, quæ hic intenditur: ut in proverbio est: prout appendis tibi rependetur.*

Vs. 5. שדד شد *incursavit, infestavit:* & لبث *leo convolutus* ac *compactus*, alibi enucleata. غضبان *iratus*, a غضب *vehementius irasci*, hic speciatim designat *famelicum, fame rabidum.* Hoc, & repetitionis dignitatem, recludat *Tauriz.* كني من الجوع بالغضب لانه

4 Neque quicquam reſtaret niſi injuria, appendimus ipſis prout appenderant.

5 Incurſavimus in eos vehementia Leonis, qui quidem Leo rabidus.

NOTÆ.

لانه يصف حبته وكره البيت ولم يات بضمير تفخيما وتهويلا وهم يفعلون ذلك في اسماء الاجناس والاعلام قال عدي بن زيد ۞

لَا أَرَي ٱلْمَوْتَ يَسْبِقُ ٱلْمَوْتَ شَيْءٌ

تَغَّصَ ٱلْمَوْتُ ذَا ٱلْغِنَي وَٱلْفَقِيرَا ۞

Circumloquitur in ira famem, quoniam eam comitatur ira: & Leonem repetiit, non utens pronomine relativo, ad granditatem & terrorem: quod facere ſolent in nominibus appellativis, propriisque. Ita *Adi Ibn Zeid.*

Non video mortem, prævertat mortem res ulla:
Conturbat mors opulentum ſimul, & inopem.

Geminum in *Hamaſ.* illud *Alaarasji.*

الموت احلي عندنا من العسل ۞
نحن بنو الموت اذا الموت نزل ۞

Mors apud nos melle dulcior.
Nos filii mortis; quum mors gravius incubat.

Item hoc *Hodbæ.*

لا اتمني الشر والشر تاركي
ولكن متي احمل علي الشر اركب ۞

Non opto malum, quum malum me miſſum facit:
Aſi quum adigor ad malum, illud invehor.

بِضَرْبٍ فِيهِ تَوْهِينٌ وَتَخْضِيعٌ وَإِقْرَانُ ۞

وَطَعْنٍ كَغَمِّ ٱلزِّقِّ غَدًا وَٱلزِّقُّ مَلْآنُ ۞

وَبَعْضُ ٱلْحِلْمِ عِنْدَ ٱلْجَهْلِ لِلذِّلَّةِ إِذْعَانُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 6. توهين *inf.* II. *enervare;* a وهن *enervis fuit: torpuit: flaccuit laxatus.* تخضيع etiam *infin.* II. a خضع *ſubmiſſus fuit:* unde nonnulli, monente *Tauriz.* hic *ſubjugationem* accepere: vel *ſubmiſſionem ſui.* In *Camuſo* idem eſt quod تحذيع *concidere minutatim* carnem. Adjecit de ſuo *Tauriz.* يحتمل ان يكون من الخضعة والخبضعة وهو اختلاط الصوت في الحرب ومنه قوله ۞

الضاربين الهام تحت الخبضعة ۞

قال الاصمعي يقال للسباط خضعة ولا ادري امن الصوت هو او من القطع

Fieri poteſt ut ſit a خضعة *ſcutica, aut a* خبضعة *ſtrepitus confuſus gladiorum & pugnæ: unde nonnemo.*

Qui percutiunt capita ſub gladiorum ſtrepitu.

Aſmaæus dicit, ſe neſcire num ſcutica nomen traxerit a ſtrepitu, an a conſciſſione. Omnino *conſciſſio* & *contruncatio* hic tenenda. اقران *infin.* IV. a قرن ubi اقرن eſt *prævaluit;* nunc eſt الغلبة *Victoria. Potiri hoſtium.*

Vſ. 7. Eadem hic repetitio gravis, ac decora, & زق *uter vino recondendo, ſaccus;* quam ſupra habebamus *vſ.* 5. A *ſacco* placuit *ſaccare,* pro *colare, percolare.* His uſibus auctum

6 Cum ictibus qui enervabant, qui contruncabant qui reportabant victoriam.

7 Et confossione, ut orificium utris, qui effluit; qui quidem uter distentus.

8 Nempe quædam mansuetudo apud insipientes, est vilitati se capistrandum dare.

N O T Æ.

ctum quoque זקק *Hebr.* Nec abit *glossema* apud *Gol. Rostro in rostrum inserto aluit* pullum avis: q. d. *colavit. Percolavit, eliquavit in os.* Quin & quum ذرق exponitur, pudenter figuratum est, pro *eliquavit fœces:* quemadmodum a *Latinis* quoque *percolare*, & *faccare*, eodem tradueta sunt. *Origo* sita in *arctando:* unde זקים *catenæ*, itemque אזקים, a *themate* forte אזק لزق item *arctavit.* طعن טען *confossio;* nunc notat *plagam confodiente lancea inflictam.* Ea ad genium gentis comparatur *orificio utris* מלאן ملان *repleti, distenti*, a מלא *repleri, oppleri, distendi*, proprie: ut *distenta ubera, tensus uter, tensus & turgens sacculus*, apud *Latinos.* غذ *fluxit* uter, *sanguinem emisit vena*, usurpatur quum *fluxus* ille fit دفعة بعد دفعة *impetu alio post alium:* vel *abruptim; singultatim:* qualia Poëtæ *singultantia vulnera.* A *Taurizio* appositum aliud hocce.

اذا نغذتهم كرت عليهم
بطعن مثل افواه الخبور ۞

Quum confodit eos, denuo in eos irruit
Plaga assimili orificiis marsupiorum.

Hoc *Hebræis* הגיר על ידי חרב *singultatim ebullire fecit confossum acie gladii:* de quo in *Libello* de *Defect. Hodiernis Ling. Hebr.* fusius actum.

Vs. 8. Acute; quin aculeate. *Quædam mansuetudo est*

وَفِي ٱلشَّرِّ نَجَاةٌ حِبْنَ لَا يُنْجِبِكَ إِحْسَانُ ۞

NOTÆ

Se ſubmittere vilitati: ſe obſequentem dare contemtioni & *vilipendio.* Apud *ſapientes* videlicet *manſuetudo* alicui & *decus* adſtituit, & *pondus.* At *inſipientes*, proprie *leves*, *mobiles*, *omni aura circumacti*, eo magis ferociunt, atque inſoleſcunt, quo quis manſuetior: atque *bonitatem* non illudunt ſolum, ſed & inſultant جُهَّلٌ eſt *plur. fr.* ab أَجْهَلُ, *levior*, *leviſſimus:* quæ vis ſub X. ſpecie regnat: ubi *Golius* dedit, *commovit* ramum ventus. Minus concinne ſub جَاهِلٌ ordinarunt *Grammatici.* Hoc inde factum, quod اجهل minus frequenter occurſaret. Extat tamen, apud *Algazal.* aliosque: unde habeas modo illud ما اجهلك من انسان *Quam leviſſimus es mortalis?* Ad اذعان *infin.* IV. a ذعن *obſequens fuit* teneatur, *metaph.* eſſe deſumtam a *Camelo*, qui *ſub capiſtro per naſum trajecto* ſe *obſequentiſſimum præbet ſeſſori.* Talis *Camelus* in *Diw. Hud.* مِذْعَانٌ vocatur. In *Camuſo* extat. اذعن له خضع وذل واقر واسرع في الطاعة وانقاد كذعن وناقة مذعانة منقادة سلسلة الزمام

ورايتهم

9 Eſtque in maleficio ſalus tum, quum haud ſervet te, benignum fuiſſe.

NOTÆ.

ورايتهم في الطاعة مذعانين اي منتابعين *Verbum in* IV. *eſt ſubmiſit ſe, & obſequens fuit, & confeſſus eſt ſubditum ſeſe; & properavit ad obedientiam, & paſſus fuit ſe duci; quod etiam in* I. *obtinet. Indeque camelus* مذعانة, *catenæ capitis obſequentiſſima: atque hinc phraſis; vidiſti illos in obedientia obſequentiſſimos;* tanquam *ſub capiſtro* nempe. Genus *capiſtrandi* reperias apud *Golium* ſub خزم *perforavit narium iſthmum, & trajecit annulum, eoque obſequentem reddidit* camelum. Ejus *deriv.* خزام & خزامة eſt *annulus ex pilis confectus, quo per narium imbricem trajecto capiſtratur* jumentum. Hinc figurate, *recipere* خِزَامَ الذُّلِّ *capiſtrum vilitatis abjectiſſimæ:* apud *Iſpahan. Hiſt. Salad.* Idem *annulus appellatur* بُرَّة pro بُرَيَّة vel بُرْوَة, de quo luculenter Cl. *Golius* noſter ſub برا *ult.* ى & ي, *raſit, deraſit:* a *radendo* enim nomen traxit. Inde *Harir. Conſ.* 6. تقتاد ببرة الصغار *circumducit eum capiſtrum ſummæ vilitatis.* Ubi alia, quæ huc faciunt, ſubnotavi.

قال

ابو الغول الطهوي

فُدَتْ نَفْسِي وَمَا مَلَكَتْ يَمِينِي
فَوَارِسَ صَدَّقَتْ فِيهِمْ ظُنُونِي ۞

فَوَارِسَ لَا يَمُلُّونَ ٱلْمَنَايَا
اِذَا دَارَتْ رَحَا ٱلْحَرْبِ ٱلزَّبُونِ ۞

وَلَا يَجْزُونَ مِنْ حَسَنٍ بِسَيِّءٍ
وَلَا يَجْزُونَ مِنْ غِلْظٍ بِلِينِ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Formula ſolemnis *redimat anima mea illos*; pro *mihi mea vita cariores ſunt*; quippe pro quibus *animam impenſam* velim. Dicunt quoque انى فداء لك *ego quidem redemtio tua ſum*; latiore adhuc ſenſu; pro, *omnes tuas miſerias in me transmotas velim, te inde exemto.* Inde *partic. paſſ.* 2. مُفَدًّى *redemtus* venit pro *capite honoratiſſimo*, quod omnes *vel ſua vita a malis & miſeriis* cupiant *liberari*: cuique dicatur جعلت فداك *conſtituar redemtio tua; pro te caput meum devovere paratus ſum.*

Vſ. 2. مَنَايَا *mortes*; a مَنِيَّةٌ in *plur. fr.* Id pro-

prie

DIXIT
ABU'L GOUL TOHAWIUS.

1 Redimat anima mea, & quicquid dextra possidet,
Equites; de quibus veracissima mea opinio.

2 Equites! quos non tædio coxerint Mortes,
Quum mola volvitur belli contumacius collisi.

3 Quique non rependant pro bono malum:
Neque pro aspero lene rependant.

NOTÆ.

prie sonat *præfectam* atque ita *præfinitam portionem: fatum*, ἡ εἱμαρμένην: quod ἀπὸ τοῦ μείρειν: a cujus μέμορε, ἔμμορε, etiam μόρος ac *mors* descendunt. منى מנה *secuit*, dedit per *metonymiam* mox, *certa quantitate*, *certoque modo*, aut *numero*, *definivit*. يملون *tædio coxerint*, a مل *cineribus calidis*, *prunisve*, *supposuit coquendum* panem, carnem. Inde ad *tædium urens* translatio facta. *Allegoria* subjuncta regnat inter *Arabes:* atque inde رحا *mola*, רחה, רחים apud *Golium* inter alia exponitur *campus pugnæ*, &, *agmen se invicem prementium*. Accuratius *Schol. Diw. Hud.* رحا الحرب معظمها *mola belli est ejus*

وَلَا تَبْكِي بَسَالَتُهُمْ وَإِنْ هُمْ صَلُوا
بِٱلْحَرْبِ حِينًا بَعْدَ حِينِ ۞
هُمْ مَنَعُوا حِمَى ٱلْوَقْبِي
بِضَرْبٍ يُؤَلِّفُ بَيْنَ أَشْتَاتِ ٱلْمَنُونِ ۞

NOTÆ.

ejus maxima moles. In *Hamaſ.* noſtro *Samuel Abn Adia.*

فان بني الديان قطب لقومهم
تدور رحاهم حولهم وتحول ۞

Nam ſane Daijanitæ ſunt polus ſuæ genti,
Cujus mola circa illos volvatur ac gyret.

Creberrimum quoque *Epitheton* الزبون in *prælio*, quod Cl. *Gol.* declarat, *in quo homines ob multitudinem inter ſe colliduntur:* item, *malæ indolis* camelus, *percutiens mulgentem.* Hinc anſam arreptam docet *Tauriz.* شبهت الحرب بالناقة الزبون فوصفت بصفتها وهي التي تزبن حالبها برجلها *comparatur prælium camelo calcitratori, ejusque nota delineatur: quippe quæ mulgentem pede ſuo feriat.*

Vſ. 4 Digniſſima, quæ teneatur *origo* vocis بسالة *ſtrenuitas*, ſub بسل *ſtrenuus fuit* vi ſecundaria: nam monente *Tauriz.* اصل البسل الحرام وذلك ان الباسل ممتنع من قرنه كانه محرم عليه ان يناله بمكروه *prima notio eſt illicitum, quia ſtrenuus ab adverſario intactus: tanquam interdictus ei, quem malo attingat.* Eſt ergo *ſtrenuitas veluti ſacro ſancta, & intacta,*

4 Neque deteratur ſtrenuitas eorum, vel ſi torreantur,

In bello, vices poſt vices.

5 Illi defenſarunt ſeptum ſacrum *Wakbæ*,

Ictibus diverſas mortes connectentibus.

NOTÆ.

4ta. Ideo adhibitum בלה بلي *deteri* i. e. *imminui, delibari, violari.* Porro inſignita locutio, qua multum delectati *Arabes* صلا بالحرب *toſtus fuit prælio*, pro, *magno animo ſuſtinuit, & exantlavit, fervidiſſimas colliſiones.* Apud *Gol. num. 6.* ſub صلا reperies, صلي النار *incaluit ad ignem, ejusque fervorem ſuſtinuit.* Hinc صلاء الحروب *toſti præliorum*, pro titulo additur *ſtrenuiſſimis bellatoribus* apud Poëtas. Sub VIII. Specie invenies quoque لا يصطلي بنار *non facile certari cum eo poteſt:* quod proprie, *non torreatur aliquis igne ejus.* In *Hamaſa*

اوقد نارا لها وهج للمصتلي غير طايل ۞

Accendit ignem, cui ardor toſto haud ſane benignus.

In *Wakidio* de *Expugnatione Syriæ* frequentiſſima hæc formula, quum *Heroës* ſuos dilaudat. Aliquando *torreri bello* remiſſius eſt, *mala ejus perpeti:* prout in *Alcoran:* صلا النار & صلا الجحيم *torreri igne, gehenna:* in *Hamaſa* iterum

ليس يصلي نار الحرب جانبها ۞

Non ſemper torretur igne belli ejus incentor.

Vſ. 5. Magnifice; *ictus diverſas mortes connectentes.* Apud *Taſitum*, *omnes mortium imagines.* Intellige aliis *crania fiſſa*,

فَنَكَبُوا عَنْهُمْ دَرْأَ ٱلْأَعَادِي

وَدَاوَوا بِٱلْجُنُونِ مِنَ ٱلْجُنُونِ ۞

وَلَا يَرْعَوْنَ أَكْنَافَ ٱلْهَوَيْنَا

إِذْ حَلُّوا وَلَا رَوْضَ ٱلْهُدُونِ ۞

NOTÆ.

ſa, aliis *capita præſciſſa*, aliis *jugula*, vel *pectora hauſta*: atque ita porro. مولف *part.* II. ab الف אלף, cujus primaria vis in *copula*, & *connexu arctiore*. Hinc omnia enata, quæ tam *Hebræi*, quam *Arabes*, & *Aramæi*, ſuo quique ore, & more, admiſerunt, cum divergio quodam *Dialectorum* manente uno fonte, uno Linguæ corpore.

Vſ. 6. نَكَّبَ *avertit*. In II. pro *repulit*, *refutavit*, a نكب *deflexit*. دَرْأً *impulſus*, & quidem *cum impetu*, a درا *pepulit*, *impulit cum niſu*, *curvamine*. أَعَادِي a عَدُوٌّ *hoſtis*; unde أَعْدَاءٌ *hoſtes*; indeque *plurali altero* أَعَادِي. Thema عدي *incurrit*, *infeſtavit*. داوا *ſanarunt*, eſt *præt.* III. *remedia concinnavit*, *reſtauravitque rem*, a دوي *ægrotavit*: q. d. *tractavit ægrotum*. جنون *furor* a جن *texit*; quaſi *obnubilatio* mentis, & *obſcuratio*. מגנת *Thren.* III: 65. Poteſt etiam a جن *genius*; *dæmon* derivari, ut ſit *obſeſſio dæmonis*. Δαιμονίασις. Ad phraſin totam *Tauriz.* اي داوا الشر بالشر كما قالوا الحديد بالحديد يفلح والجنون هنا مثل ومعناه

6 Sic refutarunt a ſeſe impetum hoſtium,

Et furore perſanarunt furorem.

7 Illi haud paſcant conſeptas quietulæ oras,

Ubi reſederunt, neque pacis hortulos.

NOTÆ.

ومعناه اللجاج في الشر وركوب الراس
Eſt tantumdem ac *malum malo medicari: prout dicitur, ferrum ferro ſulcatur. Furore figurate poſitum*, pro *immittere ſe profundius in malum, atque caput ſuum obſtinatius ſequi.*

Vſ. 7. Illuſtres figuræ. هُوَيْنَا in *Lexico* non comparet. Eſt *diminut.* ab هَوْنِي *levior*, in *compar. fœm.* a *maſc.* أَهْوَنُ *Thematis* هان *levis ac facilis fuit.* Notat *fortunam commodiorem*, q. d. *commodiuſculam.* Venuſte, *paſcere ſepta, vel conſeptas oras commodiuſculæ:* pro *quieti & otio ſe tradere;* atque *tanquam molli in gramine recubare.* Eadem venuſtate adjectum, neque *hortulos pacis;* رِوَض *plur. fr.* a رَوْضَة *hortus florifer: pratum amœnum.* In alia omnia abit *Tauriz.* quum ita commentatur معناه انهم من عزتهم وجراتهم لا يرعون النواحي التي اباحتها المسالمة ووطاتها المهادنة ولكن النواحي المتحاماة ſenſus eſt *eos præ fortitudine & audacia non depaſcere tractus, quas pacificatio fecit promiſcuos; & quos calcare permittunt induciæ: ſed tantum tractus interdictos ac defenſos.* Mihi totus hicce verſiculus videtur eſſe مثل *allegorica figura*, ſecundum lineolas quas ſupra duxi.

قال

جعفر بن علبة الحارثي

اَلْهَفَّي بِقُرَّي سَحْبَلٍ حِبْنَ أَجْلَبَتْ
عَلَيْنَا ٱلْوَلَايَا وَٱلْعَدُوُّ ٱلْمُبَاسِلُ ۞

فَقَالُوا لَنَا ثِنْتَانِ لَا بُدَّ مِنْهُمَا
صُدُورُ رِمَاحٍ أُشْرِعَتْ أَنْ سَلَاسِلُ ۞

NOTÆ.

Vf. 1. اجلبت *tumultum cierent*: in præt. IV. a جلب *traxit*; & *tractim rasit*: unde גַּלָּב *tonsor* in *Hebræo*. Sæpe, ut σύρειν, adfert *trahere* συρφετὸν, *turbam & tumultum concitare*: vel *ex omni parte cum tumultu confluere*. Eadem potestas in IV. obtinet. Legitur etiam اجلبت *undique cum strepitu confluxit*; ab حلب *mulsit, emulsit*: unde חֶלֶב *lac*, & חֵלֶב *adeps, succosa pinguitudo*, quæ *emulgetur*, dimanarunt. الولايا *turbæ muliebres*; in *plur. fr.* a وَلِيَّةٌ proprie بَرْذَعَةٌ & حِلْسٌ *quod ex panno coactili insternitur jumento*, ut *mollius incumbant clitellæ*: atque *ipsæ clitellæ*: وهي هنا كناية عن النساء اى عن الضعفاء الذين لا غناء عندهم وشبهوا الرخو الخوار بالولية لانها رخوة منتفجة الدباسل *Hæ autem num figuram sustinent mulierum; vel & debilium, quibus nulla sui defensio: comparant autem mollem & flaccidum tali pulvillo clitellario; quoniam mollis est & turgidulus.*

DIXIT
GIAFAR IBN OLBA HARITHIUS.

1 O vah! in *Korra Sehbal;* quum tumultum cierent
Super nos turbæ mulierum, hoſtisque ſimul ſtrenuus.

2 Dixeruntque illi, duplex fertur conditio inevitabilis;
Pectora haſtarum protenſa, aut catenæ.

NOTÆ.

الممباسل *ſtrenuus*; eſt *part.* III. a باسل quod eſt, *circumivit hoſtem latus ejus captans.* Origo ad præcedens carmen indicata.

Vſ. 2. Notabilis forma ثنتان *duæ;* ex *Dia'ecto* pro vulgatiore اثنتان, omiſſo *eliph ſervili:* plane ad *Hebraicum* שנתים, unde שתים ſine ulla dubitatione contractum. Ita بنتان pro ابنتان *duæ filiæ;* monente *Tauriz.* effertur. *Duæ*, præciſim; pro, *duplex* vobis *conditio* offertur. صدور *pectora*, in *haſtis*, in *gladiis*, deſignant *anteriores partes a medio ad mucronem usque.* Audaciſſime *Harith Ibn Helza* in *Moallek.*

بايديهم رماح صدورهن القضاء ۞

In manibus eorum haſtæ, quorum pectora mortes.

اشرعت *protenſa ſunt;* in *præt. paſſ.* IV. a شرع *tetendit, protendit longius.* Hinc ſentias, quid שרוע valeat *Lev.* XXI: 18. & XXII: 23. Inde omnes notiones apud Cl. *Golium* defluxere: ut *legem tulit* Deus; id eſt *tetendit*, & quidem ut eſſet شريعة *via tenſa, recta, regia.* Item *penetravit in*

فَغَنَّا لَهُمْ تِلْكُمْ اِذًا بَعْدَ كَرَّةٍ
تُغَادِرُ صَرْعَى نَوْهَا مُتَخَاذِلُ ۞

وَلَمْ نَدْرِ اِنْ جِضْنَا مِنَ الْمَوْتِ جِبْضَةً
كَمِ الْعُمْرُ بَاقٍ وَالْمَدَى مُتَطَاوِلُ ۞

NOTÆ.

publicam viam: quasi *tetendit per viam regiam.* Iterum, *extulit in altum.* Nec non, *ingressus fuit in aquam* animal, quasi *protenso collo perrexit*: indeque, *ingressus fuit negotium*, &c. &c. Hinc reliqua clarescent.

Vf. 3. Rariusculum illud تلكم *hæc vestra*, *hæc vobis*, nempe ut a simplici *pronom.* تا *hæc*, conformatum تاك *hæc tibi*; & تاكَ *hæcce tibi* quasi تي لكَ: ita etiam cum adf. plur. admissum تلكم *hæcce vobis*; coalitum ex تي لكم Reperio etiam in *Hamas.* تِبَكَ *hæc tibi* cujus *Dimin.* تُبَيَّكَ. Apud *Haririum* extat ذالكم *hic vobis*; & ذالكم *hicce vobis.* Minutula supellex, quæ *Grammaticæ* plenius instruendæ necessaria. *Hoc vobis*, abruptim quoque: nempe ut vel *pectora hastarum a nobis recipiatis*; *in prælioque occumbatis*; vel *ut in catenas compingamini.* تغادر *relinquat*, *destituat*; in *fut.* III. a غدر *fefellit*; item *retromansit* a grege. Sic *Esaj.* XL: 26. איש לא נעדר *nullus retro relictus*: & *Esaj.* LIX: 15. *fuitque veritas* נעדרת *retro relicta.* Figuram percipies ex غدير *retro manens & a pastore derelicta* ovis. Sunt & alii usus apud *Hebræos*, & *Arabes*, ad quorum concordiam

Ori-

3 Nos vero: hoc vobis fuerit poſt colliſionem
Quæ relinquat ſtratos ad ſurgendum flaccidos.

4 Neſcimus nempe, ſi nunc mortem declinaverimus;
Quam diu manſura vita, & meta proroganda ſit.

NOTÆ.

Origo deſideratur. مختاذل *Part.* VI. a خذل חדל *flaccidus, debilisque fuit. Fruſtratus fuit.* In *ſexta ſpec. deſtituerunt ſe invicem mutua ope præ flacciditate;* quaſi *conflaccuerunt inter ſe.* نوء *aſſurrectio*, actio verbi ناء *ſurrexit cum labore; ſurgere anniſus eſt.* Item, *preſſit, depreſſit* onus, *ut ſurgi non poſſit. Concidit gravius onuſtus:* &, *cruda fuit* vel *ſemicocta* caro: præſertim *med. je.* Habes נא *crudum;* & תנואה *cruditas* animi exulcerati. הניא *crudum facere.* Habes item נא particulam *hortandi; agedum*, quod ab *aſſurgendo* commode derivatur: vel potius a primaria virtute *vigoris tenſi*, quam huic Radici ſubjectam fuiſſe ſuſpicor. Eſt tamen, adhuc quidem, ſuſpicio; de qua ampliandum mihi ſumo. ضرعي *proſtrati;* a *ſing.* صريع. Ea forma, ut omnia *pluralia fracta*, quæ difficillimam partem conſtituunt. *ling. Arabicæ*, pro *ſtratis.* Ita *caritas* pro *caris;* & *neceſſitudo* pro *neceſſariis* &c. A *ſternendo* ſub צרע صرع, vel potius *gravius feriendo*, nomen invenit צרוע *lepra percuſſus;* apud *Arabes* etiam *epilepſia ictus.* In *Arabico* pro, *ad conſurgendum flaccidos*, ad verbum extat, *quorum aſſurrectio conflacceſcens.*

Vſ. 4. نَدْرِي *ſcimus*, per *apocopen* pro نَدْرِيْ propter-

ne-

إذا ما ابتدرنا مأزقا فرجت لنا
بأيماننا بيض جلذنها الصياقل ۞

NOTÆ.

negativam præcedentem *neutiquam*: *fut.* I. a دري *scivit*; notione *secundaria* a *discriminando* capillos: ut apud *Latinos* quoque *discriminare capillos* pectine, & *materias* judicio. جضنا in *præt.* I. a جاض *deflexit*, hic valet *declinaverimus* & *effugerimus*. At quum derivatum جيّض per contractionem ex جيضض, exponitur *inceſſus faſtuoſus*, eſt quaſi *flexuoſus*: nam *faſtuoſi* multum *ſeſe flectunt in inceſſu*.

Vſ. 5. مأزق proprie *locus arctus*, ab ازق *coarctatus*, *preſſusque fuit*. Hinc ad *prælii campum* opportuna tranſitio facta. *Harith. Ibn Heſſjam*, de die prælii *Bedrenſis*, in *Hamaſ.* noſtro

شممت ريح الموت في المازق ۞
Olfactavi odorem mortis in campo prælii.

فرجت *præt.* I. a فرج *fidit*; *laxavit*; *diſcuſſit*; *deterſit* anxietatem ac mœrorem. Uſu proprio *Alcor. ſur.* 77: 9. اذا السماء فرجت *quum cœlum diffiſſum fuerit*. Improprio *Hariri Conſ.* 33. يفرّج الهم الذي همه *diſſindet curam, quæ eum tabefaciebat*: i. e. *diſcutiet, detergebit*. In *Hamaſ.* ſimillimum huic

ونركب الكره احيانا فيفرجه
عنا الحفاظ واسياف تواتينا ۞
Nempe noſmunquam & moleſtum quid adigimur, ſed findit illud
A nobis indignatio; enſesque nobis comites.

Vi-

5 Quum vero arctum in prælium rueremus, ſpatia laxarunt nobis
Micantes in dextris noſtris *gladii*, quos politores terſerant.

NOTÆ.

Vides proprietatem verbi a *findendo* ad *diſcuſſionem mali* transmiſſam obſervari. Idem & hic cernere eſt: in *arcta colliſione pugnæ fiſſa:* i. e. *laxata gladiis*, & *diſcuſſa.* بيض *plur. fr.* ab ابيض *albus*, *ex albedine micans.* ביץ; unde ביצה *ovum.* Item בוץ *byſſus*, a *candore.* Plena phraſis eſt سيوف بيض *gladii ex albedine micantes.* Creber uſus effecit, ut abſolute *micantes*, pro *gladiis* poni queant. Sæpe & *galeas* ſignat. صياقل *poliones;* eſt *plur. fr.* a صيقل *politor;* ex ſpecie *Pajhel* صقل *lævigavit*, *in nitorem perpolivit.* Venuſte Poëta in *Hamaſ.*

النفر البيض كانهم صفايح
يوم الوغى اخلصها الصقل

Homines candidiſſimi, ac ſi forent laminæ
In die prælii; quas politura nitidavit.

In *Harir. Conſ.* 36. pulchre quoque ثم اخذ في تفسير صقل به الاذهان واستفرغ الاردن *Tum occœpit explicare ea, quibus ingenia expoliret, manicasque ſimul exhauriret;* i. e. *crumenas:* Aliter *Conſ.* 27. صقل القلب *cor nitide expolivit:* i. e. *hilaravit deterſa rubigine* mœroris. Non injucunda tranſlatione etiam venit, pro *dedolare* fuſte, *delumbare aliquem:* ut λειᾶν *lævigare* apud *Græcos.* Cernis unde צקלון *gluma*, *folliculus grani*, nomen traxerit. جلت 3. *fœm. præt. Kal* a جلي גלה *nitidavit*, *velo detracto fecit nitere*, *revelavit*, & *in clara luce poſuit.*

لَهُمْ صَدْرُ سَبْغِي يَوْمَ بَطْحَاءِ سَخْبَلٍ
وَلِي مِنْهُ مَا ضَمَّنْ عَلَيْهِ ٱلْأَنَامِلُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 6. Ad *verſ.* 2. Illuſtratum jam *pectus gladii.* Ejusdem *capulus* circumſcribitur per *id quod conſtringant inde artius digiti.* צמם ضمّ *plectere, circumplecti. Conſtringere plexu quodam & nexu.* Apprime quadrat in *manum digitorum plexu firmiore ſtringentem.* Illuſtrabit ſatis nobilem ſenſum idem Poëta, cujus & hi verſus mox in *Hamaſa* ſubnexi

لَا يَكْشِفُ ٱلْغَمَّاءَ إِلَّا ٱبْنُ حُرَّةٍ
يَرَى غَمَرَاتِ ٱلْمَوْتِ ثُمَّ يَزُورُهَا ۞
نُغَاسِمُهُمْ أَسْبَافَنَا شَرَّ قِسْمَةٍ
فَغِبْنَا غَوَاشِيهَا وَفِيهِمْ صُدُورُهَا ۞

Non

6 Pro illis mucro gladii mei, die *vallis Sebbal;*

At pro me quod conſtrinxerant digiti. i. e. *Capulus.*

NOTÆ.

Non diſcutit molem mali nobiliſſimus quisque,
Qui cernit gurgites mortis, deinde viſitat illos.
Partiti fuimus illic gladios noſtros peſſima partitione,
In noſtra enim parte capuli, in illorum fuere mucrones.

Ubi *Tauriz.* enucleate غاشية السيف اولـه مما يليك وصدره الذي يضرب به اي فينا مقابضها وفيهم مضاربها

Tegumentum gladii, capulus tibi proximus; & pectus ejus, id quo feritur. Senſus hic. Noſtram portionem faciunt partes quæ manu retinentur; illorum autem, partes quibus vulnera infliguntur.

وقال ايضا

جعفر الحارثي

وهو ماسور بمكة

هَوَايَ مَعَ ٱلرَّكْبِ ٱلْيَمَانِينَ مُصْعِدٌ
جَنِيبٌ وَجُثْمَانِي بِمَكَّةَ مُوثَقُ ۞

عَجِبْتُ لِمَسْرَاهَا وَأَنَّى تَخَلَّصَتْ
إِلَيَّ وَبَابُ ٱلسِّجْنِ دُونِي مُغْلَقُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Pulchre جنيب *qui a latere ducitur*, equus, camelus, παράρορος *jugalis*, hic transfertur ad *affectum*; qui *catervæ* proficiſcentium amicorum *ſe addit comitem*, iisque *a latere* velut *adhæreſcit*. ركب eſt רכב *vectura*. هوي *affectus vaſtior* הוה. In صعد *adſcendit*, צעד eſt *niſus ſcandendi*.

Vſ. 2. Fingit Poëta, illam *catervam*, quæ *Jemanam* petebat *camelis invecta*, ac ſpeciatim *amicam* cum iis *iter nocturnum ingreſſam*, ſe oculis ejus obtuliſſe, atque adeo in carcerem ad eum intraſſe. مسري *iter nocturnum*; itemque *imago* vel *ſpecies* ejus *de nocte oblata*; *phantaſia*: a سري *profectus eſt* noctu: *prominuit* proprie, ac *promicuit*. A *prominendo* eſt سري *princeps* שׂר pro שׂרה *prominens*, &

g 2

DIXIT QUOQUE GIAFAR HARITIUS,

IN CARCEREM CONDITUS MECCÆ.

1 Affectus meus cum caterva *Jemanenſi* adſcendit,

Jugalis, quum corpus *Meccæ* ſit vinctum.

2 Adſtupui nocturnam ejus ſpeciem, quî clara acceſſerit
Ad me, quum janua carceris ſuper me clauſa foret.

NOTÆ.

generoſitate eminens: & اسـرا vel اسـري *excellentiſſimus* apud *Harir. Conſ.* 29. hoc ipſo uſu ſignatiore ſacri Codicis: اظـهـر الاحـمـراي مـولـدا واسـراهـم سـوددا *Nitidiſſimus candidorum nativitate, & excellentiſſimus principali dignitate.* A سري *plur. fr.* سراة *principes* paſſim ſonat. Ea forma proprie *ſubſtantiva* eſt *fœmin.* notans *excellentiam, eminentiam*, quam pro *viris excellentiſſimis*, & *eminentiſſimis* collective frequentare cœperunt; indeque *plur. fracti* vim induit. Exquiſite poſitum ſequens تخلصت *depurata eſt*, in *præt.* V. a خلص *purus, merus fuit*, חלץ. *Depurata eſt ad me*, valet hic, *clara ſpecie ad me acceſſit.* Nec omittenda notio, quam exerit خلص in II. *purum & ſincerum amorem præſtitit:* unde خلص *amicus ſincerus*; cum

أَلَمْ تَرَ خُلَّةً نَصَبَتْ فَأَمْسَى ... فُؤَادُكَ مِنْ فُؤَادِهَا عَلِيقَا

فَلَمَّا تَوَلَّتْ كَادَتِ النَّفْسُ تَزْهَقُ ۞

NOTÆ.

plur. fr. خلصان. Utrumque *ſubſtantivum* eſt, ſignans *ſinceritatem*; quod nunc *ſingulariter* venit, pro *amico ſinceriſſimo*; nunc *collective*, pro *amicis ſinceriſſimis*; atque tunc in *Grammatica* vocatur *plurale fractum*. Ita *neceſſitudo*, nunc *unum*, nunc *plures neceſſarios* amplectitur, pro ſerie. Particula دون *ſub*; dicitur *contrariam* quoque *vim* exerere *ſupra*. Scilicet videtur nonnunquam iſtam ideam excitare; ut hic: ſed videtur tantum: quum enim illud *infra* ſæpe valeat *citra*, inferatque notionem, qua quid concipitur *non attingere*, ſed *citra ſtare*, eleganter دوني *citra me* nunc valet, *inter me*, & *illam*, *janua* carceris *interſepiente*. Ita in formula, دون ذلك خرط القتاد *intercedit deſtrictio tragacanthæ*: i. e. *illud adſpirari nequit ſine ſumma moleſtia*. مغلق *part. paſſ.* IV. a غلق *clauſit*, peſſulo, obice, vecte. *Origo* ſita in *appangendo*, unde diverſæ *metonymiæ* ſubſumtæ, ut apud *Gol. num.* 2. *procul abiit* & *profectus fuit* per terram. غلق في الارض q. d. *appactus terræ obhæſit*. Et *num.* 4. *obſtrictum ceſſit creditori pignus*: i. e. *appactum fuit*. Gravi *metaph.* غلق رهنه *appactum hæſit pignus ejus*, apud *Harir.* eſt, *obiit*, *fato functus eſt*. Iterum *num.* 5. *Moleſtia animi*, & *tædio laboravit*: quaſi, *adhæſit appactus*. Denique 6. *nimio onere ſauciatum fuit* dorſum, *intertrigine appactum* nempe. Hoc ad *arborem translatum* 7. ſuggeſſit *vermiculationem appactam*. Eadem potentia *primigenia* regnat ſub علق in alios *tropos* ſe diffundens. Ut *num.* 1. 2. *ſuſpenſus adhæſit*. *Impactus fuit*. ubi ite-

3 Appropinquavit illa salutavitque, surrexit dein valedixitque:
Quumque avertisset se, prope fuit anima ut exspiraret.

NOTÆ

iterum variæ *metaphoræ:* inter quas *appacta fuit hirudo*, *quæ* hinc Salomoni עלוקה. At *num.* 3. *concepit*, *gravida fuit mulier.* Respicitur *appactio fœtus.* Postremo *num.* 4. *cœpit*, *instituit* facere: est, *appactus fuit* rei, *in eamque deditus.* Eadem *Origo* verbi הואיל apud *Hebr.* quin & ة طفق sub quo reperies apud *Gol.* geminam *glossam.* 1. *Cœpit*, *instituit* facere, *quod continuare ad finem vellet:* 2. *Affixus fuit loco*, in eoque *assiduus.* Habes *appactum*, quod principe loco collocandum. Linguæ dignitas, constantia, ubertas, per hanc *originem* sub *sororiis Radicibus* reflorescit.

Vs. 3. A لَمَّ *prope fuit*, *accessit.* In IV. أَلَمَّ est *se admovit propius.* In حَيَّتْ *præt.* II. ab حيّ חיי, viget illud solenne חי *vivat*, in *salutatione*, *fausta comprecatione.* وَدَّعَ *valedixit*; proprie *commendavit* velut *depositum.* كاد *prope fuit*; *tantum non fecit.* Est *secundarium* thematis *med.* ي & و; quod est *excussit scintillas* ex *igniario silice*, vel *ligno.* Cernas in derivato كيد *excussio ignis* apud *Golium:* inde *fraus*, *dolus*, *stratagema*, *bellum:* omnis *machinatio mali.* *Calamitas.* Hinc genuinam vim reddidi ἅπαξ λεγομένῳ כיד in *Jobo.* Ex hoc *fomite* significationes omnes emicuere. 1. *Dolum struxit* quasi *excussit scintillas.* 2. *concinnavit*, *tractavit* rem. *Metaphora in bonum* emissa. 3. كاد بنفسه *liberaliter se vitamque impendit*, eam velut *excutiens*, *cum nisu.* Alio flexu, *animam egit.* Honeste 4. & 5. in

فَلَا تَحْسِبِي أَنِّي تَخَشَّعْتُ بَعْدَكُمْ
لِشَيْءٍ وَلَا أَنِّي مِنَ الْمَوْتِ أَفْرَقُ ۞

NOTÆ.

In *menſtruo*, *vomituque*, *excuſſis*. Denique & *prope fuit*: quaſi *in niſu*, *in conatu vehementiore*: ut hic. Ita in *Diw. Hud.*

لَمْ أُفِقْ مِنَ الْوَجْدِ حَتَّى كَادَتِ النَّفْسُ تَخْرُجُ ۞

Non emerſi ex mœrore, ſic ut tantum non exierit anima. Clarius adhuc *Ibid.*

كِدْتُ بِالنَّفْسِ أَنْشِجُ ۞

Prope fui ut animam præfocatus ſingultarem.

Ad poſtremum زهق mira *gloſſarum* congeries. *Abivit*, *expiravit*, *periit*, *evanuit*. *Vanus & fruſtra fuit*. *Repletum fuit medulla* os. *Præteriit* ſcopum ſagitta. *Præceſſit*, *prævertit* equus. Hæc vertiginem offundunt iis, qui ex *Lexicis* uſum, geniumque, Linguæ aucupantur. Nocti caliginoſæ dies ſuccedet, & grata lux, ſi exhibuero originem *lubrici motus*: qui nobis **glippen**. Inde *abire*; de eo qui *celeri pede* aufertur, nec non *perire*, *evaneſcere*. Inde *exſpirare*, in *anima*. Inde *fruſtra eſſe*, *falli*, *fallere*: in *ſagitta*, *non ferire ſcopum*. At in *equo*, eſt *celeri curſu præverti*. Denique in *oſſe medulloſo* facile jam recognoſcis *pingue* illud *lubricum*, unde & زهوق dictus *præpinguis*, *obeſus*; quaſi dicas *lubricum* & *lævem præ obeſitate*. Reliqua jam ultro ſe dabunt. *Originem* quam promo cernas in hocce *Diw. Hud.*

تَهَادَى حَوَافِرُهَا جَنْدَلًا زَوَاهِقَ ۞

Jactant ungulæ earum ſilices lubricos.

Nec non in زواهق المعراء *lubrici ſilices ſoli glareoſi*:

&

4 Ne tamen existimes me obnoxium post vos factum,

Ulli rei, neque me mortis metu infractum.

NOTÆ.

& ردي الزواهق *incussio silicum lubricorum.* Nihil horum extra fontes invenias: sentias etiam quid distent æra lupinis ex loco *Alcoran. fur.* 17: 83. *Dic; advenit* الحق *veritas sculpta fixa;* وزهق الباطل ان الباطل كان زهوقا *& lubricat vanitas; utique vanitas est lubricissimum quid.* Substitue *evanescit*, & *est vanissimum quid;* omne *pondus* sententiæ in fumum abierit. Item *Surat.* 21: 18. *Imo vero feriemus vanitatem veritate, quæ cerebrum ei comminuet;* فاذا هو زاهق *& ecce illa* vanitas *lubrico lapsu corruet:* subde denuo *evanescet; male peribit;* rem habebis, non colorem lucidissimum, quo pingitur *vanitas contusa ictibus veritatis, suo velut in sanguine lubricans, lapsans, corruens.* Jucundissime & hic, *anima ferme expirasset;* imo vero, *lubricasset*, lubrico *impetu mihi elapsa fuisset.* Et nos nostrum glippen eadem figuratione augemus.

Vs. 4. Occurritur suspicioni, quæ incessere potuisset, ac si *tædio carceris, aut metu mortis*, tantopere concussus fuisset. Nil, inquit, minus. *Nulli post vos*, vobis amissis, *humilem me feci, obnoxiumve*, تخشعت, in *præt.* V. a خشع *humilis fuit. Oculos vocemque demisit. Dejectus & depressus fuit.* Docte *Tauriz.* الخشوع في البصر والصوت كالخضوع في البدن ويقال اختشع فلان اذا طاطا راسه راميا ببصره الى الارض *Radix hæc venit in visu voceque dejectis: ut cognata* خضع *in corpore toto. In* VIII *usurpatur, quum quis dejecto capite visum in terram defigit.* Grave etiam verbum

وَلَا أَنَّنِي نَفْسِي يُزْدَهِيهَا وَعِيدُهُمْ
وَلَا أَنَّنِي بِٱلْمَشْيِ فِي ٱلْقَيْدِ أَخْرَقُ ۞

وَلَكِنْ عَرَتْنِي مِنْ هَوَاكِ صَبَابَةٌ
كَمَا كُنْتُ أَلْقَى مِنْكِ إِذْ أَنَا مُطْلَقُ ۞

NOTÆ.

bum افرق *fut.* I. a פרק فرق *fregit ; divulsit ;* &c. *num.* 5. apud *Golium*, פֻּרַק فُرِقَ *intransitiva* forma, *pavuit*, quasi *fractus*, *infractus fuit*. Non incognitus quoque *Hebræis* usus.

Vs. 5. In idem animosius adhuc instatur. يزدهي est *fut.* VIII. a زها *quassit* arborem ventus ; quod apud *Golium* in media turba aliarum significationum, pro *primario* internosci non potest. In VIII tantum exponitur, *levipendit* ; sed hoc *secundarium*, a *quassit*, & tanquam *leve* ac *vile difflavit*. Hic valet *concussit*, ut apud Auctores passim. In *Diw. Hud.* ٱنزُدِهِيَ *passive* usurpatum pro *cursu veloci concussus fuit*. Notetur quoque زها exponi *spiravit* ventus, *elevavit*, & *extulit rem* vapor. Habes *quassationem rei levissimæ*, quam vel *vapor in altum efferat*. Hinc subnatum in *passivo*, *superbire*, *gloriabundum ferri*, & *efferri*. Quod autem alia *Glossa* declaretur, *nituit* oculis, *pulcraque visa fuit* res ; per singularem tropum tantundem est ac *oculum feriit*, atque *specie pulcra concussit* veluti. *Ocliferia* sic *Latinis* olim dicta censebat à πάνυ *Lipsius*. Hoc non discutio. Hinc subnatum illud, quod

5 Non ſane quod animam mihi concutiant eorum minaciæ;

Neque quod in catena ambulem impatientior.

6 Sed inceſſit me de amore tui effuſior impetus,

Quales de te experiebar; quum ſolutus exiſterem.

NOTÆ.

quod principem locum occupat in Lexico *Goliano*; *Flavere ac rubere cœpit* dactylus: & *fructum matureſcentem oſtendit* palma: quaſi dicas *feriit oculos grata ſpecie.* Apud *Latinos* quoque *oculos quatere*, eſt eos *ſpecie jucunda commovere.* Conſonant ſuaviſſime, quæ diſcrepare majorem in modum videbantur. Concordant item ſub زُهْوٌ *matureſcere incipientis dactyli color:* & ipſe *dactylus* talis. *Pulcritudo & elegantia vultus. Flos. Gloria:* item *ſuperbia. typhus. vanitas; mendacium:* quæ jam *harmonia* ſua omnium oculos ultro feriunt, ſecundum diverſos adſpectus, quos aperui in *jactatione.* Noviſſimum اخرق *compar.* & *ſuperlat.* infert, a خرق *laceravit.* Item *ſecundario* uſu, *aſperum & intractabilem ſe præbuit.* Inde خُرْقٌ eſt *aſperitas, durities* mentis: ſeu potius, Cl. *Gol.* notante, *inertia*, & remittente ad أَخْرَقُ *iners, qui nihil novit perficere.* Sed utrumque obtinuit ex gemino uſu verbi, quod dat *laceravit*, pro, *iners fuit, corrupit* opus: & pro *vehemens fuit, aſperitate ſua omnia dilacerans.* Ita heic loci a *Tauriz.* exponitur قليل الرفق *parum commodus, difficilis, intractabilis.*

Vſ. 6. Concluditur; *impatientiam* hanc, & *impotentiam*,

ex vehementiſſimo amore ortam fuiſſe. A عرى עֵרָה *nudus fuit*, عراء & عراة *nudam aream* deſignant. Hinc ſubſumtum, *ſupervenit* & *acceſſit* velut *nudo* ac *patenti*. Specialius, de *febri*: unde *paſſive* عُرِيَ *paroxysmo febrili. ejusve tremore correptus fuit.* Opportuniſſimum ergo illud عرتني *velut nudum invaſit me*, ſive ſimplicem teneas vim, ſive auctiorem illam ex *paroxysmo febrili*; quam hic captatam ſuſpicor. Sed quid ſuſpicari me dico, quod dubio vacat ex *carm. ſeq.* vſ. 2. صَبَابَةٌ *amoris deſiderium & ardor* apud *Golium*, a صبّ *amore percitus fuit*: proprie

قال

ابو العطا السندي

ذَكَرْتُكِ وَالْخَطِّيُّ يَخْطِرُ بَيْنَنَا
وَقَدْ نَهِلَتْ مِنَّا الْمُثَقَّفَةُ السُّمْرُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. ذكر זכר *memor fuit*: a primario *acrem eſſe*. Unde & זכר *maſculus*. Ita *Gladius* ذكر ذى *acie præditus*. Ad *memoriam* per inſignem *metonymiam* applicari cœpit, anſa deſumta ab *acrimonia*, & *recenti vigore*; & quidem ſpeciatim *odoris*. Recens *memoria viget*, *ſpirat*, *halat*. Contra *oblivione marceſcunt* ideæ, ſenſimque veluti *exſpirant* ac *delentur*. Frequentatur quoque ذكر ut זכר pro *laudatione*, *fama*, *exiſtimatione*, *nobilitate*. In quibus item facile

a

est *effusio*, *effusus impetus*; & quidem *per declive* صَبٌّ *aqua effusa*. صَبٌّ *effusa* aqua: itemque *amore percitus ac flagrans*. Ad proprietatem, *in amorem effusus quasi per declive*. مَطْلَق est *part. pass.* IV. a طَلَقَ *laxavit*, & *laxatus fuit*. Inde omnes notiones pendent, ut: *largitus est: soluto & hilari vultu fuit*. *Temperatus & saluber fuit* dies. quasi *laxus* & *remissus*. Iterum *partus doloribus affecta fuit* mulier, id est *laxata & soluta*. Item *repudiata* fuit. Denique *longius abiit*, veluti *dimissus*. Ex eodem fonte טלק apud *Aramæos* est, *abjicere*, *projicere*; quasi *laxare*.

DIXIT

ABU'L ATAJUS ASSINDIUS.

1 Memor tui sum, quum hastæ inter nos intremant
Atque bibant e nobis directæ illæ fuscæ.

NOTÆ.

agnoscas *odorem fragrantissimum nominis*. Cum allusione ad hanc certissimam *Originem* in *Diw. Hud.* pulcre *Moattel*.

فَأَبْنَا لَنَا رِيحُ ٱلْكَلَاءِ وَذِكْرُهُ ۞

Et remeavimus cum aura victoriæ & acri ejus odore.

Eadem biga vocum occurrit *Hos.* XIV: 7. 8. רֵיחַ *aura ei ut Libano:* & זִכְרוֹ & *odor* ejus *fragrans*, *sicut vini Libani*. Vides *fragrantiam odoris*, *proprie* & *improprie* sese exerere,

فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَإِنِّي لَصَادِقٌ
أَدَاءُ عَرَانِي مِنْ حَبَابِكِ أَمْ سِحْرُ ۞

NOTÆ.

cum admirabili dignitate. Hinc plura ſagax obſervator deducet, ſuisque ſedibus reponet.

Ibid. خَطِّيٌّ *haſta.* Sic dicta vel ab *appellativo* خَطٌّ *linea*, ut a *recto tenore* nomen ſit ductum: vel a *proprio* nomine loci in *Jemama*, vel portu in *Bahrein*, unde *haſtæ* illæ ex *India* afferuntur. Non uſurpatur niſi in genere laudatiſſimo. يخطر *fut.* I. a خطر *vibravit:* uſu *tranſit.* & *intranſit:* vernacule dahlen. Inde jucunda phraſi خطر الدهر خطرانه *Fortuna ludum ſuum luſit:* ſive *ictum ſuum inflixit:* proprie *vibravit vibrationem ſuam.* Exponitur etiam خطر *incertam ſubivit aleam:* indeque, *periculo exitiove ſe expoſuit:* & alio flexu, *vendidit rem quam in poteſtate non haberet:* Ab *alea incerta* videlicet. Elegans quoque locutio خطر ببالي *ſubiit mentem meam res:* proprie *vibravit in corde:* qua anſa خاطر *part. præſ.* eſt *cogitatio cor movens:* & ipſum *cor*, cum *plur.* خواطر: unde plena phraſi *Ibn Doreid*, خواطر القلب *vibramina cordis.* Illud خاطر appoſitiſſime adhibitum in verſione *Arab. Gen.* VI: 5. & VIII: 12. pro יֵצֶר ad perpetuam *vibrationem cordis & cupiditatis* ſimul ſe extendens. Diverſo aſpectu خطر *med. damm.* valet *in dignitate, exiſtimatione, gratia fuit:* ubi jam *vibravit* eſt *emicuit & eminuit.* Etiam pro *ſuperbire* uſurpatur: vel a *vacillante greſſu*, & *vibratione manuum:* vel a *vibratione & jactatione caudæ.* Unde ſatyricum illud in *Hamaſa.*

3 Enimvero, per Deum! neſcio, & profecto verax ſum,
Num morbus me inceſſat ex amore tui, an faſcinum.

NOTÆ.

اتخطر للاشراف يا قرد حذيم
وهل يستعد القرد للخطران
ابي قصر الاذناب ان تخطروا بها
ولوم القرد بكل مكان

An vibras caudam ad gloriandum o ſimia Hidjamita?
Et num ſimia vibrandæ caudæ diſpoſita eſt?
Abnuit brevitas caudarum, ut eas convibretis;
Dedecusque ſimiæ omnibus notum eſt locis.

Eodem tendit & hoc in *Hamaſ.*

هم الجبل الاعلي اذا تناكرت
ملوك الرجال او تخاطرت البزل

Illi cacumina ſumma ſunt, quum concertant de gloria
Reges virorum; aut caudas convibrant cameli.

Finem facio in uſu VIII ſpeciei ubi اختطر *mantile contortum vibrare infligendi ergo:* quod ludi genus eſt, inde خطبرة appellatum. Nemo, credo, nunc ambiget, quin *Hebræum* חטר eandem *vibrandi* tenuerit potentiam, atque inde חטר *virgam* nomen inveniſſe.

Ibid. نهل *potavit;* proprie *bibit prima vice:* ut عل *ſecunda vice ſitim ſedavit.* Duo verba, quæ ad *gladios* & *haſtas* amant transferri, quum *multum ſanguinis fundunt*, atque *altiora vulnera infligunt* Exempla pleno modio adducta *Tom.* I. *Orig.* atque Themata נהל ac עלל ſimul illuſtrata. المثقفة eſt *part. paſſ.* II. a ثقف *rectam reddidit haſtam diſtortam:* quaſi *rigidavit.* Ab eadem *rigida penetrantia* reliquæ omnes notiones deſcendunt; quæ ultro

ſe

فَإِنْ كَانَ سِحْرًا فَٱعْفِرِينِي عَلَى ٱلْهَوَى
وَإِنْ كَانَ دَاءً غَبِّرِيهِ فَلَكِ ٱلْعُذْرُ ۞

NOTÆ.

ſe cuivis dabunt. *Hebr.* תקף hinc lumen fœnerari in *Comm.* ad *Job.* ſubmonui. سمر *fuſcæ*, haſtæ; videlicet, *epitheto* pro *re* ipſa poſito. Eſt *plur. fr.* ab اسمر *fuſco colore præditus:* ut verbum سمر eſt *fuſcus, olivaſter, muſtelino colore fuit.* Grandiſone *Amru Ibn Keltum* in *Moallek.*

تُطَاعِنُ مَا تَرَاخَى ٱلسَّغْبُ عَنَّا
وَنَضْرِبُ بِٱلسُّيُوفِ إِذَا غُشِينَا ۞
بِسُمْرٍ مِنَ ٱلْقَنَا ٱلْخَطِّيِّ لُدْنٍ
ذَوَابِلَ أَوْ بِبِيضٍ يَعْتَلِينَا ۞
تَشُقُّ بِهَا رُءُوسَ ٱلْقَوْمِ شَقًّا
وَتُخْلِيهَا ٱلرِّقَابَ فَتَخْتَلِينَا ۞

Con-

3 Quod ſi faſcinum ſit? excuſes me de amore;
Sin fuerit alius morbus; tum tu mihi excuſanda es.

NOTÆ.

Configimus in acie, ſic ut laxentur ordines,
Et verberamus gladiis, quum invadimur;
Fuſcis haſtarum Indicarum, lentis,
Flaccidis, micantibusque qui immineant enſibus.
His capita diffindimus populi quam certiſſime:
Iisdemque pabulum largimur colla, quibus paſcant ſe.

Ille *color fuſcus* gradum tenet *ſecundarium;* quemadmodum & reliquæ notiones, multum primo obtutu diverſæ: *noctu, veſperive, pecul. lucente luna, confabulatus eſt.* Idem *clavis confixus fuit:* ut in H. *clavis confixit, compegitque:* unde in *verſione Arabica Chryſoſth.* الصلاة تسمر الوصايا في *precatio clavis figit præcepta in mentibus noſtris.* Reſpondet τῷ ἥλῳ: ut ἦλος eſt مسمار מסמר & מסמר *clavus ferreus.* Videntur omnia pendere ἀπὸ τοῦ φείδεσθαι, φείδεσθαι *horrere, horripilare.* Inde سَمَر *tenebræ* noctis: præſertim *luna ſubluſtri.* Hoc peperit mox *confabulationem nocturnam ſub luna.* Inde etiam *fuſcedo*, ſive *color fuſcus.* Sic ſuam in ſtirpem omnia coaleſcunt; atque *Tertulliani* verbo, coadoleſcunt.

قال

سعد بن ناشب المازني

مَأَغْسِلُ عَنِّي ٱلْعَارَ جَالِبًا
عَلَيَّ قَضَاءَ ٱللَّهِ مَا كَانَ جَالِبَا ۞
وَأَدْهَلُ عَنْ دَارِي وَأَجْعَلُ هَدْمَهَا
لِعِرْضِي مِنْ بَنِي ٱلْمَذِمَّةِ حَاجِبَا ۞
وَيَصْغُرُ فِي عَيْنِي تِلَادِي إِذَا ٱنْتَنَتْ
بِمِبْنِي بِإِدْرَاكِ ٱلَّذِي كُنْتُ طَالِبَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Quum *vindicem ſanguinis* ſe præſtitiſſet Noſter hicce, adverſus *Bilalitas;* hi domum ejus diruerunt. Hæc clavis verſiculorum. Sentitur confeſtim quid ſit, *maculam eluere gladio;* quamdiu enim *ſanguis propinqui vindicatus non eſſet*, turpiſſima nota inhærebat *vindici ſanguinis*, totique adeo familiæ, quin genti. جالبا *trahat licet*, mira *ſyntaxi*, in qua *Ellipſis* regnat, eſt enim *accuſat. partic.* qui *abſolute* id efficit, quod *ablativ. abſolutus* apud *Latinos*: *trahente ſuper me decreto numinis quicquid trahens ſit.* Obſervari velim in tranſitu anſam, qua ما *quicquid*, involvere cœpit *diriſſimos* & *fataliſſimos* caſuum. Sic haud dubie expli-

DIXIT
SAAD IBN NASJIB MAZINIUS.

1 Sane eluam de me maculam gladio, trahat *licet*
Super me fatum numinis, quicquid traxerit.

2 Et obliviscar meam domum; faciamque ut ejus ruina
Famam meam a reliquo vituperio interscpiat.

3 Nempe parvæ sunt in oculo meo opes avitæ, ubi se applicat
Dextra mihi mea ad talionem assequendam, quam persequor.

NOTÆ.

plicandum illud *Prov.* IX: 13. בל ידעה מה *non curat quicquid: quod tandem cumque.* Similiter *Job.* XIII: 13. יעבר עלי מה *transeat super me quod tandem cumque.* Subest *Aposiopesis.*

Vs. 2. Gravis figura, infra quam fidit versio. Nempe حَاجِبٌ est *apparitor Aulicus*, *aulæo* principum *adstitutus*; quasi dicas *secluforem.* Hac persona pulcre convestit nunc *ruinas domus suæ*; quas sibi attraxerit, quod *fidum* & *firmum vindicem sanguinis* gessisset. Hæ ergo *ruinæ famam*, & *splendidam existimationem* viri generosi, *ab accessu* vituperii omnis in perpetuum nunc defensare dicuntur: quin *Appari-*

فَـــانْ تَـهْـدِمُـوا بِـالْـغَـدْرِ دَارِي فَـاِنَّـهَـا
تُـرَاثُ كَـرِيـمٍ لَا يُـبَـالِـي الْـعَـوَاقِـبَـا ۞

أَخِـي غَـمَـرَاتٍ لَا يُـرِيـدُ عَـنَـائِـي الَّـذِي
يَـهُـمُّ بِـهِ مِـنْ مُـعْـظِـعِ الْأَمْـرِ صَـاحِـبَـا ۞

اِذَا هَـمَّ لَا تُـرْدَعْ عَـزِيـمَـةُ هَـمِّـهِ
وَلَـمْ يَـأْتِ مَـا يَـأْتِـي مِـنَ الْأَمْـرِ هَـائِـبَـا ۞

NOTÆ.

toris obtinere *munus*, in nova *gloriæ intaminatæ* domo, quam ſibi veluti exſtruxerat.

Vſ 4. Ut verſu præced. oſtendit ſe *divitias, opesque vetuſtas*, longe poſtponere *gloriæ*, quæ ex *fortibus factis* & depulſione ignominiæ redundat; ita nunc inſinuat, ſe *domo diruta*, ac *ſolo æquata*, nihil tamen *hereditatis avitæ* perdidiſſe; quum *gloriam domus ſuæ integram illibatamque* conſervet. Enimvero, inquit, *perfide dirutum iviſtis meam domum*; nec tamen *hereditatem gloriæ domus illius diruere* valuiſtis: *quippe quæ ſupra fortunæ caſus ſit evecta.* هدم *diruit, evertit, deſtruxit*; proprie *complanavit, æquavit ſolo.* Vides natalia הדום *ſcabelli pedum* تراث *hereditas*; ad ירש ורש pertinet: ut *vſ.* 3 تـلاد *vernacula, domi nata*, & *inveterata opulentia*, ad ילד ولـد. De his latius in *clavi Dialect.* يـبـالـي *curat*; in *fut.* III. a בלה بـلـي *trivit* & *tritus fuit.* Inde ſub iſta ſpecie invaluit, *attrivit ſe cura, ſolicitu-*

di-

4 Quod ſi dirueritis perfidia domum meam, at illa
Hereditas generoſi, haud curantis vices rerum:

5 Fratris gurgitum; qui haud poſcat in iis
Quæ ſuſcipit de arduis negotiorum, ſocium.

6 Quum curandum quid ſuſcepit, non retunditur acies curæ ejus,
Neque aggreditur, quicquid aggreditur rei, timidus.

NOTÆ.

dine. عواقب *Vices rerum*; eſt *plur. fr.* a عاقبة *finis, & exitus rei:* ع ع عقب עקב *pone venit. ſucceſſit; calcem tenuit.*

Vſ. 5. Formula ſolemnis, *Frater gurgitum*; pro *gurgitibus* periculorum *ſe immergere ſuetus.* q. d. cui *pericula* veluti *familiaria, domeſtica, cognata.* Adi *Comm.* ad *Job.* itemque ad *Prov.* ubi plura. بهم *Suſcipit curare; cura ſollicita verſat in animo:* ab هم המם *tabeſcere, intabeſcere rei:* itemque *tabefacere.* Illuſtratum *Tom.* I. *Origin.* Inde مُبهم *Part.* IV. abſolute frequentatur pro *gravi*, & *arduo negotio:* quod *cura maceret*, ac *tabefaciat.* مفظع *part.* IV. *gravis & horrenda res:* q. d. *onere frangens, fauciens.* Thema فظع *Grave & inviſum fuit* negotium; ab *infringendo & elidendo:* quod & فضع ac فصع. Convenit פצע *fauciavit. vulneravit. infregit.*

فَيَا لِرَزَامٍ رَشِحُوا بِي مُقَدَّمًا
إِلَي ٱلْمَوْتِ خَوَّاضًا إِلَيْهِ ٱلْكَتَايِبَا ۞

إِذَا هَمَّ أَلْقَي بَيْنَ عَيْنَيْهِ عَزْمَهُ
وَنَكَّبَ عَنْ ذِكْرِ ٱلْعَوَاقِبِ جَانِبَا ۞

وَلَمْ يَسْتَشِرْ فِي أَمْرِهِ غَيْرَ نَفْسِهِ
وَلَمْ يَرْضَ إِلَّا قَائِمَ ٱلسَّيْفِ صَاحِبَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 7. رشحوا *imbuite*: *fovete*; *educate*. eſt *imper.* II. a رشح *maduit*, *ſudavit*. Inde لا يرشح له بشي *non madeſcit*, *non ſudat ei vel re minima*; i. e. *ne guttulam quidem elargitur*. In II. apud *Golium* reperias, *bene adminiſtravit opes*: &, *exigua paulatim quantitate propinata ſuctioni aſſuefecit* pullum mater: nec non, *educavit formavitque a teneris* aliquam rem. Hæc ita concilies. رسح المال *madeſcere fecit opes*: ſcil. *non exaruerunt ſub manu ejus*, ſed *lætius effloruerunt*. Item, *madeſcere fecit* pullum mater: *imbuit palatum ſucco titillante*. Hinc ſubſumtum, *educavit formavitque a teneris*, plane ut *imbuere*: unde *Tacit*: *honeſtis ſermonibus aures imperatoris imbuere*; Item: *imbuere animum* diſciplinis &c. Eadem figura. مترشح للسلطنة *imbutus principatui*: apud *Harir*. مترشح للرعاية

7 At vos *Razamidæ* imbuite in me anteceſſorem
Ad mortem, qui ſe immergat ad eam medias in legiones.

8 Quum hoc agit, ſcopum inter oculos ſibi defigit;
Atque a fatalium cogitatione latus avertit.

9 Neque conſulit in negotio ſuo quemquam niſi ſemet,
Neque acquieſcit ulli, niſi capulo gladii, ſocio.

NOTÆ.

لـلـرعـايـة *imbutus præfecturæ* ſive *paſturæ populorum.*

Vſ. 8. اذا هـمّ *quum hoc agit. Quum aliquid curandum ſuſcepit:* ut ſupra. الـقـي عـزمـه *conjicit firmum propoſitum ſuum inter oculos.* Hunc *unitum* ſibi *ſcopum præfigit.* عـزم *applicuit* animum. *operam dedit. propoſitum habuit.* Item *adjuravit:* nec non *incantavit:* omnia ab *adſtringendo:* unde عـزيـمـة *vſ.* 6. erat *applicita* & *adſtricta acies* mentis. Alias *incantamentum; amuletum* deſignat: *quo quid adſtringitur.*

Vſ. 9. يـسـتـشـر *conſulit.* Eſt *fut.* X. per *Apocopen*, pro يـسـتـشـيـر propter part. *negandi*, cum vehementia; *minime conſuluerit.* Radix شـار *eliquavit* mel. Inde in X. *conſilium petiit;* metaph. a *melle* perilluſtri.

Ce-

قال

تابط شرا

اِذَا ٱلْمَرْءُ لَمْ يَحْتَلْ وَقَدْ جَدَّ جِدُّهُ
أَضَاعَ وَفَاسَي أَمْرَهُ وَهْيَ مُدْبِرُ ۞

NOTÆ.

Celebratiſſimus inter *Arabes* Poëta hicce, manu & ore juxta promtus. Ejus verum nomen ثابت بن جابر بن سفيان *Thabith Giabiri F. Sophiani*, *Thahmita.* Ei cognomentum inditum *Taabbata Sjerran*, id eſt, *ſub axilla geſtat malum*; لانه ذات يوم اخذ سكينا تحت ابطه وخرج فقبل لامه اين هو فقالت لا ادري تابط شرا *quod quodam die cultro ſub axillam condito exierit: atque interrogata mater, quorſum? reſponderit, neſcio ſane: malum ſub axillam condidit* Occaſio horum verſuum ſic enarratur a *Taurizio* ان تابط شرا كان يشتار عسلا من جبل ليس له غير طريق فاخذ عليه لحبان ذلك الموضع وخبروه النزول علي حكمهم او القاء نفسه عن الموضع الذي ظنوا انه لا يسلم منه فصب العسل الذي كان معه علي الصفا ثم عمد الي الزق فشده علي صدره ثم لم يزل يزلق حتي جاء سليما الي اسفل الجبل وبين موضعه الذي وقع

DIXIT TAABBATA SJERRAN.

1 Si vir verſutum non agat, quum ſerium quid ingruit;
Male perit, & intractabile tractat, terga usque verſurum.

NOTÆ.

وقع فيه وبينهم مسيرة ثلاثة ايام *Solebat Taabbeta Sjerran mel colligere e monte cui nil niſi unus trames. Illum ei locum occluſere Libjanitæ: atque optionem ei fecere, vel dedendi ſe arbitrio eorum, vel abjiciendi ſeſe inde, unde non putabant eum ſalvum poſſe abire. Ibi tum ille mel, quod ſecum habebat, ſuper petram effudit: atque utrem cepit, eumque pectori ſuo circumligavit: non ceſſavitque lubricare, usque dum ſalvus perveniret ad imum montis. Inter locum autem in quem delapſus fuit, & inter illos, interſtitium erat trium dierum.* Merebatur ſane talis caſus, pro more gentis, verſiculis hiſce nobilitari; atque in notitiam & admirationem ſeculorum dimitti.

Vſ. 1. يحتال *verſutum agit.* Eſt 3. *fut.* VIII. ab حال חול στρέφειν, *vertere, verti; torqueri: verſare & verſari.* Inde omnes notiones verbi potentiſſimi, & magnis canalibus longe lateque diffuſi, manarunt. Apud *Golium* 1. *præteriit* annus. *vertit.* 2. *annum vertentem* extitit. 3. *interceſſit* quid inter duo vel *diſtinuit;* quaſi *avertit.* 4. *vafer fuit. technas ſtruxit.* a *verſando ſeſe, & verſutia.* 5. *vi polluit. potens fuit validusque;* quaſi *verſatus in rebus.* 5. *mota fuit & vacillavit res: verſa & verſatilis.* 6. *verſus mutatusque fuit. migravit de loco in locum.* &c. &c. Reliqui numeri facile hinc

deducentur. *Undecimus* in *arcu diſtento* ex *Gjeuhar.* excerpi meretur, quod *proverbium vetus* inde lucem ſit fœneraturum: حالت القوس واستحالت اي انقلبت عن حالها التي غمز عليها وحصل في قابها اعوجاج قال ابو ذويب

وحالت كحول القوس طلت وعطلت
ثلاثا واعيي عجسها وظهارها ۞

يقول تغيرت هذه المراة كالقوس التي اصابها الطل فندبت ونزع عنها الوتر فزاغ عجسها واعوج ۞ *In arcu* I. & X. *ſpec. adhibetur pro inverti ab æquabili extenſione, ſuper quam ſignatus eſt, incidente in dimenſionem diſtorſione. Hinc Abu Dſowaib.*

Inverſa eſt, ut invertitur arcus, qui madeſcit, laxaturque;
Jam triennium, fatiſcente manubrio ac dorſo.

Hoc dicit: immutatam eſſe mulierem illam inſtar arcus, qui rore commaduit, nervo ejus relaxato; & manubrio ejus deflexo ac diſtorta. Vides quid ſit in *proverbiali* dicto *Pſ.* LXXVIII: 57. קשת רמיה *arcus doloſe relaxatus, atque inverſus:* ſed redeatur in viam. Cum 4. *ſignif.* conſpirat VIII. ſpecies احتيال *ſtrophas verſare*, cujus *infinit.* احتبال omnem *machinationem, bonam, malam* complectitur. Etiam *med.* ي חיל חֵיל eſt, *virtus, vis, ſtrenuitas agendi;* δύναμις *ad omnia ſeſe verſans, inque omnibus verſatiſſima,* حبلة *machinatio, techna, ſtropha:* أَحْبَلُ *verſutior, ſagacior; verſatiſſimus in omnibus.* Quantum hinc luminis accedere queat ad themata חול & חיל, eorumque diverſiſſimos uſus, alibi exequar. Nunc fontes aperuiſſe, & limpidiores reddidiſſe, ſatis fuerit.

Ibid.

Ibid. Venusta phrasis جد جده *seria & severa res ejus agitur:* quum quid *periculosæ plenum aleæ* ingruit. Non comparet in *Lexico.* In *Hamas.* nostro *Ogjail Seloulius.*

اذا جد عند الجد ارضاك جده
وذى باطل ان شبت الهاك باطله

Quum serius est ad seria, placeat tibi serium ejus:
Et jocari si lubeat, oblectet te jocus ejus.

Radix جد גדד in origine *secuit, insecuit.* Hæc *num.* 4. *f.* demum apud *Gol.* prostat. Hinc جد *acies secans*, proprie, indeque *studium, labor, sedulitas, seria & severa intentio nervorum:* unde in *Gol. num.* 2. *diligentia & studio usus fuit, nervos intendit:* quod est جد في الامر *secante vi egit aliquid.* Alio adspectu جد الامر *secat res*, quæ *severa & gravis incumbit*, atque *negotium facessit:* & جد *molestia secans.* Ea vis hic obtinet. Quod autem exponatur quoque *magnus fuit diguitate, divitiis, &* αὐτάρκειᾳ; nil aliud quam *secante acie polluit.* At جديد *novus*, in *veste*, ac *tela*, est quasi *resectus modo pannus*, oppositus *trito.* Unde phrasis ثياب جدد *vestes recens resectæ a textore.* Hæc constantiam Linguæ, ac concordiam cum גדד satis sanciunt.

Ibid. اضاع *præt.* IV. a ضاع *periit*; unde existit *perire fecit: dilapidavit:* ut in *Alcoran:* الله لا يضيع اجر المؤمنين *Deus non facit perire mercedem credentium.* Sed hic *absolute* ponitur, valetque *semet*, vel *rem suam dilapidat:* sive ut *Tauriz.* malebat وجد امره ضايعا *invenit rem suam male pereuntem.* قاسي *præt.* III. a קשה قسي *durus fuit*, notat *obduravit se:* itemque *rem duram tractavit*, مدبر *part. act.* IV. vel est *retrocedens* ipse; vel, quod malim, *retrocedens & tergum*

وَلَاكِنْ أَخُو ٱلْعَزْمِ ٱلَّذِي لَبِسَ نَازِلًا
بِهِ ٱلْخَطْبَ إِلَّا وَهْوَ لِلْقَصْدِ مُبْصِرُ ۞

فَذَاكَ فَرِيعُ ٱلدَّهْرِ مَا عَاشَ حُوَّلٌ
إِذَا سُدَّ مِنْهُ مَنْخِرٌ جَاشَ مَنْخِرُ ۞

NOTÆ.

vertens negotium : quod *in pejus* identidem *retro ſublabatur.*

Vſ. 2. اخو الحزم *Frater firmæ ſubſtrictionis :* i. e. *firmi propoſiti.* Notiſſimus jam *arabismus.* للقصد مبصر conciſe & nervoſe dictum. قصد eſt *directa intentio*, vel *petitio necem minantis.* مبصر *part.* IV. eſt *acie perſecans*, quaſi a בצר بصر *ſecuit*; unde *ſecante acie penetravit* ſubſumtum *metonymice.* In IV. ابصر *ſecare fecit*, eſt *rectam & penetrantem aciem tetendit.* Eam eſſe amplitudinem phraſeos, quam expreſſi, diſcas ex ſimillimo hocce *Rabiæ* in *Hamaſ.*

وَأَلَدَّ ذِي حَنَقٍ عَلَيَّ كَأَنَّمَا
تَغْلِي عَدَاوَةُ صَدْرِهِ فِي مِرْجَلِ ۞

أَوْخَبْتُهُ عَنِّي فَأَبْصِرَ قَصْدَهُ
وَكَوَيْتُهُ فَوْقَ ٱلنَّوَاظِرِ مِنْ عَلِ ۞

Sæ-

2 At pectore ſubſtrictus is, in quem nil deſcenderit
Negotii, quin rectam in directam aciem tetenderit.
3 Atque is quidem ſeculi Heros, quoad vixerit, verſutiſſimus;
Cujus altera nare obſtructa, altera mox rebulliat.

NOTÆ.

Sæpe adverſarium plenum iræ adverſus me, haud ſecus
Atque ſi odium pectoris ejus in aheno bulliret;
Repulſavi eum a me, & rectam in directum ejus ictum aciem tetendi:
Et cauterio eum inuſſi ſupra oculos deſuper.

Vſ. 3. Magna figura قريع الدهر *Heros ſeculi*; de qua *Philologi Arabum* non idem ſciſcunt. *Tauriz.*
قريع الدهر يحتمل وجهين يجوز
ان يكون في معني مختار الدهر
من قرعته اي اخترته بقرعتي ويجوز
ان يكون من قرعه الدهر بنوايبه
حتي جرب وتبصر وهذين الوجهين
فعيل بمعني مفعول ولا يمتنع
ان يكون المراد فاعل الدهر ويكون
في هذا الوجه فعيل بمعني فاعل
لان الفعل يقرع الناقة وما تقدم
احسن *Phraſis recipit duas facies. Licet exponas, Electus ſeculi, a ſignif. eligendi in ſortem, quæ eſt in Radice. Licet etiam a ſignif. pulſavit eum fortuna adverſis, ut expertus &*

providus redderetur. Utroque adſpectu erit פעיל *pro* מפעול. *Nec abhorret ut intendatur admiſſarius Camelus ſeculi; quo adſpectu* פעיל *pro* פעל *part. præſ. erit poſitum: nam admiſſarius pulſat femellam. Priora, pulchrius habent.* Ita quidem princeps ille *Criticus*. Mihi poſterius unice verum: nam فحل *admiſſarius* pro *principe* genio *Arabiæ* congruentiſſimum. In *Camuſo* ſpeciatim فحول الشعراء *admiſſarii Poëtarum* vocati dicuntur الغالبون في الهجاء من هاجاهم وكذلك من اذا عارض شاعرا افضل عليه *Victores in carmine ſatyrico, itemque in reliqua Poëſi, quicumque ſupra adverſarium excellit.* Eadem figuratione فحول العلماء *admiſſarios eruditorum* appellat *Algazal.* qui *fœcundi robore ingenii reliquis præcellant.* Etiam فحول الحرب *admiſſarii belli* pro *ſtrenuiſſimis bellatoribus* veniunt. Non erat ergo cur ab *admiſſario ſeculi* reſiliret *Tauriz.* cujus nunc judicio longe prætulerim *Teblebium* ad *Conſ. 6. Harir.* الفريع من الابل المختار للفحلة وهو فريع دهره اي واحده *Ita vocatur quod electus ſit ad admiſſuram, indeque admiſſarius ſeculi ſui, eſt ejusdem unicus Heros.*

Ibid. حُوَّل *verſutiſſimus.* Eſt derivatum ſpeciei II. verbi حال *vertit:* de quo *vſ.* 2. Unde حوّل *multum vertit, verſavit; verſatilem ſe fecit.* Ex ejus *paſſivo* deſcendit forma noſtra, ut *verſutus* quoque ex *paſſivo* oriundum. Dextre comicus.

Verſutior es quam rota figularis.

Luſus ex ancipiti. Junctim dici amat حُوَّل قُلَّب *verſutus verſatilis:* qui & *verſipellis.*

Ibid. Figuratus ſermo, cujus partem tantum pandit *Tauriz.* قوله اذا سد مدخر مثل للمكروب المضيق

المضيق عليه واصل المنخر في الانف
من النخير وهو مد النفس ونخرتا
الانف خرقاه يقول لافتنانه في الحيل
لا يوخذ عليه الطريق الا ونفذ في اخر

Quod dicit; quum obstruitur naris, allegoria est in eum qui mœrore opprimitur & coarctatur. Est autem מנחר *foramen nasi, ita dictum a* נחיר, *intensione flatus, sive roncho;* נחרתא אלאנף *ronchissationes ambæ nasi, sunt duo ejus foramina. Vult dicere; propter divergia stropharum suarum, non posse sibi obstrui viam, quin ex alia evadat.* Hoc certissime intenditur: sed eximius commentator ansam *allegoriæ* non tenuit, utique non palpandam præbuit; quia non tenuerat ejus fundamentum in *Camelo admissario.* Eo quidem nihil ferocius. Huic si, ad ferociam comprimendam, *obstruatur foramen unum nasi ronchissantis, mox alterum eo vehementius effervescit & rebullit.* Sentis, quorsum collineet *Taabbeta Sjerran.* Comparaverat se *admissario ferocissimo.* Huic *unum foramen narium* veluti *obstructum fuerat*, quum *montis clementior via* ipsi esset *præclusa* ab hostibus. At mox *vehementius rebulliit alterum*, quum *viam* sibi *inviam aperuit:* atque *abruptissima petrarum sibi quasi substravit.* Ansa *allegoriæ* porrecta per *Metaphoram*; qua انف *nasus*, itemque منخر *foramen nasi*; & مخرم *fissura nasi*; *prominentias montium*, & *extremitates*, figurant. Optime *Tauriz.* alio in loco, quod hic opportune locasset قد سموا منقطع
انف الجبل مخرم تشبيها بالانف
الاخرم وقال قوم المخرم طريق قي الجبل

appellitarunt præruptum nasi montis, ejus narem fissam, similitudine sumta ab eo cui narium diffissus imbrex; sunt etiam qui dicant, fissuram naris notare quamcumque in monte viam. Est etiam ubi *obstruere nares ronchissantes* simplicius

أَقُولُ لِلْحَبَّانِ وَقَدْ صَغِرَتْ لَهُمْ
وِطَابِي فَيَوْمِي ضَيِّقُ الْجُحْرِ مَغْوِرُ ۞

NOTÆ.

cius veniat, pro alicujus *ferocos ſpiritus retundere*, ac *domare:* in *Diw. Hud.*

وَإِنْ تَبْدُ تَجْدَعْ مَنْخِرَيْكَ بِمُدْيَةٍ
مُشَرْشِرَةٍ حَرَّي رَمِيضٌ حُسَامُهَا ۞

Quod ſi prodieris, mutilabere nares cultro
Minutim truncante, fervido, cui mucro acutiſſimus.

Vſ. 4. Nova allegoria; de qua ita *Tauriz.* قوله قد صغرت لهم وطابي يحتمل وجوها يجوز ان يكون المعني قد خلا قلبي من ودهم ويجوز اشرفت نفسي علي الهلاك ويكون هذا من قوله ۞ ولو ادركناه صفر الوطاب ۞ ويجوز ان يريد بالوطاب جسمه اي كاد تفارقه الروح ويجوز ان يكون الاشارة الي ظروف العسل التي صبها

Quod ait, vacuatus erat illis uter meus, admittit diverſas facies. Fieri poteſt ut ſit ſenſus; quum jam cor meum vacuum eſſet amore illorum. Poteſt etiam ut ſit, quum jam anima mea exitio proxima foret, ut in illo:

Quod ſi aſſequamur eum, evacuabitur uter.

Poteſt item, ut intendat per utrem corpus; q. d. ferme receſſe-

rat

4 Dixi *Lihjanitis;* vacuato jam illis utre meo:

Quumque dies meus angustus latibuli, nudum latus præbens.

NOTÆ.

rat inde spiritus. Potest denique, ut innuantur loculi mellis, quos effuderat. Prius frigidum & ineptum: posterius simplicissimum videri posset ex historia præmissa. Quæ in medio posita, parum aut nihil differunt: atque apprime quadrant: *me autumabant illi exitio proximum, & mox animam evacuaturum e corpore.* Hic collineat *Camus* صغرت وطابه اي مات او قتل *evacuatus est uter ejus, mortuus est, vel occisus est.* Usurpatur nempe vel de *propria morte*, vel de *violenta.* Posterius obtinet in versu *Amrolkisi*, ejus enim est, quem laudavit *Tauriz.* Is adspectus hinc abesse nequit: & tamen *uter mellis* nimis magnam habet partem hac in re, quam ut ex oculis queat dimitti. Nodum sic solvi posse, censeo. Decreverat jam noster, obstructa sibi via, quid facturus esset: eumque in finem *utrem mellis evacuarat in rupem.* Eo viso exclamasse videntur *Lihjanitæ*, viri *utrem esse vacuatum;* hoc est, *nil reliquum ei, quam ut pessima nece interiret.* Hunc duplicem conspectum *utris vacuati* venuste complexus Poëta, hostibus triumphum jam canentibus insultat; atque vaniissima ista gaudia deludit. Signanter hunc in sensum. *Dicebam Lihjanitis* &c. nempe *ferociam* eorum *retundens.*

Ibid. Succinit interpretationi huic, quod adjungatur: *& dies meus arctus latibuli.* جحر *foramen; caverna;* a جحر *profundius in cavum fidere.* معور *part.* IV. a عار *cæcus fuit:* unde اعار *apertum præbuit latus, & petendi copiam fecit*, præda. Istud *apertum* & simul *cæcum latus*, appellatur عور. Hæc alia occasione latius. Nunc

هُمَا خُطَّتَا إِمَّا إِسَارٌ وَمِنَّةٌ
وَإِمَّا دَمٌ وَٱلْقَتْلُ بِٱلْحُرِّ أَجْدَرُ ۞

وَأُخْرَى أُعَادِي ٱلنَّفْسَ عَنْهَا وَإِنَّهَا
لَمَوْرِدُ حَزْمٍ إِنْ فَعَلْتُ وَمَصْدَرُ ۞

فَرَشْتُ لَهَا صَدْرِي فَزَلَّ عَنِ ٱلصَّفَا
بِهِ جُؤْجُؤٌ عَبْلٌ وَمَتْنٌ مُخَصَّرُ ۞

NOTÆ.

desino in observatione utili, moris esse apud Poëtas, ut *diei* attribuant, quod *homini* competit. Ita يوم مرصد *dies insidians*; in *Hamas.* & يوم من اللهى هاضب *dies præ lusione streperus*: in *Diw. Hud.* quod genus infinitum.

Vs. 5. Hæc semet jam explanant. خطة *linea* sæpe *conditionem præscriptam* affert. خطتا sine *regimine*, pro خطتان, in *duali*; ob versum. منّة *exprobratio beneficii*; a من *secuit*. Ait *duas* tantum *conditiones* sibi *ferri* ab hostibus, vel *captivitatem* cum *exprobratione beneficii in ignaviorem*: vel *sanguinem* i. e. *cædem*, *ni se dediderit*. Illudit eorum improbæ spei, atque adeo *insultantibus* vicissim *insultat*. Huc tendit nobile illud: *At cædes ingenuo congruentior*. اجدى *compar.* a جدى *dignus*, *conveniens fuit*. Ejus *part.* جديى *dignus*, *aptus*: item, *locus muro cinctus*: sa-

5 Duæ conditiones: aut captivitas & opprobrium:

Aut ſanguis. Et cædes ingenuo congruentior.

6 Sed aliud eſt, de qua animam blande alloquor,

Animoſiſſimum ſuſcipienti, ſi fecero, & exequenti.

7 Expandi ad illud pectus meum, & lubricavit de petra nitida

Thorax torto robore, & lumbus gracilitate conſtrictus.

NOTÆ.

Septum גדד. Hæc per *originem* facile coaleſcunt.

Vſ. 6. Eluſis Hoſtium conditionibus, tertiam promit, quam ſibi dixerat; ut ſemet nempe de *averſa rupe lubricante lapſu demitteret, ſuper pectore.* De hoc audaciſſimo facinore ſcite ait ſe *animam* ſuam *blande compellaſſe.* Hoc valet اصادي 1. *fut.* III. a صدي *incantavit, delenivit.* Ejus صادي exponitur inter alia داجي *blanditiis circumvenit:* innuit ſe *arduum* hocce *molimen* a ſua ipſius anima velut *eblanditum* eſſe; eamque tanquam *potenti* quodam *faſcino* Heroismi *circumveniſſe.* Vocabula مورد *deſcenſus in* aquatorium; & مصدي *adſcenſus ex eo* ſibi recinunt. Prius frequentatur in *ſuſcipiendis ineundisque gravioribus periculis:* poſterius in *iisdem exequendis & evincendis.* حزم *ſubſtrictio pectoris;* & *firmum animoſumque propoſitum:* ab حزم *cingulo ſubſtrinxit.*

Vſ. 7. Animoſe enunciatum, *expandi ad illud pectus meum.* Duplex potentia, *propria & impropria.* Nempe *expandere pectus*

وَخَالَطَ سَهْلَ ٱلْأَرْضِ لَمْ يَكْدَحِ ٱلصَّفَا
بِهِ كَدْحَةً وَٱلْمَوْتُ خِزْيَانُ يَنْظُرُ ۞

NOTÆ.

ctus ad *magna ausa*, eſt, *ea magnanimiter aggredi*: ut *contrahere pectus*, eſt *ea refugere* ac *reformidare*. Ad *arduum* hocce *molimen* etiam *pectus ſuum expandit* noſter Heros, quum *illud utre vacuo ſubſtrictum petræ glaberrimæ commiſit; ut eo ſubnixus, lubrico & leni lapſu ſemet de ea demitteret*. Poſterius unice attendens *Tauriz.* prius plane prætervidit; quod tamen vel maxime intentum. Quin ſi alterutrum miſſum facere deberem, poſterius dimitterem: quum id per ſequentia ſatis exprimatur. جُؤْجُؤٌ *pectus*, *thorax* ſpeciatim *avis*, vel *navis*, *prominens* videlicet, ac *protentum*. بِهِ *in eo* vel *cum eo*, redit ad صدري *pectus meum*. Hoc prima fronte impedit. *Expandi ad illud* facinus *pectus meum*, *& lubricavit in eo de petra nitida pectus tortum*: vix ſtriblige liberari poſſe videtur. Ea nulla erit, ſi prius صدري *pectus meum* tantum ſub *figura* accipias. *Illud* enim *pectus internum*, & *magnanimum*, *ſuſtinebat* veluti ac *dirigebat pectus externum* جوجى. Ergo جوجى *pectus in* صدر *pectore lubricabat*, iſtamque *firmitatem exerebat*. عَبْلٌ *torſio; contorſio funis*, itemque *tori*: unde mox *craſſis brachiis præditus*, *toroſus*. Ad *pectoris magnanimi* صدر, in audaciſſimum facinus *ſeſe expandentis*, *juſſa* capeſſenda, opus erat جوجى عبل *thorace torto*, *& toroſo*; itemque متن مخصر *lumbo gracili*, *gracilitate conſtricto*: eſt *part. paſſ.* II. a خصر *læſus fuit a frigore in extremis corporis membris*. *Valde friguit riguitque dies*. Eſt gemina

glos-

8 Et immiſcuit ſe velut molli terreno, non laniante petra

Laniationem; morsque id attonita inſpectabat.

NOTÆ.

gloſſa, cujus proprietas *conſtrictus fuit*, unde & reliquæ notiones pendent. Jam omnia ſplendent: atque illud بـه admirabilem parit effectum; non tam *cum eo* ſonans, quam *in eo*; i. e. *in ejus virtute, firmitate, conſtantia flecti & vinci neſcia.*

Vſ. 8. Eadem animoſitate continuatum فـ خـالـط *& comperit*, vel *expertum eſt*, illud *pectus meum expanſum tanto molimini*, non *duritiem aſperrimam petræ nitidæ*, ſed سـهـل الارض *mollitiem planam terræ.* Hoc vult. *Effecit fortitudo invicta pectoris interni, ut aſperrima petra mihi evaderet terrenum molle; per quod meo commodo, ſine vulnere, ſine dolore, deſcenderim.* Exquiſite poſitum خـالـط *præt.* III. a خـلـط *miſcuit, commiſcuit.* Inde in *Pohel* exiſtit *immiſcuit ſe* rebus, hominibusque, *commercium habuit; expertus fuit familiarius.* μίσγω. ἐπιμίσγω. Innuit, ſe *familiarius* velut *commercium* cum *petra* contraxiſſe; eamque ſibi *remollitam.* Huc fertur: *neque* الـصـفـا *petra nitens*, præ *aſperitate*, & *duritie*. بـكـدح *laniavit, momordit, fœdavit*, بـه *in illo*, كـدحـة *laniationem.* Non refero ad *pectus externum*, ſive *thoracem*, qui quantumvis *munitus utre*, & *mellis lubricitate ſublevatus*, aliquid experiri debuit vexationis & doloris; ſed ad صـدري *pectus internum*, & *invictum illud*, quod *nullo dolore* ſe *infringi* patiebatur. *Nullam ſcarificationem* in corpore *factam*, quod vult *Tauriz.* a vero abhorret. De verbo كـدح *idem* rectius monet, adhiberi in *morſu dentium*, & *lapidis contuſione*, quæ *necdum laniationem*

فَأَبَتْ إِلَى فَهْمٍ وَلَمْ أَكُنْ آيِبًا
وَكَمْ مِثْلِهَا فَارَقْتُهَا وَهْيَ تَصْفِرُ ۞

NOTÆ.

faciat, excoriationemve; quamvis supra scarificationem sit. Apud *Golium* habes, *fœdavit unguibus, sculpsit, num.* 3. 4. at *num.* 1. 2. *studium & laborem adhibuit. Victum quæsivit suis.* Hæc sequi debuissent, nam a *scalpendo, conscalpendo, corradendo* fluxerunt. *Alcor. sur.* 84: 6. *O homo* انك كادح الى ربك كدحا فملاقيه *utique tu conscalpens ad Dominum tuum scalpturam, quam experturus es.* i. e. *corradens tibi thesaurum vel boni vel mali operis.* Commentatores *Alcorani* ad captum vulgi id explanant per كاسب كسبا *acquirens acquisitionem;* nec de *metaph.* insigni quicquam commonent. Talibus *Glossis* contexta *Glossaria* corticem Linguæ offerunt, nucleum pandere non possunt. *Tauriz.* ipse certe rationem significationis hujus ignorasse videtur; quum ita defungitur والكدح ايضا الكسب *etiam acquisitionem notat eadem radix*, adductoque id *Alcorani* loco firmans, cum *glossa* كاسب كسبا *acquirens acquisitionem.* Ne mirere. Nec *Scholiastæ Græci*, nec eorum *collectores*, exscriptoresque, *Hesychius*, *Suidas* &c. ubique medullam Linguæ

gu-

9 Sic reverſus ſum ad *Phahmitas;* quum non viderer reverſurus.
Quot autem ſimilia unde *Victor* diſceſſi, fremente leto.

NOTÆ.

guſtarunt; multo minus eam guſtandam præbuerunt. In cortice ferme ab omnibus obhæreſcitur.

Ibid. Audaciſſimum Epinicium: *& mors attonita ſpectabat.* Thema خزي eſt *pudore confundi;* itemque, *vilem & abjectum eſſe; in afflictione* vel *dedecore jacere.* Hæc ſecundaria, a *configendo* ducta. Addubitat *Tauriz.* ſit ne *pudore confuſa mors*, an *vilis facta*, an *afflicta.* Omnia amplectaris licet, & *mors attonita*, vel jam, pro origine, *confixa*, ad omnia iſta ſe extendit, quippe quæ ſe *exarmatam*, *debellatam*, *triumphatam* ſenſerit a noſtro Heroë. Admirabile ſchema, *mors triumphum de ſe inſpectare coacta.*

Vſ 9. Gloriatur, ſe victorem remeaſſe ad Tribules, & Lares domeſticos, *morte ringente:* quin complures a ſe ductos de *morte* triumphos, qui huic eventui non concedant. צפר صفر proprie *torſit:* inde *ſibilavit* torta voce. Heic loci *ſibilo dolorem teſtatus eſt*, *infremuit*, *victa* videlicet & *triumphata mors.* Ita jam rectiſſime *Tauriz.* ſubmonens eſſe, qui وهي تصفر *& illa ſibilabat*, retulerint ad *Tribum* viri, *dolentem* de ejus *abſentia:* nec non, qui ad *Lihjanitas*, *plorantes* ejus *evaſionem.* Nempe pauci magnos ſenſus ſuſpicere, nedum ſuſcipere & ſuſtinere poſſunt.

قال

ابو الكبير الهذلي

وَلَقَدْ سَرَيْتُ عَلَى ٱلظَّلَامِ بِمِغْشَمٍ
جَلْدٍ مِنَ ٱلْفِتْيَانِ غَيْرِ مُثَقَّلِ ۞

NOTÆ.

Hiſtoriam horum verſuum ita pandit *Tauriz.* كان سبب قول ابي الكبير هذه الابيات انه تزوج ام تابط شرا فخاف منه فقال لامه ويحك قد رابني امر هذا الغلام قالت فاحتل عليه حتى تقتله فقال له ذات يوم هل لك ان تغزو فقال ذلك من امري ثم مضيا في غزاتهما ويقول ابو الكبير له كل ليلة اختر اي نصفي الليل شئت تحرس فيه وانام وتنام النصف الاخر واحرس فكان ابو الكبير ينام الي نصف الليل ويحرسه تابط شرا فاذا نام تابط شرا نام ابو الكبير ايضا لا يحرس شيا فلما كان في الليلة الرابعة ظن ان النعاس قد غلب الغلام وقال الان يستثقل نوما وتمكنني فيه الفرصة واخذ حصاة فحذف بها نقام

DIXIT
ABU 'L KEBYR HUDEILITA.

1 Et ſane perrexi ſuper tenebris cum intrepido,

Robuſto juvenum, neutiquam torpido.

NOTÆ.

فقام الغلام كانه كعب فقال ما
هذه الوجبة قال لا ادري فقام تابط
شرا وعس وطاف ولم ير شيا فعاد فنام
فلما ظن انه قد استثقل اخذ حصية
اصغر من تيسك فحذف بها فقام
كعبامه الاول فقال ما هذه الذي اسمع
قال والله لا ادري قد سمعت كما سمعت
ما ادري ما هو فقام فطاف فعس ولم
ير شيا ورجع اليه فقال يا هذا اني
قد انكرت امرك الله لئن عدت اسمع
شيا من هذا لاقتلنك فخاف منه ابو
الكبير جدا وقال به الابيات التي مضت

Ratio qua ductus Abulkebyr hos dixit verſiculos, eſt, quod quum matrem Taabbeta Sjerran domum duxiſſet, eum metueret. Dixitque matri ejus, væ tibi! ſollicitum me habet negotium adoleſcentis hujus. Ibi illa, machinare ei necem. Dixit proinde ei quodam die, eſtne tibi animus in expeditionem ire? ille, placet, inquit, res. Quum in expeditionem deinde perrexiſſent, dixit ei Abul-

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE LETRAS DE GRANADA

kebyr, omni nocte eligas, qua dimidia parte excubare velis, ut ego dormiam, & altera parte tu dormias, atque ego excubem. Et Abulkebyr quidem ad mediam noctem dormiebat, excubias agente Taabbeta Sjerran; at quum dormiret Taabbeta Sjerran, obdormiscebat quoque Abulkebyr, neque vel tantillum vigilabat. Quum autem quarta jam foret nox, existimabat somnolentiam prævaliturum adolescenti, dixitque, nunc quidem somno prægravabitur, atque dabit sese mihi in eum occasio: capiens deinde calculum, eum projecit. At adolescens mox adstare instar cubi, atque rogare, quis ille strepitus? Respondit, nescio. Tum Taabbeta Sjerran circumiens & lustrans omnia, nec quicquam deprendens, reddidit se somno. Alter autem quum opinaretur, eum nunc saltem degravatum fore somno, lapillum cepit minorem altero, eumque projecit. At ille mox priore in statu adstare, rogareque quid hoc, quod audio? Vitricus, per Deum! inquit, haud scio. Audivi quod & tu audivisti. Quum autem denuo omnia lustrasset, & circuiisset, nihilque deprendisset, rediens dixit ei; Heus Tu! profecto suspectum habeo negotium tuum; per Deum! si denuo audiero tale quicquam, occidam te. Tunc Abulkebyr sibi metuens de eo, versiculos dixit qui præcessere.

Vs. 1. *Pergere super tenebris* eleganter dictum, pro *densissimis etiam tenebris non deterreri ab itinere nocturno prosequendo*; sed *eas* veluti *superscandere*. مغشم qui &, ex *specie pehalhal*, غشمشم, apud *Golium* est, *strenuus admodum & intrepidus, in audacia constans, quem ab animi proposito nihil retrahat.* Radix غشم, inter alia exponitur, *noctu properanter lignatus est, non respiciens quæ amputaret:* item, *promiscue ingessit insalubria juxta ac salubria.* Hæc *secundaria* sunt a غشم & غسم, in quibus residet *obscuritas confusa* vel *compacta:* inde *metonymice* applicari cœpit ad *vehementiam cæco velut impetu ruentis*, atque *vesana*

qua-

quadam *audacia graſſantis.* Ita in *Div. Hud.* غـــواشـــم vocantur *cameli*, *quæ* تغسم الطريق *veſano impetu ruunt*, vel *indomita ferocia feruntur per viam.* Vides, quam appoſite *Taabbeta Sjerran* appelletur مغشم. De *forma* hac erudite *Tauriz.* اذا الرجل عدة للفعل قيل مفعل نحو مضرب ومرجم واذا كان الفعل عادة له قيل مفعال مثل رجل مغوار قال ابو رياش المغشم الذي يغشم الامور ويخلطها من غير تمييز *Quum quis inſtrumentum eſt actionis, adhibetur forma* מִפְעָל, ut מִחְרָב *bellicoſus,* מִרְגָּם *vehemens in conficiendis hoſtibus. At quum actio ei in habitum verſa, dicitur* מִפְעָל, מִפְעוֹל, *ut in* מָעוֹר *pugnator, excurſator. Auctor eſt Abu Rijaſchus, vocabulum noſtrum ſignare eum qui irruit in negotia, iisque ſe immiſcet citra ullum diſcrimen.* Utilis obſervatio, quæ vivum uſum Linguæ in talibus præbet introſpiciendum.

Ibid. Ad غَيْرَ quatenus *negantis* particula eſt, verbulo teneatur, quum dicitur غَيْرَ حَكِيمٍ *inſipiens*, id proprie ſonare *diverſitas ſapientis*, i. e. *longe alius quam ſapiens.* Ita hic غير مثقل *longe alius quam gravatus*; in *part. paſſ.* II. a שקל ثقل *appendit, ponderavit.* Per *non gravatum* intelligit *Tauriz. quem nemo gravetur, quem omnes ament.* Malim referre ad *habitum corporis animique, minime gravatum ignavia, ac torpore:* ut *num.* 4. apud *Golium* reperitur *ſegnis, tardus fuit, torpuit.*

مِمَّنْ حَمَلْنَ بِهِ وَهُنَّ عَوَاقِدُ
حُبُكَ ٱلنِّطَاقِ فَشَبَّ غَيْرَ مُهَبَّلِ ❦

NOTÆ.

Vſ. 2. Verecunde non minus, quam profunde, hæc figurata ſunt. Explanabit *Tauriz.* حكي عن ام تابط شرا انها قالت فيه انه والله شيطان لا هم مذ كان صبيا بشي الا فعله ولقد حملت به في ليلة ظلماء وان نطاقي لمشدود ومعني البيت انه من الفتيان الذين حملت امانهم وهن غير مستعدات للفراش *Narratur de matre Taabbeta Sjerran, eam dixiſſe de eo profecto Satanas eſt; nunquam quicquam ſuſcepit inde a puero, quin effecerit: & ſane concepi eum in nocte obſcuriſſima, ſubligaculo meo firmius adſtricto. Senſus autem verſiculi eſt, eum eſſe ex adoleſcentibus, quos matres eorum conceperint neutiquam paratæ thoro geniali.* Poſtremum hocce phraſi عواقد حبك النطاق *renodatæ plexus ſubligaculi* honeſte convelatum. عواقد *renodantes* eſt *plur. fr.* a عاقدة *part. præſ. fœm.* a عقد עקד *nodavit.* حبك *plexus*, eſt *plur. fr.* ab حبك ❦ حباك *plexuit;* חבק. ut pro צחק *riſit*, ex *Dialecto* exſtitit ضحك.

Ibid. شبّ *adolevit.* Eſt notio *metonymica* a *propria* & primaria, *arſit*, *exarſit.* Idem *Hebræis* fuit שׁכב; indeque שׁבבים *Hoſ.* VII: 6. *cremia:* & שׁביב *flagrantia.* Ab *ardore flagranti* ſubſumta *alacritas adoleſcentiæ*, quæ voca-

tur

2 Ex iis quos utero geſſere, quæ renodare ſolent
Lora ſubligaculi; qui adolevit minime turgidus.

NOTÆ.

tur شُبٌّ & شَبَابٌ: ut *adoleſcens* forma *part. præſ.* شَابٌّ. Struitur quoque *tranſitive* شبب النار *accendit ignem*, & شبب الحرب *accendit bellum.* In *Diw. Hud.* Poëtria

شبت هذيل وفهم ببنتها اى
ما ان تبوخ وما ان يرتد صالبها

Accenderunt Hudeilitæ & Phahmitæ inter ſe caminum
Non reſtinguendum; & quo qui torretur, haud redierit.

Nil crebrius. Venuſte *Abu Tſachrus*, *Hudeilita*; العنبر شبب نشوة الخمر *Ambarum accendit odorem vini.*

Venuſtius adhuc apud *Tauriz.* ad *Hamaſ.* يشبّها اي سواد شعرها فرعها اظهر بياض وجهها h. e. *niger crinis* virginis *enitere facit albedinem faciei ejus.* Huc pertinet illud *gloſſema* apud *Golium num.* 2. *Vivacitate & gratia colorem accendit.* Grandiſone *Malich. Ibn Chalid.* in *Diw. Hud.* de *Leone* مشبوي اظافره *accenſus ungues ſuos.* Hæc ſalivam movere poſſunt, quibus hoc in genere ſapit palatum.

Ibid. Trifariam, vel quadrifariam, exponitur مهبّل *part. paſſ* II. in *Golio* 1. *amiſſus morte* filius. ab هبل nempe, quatenus valet, *orba manſit* mater. 2. *Carnoſus & facie turgens:* ab هبّل *multa ac cumulata gravavit caro.*

وَمُبَشَّرٌ مِنْ كُلِّ غُبَّرِ حَبْضَةٍ
وَفَسَادِ مُرْضِعَةٍ وَدَاءٍ مُغْضِلِ ۞

NOTÆ.

Inde & 3. *congeſta carne præditus.* Denique 4. *devotus diris, & maledictus.* Mediæ *gloſſæ* cohærent; prima & quarta valde diſſident. Quintam adjecit *Tauriz.* ذكر بعضهم ان المهبل المعتوه الذي لا يتماسك فان صح ذلك فكانه من الاسراع يقال جمل هبل اي سريع *Ajunt nonnulli* מהבל *ſignificare veſanum, qui non ſit compos mentis. Hoc ſi verum, videtur a feſtinatione ductum: dicitur enim camelus* הבל, *i. e. feſtinus.* Mihi quidem pro ſerie nil aptius viſum, quam quod *num.* 2. & 3. comparet. Idem ſciſcit *Gjeuhar.* hunc ipſum verſum citans, ad notiones iſtas adſtruendas. Adjecit & ſpeciem IV. eadem poteſtate, citata traditione *Ajeſchæ*, uxoris *Muhammedis* النساء يومئذ لم يهبلهن اللحم اي يرهلهن السمن *Mulieres iſto die* Reſurrectionis *non* יהבלהן *caro, hoc eſt, non turgore inflabit eas pinguitudo.* Locus eſt quantivis pretii, qui *originem* pandit verbi הבל هبل non ſolum pro *Arabica* Dialecto, ut ejus ope, quæ pugnare videbantur, in corcordiam gratiamque redeant, ſed etiam pro *Hebræa:* ubi הבל *vaneſcere*, & הבל *vanitas:* ab *inflatione turgida* emanarunt. Cl. *Cocc.* ex uſu *Thalmud.* jam adduxerat proprietatem *halitus*, & *vaporis;* indeque *vanitatem* deduxerat. Non diſplicebit proin *harmonia* jucunde nunc refloreſcens, qua هبل deprenditur primariam vim poſſediſſe *inflationis*, & *vaporationis*, e *flatu oriundæ.* Hinc in II. هبله اللحم

3 Quique nitidatus ab omni reſiduo menſtrui;

Et corruptela lactantis, morboque tabifico.

NOTÆ.

الاحم itemque in IV. اهبل, eſt *turgore inflavit, gravavitque eum caro*: & *part. paſſ.* مهبل *turgidus*: in I. item هبلته امه *turſit eum mater ejus*; vel *turgida anhelavit eum*; declaratur ثكلته *orbata fuit eo per mortem.* Eſt inſignis *gloſſa*; quæ & in هبول *turgens*, *turgore anhelans* recurrit, de *matre* ثكول *liberis orbata*: nec non in VIII. apud *Phiruzabad* in *Camus* اهتبل علي ولده اتكل *turſit, vel turgidus anhelavit, ſuper filio ſuo; eſt, eo orbatus fuit.* Alio flexu ſub eadem ſpecie ibidem اهتبل لاهله تكسب كهبّل وتهبّل *turſit anhelus pro familia ſua, eſt victum comparavit ei, quod & in* II. & V. *obtinet.* Ita nos zwoegen. Iterum اهتبل الصيد *anhelavit venationem*: eſt, *anhelus eam captavit.* Inde الهبّال الكاسب المحتال والصياد *Anhelator* הבל *uſurpatur pro eo qui victui conquirendo omnia machinatur: itemque venator.* Belgice, een zwoeger. Agmen claudat, atque omnia adſtringat, hæc *gloſſa Camuſi*: اهتبل كذب كثيرا אהתבל *valet, mentitus eſt multum*; quaſi *cum inflatione turſit; meras vanitates proflavit.* Hoc *Job.* XXVII: 12. eſt, הבל הבל *vaneſcere vanitatem.*

Vſ. 3. Inſignite مُبَرَّءٌ مِنْ *nitidatus a* labe; in *part. paſſ.* II. proprie *exaſciatus, ſub aſcia quaſi nitere factus.* Ex hoc:

حُبَلَىٰ بِهِ فِي لَيْلَةٍ مَزْؤُودَةٍ كَرْهَا
وَعَقْدُ نِطَاقِهَا لَمْ يُحْلَلِ ۞

NOTÆ.

hoc uſu emicuit *metonymia* בריא pro *pingui*, *opimo*: ut apud *Latinos nitidus* quoque, de *pingui*: & *nitere* eſt *pingueſcere*. Apud *Arabes* pulchre برأ من المرض *nituit a morbo*, (quaſi *exaſciatus*,) i. e. *planiſſime convaluit*: *perſanatus fuit*: itemque برأ من العيوب والديون *nituit a vitiis aut debitis*: pro, *ab iis purus & intactus fuit*: vel &, *iisdem ſe exſolvit & exemit*. Eadem poteſtas thematis برا ult. ى & ي: *aſciavit*, *exaſciavit ad nitorem usque*, *præſecando*, *radendo*, *perpoliendo*, *quicquid rude ſupererat*. Ejus *part. pahyl* ברוי בריי apud Cl. *Golium* eſt, *præciſus*, *aſciatus*: item, *liberatus a crimine vel debito*; *inſons*: quod tamen ad ברא برأ *ult. Aleph* potius pertinere monet. Non perſpiciebat nempe rationem *metaphoræ*, qua *aſciatus* pro *inſonte* uſurpari cœpit. Utriusque *radicis* eandem *originem* ſancit quoque excellentior illa *metonymia*, qua *aſciare* frequentatum pro *creare*, & *manu artifice fabricare*. Hæc virtus utrobique obtinet, ultima *Aleph* tamen potiſſimum ditionem ſibi iſtam vindicante: quemadmodum ultimæ *Waw* vel *Jod* altera *præcidendi* & *exaſciandi* magis attributa. In Sacro codice ברא pro *præcidere*, *præcidendo aſciare*, ac *dedolare* tria, quatuor, loca occupat omni dubitationi exemta *Joſ.* XVII: 15. 18. *Ezech.* XXI: 19. vel 24. itemque XXIII: 47. quæ nunc tantum indico ad *harmoniam*: alibi ea, cum reliquis uſibus inſignitis, & *nitorem* ac *polituram raſilem* exerentibus, pleno ac juſto in lumine collocaturus.

Ibid.

4 Conceperat eum nocte quam monſtri quid terruerat:

Nodusque ſubligaculi ejus haud erat ſolutus.

NOTÆ.

Ibid. مُعْضَلٌ *part.* IV. a عضل *implexus, intortus fuit;* uſurpatur in omni *negotio moleſto, gravi, ineluctabili;* ac ſpeciatim jam in *morbo tabifico,* qui *infantes corrupto lacte nutritos inficit,* ac *immedicabili contagione implicat & diſtorquet.* Eodem collineat Varians lectio مُغْبِلٌ *part.* IV. a غال *med.* ي, infantem *lactavit gravida mater,* vel *nutrix:* unde مغبل *quæ lactans conſueſcit viro.* Quanta hinc peſtis in infantes redundet, meum non eſt docere. Si iſta Lectio obtineat, *ſyntaxis* mutanda, vertendumque: *a morbo lactantis gravidæ; quem* talis *mater,* vel *nutrix,* per *viſcera* & *medullas lactentis diffundit.* Res eodem redit.

Vſ. 4. Mirifice enunciatum, *in nocte* مزؤدة *conterrita* & *externata:* i. e. in qua *magnum* aliquod *malum,* ac *monſtrum extiterat;* unde *terror omnibus incuſſus.* Audi *Tauriz.*

الزؤد الذعر ولما كانت الزود في الليلة جعله لها واكثر ما ينسب الفعل الي الوقت فيوتي به علي انه فاعل Vox زؤد *med.* أ *ſignat terrorem attonantem: quod autem terror ille extiterit in nocte, eum ipſi nocti attribuit: ſæpiſſime enim actio additur tempori; idque enunciatur ac ſi eſſet ipſum agens.* Vel & *patiens,* ſi ſit *paſſiva* poteſtas,

فَأَتَتْ بِهِ حُوشَ ٱلْفُؤَادِ مُبَطَّنًا
سُهُدًا إِذَا مَا نَامَ لَيْلُ ٱلْهَوْجَلِ ۞
فَإِذَا نَبَذْتَ لَهُ ٱلْحَصَاةَ رَأَيْتَهُ
يُنْزِي لِوَقْعَتِهَا طَمُورَ ٱلْأَخْبَلِ ۞

NOTÆ.

ut hic: est enim *partic. pass.* a هزاد *Hamzata* media, *perterrefecit.* Proprie: *fecit effervescere cum tumore.* Hæc est *nox* illa ظلماء *tenebricosissima*, de qua ad *vs.* 2. ubi etiam reliqua, quæ hic verecunde innuuntur, enodata.

Vs. 5. Notetur idiotismus, اتت به *venit cum eo*, i. e. *adduxit, produxit eum*, pro, *partu edidit.* אתה اتي *venire*, proprie *tendere.* نام est נום *dormitare.* Quod *nox flaccidi*, inertis, ignavi, dicatur *dormitare;* eodem colore figuratum est, quem *vs.* præced. vidimus. *Tauriz.* وقوله نام ليل الهوجل جعل الفعل للبل لوقوعه فيه اي نام الهوجل في ليله *Quod dicit, dormitat nox flaccidi, in eo attribuit actionem nocti, quia in eam incidit.* Sensus est, *dormitat flaccidus in nocte sua.* Est genus *Poëtis* familiarissimum, quod *Enallagen* vocitant. Ea semper interiorem quandam vel vim, vel gratiam spirat. *Dormitat ipsa nox*, cum *dormitatore*, quæ *tota*, quanta quanta, *destertitur*, & *profundo sopore mergitur* ac *mergit simul.* Consimiliter *vs.* 4. *nox attonita* est, *quæ tota a terroribus occupata, obsessa, oppressa.* Geminum germanum est illud *Æneid.* 8: 94.

Olli remigio noctemque diemque fatigant.

Id

5 Ediditque eum acrem cordis, gracilem ventre,

Pervigilem, ubi dormit nox flaccidi.

6 Ei si lapillum projeceris, cernas eum

Exilire ad lapsum illius saltu pici viridis.

NOTÆ.

Id est, *non intermisso remigio occupant, & consumunt*, ita ut *nox* & *dies* isto labore quasi *fatigari* videantur. Similiter de venatoribus acerrimis:

—— —— —— *silvasque fatigant.*

Non sane pro *semet fatigant in silvis*; nec *silvas* pro *feras*: sed *tam acri venatione silvas quatiunt; ut ipsæ quasi fatiscant*, atque *delassentur*. Ad hanc vehementiam, quam *Enallage* sic dicta captare solet, etiam reduci velim, quod Carmine *præced. vs.* 4. annotatum.

Vs. 6. Quid respiciatur in *lapillo projecto*, historia præmissa declarat. حصاء *calculus*; a *masc.* حصي *numerus, multitudo*; & *glarea, calculus*; apud *Golium*: sed facile apparet a *calculo* per *metonymiam* ductum *numerum*, ut a *glarea multitudinem*. Radix حصي in *Golio* exponitur *vestigium impressit, signavit*. Item *lapillis abundavit* terra: *valuit intelligentia*. In IV. احصي *numeravit; scripsit, ordinavit; comprehendit; scivit; potuit*. Mira congeries; quam digesseris, adhibita *calculatione*, quæ ad omnia ista se porrigit. ذو حصاء *intelligentia præditus*; proprie, *qui pollet calculo*. Inde *compar.* احصي *pollentior calculo*; *Alcor. Sur.* 18: 11. Sic omnia lucent. *Origo* est *secuit, incidit*, חצה: quæ

وَإِذَا يَهُبُّ مِنَ ٱلْمَنَامِ رَأَيْتَهُ
كَرُتُوبِ كَعْبِ ٱلسَّاقِ لَبَّسَ بِزَمَّلِ ۞
مَا انْ يَمَسُّ ٱلْأَرْضَ إِلَّا مَنْكِبٌ
مِنْهُ وَحَرْفُ ٱلسَّاقِ طَيَّ ٱلْمِحْمَلِ ۞

NOTÆ.

vis etiam ſub حصا *ult.* ى primaria: quemadmodum خصي eandem planius exerit. نزا *ſaliit, exiliit; exſperſus fuit ſaliendo.* Apud *Hebræos* נזה in *ſanguine reſperſo* frequentatur. Idem apud *Arabes* obtinuiſſe, patet ex *gloſſa 6.* in *Golio*; نزي الدم نزه אלדם *effuxit ſparſim ſanguis.* Sequens وقعة *fragor*, ſive *flictus*; a وقع *flixit, deflixit cum fragore.* Inde הוקיע nativam virtutem recuperat.

Vſ. 7. Proverbiale quid præfert, *erectum ſtare inſtar tali cruris.* رتوب eſt *firmitas ſtabilis, & immota.* Hæc *talum* vel maxime ſuffulciat neceſſe eſt. Apud *Latinos* quoque proverbii quid redolet *firmus & infirmus talus.* Eodem collineat لبس بزمل *non eſt in claudicatore*; pro *minime claudicator.* In *Lexicis* exponitur *puſillanimis, ignavus, languens*; لتزمله بثوبه *quod ſe involvat veſte ſua.* Ita etiam *Tauriz.* heic loci: ex poteſtate quæ in II. & V. regnat. Ego ex I. *claudicavit* malui: quamvis alterum illud ſatis quoque opportunum.

Vſ. 8. Pleonaſmus particulæ ان, de qua ita *Tauriz.* ان زيد لتوكيد النفي ويبطل *particula* ان *redundat ad adſtringendam negationem; eſtque otioſa.*

7 Eundem e ſomno expergitum cernere ſit,

Erectum ſtare inſtar tali cruris, qui minime claudicet.

8 Nil nempe tangit terram, de cubante, niſi humerus;

Extremitasque cruris plicam *tangit* balthei.

NOTÆ.

tioſa. Sic ما ان رايتنا *non vidimus*, pro ما رايتنا. Sunt qui ان, *ſi* alias, ſubinde *negare* exiſtiment; ut in *Alcorani* illo, ان الكافرون الا في غرور *non ſunt impii niſi in deluſione.* At vera *Syntaxis* adfert, *ſi impii, niſi in deluſione.* Eſt *Apoſiopeſis* animata jurejurando: ut אם *Pſ.* LXXXIX: 36. *ſi Davidi mentiar.* Crebrum in *Alcor.* ut *Sur.* 10: 67. ان يتبعون الا الظن وان هم الا يخرصون *ſi ſequuntur niſi opinationem; & ſi illi* quicquam, *niſi mentiuntur.* Et mox *ibid. vſ.* 73. ان اجري الا على الله *ſi merces mea, niſi ſuper Deo.* Alia ratio in noſtro hocce *pleonasmo*, in quo ان habet vim *aſſeverativam*, ut ſit *non ſane.* Exempla paſſim obvia. Senſus verſiculi hicce, explanatore *Tauriz.* انه اذا نام لا يتبسط على الارض ولا يتمكن منها باعضايه كلها حتي لا يكاد يتشمر عند الانتباه *Eum, quum dormitat, non exporrigere ſe ſuper terra; neque ei omnia ſua membra committere; ſic, ut non valeret continuo ſuccinctus adſtare, ubi experrectus foret.*

وَإِذَا رَمَيْتَ بِهِ ٱلْفِجَاجَ رَأَيْتَهُ
يَهْوِي مَخَارِمَهَا هُوِيَّ ٱلْأَجْدَلِ ۞

وَإِذَا نَظَرْتَ إِلَى أَسِرَّةِ وَجْهِهِ
بَرَقَتْ كَبَرْقِ ٱلْعَارِضِ ٱلْمُتَهَلِّلِ ۞

صَعْبُ ٱلْكَرِيهَةِ لَا يُرَامُ جَنَابُهُ
مَاضِي ٱلْعَزِيمَةِ كَٱلْحُسَامِ ٱلْمِقْصَلِ ۞

NOTÆ.

Vſ. 9. Exquiſita phraſis, رمى الفجاج *jecit, jaculatus eſt fiſſuras montium;* pro *eas penetravit inſtar teli.* Non abſimile, quod in ضرب *percuſſit* admiſere. Inde pulchre ضرب في الارض *quatere in terra, per terram,* eſt *eandem peragrare.* مخارم *prominentiæ* ſive *ſupercilia prærupta montium:* a مخرم, quod a خرم *diſrupit* ſuturam. *abrupit, prærupit.* חרם. Inde in VIII. اخترم eſt *funditus extirpavit: internecione delevit.* Ea *origo* חרם *anathematis;* quod tamen ſub حرم, iſto quidem uſu, potiſſimum ſedem fixit. هوي *delapſus fuit* ex alto; *in prædamque irruit* aquila. Primaria virtus *ſidere.* Inde omnia largo fluxu deſcenderunt. اجدل אגרל *accipiter*, quaſi *intortior nervis, viribusque.*

Vſ. 10. أَسِرَّة *lineæ, lineamenta:* in *plur. fr.* a سر

li-

9 Cum eodem si quatias fissuras montium, cernas eum
Sidere in prominentias eorundem impetu aquilæ.

10 Quod si ad lineas vultus ejus respicias,
Fulgurant, fulgore nubis cum tonitru renidentis.

11 Indomitus vehementiæ, haud appetatur ejus latus:
Secans propositi, ut gladius politissimus.

NOTÆ.

lineæ in vola manus ac fronte. Eædem سِرَارٌ, & أَسْرَارٌ, & أَسَارِيرٌ, quæ in Libro *Jobi* שרירים. A عرض ערץ *vibravit*, in *part. præs.* عارض absolute invaluit pro *transversa nube.* متهلل est *part.* V. ab הלל هل *splenduit*; unde in V. *reniduit* vultus; *resplenduit* fulgurans nubes; *exultavit*, *jubilavit.* התהלל. Sensus hic est: *eum & formosum fuisse, & formidolosum.*

Vs. 11. Vox كريهة apud *Golium* est *bellum*, *ejusve vehementia* & *calamitas.* Radix est كره *abhorruit*, *detestatus est*: unde forma *part. pahyl* sonat *horrendum*; *detestandum.* Hinc ad *calamitates* atrociores, & *bella* speciatim applicari cœpit. Inde يوم كريهة *dies belli vehementioris*, in *Hamasa* nostro: & ابن كريهة *filius belli horrendi*, pro, *ei assuetus*, *ac si ex eo natus esset.* Inde

يُخْمِي ٱلصِّحَابَ اِذَا تَكُونُ عَظِيمَةً
وَاِذَا هُمْ نَزَلُوا فَمَأْوِي ٱلْعَبَّلِ ۞

NOTÆ.

de poſſes: *indomitus vehementiæ bellicæ.* Sed eſt alius uſus opportunior, quem in *Camuſo* enotatum reperio, quo كريهته *vehementia alicujus* ſpeciatim valere dicitur بادته التي تكره منه *acrem ejus impetum, quem horreas.* Hoc intendi nunc, ex *hiſtoriola* horum verſuum elucet. In eundem ſenſum ſubnectitur, *haud appetatur latus ejus.* جناب *latus, ora, area* domus, *atrium; limen; angulus tractusque:* figurate frequentatur, diciturque قويت جنابه *invaluit latus ejus:* pro *dignitas ejus increvit.* Habes formulam *Abulpharag. Hiſt. Dynaſt.* p. 298. 551. 552. Apud *Arabsjad.* in

12 Defenſat ſocios, quum grave quid increpuit;

Quumque diverſantur, tum hoſpitium eſt egentibus.

NOTÆ.

Vit. Tim. امنع جنابا *inacceſſus lateris*, i. e. *formidoloſa majeſtate præditus.* In *Hiſt. Salad.* per *Iſpahanens.* الوافدون قاطفون جنا جنابه *accedentes ad eum, carpebant fructum lateris ejus*, i. e. *honorifici ejus liminis, atriive.*

Vſ. 12. يحمي *defenſat ignito impetu*, a حمي חמה *candeſcere; ignitum eſſe.* Inde *mœnia* חומות dicta. عظيمة *magnum, grave, atrox quid*: a عظم עצם. Poſtremum عيّل eſt *plur. fr.* a عايل *pauper, egenus.* Radix عال med. ي *eguit, indiguit.*

قـــــال

تـــــابـــــط شـــــرا

إنّـــي لَـمُـهْـدٍ مِـنْ ثَـنَـايَ فَـقَـاصِـدٌ بِـــهِ
لِٱبْـنِ عَـمِّ ٱلـصِّـدْقِ شَـمْـسِ ٱبْـنِ مَـالِـكِ ۞

أَهُـزُّ بِـــهِ فِـــي نَـدْوَةِ ٱلْـحَـيِّ عِـطْـفَـهُ
كَـمَـا هَـزَّ عِـطْـفِـي بِـٱلْـهِـجَـانِ ٱلْأَوَابِـكِ ۞

فَـلِـيـلُ ٱلـتَّـشَـكِّـي لِـلْـمُـهِـمِّ يُـصِـيـبُـهُ
كَـثِـيـرُ ٱلْـهَـوَى شَـتَّـي ٱلـنَّـوَى وَٱلْـمَـسَـالِـكِ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Elegans figura ſub *part.* IV. مُـهْـدٍ pro مُـهْـدِيٌ, ab هدي הדה *tetendit, duxit*, ſpeciatim *deduxit ſponſam*. Ei comparat *carmen* hocce ſuum. *Præpoſ.* ل eſt *emphatica*. ثـنـاء *encomium, laus*; a ثـنـي *duplicavit* שנה. Conſtructio ſubtilior, *deducens de laudatione mea ſponſam*: pro, *hocce meum encomium*, tanquam *ſponſam*.

Vſ. 2. Signata phraſis هـز عـطـفـه *quatere latus alicujus*; pro, *exhilarare ad exultationem usque*. Quum *concilium*, vel *conciliabulum gentis*, hic memorat, reſpicitur ad vetuſtum morem *Arabum*, in *conciliabulis* carmina ſua recitare ſolitis, ut per ora hominum volitarent, atque ad memo-

DIXIT TAABBETA SJERRAN.

1 Equidem deduco ſponſam laudis meæ, & tendo cum ea,

Ad patruelem ſincerum *Sjums Ibn Malici.*

2 Qua exultare eum faciam gentis in concilio,

Prout exultare me fecit camelis *Aracam* paſcentibus.

3 Parcus ille conqueſtionis ad graviſſimum quodque, quod feriat.

Multa volvens molimina, diverſasque vias emoliens.

NOTÆ.

moriam poſteritatis propagarentur. هِجَانٌ *præſtantiſſimi cameli*, ſpeciatim *albi*. Quod dicatur eſſe *ſing.* & *plur.* nil aliud, quam ſæpe *collectivam* ſubeſſe poteſtatem; prout omnia *pluralia fracta* in *origine* ſunt *ſingularia*, quibus vis *collectiva* per uſum conſtantem ſubjuncta. اوارك *Aracam carpentes*, eſt *plur. fr.* a *part. præſ.* آرِكَة & آرِك ab ارك *frondem* vel *fructus arboris Arac*, vulgo *Pilou*, *paſtus fuit* camelus. Sic dicta ea a *lentore*: nam ארך ارك eſt *lenteſcere*, *lentum eſſe*.

Vſ. 3. تَشَكِّي pro تَشَكٍّ *conqueſtio*; eſt

يَظَلُّ بِمَوْمَاةٍ وَيُمْسِي بِغَيْرِهَا
جَحِيشًا وَيَعْرُورِي ظُهُورَ ٱلْمَهَالِكِ ۞

NOTÆ.

infin. V. a شكا *queſtus fuit, lamentando expoſuit* ſtatum ſuum Deo. *Doluit & expoſuit* morbum. Sunt notiones *ſecundariæ*, a *compunctione* ductæ. قليل التشكي *paucus conqueſtionis*, pro *plane non conquerens.* Sic *Tauriz.* يقول انه صبور لا يشكى ما نزل به الي احد واستعمل لفظ القليل لنفي الكل وهذا كما يقال فلان قليل الاكتراث بوعيد فلان اي لا يكترث *innuit eum eſſe patientiſſimum, qui omnino queratur nemini de iis quæ ipſi eveniant. Uſurpat vocabulum pauci ad plenam negationem: quemadmodum dici ſolet, ille parum curat minas hujus; pro non curat.* Exempla nonnulla appoſuiſſe juvabit; præter ea, quæ jam ad *Nawabig.* ſubjeci p. 168. In *Hamaſa* extat قليل قذي العين *paucus feſtucæ oculorum:* i. e. *nullo omnino vitio præditus, e cujus oculo ne feſtucam quidem eximere queas.* Clarius adhuc & plenius *Ibn Doreid.*

والناس للموت خلا يلسهم
وقلّما يبقي علي اللس الخلا ۞

Hominesque morti pabulum ſunt, quos delingat;
Et paucum eſt, quod ſuperſit linctui, pabulum.

Vides *plane nullum* deſignari: notabisque illud قلّما

pa-

4 Interdius *uno* in deſerto, veſpertinus in altero,
Solivagus, dorſa inequitat nuda periculorum.

NOTÆ.

parum quid eleganti compoſitione formatum, ut رُبَّمَا *multum quid.* Sequens مُهِمٌّ *grave & moleſtum* quid; proprie *tabefaciens, cura conſumens:* ab هم המם. Explicitum ſupra. هوي הוה *cupiditas vaſta;* hic pro *vaſtis molitionibus* adhibetur *in quas* mens *ſubſidit* quaſi, ſeque immergit: شَتَّى *diſtinctus, diverſus;* cum *Je paragogico*, pro شَتٌّ, a شَتَّ *ſeparatus fuit.* نَوًى *animi propoſitum; diſceſſus; abſentia peregre agentis:* a نوي *tendere, intendere.* مَسَالِكُ *plur. fr.* a مَسْلَكٌ *via; tractus quo quis incedit.* Radix سلك *ivit per viam:* proprie *inſeruit filum.* Pro *periculoſis viis* venire amat: ut *Hiſtor. Tamerl.* p. 18. 36. 269. *ſyntaxis* hic habet: *diverſus peragrationis & viarum difficilium.*

Vſ. 4. Heroicum eſt inter *Arabas* vaſta peragrare deſerta لاكتساب المكارم *ad acquirendam laudem fortium facinorum.* مَوْمَاةٌ eſt مغازة لا ماء فيها *deſertum inaquoſum.* Ordinatur a *Golio* ſub موم; cum *maſcul.* مَوْمًا: ejusque *plur. fr.* مَوَامِيُّ: ſed *Analogia* exigit *Radicem* ومي: quæ congruit cum وما *ult. Hamz. innuit, digitum intendit.* Inde *Tebleb.* ad *Conſ.* 7. *Harir.* derivat, لانها يوما اليها *quod illuc digitus intenda-*

فَيَسْبِقُ وَفْدَ ٱلرِّيحِ مِنْ حَيْثُ
يَنْتَحِي بِمُنْحَرِقٍ مِنْ شَدِّهِ ٱلْمَنَادِكِ ۞
إِذَا حَاصَ عَيْنَيْهِ كَرَى ٱلنَّوْمِ لَمْ يَزَلْ
لَهُ كَالِئٌ مِنْ قَلْبِ شَبْحَانَ فَاتِكِ ۞

NOTÆ.

tur. Hoc non usque quaque planum. Commodius *Etymon* miniſtrat وامبة pro داهية *grave infortunium* vel *periculum:* unde موماء & موماة *locus omni periculo expoſitus; vaſtiſſimum deſertum.* جَحْبَشٌ in *Golio* declaratur, *ſeorſim conſidens nec cum aliis conſueſcens.* Habet convenientiam cum جُحَبْشٌ وَحْدَهُ *ſui cerebri homo:* proprie *aſellus ſeorſim agens.* يَعْرُورِي eſt *fut.* XII. *ſpec.* a عري עָרָה *nudus fuit;* cujus اعروري adjecto الفرس valet *nudo vectus fuit equo.* Exponitur etiam, *patravit aliquid turpe* اعروري الفاحشة proprie, *inſcendit nudam* veluti *turpitudinem.* Denique *profectus eſt per terram ſolus.* Ita in *Camuſo.* Hoc *Arabs* ſatis, Linguæ ignarus vix ac ne vix quidem, perceperit. Eſt ipſum illud quod hic ſplendidiſſime figuratur: *inequitare nuda dorſa periculoſorum itinerum.* Egregie *Tauriz.* اعروري ظهور المهالك اي يركبها من غير ان تكون له وقاية منها *nuda vehitur dorſa periculorum, eſt, ea inæquitat & aggreditur abſque ut adverſus ea ſit communitus.* Sentis cur in *Camuſo* adjectum *ſolus, ſine præſidio.* Hoc adſpectu *Hariri Conſ.* 30. اعروريت ظهر

5 Prævertitque impetum venti, unde tandem cumque
Intulerit ſe, turbine curſus ſui aſſequente.

6 Quum conſuit ei oculos fodicatio ſomni, haud ceſſat
Cuſtos ei cordis cautus & audaciſſimus.

NOTÆ.

ظهر الطريق *nudum conſcendi dorſum itineris.*

Vſ. 5. Verbum ينتحي *fut.* VIII. a نحا *tetendit*, ibidem efficit vim *intendendi*, vel *inferendi*, *ſeſe impetu tenſo.* Refertur ad *ventum* ſimul, ſimul virum noſtrum *ſtrenuum*; cui etiam datur منخرق *turbo proruptus:* vel *rumpens ſeſe.* Eſt *part. act.* VII. a خرق *fidit cum frendore.* חרק. Inde in VIII. præter alia, adſcitum *perflavit*, *rapideque ſpiravit* ventus: proprie, *effiſſus eſt*; vel *ſeſe effidit & erupit.* Cum dignitate dictum, *ventus proruptus de curſu ejus:* pro *vehementior curſus quo turbinis inſtar ferri ſolet.* المتدارك *aſſequens*, *comprehendens:* in *part. act.* VI. a تدارك דרך *volvit*, *glomeravit*; in *origine:* unde *glomerare greſſus*, *incedere*, *perſequi*, *aſſequi.* Comparatio *Poëtis* adamata, *prævertere ventum*, *turbinem.* Unum modo apponam, multa gratia pollens, ex veteri Poëta

غاية مجد رفعت ومن لها
نحن حويناها وكنا اهلها
لو يرسل الريح لجبنا قبلها

Meta gloriæ erecta eſt. Ecquis ad eam?
Nos eam comprehendemus; namque ſumus idonei.
Si emittatur ventus, ſane prævertamus eum.

Vſ. 6. Verbum כרה כري *fodere*, *fodicare*, eleganter trans-

وَيَجْعَلُ عَيْنَيْهِ رَابِئَةً قَلْبِهِ
إِلَى سَلَّةٍ مِنْ حَدِّ أَخْلَقَ بَاتِكِ ۞
إِذَا هَزَّهُ فِي عَظْمِ قِرْنٍ تَهَلَّلَتْ
نَوَاجِذُ أَفْوَاهِ الْمَنَايَا الضَّوَاحِكِ ۞

NOTÆ.

transfertur ad *ſomnum* & *dormitationem*, quum *oculos* incipit *vellicare*. Sic *num.* 9. apud *Golium* extat, *propenſus fuit in ſomnum*; proprie *fodicatus eſt*: & كَرِيٌّ *propenſio in ſomnum*. Plena phraſis, ut hic, eſt, كري النوم *fodicatio ſomni*. Ea jucunde dicitur حاص *conſuere oculos*: quum facit ut *conniveant*, atque *arctentur*: ſecundum illud

Tum gravis ingenti connivere pupula ſomno.

Hinc חום illuſtratum jam in *Clavi dial.* كَالِئٌ *cuſtos*; eſt *part. præſ.* I. a كلا *ult. Hamz. cuſtodivit, ſervavit eum* Deus: proprie *clauſit*, vel *arcuit*. כלא.

Vſ. 7. A ربا *ult. Hamz. ſpeculator, obſervator extitit; adſcendit ſpeculandi gratia locum editiorem*; in *part. præſ.* رَابٍ pro رَابِئٌ, & *fœm.* رَابِئَةٌ *ſpeculans*, & in *ſpecula*, quæ مربا vocatur, *excubans*. اخلق *compar.* & *ſuperlat.* verbi חלק خلق *glaber fuit; glabrum nituit*. Hic in *gladio* venit, aut *mucrone ejus*, prout *ſyntaxis* duplicem aſpectum offert, vel, *mucro glaber, ſcindens*; vel *mucro glabri, ſcindentis*, nempe *gladii*. باتك *ſcindens*; eſt

a

7 Conſtituitque oculos ſpeculatores ſui cordis

Adverſus evaginationem mucronis glabrum nitentis, ſcindentis.

8 Quum concutit eum in oſſe adverſarii, renideſcunt

Molares oris mortium ridentium.

NOTÆ.

a בתך بتك, themate ſororio בתק: unde *Prov.* vi. 14. בתוך *conſciſſio.*

Vſ. 8. *Quatere gladium*, bifariam exponi poteſt; vel ut ſit: *incutere gladium in os adverſarii, ad oſſa* usque *eum adigere:* vel, *concutere eum in oſſe.* Poſterius ita declarat *Tauriz.* يحتمل ان يكون المراد انه اذا ضربه به نشب في عظمه فهزه فيه اي حركه ليخرجه منه *Fieri poteſt ut ſenſus ſit, eum ictus incuſſos altius defigere in oſſa gladiumque concutere, ad eum extrahendum.* Placet. تهللت *renideſcunt*, in *præt.* V. ſupra luce adſperſum نواجذ *molares dentes*, eorumque graviſſimam *figurationem* item illuſtratam reperies *pag.* 306. & ſeq. منايا *mortes*, *fata*, a منية, ejusque *them.* منه مني habuimus quoque ſupra ضواحك *ridentes*: in *plur. fr.* a ضاحكة & ضاحك; *thematis* ضحك צחק *riſit. Ridentium ora mortium*, celſiore cothurno, pingunt *triumphum* veluti *mortis exultantis* ad *vulnera* illa *profundiora*, quibus *vitalia* hauriantur. Quod additur *renideſcunt* illa *ora*, habet aliquid in receſſu, quod haud promtum cui-

يُرِي ٱلْوَحْشَةَ ٱلْأُنْسَ ٱلْأَنِيسَ وَيَهْتَدِي
بِحَيْثُ ٱهْتَدَتْ أُمُّ ٱلنُّجُومِ ٱلشَّوَابِكِ ۞

NOTÆ.

vis. Nempe تهلل & in *fulgure* venit, & in *ore renidente* Repræſentantur ergo *mortes ore renidente fulgurantes* veluti *ſuper acie gladii*; qui tantos ictus infligit.

Vſ. 9. Ad genium gentis concinnatus character: quo pingitur *ſolivagus*, vaſtiſſima quæque loca perluſtrans, ad palmam intrepidæ audaciæ conſequendam. Hoc intenditur per وحشة *feritatem.* Hanc يري *videt*, id eſt, *judicat*, الانس *humanitatem*, facete. Nam hæc duo directe oppoſita. Additur الانيس *humaniſſimam*; indidem ſubſumto *epitheto*, ad majorem *Emphaſin*: ut *amœnitates amœnæ* &c. Ita ظل ظليل *umbra umbroſa*; & ليل لايل *nox noctoſa*; aliaque innumero numero. Senſus eſt: *ſolivaga* illa *feritate*, & *audacia* ita delectari hunc virum, ut tum demum ſe *humaniſſimum* autumet, quum *extra hominum oculos* ſe vaſtas in ſolitudines penetravit; ubi nullus dux, nullus viæ index, præter *matrem ſtellarum*; i. e. *cœlum.*

Ibid. Huc collineat poſtremum colon يهتدي *ducem agit*: *præcedit*; eſt *fut.* VIII. ab הדה هدي *tetendit.* Ad *matrem ſtellarum* ſubmonet *Tauriz.* eſſe qui الشمس *ſolem* interpretentur; & eſſe qui

النجوم

9 Judicat feritatem humanitatem esse humanissimam,
Eoque præcedit, quo mater stellarum apte nexarum.

NOTÆ.

المجرّة *galaxiam*, sive *viam lacteam*. Addit proverbium; اهدي من النجم *melius ducens, quam astra*. Omnino *mater stellarum*, est *cœlum*, ut optime *Meidan*. شوابك *plur. fr.* a *part.* شابكة & شابك verbi שבך شبك *implicuit, innexuit, inseruit rem unam alteri*. Hinc commodo *epitheto* شوابك dictæ *stellæ*, aliæ aliis *consertæ*. Ita in *Diw. Hud.*

نسبت الي المرقبة والنجوم الشوابك

Adscendi ad speculam, quin ad stellas consertas.

Iterum

نمي رحله الي النجوم الشوابك

Elata est sella ejus ad stellas consertas.

Pro, *summum gloriæ culmen conscendit*. Eadem imagine Poëta Latinus: *cœlum stellis ardentibus aptum*. i. e. *nexum, consertum*.

قال ايضا

تابط شرا

وَقَالُوا لَهَا لَا تَنْكِحِيهِ فَإِنَّهُ
لِأَوَّلِ نَصْلٍ إِنْ يُلَاقِي مُجَمَّعَا ۞

فَلَمْ تَرَ مِنْ رَأْيٍ فَتَبِلًا وَحَاذَرَتْ
تَأَيُّمَهَا مِنْ لَابِسِ اللَّيْلِ أَرْوَعَا ۞

NOTÆ.

Caſus unde anſa porrecta his verſiculis, ſic ſe habet. كان خطب امراة من عبس فارادت نكاحه فوعدته فلما جاءها وجدها قد نزعت فقال لها ما غيرك فقالت والله ان الحسب اكريم ولكن قومي قالوا ما تصنعين برجل يقتل غدا احد اليومين فتبقين بلا زوج فانصرف عنها وهي يقول *Ambierat Taabbeta Sjerran mulierem ex Abſitis; quæ ei nubere cupiens, diem ei condixit. Quum autem ad eam veniſſet ſolus, alienata reſiliebat. Tum ille, quid te immutavit? Et illa, per Deum! fama quidem præluſtris: at gens mea dicit; quid cum viro facies, qui alterutro duorum dierum* (hodie vel cras) *occidetur; te relicta vidua? Tum ille ſe avertens, hæc dixit.*

DIXIT QUOQUE TAABBETA SJERRAN.

1 Dixeruntque ei, ne nubas illi; namque ille
Primo mucroni, cui occurret, deſtinatus eſt.

2 At illa conſilii ne hilum quidem cernit, metuitque
Ne vidua fiat viri noctem induere ſoliti, verſutiſſimi.

NOTÆ.

Vſ. 1. مُجَمَّع *part. paſſ.* II. a جمع *collegit*, peculiari hic notione auctum, ut *collectus* valeat *ſumma accurate ſubducta numeratus, annumeratus, deſtinatus.*

Vſ. 2. فتيل *tortus funis. tortum filum. filamentum.* Indeque *hilum:* a فتل פתל. حاذرت 3. *præt. fœm.* in III. ab حذر *cavit:* proprie *ſtrinxit, ſubſtrinxit.* تأيم *viduari:* eſt *infin.* V. ab ايم *æſtuavit:* unde ſecundario *orbatus fuit* conjuge: لابس الليل *induens noctem;* eſt *per denſiſſimas tenebras noctis intrepidus pergens;* ſive *nocti ita familiaris, ut eam pro veſte habeat.* Confer ſupra مغشم p. 378. *Curſus ſuos nocturnos* innuit. ارعى *compar.* & *ſuperlat.* a راع *med.* ى *terrere* & *terreri:* proprie *quatere:* & *quati.* Exponitur etiam *num.* 3. *placuit* res. Gravis *metonymia*, qua *conterrere*, & *conſternare* dicitur quod *vehemen-*

قَلِيلُ غِرَارِ النَّوْمِ أَكْبَرُ هَمِّهِ
دَمُ الثَّأْرِ أَنْ يَلْقَى كَمِيًّا مُسَفَّعَا ۞

NOTÆ.

mentius placet, quatiens veluti mentem, & *admiratione percellens.* Sic in *Camuſo* فلانا اعجبه راع *conterruit illum*, i. e. *admiratione eum affecit*, Sic θροεῖν *terrere, conſternare;* item pro *vehementi admiratione adficere*, contritum. Nemo jam offendet ad *gloſſas* راوع in *Golio*, ubi habes, *forma placens;* aut *corporis lineamentis formoſus:* & *aſtu ac verſutia pollens.* Eadem amplitudine auctum δεινὸς *terribilis, formidoloſus.* Item *ſolers, callidus, vafer;* in omni re *excellens*, atque adeo *percellens admiratione:* ad quam faciem راوع in *Camuſo* eſt من يعجبك بحسنه ومهارة منظرة او شجاعته *qui te admiratione adficit formoſitate ſua, aut ſolertia, & acumine ingenii; aut & ſtrenuitate.* Heic loci ultima poteſtas quadrat; ſeque meritiſſimo jure δεινὸν appellitat *audaciſſimus* idemque *verſutiſſimus* hominum, qui *longe lateque terrorem ſui ſparſerat.* Ita in *Diw. Hud.*

مُبَرَّأٌ مِنَ التَّغَبِ جَوَّابُ الْمَهَالِكِ أَرْوَعُ ۞

Nitidatus a vitio, peragrator deſertorum, formidabilis. δεινὸς.

Vſ. 3. Vocabulum غرار abſtruſioris eſt indolis & *originis.* Exponitur per *exiguum parumve quid ſomni*, præſertim, *in precatione* القليل من النوم في الصلاة Ita *Camus*; ubi additur, quod omiſſum a *Golio*; والنقصان في ركوعها وسجودها وطهورها *item, defe-*

ctus

3 Huic rarus obrepit ſomnus; eique maxima cura eſt,
Sanguis talionis, aut ut incurrat panoplitem horridum.

NOTÆ.

ctus in ingeniculationibus, & adorationibus, & purificationibus ejusdem. Adjectum quoque وحد الرمح والسهم والسيف *item, acies haſtæ, ſagittæ, gladii.* Omnia a *fallendo;* nam Radix غر eſt *decepit, fefellit; de improviſo ſupervenit.* Inde ergo غرار النوم quaſi *obreptio fallens ſomni;* quod *Gloſſatores* per قليل *parum quid* declarant. Ita *Harir. Conſ.* 39. لا يطعم النوم الا غرارا *non guſtat ſomnum niſi tantillum:* q. d. *obreptionem, per quam nictu fallente conniveatur paululum.* Cernis quid ſit قليل غرار النوم *paucus obreptionis ſomni;* nempe *cui raro vel tenuiſſimus ſomnus obrepat.*

Ibid. كمي armatus, *ſtrenuus;* proprie eſt *panoplia tectus;* a كمي *texit, operuit armis.* مسعّع *part. paſſ.* II. a سفع *aduſſit eum* ignis; *nigrore affecit;* proprie ſonat *aduſtum æſtu* quaſi *præliorum*, iisdemque *toſtum*, ut ſupra habuimus. In *Hamaſ.* iterum

وكتيبة سفع الوجوه بواسل
كالاسد حين تذب عن اشبالها ۞

Et caterva aduſtorum vultibus, ſtrenuiſſimorum,
Inſtar leonum, quum ſcymnos ſuos defenſitant.

In *Moallek.* forma أسفع *aduſtior* cum *plur. fr.* سفع, ut

يُمَاصِعُهُ كُلُّ يُشَجِّعُ قَوْمَهُ
وَمَا ضَرْبُهُ هَامَ ٱلْعِدَى لِيُشَجَّعَا ۞

قَلِيلُ ٱدِّخَارِ ٱلزَّادِ إِلَّا تَكَرُّمًا
فَقَدْ نَشَزَ ٱلشِّرْسُوفُ وَٱلنَّصَفُ ٱلْمَعَا ۞

يُبِيتُ بِمَغْنَى ٱلْوَحْشِ حَتَّى أَلِفْتَهُ
وَيُصْبِحُ لَا يَحْمِي لَهَا ٱلدَّهْرَ مَرْتَعَا ۞

NOTÆ.

ut *epitheton* datur *chytropodi* & *ollæ:* indeque porro pro ipſa *olla*, aut *chytropode*, apud Poëtas adhibetur.

Vſ. 4 يُمَاصِعُ *fut.* III. a مصع *micuit.* Inde omnes notiones fluxere: ut *commovit caudam ſuam:* مصع بذنبه proprie *micuit cauda ſua.* Inde *percuſſit gladio;* quaſi *micuit;* unde mox in III. *dimicavit; digladiatus eſt cum eo.* كل *omnis*, pro كل واحد *quisque.* يُشَجِّعُ *fut.* II. a شجع *ſtrenuus, animoſus fuit.* Unde naſcitur ſub iſta ſpecie, *talem reddidit, dixitve.* Senſus eſt: noſtrum *invadi ab omnibus qui gentem ſuam nobilitare cupiunt ſtrato Heroë invicto: cui jam omnibus palmis nobili, nihil novæ laudis ac gloriæ accreſcat, etiamſi illos aggreſſores ſuos quotidie proſternat.*

Vſ. 5. إِدِّخَارٌ, vel إِدِّخَارٌ, utrumque enim recte

ha-

4 Hunc impetit, quisquis gentem suam strenuitate nobilitat,
At ipse amputans capita hostium, haud nobilitetur inde.

5 Rarus recondere penum; nisi dilargiendi gratia;
Quantumvis costæ emineant, & intestina cohæreant.

6 Pernoctat in mansione ferarum, ita ut assuescant ei:
Neque ullo unquam tempore lætum iis pastum impedit.

NOTÆ.

habet, est *infin.* VIII. a ذخر *reposuit in futuri temporis usum; recondidit in thesaurum.* قليل *paucus*, ita *minuit*, ut *neget.* Additur, *nisi* تكرّما *liberalitati exercendæ:* in *infin.* V. a كرم *nobilis, liberalis fuit* &c. &c. Varians lectio hic in aliis MSS. offert تحلّة *leviter, perfunctorie;* ab حلّ *solvit:* in aliis تعلّة *lactatiunculam* veluti, a علّ *lactavit.* Omnia eodem recidunt. Nempe inter Heroicas virtutes & laudes reputabatur, *ventrem super inedia complicare, & macilentam circumferre tramam figuræ;* ut eorum formulis hic utar. *Tauriz.* المعني انه اثر الطوي به حتي هزل فتري رووس اضلاعه شاخصة ناشزة *Sensus est: inediam, qua intestina complicentur quasi, eum ad maciem redegisse, ita ut apparerent capita costarum eminentia ac protuberantia.* *Vs.* 6. Mentem versiculi hanc esse docet *Tauriz.* طال ملازمته

رَأَيْنَ فَتَايَ لَا صَبْدَ وَحْشٍ يَهُمُّهُ
وَلَوْ صَافَحَتْ إِنْسًا لَصَافَحْنَهُ مَعَا ۞

عَلَى غِرَّةٍ أَوْ نُهْزَةٍ مِنْ مَكَانِسٍ
أَطَالَ نِزَالَ الْقَوْمِ حَتَّى تَسَعْسَعَا ۞

وَمَنْ يُغْرَ بِالْأَعْدَاءِ لَا بُدَّ أَنَّهُ
سَيَلْقَى بِهِمْ مِنْ مَصْرَعِ الْمَوْتِ مَصْرَعَا ۞

NOTÆ.

ملازمته الوحش حتى الفته فلا يمنعها مراتعها *Eum diutiſſime inter feras verſatum, ita ut aſſueſcerent ei familiarius, neque impediret, quo minus paſcuis ſuis uterentur.* Conſtructio paulo abſtruſior ita reſolvenda: *& evaſit is* يصبح لا يحمي *qui non defenderet*, i. e. *impediret* الدهر *in perpetuum, in omne reliquum tempus, ipſis lætos paſtus.* Evaluit ſcilicet, ut verba اصبح *matutinus extitit;* امسي *veſpertinus evaſit;* اضحى *fuit provecto jam die;* & ſimilia, ſine ulla ratione temporis, *indefinitam* induant vim *exiſtendi*, & *evadendi*, quo tandem cumque tempore ac modo.

Vſ. 7. Oſtendit cur *feras* non terruerit, ſed ſibi familiariſſimas reddiderit; quod cernerent eum *longe aliam exercere venationem*, per quam inimicis tribubus infeſtus incumberet *trucidando* & *prædas de iis agendo.* De verbo صافح

7 Vident virum, cui venatio ferarum haud cordi sit:
Quod si blandimenta callerent humanitatis; simul adblandirentur.

8 Hic vel improviso, vel occasione captata e latibulis,
Longum exercuit pugnas, donec consenuit.

9 Qui autem mordicus agglutinatur hostibus, haud effugerit,
Quin aliquando mortis in arena occumbat.

NOTÆ.

صافح *blanda manu mulcere, & tractare*, consulantur quæ supra. *Vs.* 8. Insistit in *hanc* suam *hostium venaturam*, cui toto vitæ cursu incubuerit. مَكَانِس *plur. fr.* a مَكْنَس *latibulum*; præsertim *inter arbores*: thema est كنس *recondidit se inter arbusta: latuit in spelunca.* Est, *in se contractus fuit.* כנס. تسعسع est *consenuit ad decrepitam usque ætatem*: a سعسع *increpuit.* quod ut a *crepando* haud dubie ductum, ita *decrepuisse* dicebant veteres Latini *vitam*, quum jam *cum crepitu, instar lucernæ, extingui* videretur. Nil mirum ergo si تسعسع item sit *potiore sui parte effluxit* mensis, annus: nec non, *concidit, defecit, decrementum cepit* status hominis, fortunarumque ejus. Liquet a *gravi* jam, & *fesso annis*, carmen hocce conditum.

Vs. 9. يُغَرْ *mordicus affigitur.* Est *fut. pass.* IV. per *apo-*

وَلَكِنَّ أَرْبَابَ ٱلْمَخَاضِ يَشُقُّهُمْ
إِذَا ٱفْتَغَرُوهُ وَاحِدًا أَوْ مُشَبَّعَا ۞
وَإِنِّي وَإِنْ عُمِّرْتُ أَعْلَمُ أَنَّنِي
سَأَلْقَى سِنَانَ ٱلْمَوْتِ يَبْرُقُ أَصْلَعَا ۞

NOTÆ.

copen, pro يُغْرِي, a غرا *conglutinavit, & agglutinatus fuit.* גרה. Inde in IV. oritur ſequente כלב كلب, *inſtigavit canem* in prædam: nec non *excitavit inimicitiam* بينهم *inter eos.* Plena phraſis occurrit in *Alcor. ſurat* 5: 17. اغرينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيامة *agglutinavimus inter eos inimicitiam & odium ad diem usque reſurrectionis.* Sentis quid proprie *Hebræis* fuerit גרה, & התגרה, *metaph.* a *glutine*, & *agglutinatione*, qua & *Latini* delectati. مَصْرَعٌ eſt vel *locus ſternendi*, vel ipſa *actio:* a صرع *proſtravit.* E *Lexico* exulat. *Haririus Conſ.* 28. اذكروا الحمام وسكرة مصرعه *recordamini mortem, & vertiginem qua ſternit.*

Vſ. 10 Inſinuat, ſe, vel ſic tamen, non ceſſare ab infeſtandis hoſtibus, eorumque camelis abigendis. مخاض *cameli fœtæ* a مخض *parturivit:* proprie *concuſſit utrem, aquam hauriens:* indeque grandi & honeſta tranſlatione, *concuſſit uterum partitudine.* Etiam ad *altius adacta vulnera* applicatur, *in quibus concuſſi gladii ſanguinem hauriant*

10 Vel ſic tamen dominos camelorum vexat infeſtus,
Quum in ejus veſtigia inſtant; ſive ſolus, ſive comitatus ſit.

11 Aſt ego, etiamſi diu ſuperſtes ſim,
Novi occurſuram mihi cuſpidem mortis, quæ coruſca fulminet.

NOTÆ.

riant. מחץ. Sequens يشف a *Tauriz.* declaratur يقزلهم ويكد عيشهم *emaciat eos, vitamque iis reddit moleſtam.* Radix eſt شف, multis uſibus florens illa quidem, ſed tam diſſonis, ut nulla inter eas concordia ſperari poſſe videatur. En ſilvam apud *Golium. num.* 1. *lucrum fecit.* 2. *auxit*, & contra, *diminuit.* 3. *tenuis, ſubtilis fuit* veſtis; *tranſparuit, pellucida fuit.* 4. *extenuatum fuit* corpus. *Extenuavit: emaciavit: mœſtitia affecit.* 5. *punxit* frigus. Hæc unum in centrum redeunt, per primarium *radere:* unde *lucrum facere*, quaſi *deradere*, vel *corradere.* Iterum *corradere* eſt *augere:* ut *deradere* eſt *diminuere.* Nulla in talibus *antiphraſis.* Item alio flexu, *tenuis, ſubtilis fuit*, veluti *raſus;* qualia fere *pellucent.* Inde porro, *extenuare, emaciare;* nec non *moleſtia afficere, vexare*, &c. ut hic. Denique *radit* frigus, quum *acriter pungit; urit:* ut & *fervor*, qui & ipſe شفيف quin quicquid *noxa, peſteve adflat*, habet שפיף شفيف *vim quæ radat, pungat, penetret.* Hinc שפיפון inter *ſerpentium* nomina, cujus *etymon* minus concinnum dedit ὁ πάνυ in *Hieroz.* Confer etiam quæ ad *Job.* XXXIII: 21. in *Comment.* jam tacta.

Vſ. 11. Animoſa clauſula: qua tandem aliquando *hoſtili*

ſibi *gladio* pereundum fore, decernit. أَصْلَعُ in *Golio* eſt *calvus*, itemque *plantis nudus, ac nihil proferens locus*; a صلع *calvus fuit*. Apud *Tauriz.* reperio hic اصلع
منكشف بارز لا ستر عليه اي
قصاراي الموت وان طال عمري

Forma hæc notat nudatum, conſpicuum, nullo velo tectum. Senſus: finis meus mors, etiamſi prorogetur ætas. Dilute ſane. Non penetravit in *originem* verbi; *nuditatem calvam*, vel *calvitiem nudam* autumans primariam: ut ſane *Gjeuhar.* اصلع quoque declarat ببن الصلع وهو الذي
انحسر شعر مقدم راسه الي موخره
وكذلك اذا ذهب وسطه وعرفوطة
صلعاء سقطت رووس اغصانها
والصلعاء الداهية والصلعاء من
الرمال ما ليس فيه شجر والاصبلع
من الحيات الدقيق العنق كان
راسه بندقة والصلاع بالضم والتشديد
العريض من الصخر والموضع
الذي لا ينبت واصله من صلع الراس

Hæc forma ſignat cum cujus conſpicua calvities; cuique defluxit capillus a ſincipite ad occiput. Item cui vertex defluvium paſſus. Etiam frutex calvus, cui capita ramorum defluxere. Calva abſolute quoque infortunium; & calva, in arenis, cui nulla arbor eſt. Diminutive calviuſculus, e ſerpentibus dictus, cui prætenue collum, tanquam caput nux eſſet. Calva quoque, adhibito Dhamma & Dageſh forti, notat latam valde petram; itemque locum ubi nihil germinat; cujus origo a calvitie capitis. Cernis ultra *calvitiem* non procedi. Ea tamen neutiquam *pri-*

ma-

maria; ſed per inſignem *metonymiam* ſubſumta a *ſplendicatione*, & *glabritie ſplendicante*. Hanc veteris Linguæ copiam nobis fecit *Camus*, ubi صلاع الشمس eſt *ſplendicatio fervens ſolis* & انصلعت الشمس برغت اى تكبدت وسط السماء اى خرجت من الغيم كتصلعت *ſplendicavit ſol, in* VII. *ortu emicuit; vel etiam medium tenuit culmen cœli; nec non, extra nubem prodiit.* Idem in V. Adhibetur quoque in *grano*, vel *ſemine*, *quum* برزت لا تراب عليها *emicat diſcuſſa terra*; quaſi *ſplendicavit*. Item forma صَوْلَعٌ exponitur ibidem السنان المجلى *cuſpis nitide ſplendens*. Inde jam noſtrum اصلع proprie *ſplendicans*, vel *ſplendicantior*; aptum *calvo capiti*; aptum *nudæ arenæ*, *nudæ petræ*, ſimilibusque: ſed & aptum *telo*, vel *gladio*; *coruſcum mucronem* offerenti. Ejus *plural. fr.* صُلْعٌ iſto uſu reperio in *Diw. Hud.*

بِمَعَابِلِ صُلْعٍ وَأَبْيَضَ مِقْطَعٍ ۞

Cuſpidibus coruſcis, & ſplendicante gladio ſciſſore.

ubi *Succarius* pro ſcholio ſubjecit براقة *fulminantibus*. Hinc ambigi nequit, in noſtro carmine eandem obtinere potentiam, & *cuſpidem mortis* induci *quæ fulminet coruſca*; non eam, quam extremus ille ictus omnibus mortalibus infligit, ut *Tauriz.* interpretamentum innuebat: ſed illam, ad quam *parabolarius* noſter ſe cotidie hoſtibus objiciens in præſentiſſimam necem, tanquam ad cumulum ſuorum facinorum, adſpirare ſe gloriatur; ut tandem aliquando ſub *fulminante gladio*, *telove hoſtili*, exſpiret.

No-

قـــال تـــابـــط شـــرا

وقـــيـــل خـــلـــف الاحـــمـــر

إِنَّ بِٱلشِّعْبِ ٱلَّذِي دُونَ سَلْعٍ لَقَتِيلًا دَمُهُ مَا يُطَلُّ ۞

خَلَّفَ ٱلْعِبْءَ عَلَيَّ وَوَلَّى أَنَا بِٱلْعِبْءِ لَهُ مُسْتَقِلُّ ۞

NOTÆ.

Nobile hoc carmen alium tenet ordinem in MS. atque in باب المراثي *capite Epicediorum* comparet. Monumentum eſt illuſtre laudationum, quibus fortium fortia facta concelebrari ſolebant. Magnis ſplendet ornamentis ac luminibus; quæ gentis genium graphice pingunt. Avunculum fuiſſe noſtri, cujus laudes decantantur, ex *vſ.* 25. pateſcit. *Merzoukius* & *Tauriz.* monuere, quosdam *Filio ſororis Taabbetæ noſtri* carmen hocce, anſa inde arrepta, attribuiſſe, qui خلف الاحمر *Chalph Elahmar* dictus. Non abhorret; nec a *perſona*, magnisque characteribus, qui in eum vel maxime quadrant: nec ab *hiſtoria*; nam ab *Hudeilitis* tandem circumventus *Taabbeta Sjerran* occubuit, atque in ſpeluncam abjectus fuit. Hoc ad veritatem propenſius, eo usque ſaltem aſſenſum traxit, ut illuc expoſitionem verſuum inclinarim.

Vſ. 1. Videtur deſcribi غار *caverna* in quam cadaver *Taabbetæ* projecere *Hudeilitæ*. شعب eſt *via inter montes*, φάραγξ. סלע سلع *petra*, proprie *fiſſura*, a سلع *fidit*. In لقتيلا cernis *lamedh Emphaticum* admirabiliter locatum,

DIXIT TAABBETA SJERRAN

VEL

CHELPH ALAHMAR.

1 Sane in fiſſura, quæ *eſt* ſub petra, mortuus *jacet*, cujus ſanguis haud rorat.

2 Reliquit hoc oneris ſuper me, deceſſitque: quod quidem onus ſuſtollo.

NOTÆ.

tum, velut digito porrecto monſtrans, indeque jam *accuſativum* quoque regens. *Sanguis ejus haud rorat*, eſt, *non fluit ſuper terra inultus.* Ita vetus Poëta apud *Gjeuhar.*

دماوهم ليس لها طالب مطلولة ۞

Sanguines eorum haud vindicem nacti, rorare coguntur.

Paſſivam nempe formam hic maluere: unde *Abuzeidus* negat recte dici طل دمه *rorat ſanguis ejus*, forma *activa*, ſed dicendum *rorare factus eſt:* at *Abu Obaidus* utrumque ex æquo admittit. Noſtrum exemplum *paſſivam* habet *emphaſin*, quam imprimis captarunt elegantiores, ad majorem rei invidiam.

Vſ. 2. عبء *onus, ſarcina;* a عبا *ult. Eliph*, proprie *ſtipavit;* unde in VII. انعبا *fartus fuit.* Quod ergo apud *Golium* exponitur *miſcuit, concinnavit* odores, ex *origine* eſt, *conſtipavit.* Item, *bene compoſuit merces, ſarcinasve;* quaſi *conſtipavit:* denique, *ſolicitus fuit* aliqua de re; pro-

وَوَرَاءَ ٱلثَّارِ مِنِّي ٱبْنُ أُخْتٍ مَصِعٌ عُقْدَتُهُ مَا تُحَلُّ ۞

مُطْرِفٌ يَرْشَحُ سَمًّا كَمَا أَطْرَقَ أَفْعًى يَنْفِثُ ٱلسَّمَّ صِلُّ ۞

NOTÆ.

prie, *conſtipatus*. Eadem virtus primigenia in عبا *ult.* ى & ي: indeque عبي *fartus*, *conſtipatus*: ut 1 *Reg.* XIV: 23. شجرة عبية *arbor denſiſſima*. In *Hiſt. Tamerl.* p. 205. وجمعوا الاخشاب والاحطاب وعبوها *Et collegerunt materias ac ligna, atque ea conſtiparunt.* Item *pag.* 171. وعبي عساكره تحت جنح الليل *ſtipavitque exercitum ſuum nocte jam inclinata*; hoc eſt, *inſtruxit*. Pulchre *pag.* 154. بانواع المكر واصناف الخديعة عبي *omnigena ſpecie doli, & fraudis, conſtipatus*; i. e. *inſtructiſſimus*. In VI. تعابي *parti alteri favit*; quaſi *ſtipavit partem*, & *fovit*. Hæc limpida: ſed turbare videtur *gloſſa* apud *Golium* primum locum occupans, *nituit, reluxit facies ejus*; ضاء وجهه in *Camuſo*; ubi etiam adjectum عابية *part.* עובית *eſt nitide pulchra*. Atquin & hoc limpidiſſimum, ſi *juvenca* ante oculos habeatur *ſtipata nitens pinguitudine*, qualis deſcribitur *Deut.* XXXII: 33. hoc ipſo verbo adhibito, שמנת עבית *pinguefacta es, ſtipata es, obduxiſti adipem, recalcitraſti*. Sic *harmonia* enituit *Dialectorum*; atque *gloſſæ* omnes unum in centrum conſpirant. Ultimum مستنقل *tollens*, eſt *part. act.* X. a قل קלל *levis fuit*. Inde iſta in *ſpecie* ſuccrevit, *levavit*, atque *in ſe ſuſtulit portandum*. A *levitate* item exortæ notiones *paucitatis*, itemque *vilitatis*.

Vſ. 3.

3 Post me talioni imminet sororis filius, pugnax, nodus indomitus.

4 Laxis aciem palpebris defigens, sudat venenum; ut serpens virus spuens, basiliscus.

NOTÆ.

Vs. 3. *Filius sororis*, qui hic memoratur, haud dubie esset *Chelph Alahmar*, si carminis auctor *Taabbeta*. Sin statuamus, ipsum *Chelphum* dilaudare *avunculum Taabbetam*, alium intelligamus necesse est, cujus nomen non editur. مصقع *pugnax*, proprie *micans*, *emicans*, *in pugnam*, supra illustratum. Lectissima formula: *nodus ejus non solvitur*, pro, *indomitus est*. Apud *Golium* reperies sub عقد *nodavit*, עקד, phrasin قد تحللت عقدة *sedata fuit ira ejus*. Ea proprie sonat: *sane soluti sunt nodi ejus*; h. e. *vehementia ejus nodosa*, & *indomita*, *fuit retusa*. Sic *Haririus Conf.* 42. فسكن عند ذلك & تؤقدهم وانحلت عقدهم *resedit ad hæc eorum flagrans ardor*; *eorumque nodi sunt resoluti*, hoc est, eorum *impetus feroces*. Depictus ergo, quem *Homerus* Ὄζον Ἄρηος *nodum Martis* vocitat, cujus *vim* nihil *retundat*. Ita disertim hic *Merzoukius* يريد قوته وجلادته والعقدة راجعة الي استحكام خلقه وصبره في الشدايد *intelligit ejus vim & duritiem*; *nodusque redit ad compactionem indolis & patientiæ in duris rebus*.

Vs. 4. Insignis character sub مطرق, quod est *part. act.* IV. ubi اطرق, quod mox resumtum, valet, *laxatis palpebris humi defixit oculos*: speciatim *serpens*, ينتهز الغرصة *qui captat occasionem insiliendi*. Cum eo com-

paratus fortiſſimus bellator, dicitur *madere venenum*; vel & *ſudare*; *exſudare*: ad utrumque enim pollet رشح. Significantiſſima locutio, quæ *naturam* pingit *ſerpentis veneno* ita *imbutam*, ut illo *madeſcere*, idque jugiter *exſudare* videatur. Figura innuit, انه يرشح بامساكه بالموت لعدوه *eum, quum arripitur, mortem exſudare hoſti*; inquit *Merzouk*. Non male quidem, ſed latius patet, atque oſtenditur, *venenum* quo *permadeſcit*, ab eo quaquaverſum *exhalari*, ita ut non *tactu* tantum, ſed etiam *aura* ipſa, præſentiſſimam necem inferat. Iſte *afflatus peſtifer* in سم reſidet: ut שמם eſt *peſtilenti aura afflari*. אֶפְעֶה أَفْعِي *vipera, ſerpens*; præfert thema فعي, quod tamen non extat niſi in V. تفعي *viperam maligniatate retulit*. Hoc aperte *ſecundarium*. פעה ſemel proſtat *Eſaj.* XLII: 14. *in partu exclamavit*. Inde *viperæ* nomen additum ſane: ſed & hoc *ſecundarium*; a *ſibilando*, & *aperto* vel *tumido* potius *ore flando*; quæ eſt *origo* verbi فعي, פעה, itemque פוע فاع per ὀνοματοποιίαν. Inde in *Camuſo* פועה فَاعٍ *partic. præſ.* exponitur الغضبان المزبد *iracundus ſupra modum*: quaſi *tumido ore flans*. Ejusdem *fœmin.* פועית فاعية ibidem notat النمامة *obtrectatricem*, quaſi *quæ calumnias tumido proflet ore*. Eadem *origo* ſub فغا reconditur; nam فغا الشي declaratum per فشا, *divulgata eſt res*, a *Phiruzab.* proprie eſt, *tumido ore proflata fuit*. In IV. افغي *muſcoſos flores protulit* planta cyprus; proprie, *fecit hiare & proflare auram*. Idem de *palma* arbore valet, *corrupta fuit*. Nempe hæc eſt ejus *corruptela* & *peſtis*. En lancem ſaturam; وافتقر بعد الغني وسمج بعد حسن وعصي بعد

بعد طاعة *Etiam* IV. *notat pauper evaſit e divite; & deformis e formoſo; & rebellis ex obediente.* Mera videtur confuſio; qui mirus deprehendetur ordo, ſi attendatur ad noſtrum *tumido ore flare;* vel præ *miſeria* & *inopia;* vel præ *deformitate;* vel præ *contumacia rebelli.* Hinc dubium nullum relinquitur, quin فغا & فعي ſororiæ ſint Radices. Idem pervincit *gloſſema* quo افغاه exponitur اغضبه *ad iram concitavit eum*, quaſi *tumido ore fecit eum flare;* qualis ſupra erat פועה فاع. Denique فاعية & فاغية unam tenent ditionem in *Camuſo*, ad *flores muſcoſos cypri herbæ* deſignandos, a *flatu tumido.* Deſino in פוע فاغ & فاع, quæ apud *Golium* in *Append.* comparent. Eadem *origo.* Inde in *Camuſo* الفوعة من الطيب رايحته ومن السم حمته Vox פועה *de aromate, notat odorem ejus diffuſum; & de veneno, ejus acrimoniam.* Item الفوغ الضخم في الغم وهو افوغ وفاغت الرايحة فاحت *Vox* פוע *ſignat tumorem craſſum oris; qualis homo* אפוע *dicitur. Hinc de odore uſurpatur, quum ſpirando diffunditur.* Ex hiſce jam ſatis dilucet, פעה *Jeſaj.* XLII: 14. eſſe *tumido ore flavit;* atque inde nomen datum *viperæ*, omnique *ſerpenti maligniori:* præſertim *illi qui ipſo intuitu venenare* ac *necare* dicitur: ut R. *Nathan* monet. Ita *Hieron.* etiam alicubi *regulum* convertit, ſive *baſiliſcum.* Ejus *Epitheton* eſt صل, apud *Golium*, *ſerpens contra quem non valet incantatio.* Eum *Schol. Kotrob.* deſcribit: حية صغراء تكون في الرمل لها وجه كوجه الادمي اذا نظرها الانسان لا يزال يرتعد حتي يموت *eſt ſerpens flavus qui in arena nidulatur; facie ho-*

خُبْرُ مَا نَابَنَا مُضْمَئِلٌّ جَلَّ حَتَّى دَقَّ فِيهِ ٱلْأَجَلُّ ۞

يَزْنِي ٱلدَّهْرُ وَكَانَ غَشُومًا بِأَبِيِّ جَارُهُ مَا يَذِلُّ ۞

NOTÆ.

minem referens : quem ſi quis adſpexerit haud ceſſat tremore concuti, donec moriatur. Eſt vetus traditio, quam non diſcutio. Adeatur *Hieroz.* t. II. p. 402. Is his dicitur *ſpuere venenum*; ex *ore*, ex *oculis*, ex *univerſo corpore*: atque ita *peſtiferam* circumquaque *auram exhalare.* Non magnopere laudari dices, qui ſic laudatur. Sed *emblemata* non ultra ſcopum tendenda. En eandem picturam, *Jeſaj.* XIV: 27. *Ne lætere Palæſtina, quod confracta ſit virga percutiens te; nam e ſerpente emicabit baſiliſcus; ejusque fructus erit preſter volans.* Pinguntur bellatores formidoloſi.

Vſ. 5. Obſervandus uſus elegantior verbi نَابَ *ingruit* tanquam *caſus* fortunæ *adverſus*, qui vocatur نَايِبَة, de quo ſupra. مُضْمَئِلٌّ eſt *part. præſ.* verbi اِضْمَأَلَّ *invaluit, dura evaſit* res. Radix eſt ضمل quæ ſignat *aſperitatem ſiccam & compactam.* Vides cur مُضْمَئِلَّة *durum & aſperum quid*, per دَاهِيَة *infortunium gravius* explicetur. In جَلَّ *gravis fuit mole*, teneas velim *originem* a *volvendo, convolvendo*; גלל. Inde & اَجَلّ *graviſſimum mole.* Intellige, *ſaxum.* Hæc in *Lexicis* haud viſuntur. *Diw. Hud.*

اِذَا مَا تَجُلُّ ٱلْكَبَايِرُ ۞

Quum

5 Nuncius nos feriit atrox, gravis adeo, ut conteratur eo vel ſaxum graviſſimum.

6 Spoliavit me fortuna, ut ſane violenta eſt, magnanimo, cujus cliens haud vileſcebat.

NOTÆ.

Quum volvuntur magna negotia.

Iterum

إِذَا مَا جَلَّ أَفْقَمُ كَارِبُ ۞

Quum volvitur diſtortum augensque negotium.

Verbum دقّ *contritus*, *contuſus fuit*; itemque *contudit*, *comminuit*; cum דקק per omnia conſpirat.

Vſ. 6. Verbum בזז بز eſt *raptare*, *raptum aſportare*. Inde بز & بزة *ſpolium*, *arma*, *veſtis*, בז. Quid غشوم *violentus* valeat proprie, repetatur ex *pag.* 378. ابي *magnanimus*; *inacceſſus*; *faſtiditor*; in laudem frequentari amat, ad *indolem generoſiorem* exprimendam. Radix ابي *recuſavit*, *abhorruit*, *faſtidivit*; contrarium τῷ אבה *Hebr.* inquit Cl. *Golius*. Sed *antiphraſi* facile caremus: & ſuccurrit *origo* in κύπτειν ſita, unde partim *annuere* ſubſumtum, quod *Hebræis*; partim *renuere*, quod *Arabibus* maxime arriſit. Sic σφαδάζειν *Atticis* erat *exultare*; quod aliis in *Dialectis* afferebat *graviſſimam iram* & *indignationem*; quin & ταράττεσθαι ὑπὸ τραύματος ζεόντος *ſub vulnere bulliente conflictari*. Magnus campus, magnam vim eruditionis depoſcens. جار eſt גר *advena*, *cliens*: a גור جار *divertit*; quaſi *diverſitor*, *hoſpes*. Notanda μείωσις in, *cliens ejus haud vileſcit*.

Hæc

شَامِسٌ فِي ٱلْقُرِّ حَتَّي إِذَا مَا ذَكَتِ ٱلشِّعْرَي فَبَرْدٌ وَظِلّ ۞

يَابِسُ ٱلْجَنْبَيْنِ مِنْ غَيْرِ بُؤْسٍ وَنَدِي ٱلْكَعْبَيْنِ شَهْمٌ مُدِلّ ۞

طَاعِنٌ بِٱلْحَزْمِ حَتَّي إِذَا مَاحَلَّ حَلَّ ٱلْحَزْمُ حَيْثُ يَحِلّ ۞

غَيْثُ مُزْنٍ غَامِرٌ حَيْثُ يُجْدِي وَإِذَا يَسْطُو فَلَيْثُ أَبَلّ ۞

NOTÆ.

Hæc præcipua *gloriationis* inter *Arabas* materia; ad quam conſuleſis quæ ad *Job.* XVIII: 19. & XIX: 15. annotata.

Vſ. 7. Audax figura שומש شامس *ſolem præſtans*, nempe *calore* & *fotu:* ſimplex phraſis affert, شمس اليوم, שמש היום, pro صار ذا شمس *lucente ſole claruit dies.* Hoc applicitum jam *homini*, efficit imaginem pulcherrimam *fortunæ ſplendidæ*, & *benigno fotu influentis ad recreandum.* Alio flexu dicitur شمس الغرس *lucente ſole præſtrictus fuit equus*; pro *ſternax factus eſt*, & *inſeſſorem excuſſit.* Inde proceſſum ad *mala indole fuit* equus, homo, quaſi dicas *ſternax fuit & contumax*; qui شموس & اشمس inde appellatus. קר قرّ *frigus*; a קרר قرّ *friguit.* זכה ذكت *præt. fœm.* a זכא ذكا *nituit*; برد *frigus*, ברד. ظل *umbra.* צל. Confer *Jeſaj.* XXV: 4. צל מחרב *umbra ab æſtu.* Iisdem coloribus diſtinctum & hoc, adductum a *Tauriz.*

سحنة في الشتاء باردة في الصيف
سراج في الليلة الظلماء ۞

Ca-

7 Solis more fovens, dum frigus; quumque arderet Sirius, tum vero frigus ipse & umbra.

8 Siccus laterum, non tamen ex miseria; madidusque manuum; catus, præpollens.

9 Pergens firmo pectore, usque dum descenderet; firmo pectore simul descendente.

10 Pluvia nubis cooperiens, quum dona funderet; & quum sæviret, tum Leo strator.

NOTÆ.

Calor est hyeme, refrigerium æstate;
Lucerna in nocte tenebricosa.

Vs. 8. Pulchre, *siccus laterum*, pro *arido jejuniis, emaciato*: יבש. Pulchrius, *non tamen e miseria*; i. e. *media in copia rerum lautarum*, quas *hospitibus* potius *suis fruendas permittit*, quam ut ipse sibi saginam cædat. Characterem liberalitatis heroicæ illustravi ad *Jobi cap.* xxxi: 31. *Tauriz.* ad h. l. يريد انه يوثر بالزاد غيره على نفسه وعادتهم التمدح بالهزال *innuit ipsum in victu consumendo alios præferre sibimet ipsi: estque iis in more gloriari de macie.* Exemplorum omnia plena.

Ibid. Siccus laterum oppositus *madidus manuum.* Est periphrasis *viri munificentissimi*, cui *manus profusa liberalitate jugiter uvescunt* veluti. Expositum jam ad *Confess.* 3. *Haririi* p. 129. Proverbiale dictum est ندت صفاته *uvescit glabra ejus petra*: pro *avarus* ante & *tenax largissime me donavit.*

Vs. 10. Inter gemmulas est eloquentiæ *Arabicæ*, non tan-

مُسْبِلٌ فِي ٱلْحَيِّ أَحْوَي رِفَلٌّ وَإِذَا يَغْزُو فَسِمْعٌ أَزَلُّ ۞

NOTÆ.

tum *dona largiſſime effuſa* comparare *pluviæ*, ſed ipſum quoque *donatorem*. Ad *Haririum* plus vice ſimplici id demonſtratum. Quam apte temperati ſint hi colores, quivis cernit. يجدي *fut.* IV. a جدي *profuit, commodo fuit.* Inde اجدي *donavit; commodo affecit.* Illius verbi *origo* item in *uvore*, ſive *madore*. Inde גדות *margines*, ſive *crepidines fluminis:* & גדי, جدي *hædulus tenellus, uvidus.* يسطو *fut.* I. a שטה سطا, שטו *contumacius vadere, invadere, inſilire*, ut equus ἀφνιάζων, & *frenum mordens.* לוש لبث *Leo*, a *compactione conglobata.* Thema לוש لاث. Poſtremum ابل *compar.* & *ſuperl.* a בל بل, variis pollet notionibus; ut *Radix* ipſa quoque multos per canales divergit. Quod hic obtinet, in *Lexico* negletum. Eſt enim الابلّ in *Camuſo* etiam الجدل *ſtrator robuſtus.* Conſonat *Tauriz* الابل المصمم الماضي على وجهه لا يبالي ما لقي *Sic appellatur qui ſtrenue pergit, & penetrat, nihil curans quod tandem cumque occurrat.* Deduci poteſt a بل *num.* 3. idem quod ظفر *victoria potitus eſt*; ſed ut poſterius ſuccrevit ab *ungue impacto in prædam*; ita prius autumo adſcitum a φυράν *macerare affuſo humore*, quod in בלל بل reſidet. Nempe αἵματι φύρειν *ſanguine macerare*, & *fœdare*, apud *Homerum*, aliosque, eſt *gravi cæde ſternere.* Ergo ابلّ *ſtrator; pulvere & ſanguine fœdans, quoscunque invaſit.* Efflorefcit aliquid, quod ſine hac *origine* non luceret. Nempe geminus exprimitur character ejusdem viri, qui ut *donis*

ri-

11 Promittens in tribu nigram comam, ſyrma trahens; at in expeditione lupus clune ſubſtricto.

NOTÆ.

riget ac perfundat hinc, ita illinc *cruore inficiat* & *defœdet.*

Vſ. 11. Aliud par *characterum* oppoſitorum; quos *domi* exeruerit, & *foris.* Domi quidem, quum inter *tribules* conſpiceretur, *promittens* احوي *nigrum*, nempe *capillitium.* Ita *Tauriz.* مسبل شعرا احوي اي اسود لانهم كانوا يوفرون لممهم ويصفون الشاب بحسن اللمة قال ۞

اذ لمتي سوداء كالعنقود ۞

Promittens crinem אחוי *id eſt nigrum; nam ſolebant prolixam alere cæſariem; indeque juvenem deſcribunt ab honore cæſariei. Poëta.*

Quum cæſaries mea nigra foret ut botrus uvarum.

Significatio *nigri* ſub احوي a *convolvendo* ducta, nam חוה حوي eſt *convolvere, conglobare:* unde חוות *conglobationes domuum: vici.* &c. &c. رِفَلٌّ pro رِفْلَلٌ, ex ſpecie *Pihlel*, eſt *longa cauda præditus* equus, camelus; a رفل *traxit humi veſtem promiſſam.* Ad hominem applicitum, notat طويل الذيل *longo ſyrmate præditum.* Pingitur ergo nobis *Taabbeta Sjerran*, ut *juvenis formoſus*, ac *delicatus;* quum *domi* verſaretur inter ſuos: mox converſus in *lupum raptorem*, quum يغزو *expeditionem ſuſciperet;* a غزا *oppugnatum ivit hoſtem.* Eſt *ſecundarium* a *fortitudine* & *robore bellico*, quod ſub עזז & עזה conti-

وَلَهُ طَعْمَانِ أَمَرِّي وَشَرِيٌّ وَكِلَا ٱلطَّعْمَيْنِ قَدْ ذَاقَ كُلُّ ۞

يَرْكَبُ ٱلْهَوْلَ وَحِيدًا وَلَا يَصْحَبُهُ إِلَّا ٱلْيَمَانِي ٱلْأَفَلّ ۞

NOTÆ.

netur. سِمْعٌ est *hibrida fera, ex lupo & hyæna.* Nomen inditum ab *auditu acerrimo.* Hinc Proverbium اسمع من سمع *promptior auditu quam fera ista.* افعل *comp.* & *superl.* a زل *lubricavit, glaber fuit;* speciatim invaluit pro *epitheto lupi, macris & tenuibus clunibus* prædito, *præ longa inedia.* Cernis quorsum collineetur.

Vs. 12. Proverbiales figuræ: ut apud *Plautum; mel & fel:* & *linguæ in melle, corda in felle sita.* Decore imitatus noſtrum *Ibn Doreid.*

طعمي شري للعدى تارة والاري بالراح لمن ودي ابتغي ۞

Sapor meus absinthium hosti sua vice; at mel vino mixtum ei qui amorem meum appetit.

Ad *Conseſſ.* 10. *Haririi* adductum quoque a *Tebl.*

ممقر مر علي اعدايه وعلي الادنين حلى كالعسل ۞

Amarulentum amarum pro suis hostibus; at pro amicis dulcedo mellea.

Vs. 13. Excelsa dictio, ركب الهول *equitat terrorem:* pro *audacter adit terrorem, in eumque velut insilit.*

12 Ei duplex ſapor, mel & abſinthium; quem ſaporem utrumque guſtarunt omnes.

13 Equitabat terrorem ſolus, nullo comitante, niſi gladio crenis inciſo.

NOTÆ.

lit: vel potius, *eundem conſcendit.* Ad hunc colorem in *Hamaſ.*

ان قيل اركبوا الموت يركبوا ۞

Si dicatur, equitate mortem, inequitant.

Venuſtum quoque Schema, ركب مسحله *equitavit limam ſuam*, i. e. *linguam facunde politam*; pro, *ſe in oratione diffudit, exſpatiatus eſt.* Item ركب هواه *equitavit cupiditatem ſuam*, & ركب راسه *inequitavit caput ſuum:* id eſt, *libidini ſuæ frena laxans, ſe ei auferendum permiſit.* يَمَانٍ pro يَمَانِيٌّ *Jemanenſis*, nempe *gladius*; in *Jemana* ſive *Arabia felice* cuſus ſcilicet, quod genus laminarum prænobile. افل *crenis inciſus valde*; a فل *ſecuit, infecuit*; ſpeciatim *aciem crenis*, ſeu *rimulis.* Eſt *epitheton* nunc *dedecus* ferens, nunc *decus*, ut hic; ubi innuuntur *graves ſtrages* hoc *uno gladio editæ*; qui vel ſic tamen *novis edendis ſuffecerit.* In *Diw. Hud.*

لا ينسين حب القتول مطارد
وافلّ يختضم الفقار مسلس ۞

Non obliviſcuntur amorem cædium haſtæ,
Et crenatus enſis, qui frangat vertebras, ſtellatus.

وَفِتْيٍ هَجَّرُوا ثُمَّ أَسْرَوا لَيْلَهُمْ حَتَّى إِذَا مَا ٱنْجَابَ حَلُّوا ۞

كُلَّ مَاضٍ قَدْ تَرَدَّى بِمَاضٍ كَسَنَا ٱلْبَرْقِ إِذَا مَا يُسَلُّ ۞

NOTÆ.

Ubi *Succari* العرب يهجون به ويمدحون وهو هنا في المدح يشبر الي كثرة الضرب *Arabes vituperant talem enſem nunc, nunc celebrant; hic in laudem ponitur; ut innuatur multitudo ictuum.*

Vſ. 14. Continenti quatuor verſuum filo narratur audaciſſima expeditio quam cum avunculo ſuo in *Hudeilitas* ſuſceperit noſter; *lectiſſimæ* eorum *juventuti* atrocibus cladibus inflictis. فُتُوٌّ *juvenes:* eſt *plur. fr.* a فَتِيٌّ. Ei præf. *waw* regit *genitiv.* quia valet وَرُبَّ *& ſæpe, & plurimum.* Nil frequentius apud Poëtas. هَجَّرُوا *meridianum iter ingreſſi ſunt*, in *præt.* II. hic adhibitum uſu illo, quem *Golius* enotavit ſub تَهْجِيرٌ *iter ſeu inceſſus qui fit fervente meridie.* أَسْرَوْا in *præt.* IV. a سري *prominuit, proceſſit;* præſertim *noctu.* انجاب *diſcuſſa eſt* nox, *præt.* VII. a جاب *ſecuit, fidit, diffidit.* حل 1. *ſolvit.* item 2. *deſcendit ex itinere*, atque *conſedit ad quieſcendum;* λύειν. *incubuit* ira; malum. 3. *pervenit ad mactationis locum* hoſtia. 4. *licuit, fas fuit:* q. d. *ſolutum.* חלל. Inde حلال *res licita*, oppoſita حرام חרם *ſacræ*, atque *interdictæ.* Hinc حلال חלל ad *profana* quoque & *profanata* ſe extendere cœpit. החל *incepit*, eſt quaſi *ſolvit:* qui enim *ceſſat, ei*

vel

14 Sæpe juvenes meridianum iter totam continuantes noctem, qui diſcuſſa ea conſederunt;

15 Secans omnis, ornatus ſecante, cui ſplendor fulguris e vagina ſtringitur:

NOTÆ.

vel *manus ligata* quaſi, vel *opus*; qui *agere incipit*, ei *utrumque ſolutum*. Ita apud *Aramæos* שרא eſt *ſolvere*; itemque *incipere*.

Vſ 15. Nervoſe & ſuccincte, *ſecans*, *ornatus ſecante*. Prius مَاضٍ pro مَاضِيٌ *ſecans*, ſignat *ſtrenuitatem intrepide per diſcrimina pergentis*: poſterius *ipſum gladium*,

ماضي الحد ذا شطب عضب جلا
القين من دريه الطبع ۞

Penetrantem acie, undulatum, ſectorem, cujus de fulgure terſit rubiginem faber.

تردي *præt.* V. *ornatus eſt*; a رِدَاءٌ *pallium*, *palla*, *zona*, *baltheus*; & *quicquid ornamenti de humeris pendet*. Hinc ſubſumtum الرتدي بسيفه وتردي والسيف الرداء *Verbum* VIII. & V. *ſpecie*, *gladio a collo pendente ornatus fuit*, *ipſeque gladius inde* رداء *dictus*. Celſiſſime figuratus *ſplendor fulguris e vagina deſtrictus*. Sic *Job.* xx: 25. ברק *fulgur e felle ejus emicabit*: i. e. *acies fulgurans*. Et *Deut.* xxxii: 21. *quum acuero* ברק חרבי *fulgur gladii mei*. &c. &c. &c.

Vſ. 16.

فَٱحْتَسَوا أَنْفَاسَ نَوْمٍ فَلَمَّا هَوَّمُوا رُعْنَاهُمْ فَٱشْمَعَلُّوا ۞

NOTÆ.

Vſ. 16. Exquiſita figuratio, *ſorbere hauſtus ſomni.* Ab حسا *ult.* و *ſorpſit*, in VIII. احتسى valet, *ſorbſit ſibi, ſorbillavit.* Ejus III. ſpecies in *Lexicis* haud reperiunda, inſigni *metaph.* adhibetur in *Hamaſ.*

حَاسَبْتُهُ ٱلْمَوْتَ حَتَّى ٱسْتَنَفَّ آخِرَهُ ۞

Sorbendam ei dedi mortem, usque dum exhauſiſſet extremum ejus.

Itemque

لَحَاسُونَا حِيَاضَ ٱلْمَوْتِ ۞

Sane ſorbenda dederunt nobis mortis aquatoria.

Diſertim.

مَحَضْتُ بِدَلْوِهِ حَتَّى تَحَسَّى
ذَنُوبَ ٱلشَّرِّ مَلْيَ أَوْ قِرَابَا ۞

Concuſſi urnam ejus, donec ſorbuerit
Situlam mali plenam, aut ferme plenam.

In his *ſorbere* auget, & intendit acerbitatem. Aliquando minuit, ut in *Proverbio* كحسوة من بحر *ut ſorbitio e mari.* Inde nunc *ſorbillarunt hauſtus ſomni*, pro *leviter & propere deguſtarunt ſomnum.* Mirifice انفاس *hau-*

16 Quum ſorberent hauſtulos ſomni, jamque nutarent, excuſſimus propere dilabundos.

NOTÆ.

hauſtus, quod eſt *plur. fr.* a نَفَسٌ *ſpiritus*, *anhelitus*: itemque *hauſtus* potionis: quantum *uno ſpiritu trahi* poteſt. Pro هَوَّمُوا *nutarunt capite*, editio *Merzoukii* exhibet, continuata allegoria, ثَمَدُوا *pauxillulum biberent*; a ثَمَدٌ *aqua tenuis in ſuperficie terræ, carens ſcatebra*: unde in VIII. *adivit tenuem aquulam*: & in X. اسْتَثْمَدَهُ eſt طَلَبَ مَعْرُوفَهُ *petiit ab eo beneficii quid*; quaſi dicas, *aquula ejus cupivit rigari*. Eſt quantivis pretii lectio, cui quum pro *gloſſemate* addita eſſet altera illa, ejus in locum ſurrepſiſſe videtur. رَغَنَاهُمْ *excuſſimus eos, conterruimus*: *a* رَاعَ *quaſſit, excuſſit*; ſpec. *terrore*. In MSS. legitur رَغَثَهُمْ *excuſſiſti eos*; quaſi ad ſolum *Taabbetam* rediret. Sequens verſus emendatiunculam noſtram ſuſtinet. اشْمَعَلَّ eſt ſpecies IV. verbi شَمَّعَلَ *quadriliteri* quod in *Camuſo* eſt تَفَرَّقَ *diſperſus eſt*: ut اشمعل بادروا فيه وتفرقوا ibidem, الْقَوْمُ فِي الطَّلَبِ *properarunt & diſperſerunt ſe homines in quærendo*. Itemque وَالإِبِلُ مَضَتْ وَتَفَرَّقَتْ مَرِحًا *de camelis, abiere ſeque diſperſere huc illuc liberius*. Poſtremum illud huc quadrat. Videtur nempe deſcribi ſpecimen audaciæ intrepidæ, qua animati *avunculus* & *nepos*, perſecuti fuerint agmen hoſtile, ex juventutis *Hudeilitica* flore & robore conſtans; quod quum prædas ex eorum regione egiſſet, emenſa longa via

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE LETRAS DE GRANADA

فَأَدْرَكْنَا ٱلثَّأْرَ مِنْهُمْ وَلَمَّا يَنْجُ مِنْ حَيَّيْنِ إِلَّا ٱلْأَقَلُّ ۞

فَلَئِنْ فَلَّتْ هُذَيْلٌ شَبَاهُ لَبِمَا كَانَ هُذَيْلًا يَفُلُّ ۞

NOTÆ.

assecuti sint tandem, atque jam requietis paululum delibantes oppresserint, atque terrore incusso fuderint fugarintque.

Vs. 17. Huc collineat, أدركنا *consecuti sumus talionem.* Est *præt.* VIII. verbi درك, de quo supra. ثأر *Talio, sanguis pro sanguine effusus. Ipsi illi homicidæ, a quibus vindex sanguinis talionem repetere tenetur.* Sic in *Historia Amrolkisi.* فوقع امري القيس ببني كنانة وقتلهم قتلا ذريعا واصحابه يقولون يا ثارات الهمام فقالت عجوز منهم والاتي ايها الملك ما نحن ثارك انما ثارك بنو اسد *Irruitque Amrolkisus in Kenanitas, atque violentam inter eos stragem edidit, sociis ejus conclamantibus, o taliones principis magnanimi! Ibi tum anicula ex iis, per Deam Allat, o Rex! non nos sumus talio tua; utique talio tua, Asaditæ.* Sequens لَمَّا pro لَمْ *nequaquam* positum, ما ad *emphasin* adjecto; sic in sexta *Moalleka* أَلَمَّا تَعْلَمُوا *an nequaquam scitis?* quasi *nequaquam sane.* Rarum; & antiquum. Antiquitatem quoque redolet مِنْ حَيَّيْنِ *gemina e tribu*, resolvendum in مِنْ ٱلْحَيَّيْنِ.

Nem-

17 Atque consecuti sumus talionem ex illis; elapso nemine, gemina e tribu: nisi rarissimo.

18 Quod si *Hudeilita* infregit ejus cuspidem, id sane, postquam *Hudeilitam* infregerat.

NOTÆ.

Nempe *præpos.* مِن מן *ex*, secundum hodiernam *Grammaticam Arabum* non elidit suum *Nun*, nisi in مِمَّا *ex eo quod.* At Veteres *elisionem* istam, *Hebræis* familiarissimam, etiam in deliciis habuisse reperiuntur. In *Hamasa.*

مَا أَنْسَ مِنْ أَشْبَاهِ مَا أَنْسَ قَوْلَهَا ۞

Quicquid obliviscar rerum, non obliviscar dicti ejus.

Pro مِنَ ٱلْأَشْبَاهِ, *orthographia* quoque liberiori, qualis in *partic.* שֶׁל obtinet seorsim scripta. Sic مِنْ غَضَا *ex spina* pro مِنَ ٱلْغَضَا ibidem, & مِنْ مَالِ pro مِنَ ٱلْمَالِ *ex grege.* In *Diw. Hud.* etiam habetur planius مِمَّا لِلْأُمُورِ *ex rebus*, & مِمَّا لِلْمَرْوِيِّ *de rupicapris.*

Vs. 18. Apta imago *infregit cuspidem*, *aciem cuspidatam ejus*; de qua *Tauriz.* يقول ان كانت هذيل تمكنت منه وكسرت حده وهي بما كان فعل ذلك بهذيل من قبل والشباة حد الشيء ويقال

وَبِمَا أَبْرَكَهَا فِي مُنَاخٍ جَعْجَعٍ يَنْعَبُ فِيهِ ٱلْأَظَلُّ ۞

وَبِمَا صَبَّحَهَا فِي دَرَاهَا مِنْهُ بَعْدَ ٱلْقَتْلِ نَهْبٌ وَشَلُّ ۞

NOTÆ.

اشبي الرجل اذا اتي باولاد نجباء يصير له بهم حد حديد كشبا الاسنة ويقال ايضا اشبيت الرجل اذا وجدت له شباء *Id dicit: ſi Hudeilitæ prævaluerunt ei, ejusque aciem fregerunt; id ideo factum, quod ipſe idem effecerit in Hudeilitis prior: vocatur autem* شباء *extremitas acuminata rei; cuſpis: indeque in* IV. *dicitur, cuſpidavit vir, quum producit filios ſtrenuos, in quibus aciem habeat, inſtar cuſpidum mucronatam: itemque cuſpidavi virum, pro inveni eum cuſpidatum.* Jam planius percipies, quæ in *Lexico* Cl. *Golii* habentur ſub hac ſpecie. Eadem figura *Pſ.* CXXVII: 4, 5. *Sicut ſagittæ in manu viri fortis, ſic filii juventutis. Beatus qui inde impleverit pharetram.* Vocula لَبِمَا reſolvitur, *ſane pro eo quod*, vel *ſane propterea quod*: quin &, *ſane poſtquam.*

Vſ. 19. Ad genium *Arabiæ* temperati colores. Quid intendatur, declarabit hocce ex *Diw. Hud.*

مبترك في حومة الموت ۞

Procumbens ſuper genua in circo mortis.

Planius adhuc & plenius *Hamaſ.*

أَذْخَنْتُمْ

19 Et postquam procumbere fecerat eum in cubitorio aspero, ubi cavum foratur ungulæ.

20 Et postquam matutinis eum vexarat incursionibus, stragibus editis ferens agensque.

NOTÆ.

أَنَخْتُمْ عَلَيْنَا كَلْكَلَ ٱلْحَرْبِ مَرَّةً

وَنَحْنُ مُنِيخُوهَا عَلَيْكُمْ بِكَلْكَلِ ۞

Procumbere feciſtis ſuper nos pectus belli nonnunquam,
Et nos procumbere illud fecimus ſuper vos pectore.

Vides quid ſit مُنَاخٌ جَعْجَعٌ *cubitorium aſperum*; ubi *moles belli incumbit*, & ubi *ſub eadem procumbitur*. Vides etiam, qua anſa جعجع *locus pugnæ* exponatur. Allegoria deſumta eſt a *camelis:* unde adjectum quoque, *ubi foratur cavum ungulæ.* أَظَلُّ pro أَظْلُلُ eſt باطن الخف *interior pars ungulæ camelinæ.* Ubi hæc *foratur*, & *laniatur*, *aſperitas* ſumma eſt. Senſus eſt: eos *aſperrima* quæque ab eo *ſubire* coactos; atque *magnis cladibus adflictos.*

Vſ. 20. Eleganter verbum صبح *matutinum potum propinavit:* & in II. *mane ſalutavit*, transfertur *ironice* ad *invaſiones matutinas*, atque *viſitationes* ut ſic dicam *nec opinatas.* Inde in *Hamaſ.* الصابح الغانم *mane viſitans, prædas reportans*, & حي مصبّح *tribus mane vi-*

صَلِيَتْ مِنِّي هُذَيْلٌ بِخَرِقٍ لَا يَمَلُّ ٱلشَّرَّ حَتَّي يَمَلُّوا ۞

يُنْهِلُ ٱلصَّعْدَةَ حَتَّي إِذَا مَا نَهِلَتْ وَكَانَ لَهَا مِنْهُ عَلُّ ۞

حَلَّتِ ٱلْحَمْرُ وَكَانَتْ حَرَامًا وَبِلَأْيٍ مَا أُحِلَّتْ تَحِلُّ ۞

NOTÆ.

visitata; id est مغلي *invasionem hostilem passa*. Hinc يوم الصباح *dies matutinæ visitationis* per يوم الغارة *dies incursionis* exponitur, quod *Golius* noster non convertit, naturam *phraseos* non satis perspiciens. In *Diw. Hud.*

غداة صباح صادق قتلوا ۞

Summo matutino visitationis strenuæ occisi sunt.

Vs. 21. A laudibus *avunculi* ad suas convertitur Poëta, sua quoque decora monumento huic quasi insculpens. صليت *tostus est*, nempe *igne belli*, abunde illustratum supra p. 329. Per خرق *vehementem virum*, semet designat. Apud *Golium* habes tantum, *valde liberalem*. Istam notionem induit a *lacerando*, qui *opes liberalitate veluti lacerat*: qui & خرّق. Utrumque etiam pro *vehementi*, & *omnia lacerante* quasi, adhibetur: ut hic. Redi ad pag. 347. مل *coxit sub prunis*, eodem modo translatum reperies *pag.* 327. indeque satis lucis hauries.

Vs. 22.

21 Tostus est & a me *Hudeilita*, vehementi viro, quem tædio haud coxerit malum, dum ipsi excoquantur.

22 Qui aquatum ducit hastam, ut sitiens hauriat; quin & secundis eam hausti bus rigat.

23 Licitum factum vinum, quo mihi interdixeram; & cum labore sane vix tandem licitum factum.

NOTÆ.

Vs. 22. Allegoria gravis; quam supra *pag.* 351. habuimus. Remisi ibi ad *Tom.* I. *Orig.* in quo verba נהל & עלל tum hoc, tum aliis etiam usibus, late illustrata.

Vs. 23. Faculam accendat *Merzoukius* هذا من عادتهم في تحريم الخمر وما يجري مجراه في وقوع النفس والميل اليه اذا قتل لهم قتيل حتي يدركوا ثاره وربما كانوا يحرمون علي انفسهم تنظيف البدن والاخذ من الشعر وما شاكله فيقول ادركت الثار فحللت الخمر بعد ما كانت محرمة علي

Hoc e ritu eorum in interdicendo sibi vino, aliisque similibus, quantumvis iis dediti essent, atque affixi; quum aliquis ex iis trucidatus esset; donec talionem essent assecuti. Nonnunquam quoque sibi interdicebant emundationem corporis, & tonsuram capilli, aliaque id genus. Dicit itaque. Assecutus sum talionem; ac proinde licitum factum vinum; postquam sub anathemate ejus abstinentiam suscepissem. Haud dubie intenditur *vindicta de fuso sanguine avunculi* ab *Hudeilitis* splendide re-

حَلَّلْتُهَا إِلَى ٱلظِّبَا وَٱلْعَوَالِي وَٱلْمَذَاكِي فَهْيَ حِلٌّ وَبِلُّ ۞

فَٱسْقِنِيهَا يَا سَوَادَ بْنَ عَمْرٍو وَإِنْ جِسْمِي بَعْدَ خَالِي لَخَلُّ ۞

فَسَقَيْنَا كَأْسَ حَتْفٍ هُذَيْلًا غِبُّهَا خِزْيٌ وَعَارٌ وَذُلُّ ۞

NOTÆ.

reportata. Illuc fertur وبلاي مـا *& cum labore ſane.* لَأْيٌ *tarditas; anguſtia;* ἀπορία; a لَأَى *lentus tardusque fuit; ceſſavit laſſus.* לאה. Redundat مـا, ſed ita ut *emphaſin* adferat, *ſane.* المـت 3. *fœm. præt.* IV. a لـم *collegit*, proprie *convolvit*, exiſtit *collegit ſe;* quod frequentatur pro *acceſſit, appropinquavit;* & quidem, cum *niſu* & *difficultate:* اشـارة الـي مـا قـاسـاه مـن طـلـب دمـه *ut indicetur moleſtia quam in talione exequenda exantlarit:* ut *Merzouk.* habet.

Vſ. 24. Verſiculus hic abeſt ab editione *Taurizii* & *Merzoukii*; ſed comparet in tertia accuratiſſima; ac proinde eum dimittere nolui; præſertim invitante antiqua formula حـل وبـل *profanum promiſcuumque.* חל חל *ſolutum, licitum; profanum.* Ei adjicitur בל בל apud *Gjeub.* مـبـاح فـي لـغـة حـمـيـر *promiſcui juris res, in Dialecto Homeritica;* ſive *veteri Sabæa.* Reliquis *Arabibus* tritam notionem arguit, زمـزم لـشـارب حل وبـل *puteus Zemzem*, (*Meccanus* ille ſacer) *potanti profanus eſt promiſcuusque: nemo inde arcetur: omnibus idem in illum juris.*

24 Licitum feci illud, usque ad gladios, & haſtas, quin & equos, ut profanum promiſcuumque.

25 Ergo propina mihi illud, *o Sewad Ibn Amr*, namque meum corpus, poſt avunculum, laceramentum eſt.

26 Sane propinavimus poculum mortis *Hudeilitæ*; cujus fæces confuſio, dedecus, opprobriumque.

NOTÆ.

vis. A בלל *miſcuit* poteſtas haud dubie ducta. Appoſitiſſime locata formula, ubi etiam *phantaſia Poëtica ad vinum*, ſevero anathemate interdictum, admittuntur *gladii*, *haſtæ*, *equi*, ut eo *ſe proluant*, *cruoremque* hoſtilem *abſtergant*.

Vſ. 25. Jubet, genio nunc indulgens, vinum largiter ſibi propinari: eo magis, quod *mœrore* ob mortem *avunculi*, & *labore talionis* perſequendæ, plane confectum corpuſculum, indigeret refectione. فاسقنيها eſt *compoſ.* ex duobus *aff.* & *præf.* cum *imperat.* I. أَسْقَى *rigavit*; *propinavit*: שקה. In لَعَلَّ *Lamed* eſt *Emphaticum*. خل exponitur مهزول *macilentus*, a *Tauriz*. Recte quidem, ſed proprie eſt *veſtis lacera*; ῥάκος. Hinc *Æſchyl.* in *Prom.* σώματος μέγα ῥάκος figuravit, pro *corpore emaciato & enecto*. Ergo *laceramentum*.

Vſ. 26. Occaſione *poculi*, quo ſe invitat, hilaria agitans; iterum deflectit ad *Hudeilitas* gravi clade, ob cædem avunculi, a ſe mactatos. Hoc appellat, *iis poculum mortis propinaſſe*. Figuratio tritiſſima in ſacris; quæ omnem quoque paginam in ſcriptis *Arabum* implet. كاس

تَضْحَكُ ٱلضَّبُعُ لِقَتْلَي هُذَيْلٍ وَتَرَي ٱلذِّيبَ لَهَا يَسْتَهِلُّ ۞

NOTÆ.

med. *waw* כּוֹס *poculum vino plenum*; ut ad *Haririum* jam notavi. Effertur & *med. Hamzata*. Pro كاس الموت *poculo mortis* etiam *absolute* usurpatur *poculum* in *Hamaſ.*

سَقَيْنَاهُمْ كَاسًا سَقَوْنَا بِمِثْلِهَا
وَلَٰكِنَّهُمْ كَانُوا عَلَي ٱلْمَوْتِ أَصْبَرَا ۞

Potandum dedimus iis poculum, quod & nobis propinarunt: Illi vero in morte ſuſtinenda patientiores.

Huic *poculo* additur غُبٌّ *finis, exitus; extremum:* quo *reſiduæ fæces* innuuntur. Ita in *Hamaſ. clades fœda* figuratur, ut

ذَمِيمَةٌ قَبِيحَةٌ ذِكْرُ الْغُبِّ لِلْمُتَغَبِّبِ ۞

Ignominioſa, cujus fæces turpes memoratu pro bibente.

Confer *Pſ.* LXXV: 9.

Vſ. 27. Graviſſimæ imagines; *rident hyænæ; renident lupi*; ad *atrociſſimam ſtragem* pingendam. Ita *Jer.* XII: 9. qui locus ita conſtituendus. *Heus fera rapax Hyæna, hereditatem mihi meam, heus fera rapax, undiquaque ſuper eam!* involato! *Ite colligete omnia animalia agri; adducite ad edendum.* Frequens in Sacris, ut *feræ*, & *volucres*, tanquam ad *viſcerationem* invitentur, quum *atrociſſimæ ſtrages* conſignantur. Vide *Eſech.* XXXIX: 17. *Apoc.* XIX: 17. צבוע ibi *Hyænam*

27 Rident hyænæ ad occiſos *Hudeili*, cernasque lupos, qui ad eosdem renideſcant.

NOTÆ.

nam eſſe, ipſum noſtrum ضَبُعٌ, docuit jam *Boch. Hieroz. tom.* I. p. 830. 838. ubi tamen alium ſenſum contextui huic ſubjicit; non æque congruum, quum hic *Hyæna* compelletur tanquam *ſignifera* quædam, quæ reliquis feris *vexillum erigat*, ut *ad cadavera* ſecum *lanianda* confluant. Nil *ſævitia ejus carnivora* fœdius, diriusque. In *Hamaſ. Sjanfari Azdæus.*

لا تقبروني ان قبري محرم عليكم
فلاكن ابشري ام عامر ۞

Ne ſepeliatis me; id anathemate vobis interdictum volo.
At tu, Hyæna, læta renideſcito.

Alluditur ad *formulam*, qua utuntur venatores, *Hyænam* circumvenientes; quam ita aperit *Tauriz.* العادة في اصطياد الضبع ان يقصد وجارها ويحفر وهي تتاخر قليلا قليلا والصايد يقول ام عامر ليست هاهنا ابشري ام عامر بشاء هزلي وجراد عظامي فلا يزال يحفر ويقول هذا الكلام والضبع تتاخر حتي تبلغ اقصي وجارها فتخرج حينيذ منه باغلظ عنف

Mos eſt in venatura Hyænæ, ut petatur latibulum ejus, & effodiatur; illa ſenſim ſenſimque recedente. Venator autem dicit, Hyæna non adeſt hic. Renideſcito, Hyæna, ovicula macra, aut locuſta locuſtæ innexa: neque ceſſat fodere, atque hanc cantiti-

وَعِنَافَ ٱلطَّيْرِ تَهْفُوا بِطَانًا تَتَحَطَّاهُمْ فَمَا تَسْتَقِلُّ ۞

NOTÆ.

tilenam repetere, Hyæna ſemper retrocedente, donec perveniat ad extremum latibuli, unde tandem ſumma violentia ſic expellitur. Habes partem *cantiunculæ*. quam *Boch.* ex *Damirio* adduxit *ibid.* p. 836. verſione omiſſa, quod ei ſe committere nollet. Prudenter. ام عامر *mater culti* dicta *Hyæna* per *ironiam*; quæ alias ام القبور *mater ſepulcrorum*; quia *τυμβωρυχεῖ buſta eruit.* Ejus *diminutivum* reperio in *Diw. Hud.* ſcoptice intortum in noſtrum *Taabbeta Sjerran* a *Kaiſo Ibn Elaizara.*

فَإِنَّكَ إِذْ تَحْدُوكَ أُمُّ عُوَيْمِرٍ ۞

Sane te, ecce propellit te hyænula.

Ubi *Schol.* تسوقك وتتبعك لتاكلك وهذا مثل *impellit & perſequitur te, ut te devoret. Figurate dictum.* Nempe innuit *cum brevi fore occidendum, & Hyænis projiciendum.* In eodem *Diw. Hudeil.* ipſe *Taabbeta.*

لَقَدْ عَلِمْتُ لَتَعْدُوَنَّ عَلَيَّ شِبْمٌ كَٱلْحَسَايِلِ ۞
يَأْكُلْنَ أَوْصَالًا وَلَحْمًا كَٱلشَّكَاعَيِ غَيْرَ جَادِلِ ۞
يَا طَيْرُ كُلْنَ فَإِنَّنِي سَمٌّ لَكُنَّ وَذُو دَغَاوِلِ ۞

Sane ſcio, incurſabunt me e nigro variegatæ hyænæ, *ut buculæ. Vorabunt membra, & carnem, teneram ut planta, non intortam. Heus volucres, edite; namque venenum ego vobis; cauſa malorum.*

Ha-

28 Rapacesque alitum cæſpitare, fartis ſuper eos ventribus lapſabundos, nec ſe poſſe levare.

NOTÆ.

Habe & hoc ibidem adjectum, ab ejusdem inimico *Koreimita:*

تَأَبَّطَ سَوْءَةٍ وَحَمَلْتَ شَرًّا لَعَلَّكَ أَنْ
تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصَابِ ۞
لَعَلَّكَ أَنْ تَجِيءَ الْمَنَايَا بِكَ تُسَاقَ
لِفِتْيَةٍ مِنَّا غِضَابِ ۞
فَتُصْبِحَ فِي مَكَرِّهِمْ صَرِيعًا وَتُصْبِحُ
طُرْفَةَ ٱلضُّبُعِ ٱلسِّغَابِ ۞

Taabbeta peſſime, ut geris (Sjerran) *malum, forte exiſtes e percuſſis.*
Forte venient in te fata; propellerisque a viris e nobis ſævis;
Proſtratusque eorum in conflictu, evades ludibrium Hyænarum famelicarum.

Vſ. 28. Conveniens clauſula. *Rapaces alites* addit *convivas, ſaburratos*, ac velut *ebrios ſanguine.* عتاق *plur. fr.* a عتيق *antiquus;* indeque *generoſus, nobilis, excellens.* Hinc porro de *alitum* genere, *rapaces* اكلة اللحمان وعافية الجيف *carnivoræ, & paſtæ cadaveribus.* Ita *Tauriz.* تهفو ab eodem expo-

nitur قطير يقال هفت الصوفة في الهواء اذا ارتفعت *volant: dicitur floccus lanæ volitat in aëre, quum attollitur.* Atqui negatur, *eas ſe poſſe levare.* Ergo هفا nunc valet *cæſpitare*, نزل, ut *num.* 4. apud *Golium.* Sic *Hariri Conſ.* 26. ذو تلاف ان هفا خل *qui reſtituit quod cæſpitans offendit amicus.* Nempe بطان *ventribus fartis* finguntur *incedere non poſſe*, ſed *cæſpitare* ſuper *cadaveribus*, quæ *transſcendant lapſante greſſu.* Hoc ſignatur verbo تتخطاهم in *fut.* V. a خطي *paſſum poſuit, eoque progreſſus fuit.* Eſt notio *ſecundaria*, a *motu lubrico*, eodem illo, qui in *labi* obtinebat apud veteres *Latinos*, pro *facili* & *celeri motu ferri:* ut in illo Poëtæ, *labuntur ſidera cœlo;* & *Enniano* hocce, *uncta carina labitur undis:* item, *labitur ſerpens, allabitur., illabitur. perlabitur:* ſub quibus niſi *originem* teneas, in **glippen** ſitam, vim atque indolem Linguæ nullus percipias. Ut autem idem illud *labi*, & *lapſare*, ſe ad *motus* dedit *nimis celeres* ac *lubricos pedis*, unde *lapſus*, & *lapſationes* reſtrictiore uſu; ſic apud *Arabes* etiam خطي eſt *offendit, peccavit in greſſu*, mox per *metaphoram* latius di-

tione

tione ſe ad omnia porrigente. Hanc poſteriorem tamen potentiam aſſignarunt præcipue cognato *Themati* خطا *ult. Aleph* חטא; antiquiſſima ſub خطي *ult.* ي & ى regnare juſſa. Inde jam חטא خطاء & חטאה خطاءة, חטאת eſt *peccatum*, *error*, *lapſus*: at חטו خطو & חטוה خطوة eſt *paſſus pedis*, ſpeciatim *grandior*. Hinc in V. تخطي *tranſivit ultra limites*, *transgreſſus eſt fines*: *grandes paſſus fecit lapſabundus quaſi*. Id attenditur in *phraſi* ſignata, تخطي رقاب العباد *transſcendit lapſabundus colla ſervorum adorantium* in templo: quod *Muhammedes* interdixit: quum ſcilicet aliquis *ſacram ædem* intrans, & cernens *homines ſtratos atque adorabundos*, non verecundatur *ſuper* eorum *capita* pergere, & *vacillaturos facile paſſus ponere*. Arrogans & ſuperbum: unde & in *conſeſſum honeſtum* intrantes, principemque affectantes ſedem, *transſcendere* dicuntur *colla hominum*. Poſtremum تستقل in *fut.* X. a قل *levis fuit*; apud *Golium* valet, *extulit ſe in volatu avis*: proprie, *cupivit ſeſe levare*. Vides *alites* eo usque *ſaburratas carne & cruore*, ut *ſe levare non poſſint*, atque adeo ne *cupiant* quidem, tententve.

قال

بشامه بن حزن

النهشلي

إنّا مُحَيُّوكِ يا سَلْمَى فَحَيِّينا
وَإنْ سَقَيْتِ كِرامَ النّاسِ فَاسْقِينا ۞
وَإنْ دَعَوْتِ إلى جُلّى وَمَكْرُمَةٍ يَوْمًا
سَراةَ كِرامِ النّاسِ فَادْعِينا ۞
إنّا بَنِي نَهْشَلٍ لا نَدَّعِي لِأَبٍ عَنْهُ
وَلا هُوَ بِالْأَبْنَاءِ يَشْرِينا ۞
إنْ تُبْتَدَرْ غايَةٌ يَوْمًا لِمَكْرُمَةٍ
تَلْقَ السَّوابِقَ مِنّا وَالْمُصَلِّينا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. مُحَيُّوكَ *ſalutantes te.* Eſt *part.* II. ex مُحَيُّونَ pro مُحَيِّيُونَ, ab حَيَّ ״״ *vixit:* unde in II. *dixit vivat, ſolenni formula ſalutantium.* Alia item *formula* continetur in سقي *rigavit*, quod ſæpe valet *alicui* سقيا *rigationem apprecatus eſt*, vel *dixit*, سقاك الله *riget te Deus agrosque tuos compluat.*

Vſ. 2.

DIXIT BESJAMA IBN HEZNI NAHSJALITA.

1 Nos quidem ſalutamus Te, o *Selma!* tu vero reſaluta nos:
Quod ſi rigaſti generoſos hominum; at tu riga nos.

2 Et ſi vocaſti ad arduum quid, & prænobile, unquam
Principes generoſorum hominum; at tu nos advoca.

3 Nos ſane Filii ſumus *Nahsjali;* haud alio Patre gloriemur:
Neque ille pro filiis *aliis* vendiderit.

4 Quum propere adſpiratur meta unquam laudis,
Reperias victores e nobis eſſe, & proximos.

NOTÆ.

Vſ. 2. جُلِّي *arduum* & *difficile* negotium. Eſt *compar. fœmin.* ab أَجَلّ, in *Lexico* quidem *major: dignior*; ſed latius ſe præbens ad *omnia*, quæ *mole majore volvuntur.* גלל.

Vſ. 4. Ex *Hippodromo* deſumta vocabula سوابق *curſores primi*, qui omnes prævertant; & مصلين *proximi*

وَلَيْسَ يَهْلِكُ مِنَّا سَيِّدٌ أَبَدًا
إِلَّا ٱسْتَلَبْنَا غُلَامًا سَيِّدًا فِينَا ۞

NOTÆ.

primis. Circum ita aperit *Tauriz.* اسماء خيل الحلبة عشرة لانهم كانوا يرسلونها عشرة عشرة وسمي كل واحد منها باسم فالاول منها السابق وهو المجلي لانه يجلي عن صاحبه والثاني المصلي لانه يضع جحفلته علي صلا السابق والثالث المسلي لانه يسليه والرابع التالي والخامس المرتاح والسادس العاطف والسابع المؤمل والثامن الحظي والتاسع اللطيم لانه يلطم عن الحجرة والعاشر سكيت لانه يعلو وتخشع وسكوت *Nomina equorum Hippodromi decem sunt: quoniam solebant eos admittere denos, denos: quorum singuli suo nomine insigniti. Primus eorum anteceſſor dictus; idemque diſcuſſor, quia diſcutit mœrorem a Domino ſuo. Secundus dorſator, quia imponit labrum ſuum dorſo anteceſſoris. Tertius tranquillator, quia Dominum ſuum conſolatur. Quartus, ſecutor. Quintus, alacer. Sextus, inclinator. Septimus, ſperatus. Octavus, conſors. Nonus, depalmatus, quoniam pugnis percuſſus repellitur a ſtabulo. Decimus, taciturnus: quia obruitur humili ſilentio.* Pulchre *Haririus Conſ.* 14. verbum جلّي hinc traduxit, جل معروفكم وجلي *illu-*

5 Neque perit unquam e nobis princeps,

Quin educemus puerum principem in nobis.

NOTÆ.

illustre est beneficium vestrum, & *prævertit*; ut equus in *Hippodromo* princeps. Item *Conf.* 28. حظيت بان جليت في الحلبة *Fortunatus fuisti*, *quod præverteris in Hippodromo.* Duo priora non minus jucunde tralata *Conf.* 23. فبرز الشيخ مجليا وتلاه الفتي مصليا *Emicuitque senex ut* equus *antecessor*, *eumque est secutus adolescens ut* secundus equus *dorso* prioris *incumbens.*

Vs. 5. *Tauriz.* يقول لا نخلى من سيد ابدا فاذا هلك سيد خلفه اخر قال اوس ۞

اذا مقرم منا ذرا حد نابه تخيط منا ناب اخر مقرم ۞

Hoc dicit. Non *caremus unquam principe*; *quod si decesserit unus succedit alter*: *dixit Aus.*

Quum Admissario e nobis (principi) *excutitur dentis acies*,
Desævit mox dens alteri e nobis Admissario.

إِنَّا لَنَرْخِصُ يَوْمَ ٱلرَّوْعِ أَنْفُسَنَا
وَلَوْ نُسَامُ بِهَا فِي ٱلْأَمْنِ أَغْلَيْنَا ۞

بِيضٌ مَغَارِفُنَا تَغْلِي مَرَاجِلُنَا
نَأْسُو بِأَمْوَالِنَا آثَارَ أَيْدِينَا ۞

NOTÆ.

Vf. 6. Tauriz. نرخص انفسنا اي بذلناها بالاقدام للقاء كانها رخيصة ولاكنها يوم الامن غالية رفيعة القدر ومثل هذا قوله ۞

نعرض للسيوف اذا التقينا نفوسا لا تعرض للسباب ۞

Viles facimus animas noſtras, id eſt, projicimus eas audacter pergendo in prælium: tanquam ſi vilis pretii forent. At eædem tempore pacis caræ ſunt, & pretioſiſſimæ. Simile hoc alterius.

Objicimus gladiis, quum prælio concurrimus, animas nulli probro objiciundas.

Vf. 7. Tauriz. ويروي بيض مغارفنا وهي الوجوه والمراد بذلك نقاء العرض وانتقاء الذم والعيب *ſcribitur etiam, candentes conſpectus noſtri, id eſt facies; quo denotaretur nitens famæ puritas, & emundatio vituperii vitiique.* Pergit idem. والاشهر بيض مغارفنا ويجوز ان يكون

6 Nos ſane viles projicimus die prælii animas noſtras;
Sed ſi pretium poſcamur pro iis in pace, care licemur.

7 Candentes noſtri vertices; alienа noſtra bulliunt;
Sanamus noſtris opibus noſtrarum vulnera manuum.

NOTÆ.

يكون المراد به ابيضت مغارقنا من كثرة ما نقاسي من الشدايد كما يقال امر يشيب الذوايب ويجوز ان يريد انحسار الشعر عن المغارق لكثرة لبس المغافر ويكون هذا كقول الاخر ۞

قد حصت البيضة راسي فما اطعم نوما غير تهجاع ۞

وعلي هذا تكون المراجل كناية عن الحروب كقول الاخر ۞

نغور علينا قدرهم فنديمها
ونغشاها عنا اذا حميها غلا ۞

ويجوز ان يكون المراد ببيض مغارقنا مشيبنا مشيب الكرام لا مشيب اللئام كما انشد ابن الاعرابي في نوادره ۞

لَـوْ كَـانَ فِـي ٱلْأَلْـفِ مِـنَّـا وَاحِـدٌ فَـدَعُـوا
مَـنْ فَـارِسٌ خَـالَـهُـمْ إِيَّـاهُ يَـعْـنُـونَـا ۞

NOTÆ.

وشيب مشيب العبد في نقرة القفا
وشيب كرام الناس فوق المفارق ۞

وعلي هذا يجوز ان تكون المراجل قدور الضيافة *Receptiſſimum tamen eſt, candentes noſtri vertices, quod* 1. *ita exponi poteſt; albicant noſtri vertices præ multitudine rerum durarum quas toleravimus, quemadmodum dicitur, negotium quod caneſcere facit etiam propendulos in frontem crines. Fieri poteſt* 2. *ut innuat defluvium capillorum a verticibus ex frequentia induendi galeas: atque id foret ad inſtar dicti ab alio:*

Sane deraſit galea caput meum; neque ſomnum guſto ſine vigilia.

Hoc autem adſpectu, ahena noſtra bulliunt, circumſcriptio eſſet bellorum; prout alius dixit.

Ebullit ſuper nos olla eorum, at nos ſedamus eam
Confutamusque eam a nobis, quum fervor ejus tumuit.

Poteſt & 3. ut, candent noſtri vertices, notet; canicies noſtra, canicies eſt nobilium, non canicies ignavorum: in quem ſenſum citavit Ibn Alarabi, in dictis ſuis rarioribus.

Canicies incaneſcentis ſervi in cervicis foſſula
Canicies vero nobilium ſuper verticibus.

Hoc adſpectu, ahena noſtra bulliunt redibit ad ollas hoſpitalitatis. Habes diſcuſſionem magno critico dignam; cum quo

rem

8 Si fuerit mille inter vel noſtrorum unicus, clamentque
Quis eques! exiſtimet ſe eſſe quem intenderint.

NOTÆ.

rem in medio poſſem relinquere, niſi hac in ſerie multum præponderaret medium illud, bellicum ſpirans vigorem ardoremque, quem nihil infringat, aut reſtinguat. Huic uſui dicatum inter *Arabes* emblema *ollæ bullientis*. In *Diw. Hud.*

والحرب عرست بالحرب والتهبت
وجاش مرجلهم من بعد ايقاد ۞

Et bellum incubuit bello, inflammatumque eſt;
Bullivitque ahenum eorum, poſtquam ſuccenſum eſt.

Item:

لما رايت بني عدي مرّحوا
وغلت حوانبهم كعلي المرجل ۞

Quum cernerem Aditas *prælii in campo exultare,*
Eorumque latera bullire prout bullit ahenum.

Iterum:

لو غير سهم سبني جاش مرجلي ۞

Si alius quam Sahmus *me appetiviſſet; bulliret ahenum meum.*

Confer סיר נפוח *ollam fufflatam*, *Jer.* 1: 13. Hoc nunc intendi, oſtendit quod ſubdatur, *ſanamns opibus* vel *gregibus noſtris vulnera noſtrarum manuum:* hoc eſt, *ſolamur eos quorum patres, fratresque, trucidavimus, miſſis camelis loco piaculi.*

Vſ. 8. *Tauriz.* هذا مثل قول طرفه

اذا

اذا الكماة تنحوا أن يصيبهم
حد الظباة وصلناها بأيدينا ۞

لا تراهم وان جلت مصيبتهم
مع البكاء على من مات يبكونا ۞

ونركب الكره أحيانا فيعرجه
عنا الحفاظ وأسباف تواتينا ۞

NOTÆ.

اذا القوم قالوا من فتى خلت انني
عنيت ولم اكسل ولا اتبلد ۞

Simile hoc dicto Taraphæ, *in* Moallek.

Quum populus dicit, quis Vir! existimo me esse
Qui intendar; neque segnem ago, aut stupidum.

Addit & hoc

اذا القوم قالوا من فتى لعظيمة
فما كلهم يدعي ولاكنه الفتى ۞

Quum

9 Quum panoplitæ declinant, ne feriat eos
Extremitas cuſpidis, nos manibus eam noſtris admovemus,

10 Non cernas eos, *noſtros*, etiamſi gravis volvatur ipſis clades,
Cum plorantibus ſuper eos qui occubuere, plorare.

11 Nempe & equitamus nonnunquam moleſtum quid, ſed diſcutit id
A nobis fervor generoſus, enſesque noſtri ſocii.

NOTÆ.

Quum populus dicit, quis Vir! ad arduum quid;
Tum non omnes vocantur; ſed hic iſte Vir eſt.

Reperio etiam in *Hamaſ.* noſtro

هو الفتى كل الفتى

Ille Vir eſt, omnis inquam *Vir.*

Id eſt, *qui omnium virorum locum unus impleat.* Proprie, *univerſitas viri.*

قال

سموءل بن عاديا

اليهودي

اِذَا ٱلْمَرْءُ لَمْ يَدْنَسْ مِنَ ٱللُّومِ عِرْضُهُ
فَكُلُّ رِدَاءٍ يَرْتَدِيهِ جَمِيلُ

NOTÆ.

Vſ. 1. *Tauriz.* اللوم ضد الكرم اسم لخصال تجتمع وهي البخل واختيار ما تنغيه المروءة والصبر واصله من الالتيام وهو الاجتماع وانما سمي لئيما لاجتماع هذه المعايب فيه *Forma* لوم *contrarium notat* كرم *generoſæ nobilitatis, ac liberalitatis; eſt appellatio qualitatum differentium, quia in unum congruunt, ut avaritia, & alia quæ quis ſequitur, repugnantia virili indoli & magnanimitati. Ejus radix, ſive origo, a colligendo; quoniam hæc vitia in eo colliguntur & congruunt.* Non ſolito ſibi acumine uſus noſter *Criticus*; nam cum لام valet *congruit*, & *convenit in unum*, id *ſecundario* tantum valet, ex *primario*, *appactus*, *compactus*, *conglutinatus fuit.* Inde directe *appactum eſſe*, eſt, *ſordibus avaritiæ & illiberalitatis omnis concretum eſſe, iisque quaſi agglutinari.* Alio flexu *conglutinari*, eſt *concordare*, *conſenſione quaſi compingi.* Inde לאם *conglutinatio*; itemque *natio fœderata*. Me-

DIXIT SAMUEL IBN ADIA JUDÆUS.

1 Quum viri non ſpurcatur per ſordes exiſtimatio,
Tum omnis veſtis quam induit honeſtiſſima eſt.

NOTÆ.

Meliore judicio ſequentem phraſin idem Commentator enucleavit: الرداء هنا مستعار وقد قيل رداه الله رداء عمله وهو كناية عن مكافاة العبد بما بعمله كما جعله هذا الشاعر كناية عن الفعل نفسه وتحقيقه اي عمل عمله بعد تجنبه اللوم كان حسنا *Veſtimentum heic loci figuratum eſt, prout dicitur, veſtivit eum veſtimento operis ejus; quæ eſt circumlocutio, cuique rependendum ſecundum id quod patrat. Hic autem Poëta opus ipſum nunc circumloquitur; eſtque genuinus ſenſus; quicquid faciat homo, ubi effugerit ſemel ſordes vitiorum, pulchrum & honeſtum eſt.* Ne hoc quidem interim ſatis planum, ac diſtinctum. Non enim *opus* hominis, ſed *conditio*, *& fortuna* deſignatur. Nempe *paludamenta*, *trabeæ*, *prætextæ*, figuram præbent dignitatum eminentium. *Toga* civem, *ſagum* militem; *ſemicinctium* pingit ſervum. Id ergo

وَإِنَّ هُوَ لَمْ يَحْمِلْ عَلَى ٱلنَّفْسِ ضَيْمَهَا
فَلَيْسَ إِلَى حُسْنِ ٱلثَّنَاءِ سَبِيلُ ۞

تُعَيِّرُنَا أَنَّا قَلِيلٌ عَدِيدُنَا
فَقُلْتُ لَهَا إِنَّ ٱلْكِرَامَ قَلِيلُ ۞

وَمَا قَلَّ مَنْ كَانَ بُغَايَاهُ مِثْلَنَا
شَبَابٌ تَسَامَى لِلْعُلَى وَكُهُولُ ۞

NOTÆ.

go vult Poëta, omnem *fortunam* esse *honestissimam* ei qui *honestatem* colit; sine qua ne eminentissima quidem dignitas aliquem *honestare* valeat.

Vs. 2. *Tauriz.* اصل الضيم عدول عن الحق يقال ضامه اذا عدل به عن الطريق ومنه قيل قعد في ضيم الجبل اي في ناحية تعدل اليه وكذلك هضم الوادي من هضم اي ضام ومعني البيت ان لم يصبر النفس على مكارهها *Origo vocabuli* ضيم *est deflexio a via, ut dicitur* ضامه *pro deflexit cum eo a via. Inde etiam dicitur, consedit in* ضيم *montis, id est latere, ad quod deflectitur. Cognatum* هضم *in flexu vallis, a verbo* هضم quod *idem cum* ضام. *Sen-*

2 Et ſi is non ſuſcipit ſuper animam injurias,

Tum nulla ei ad pulchritudinem laudis via eſt.

3 Exprobrat illa nobis, nos paucos eſſe numero,

At dixi illi, ſane nobiles pauci ſunt.

4 Et pauci non ſunt, quorum, ad noſtrum inſtar, reliquiæ;

Adoleſcentes qui concertant de celſitudine, & adultiores.

NOTÆ.

Senſus verſiculi: ſi quis non patientem præſtet animam adverſus incommoda fortunæ. Augeatur *Lexicon Golii* hac *proprietate*, unde ضيم vim *injuriæ* & *oppreſſionis* adſcivit.

Vſ. 3. Apparet exprobratam fuiſſe Poëtæ a muliere quadam paucitatem familiæ, ac cognationis: quam jucundo aculeo confutat.

Vſ. 4. تسامي *concertant*, poſitum pro تتسامي 3. *fœm. ſing. fut.* VI. ſolenni conſtructione; & formatione, quæ fit بحذف احدى التائين *uno* Te *abjecto*, ut monet *Tauriz.* Radix שמה سمي *altus fuit, eminuit.* Inde in III. سامي *contendit de altitudine;* & in VI. *Concertarunt de ea inter ſe.* شباب *adoleſcentes*, eſt *plur. fr.* a شَابٌّ, quod eſt *part. præſ.* a شبّ *flagravit;* quaſi *flagrantem* dicas; ut شباب eſt *flagrantia;* quod pro *flagrantibus* & *vigentibus ætate* frequentatur, at-

وَقَائِلَةٍ مَا بَالُ أُسْرَةِ عَادِيَا
تَنَازَى وَفِيهَا قِلَّةٌ وَخُمُولُ ۞

مَا ضَرَّنَا أَنَّا قَلِيلٌ وَجَارُنَا
عَزِيزٌ وَجَارُ ٱلْأَكْثَرِينَ ذَلِيلُ ۞

لَنَا جَبَلٌ يَحْتَلُّهُ مَنْ نُجِيرُهُ
مَنِيعٌ يَرُدُّ ٱلطَّرْفَ وَهْوَ كَلِيلُ ۞

NOTÆ.

que ita *collective* vim *plural. fracti* induit. Eadem ratio ة كهول, *plur. fr.* a كَهْلٌ *qui plane adulta*, vel jam *provecta*, *est ætate*. Terminus ad annum LI. excurrit. Appellatio ducta a *planta*, تم طوله وظهر نوره *cujus adulta proceritate*, *flos albicare incipit*: id in VIII. est اكتحل; ut in I. habes وخطه الشيب *albicantis pili mixtura tinxit eum canicies*. Proverbiale illud a *Golio* nostro appositum طار له طاير كهل *felix prosperque fuit in hac vita*; ad verbum sonat, *volavit ei avis*, οἰωνὸς, *talis viri provectioris*.

Vs. 5. Altera instantia inimicæ, stirpem *Adiæ* temnéntis. قلة jam est *tenuitas* ac *vilitas*. خمول *obscuritas inglori*: a *primaria* notione *mollescendi*. تنازي iterum pro تتنازي in *fut.* VI. verbi نزي *saliit*, *exiluit*; *emicuit*.

נזה.

5 Quod dicat eadem, quid mentis ſtirpi *Adiæ*,
Quum de gloria contendat, quæ vilis ſit & ingloria.

6 Non nocet nobis vilibus eſſe, quum cliens noſter
Honoratus ſit, ubi cliens plurimorum vileſcit.

7 Nobis mons, quem inſidet cujus clientelam ſuſcipimus
Inacceſſus, qui repellat aciem oculorum, & quidem hebetatam.

NOTÆ.

נזה. Hinc in VI. *Emicuerunt inter ſe, de gloria contendentes.* Inſeratur & hoc *Lexico Goliano.*

Vſ. 6. Scomma in ſe, ut *Judæum*, conjectum, cum dignitate repellit. قليل jam non *paucus*, ſed *vilis*, a *primaria* virtute *levis*. Illud, *non nocet nobis vilibus eſſe*, ſub *ironia* accipiendum; qua veluti amentatum in calumniatricem telum retorquetur.

V. 7. Venuſtiſſima *allegoria*; ad quam ita *Taurizius.*

مثله قول الشاعر ۞

لنا هضبة لا يدخل الذل وسطها ۞
ويأتي اليها المستجير لبعصما ۞

واراد بذكر الجبل العز والسمو والمنعة

Simile huic illud Poëtæ.

No-

هُوَ ٱلْأَبْلَقُ ٱلْفَرْدُ ٱلَّذِي سَارَ ذِكْرُهُ
يُعِزُّ عَلَى مَنْ رَامَهُ وَيَطُولُ ۞
رَسَا أَصْلُهُ تَحْتَ ٱلثَّرَى وَسَمَا بِهِ
إِلَى ٱلنَّجْمِ فَرْعٌ لَا يُنَالُ طَوِيلُ ۞

NOTÆ.

Nobis collis eſt, in quam non ſubit vilitas;
Ad quem tendit protectionis indigus, ut tutus ſit.

Intelligit ergo per montem, gloriam & celſitudinem & inacceſſam dignitatem. Adjecit tamen ظن ان هذا الجبل هو حصن السموءل الذي يقال له الابلق الفرد وفي بعض الروايات بيت *putatur hunc montem eſſe arcem Samuelis noſtri, qui vocatur Alablak alpherd: comparetque in quibusdam editionibus integer verſus.* Nempe in *Editione Taurizii* non extat ſequens *verſiculus;* quem completius noſtrum MS. exhibet. Laudatur quoque ab *Abulfeda* in *Deſcriptione Arabiæ:* ut dubitari nequeat, quin eo alluſum fuerit; manente interim ſenſu illo *Allegorico* & ſublimiore, quem indicavimus. *Repellere aciem oculorum* dicuntur *præcelſa, quæ viſu attingere non ſit; quin ad quæ laſſatus retundatur atque hebeſcat viſus,* كليل *hebes; obtuſus;* proprie *complicatus:* ut διπλοΐς. Ita *Plut.* in *Cam. Enſes* ἐδιπλοῦντο, *complicabantur.* Eadem origo כל כל *omnis, univerſitas complicata quaſi* undique, *ac convoluta.* Sic *harmonia Dialectorum* enituit.

Vſ. 8. Nomen proprium hujus *Arcis* الابلق *Alabla-*

8 Is est albo nigroque variegatus ille, unicus, cujus pervagata fama est:
Difficilis adscendere cupienti, & procerissimus.

9 Sidit radix ejus infra terram, eundemque evexit
Ad stellas vertex qui attingi nequeat, præcelsus.

NOTÆ.

blako, quod *variegatum* sonat; & quidem speciatim *albo nigroque*. In *Lexico Geograph. Jakuti* id nominis ei inditum dicitur, quod في بنايه بياض وحمرة *in substructione album rubrumque conspiceretur*. Situs inter *Hisjazam* & *Syriam* prope *Taima* ei assignatur. Thema بلق multis notionibus gravissimis fœtum est. Communis omnium copula, & *origo*, *crepuit*; *disploſit cum crepitu*. Inde *variegari coloribus*, quasi *discrepare*; & *maxima distantia unius ab alio displodi*. Est etiam *effringere cum displosione & crepitu*. Hoc in *Bibliis* בלק. Ejusdem Arcis titulo additum الغرد *Alpherdo*, vel ut vulgus resonat, *Alpharad*, i. e. *singularis*; *Phœnix*. Sequentia, cum literali adspectu *difficillimi adscensus*, offerunt *allegorice* quoque *invictam* & *inviolabilem dignitatem*.

Vs. 9. Continuatur *allegoria*, atque vibrantibus coloribus illuminatur. *Radices montis* altissime *jactæ*, & *depactæ* signant *antiquissimæ familiæ inconcussam firmitatem*. فرع طويل *vertex capitis*, itemque *ramus arboris superior*, & *prælongus*, *ad stellas evectus*, atque *montem* huncce suum *evehens* simul, figurat *Domum Adiæ*, quæ hac in gente, ac familia *Judaica*, dignitate præmineat.

إِنَّا لَقَوْمٌ مَا نَرَى ٱلْقَتْلَ سُبَّةً
إِذَا مَا رَأَتْهُ عَامِرٌ وَسَلُولُ ۞

يُقَصِّرُ حُبُّ ٱلْمَوْتِ آجَالَنَا لَنَا
فَنَكْرَهُهُمْ آجَالُهُمْ فَنَطُولُ ۞

وَمَا مَاتَ مِنَّا سَيِّدٌ حَتْفَ أَنْفِهِ
وَلَا طُلَّ مِنَّا حَيْثُ كَانَ قَتِيلُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 10. Bonæ frugis obſervatio *Tauriz.* كان الوجه ان يقول ما يرون جنني يرجع الضمير الي القوم لكنه لما علم ان المراد بالقوم هم قال ما نري *Facies, ſive ordo, erat ut diceret, non judicant, ut ſenſus redeat ad gentem; ſed quum ſciret per hanc gentem intendi ſuos, dixit potius, non judicamus.* Talia paſſim occurrunt, ubi quum *tertia* ponenda fuiſſet, *prima perſona* reſumitur. Vide ad *Job.* XIX: 28. Ad reliqua ſic *Tauriz.* يقول اذا حسب هولاء القتل عارا وسبة عده عشيرتي فخرا *Hoc dicit illi, (Amintæ & Seboulitæ) occumbere in prælio turpe putant, & infame: at Tribus mea id cenſet glorioſum.*

Vſ. 11. Ex *Tauriz.* plenius percipietur. يقول انهم يعتطبون

10 Et ſane nos gens ſumus, qui non judicamus dedecus occumbere,

Quod quidem *Amiri* & *Selouli* gens judicat.

11 Admovet amor mortis noſtros nobis terminos;
At ipſorum illos termini averſantur, & longiſſimi ſunt.

12 Neque e nobis princeps fato naſi moritur,

Et tamen rorare ſanguis occiſi haud ſinitur.

NOTÆ.

يعتطبون لافتحامهم المنايا ولاكن هولاء يعمرون لمجانبتهم الشر *Id vult, ſuos integros & valentes rapi, eo quod irruant in fata: at illis ætatem prorogari, quod periculum refugiant.* Adjice aculeatum hocce: *mortem vix tales tamque ignavos falce ſua dignari.*

Vſ. 12. Iterum *Tauriz.* يقول انا لا نموت ولاكن نقتل ودم القتيل منا لا يطل اي يبطل *id dicit, nos profecto non morimur, ſed occidimur; ſanguisque occiſi e nobis non ſinitur rorare;* id eſt *inultus fluere.* Phraſis ſuperius explicita. Ad *fatum naſi ſui* hæc habe, تحقبقه حتف انفه كان حتفه بانفه اي بالانفاس خرجت من انفه عند نزوع الروح لا دفعة واحدة ويقال خص الانف به لانه من جهته يتغضي

تَسِيلُ عَلَي حَدِّ ٱلظُّبَاةِ نُفُوسُنَا
وَلَيْسَتْ عَلَي غَيْرِ ٱلظُّبَاةِ تَسِيلُ ۞

صَفَوْنَا فَلَمْ نَكْدُرْ وَأَخْلَصَ سِرُّنَا
إِذَاتَ أَطَابَتْ حَمْلَهَا وَتَحُولُ ۞

عَلَوْنَا إِلَي خَيْرِ ٱلظُّهُورِ وَحَطَّنَا
لِوَقْتٍ إِلَي خَيْرِ ٱلْبُطُونِ نَزُولُ ۞

NOTÆ.

يتقضي الرمق *Genuina ſtructura exigit, cujus fatum in naſo ejus peragitur, hoc eſt, flatibus qui e naſo exeunt, dum animam agit: non uno ſolo impetu. Dicitur quoque, naſum ſpeciatim adhibitum, quia per eum finitur extremus tandem halitus.* Res eodem redit.

Vſ. 13. Pulchra & animoſa *phantaſia*, qua inducuntur *animæ fluentes ſuper extremitate mucronum, enſiumve; quæ abnuant alibi effluere*, veluti *hanc unam ſedem ſe dignam* reputantes, de eaque lætantes quaſi, ac gloriantes. نفوس *animæ*, pro *ſanguine vitali* hic ponuntur. Nil in Sacris protritius.

Vſ. 14. *Tauriz.* اي صفت انسابنا ولم يشبها كدر *ſenſus eſt, nitida ſunt noſtra ſtemmata, neque ulla fuſcitas commiſcuit ea ac conturbavit.* Item, السر هنا الاصل المجيد

Vox

13 Fluunt ſuper extremitate mucronum noſtræ animæ

Neque uſpiam niſi ſuper mucronibus effluunt.

14 Nitidi ſumus, nec fuſcamur; namque puram extraxere noſtram proſapiam
Mulieres nobilem geſtantes uterum, & nobiles admiſſarii.

15 Conſcendimus lectiſſima dorſorum terræ, & demittit nos
Aliquando ad lectiſſima ventrium terræ deſcenſio.

NOTÆ.

Vox سر *nunc deſignat proſapiam nobilem.* Apud *Golium* habes, *decus & ornamentum proſapiæ:* nec non, *potior & interior pars* vallis. Hoc poſtremum ab *umbilico* translatum, ut apud *Cic. umbilicus Siciliæ:* & ὄμφαλος τῆς γῆς paſſim apud *Græcos.* Etiam *proſapiam* inde pendere ſuſpicor. De فحول *admiſſarii nobiles; & principes præcellentes;* actum ſupra.

Vſ. 15. Figuræ ſatis bellæ, ظهور الارض *dorſa terræ,* ſunt *loca celſa & eminentiora,* quæ *conſcendiſſe* dicitur, qui *tutus eſt ab incurſu hoſtili,* quin & *hoſtibus ſuis terrorem incutit,* iis *imminens* atque *incumbens.* Ei adjecti *ventres terræ,* depingunt *loca commoda, mollia, late* ac *læte vernantia;* qui & *umbilici terræ* dicti; ubi omni *copia rerum lautarum circumfluitur.* Prius in Sacris דרך על במתי ארץ eſt *celſa terræ calcare:* poſterius, *occupare* מושבי ארץ *ſe-*

فَنَحْنُ كَمَاءِ ٱلْمُزْنِ مَا فِي نِصَابِنَا
كَهَامٌ وَلَا فِينَا يُعَدُّ بَخِيلُ ۞

وَنُنْكِرُ إِنْ شِبْنَا عَلَى ٱلنَّاسِ قَوْلَهُمْ
وَلَا يُنْكِرُونَ ٱلْقَوْلَ حِينَ نَقُولُ ۞

NOTÆ.

ſedentia τὰ καθημένα *terræ*; quæ *molliter ſedent*, ſimulque *jucundam ſedem præſtant*. Vide *Eſech.* XXXIV: 13.

Vſ. 16. Appoſite *Tauriz.* شبه صفاء انسابهم بصفاء ما المطر ويجوز ان يريد السخاء اي نحن كالغيث ينفع الناس وسمي المنذر ماء السماء لانه كان يكفي الناس اذا احدبوا *Aſſimilavit puritatem proſapiæ ipſorum puritati aquæ pluviæ. Poteſt etiam, ut intendat liberalitatem; ac ſi dicat; nos ſumus inſtar pluviæ, utiles hominibus. Ita appellatus Almondirus* Rex *aqua cœleſtis; quoniam ſufficiebat egeſtati hominum, quum ſterilitate laborarent.* Utrumque conjungendum cenſeo; quin *aquæ cœleſtes* figurant *cœleſtem* & *Divinam* quandam *originem*, cujus *benigno influxu* genus humanum *irroretur*, atque ad omnem virtutem *fœcundetur*. Quid *Judæus* homo inter *Arabes* innuere, & inſinuare, voluerit, neminem fugere poteſt. Non poſſum quin ſubnectam *Criſin*, in hunc verſiculum deſtrictam ab *Abu Hilal*, apud *Tauriz.* هذا البيت معيب لان الكرم والمضاء

16 Sane nos tanquam aqua nubium; non eſt in ſtirpe noſtra

Obtuſus; neque numeratur inter nos ſordidus.

17 Et improbamus, ubi volumus, aliorum dicta hominum,

Qui improbare noſtra dicta non ſuſtinent.

NOTÆ.

والمضاء ليس من ماء المزن في شي وكان ينبغي ان يقول ۞

نحن كماء المزن صفاء اخلاق وبذل اكفّ ۞ ونحن سيوف لا يعتريها كهوم ولا يشينها كلول ۞

Hic verſiculas vitioſus eſt, quoniam obtuſio, & acies ſecans, nihil ad aquam nubium: opertuit ut dixiſſet;

Nos tanquam aqua nubium fumus puritate indolis, & liberalitate manuum.

Et gladii ſumus, quos non invadit obtuſio, nec vitiat hebetudo.

Naſuta cenſura: obtuſa correctio; quæ nervum elidit huic ſignantiſſimo verſui. Illa *puritas indolis & manuum liberalitas*, ultro in *Emblemate* pulcherrimo continebatur; nec a *Poëta* exprimi debebat. *Obtuſus* & *ſordibus* ſeſe referunt ad *indolem*, non ad *aquam nubium*, in qua cavillabatur *Criticus*: atque comparationem non deſtruunt, ſed complent.

Vſ. 17. Eminentis dignitatis characteres: quibus & *Jo-*

bus

إِذَا سَيِّدٌ مِنَّا خَلَا قَامَ سَيِّدٌ
قَؤُولٌ لِمَا قَالَ ٱلْكِرَامُ فَعُولُ ۞

وَمَا أَخْمَدَتْ نَارٌ لَنَا دُونَ طَارِقٍ
وَلَا ذَمَّنَا فِي ٱلنَّازِلِينَ نَزِيلُ ۞

وَأَيَّامُنَا مَشْهُورَةٌ فِي عَدُوِّنَا
لَهَا غُرَرٌ مَعْلُومَةٌ وَحُجُولُ ۞

NOTÆ.

bus uſus, *Cap.* XXIX: 20, 21, 22. *Tauriz.* hic appoſuit هذا كقول الاخر ۞

وما يستطيع الناس عقدا يشده
وينقضه منهم وان كان مبرما ۞

Neque ullus hominum potis eſt nodare; ut ille ligat;
Neque item ſolvere vel nodoſiſſime tortum.

Vſ. 19. *Tauriz.* اراد نار الضيافة اي نديم ايقادها ولا نطفاء دون طارق ليل
Innuit ignem hoſpitalitatis; q. d. eum luculentum accendimus totam noctem, neque reſtinguimus unquam pro hoſpite nocturno. De *igne hoſpitalitatis*, quem *ſuper collibus lucere* jubebant *de nocte* divites, & liberaliores; ad *Haririum* nonnulla in medium tuli.

Vſ. 20. Celſior cothurno aſſurgitur. Eum ita explanat

18 Quum princeps e nobis deceſſit, ſurgit princeps

Qui & dicat quod generoſi, & faciat.

19 Neque extinguatur nobis ignis pro nocturno hoſpite;

Neque vituperarit nos ullus diverſantium.

20 Dies quoque noſtri noſtro in hoſte nobilitati ſunt,

Candidiſſimis notis inſigniti atque præluſtres.

NOTÆ.

nat *Tauriz.* وقعاتنا مشهورة في اعدائنا فهي بين الايام كالغر المحجلة بين الافراس والمحجل اصله الخلخال فلما كان البياض في موضع الخلخال سمي الفرس محجلا

Colliſiones præliorum noſtræ nobiles ſunt in hoſtibus noſtris, ad inſtar candidis notis in fronte, itemque in pedibus inſignitorum equorum. Vox محجل *proprie periſcelis, ſive ornamentum inferioris tibiæ: ſi ergo candicans nota iſtum pedis locum inſigniverit, equus ille periſcelide ornatus dicitur.* Eadem figuratio in غُرٌّ *plur. fr.* ab أَغَرُّ *candidam in fronte maculam habens* equus: quod a غُرَّةٌ, *candor, candicans macula in fronte equi.* Hæc jam biga ab *equis* talibus, quibus nihil nobilius illuſtriusque cenſetur, permiſſa, ad omnia quæ *illuſtri*

وَأَسْبَاقُنَا فِي كُلِّ شَرْقٍ وَمَغْرِبٍ
بِهَا مِنْ قِرَاعِ الدَّارِعِينَ فُلُولُ ۞

مُعَوَّدَةٌ أَنْ لَا تَسُلَّ نِصَالُهَا
فَتُغْمَدَ حَتَّى يُسْتَبَاحَ قَبِيلُ ۞

سَأَعْلِي إِنْ جَهِلَتِ النَّاسَ عَنَّا وَعَنْهُمْ
وَلَيْسَ سَوَاءً عَالِمٌ وَجَهُولُ ۞

NOTÆ.

ſtri modo eminent ac *præfulgent*. In *Diw. Hud.* eodem cothurno *Omaija*.

اذا راعكم يوم اغرّ محجل ۞

Quum conterruit vos dies in fronte, in pedibus, candicans.

Id eſt, *victoriis noſtris inſignitus*. In *Hamaſ.* quoque *Zophar Ibn Elharith*.

كذبتم وبيت الله لا تقتلونه
ولما يكن يوم اغر محجل ۞

Mentiti eſtis, per Ædem Dei! non occidetis eum;
Neque ſane exiſtat dies in fronte, in pedibus, candicans.

Apud *Haririum Conſ.* 30. pulchre عقد هذا العقد المبجل

21 Gladiique noſtri per Occidentem, per Orientem, quaquaverſum,

Ex contundendis loricatis crenatim inciſi ſunt.

22 Aſſuefacti ut non evaginentur eorum mucrones

Atque recondantur; donec promiſcua agminum cædes facta ſit.

23 Interroga, ſi ignara ſis, homines de nobis, deque ipſis;

Namque neutiquam gnarus ignarusque æquales.

NOTÆ.

المحجل في هذا اليوم الاغر المحجل *Nodus huic venerabilis*, matrimonii, *adſtrictus eſt die hocce candidis frontis & pedum notis inſignito.* Iterum *Conſ.* 49. اوقاتهم غر محجلة *tempora eorum in fronte, in pedibus, candicantia.* Ad *homines virtute illuſtres*, & *ſanctos* transferri etiam, monuit *Golius.* Ita *Alkaswin. Muhammedem* laudat, qui fuerit الغايد الاغر المحجلين الي جنات النعيم *Dux candicantium, in fronte, in pedibus virorum, ad hortos paradiſi.* Item in *Hiſt. Tamerl. pag.* 3. فغسل بسيفه الطغيان كل اغر محجل *Lavitque gladio ſuæ tyrannidis omnem candicantem in fronte, in pedibus*; i. e. *quicquid illuſtrium ac ſanctiſſimorum virorum.*

Vſ. 24. De *mola belli*, ac *prœliorum*, redeatur ad *pag.*

فَإِنَّ بَنِي ٱلدَّيَّانِ قُطْبُ لِقَوْمِهِمْ
تَدُورُ رَحَاهُمْ حَوْلَهُمْ وَتَحُولُ

NOTÆ.

328. قطب *ferrum circa quod convertitur mola. Axis, polus.* In *Nawab.*

لا تصلح الامور الا باولي الالباب
والارحاء لا تدور الا علي الاقطاب

قال

عمرو بن معدي كرب

لَبْسُ ٱلْجَمَالِ بِمِئْزَرِي فَٱعْلَمْ وَإِنْ رُدِّيتُ بُرْدَا
إِنَّ ٱلْجَمَالَ مَعَادِنٌ وَمَنَاقِبٌ أَوْرَثْنَ مَجْدَا

NOTÆ.

Vſ. 1. Lucem feret *Tauriz.* يقول اعلم ان الجمال ليس بما تلبسه من الثياب وكانوا ياتزرون ببرد ويرتدون باخر ويسمون حلة باجتماعهما *Id dicit: ſcito decus haud conſiſtere in veſtibus quibus induaris. Solebant nempe cingere ſe veſte ſtriata, atque amicire altera; quæ junctim appellantur Hul-*

24 Sane *Daijanitæ* polus ſi æ genti ſunt,

Circa quos verſatur mola eorum ac gyrat.

NOTÆ.

Res non ſuccedunt, niſi per cordatiſſimos:
Et molæ non gyrant niſi ſuper axibus.

Plura ibi ſubtexui ad *pag.* 183. *Et* valet *ut*; quod in figurato ſtylo decorum, ac grande.

DIXIT
AMROU IBN MAADI CARB.

1 Non conſiſtit decus in cingulo; ſcito id; utque ſtriata veſte orneris.

2 Utique decus præſtant venæ nobiles; & virtutes, quæ hereditatem tradant gloriam.

NOTÆ.

Hulla ſive Hilla. Vides cur حلة apud *Golium* exponatur *ſuccinctorium*; &, *veſtis externa pallii inſtar, ſtola. chlamys.*

Vſ. 2. Iterum *Tauriz.* المعادن الجواهر يعني الاصول الكريمة واصل المعدن من عدن بالمكان اذا اقام به وقيل من عدنت العجين

أَعْدَدْتُ لِلْحَدَثَانِ سَابِغَةً وَعَدَّاءً عَلَنْدَا ۞

نَهْدًا وَذَا شُطَبٍ يَقُدُّ ٱلْبَيْضَ وَٱلْأَبْدَانَ قَدَّا ۞

وَمُثَقَّفًا تَرِصًا إِذَا يَمَّمْتُهُ ٱلْأَقْرَانَ سَدَّا ۞

NOTÆ.

الحجر اذا قلعته *Vox* معادن *notat mineras pretiosas; intendit autem radices nobiles. Thema ejus,* عدن *quatenus valet fixum alicubi locum tenuit. Dicitur ab aliis, ab eodem themate, qua notat, vellere lapidem.* Ad مجد hæc habet المجد الشرف والرفعة وبه سميت الارض المرتفعة مجدا ويجوز ان يكون اصله الكثرة من قولهم امجدت الدابة علفا اي وسعته لها *Vox* מגד *est celsitudo gloriæ, & elatio; ut terra elatior appellatur* מגד. *Licet etiam deducas a copia, prout dicunt, pabulum jumento* אמגדת *large & copiose præbui.* Connixit acies viri: nam glossa illa IV speciei proprie sonat, *virenti pabulo satiavit* jumentum a מגד مجد *virenti pabulo satiari.* Hinc *origo* relucet; quæ est *turgere.* Indidem ortæ illæ potestates *tumere*, de *terra elatiore*, & *gloria præcellere.* Habes *Hebræum* מגד pro *fructibus præstantissimis*, & *laudatissimis*; a *turgore*, & *ubertate turgida* ita dictis. מגד שמים *Deut* XXXIII: 13. proprie *turgor cœlorum*, est, eorum *uberrimus influxus*, qui *uberare* & *turgere facit* omnia. מגדנות *quicquid præcellens*, ac *quasi præturgidum suo in genere.* Omittere non debeo hoc *Gjeuharii*, rem mirifice illustrans: في المثل

في

3 Paravi, contra fortunam, amplam loricam, & curſorem validiſſimum,

4 Toroſium: gladiumque undulatum, qui galeas & loricas perſcindat.

5 Haſtamque rigidatam, vibrantem; quum eam in hoſtes recta intendo.

NOTÆ.

في كل شجر نار واستمجد المرخ والعفار اي استكثرا منها كانهما اخذا من النار ما هي حسبهما ويقال لانهما يسرعان الوري فشبههما بمن يكثر من العطا طلبا للمجد

in Proverbio eſt: omni frutici ineſt ignis, & אשתמוד *March & Aphar*; i. e. *copia præpollent ejusdem: q. d. ſumſerunt inde pabulum ſufficientiſſimum. Alii volunt, quia citiſſime ſcintillant, & ignem excutiunt: comparantur autem his duobus fruticibus, qui abundant liberalitate, ſtudio gloriæ.* Palpare licet in hiſce illud *præturgidum*, quod indicavi. Idem quoque pellucet ex preſſiore illo, quod inculcatur a *Gjeuhar.* قال ابن السكيت الشرف والمجد يكونان بالاباء يقال رجل شريف ماجد له اباء متقدمون في الشرف *Auctor eſt Ibn Aſſikkiti, voces* שרף & מגד *adhiberi in gloria patrita & avita; indeque* שריף מוגד *eſſe eum cujus Patres Avique gloria præcelluerunt.* Cernis κῦδος & ὄγκον, atque τὸ κυδαίνειν & ὀγκοῦσθαι *turgere & intumeſcere gloria nobilitatis:* eſtque quantivis pretii hæc obſervatio. Eam tamen improbat vitio creatus cenſor, in *Libro de emendatione ſermonis* الان المجد

قد

وَعَلِمْتُ أَنِّي يَوْمَ ذَاكَ مُنَازِلٌ كَعْبًا وَنَهْدَا ۞

قَوْمٌ إِذَا لَبِسُوا ٱلْحَدِيدَ تَنَمَّرُوا حَلَقًا وَقَدَّا ۞

كُلُّ أَمْرِئٍ يَجْرِي إِلَى يَوْمِ ٱلْهِيَاجِ بِمَا ٱسْتَعَدَّا ۞

لَمَّا رَأَيْتُ نِسَاءَنَا يَعْحَصْنَ بِٱلْمَعْزَاءِ شَدَّا ۞

NOTÆ.

قد جاء في صفات الله تعالي المجيد والله تعالي عن الابناء والابناء وقد وصف بالمجيد القران وغيره كما يقال ذو العرش المجيد *quoniam inter ſummi Numinis titulos quoque* אלמגיד, *quum tamen Deus celſiſſime abſit a Patribus & Filiis. Alcoranus quoque prædicatur* אלמגיד, *& alia, ut Dominus throni* אלמגיד *glorioſiſſimi.* Merus ſtupor, quem ita confutat alius, cui acetum in pectore: هذا الاعراض لا يلزم لان افعال الباري تغارق صفات خلقه يجوز فيها ما لا يجوز فيهم وشواهد هذا كثيرة *Hæc objectio parum ſtringit, quoniam operationes Creatoris diverſiſſimæ ſunt a proprietatibus creaturarum ejus, in quas ea quadrant proprie, quæ in illas haud quaquam competunt.* (Improprie ſcil. accipienda) *Horum exempla abundant.* Utramque *Criſin* margini noſtri *Codicis Gjeuhariani* adſcriptam reperiens, hic pro ſpecimine ſubjungendam duxi; ut appareret quomodo hac in palæſtra & *Arabum* critici verſentur.

Vſ. 7. Rationem *Syntaxeos* impeditioris ſic expedit *Tauriz.*

6 Expertusque ſum me die iſto colliſum *Caabitis* & *Nehditis.*

7 Gens *ſunt*, quum veſtiunt ferrum, qui ut pardi ferociunt in thoracibus & loricis.

8 Eorum quisque ad diem prælii accurrit cum eo quod ſibi promtum.

9 Quum ergo cernerem mulieres noſtras ſulcare durum terrenum curſu.

NOTÆ.

riz. انتصب حلقا وقدا على انهما بدل عن الحديد ويريد بالحلق الدروع التي نسجت حلقتين حلقتين واراد بالقد الجلد وهو شبه درع كان يتخذ من القد *In accuſativo enunciatum thoraces & loricas, quoniam hæc duo veniunt poſt ferrum: intelligitque per annulos, thoraces qui contexuntur annulis conſertis: per loricam, Feleb, ſive corium ferarum, quod loricæ genus eſt ſectis confectum loris.* Conſtruit ergo حلقا وقدا cum لبسوا *veſtiunt.* Poſſis quoque *abſolute* ſtruere, reſolvendum in hæc membra: *ſive in thoracibus ſint, ſive in loricis.* تنمر eſt *imitari pardum, pardinum ſævire.* נמר נמר *pardus:* نمر *maligna indole fuit:* unde *Exod* XXIII: 21. ad אל תמר בו tentatum a Viris Doctis, *ne maligna indole ferocias in eum.*

Vſ. 8. Expreſſi ſenſum ſub arctiore nexu. Latius quoque accipi poſſet: *omnis vir accurrit ad prælium cum eo quod ſibi promtiſſimum.* Ut ſit gnome.

Vſ. 9. *Tauriz.* يغحصن يوثرن لشدة العدى في

وَبَدَتْ لَمِيسُ كَأَنَّهَا بَدْرُ ٱلسَّمَاءِ إِذَا تَبَدَّا ۞

وَبَدَتْ مَحَاسِنُهَا ٱلَّتِي تَخْفَى وَكَانَ ٱلْأَمْرُ جِدَّا ۞

نَازَلْتُ كَبْشَهُمْ وَلَمْ أَرَ مِنْ نِزَالِ ٱلْكَبْشِ بُدَّا ۞

هُمْ يُنْذِرُونَ دَمِي وَأُنْذِرُ إِنْ لَقِيتُ بِأَنْ أَشُدَّا ۞

NOTÆ.

في المعزاء حتي يصير بها لاثارهم كالافاحيص ويروي يمحصن والمحص العدو الشديد *Verbum ſulcabant notat, imprimebant ſulcos per vehementiam curſus in terra glareoſa, ſic ut exiſterent in ea veſtigia inſtar nidorum. Editur ab aliis micabant; eſt autem micatio curſus vehementior.* Eodem redit, potentius tamen *ſulcabant, ſulcando eruebant ipſam terram glareoſam, & duriſſimam.* Vides quo ex fonte fluxerit vis *feſtini curſus* apud *Golium* in فحص, itemque *ſcrutandi*; nec non *verrendi terram ad nidum faciendum.* Sed quid, quod *num.* 5. appoſitum, *anteriores dentes mobiles habuit?* Eſt *figuratum* ab *eruendo*, & *nidulos ſulcando*, ductum, quales efficiunt *dentes decidui.*

Vſ. 10. 11. Ex *Tauriz.* ſenſum verbulo percipias. اي برزت هذه المراة كاشفة عن وجهها وانما فعلت ذلك لما تداخلها من الرعب ومثله ۞

نِسْوَتُكُمْ

10 Et conſpecta fuiſſet *Lamiſa*, ac ſi Luna foret cœli quæ emicaret:

11 Conſpicerenturque pulchræ ejus partes; quæ occultari ſolent: & negotium eſſet ſerium.

12 Conflixi cum ariete eorum; neque vidi conflictu arietis poſſe abſiſti.

13 Illi voverant cædem meam; & ego voveram, ſi hunc haberem obvium, me incurſurum.

NOTÆ.

نِسْوَتُكُمْ فِي ٱلرَّوْعِ بَادٍ وُجُوهُهَا
يُعَنَّسْنَ إِمَاءً وَٱلْإِمَاءُ حَرَائِرُ ۞

Vult, mulierem hancce, (a *mollitie delicata* ita dictam) *prodiiſſe renudatam vultu; & quidem ob terrorem, qui eam inceſſerat. Tale eſt*

Mulieres veſtræ in prælio conſpicuæ vultibus,
Quæ cenſeantur ſervæ; at ſervæ hæ prænobiles.

Reſpondent محاسن *pulchræ partes*, quæ ſunt *oculi*, *pectus*, *juræ*, quas adſpexiſſe Viris piaculum. Non comparet notio hæc in Lexico.

Vſ. 12. *Tauriz.* كبش الكتيبة ربيسهم *Aries agminis, eſt Dux ejus.* Sic *Rakkad Ibn Mondir* in *Hamaſa*

كَمْ مِنْ أَخٍ لِي صَالِحٍ بَوَّأْتُهُ بِيَدَيَّ لَحْدَا ۞

مَا إِنْ جَزِعْتُ وَلَا هَلِعْتُ وَلَا يَرُدُّ بُكَايَ رَنْدَا ۞

أَلْبَسْتُهُ أَثْوَابَهُ وَخَلِقْتُ يَوْمَ خَلِقْتُ جَلْدَا ۞

أَغْنِي غِنَاءَ الدَّاهِبِينَ أُعِدُّ لِلْأَعْدَاءِ عَدَّا ۞

ذَهَبَ الَّذِينَ أُحِبُّهُمْ وَبَقِيتُ مِثْلَ السَّيْفِ فَرْدَا ۞

NOTÆ.

شَكَكْنَا بِالرِّمَاحِ وَهُنَّ زُورٌ
صِمَاخَيْ كَبْشِهِمْ حَتَّى اسْتَدَارَا ۞

Transfiximus lanceis, equis declinantibus,
Ambos meatus aurium arietis eorum, sic ut vertiginaret.

Vſ. 14. Nexum indicat *Tauriz.* لما ذكر شجاعته وفرغ عنه ذكر ايضا صبره على البلاء بوائه اي انزلته والمبواء المنزل *Poſtquam memoraſſet ſtrenuitatem ſuam, & deduxiſſet, commemorat quoque patientiam ſuam in calamitate toleranda. Verbum* בוא *in pahh. intrare fecit, eſt in manſionem deſcendere fecit; cujus part.* מבוא *eſt manſio, domicilium.* Sic apud Hebræos quoque בוא *intrare*, ad *manſionem & ſedem ſepulcri* admotum. Vide *Jeſ.* LVII: 2.

Vſ. 15.

14 Quot *interim* fratres mihi ſinceros intrare feci manibus meis in ſepulcrum.

15 Nec tamen impatiens fui, nec mente perculſus; nam ploratus meus nec hilum juviſſet:

16 Indui eos ferali veſte; qui quum crearer, creatus ſum durus.

17 Sufficio ſufficientiam eorum qui deceſſere; cenſeorque in hoſtes numerus paratus.

18 Deceſſere quos amabam, & ſuperſtito inſtar gladii ſolus.

NOTÆ.

Vſ. 15. Obſcuriuſculum vocabulum زندا hac in ſede; cum ſuo ſibi verbo لا يرد. Ad utrumque *Tauriz.* لا يرد بكاي زندا اي لا ينفع ذلك شيا وهم يستعملون الزند في معني القلة كما يتسعملون الغوف والقبر والقطمير وحكي ابن زيد انهم يقولون اذا قللوا مال الرجل زندان في مرقعة *Non reddat fletus meus lignum fomitis, id eſt, ne hilum quidem juverit. Uſurpant nempe lignum fomitis in re exili, quemadmodum & pelliculam oſſis Dactyli, ac ſcrobiculam ejusdem, & ciccum. Auctor eſt Abuzeid, Arabes quum extenuare volunt opes alicujus, dicere, duo ligna fomitis in veſte interpolata.*

Vſ. 17. Reddas etiam licet, *numerorque in hoſtes pro paratu.* Subjecit *Tauriz.* قيل ان عمرا كان يعد بالف فارس. *Traditur Amrum huncce in recenſu valuiſſe mille equites.*

قال

قيس بن الخطيم بن العدي

الاوسي

طَعَنْتُ ٱبْنَ عَبْدِ ٱلْقَيْسِ طَعْنَةَ ثَائِرٍ
لَهَا نَفَذٌ لَوْ لَا ٱلشَّعَاعَ لَأَضَاءَهَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Id vult: *Radiaſſet* cuſpis per cor *transadactus*, atque e corpore transfoſſo emicans *reſplenduiſſet*, niſi *copia ſanguinis radiatim* ſimul *erumpens*, iſtum *fulgorem obſcuraſſet*. اضاءها redit ad ثائر *vindicem ſanguinis*, qui *feciſſet radiare* ſuam *transverberationem*, per *fulgorem cuſpidis*, niſi obſtitiſſet الشعاع id eſt ما انتشر من الدم *quod de ſanguine radiatim ſpargebatur*. Acumen Viri non aſſecutus *Tauriz*. Ad totius carminis illuſtrationem, hæc inde expromere neceſſe. من خبره ان ابناه الخطيم قد قتله رجل من بني عامر وجده قد قتله رجل من عبد القيس يسكن هجر وكان قيس يوم قتل ابوه صبيا صغيرا وكانت امه خشيت ان يبلغ قيسا مقتلهما فيخرج للطلب بثارهما فعمدت الي جثوتين

من

DIXIT
KAISUS IBN EL-HATIM, IBN ELADI
AUSITA.

1 Confodi Filium *Abdolkifi* confoſſionem vindicantis ſanguinem,
Cui transverberatio, quæ, niſi radiaſſet cruor, ipſa radiaſſet.

NOTÆ.

من تراب ووضعت عليهما حجارة فصارتا
كهيئة قبرين وقالت هذان قبرا ابيك
وجدك فنازع قيس فتى من فتيان بني
ظفر فقال له لو القيتن شدتك علي
قاتل ابيك وجدك كان اولي بك
فاغتاظ وقال لامه ان اخبرتني باخبرهما
والا قتلتك ان قتلت نفسي فاخبرته
بمقتلهما وقاتليهما فسار حتي اتي
مر الظهران فسال عن خداش بن زهير
وكان للخطيم عنده يد فاخرجت اليه
امراة خداش طعاما فتناول منه قليلا
فقالت اني اظنك ثايرا وراي خداش اثر
قدمه فقال كان قدم هذا الفتي قدم
الخطيم ثم انتسب له اخبره ما جاء

من

من اجله فقال خداش ان قاتل ابيك
ابن عمي وان اردت دفعه اليك منعته وانا
اجلس العشية الي جنبه فاذا رايتني
اضرب بيدي علي فخذه فشد عليه
واقتله وانا امنعك من قومه ففعل ووثب
القوم اليه ليقتلوه فحال خداش بينه
وبينهم وقال انما قتل قاتل ابيه ثم
ركب معه حتي اتيا البحرين فلما
دنو من قرية قاتل جده تكمن خداش
في دارة من الرمل واتي قيس قاتل جده
فقال له اريد بلادكم حتي اذا كنت
بهذا الرمل اتيح لي لص من لصوص
قومك فسلبني وقد حبتك لتركب
معي فتستنقذ لي سلبي فامر الرجل
ناسا من قومه بالركوب معه فضحك
قيس فقال ما اضحكك قال لو كان
السيد منا لم يفعل فعلك انما يخرج
وحده اذا استعين علي شي فانف الرجل
ان يخرج معه اصحابه فركب وحده
حتي اتي الدارة فنهض اليه خداش فصاح
في وجهه فطعنه قيس في خاصرته
فقتله وكمنا في الرمل اياما حتي
هداء الطلب ثم رحلا الي ارضيهما

Hiſtoria hæc eſt. Ejus Patrem El-Hatimum occiderat aliquis ex Amiritis; avumque item quidam ex Abdelkiſitis; qui habitabat in urbe primaria Provinciæ Bahrein. Kaiſus autem, quum

quum pater ejus trucidatus fuit, parvulus erat puer; verebaturque Mater, ne amborum cæde ad Kaisum perveniente, exiret ad quærendam talionem. Geminum itaque tumulum terræ erigens, iisdem lapidem superimposuit: ut geminum mentirentur sepulcrum; dixitque ei, hæc monumenta sunt Patris Avique tui. Litigante deinde Kaiso cum puero quodam e Dafaritis, dixit ei puer ille; si vehementiam tuam destringeres adversus eos qui Patrem Avumque tuum occiderunt, id sane te dignius foret. Tum excandescens, ita Matrem compellat; si mihi amborum exposueris fatum; bene: sin minus, aut te, aut memet occidero. Ibi illa & cædem indicat, & interfectores amborum. Ille mox iter ingressus pertendit ad Mar-Addahran; atque inquisivit de Chidasho Zoheiri filio, qui beneficio erat devinctus Elchatimo. Chidashi autem uxor ei cibum promsit, unde paululum modo degustavit; quando illa; sane suspicor te talionem persequi. Chidashus vero, conspecto vestigio passuum, adjecit; passus pueri hujus ad instar passuum Elchatimi. Tum ille genus suum exponens, indicavit ei, quid facturus venisset: cui Chidashus; interfector patris tui meus est patruelis; quem si tibi tradere cupiam, impediar: itaque ad latus ei sub vesperam assidebo; quumque me videris manu femur ejus ferire, tum eum invadito atque occidito; egoque te contra familiam ejus defendam. Patrata res est; quumque familia ejus impetum dare vellent, ad Kaisum interficiendum, intervenit Chidashus inter illum & illos; interfecit, inquiens, interfectorem Patris sui. Deinde perrexit cum eo, Bahreinam usque, & quum pervenissent ad oppidum illius, qui Avum trucidaverat, abdidit sese Chidashus in ambitu rotundo arenarum: Kaisus autem adiit interfectorem Avi sui, eique dixit; vestras Regiones peragrare cupiens, delatus sum ad illas arenas, fatoque oblatus mihi inibi latro ex latronibus vestris, qui me spoliavit; ac propterea ad te accessi, ut mecum pergas, atque spolium mihi meum restituas. Ille vero quibusdam suorum imperare, ut cum eo illuc perveherentur: at Kaisus ridere; ibi ille, quid risum tibi movet? & hic; si princeps foret e nostris, haud ita ageret;

مَلَكْتُ بِهَا كَفِّي فَأَنْهَرْتُ فَتْقَهَا
يَرَى قَائِمٌ مِنْ دُونِهَا مَا وَرَاءَهَا ۞
وَسَاعَدَنِي فِيهَا ابْنُ عَمْرٍ خِدَاشٌ
فَأَدَّى نِعْمَةً وَأَفَاءَهَا ۞

NOTÆ.

profecto ſolus exiret; ſi auxilium rogaretur ulla in re. Tum vir ille naſum trahere, quo minus quisquam ſuorum cum ipſo exiret; ſolusque ad rotundos arenarum tumulos pervehi. Ibi in eum a fronte inſurrexit Chidashus; Kaiſusque eum per hypochondrium transfixit, atque occidit. Delituerunt deinde in arenis aliquot dies, donec perquiſitio reſediſſet: atque inde in terram quisque ſuam reverſi ſunt. Longius quidem argumentum; ſed quod vicem ferme ſuppleat commentarii; ſimulque veterem illum ritum *ſuorum cædem ulciſcendi*, nomine & titulo *vindicis ſanguinis* ثائر, qui גאל הדם, multa luce perfundat.

Vſ. 2. Figuram, qua hic verbum ملك auctum, duplici via exponit *Tauriz.* ملكت من قولهم ملكت العجين واملكته اذا بالغت في العجن اي شددت بهذه الطعنة ووسعت خرقها ويجوز ان يكون تمكنت فعلها فاطعنت تصريف كفي بهذا الطعنة علي مرادي من قولك انا املك هذا الامر اي كنت قادرا عليه *Verbum* מלכת *ſubegi, a ſubigenda maſſa;* אמלך & מלך *enim veniunt in validiſſima ejus ſubactione: poteſt etiam exponi,*

2 Hac manum preſſius ſubigens, ampliſſimam feci ejus fiſſuram,

Sic ut viſui pervia redderetur inde adſtanti.

3 Adjuvitque me in ea Filius *Amri Chidasjus*

Atque hanc rependens gratiam, ſibi quoque eam reportavit.

NOTÆ.

ni, in poteſtate habui actionem ejus, & pro arbitrio manum meam verſare valui iſta in confoſſione: prout dicitur, ego rem hanc potitus ſum; vél dominio teneo. Habes fontem, unde & *conſilium*, apud *Aramæos*, & *dominium*, *regnumque* omnibus in *Dialectis*, effluxerint ſub מלך. Utrumque a *ſubigendo*. Ad phraſin ſubnexam iterum *Tauriz.* انهرت فتقها اي وسعتها حتي جعلتها كالنهر سعة والنهر نفسه سمي نهرا لاتساعه ومنه المنهرة وهي الفضاء بين بيوت الحي يلقون فيه كناستهم *Fiſſuram ejus* אנהרת *notat ampliſſimam feci, ut tanquam fluvius fieret ob latitudinem. Quin ipſe fluvius* נהר *appellatus, ob amplam laxitatem. Inde etiam* מנהרה *vocatur amplum ſpatium inter domus vici alicujus, in quod abjiciunt, quæ everrunt.* Poſtremum illud non comparet apud *Golium:* qui dedit *maſc.* מנהר منهر *locus in fluvii alveo excavatus ab aqua;* itemque *fiſſura* vel *canalis caſtellum penetrans, per quem fluit aqua.* Vicinum מנהרות *Jud.* VI: 2. *cavernas* notans. A *flumine* ad *lumen* perventum ſub נהר apud *Hebræos* & *Arabes.*

vſ 3. Quis hicce *Chidashus*, & quid opis præſtiterit, ad

يَهُونَ عَلَيَّ أَنْ تَرُدَّ جِرَاحُهَا
عُيُونَ ٱلْأَوَاسِي إِذْ حَمِدْتُ بَلَاءَهَا ۞
وَكُنْتُ ٱمْرَءًا لَا أَسْمَعُ ٱلدَّهْرَ سُبَّةً
أُسَبُّ بِهَا إِلَّا كَشَفْتُ غِطَاءَهَا ۞

NOTÆ.

vſ. 1. reperies. Extrema ſic illuſtrat *Tauriz.* اي اداها نعمة ويدا استحق عليها شكرا او المعني ادي نعمة وصنيعة كانت لابي عنده فساعدني وكانه اتخذها مغنما لنفسه ايضا *poteſt ſimi, expendit hanc gratiam & manum beneficam, ob quam debetur ei gratia. Aut ſenſus rependit gratiam, ac beneficium, quod debebat patri meo; meque propterea adjuvit; hanc inde ſimul prædam pro ſe deportans.* افاء *redire fecit, reduxit,* ſpeciatim *prædam;* quæ فيء dicta, quaſi *reditus.* Inde & *tributum* notat.

Vſ. 4. *Tauriz.* الاواسي النساء المداويات للجراح اي اذا نظرت الي هذه الطعنة ردت عيونهن من قبحها

Medentes, hic ſunt mulieres quæ vulnera curant, ſenſus eſt: quum inſpiciunt hanc confoſſionem, inde oculos dejiciunt, propter eorum fœditatem.

Vſ. 5. Quid intendat in *convicio* ſibi *incuſſo*, atque forti-

4 Parum curo nempe, quod vulnera ejus repellant
Oculos medentum; dummodo laudem flictum ejus, scil. *confossionis.*

5 Et vir sum, qui nunquam convicium audio
Quo feriar, quin velum ejus discutiam.

NOTÆ.

titer *decusso*, ex historiola superius apposita, cernere est. Pulchra formula, *detexímus velum ejus.* غطاء *velum*, figurat sæpe *pudorem gravem, qui vultum nubere cogat:* item *mœrorem, qui eundem quasi obnubat.* In *Hamas. Amrus Calbensis.*

كشفنا غطاء الغم منه فابصرا ۞

Retexímus velum mœroris ab eo, ita ut dispexerit.

Hoc *Job.* XI: 15. *Attollere faciem e labe.* Consonat *Alcor. Sur.* 50: 20. كشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد *discussimus a te velum tuum; & visus tuus nunc acutus.* Non *retusus* ullo *pudore, mœrore*, aliove quo velo. In *Hamasa* iterum *Asadæus*

جلوت غطاءا عن فوادي فانجلي ۞

Retexi velum a corde meo; idque discussum est.

Inde venusta phrasis كاشف ضرّ *Retector* vel *discussor noxæ, Alcor. Sur.* 39: 39. Nec minus eleganter *Sur.*

فَإِنِّي فِي ٱلْحَرْبِ ٱلضَّرُوسِ مُوَكَّلٌ
بِإِقْدَامِ نَفْسٍ مَا أُرِيدُ بَقَاءَهَا ۞

إِذَا مَا ٱصْطَبَحْتُ أَرْبَعًا وَخَطَّ مِيزَرِي
أَتْبَعْتُ دَلْوِي فِي ٱلسَّمَاحِ رِشَاءَهَا ۞

NOTÆ.

43: 49. كشفنا عنهم العذاب
Retexímus ab iis pœnam. Plenius *Sur.* 44: 10, 11. collata *Sur.* 53: 57.

V. 7. Faculam præluceat *Tauriz.* خط ميزري يريد انه يصل الي الارض ويوثر فيها والمعني انه يسكر ويسحب ميزره كما قال زهير ۞

يجرون البرود وقد تمشت
حميا الكاس فيهم والغناء ۞

Cingulum meum ſulcos ducit; nempe in terra, quam veſtigiis imprimit. Senſus eſt, ſe potando inebriari, & trahere cingulum, prout Zoheir dixit;

Trahebant ſtriatas veſtes, quum jam inceſſerat
Fervor eos poculi, itemque opulentiæ.

Ad reliqua, hæc promit وقوله اتبعت دلوي في السماح رشاءها اي اتممت ما بقي

6 Idemque in bello mordaci commendatiſſimum habeo
Projicere animam, quam conſervare haud ſtudeo.

7 Matutinum autem potum quaternis inſtituens, ubi terram ſulcat cingulum
Urnam in liberalitate hilari projicio poſt funem.

NOTÆ.

بقي علي من السماح في حال
الصحو كان معظمه فعله صاحبا
والباقي منه تممه بحال السكر
وهذا يجري مجري المثل اتبع
الفرس لجامها واتبع الدلو
رشاءها اي تمم ما بقي عليك
من امرك وكانه يضرب لمن جاد
بالكثير وترك القليل الحقير

Quod dicit, ſequi feci ſitulam in liberalitate funem, eſt, conſummavi quod mihi reſtabat de liberalitate quum adhuc ſobrius eſſem. Tanquam ſi præcipuam partem feciſſet ſobrius, & quod reſtabat de ea perfeciſſet ebrius. Atque hoc quidem ad morem proverbii, ſequi fac equum frenum ejus: & ſequi fac ſitulam funem ejus: quod videtur frequentari in eum, qui, quod maximum eſt, largitus, omittit minimum & vilius. Sic ſane *Proverbia* hæc uſurpari ſolent; ſed fallitur *Tauriz.* quum ad iſtam faciem ſenſum torquet. Contortum certe, quod quum *præcipuum liberalitatis* exercuiſſet *ſobrius*, jam *ebrius* demum *reſiduum* impleſſe ſe jactaret. Atqui

Fœ-

مَنَّي يَاتِ هَذَا ٱلْمَوْتُ لَا تُلْفَ حَاجَةٌ
لِنَفْسِي إِلَّا قَضَيْتُ قَضَاءَهَا ۞
تَأَرَّتْ يَدِيًّا وَٱلْخَطِيمَ فَلَمْ أَضِعْ
وِلَايَةَ أَشْبَاخٍ جَعَلْنَ إِزَاءَهَا ۞

NOTÆ.

Fœcundi calices! quem non fecere disertum!
Adstricta quem non in paupertate solutum!

Inverte monetam, duplici nota percussam, quæ jam offerat, non *funem* post *situlam*, sed *situlam projectam post funem*. Quum *sobrius* foret, *funem* quidem *tradere* solebat de *munificentia ejus haurire cupienti*; at ubi *fervor poculi* &

opu-

8 Quum iſthæc adventabit mors; nil reperietur officii
Animæ meæ incumbens, quin exſolverim debitum.

9 Vindicavi avum patremque, neque prodidi
Succeſſionem principum, quam humeris ſuſtineo.

NOTÆ.

opulentiæ caput feriiſſet, jam *ſitulam ipſam* quoque *dilargiebatur*; atque *in liberalitatem ſeſe profundebat.*

Vſ. 8. *Tauriz.* هذا الموت كانه راءٍ حاضرا لمعرفته بادراكه لا محالة *Signanter iſthæc mors, quaſi eam præſentem cerneret; quum noſſet eam certo certius venturam.* Addere potuiſſet هذا ſæpe *deſpicationem* inferre.

قال

الفضل بن العباس

مَهْلًا بَنِي عَمِّنَا مَهْلًا مَوَالِينَا
لَا تَنْبُشُوا بَيْنَنَا مَا كَانَ مَدْفُونَا ۞

لَا تَطْمَعُوا أَنْ تُهِينُونَا وَتُكْرِمَكُمْ
وَأَنْ نَكُفَّ ٱلْأَذَى عَنْكُمْ وَتُؤْذُونَا ۞

مَهْلًا بَنِي عَمِّنَا عَنْ نَحْتِ أَثْلَتِنَا
سِيرُوا رُوَيْدًا كَمَا كُنْتُمْ تَسِيرُونَا ۞

أَللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّا لَا نُحِبُّكُمْ
وَلَا نَلُومُكُمْ إِنْ لَمْ تُحِبُّونَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Acerba expoſtulatio, qua deſtringitur gens agnatorum, quod ſepultum diu negotium minus laudabile, in dedecus familiæ *Abbaſi* eruiſſent, ac divulgaſſent.

Vſ. 2. Inſignis figuratio نحت اثلته *raſit*, *deraſit ſtirpem ejus*, i. e. *conviciis dedolavit*, ac *proſcidit*. اثلة no-

DIXIT ALPHADL IBN ELABBAS.

1 Lente, o patrueles! lente o consanguinei!
Ne effodiatis inter nos quod jam erat sepultum.

2 Ne petite, ut temnatis nos, nosque vos honoremus;
Utque temperemus vos lædere, quum nos læditis.

3 Lente patrueles! ne deteratis nostram gloriam,
Incedite leniter, ante ut incessistis.

4 Deus novit, nos neutiquam amare vos;
Neque vitio vertimus, si nos non ametis.

NOTÆ.

nomen *unitatis*, a *masc.* اثـل *stirps denſe fruticans.* אשל. Inde *fœmin.* ista forma ad *nobilitatem*, *dignitatem*, & *gloriam* translata.

Vſ. 4. Aculei vehementiores, quibus eos velut ultimos mortalium peſſimis notis inurit, indigniſſimos

كُلٌّ لَهُ نِيَّةٌ فِي بُغْضِ صَاحِبِهِ
بِنَعْمَةِ ٱللَّهِ نَقْلِيكُمْ وَنَقْلُونَا ۞

NOTÆ.

qui vel amentur ab honeſtis, vel eosdem ament. *Vſ.* 2. Obſervari meretur quod *Tauriz.* hic monet يجوز ان يكون تقلونا وحذف النون وهي لغة حجازية *par fuerat ut pro*

قال

الطرماح بن حكيم

لَغَدْ زَادَنِي حُبًّا لِنَفْسِي أَنَّنِي بَغِيضٌ
إِلَى كُلِّ أَمْرِئٍ غَيْرَ طَايِلِ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Carmen animoſum, & vehemens, quo increpatur mali corvi malum ovum; inglorii parentis, inglorius & ignaviſſimus filius, qui dignitatem & virtutem Poëtæ arrodebat. غير طايل interioris eſt venæ. Eſt *part. præſ.* a طال *longus, prolixusve, fuit.* Hinc *num.* 2. apud *Golium ſecundarium* illud امتن *benefecit, favit;* ut

5 Cuique intentio, in averſando ſocio, ſua eſt;

Per gratiam Numinis vos odimus, & odiſtis nos.

NOTÆ.

تـقـلـونـنـا *dixiſſet* تـقـلـونـنـا; *ſed abjecit affor-mantem Nun; quæ eſt Dialectus Hisjazæ.* Vehemens clauſula, & virulenta; qua *tales odiſſe, & talibus odio fuiſſe,* pro felicitate, & materia gratiæ Numini referendæ, celebratur.

DIXIT TIRIMMACHUS FILIUS HAKIMI.

1 Sane auget me amore mei ipſius, quod exoſus ſim

Omni viro, cui nil bonæ eſt frugis.

NOTÆ.

ut *prolixus favor, beneficentia prolixa.* Inde noſtrum طـايـل *beneficium; commoditas vitæ; potentia;* item, *quo quis contentus eſt.* Omnia a *longo & prolixo;* quod ſit ἱκανὸν, & *pertingat eo quo cupias utilitatum.* Hac anſa dictum لـلـدون مـا هـو بـطـايـل *non eſt in prolixo;* الـخـسـيـس *de nullius frugis, & viliſſimo mortali;* in

وَأَنِّي شَقِيٌّ بِالْلِّئَامِ وَلَا تَرَى
سَقِيًّا بِهِمْ إِلَّا الْكَرِيمَ السَّمَايِلِ ۞

إِذَا مَا رَأَيْتَنِي قَطَّعَ الطَّرْفَ
بَيْنِي وَبَيْنَهُ فِعْلَ الْعَارِفِ الْمُتَجَاهِلِ ۞

NOTÆ.

Camuſo: itemque لم يحل منه بطايل *nihil boni ab eo tulit*, quod etiam ſub حلي reperies apud *Golium*. Ejus *fœm.* طايلة etiam *ſimultatem* & *inimicitiam notat*, *longius tractam* videlicet. In verſione *Chryſoſt.* reperi طايلة العذاب pro *perenni duratione pœnarum:* nec non طايلة الموت pro *mortis potentia perennatura.*

Vſ. 2. Reconditus iterum uſus شقي *miſer*, *miſerabilis*; quod ſignatiſſime omnium *vitiorum cumulum* adfert, cum *profligatiſſima improbitate.* Sic *Surat.* 19: 33. *Neutiquam fecerat me gigantem improbum*, *miſerabilem.* In *compar.* & *ſuperlat.* forma, *Surat.* 92: 15. لا يصليها الا الاشقي *Non torrebitur iſta* flamma, *niſi profligatiſſime improbus:* ſimiliter شقاوة pro *perdita improbitate* apud *Haririum.* Anſam præbuit *origo* quæ *dirutum* & *diruptum* ſignat. لِئَامٌ in *plur. fr.* a لَئِيمٌ *appactus*, *omnibus vitiorum ſordibus concretus.* Thema لام *med. Hamz* latiſſimam occupat ditionem, ut penes *Latinos* idem illud *appingi*, *agglutinari.* Apud *Golium num.* 1. *Conſolidavit* vulnus; fiſſuram: quaſi *glutinavit*, *appegit.* Nec non *reparavit*, *in gra-*

2 Quodque miſerabilis cenſear apud illiberales:
neque enim cernas
Miſerabilem cenſeri apud illos, niſi indole libe-
raliſſimum.

3 Ubi adſpicit me, abrumpit aciem oculi.
Me inter & illum, more ejus qui ſciens fingit
neſcium.

NOTÆ.

gratiam reduxit; per *metaph.* cuivis obviam. 2. *Ala inſtruxit* ſagittam; *appegit glutine.* 3. *ſordidum; avarum, ignavum arguit.* q. d. *appactum & concretum.* 4. *congruit, convenit;* i. e. *appactus & agglutinatus cohæſit.* 5. *Fuit* لـبـم *ſordidus; avarus, ignavus;* quaſi *appactus vitiorum omnium ſordibus,* ut *num.* 3. Addi debuiſſet 6. media *kesrata* لِبْم לאם *concordavit, conſenſit,* præſertim *pacto* inito, & *fœdere* velut *glutinato.* Inde لِبْم *concordia, pax, fœderatio.* Ita tandem לאם *Hebræum* nativam & radicem & virtutem recuperat, *fœderatas nationes* deſignans. In vocabulo شمايل *indoles, inſita per naturam virtus,* obſervetur forma *plur. fr.* a *ſing.* شمالة, quod ex uſu dimiſſum, ſonat *involutum,* & *convolutum* quid: nempe illud *ſemen,* & *principium, creſcendi,* quod vocatur *indoles:* nam شمل inter alia valet *excepit* ſemen, *concepitque.* Vides quare in *plurali* maluerint شمايل ad *omnium virtutum indolem* conſignandam. كريم الشمايل *omni virtutum indole & ſucco vigens, exuberansque:* ſecundum *originem* verbi كرم, a quo *vinea* כרם كرم appellata.

Vſ. 3. Aculeate, قطع الطرف *præſecat, interſecat,*

مُلَأْتُ عَلَيْهِ ٱلْأَرْضَ حَتَّى كَأَنَّهَا
مِنَ ٱلضَّيْقِ فِي مَبْنَبِهِ كِعَّةُ حَابِلِ ۞

أَكُلُّ أَمْرِئٍ ٱلْغَى أَبَاهُ مُقَصِّرًا
مُعَادٍ لِأَفْعَلِ ٱلْمَكْرُمَاتِ ٱلْأَوَائِلِ ۞

NOTÆ.

cat, aciem visus inter me & se. Non sustinet meos oculos; *impudentia* tamen *semet offirmans*; haud secus ac si me penitus ignoraret. Talis facete pingitur عارف *cognitor*, *intime cognoscens*; idemque متجاهل *ignarum se faciens.*

Vs. 4. Audaces figuræ. De priori ita *Tauriz.* يقال ملات عليه الارض اذا ضيقتها عليه وملات منه الارض اذا قمت وقعدت بذكره *Dicitur opplevi super ipso terram; quum eam arctissimam ei reddis; at opplevi de eo terram, quum stas sedesque eum dilaudans;* hoc est, quum *ubicumque terrarum steteris, sederisve, eum celebras.* Ad sensum primum pulchre conformatum quoque hocce *Alcorani* ضاقت عليه الارض بما رحبت *angustata fuit super ipso terra, quantumvis amplissima sit.* ملا *implevit; offersit; farciendo oppilavit.* Ad posterius, idem; الحابل ناصب الحبالة وحبلت العبد اذا اخذته وتوسعوا

4 Oppilavi ſuper ipſum terram, ita quidem ut illa,
Præ anguſtia, ejus in oculis foſſula ſit venantis.

5 Adeone omnis vir, patrem nactus tardatorem,
Infeſtus iis eſt, quorum virtutes excellentiſſimæ!

NOTÆ.

وتوسعوا فيه فقالوا احتبله
الموت في حبايله والكفة يجوز
ان يريد بها الحفيرة التي تنصب
فيها الحبايل ومثل هذا ۞

كانّ فجاج الارض وهي عريضة
على الخايف المطلوب كفة حابل ۞

Verbum חובל *notat eum qui tendit rete:* & חבלת אלציד *eſt, cepi venationem. Hoc latius permiſere, & formarunt; venata eſt eum mors ſuis retibus: per* כפה *autem fieri poteſt ut intendat foſſulam, in qua retia tenduntur. Geminum huic,*

Acſi meatus terræ, qui quidem latiſſimi,
Super pavente, qui quæritur, foſſula ſit venantis.

Diſſident nempe *Philologi* ad voculam كفة, quæ aliis *laqueum* ſignat vel *rete*; aliis *ſcrobiculam* in qua *laqueus* vel *rete* nectitur.

إِذَا ذُكِرَتْ مَسْعَاةُ وَالِدِهِ ٱضْطَنَي
وَلَا يَضْتَنِي مِنْ شَتْمِ أَهْلِ ٱلْفَضَايِلِ ۞

وَمَا مُنِعَتْ دَارٌ وَلَا عَزَّ أَهْلُهَا
إِلَّا بِٱلْقَنَا وَٱلْقَنَابِلِ ۞

NOTÆ.

Vſ 6. Tauriz يقال ضني اذا دق وصغر جسمه ومن ثم سمي المرض الضنا لانه يورث الهزال يقول انه يضني اذا ذكر صنيع ابيه القبيحة ومع ذلك يشتم اهل الفضايل يصفه بالقحة

6 Ubi memoratur opera genitoris ejus, maciem patitur;
Nec patitur maciem, quum conviciatur virtute florentibus.

7 Profecto non defenſatur domus, nec nobilitatur familia,
Niſi haſtis, equitumque agminibus.

NOTÆ.

Uſurpatur verbum ضنى *de corpore attenuato & emaciato; indeque & morbus nomen indeptus, quod maciem attrahat. Senſus eſt: eum macreſcere, quum turpe factum patris memoratur; ſed non macreſcere, ubi conviciis inſectatur virtutibus nobiles. Impudentiam ejus indicat.* Poſterius *non macreſcit* ſub λιπότης poſitum, valet *pingueſcit:* ut *conviciis* illis quaſi *ſaginari* dicatur.

قال

حصين بن حمام

المري

فَقُلْتُ لَهُمْ يَا آلَ ذِبْيَانَ مَا لَكُمْ
تَفَاقَدْتُمْ لَا تُقْدِمُونَ مُقَدَّمَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Verbum تفاقد, תפוקד *circumſpexit quærens*, *requirens*, in *ſpecie* VI apud *Golium* noſtrum, *deſiderare ſe invicem*, *nec quæſitos ſeſe reperire.* Latæ ditionis, ſignatiſſimus uſus militaris, quum *alius alium circumſpiciens*, ſe invicem *deſtituunt*, atque *fruſtrantur* in acie. Ita *Jer.* XXIII: 4. לא יחתו ולא יפקדו *non conterrebuntur*, *neque ſe invicem deſiderabunt.* Hac anſa تفاقدوا a *Gloſſatoribus* exponitur תחודלו تخاذلوا *inter ſe conflaccuerunt*; ſive *in mutua ope præſtanda defecerunt.* Thema فقد פקד ab *Arabibus* ſignare dicitur طلبه عند غيبته *quæſivit aliquem*, *quum abeſſet.* Hoc uſus codicis *Hebræi* accuratiſſime repræſentat. 1. *inſpexit*; *viſitavit* vulgo: *requiſivit.* 2. *recenſuit*; *luſtravit.* 3. *deſideravit*, non inventum: *requiſivit.* 4. *mandavit* reddendum, *commendavit*; quod *ſuo jure* nempe *requireret.* Jucundæ lucis radioli non diſplicebunt. Pleniorem diem ad *Proverbia* da-

DIXIT HUTZAIN IBN HOMAM MORRÆUS.

1 Sane dixi iis, o gens *Dibjani*, quid vobis
Quod sic circumspiciatis; nec strenue eatis in prælium?

NOTÆ.

dabo. Ad مقدما teneatur, esse antiquam formam *infin.* II. a קדם قدم, quæ signet τὸ *præcedere*, & *procedere* in aciem. *Tauriz.* وضع مقدما موضع الاقدام وساغ ذلك لان مصادر الكلمات الصادرة عن اصل واحد يوضع بعضها موضع بعض لداع يدعى اذا لم يكن ثم مانع وانما قلت هذا لان قدم قد يكون مرة متعديا ومرة يكون بمعنى تقدم فلا يتعدي ومقدما هاهنا يكون مصدر ما لا يتعدي فهو مثل تقدم لو قاله *Posuit* مقدما *loco infin.* IV. *idque licitum; quoniam infinitivi verborum propagatorum ex una radice, alii pro aliis ponuntur, ob rationem quæ illuc vocet, quum nihil obstiterit. Hoc ideo moneo, quod*

مَوَالِيكُمْ مَوْلَى ٱلْوِلَادَةِ مِنْهُمْ
وَمَوْلَى ٱلْيَمِينِ حَابِسًا قَدْ تُقُسِّمَا ۞

وَقُلْتُ تَبَيَّنْ هَلْ تَرَى
بَيْنَ ضَارِجٍ وَنَهْيٍ صَارِخًا غَيْرَ أَعْجَمَا ۞

NOTÆ.

II. *ſpecies verbi hujus, aliquando tranſitiva ſit, aliquando ut* V. *intranſitiva. Eſt autem heic loci* مقدما *infin. intranſit. idem valens quod* تقدم V. *ſi eo uti voluiſſet.* Eſt obſervatio *Grammatica* magnum lumen datura, ſi quis eam applicare calleat: duo tantum attingam. *Primum* hoc, omnia *infinit.* olim formari potuiſſe per *Mem præform.* Id in *Aramæa Dialecto* ubique adhuc dilucet. *Alterum*, formas *infinitivas* ſæpe *vicarias* eſſe, aliasque aliarum ſtationes ſuſcipere. Ita certe *infin.* II. تنصير ibi obtinuit ex IV ſpecie tranſſumtus, pro antiquioribus نِصَّارٌ & نَصَّرٌ; itemque نَصَّارٌ, & مُنَصَّرٌ, cum *fœm.* مُنَصَّرَةٌ; quæ minus frequentata; verum characterem *ſpeciei Dageſſatæ med.* habebant.

Vſ. 2. Oſtendit ſatis virium ipſis & copiarum eſſe, ad impreſſionem hoſtilem, qua cum maxime premebantur, refutandam ac depellendam. موالي *ſocii fœderis* heic lo-

2 Fœderati veſtri, alius eorum per natales,

Per dextram obſtrictus alius, bipartiti ſunt.

3 Et dixi, diſcernite, num cernere ſit

Darigiam inter & *Nehjam* opitulatorem haud mutum.

NOTÆ.

loci, proprie *conjuncti*: quorum alius بولادة *natalium vinculo*, alius بيمين *per dextram*, *fidemque* obligatus. حابس *ligans*, interioris eſt elegantiæ, pro ذى حبس علي الشر *qui ſe obſtrinxit ad omne malum ſubeundum*, monentibus *Merzouk.* & *Tauriz.* Addunt *ligans* iſtoc uſu poſitum pro محبوس *ligatus*; quod pro ſenſu verum, pro *Linguæ* gratia non item. Pro تقسما *bipartiti ſunt* exhibet *Merzoukius* متقسما *participans*, *particeps factus omnis oneris*, *omnisque fortunæ*. In eundem ſenſum accipi poſſet & altera illa lectio, *participes facti ſunt ambo*.

Vſ. 3. *Darigia* & *Nehja* ſunt nomina *lacuum* in tractu *Abſitarum*: צורח صارخ βοηθῶν, *opem cum clamore ferens*. Hoc genus omne factum اعجم *mutum*, præ metu videlicet. Aculeus in *ignavos opis promiſſores*.

Vſ. 4.

مِنَ ٱلصُّبْحِ حَتَّى تَغْرُبَ ٱلشَّمْسُ لَا تَرَى
مِنَ ٱلْخَيْلِ إِلَّا خَارِجِيًّا مُسَوَّمَا ۞

عَلَيْهِنَّ فِتْيَانٌ كَسَاهُمْ مُحَرِّقٌ
فَكَانَ إِذَا يَكْسُوا أَجَادَ وَأَكْرَمَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 4. Nexum ex *Merzoukio* hunc habe اي الاعداء يغيرون وينهبون من وقت الغداة الي ان غابت الشمس *Hoc vult; hoſtes impreſſiones facere, & prædas agere, a primo mane ad occaſum ſolis.* Nempe dum gens *Dibjam aliud nil agat*, quam *opem implorare eorum*, qui *præ metu obmutuerint.* Vocabulum خارجيّ in *Golio* exponitur *rebellis*, a خرج *deſcivit*; *exiit* hoſtili animo. Id nihil ad hunc locum. *Equus* خارجي elegantiſſime hic figuratus, ad alium uſum abſtruſiorem, quem *Gjeub.* & *Phiruzab.* ita exprimunt الذي يسود بنفسه من غير ان يكون له قديم *qui principem virum præſtat per ſemet ipſum, abſque ut ei ſit nobilis parens.* Hoc *Golius* noſter vertit, *qui dominium ſibi vindicat citra jus ſucceſſionis.* Id præcedens *gloſſa* notare nequit, quæ circumſcribit *hominem novum, ex ſe ortum, qui ſibimet nobilitatem ſuam ut præſtat, ita unice debet.* Ita *Tauriz.* قال ابو العلاء كانوا في القديم قبل الاسلام يسمون من خرج شجاعا او كريما وهو بن جبان او بخيل ونحو ذلك خارجيا وكذلك يقولون للفرس

4 Ab aurora usque ad occasum *contra* non cernas,
Ex *hostium* equis, nisi præstrenuum, notis insignitum.

5 Hos insident juvenes, quos vestivit *Moharrikus*,
Qui quum eos vestiret, liberalitatem exercuit profusissimam.

NOTÆ.

للفرس الجواد اذا برز وابوه لبسا كذلك
خارجيا ثم صاروا في الاسلام يجعلون
الخارجي من خالف السلطان والجماعة

Auctor est Abulola, antiquissimo tempore, ante Islamismum, appellatum eum qui prodiret strenuus aut liberalis, quum filius esset pavidi aut sordidi, atque item in aliis, خارجيا *quasi qui exit ex iis* (ex ordine scil. inferiore in superiorem:) *Consimiliter equum cursorem, qui emicat præ aliis; quum parentes tales neutiquam fuerint, eodem nomine affecerunt. Deinde in Islamismo ita appellitare cœperunt eum, qui rebellis esset in Sultanum, & populum.* Multum hinc lucretur *Arabicæ Dialecti* studiosus. Apparet خارجي ante *Muhammedem* usurpatum *in laudem*; ut hoc in Carmine, aliisque vetustæ notæ; succrevisse deinde novam notionem *rebellis.* An ergo *Lingua* novata? Nil minus. *Virtus antiqua* mansit; sed pro indole *Radicis* inclinata ea, & applicita *ignobili*, qui *principatum affectaret;* ac propterea *rebellis in Sultanum exiret.* Cum *equo* hocce خارجي *emicatore* conjungitur مسوم, *notis impressus*, nempe *nobilitatis*, & *præcellentiæ.*

Vt. 5. Nomen *Moharrik* signat *combustorem:* ex *part.* II.

Alii محرق *Mohrik* ſonant ex *part.* IV. De eo *Tauriz.*

محرق احد ملوك العرب حرق قوما
فسمي بذلك وهم يقولون للدرع
والة الحرب تراث محرق لانه كان ملكا
يجمع السلاح *Combuſtor unus Arabiæ Regum, qui homines vivicomburio affecit: inde nomen inditum. Appellitant autem loricas, & inſtrumenta belli, hereditatem Combuſtoris; quod Rex ille armorum eſſet collector.* Audiamus & *Merzouk.*

يقول على هذا الخيل رجال
دروعهم وساير اسلحتهم مما يكسوهم
محرق وجعله خلعة وكان محرق اذا
كسا الاسلحة اتي بها جبدة كريمة
ومحرق لقب لعمر بن هند وكان
احرق قوما من بني تميم حين اجج
النار باوارة وقال بعضهم لقب به بذلك
لانه كان اذا عاقب عاقب بالنار

Id vult. Super equis hiſce viri erant, quos loricis & reliqua armatura induerat Combuſtor. Hac veſte Regia donare ſolebat, ac propterea, quum armatura inveſtiret, adhibebat præſtantem & nobilem. Eſt autem Combuſtor cognomentum Amri Ibn Hind, qui combuſſit multos ex Temimitis igne ad Owara ſuccenſo. Alii dicunt, eum ita cognominatum quod quum pœna afficeret, igne puniret. Hiſtoria notam temporis, quo Carmen hoc editum, continens, illuſtrari meretur. Eam attigit *Ibn Doreid* in nobili *Poëmatio.*

ثُمَّ ٱبْنُ هِنْدٍ بَاشَرَتْ نِيرَانُهُ
يَوْمَ ٱوَارَاتٍ تَمِيمًا بِٱلصَّلَى ۞

Item

Item Hindæ filius, cujus diſcruciarunt ignes
Die incendiorum Temimitas aſſatione.

Rem pandit *Scholiaſtes* ابن هند هو عمرو بن
هند عم النعمان بن المنذر وهو الذي
يلقب بمضرط الحجارة وكان له اخ
مسترضع في بني تميم فخرج يوما
يتصيد ورمي ناقة رجل تميمي وعقرها
فلما راي ذلك صاحبها وثب عليه
وقتله فنذر عمرو ان يقتل من بني
تميم ماية رجل ويحرقهم وغزاهم والقي
منهم في النار تسعة وتسعين فبقي
واحد من نذره فابصر رجل من البراجم
الدخان واشتم القتار فظن انه طعام
فاقبل الى النار فاتي به عمرو فقال
ممن انت قال من البراجم فقال
الشقي راكب البراجم فارسلها مثلا
فطرحه في النار ويوم الاوارة هو هذا
اليوم اما من اوار النار واما من اوارة
اسم ماء *Filius Hindæ*, eſt *Amr Ibn Hind*, *avunculus*
Alnomani Ibn Elmondiri; qui & lapillos λιποπέδων *cognominatus. Ei frater erat, qui educabatur inter Temimitas. Hic die quodam venatum egreſſus, feriit camelum Temimitæ cujusdam, eamque ſuppernavit. Dominus id cernens, eum impetu dato occidit. Tum vovit Amrus ſe centum Temimitas occiſurum & combuſturum; ac mox bello eos aggreſſus nonaginta & novem in ignem conjecit. Unus adhuc voto deerat; quum Barasjimitarum aliquis fumum videns, & olfaciens nidorem, convivium eſſe opinatus, ad ignem iſtum perrexit. Is ad Amrum*

صَفَايِحَ بُصْرِي أَخْلَصَتْهَا قُيُونُهَا
وَمُطَّرِدًا مِنْ نَسْجِ دَاوُدَ مُبْهَمَا ۞

NOTÆ.

adductus rogatusque, cujas tu? respondit, e Barasjimitis. Ibi ille, miser qui a Barasjimitis adventat; quod in proverbium dimisit: eoque in ignem conjecto numerum centenarium implevit. Dies incendiorum est ipse hic dies, ab אוֹר *æstu ignis ita dictus. Aliis Owara nomen proprium aquæ cujusdam est.* Confer Adagia *Golii num.* LXI. De ætate hujus *Regis Hirensis* adisis *Pocok.* in *Specim.* p. 72. ubi anno octavo Regni ejus natum esse *Muhammedem* annotatur. Fuit alius adhuc *Combustor* in serie *Regum Hirensium*, multo antiquior, *Amriolkais Ibn Amri* dictus; de quo *ibid.* p. 68.

Vs. 6. Luculenter *Merzouk* بصري قرية بالشام تطبع بها السيوف فيقول كساهم محرق سيوفا بصرية اتخذها طباعها خالص الحديد ودروعا لينة مسلسلة متتابعة السرد تطرد على حد واحد لا اختلاف في حلقها ولا تفاوت في نظمها وجعله مبهما لاحكامها *Botsra urbs Syriæ, ubi cudebantur enses. Sensus hic: induit eos Combustor Botsrenses gladios, quos nitidissimo ferro excuderat faber; loricasque flexiles, catenatas, aptissime consertas, ac compactas uno tenore, sine ulla annulorum disjunctione, aut texturæ hiatu; quam clausam vocat, ob compactionem.* Hanc & *texturam* vocitant *Davidis*, cujus nobilitata ab ævo arma. Pulchra quoque & utilis nota ejusdem; قد توسعوا في كسا وان كان اصل الكسوة

6 Laminas *Botzrenſes*, quas fabri expoliverunt,

Loricasque e textura *Davidis* compactiſſima.

NOTÆ.

الكسوة اللباس فعيل اكتسي الارض بالنبات
علي التشبيه وقال روبة يصف الثور والكلاب ۞

وقد كسا فيهن صبغا برزغا ۞

اي كسا الكلاب دما طريا وقال
يعضهم في وصف نبال وزرق كستها
ريشها مضرحبة اي قذفها من ريش
مضرحي فعلي هذا قوله كساهم
محرق *Elaxarunt ſeſe in verbo* כסה, *quod proprie, ut* לבש, *veſtire. Inde formatum, conveſtit terram herba, propter convenientiam. Rouba etiam auſus, ubi taurum & canes deſcribit:*

Hos induit tincturam vividiſſimam.

Hoc eſt, canes recenti ſanguine veſtivit. Alius in deſcriptione ſagittarum, & cuſpidum: has induerat pennis ſuis accipiter; id eſt, ipſe eas pennis inſtruxerat accipitris. Ad hanc faciem & noſter, induerat eos Combuſtor laminas. Hæc ad לבש, כסה, עטה, eorumque uſus *metaphoricos* non diſplicebunt. En aliud adhuc, ex lecythis *Criſeos* margini *Merzoukii* appictum; قال الخطيب لم يجر
العادة بان تقول كسوته سيفا وانما
جاز ذلك لانه جاء في هذا الكلام

فَلَمَّا رَأَيْتُ ٱلصَّبْرَ قَدْ حِيلَ دُونَهُ
وَأَنْ كَانَ يَوْمًا ذَا كَوَاكِبَ مُظْلِمَا ۞

NOTÆ.

ومطردا الدرع تلبس فلما خبر عن شي يجب فيه ان يقال كسوت حسن ان يجعل معه غيره *Auctor eſt Chatybus non permittere morem loquendi, ut dicatur, veſtivi eum gladium; ſed hoc jam permiſſum, quia hunc in ſermonem etiam loricæ intrant; loricæ autem veſtiuntur. Quum ergo aliquid narratur, in quo adhibendum verbum veſtire, eleganter ei & aliud aliquid adjunxeris.* Eſt obſervatio, quam in *Græcis Latinisque* principes Viri ſæpe inculcarunt, atque agminibus exemplorum inſtruxerunt.

Vſ. 7. Egregie *Merzouk.* يقول لما رايت الشر مستفحلا والخطب عظيما مستغظعا والصبر عاما لنا كلنا مغلوبا عليه ممنوعا صبرنا نحن من بين اصحابنا علي عادتنا المعهودة وطبنا علي الشر انفسنا ويجوز ان يريد بقوله لما رايت الصبر قد حيل دونه لما رايت الوقت وقتا يقال فيه الصبر يحال بين طالبه وبينه *Id vult: quum viderem malum cruduiſſe, & negotium grave atque horrendum incubuiſſe; ac communem nobis omnibus patientiam eſſe victam, atque ad incitas redactam; tum vero nos e medio ſociorum noſtrorum patientiam exeruimus pro more nobis ſueto; atque procumbere juſſimus animas noſtras ſuper malo iſto.*

Li-

7 At quum videremus patientiam evictam;

Diemque usque eo, ut ſtellæ apparuerint, obſcuratum.

NOTÆ.

Licet etiam phraſin, vidi interſeptam fuiſſe patientiam, exponas; vidi horam iſtam talem, in qua qui patientiam quæreret, eam haud poſſet invenire. Nempe حبل دون vel per *ſuperari* poteſt reddi, vel per *intercipi.* Poſtremum acutius: ejusdemque coloris eſt, quod in *Pſalmis* habemus, *Viri non invenerunt dextras ſuas.*

Ibid. Ad voculam ن monet *Merzouk.* eſſe qui per *kesra* legant, & eſſe qui per *phata.* Si prius obtineat, erit, *etſi dies foret talis:* ut ſit *excuſantis ſocios*, quod *patientia* ipſis fuerit *intercepta*, & *interſepta.* Si poſterius, exibit, *& quod talis extitiſſet dies multo atrociſſimus.* Id commodius, nec debuiſſet inde *Merzoukius*, quaſi minus foret elegans, reſilire. Phantaſiam *Poëticam*, qua *ſtellæ medio die apparuiſſe* dicuntur, non uno modo expoſitam reperio a *Tauriz.*

قوله وان كان يوما قال وان كان اليوم يوما ومثله قول الاخر ۞

فدي لبني ذهل ناقتي اذا كان يوما ذا كواكب اشنعا ۞

وقوله ذا كواكب هو ماخوذ من قولهم لراءة الكواكب نهارا وهو شي نطقوا به في الدهر الاول يريدون شدة الامر وعظم الخطب قال طرفة ۞

تجربه

تريه النجم يجري بالظهر ۞

وقال فرزدق

لقد سار ابن يوسف سيرة
ارتك ذخوم الليل مظهرة تجري ۞

ويجوز ان يكون ضربهم هذا المثل ماخوذا من كسوف الشمس لان الناس يعظمون ذلك واذا كسفت وذهبت ضوءها رئيت النجوم ويحتمل ان يكون اصل ذلك في الحرب وهو اشبه ما يقال لان الاسنة تشبه بالنجوم قال الافوه ۞

جحفل اورق فيه هبوة ونجوم
تتلظي ۞

وقد شبهوا الفرسان اذا لبسوا الحديد بالنجوم قال الشاعر ۞

قوم اذا لبسوا الحديد كانهم
في البيض والحلق والدلاص نجوم ۞

ولا يبعد ان يكون قولهم اراءة النجوم نهارا جاريا مجري قولهم وقع القوم في سلا جمل اي في امر لا يكون مثله لان السلا للناقة لا للجمل

Quum dicit, & quod extiterit diem, Ellipsis est, pro extiterit dies ille in diem quo &c. Tale & hoc alterius.

Victima sit pro Dhublitis Camelus meus,
Quum extitit diem, quo stellæ conspiciuntur, fœdissimum.

Quod

Quod autem dicit, in quo ſtellæ comparuere, deſumtum ex formula, videre eum fecit ſtellas de die. Ita antiquis temporibus loquebantur, quum ſignificare vellent calamitatem gravem, remque atrociorem. Sic Tarapha

Oſtendis ei ſtellas ipſo meridie volventes.

Item Pherezdakus

Sane Joſephi filius iter tenuit,
Quo tibi noctis oſtendit ſtellas meridie ipſo volventes:

poſſitque hæc parabola deſumta videri a deliquio ſolis, quoniam homines id grave cenſent; quum autem lux ejus impalleſcit, atque interit, ſtellæ apparent, Fieri autem poteſt, ut origo a prælio pendeat; quod quidem ſimillimum veri; quoniam cuſpides comparantur cum ſtellis. Dixit Aphwah

Exercitus nigro alboque mixtus, pulvere denſus, in quo ſtellæ flammantes.

Etiam Equites ferro indutos aſſimilarunt ſtellis. Ita Poëta

Gens ſunt, qui, quum ferrum induerunt,
In galeis loricisque ſtellæ ſint.

Quin alienum non eſt, ut quum dicunt, videre eum fecit ſtellas de die, eadem formula id exeat, qua, inciderunt in ſecundinam cameli maſculi; nam ſecundina femellæ eſt, non maſculi. Innuitur iſta *ſecundina cameli maris*, aliquid *monſtri* ac *prodigii*; quale etiam exiſteret quum *ſtellæ de die exorirentur*. Sed hoc longiuſcule nunc quæſitum. Media expoſitio, argutior heic loci, quam ſolidior. Comparatio *virorum in armis micantium cum ſtellis fulgentibus*, trita quidem illa Poëtis; atque ab *Homero* ſæpiuſcule etiam adhibita; ſed ei hic parum aut nihil loci relictum; quum ſeries tendat ad *atrocem, quæ jam jam imminebat, cladem, ſic ut tenebræ denſiſſimæ oculis ingruerent pugnantium ſociorum; atque ita ſtellæ medio* velut *die ab*

صَبَرْنَا وَكَانَ ٱلصَّبْرُ مِنَّا سَجِيَّةً
بِأَسْيَافِنَا يَقْطَعْنَ كَفًّا وَمِعْصَمَا ۞

تُعَلِّقُ هَامًا مِنْ رِجَالٍ أَعِزَّةٍ عَلَيْنَا
وَهُمْ كَانُوا أَعَقَّ وَأَظْلَمَا ۞

NOTÆ.

ipſis conſpicerentur. Vincat ergo, quæ ſola nunc quadrat, prior interpretatio. Huc vocat quoque مظلم *obtenebratus dies.* Sic *Amos* VIII: 9. *Sol in meridie occidens, & terra obtenebrata* ביום אור *die lucidiſſimo*, habet quidem ſublimiorem adſpectum ex *Allegoria;* litera tamen hinc quoque pendet; quod *medio die ortæ denſiores tenebræ*, res *deſperatas* ac *conclamatas* expingant.

Vſ. 8. Illuſtrant *Merzouk.* & *Tauriz.* hunc verſiculum, altero hocce *Nahsjali*

وَيَوْمٍ كَأَنَّ ٱلْمُعْتَلِينَ بِحَرِّهِ
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ نَارٌ تَعُودُ عَلَى ٱلْجَمْرِ ۞

صَبَرْنَا لَهُ حَتَّى تَجَلَّى وَإِنَّمَا
تُفَرَّجُ أَيَّامُ ٱلْكَرِيهَةِ بِٱلصَّبْرِ ۞

Sa-

8 Tum vero nos patientiam exerere *invictam*, quæ noſtra indoles eſt,
Noſtris cum gladiis, qui ſcinderent manum & brachium.

9 Quin capita finderent virorum, qui quidem nobis cariſſimi:

In nos tamen præfractiſſimi, & iniquiſſimi.

NOTÆ.

Sæpe diem, cujus qui torrerentur æſtu,
(Quantumvis nullus foret ignis) velut ſedentes ſuper prunis,
Patientia ſuſtinuimus, donec diſſerenaretur; namque ſolummodo
Diſcutiuntur dies mali gravioris patientia.

Vſ. 9. Cumulate *Merzouk.* يقول نشقق هامات من رجال يكرمون علينا ويعزون لما تجمعنا من الاحوال الوكيدة والكرم القديمة والانساب والاسباب وهم كانوا اشد عقوقا واتم ظلما بما اطرحوه من مراعاة الحقوق وبداوا به من تناسي العهود واستعملوه من البغي وسلكوه من سنن الغي ويروي ان يزيد بن معوية تمثل بهذا البيت يوم وضع ببن يديه راس الحسين بن علي

Hoc dicit. Findimus capita virorum qui honorati nobis, & cariſſi-

وَلَمَّا رَأَيْتُ ٱلْوُدَّ لَيْسَ بِنَافِعِي
عَمَدْتُ إِلَى ٱلْأَمْرِ ٱلَّذِي كَانَ أَجْزَمَا

فَلَسْتُ بِمُبْتَاعِ ٱلْعَبِيدِ بِذِلَّةٍ
وَلَا مُرْتَقٍ مِنْ خَشْيَةِ ٱلْمَوْتِ سُلَّمَا

NOTÆ.

rissimi, propter pacta quæ nos illosque conjunxerunt, firma; & sacratissima jura antiqua, & cognationes, & necessitudines. At illi præfractiores contumacia, & iniquiores; quippe qui abjecerint observationem horum jurium, & primi fœderum fuerint immemores, & multam commiserint injustitiam, & perversissimas ingressi sint vias. Traditur Chalipham *Jezydum filium Moawiæ hunc versum usurpasse, & iterasse, quum caput Husani filii Ali inter manus ejus deponeretur.* Verbum عق *fidit, rupit;* inde *abrupit vincula necessitudinum: rebellis, contumax fuit.* Ejus *compar. & superlat.* اعق *Lexicis* addendum.

Vs. 10. In MSS. plerisque احزم *firmius, constanti pectore dignius:* ab حزم *firmo fuit pectore;* proprie *substrictus*

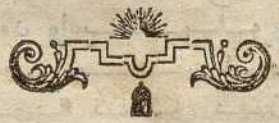

fuit.

10 Nempe postquam vidi amorem nil proficere;

Aggressus rem sum, quæ foret dissecantior.

11 Non enim is sum, vitam qui vilitate emerit,

Neque qui scalam metu mortis escenderit.

NOTÆ.

fuit. A جزم *secuit, dissecuit* גזם, الجزم sonat *secantius.* Hoc cum *firmitate* eadem *pectoris* adfert *litem sectam*, per *capita dissecta.* Id acuminis captatum, series arguit.

Vs. 11. Pulchræ phrases. Prior per se lucet. Posterior lucis indiga. *Mortis metu scalam escendere* sensu *literali* adfert, *in arborem erepere*, vel *aliud latibulum*, in quod *quasi per scalam evadatur.* Sensus *sublimior*, & *allegoricus*, in *scala* offert *gradus cognationum*, & *necessitudinum.* Hanc *scalam mortis metu ascendunt*, vel, *qui gratiam implorant ob sanguinis conjunctionem*; vel, *qui fingunt se parcere velle necessariis, quum sibimet parcant*; *& pugnam metu mortis detrectent.* Commentatores mei hic pumice aridiores.

قال

بشامة بن حزن

وَلَقَدْ غَضِبْتُ لِخِنْدِفٍ وَلِقَبْسِهَا
لَمَّا وَنَى عَنْ نَصْرِنَا خُذَّالُهَا ۞

دَافَعْتُ عَنْ أَعْرَاضِهَا فَمَنَعْتُهَا
وَلَدَيَّ فِي أَمْثَالِهَا أَمْثَالُهَا ۞

إِنِّي أَمْرُؤٌ أَسِمُ ٱلْغَصَايِدَ لِلْعِدَى
إِنَّ ٱلْغَصَايِدَ شَرُّهَا أَغْفَالُهَا ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. *Chindiph* & *Kais* ſunt duæ tribus *Modaritarum* ونى *torpere inciſo nervo.* خذل *flacceſcere.* Inde خاذل speciatim, *qui amicum deſtituit ope.* Ejus *plur. fr.* خُذَّالٌ *flacceſcentes.*

Vſ. 3. *Allegoria* abſtruſior, quam ita exponit *Tauriz.* اسم اي اجعل بها شبا فشهر به وتعرف كما تعرف الناقة بسمتها *Nota inſignio* carmina, *eſt, imprimo aliquid in ea quibus nobilitentur, & internoſcantur, ſicut camelus dignoſcitur nota ſibi im-*

DIXIT BESJAMA IBN HEZNI.

1 Sane vero ſuccenſeo *Chindipho*, ejusque *Kaiſo*;
Quum ab auxilio torpuere ejus flaccidi.

2 Defenſavi famas eorum, easque tuitus ſum,
Penesque me in ſimilibus ſimilia.

3 Ego quidem vir ſum, qui carmina notis in hoſtes inſignio;
Sane carminum peſſima, ea quæ notis careant.

NOTÆ.

impreſſa. Sentis ſimul quid *Carmina* velint, *quæ notis careant*. أغفال *plur. fr.* a غفل apud *Golium*, *deſertum via & ſignis carens*; *veſtigiis habitationis deſtituta* terra; *experientia & rerum uſu carens* vir; *notæ* jumentum. *Omnis bonæ ſortis expers* vir. *Incogniti auctoris* carmen. *Anonymus* Poëta. Omnia uno filo pendent, ſeque evolvunt. Non male quidem *carmen Anonymi* eatenus dici poteſt *nota carere*, quatenus auctorem veſtigare non datur. Sed aliud hic intenditur. *Nota diſtincta carminis* adverſus *hoſtes* deſtricti, eſt, ut ſit *vehemens*, *acre*, *ſale ſatyrico conſperſum*, atque *notas inurens quaſi*. Hoc innuebat is, de quo *Merzouk*. سمعت

قَوْمِي بَنُو ٱلْعَرْبِ ٱلْعَوَانِ بِجَمْعِهِمْ
وَٱلْمُشْرَفِيَّهُ وَٱلْقَنَا أَشْغَالُهَا ۞

NOTÆ.

سمعت من يقول في البيت انه مقلوب والمراد اسم العدي بقصايدي والاول اكشف واصح *audivi aliquem qui diceret hunc verſiculum eſſe inverſum; atque ita reddendum; notare ſoleo hoſtes meis carminibus. Sed prius apertius eſt & verius.* Scilicet ipſe ſimpliciter *notam* ceperat de *nomine auctoris* adjecto. Id multo dilutius. *Inverſionem* iſtam, quam *Enallagen* vocant Critici, etiam parum moror. Multo gravius enunciatur, *notis ſatyricis inſignio carmina mea; & peſſima carminum quæ notis careant*; quam ſi dixeris *hoſtes meos inſignio notis per carmina mea.* Idem de omni *Enallage* judicium ferendum.

Vſ. 4. Iterum *filii belli*, pro *bellis aſſueti*, atque *inde velut nati.* العوان epitheton *belli* vehementioris, quod crebro occurſat. In *Golio* habes, *iteratum*, *redintegratum* prælium; ſed unde, non additur. En *originem* ex *Tebleb.* ad *Harir. Conſ.* 9. الحرب العوان اي التي قوتل فيها مرة بعد اخرى وهي اشد مما قبلها لتجربة اهلها القتال وشدة حميتهم واعدادهم المكايدة اللايقة مما علموه من شان عدوهم والعوان الثيب سواء كانت ذات زوج او لم تكن وفي

4 Gens mea, Filii ſunt belli contumacis, quum in aciem collecti ſunt;

Et nobiles gladii, & haſtæ iis flammantiſſimæ.

NOTÆ.

وفي الصحاح العوان النصف في
سنها من كل شي والعوان من
الحرب التي قوتل فيها مرة بعد
اخري كانها جعلوا الاولي بكرا

Bellum, præliumve, hoc epitheto auctum eſt, quod iterum iterumque depugnatur; quodque priori acrius; quia jam experientia pollent pugnatores, & vehementius accenduntur; quin opportunius belli artes inſtruere poſſunt; comperta conditione hoſtium. Proprie autem vocabulum hocce deſignat fœminam cum viro ſæpius congreſſam, ſive maritum adhuc habeat, ſive eodem careat. Apud Gjeuharium exponitur, quæ mediæ eſt ætatis, qualis ea cumque. Bello adhibitum, ſignat inſtauratum vicibus aliis poſt alias; tanquam ſi prius bellum haberent pro virgine. Eſt *Dithyrambicum* genus *metaphoræ.* Tale illud in *Hamaſa.*

ولسنا من بني جداء بكر
ولاكننا بنو جد النقال ۞

Neque ex filiis ſumus mammis carentis & virginis;
Sed nos filii ſumus belli validiſſime colliſi.

Ubi *Tauriz.* جعل الجداء البكر كناية
عن الحرب الضعيفة يقول لسنا
ابنا الحرب البسيرة الاذي والشر
ولكننا

مَا زَالَ مَعْرُوفًا لِمُرَّةَ فِي ٱلْوَغَى
عَنِّ ٱلْقَنَا وَعَلَيْهِمْ إِنْهَالُهَا ۞

مِنْ عَهْدِ عَادٍ كَانَ مَعْرُوفًا لَنَا
أَسْرُ ٱلْمُلُوكِ وَقَتْلُهَا وَقِنَالُهَا ۞

NOTÆ.

ولكننا بنو حرب عوان *Mammis carentem adhuc virginem figuram conſtituit belli remiſſioris: ſenſus eſt; non ſumus filii belli parum noxæ aut mali inferentis: ſumus ſane filii belli crebrius colliſi.* Cernis anſam phraſeos duriuſcula quidem, ſed quam frequens uſus emollivit; atque commendavit.

Ibid. Minus limpida *Syntaxis* verbi اشعالها *infin.* IV. a شعل *accendit.* Eam ita reſolvit *Tauriz.* اي السبوف والقنا لها اشعال يعني سبوف قومه *Id vult, in enſibus & haſtis flammam quaſi accenſam eſſe, nempe ſuæ gentis illis.*

اشعالها

5 Non ceſſat *Morritis* in prælio innoteſcere
Hauſtus plenior haſtarum; poſtquam primam ſitim rigarunt.

6 Ab ævo *Adi* familiariſſimum nobis extitit
Reges vincire, cædeque ac ſtrage afficere.

NOTÆ.

اشعالها pro اشعال لها; ut *Pſ.* cxv: 7. ידיהם *manus eorum*, pro ידים להם *manus illis* &c. Abruptior iſta ſtructura magnam habet dignitatem.

Vſ. 5. Depinguntur clades hoſtibus ſæpius inflictæ. Recinunt inter ſe נהל نهل *primo hauſtu bibere*, & עלל عل *altera vice hauſit*, *ſeque explevit*. Verba alibi jam pro uſu hocce *metaphorico*, qui in *hauriendo ſanguine* frequentatur, illuſtrata. وعليهم انهالها proprie ſonat, & *ſuper eos primam ſitim earum rigaſſe*. Hoc ipſis oneris a nobis incumbit. Hoc repetitis cladibus a nobis experiuntur.

قال

المتلمس واسمه جرير

بن عبد العزي

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱلْمَرْءَ رَهْنُ مَنِيَّةٍ
صَرِيعًا لِعَافِي ٱلطَّيْرِ أَوْ سَوْفَ يَرْمَسُ ۞

فَلَا تَقْبَلَنْ ضَيْمًا مَخَافَةَ مِيتَةٍ
وَمُوتَنْ بِهَا حُرًّا وَجِلْدُكَ أَمْلَسُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Egregie *Tauriz.* يقول الانسان مرتهن الاجل فاما ان يموت حتف انفه فيدفن واما ان يقتل في معركة ويترك لعوافي الطير والسباع *Hoc dicit. Homo pignore obligatus eſt fatali termino, ſive anima per naſum rapta leni morte fungatur, ſive occumbat in acie, abjectus pabulantibus volucrium atque ferarum.* Vocabulum عافية eſt *part. fœm. præſ.* in I. atque a *Golio* declaratur *quicquid victum quærit*, ut homo, fera, avis. Deſcendit a *ſignif.* 6. verbi عفي *acceſſit beneficii quid captans; petensque:* quaſi *pabulatus eſt* ſcilicet. Inde *part.* عاف *qui quærit captatque beneficium*, velut *pabulator*; & عافية *pabulatrix turba*; præſertim

fera-

DIXIT MUTELAMMIS CUI NOMEN GJERYR IBN ABD-ELUZZÆ.

1 Ecquid cernis virum oppigneratum esse fato;
Ut vel stratus jaceat prædæ pabulanti volucrium, vel ut humetur.

2 Ne ergo injuriam metu mortis recipias,
Quin moritor tunc liber, & cutim nitidus.

NOTÆ.

ferarum ac *volucrium cadaveribus imminentium*. sic *Schoreich Ibn Kerwasch* in *Hamasa*

لتركته لعواف من ضباع وانسر ۞

Sane reliqui eum pabulantibus hyænarum & vulturum.

Vs. 2. Notandus *imperat.* موتن *moritor*, cum *Nun paragogico*, ad majorem emphasin. وجلدك املس ad verbum, *& cutis tua nitida*, i. e. *ut nullam tibi maculam patiare adspergi.* Ita in *Jobo* habemus *nitidior fuso speculo.* Protrita *allegoria*, in proverbium quoque missa, quod fert عثبثة تقرم جلدا املس *tineola redit corium glabrum.* Ita Cl. *Gol.* in *Adag. num.* XXVIII.

فَمِنْ طَلَبِ ٱلْأَوْتَارِ مَا حَزَّ أَنْفَهُ
فَصَبَرَ وَخَاضَ ٱلْمَوْتَ بِٱلسَّبْغِ بَيْهَسُ ۞

نَعَامَةُ لَمَّا صَرَّعَ ٱلْقَوْمَ رَهْطَهُ
تَبَيَّنَ فِي أَثْوَابِهِ كَيْفَ يَلْبَسُ ۞

NOTÆ.

quum *homo vilis ac improbus lacerare ſtudet famam viri probi.*

Vſ. 3. Hiſtoriam *Katzyri*, ſive, ut alii enunciant, *Kotzeiri*, qui ad talionem exequendam *naſum ſibimet præcidiſſe* traditur, atque *Reginam Meſopotamiæ* circumveniſſe, expoſitam reperies in *Monumentis vetuſtis Arabiæ*, a me editis. ما hic eſſe زايدة redundans, monet *Tauriz.* qui *Baihaſi* notitiam ita ſtringit. بيهس هو الذي يلقب نعامة وهو رجل من بني فزارة فقتل له سبعة اخوة فتحامق فجعل يلبس القميص مكان السراويل والسراويل مكان القميص فاذا سيل عن ذلك قال

البس لكل حالة لبوسها ۞
اما نعيمها واما بوسها ۞

فتوصل بما صورة من حاله الي ان طلب

3 Ex vindictæ ſtudio eſt, quod naſum ſibimet præciderit
Katzyrus, quodque gurgites mortis intrarit gladio *Baihaſus*.

4 *Naama* cognomine, cujus quum ſtraviſſent familiam,
Oſtendit ſuis veſtibus quid doli veſtiret.

NOTÆ.

طلب بدماء اخوته واخذ ثارهٔ وحديثه معروف

Baihaſus, qui & Naama cognominatus, erat ex Phezaridarum gente. Ei occiſi ſeptem fratres. Ergo ſtolidum ſimulavit, induens indumentum loco femoralium, & femoralia loco induſii. Rogatus cur ita faceret, dixit,

Induo cuique ſtatui conveniens indumentum;
Sive is ſit lætior, ſive & triſtiſſimus.

Per hancce ſimulationem autem eo pervenit, ut cædem fratrum executus talionem ceperit. Hiſtoria ejus celebris.

Vſ. 4. Vox رهط *collective* ſignat *familiam e ſolis viris*, *a* 2. *ad* 10. Innuuntur 7. ejus fratres. Aliquando etiam ſingula capita ſignat; ut apud *Harir.* تسعة رهط *novem perſonæ.* Poſtremum يلبس venuſto hic luſu locatum; notat quippe *veſtire*; ut לבש; notat & *ſimulare*, ac *dolos tegere.*

Vſ. 6.

وَمَا ٱلْبَأْسُ إِلَّا حَمْلُ نَفْسٍ عَلَى ٱلسُّرَى
وَمَا ٱلْعَجْزُ إِلَّا نَوْمَةٌ وَتَشَمُّسُ ۞

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱلْجَوْنَ أَصْبَحَ رَاسِبًا
تُطِيفُ بِهِ ٱلْأَيَّامُ مَا يَتَأَيَّسُ ۞

عَصَى تُبَّعًا أَيَّامَ أَهْلَكَتِ ٱلْقُرَى
يُطَافُ عَلَيْهِ بِٱلصَّفِيحِ وَيُكْلَسُ ۞

هَلُمَّ إِلَيْهَا قَدْ أُنِيرَتْ زُرُوعُهَا
وَعَادَتْ إِلَيْهَا ٱلْمُنْجَنُونُ تُكَدَّسُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 6. De Arce hac *Tauriz* الجون حصن اليمامة ويقال انه من مصانع طسم وجدير يقول لا توعدنا فان حصننا حصين لا يوصل اليه ولا يستباح حماه *Gjaunum appellata Arx Jemamæ, quæ dicitur ex antiquiſſimis ſtructuris Tesmitarum & Gjadiritarum. Senſus eſt: ne minas nobis intentes, nam Arx noſtra munitiſſima eſt: attingi plane nequit; neque ſacrum ejus ſeptum*, pomœrium, *violari.*

Vſ. 7. Tangitur vetus hiſtoria; de qua *Tauriz* يقول ان تبعا لما غزا القري والمدن لم يصل الي

5 Nempe fortitudo non conſiſtit niſi in ſuſcipiendis arduis facinoribus:

Ut mera ignavia eſt, ſomno & ſole foveri.

6 An non cernis *Giaunum* arcem evaſiſſe fundatiſſimam,

Quantumvis eam dies *bellorum* cinxerint, neutiquam infractam.

7 Contumax illa eduravit *Tobbaum*, quum exitio darentur urbes;

Cæmento magnis ejus lapidibus firmatis & calce.

8 Huc ad illam! namque ſegetes ejus excrevere,

Atque identidem ſuper eas rotæ volvuntur aquariæ.

NOTÆ.

التي بيمامة للحصن وذكره بالعصيان

Dicit Tobbaum quum expeditionem ſuſcepiſſet in urbes & provincias, non veniſſe in Jemamam, ob hanc ipſam Arcem, ejusque inexpugnabilem qua celebratur, munitionem. تبع *Tobbai* vocitati antiqui Reges *Arabiæ Felicis*, e ſtirpe *Joctanidarum*; de quibus alibi diſſerui; & pluribus adhuc diſſertandum reſtat. Conſulatur interim *Pocok.* in *Specim. Hiſt. Arab.* ubi ſeries eorum contexta. Quisnam hicce, disquiretur in *Hiſtoria Regni Joctanidarum.*

Vſ. 8. Senſum præruptiorem ſic ligat, & ſarcit, *Tauriz.* البهما اي التي اليمامة يخاطب النعمان

وَذَاكَ أَوَانَ ٱلْعِرْضِ جَنَّ ذُبَابُهُ
زَنَابِيرُهُ وَٱلْأَزْرَقُ ٱلْمُتَلَمِّسُ ۞

NOTÆ.

وهذا تهكم يقول اقصدها فانها اخصب ما تكون مزدرعها مثار ودوالبها تدور وتكدس اي تركب بعضها بعضا في الدوران ويستعمل في سير الدواب وغيرها والمنجنون الدولاب *Illud*, ad eam, *refertur ad Jemamam. Alloquitur Nomanum; eſtque hic ſarcasmus. Dicit nempe, contende ad eam, namque nunc exuberat quantum pote: ſata ejus nitent, & rotæ ejus aquariæ volvuntur; ac conglomerantur, id eſt, aliæ ſuper alias congeſtæ circumvolvuntur; atque rigatio peragitur adhibitis jumentis, aliisque adminiculis: Manganum hic rotam aquariam ſignat.* In *Appendice Golii* ſcribitur ممجنون cum *plur. fr.* مجانين ex *Græco* μάζανον, qua *machinamentum* notat, voce invecta. *Nomanus* hicce, filius *Almondari*, inter Reges *Hirenſes* comparet apud *Pocok. Spec. Hiſt. Arab.* p. 72. 74. unde apparet ſimul, eum regnaſſe *Muhammede* adhuc juvene, & necdum Prophetam agere aggreſſo. Vide & *Prologum* Doctiſſ. *Reiskii* ante *Moallekam Taraphæ*, p. XLIV. & ſeq. ubi de *Poëta*

noſtro

9 Atque nunc in consita valle perfurit ejus musca,

Bombantes apes, & cæruleus pabulator.

NOTÆ.

noſtro quoque multa curioſa promuntur. Illuc remitto. Voculam البها malui ad *ſegetes* referre.

Vſ. 9. *Tauriz.* العرض واد من اودية اليمامة وجن دبابه اي كثر ونشط ويروي حي ذبابه اي عاش بالخصب وقوله الازرق المتلمس اشارة الي جنس اخر والمتلمس الطالب ويقال ان هذا الشاعر سمي متلمسا من هذا البيت واسمه جرير ابن عبد العزي

Vallis inſignior Jemamæ dicta Alird. Perfurit muſca ejus, valet, conferta eſt & laſcivit. Editur quoque, vivit muſca ejus, nempe lætabunda ad tantam ubertatem. Quum addit, cæruleus pabulator innuitur genus paulo diverſius. Mutelammis proprie eſt flagitator. Dicitur Poëtam huncce Mutelammiſum cognominatum ex hoc ipſo verſu; quippe cujus nomen Gjeryr Ibn Abd-Eluzza. العزي *Eluzza* inter *idola Meccana* colebatur; quaſi *potentiſſimam* dicas *Deam.* Pro *ſervo-Uzzæ* etiam *Abdol-Meſych, ſervum-Meſſiæ* reperio; unde *Chriſto* eum nomen dediſſe ſuſpicari eſt.

قال

عبد الملك الحارثي

إِنِّي لِأَرْبَابِ ٱلْقُبُورِ لَغَابِطٌ
بِسُكْنَى سَعِيدٍ بَيْنَ أَهْلِ ٱلْمَقَابِرِ ۞

وَإِنِّي لَمَفْجُوعٌ بِهِ إِذْ تَكَاثَرَتْ
عُدَاتِي وَلَمْ أَهْتِفْ سِوَاهُ بِنَاصِرِ ۞

فَكُنْتُ كَمَغْلُوبٍ عَلَى نَصْلِ سَيْفِهِ
وَقَدْ حَزَّ بِهِ نَصْلُ حَرَّانَ ثَائِرِ ۞

NOTÆ.

Hoc, & alia quædam ſpecimina, ex *Capite* II. *Hamaſæ* excerpſi, quod inſcribitur باب المراثي *Caput Epicediorum:* de quo vide *Præfationem.*

Vſ. 1. Signata phraſis ارباب القبور *Domini*, ſive *poſſeſſores ſepulcrorum*, pro *ſepultis.* Sic ارباب الالباب *Domini*, ſive *poſſeſſores cordium*, in *Hiſt. Tamerl.* p. 73. quin ارباب الحجال *Dominæ periſcelidum*; pro *mulieribus iisdem ornari ſolitis.* Admittitur nempe ad eosdem uſus *periphraſium*, quas præbent vocabula صاحب & ذو item *Dominus*, *poſſeſſor:* quasque *Hebræi* cum ſuo בעל permiſere. سكني *habitatio*, *incolatus*;

DIXIT
ABDOLMELICHUS HARITHÆUS.

1 Equidem fortunis ſepultorum invideo,
Quod habitet *Saydus* inter incolas ſepulcrorum.

2 Et quidem eo orbatus tum, quum, adauctis hoſtibus,
Non eſt quem implorem, præter eum, opitulatorem.

3 Sic factus ſum ut is cui gladii cuſpis extorta,
Quum conſcindat ipſum cuſpis ultionem ſitientis, vindicis.

NOTÆ.

tus; illuſtri figura, ut verbum ipſum سكن الثرى *habitare pulverem*, quod & in Sacris protritum, ubi שכני עפר *habitatores pulveris*, ſunt *ſepulti*: משכן *habitaculum* pro *ſepulcro* alibi quoque produxi. Subtexitur in eandem figurationem اهل المقابر *populus* ſive *familia cœmeteriorum*.

Vſ. 3. Verbum مغلوب eſt *ſuperatus*, *vim paſſus*; a غلب *prævaluit*; ſenſus eſt: كنت كمن غلب علي عدته اشد ما كان حاجة اليها *extiti tanquam is cui arma erepta tum, quum maxi-*

أَتَيْنَاهُ زُوَّارًا فَأَمْجَدَنَا قِرًى
مِنَ ٱلْبَثِّ وَٱلدَّاءِ ٱلدَّخِيلِ ٱلْمُخَامِرِ ۞

وَأَبْنَا بِزَرْعٍ قَدْ نَمَا بِصُدُورِنَا
مِنَ ٱلْوَجْدِ يُسْقَى بِٱلدُّمُوعِ ٱلْبَوَادِرِ ۞

NOTÆ.

me ea opus haberet, חזז حز *secuit; scidit, incidit crenatim:* inde חזיז *fulgetrum.* حَرَّانُ *sitibundus;* ab חרר حرّ *candescere;* quasi *candescens siccitate & siti.* Innuitur simul *ignita ultionis cupiditas.* Eo adspectu طعنة حري *confossio ignita* in *Diw. Hud.* est *ignito impetu inflicta.* Insignite *Harir. Cons.* 18. الية حري *jusjurandum candescens,* hoc est, *ignito impetu & fervore conceptum: omnibusque diris stipatum.*

Vs. 4. Referuntur hæc a *Merzoukio* & *Tauriz.* ad *visitationem* jam *mortui,* & *sepulti;* ut ejus monumentum honorarent. Mihi commodius visum, quod expressi, *vs.* 6. illuc trahente. امجدنا dilute nimis exponitur a *Tauriz.* اكثر قرانا من الحزن والداء المتمكن من القلب يقال امجدت الدابة اذا اكثرت علفها *Multiplicavit cibum nobis doloris, & ægritudinis cor penitissime occupantis. Dictum* אמגדת *jumentum, quum multiplicas ei pabulum.* Recte quidem illud postremum pro *glossemate;* non pro genuina virtute, quæ est, *turgere feci jumentum;* nempe *pabulo viridi largiter subministrato.* Illustra-

4 Acceſſeramus viſitaturi *moribundum;* exſaturavitque nos
Cibo doloris, & ægritudinis penitiſſime fermentantis.

5 Diſceſſimusque turgeſcente in pectoribus ſemine
Deſiderii, quod lacrymis rigaretur præproperis.

NOTÆ.

ſtratum jam ſupra *pag.* 478. 479. Inde nunc admirabiliter *turgeſcere nos fecit cibo doloris* &c. قِرًى eſt *cibus, quo occurritur hoſpiti*, vel, *quo hoſpites excipiuntur.* Solebat nempe *lautiſſime excipere amicos*, & *hoſpitaliſſime invitare*, ita ut *delicatis* identidem *cibis miniſtratis eos faceret turgeſcere;* qui nunc *lecto* ejus *aſſidentes*, *cibo doloris*, commutatis vicibus, dicuntur *turſiſſe.* Luſus ex ancipiti, ex eo quod *turgere* dicatur & *venter cibo*, & *cor dolore.* Aliquid *Proverbiale* redolet *cibus doloris*, & *ægrimoniæ:* ut in Sacris *dare alicui* לחם לחץ ומים לחץ *panem afflictionem*, & *potum oppreſſionem.* بَثٌّ eſt *triſtitia mentem quaſi diſpergens;* a بَثَّ *ſparſit, diſſipavit.* مُغَامَرٌ *part.* III. a غَمَرَ חמר *fermentavit maſſam* intus abdito fermento. Inde غَامِرٌ *turbavit* mentem *crapula; dolore* capitis affecit; atque alia, a *fermentando* ducta. Graviſſimam *metaphoram* format *ægritudo fermentans*, quaſi quæ *interiore ſuo æſtu totam mentem corripiat* atque *conturbet.* Geminum germanum *Thren.* 1: 20. מעי חמרמרו *viſcera mea vehementius fermentuerunt.*

Vſ. 5. Perquam venuſta *allegoria;* quam ita explanat *Tau-*

وَلَمَّا حَضَرْنَا لِاقْتِسَامِ تُرَاثِهِ
أَصَبْنَا عَظِيمَاتِ اللُّهَيِّ وَالْمَآثِرِ ۞

NOTÆ.

Tauriz. يقول ان حزنهم يزيد على مر الايام فهم كالزرع النامي وان سقياه الدموع *Vult dicere ipsorum dolorem increscere volventibus diebus; eumque esse instar seminis succrescentis; cujus rigatio sint lacrimæ*

Vs. 6. Magnanimiter de magnanimo, qui omnem suam opulentiam in munificentissima dona erogarat; & *nihil patrimonii* reliquerat *heredibus hereditum citum venientibus*, *præter laudes* inde ad ipsum, quin & ipsos, redundantem. Non satis dextre hic *Tauriz.* اللهي افضل العطاء وجزلها والواحدة لهبة ولهوة ومنه اللهوة التي تلقي في الرحا *Vox Loha notat munificentissimas donationes & copiosissimas, a singul. Lohja & Lohwa. Inde id vocabuli notat, quod molæ injicitur.* Inverte ordinem: nam لهبة est *quantum molitor manibus suis injicit in orificium molæ;* قبضة تلقي في الرحا *pugilli pleni illuc ingesti.* Inde معطاء اللهي *donator pugillorum;* id est *largiens simul quantum binis manibus junctis capere potest nummorum.* Hinc pendet duplex ille usus apud *Golium* prostans, *munus præstantius;* itemque *mille denarii aurei* vel *argentei.* Cernis quanta dignitas resideat in عظيمات اللهي *maximi pugillorum*, pro *congiariis abundantissime*

6 Quum autem adfuimus herciſcundæ hereditati,
Patrimonium diviſimus munificentiſſimas largitiones, laudesque præſignes.

NOTÆ.

me profuſis. Diverſa multum facie in *Moallek. Amrou Ibn Kelthoum.*

مُنِّي تُنْقَلُ إِلَى قَوْمٍ رَحَانَا
كَانُوا فِي ٱلْتِّقَاءِ طَحِينَنَا ۞
يَكُونُ ثُفَالُهَا شَرْقِيَّ نَجْدٍ
وَلَهْوَتُهَا قُضَاعَةَ أَجْمَعِينَا ۞

Quum tranſportatur ad gentem mola noſtra,
Ejus in colliſu fiunt farina.
Inferior ejus molaris ad Orientem usque Negdæ *tenditur;*
In eamque ingeruntur commolendi Kodaïtæ *omnes.*

Cumulatiſſima *allegoria*, qua gravis belli moles ſub imagine *molæ* omnia late involventis & conterentis expingitur. Qui ſævo ejus impetu conſumuntur, vocantur لهى *multitudo in molam ingeſta.* Finiamus in مآثر *virtutes inſignitæ & eminentes*, quod eſt *plur. fr.* a مأثرة ab اثر *prædicavit, commemoravit* ut *infinitum*, & *omni laude dignum*; idem quod اثرة apud *Golium*, quod per مكرمة *laude & celebratione dignum quid* exponitur. Ita *Tauriz.*

وَأَسْمَعَنَا بِالصَّمْتِ رَجْعَ جَوَابِهِ
فَأَبْلِغْ بِهِ مِنْ نَاطِقٍ لَمْ يُحَاوِرِ ۞

NOTÆ.

ما يوثر من المحامد *quod tanquam insignitum memoratur inter laudabilia.* In *Hist. Tamerl. pag.* 63. كرامات مشهورة ومآثر مذكورة *munifica ejus facta nobilitata sunt, & laudes insignitæ ejus concelebrantur.* Sic sæpe apud Auctores. Reddatur *Lexicis* nostris.

Vs. 7. Pulchra *phantasia* Poëtica, qua defunctus hicce repræsentatur dum *silet clamans*, & *heredibus* suis imitationem laudum earundem *alta voce commendans.* Huc tendit illud, *audire fecit nos in silentio profundissimo sua responsa* identidem *redeuntia*, & *auribus nostris insonantia.* In nobilem huncce sensum citatur a *Tauriz.* hoc alterius Poëtæ, in *Epicedio*

وَكَانَتْ فِي حَيَاتِكَ لِي عِظَاتٌ
وَأَنْتَ الْيَوْمَ أَوْعَظُ مِنْكَ حَيًّا ۞

Exstitere mihi in vita tua adhortationes!
At idem tu nunc adhortantior præ temet vivo.

Item & hocce

7 Atque audire nos fecit per ſilentium reddita reſponſa
Et o potentem oratorem, qui nullam edit vocem!

NOTÆ.

مَا الَّذِي عَاقَ أَنْ تَرُدَّ جَوَابًا
أَيُّهَا الْمَفْعُولُ الْأَدِيبُ الْأَرِيبُ ۞
ذُو عِظَاتٍ وَمَا وُعِظْتَ بِشَيْءٍ
مِثْلَ وَعْظِ السُّكُوتِ إِذْ لَا تُجِيبُ ۞

Quid eſt, quod impediat, quo minus reddas reſponſum,
Lingua præpollens, humaniſſimus, exercitatiſſimus?
Potens adhortationibus! nec tamen inhortatus quicquam es
Simile hortatui ſilentis, quam nil reſpondes.

Poſtremo huic reſonat in verſiculo noſtro فابلغ *imperat.* in IV. unde ad verbum exiſtit: *itaque contentus eſto hocce oratore diſerto nil omnino reſpondente.* Id eſt, *vel diſertiſſimum & potentiſſimum decernas illum oratorem, qui ſine commercio ſermonis ſermocinatur*, & *mortuus* quoque *præconem virtutis agit*, atque *acerrimos nobis ſtimulos ad eam ſectandam admovet.* Uſum huncce verbi حاور *reſpondit ſermonis commercio* habes in illo

أَسْأَلُ الْأَرْضَ وَإِنْ لَمْ تُجِبْكَ حِوَارًا أَجَابَتْكَ اعْتِبَارًا ۞

Interroga terram, quæ ſi non reſpondeat tibi ſermonis commercio, at reſpondebit exemplis.

قال

العجير السلولي

تَرَكْنَا أَبَا ٱلْأَضْيَافِ فِي لَيْلَةِ ٱلصَّبَا
بِمَرْوَ وَمِرْدَي كُلِّ خَصْمٍ يُجَادِلُهْ

تَرَكْنَا فَتَى قَدْ أَيْفَعَ ٱلْجُوعُ أَنَّهُ
اِذَا مَا نَوَى فِي أَرْجُلِ ٱلْغَوْمِ قَانِلُهْ ۞

NOTÆ.

Vf. 1. Solemne ابو الاضياف *pater hoſpitum*, لتوفره عليهم *quod in eos omni copia rerum bonarum exuberare ſoleret.* Sic in *Jobo*, *pater fui egeno* &c. ليلة الصبا *nox venti orientalis*; qui de *nocte* potiſſimum *ſævit.* Apud Poëtas *noctes ventoſæ* captari ſolent, quibus *adventores* & *hoſpites* liberalitate divitum *refoveri* neceſſe habeant a laſſitudine itineris. *Merwa* nomen proprium loci, vel montis, ubi humatus hicce *munificentiſſimus hoſpitum pater.* Eidem ab *invicto robore* additus titulus مردي מרדה *ſaxum quo duriſſima quæque frangantur*; *contuſorium. Lapis molaris ſuperior:* qui *fœmin.* quoque مردا apud *Golium*; itemque *ſaxum bellicum quod e machina petraria jacitur ad muros quatiendos.* Sive hoc, ſive prius, ſequare, habes *robur bellicum omnia* vel *commolens*, vel *diffringens.* Thema

eſt

DIXIT OGIAIRUS ASSELOULIUS.

1 Reliquimus, ad *Merwa*, patrem hoſpitum in nocte ventoſiſſima;
Et lapidem molarem omnis adverſarii colluctari cum eo auſi.

2 Reliquimus virum, quem experta ſenſit fames
Eſſe eum, quum infeſta genti incumberet, famis jugulatorem.

NOTÆ.

eſt רדה ירדי; *eliſit*, *perrupit*, *calcavit vehementiore niſu*. Inde *gravioris dominationis* vis ſuccrevit. يجادله *qui colluctatur ei*; proprie *intorquetur*, *innodatur nexu luctatorio*. Sic *Job.* VII. *Quid homo fragilis* כי תגדלנו *quod colluctaris ei? quod intorqueas te ei nodo colluctantis.* Redeatur ad *Opuſculum de Defect.* ubi *adoleſcere* quod & جدل *Arabibus* ab *intorquendo nervorum robore* fluxiſſe demonſtratum; nec non *creſcere*, *in magnitudinem molemque corroborari*.

Vſ. 2. Figura audacior, & ferme *Dithyrambica*, qua *fames* induitur *perſona*; atque illa *jugulatrix* egentium per *munificentiam* divitis inducitur *jugulata*. Audiatur *Tauriz.* يقول انه يطعم الناس اذا جاعوا فكانه قتل الجوع ونحروه قول الاخر ۞

فَتًى قَدَّ قَدَّ ٱلسَّيْفِ لَا مُتَضَائِلٌ
وَلَا رَهِلٌ لَبَّاتُهُ وَأَبَاجِلُهْ ۞

اِذَا جَدَّ عِنْدَ ٱلْجِدِّ أَرْضَاكَ جِدُّهُ
وَفِي بَاطِلٍ إِنْ شِئْتَ ٱلْهَاكَ بَاطِلُهْ ۞

NOTÆ.

لَا يُبْعِدَ ٱللَّهُ رَبَّ ٱلرَّمَادِ وَٱلْمِدْحِ مَا
وَلَدَتْ وَالِدَهْ ۞

هُمُ ٱلْمُطْعِمُونَ بِسَدِيفِ ٱلسَّنَامِ
وَٱلْغَاتِلُونَ ٱلْبُلَةَ ٱلْبَارِدَهْ ۞

يعني بايقاد النار ونحر الجزر *Hoc dicit; eum paviſſe homines, quum fame expirarent; quo pacto famem veluti jugulabat. Hoc colore uſus & alius Poëta*

Non perdat Deus Dominos hoſpitalis cineris & ſalis, quoaa generabit genitrix
Illi fruendum dabant adipem mollem gibbi camelini, jugulatores noctis frigidæ.

Videlicet luculentum accendendo ignem, & jugulatis camelis mactationi deſtinatis ad hoſpites excipiendos.

Vſ. 3. Verbum قد eſt *ſecare per longum*, itemque, *concidere apte & forma elegantiore.* In *paſſivo*, ut hic, *aptiore forma factum circumciſumque fuit* corpus. *Lucretius* ſic *circum-*

3 Virum circumcæſura tenuem ut enſis, nec tamen flaccidum

Neque laxum pectora, ac tendines femorum.

4 Quum ſerius eſſet ad ſeria, placebat tibi ſerium ejus:

Jocoque poliens, ſi velles, delectabat te ejus jocatio.

NOTÆ.

cumcæſuram corporis figuravit. *Enſi politiſſimo* comparari ſolet *corpus apte circumcæſum*, *gracile*, & tamen *firmum*, *robuſtum*; *promtum* ad omnia. Ideo ſubjectum, *neutiquam* tamen *infirmum*, *debile*, *macritudine flaccidum*. منضايل eſt *part.* VI. a ضال *med. hamz.* צאל *macro & tenui corpore fuit*; *flaccuit præ macie*. Quid ergo ſibi vult, quod in *Golio* منضايل exponatur *vehemens & durus*, سخت, ex *Gjeuhar*. Vix oculis credens, inſpexi fontem, ibique repperi adductum hunc ipſum verſiculum noſtri Poëtæ; unde quomodo *vehementis* notionem exſculpſerit vel ipſe, vel *gloſſatores* quos excerpſit, nullus exputo. Videtur لا منضايل *non flaccidus* a *gloſſographo* aliquo declaratum per سخت *vehemens*. Id oculus parum fidelis ad ſolum منضايل retulit, negatione prætervisa. Ne dubites, nam *Tauriz.* منضايل hic exponit متخاشع *humilians ſeſe*; atque in *Hamaſa* ſpecies VI. تضال aliquoties occurrit pro *flacceſcere*: ut in illo

يُسَرُّ مَظْلُومًا وَيُرْضِيكَ ظَالِمًا
وَكُلَّ ٱلَّذِي حَمَّلْتَهُ فَهْوَ حَامِلُهْ ۞

إِذَا نَزَلَ ٱلْأَضْيَافُ كَانَ عَذُوَّرًا
عَلَيَّ ٱلْعَيِّ حَتَّي تَسْتَقِلَّ مَرَاجِلُهْ ۞

NOTÆ.

ان الخايف المتضايل ۞

Sane qui meticulosus est, flaccescit.

Ubi *Tauriz.* subjecit phrasin تضال خوفا *flaccuit metu.* Iterum;

تضالتم منا كما ضم شحصه
امام البيوت الخاري المتقاصر ۞

Conflaccuistis metu nostri, prout sese contrahit
Ante domos alvum deponens, breviorem se faciens.

In *Camuso* cum VI. etiam VIII. species laudatur, indeque نحيف pro دقيق *extenuato* & مضطئل *macilento.* De اباجل *plur. fr.* ابجل annotavit *Tauriz.* هو عرق غليظ بالفخذ والساق *esse nervum vel tendinem crassum in femore ac crure;* atque inde *equum celerrimum* describi واهي الاباجل *solutum tendines.* Per speciem *oxymori* videlicet, quasi dicas *cui tendines retensi ad vigorem currendi.*

Vs. 5.

5 Vim paſſum hilarabat *Vindex*, placebatque tibi, ſi intuleras:
Ac quicquid imponeres illi, ejusdem ille ſuſtinentiſſimus.

6 Quum hoſpites diverſatum veniſſent, gravis erat
Toti familiæ, usque dum poſita eſſent ahena.

NOTÆ.

Vſ. 5. Concinne *Tauriz.* يقول ان اهتضمت انتقم لك وان كنت اهتضمت غيرك لا يقعد عن نصرتك وفي الخبر انصر اخاك ظالما او مظلوما *Id dicit. Si injuriam paſſus erat, vindictam tibi ſumebat; ſin injuriam intuleras alteri, non reſidebat quo minus te adjutaret: ad protritum illud; adjuta fratrem tuum ſive vim inferat, ſive eam patiatur.* Hoc *Latinis* eſſet *vel ad aras usque.* Sapientius *Pericles* apud *Gell.* 1 : 3. rogatus ab amico ut pro re ejus falſum dejeraret: Δεῖ με συμπερίτλειν τοῖς φίλοις, ἀλλὰ μέχρι βωμῶν. *Amicos adjutem neceſſe eſt, ſed usque ad aras.* Ita tamen *ut aræ non violentur pejerando.*

Vſ. 6. Finit, ut inceperat, in ſummo hoſpitalitatis ſtudio. *Tauriz.* العذوّر السيء الخلق كانه يحتاج الى ان يعتذر لما يفعل ومعنى البيت انه يسيء خلقه على خدمه واصحابه لانه يريد ان يعجل الى القري للاضياف *Vocabulum Adſauwero, excuſator, notat moroſum, vehementem, promtum; tanquam cui neceſſe ſit excuſationem petere, ob ea quæ committit. Senſus ver-*

ſiculi eſt, eum vehementiorem eſſe in famulos, & familiam, eo quod cibos tunc quantocyus velit approperari hoſpitibus. Apud *Golium* ſub عذر *excuſavit* habes عذور *malum indole*, ad ea quæ poſui reſtringendum ſecundum *originem*. Forma ex *ſpecie* XIII. deſcendit; ubi oritur vis *frequenter ſeſe excuſandi*. Poſterior phraſis anceps. *Tauriz.* ad *abena foco*

قال

الحسين الاسدي

أَلِمَّا عَلَى مَغْنًى وَقُولَا لِغَبْرِهِ
سَقَتْكَ ٱلْغَوَادِي مُرْبِعًا ثُمَّ مُرْبِعَا

NOTÆ.

Vſ. 1. Tenerum Carmen. Figuræ illuſtres. Lilia plenis manibus ſparſa, atque in *Maani* tumulum aggeſta. Alloquitur Poëta duos ſodales. الما eſt *dual. imperat.* IV. a لم *propius acceſſit.* غوادي *nubes matutinæ* eſt *plur. fr.* a غدا *mane venit*, quaſi *matutina nubes*. غادية *nubes*, aut *pluvia matutina*: in *part. præſ.* a Obſervat autem *Merzouk.* انما خص الغوادي لان المراد حصوله له غداة كل يوم وقوله مربعا يجوز ان يكون ظرفا ويجوز ان يكون

apponenda traxit. Me mea trahit ſuſpicio ad *ollas hoſpitales in totum evacuatas a peregrinis, ac ſublatas.* Proprie, *donec levatæ eſſent ollæ.* Nempe nemini ſuorum permittebat quicquam deguſtare, quamdiu hoſpites accumberent; ſed eos *miniſteriis, laſſitudine,* & *fame conficiebat.* Character *hoſpitalitatis*, ſæpe a Poëtis tactus.

DIXIT
HUSAINUS ASADÆUS.

1 Viſitatum accedite ad *Maanum*, diciteque ejus tumulo,
Rigent te nubes matutinæ pluvia ſuper pluviam!

NOTÆ.

يكون المربع والربيع المطر نفسه
قال الخليل وقد يسمي الوسمي
مربعا والمعني سقتك الغوادي
مطرا بعد مطر وادامت لك النضارة
والطراوة *Diſtincte enotavit nubes matutinas, indicans ſe ad tumulum amici viſere ſingulis matutinis.* مربعا *vel capi poteſt, ut adverbium, quaſi vernatim, more verno; vel cum part. pahyl denotabit ipſam pluviam. Auctor eſt Chalylus, pluviam vernam appellari* مربع. *Senſus eſt, irrigent te plu-*

viæ matutinæ aliæ ſuper alias, atque ſemper virentem, ſemper recentem tibi addant nitorem. Celebratiſſimæ apud veteres formulæ. *Juven.* VII: 207.

Di majorum umbris tenuem & ſine pondere terram!
Spirantesque crocos, & in urna perpetuum ver!

Gemellum & hoc *Perſ. Sat.* I.

—— —— an non e manibus illis
An non e tumulo, fortunataque favilla
Naſcentur violæ?

Hæc addi velim iis, quæ ad *Job.* XXI: 33. in medium dedi, ubi in aſſimili argumento inductæ *molles glebæ, quæ honorifice tumulato dulceſcant.* Ex *Diw. Hud.* adjungam

فسقي الغوادي بطن مكة كلها
ورست به كل النهار تجود ۞
تروي الكرام بها وتروي صاحبي
واخي جدير بالكرام سعيد ۞

At rigent nubes matutinæ vallem Meccæ univerſam!
Continuentque eam toto die largiter perfundere!
Saturent, quotquot ibi nobiles, meumque ſaturent ſodalem;
Namque frater meus nobilium digniſſimus, fortunatiſſimus.

Eſt comprecatio fauſta *Kaiſi Ibn Aizara* in fratrem *Meccæ* defunctum, cujus propterea univerſum territorium voto ſuo includit. En aliud adhuc novis coloribus illuminatum ab *Abi Tſachr Hudeilita*; qui poſtquam *nubem pluvia gravidam, & ſolutis tandem nodis utrium cœleſtium effuſam*, quin & *effiſſam*, multis deſcripſiſſet, hoc concipit votum

وقلت

وَقُلْتُ عَسَى أَنْ يُنْبِتَ الْبَوْمَ وَدْقُهُ
سَغَاةً بِمُسْتَنِّ الرِّيَاحِ الْعَوَاصِبِ
لِيَرْوِي صَدَى دَاوُدَ وَالْلَّحْدُ دُونَهُ
وَلَيْسَ صَدَى تَحْتَ الْعَدَاءِ بِشَارِبِ
وَلَكِنْ يُقِرُّ الْعَيْنَ وَالنَّفْسَ أَنْ تَرَى
بِعُقْدَتِهِ فَضْلَاتِ زُرْقٍ دَوَاعِبِ
وَتَهْدِي رَوَايَا سَيْبِهِ وَسِجَالِهِ
لِدَاوُدَ وَالرَّحْمَنُ جَمُّ الْمَوَاهِبِ

Dixique, utinam appaſtum redderet hodie continua ejus pluvia
Pulverem tumuli, quem incurſant venti glareæ ſparſores.
Ad irrigandos manes Davidis, *incluſos ſepulcro;*
Quantumvis manes, cippis preſſi, bibere vix poſſint.
At vero oculum ſpiritumque refrigerat, quod cernere ſit
In ejus viridarium redundantes aquas cæruleas ludendo ſeſe contrudere;
Quodque dirigat canales munifici ſui fluxus, ac ſitularum ſuarum,
Ad Davidem; *nempe miſericors ille donorum exuberantiſſimus eſt.*

Magnifice profecto. Paucula ad illuſtrationem. سغاة *terra raſilis:* ſpeciatim *pulvis ſepulcri.* Hoc ſi ventis radatur,

tur, & arefcat, infauſtum ; ſi crebro benignis madeſcat pluviis, fauſtiſſimum cenſetur. Vox صدي proprie *rubigo* צדה, *metonymiis* gravibus fœta, eſt *echo*, quaſi *vox rubiginoſa* & *rauca*: ut idem *Abu Tzachr* alibi صدي من اخر الليل صاخد *Echo extrema nocte raucum ſonans in diſerto.* Apud *Nabaſ. Scholiaſt.* in *Moallek.* exponitur الصوت الذي تسمعه من ناحية الجبال *Vox quam audis a montibus reſultantem.* Item بدن الميت اى حشوة راسه *cadaver mortui, aut interiora capitis ejus:* وذلك ان العرب في الجاهلية كانت تقول ان رجل اذا قتل ولم يدرك بثاره خرج من راسه طاير يشبه البوم فيصيح اسقوني اسقوني فاذا اخذ بثاره سكن *nempe Arabes pagani dicebant, quum quis occiſus eſſet, nec vindicta de eo eſſet ſumta, exire de capite ejus avem ſimilem buboni, clamitantem; potandum date, potandum date mihi. Quum autem vindicatus eſſet ſanguis, ſilere.* Eſt nugamentum, ortum ex formula, qua *ſanguis occiſi clamare*, atque *ultionem poſtulare*, dicebatur. Vox illa infauſta infauſtiſſimo *buboni* aſſimilata, qui & ipſe صدي dictus ob *raucedinem.* Conferſis *Pocok Spec.* p. 135. Etiam هامة pro *capite mortui*, & *bubone*, uſurpatum eadem de cauſa. Per *Muhammedem* commentum abolevit, quum pronunciaſſet لا طيرة ولا هامة *nec auſpicium dari, nec bubonem e capite mortui oriundum.* Vide eundem *Pocok.* p. 322. Per *manes* ſæpe apud *Poëtas* reddendum vocabulum hoc. Concipiunt videlicet *raucam* quandam, & *ſtridulam vocem, ad omne ſepulcrum habitare*, quam *manes* defunctorum nonnunquam emittant.

Il-

Illam *vocem* reſidere autumant in domicilio cerebri, ubi *vitalem* quendam *ſanguinem concreſcere* & remanere volunt. Inde illud Poëtæ veteris in *Hamaſ.*

وَلَوْ أَنَّ لَيْلَى ٱلْأَخْيَلِيَّةَ سَلَّمَتْ
عَلَيَّ وَدُونِي تُرْبَةٌ وَصَفَايِحُ
لَسَلَّمْتُ تَسْلِيمَ ٱلْبَشَاشَةِ وَزَقَّا
إِلَيْهَا صَدَى مِنْ جَانِبِ ٱلْقَبْرِ صَائِحُ

Quod ſi Laila Achjalitis *ſalutem impertierit*
Mihi, vel interſepiente tumulo, & lapidibus monumenti;
Sane ſalutem reddiderim lætæ frontis, & reſultaverit
Ad eam rauca vox e latere ſepulcri effiſſa.

Itemque tenerrimum hocce *Abi Tzachr Hudeilitæ:*

وَلَوْ تَلْتَقِي أَصْدَاؤُنَا بَعْدَ مَوْتِنَا
وَمِنْ دُونِ رَمْسَيْنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ مَنْكِبُ
لَظَلَّ صَدَى صَوْتِي وَلَوْ كُنْتُ رِمَّةً
لِصَوْتِ صَدَى لَيْلَى يَهَشُّ وَيَطْرَبُ

Quod ſi occurrant ſibi raucæ noſtræ voces poſt mortem noſtram,
Interſepiente ſepulcra noſtra tumulo terræ aggeſto;
Continuet ſane echo vocis meæ, quantumvis pulvis fuero,
Ad vocalem echo Lailæ *lætabunda exultare.*

Sic

فَيَا قَبْرُ مَعْنٍ أَنْتَ أَوَّلُ حُفْرَةٍ
مِنَ ٱلْأَرْضِ خُطَّتْ لِلسَّمَاحَةِ مَضْجَعَا ۞

NOTÆ.

Sic ſatis, credo, lucet صدي *echo*, ac ſpeciatim *ſepulcralis*, quæ *manibus* aut *umbris* attributa. In verſu ſubnexo عقدة eſt *palmetum*, *omnisque locus arboribus conſitus*, aut *pabulo abundans*. Ita vocat *cœmeterium* hujus viri, vel quod in *horto amœno* eſſet conditus; vel quod *ſepulcrum* ejus fingat esſe tanquam *viridarium*, quod *perenni honore floreſcat*. Id celſius. Hoc certe intentum arbitror in abſtruſiſſimo illo contextu *Job.* XXI: 32. *Et ipſe ad ſepulcra cum pompa deducitur*; ועל גדיש ישקד & *ſuper tumulo vigilat*. Sublimi cothurno dictum, pro, *viget*, *viret*, *floret perenni honore*. Invitabat hanc *metaphoram* vocabulum גדיש proprie *acervus ſpicarum*, *demeſſarum*, & *congeſtarum*. Eidem ſubſervit שקד *vigilare*, frequentatum in *amygdalina arbore*, quod *maturius floreſcat*. Concipitur ergo *acervus* ille, ſive *tumulus*, veluti *revireſcens poſt* fata: atque *ſepultus ille* dives *ſuper monumento* ſuo *vigilans*; id eſt, *memoria* ac *laude publica vigens*; & *ſpicis* ſuis *demeſſis*, id eſt, *felicitate* & *gloria*, quam *in terris* posſederat, *infra terram* quoque *coronatus*. Decernat dubitationem, ſi quæ forte reſtet, *origo* שקד ſita in *vigore*; unde, ut *Latini* ſuum *vigilare*, ita *Hebræi*, & *Arabes* ſub شقد & شقذ *pervigilem promtitudinem* adſcivere. Hoc alibi demonſtrabitur. Nunc deſino in pulcherrimo nexu, qui hinc eniteſcit, inter *vſ.* 32. & 33. & oculis manibusque jam contrectare licet, quanta cum venuſtate continuetur, *dulceſcunt ei glebæ molles vallis*: quod eſt, *molliter oſſa cubant*, atque *tanquam in viridario irriguo* ac *perpetim floren-*

2 At heus! ſepulcrum *Maani;* prima tu foſſula
Terræ, ducta liberalitati cubile.

NOTÆ.

rente requieſcunt. Longiorem excurſum gravitas dignitasque materiæ excuſabit. Par quoque non erat, ut hæc, quæ poſtmodum ſuccrevere, *Jobo*, ex parte tantum hinc elucidato, longius deberentur.

Vſ. 2. Imaginem modo declaratam egregie ſuſtinet vocabulum مضجع *recubitorium, cubile*; a ضجع *procubuit* in lecto; ſpeciatim, *inclinatus in latus.* خطت *ducta eſt ad lineam, lineata eſt*; in 3. *paſſ. præt.* I. a خط *lineavit.* Ad ſenſum ita *Merzouk.* يحتمل وجهين احدهما ان يكون مثل قول الاخر ۞

كان لم يمت حي سواك ولم تقم
علي احد الا عليك النوايح ۞

ويكون الكلام تغطيعا للحال
حتي كانه لم ير قبرا قبله دفن
فيه كريم والاخر ان يكون المعني
انت اول حفرة استحدثت لتواري
فيه السماحة والسخاء والمروة
فيصير مضجعا لها والمعني ان
السماحة ماتت بموت معن ودفنت بدفنه

Duos recipit aſpectus: prior eſt, ut ſit ſimile huic alterius Poëtæ:

وَيَا قَبْرَ مَعْنٍ كَيْفَ وَارَيْتَ جُودَهُ
وَقَدْ كَانَ مِنْهُ ٱلْبَرُّ وَٱلْبَحْرُ مُتْرَعَا ۞

بَلَى قَدْ وَسِعْتَ ٱلْجُودَ وَٱلْجُودُ مَيِّتٌ
وَلَوْ كَانَ حَيًّا ضِقْتَ حَتَّى تَصَدَّعَا ۞

NOTÆ.

Ac si mortuus non esset vivens præter te ullus,
Neque super alium quam te planxissent lamentatrices.

Eritque oratio gravem casum describentis; eousque, ut dicat se nullum ante vidisse sepulcrum in quo conditus fuerit liberalis. Alter, ut sensus sit, hanc primam esse fossam, quæ parata sit nova ad condendum in ea liberalitatem & munificentiam, & præstantiam virtutis, ut ipsis esset pro recubitorio; hac mente; liberalitatem esse mortuam Maäno mortuo, & sepultam ipso sepulto. Prior explicatio vél aliquid dicit, vel nihil. Si aliquid, idem emergat sensus necesse est cum posteriore; nisi quod prior in *concreto*, posterior in *abstracto* exeat. Prior, *tu prima fossa ducta liberali*; id est, *qui unus in terris liberalis appellari meruerit.* Huc fertur versiculus a *Merzouk.* adductus, *mortuum esse, qui unus vocari dignus vivens, lamentatione publica plangendus.* Sed iste jam *adspectus* ultro redit ad *alterum*, quique *unus in terris liberalis, ipsa* profecto *liberalitas* merito appelletur. Hoc Poëta diserte innuit, & frustra commentator in re diserta argutatur.

Vs 3. Hanc splendidiorem figuram captatam, versiculus hicce demonstrat. Miratur Poëta *exiguam fossam cepisse*, ac

3 Et o! ſepulcrum *Maani* qui tandem condidiſti liberalitatem!
Quum terra ſimul & mare ab ea fuerit repletum.

4 Sane cepiſti liberalitatem, ſed vero mortuam;
Quæ ſi viva foret, ut arctum nimis tu diſſilires.

NOTÆ.

ac *condidiſſe liberalitatem, quæ replendo orbi univerſo ſuffecerat; quamque adeo terræ ac maria, qua late patent, vix ceperant.* Compellatio ad ipſum ſepulcrum directa, affectum fervidiſſimum ſpirat, atque effectum parit jucundiſſimum. Diſcrimen percipias, collato hocce alterius Poëtæ.

عجبا لاربع اذرع في خمسة
في جوفها جبل اشم كبير

Mirum profecto! de quatuor cubitis ad quinque;
Quorum in cavo ambitu mons eminens & præcelſus.

Compelletur *ipſum* illud *ſepulcrum, quatuor latum, quinque cubitos longum;* rogeturque in 2. *perſ.* qui fieri potuit, ut *montem præminentiſſimum*, id eſt, *virum ad ſummum culmen gloriæ evectum, clauſeris?* & ſenties cum pondus, tum decus, accreſcere. Ejusdem coloris eſt, cujus illud *Martialis.*

Pellibus exiguis arctatur Livius ingens;
Quem mea non totum Bibliotheca capit.

Vſ. 4. Eadém granditate iteratur, *ſane vero cepiſti libe-*

فَتًى عِيشَ فِي مَعْرُوفِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ
كَمَا كَانَ بَعْدَ ٱلسَّيْلِ مَجْرَاهُ مَرْتَعَا ۞

وَلَمَّا مَضَى مَعْنٌ مَضَى ٱلْجُودُ فَٱنْقَضَى
وَأَصْبَحَ عِرْنِينُ ٱلْمَكَارِمِ أَجْدَعَا ۞

NOTÆ.

ralitatem; ſed mortuam. Ergo *Maänus* inducitur ut *liberalitas ipſa.* Eodem fertur & illud; *quod ſi vivus foret*, atque *ita* cum eo *liberalitas in ſepulcro reviviſceret*, ضغت *arctareris*; & quidem *eo usque ut cum fragore diſſilires.* تَصَدَّعَا, pro تَتَصَدَّعَ 2. *fut. fatat.* in V. a صدع *fidit*, & quidem *cum crepitu, diſſultuque partium.*

Vſ. 5. Alii colores non minus illuſtres. *Vivitur* ejus *muneribus* & *donationibus*, etiam *poſt mortem ejus*, quia dum *viveret* tanta iſta *liberalitas*, tantum erogarat, tantum piis uſibus dicarat, ut quam plurimi inde copioſe ali ac ſuſtineri poſſent. Comparatur ea propter *fluviis*, qui *campos late inundarint*, ad eosdem *invecto lætamine fœcundandos*, quod *Euphrates*, *Nilusque* factitare ſolent; qui ſi *receſſerint in alveum*, *læta* tamen *prata*, *læta ſata* poſt ſe relinquant. مرتع eſt *pratum late patens, herboſum, læte vernans:* a رتع *libere paſtum inceſſit* pecus, *voluptatus eſt*, & *recreavit ſe exſpatiando.* Frequentatur ſtylo ſublimiore in *fortunis lautioribus*, in *ſedibus amœnioribus*, in *conviviis opiparis*, aliisque, quæ *tali prato* aſſimilari poſſunt. *Hariri Conſ.* 36.

وَكَمْ

5 Fuit nempe vir cujus muneratione etiam poſt mortem ejus vivitur:
Sicut poſt aquæ fluxum locus per quem fluxit vernans fit pratum.

6 At mortuo jam *Maano*, liberalitas mortua eſt, & expiravit;
Atque eminens decus munificentiarum præciſum eſt.

NOTÆ.

فَلَمْ يَعْنِنِي بِهَا مَنْظَرٌ وَلَا مَسْمَعٌ
وَلَا خَلَّنِي مِنِّي مَلْعَبٌ وَلَا مَرْتَعٌ

Neque elapſum mihi eſt ea in urbe ſpectaculum ullum, auditoriumve; neque a me vacavit vel ludicrum, vel recreatorium. Iterum *Conſ.* 22. اشْرَكُونِي فِي الْمَرْتَعِ وَالْمَرْبَعِ *Aſſociarunt me ad vernam exſpatiationem, & recubationem:* i. e. *ſuarum fortunarum me participem reddiderunt.*

Vſ. 6. Appoſitiſſima clauſula. انْقَضَى *finitus fuit*, de *morte*; ut קֵץ *finis*, a קָצָה *ſecuit*. Eadem *proprietas* قَصَا. Hinc omnes uſus utriusque *thematis* torrenti fluxu exundarunt. Ad poſterius colon habeatur عِرْنِينٌ *eminens decus*, & اجْدَعُ *præciſum*, pulcherrime ſibi reſpondere: nam prius proprie ſignat *prominentiam naſi*; vel ut alii volunt, *naſi radicem & ſuperiorem illam partem prope ſuperciliorum commiſſuram, quæ ſedes eſt odoratus*; poſterius اجْدَعُ ſpeciatim notat *mutilatum naſo*, aliisve membris

ut *Pſ.* LXXV: 11. *Cornua improborum* אגדע *truncabo, mutilabo.* Illud عرنين etiam per *ſynecdochen* ipſum *naſum* conſignat; indeque porro quicquid *prominet, eminet, excellit.* In *Moallek. Amriolkeis* عرانين الوبل ſunt *prominentiores partes nubis pluviam effuſæ.* Item *montis*; ut in *Hiſtor. Tim.* p. 17. *Circum eam montes* كل منهم عرنينة قد شمخ *quilibet eorum erat naſus prominentiſſimus.* Vide etiam p. 223. 304. عرانين *naſi prominentes populi* ſunt *principes & proceres.* عرانين العلي *naſi celſitudinum* ſunt, *qui celſitudine virtutis omnis præminent.* Ita & hic عرنين

قال

الغلاح

سُقْيٌ جَدَثًا وَارِي أَرِيبَ بْنَ عَسْعَسٍ
مِنَ ٱلْعَيْنِ عَيْثٌ يَسْبِقُ ٱلرَّعْدَ وَابِلُهُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 1. Comprecatio ſolemnis, qua monumenta venerantur eorum, qui ſumma cum gloria occubuere, novis iterum luminibus exornata. גדש جدث in *Lexicis* قبر *ſe-*

الـمـكـارم *naſus prominens munificentiarum:* id eſt, *præcelſum decus liberalitatis.* Habet phraſis proverbiale aliquid. *Hiſpahanenſ.* in *Hiſt. Salad.* جدعت بفتح حصونها عرانينها *Truncati fuere, expugnatis ejus arcibus, naſi ejus prominentes;* i. e. *dignitas, & gloria, qua ſuperbiebat iſta Regio.* Apud eundem invenio اسد العرين الشم العرانين *Leones ſylvæ, celſiſſimis naſis præditi,* i. e. *principes gloria præminentes.* Hi ut *cornibus,* ſi *tauris* aſſimilentur, ita *naſo iſto celſo* dicuntur *truncari,* quando *potentia & dignitate ſua ſpoliantur.* Sic formula in pleno die relucet.

DIXIT ALKOLACHUS.

1 Irriget tumulum, qui condit *Arybum Aſaſidem.*

E nube ſcaturiente imber, cujus impetus tonitru prævertat.

NOTÆ.

ſepulcrum, tumulus: proprie eſt idem quod גדיש *acervus;* qui & جدس ac جدش; pro varietate *Dialecti.* Eleganter autem *acervus frugum demeſſarum* applicitus *tumulo,* ſe-

مُلِثَّ اذَا أَلْقَي بِأَرْضٍ بَعَاعَهُ
تَغَمَّدَ سَهْلُ ٱلْأَرْضِ مِنْهُ مَسَايِلُهْ ۞
فَمَا مِنْ فَتًى كُنَّا مِنَ ٱلنَّاسِ وَاحِدًا
بِهِ نَبْتَغِي مِنْهُمْ عَمِيدًا نُبَادِلُهْ ۞
لِيَوْمِ حِفَاظٍ أَنْ لِدَفْعِ كَرِيهَةٍ
اذَا عَيَّ بِٱلْحَمْلِ ٱلْمُعَضِّلِ حَامِلُهْ ۞

NOTÆ.

secundum *imagines* ad *Jobum* illustratas, *cap.* v: 26. & xxi: 32. quæ ut huc lucem diffundunt, ita vicissim & hinc receptant: ac præsertim *glebæ* illæ *molles* quæ *defuncto diviti* & *honoratissimo*, etiam post mortem, *dulcescunt*, *Job.* xxi: 33. Affectum singularem spirat, *imber cujus effusior impetus prævertat tonitru:* quod est, *qui non opus habeat per tonitrua in fluxum concitari, sed ultro se benignus effundat quam largissime.* Signate etiam عبن, עין, hic significans سحاب يدوم مطرها ايامًا *Nubem cujus pluvia aliquot dies æquabili tenore continuetur:* q. d. *scaturiginem.*

Vs. 2. A لث *rorari, rore largo conspergi*, in IV. exoritur, *dies aliquot continuo duravit* pluvia, *largo & continuo rore sinum terræ humectans.* Idem iterum affectus: idemque effectus, ad *mollissimas* tendens *glebas.* Venusta phrasis

القي

2 Humectans ille glebam, quum ſuas projicit ſarcinas,

Condente molli terreno copioſos ejus fluxus.

3 Non eſt virorum e mortalibus vel unus.

Quem ex iis velimus columen, pro eo commutatum;

4 Ad diem ſtrenuæ defenſionis, & propulſandi belli;

Quum torquetur intorto ſub onere ejus portator.

NOTÆ.

الغي بعاعه *projecit ſarcinas ſuas, ſuam ſupellectilem.* Quid anſam dederit, percipias ex *Moalleka Amriolkeiſi*, ubi *nubem effuſius pluentem* depingens, hac ſimilitudine utitur

والغي بعاعه نزول اليماني العباب المحمل ۞

Projecitque ſarcinas ſuas, ritu Jemanenſis *mercatoris, deponentis mercium ſaccos onuſtiſſimos.*

Jucunde تغمد *condidit*, tanquam *in vaginam*, omnem illam vim aquarum cœleſtium *laxo & molli gremio abſorbens.*

Vſ. 3. Non indecora transpoſitio vocum, ſic digerendarum فما من الناس فتي واحدا كنا نبتغي به منهم نبادله عبدا *Non eſt e mortalibus vir, vel unus, quem cum eo commutatum voluiſſemus, columen* ut eſſet.

وَذِي تُدْرَاءُ مَا ٱلسَّبْتُ فِي أَصْلِ غَابِهِ
بِأَشْجَعَ مِنْهُ عِنْدَ قِرْنٍ يُنَازِلُهْ ۞
قَبَضْتَ عَلَيْهِ ٱلْحَقَّ حَتَّى تُعِيدَهُ
وَحَتَّى يَفِي لِلْحَقِّ أَخْضَعَ كَاهِلُهْ ۞
فَتًى كَانَ يَسْتَخْبِي وَيَعْلَمُ أَنَّهُ
سَيَلْحَقُ بِٱلْمَوْتَى وَيُذْكَرُ نَائِلُهْ ۞

NOTÆ.

Vſ. 5. A درأ *ult. Hamz. pepulit, repulit; impulit res obvias* torrens; naſcitur تدراء *potentia & vis obvia quæque impellens*, vel & *repellens*. Hinc ذي تدراء *tali potentia præditus pugnator*. Is comparatur ليث لبث *Leoni*, in باشجع اصل *imo meditullio ſylvæ ſuæ denſioris*. Sub باشجع *in audaciore* habes *præpoſ.* uſum illum ſignatiorem qui infert *interiorem naturam conditionemque:* ut *eſſe in audaci* valeat, *eſſe multo audaciſſimum*.

Vſ. 6. Conſtructio plenior, & elegans, enotanda; קבץ אלכף עליה *adſtrinxit volam ſuper ipſum:* hoc eſt *validiſſima manu arripuit*, vel *comprehenſum tenuit*. Hoc etiam *abſolute* قبض קבץ. Signatiſſime mox يفي الحق a وفي *cumulavit, cumulate ſolvit debitum*. Item *liberavit fidem, ſervavit pactum:* quaſi *cumulavit:* & *intranſit:* virtute

in-

5 Sæpe vehementi pugnatori, quo nec Leo in centro ſuæ ſylvæ

Audacior in adverſarium, quicum colliditur;

6 Ita injeciſti manum, ut obſequentem redderes,

Atque jura perſolveret, ſummiſſus interſcapilium.

7 Vir! qui vere viventem præſtitit; quippe qui noverat,

Se addendum defunctis; officiorum vigente memoria.

NOTÆ.

integer, *copioſus*, *completus fuit omnibus numeris*, aut *dotibus*; יפה. Quanta granditate enunciatum ſit *ſummiſſus interſcapilium*, diſcas ex formulis ذو كاهل *Dominus interſcapilii*, *pollens interſcapilio*; i. e. *ira æſtuans & ſæviens.* Item منيع الكاهل *inacceſſus interſcapilium*; pro *formidabili*, *feroci*, *indomito.* Contra كاهل ذليل *interſcapilium humile* adfert *ſubmiſſionem obſequentiſſimam.*

V. 7. Subſcribere nequeo *Merzoukio* verbum استحيي exponenti, *verecundus fuit*, *nihil in ſe admittens turpe.* Series exigit, *vivum ſe præſtitit*, nempe *exercitio omnis virtutis*, & *officii.* Is demum *vivit* ſcilicet, *qui cum laude vivit: poſt mortem* quoque *victurus.* Huc finis aperte vocat, eſtque *Epicedio* congruentiſſimum.

قال

مسكين الدارمي

وَفِتْيَانِ صِدْقٍ كُسْتُ مُطْلِعَ بَعْضَهُمْ
عَلَى سِرِّ بَعْضٍ غَيْرَ أَنِّي جَمَاعُهَا ۞

لِكُلِّ امْرِئٍ شِعْبٌ مِنَ الْقَلْبِ فَارِغٌ
وَمَوْضِعُ نَجْوَى لَا يُرَامُ اطِّلَاعُهَا ۞

NOTÆ.

Ex باب الادب *Capite humanioris literaturæ* paucula quoque delibabo; ut & guſtulus hoc e genere habeatur. Eſt *Liber tertius Hamaſæ*; de quo redi ad *præfationem*.

Vſ. 1. Clavim dabunt hæcce *Tauriz*. يقول رب فتيان يصدقون في الود استنامو الي واستودعوني اسرارهم فكنت انا نظامها لا يفوتني من خفيات صدورهم شي ثم افردت كلا منهم بالوفاء والكتمان ما اودعني من سره والجماع اسم لما يجمع به الشي كنظام والها يرجع الي الفتيان ويجوز ان يرجع الي ما دل عليه الكلام من ذكر الاسرار ۞

Hoc

DIXIT MESKYNUS DARIMÆUS.

1 Viri mihi ſodales ſincere juncti, quorum alteri non impertio
Arcanum alterius; me ſolo ejusdem participe.

2 Eorum cuique ſuus mihi in corde vacat ſinus:
Locusque ſecreti, cujus inacceſſa introſpectio.

NOTÆ.

Hoc dicit. Multi ſodales ſinceram amicitiam mecum colentes, in me reclinant curas ſopituri, atque arcana ſua apud me deponunt; quibus ego ſum quaſi filum margaritas nectens; quum nihil eorum quæ in pectoribus illorum abſcondita, me fugiat. Eorum ſingulis interim ſingularem præſto fidem in celando, quod mihi commendavit, arcano. Vox جماع *notat id quo aliquid conſeritur; ut funiculus baccarum. Aff.* ها *redit ad ſodales. Poteſt quoque referri ad id quod oratio ipſa innuit; & ſecreta quæ commemorat.* Id vult; *aff.* ها *ſing. fœm.* non poſſe conſtrui cum سر *maſc.* niſi reſolvatur in *formam pluralem*, ſive potius *collectivam* اسرار, ut *arcana* exiſtant, cum quibus ها more ſolenni connectatur.

Vſ. 2. Venuſte *fidem ſilentii impenetrabilis* expingit, cuique amicorum attribuens شعب *ſinum* in corde ſuo, &

يَظُلُّونَ شَتَّى فِي فِي ٱلْبِلَادِ وَسِرُّهُمْ
إِلَى صَخْرَةٍ أَعْيَا ٱلرِّجَالَ ٱنْصِدَاعُهَا ۞

NOTÆ.

quidem *plane vacuum*; uni foli dicatum. Id vocabuli proprie ſignat *fiſſuram* in *monte*, *petra* &c. Hanc transfert ad *cordis ſui abditos ſinus*, ac *receſſus*; quia illud *rupi*

قال

معن بن اوس

أَلْعَمْرُكَ مَا أَدْرِي وَإِنِّي لَأَوْجَلُ
عَلَى أَيِّنَا تَغْدُو ٱلْمَنِيَّةُ أَوَّلُ ۞

وَإِنِّي أَخُوكَ ٱلدَّائِمُ ٱلْعَهْدِ لَمْ أَخُنْ
إِنْ أَبْزَاكَ خَصْمٌ أَوْ نَبَاكَ مَنْزِلُ ۞

NOTÆ.

Occaſio verſiculorum hæcce: *Auſus* uxorem duxerat ſororem cujusdam, quicum filiis ejus magnus uſus. Hanc repudiavit pater; aliamque domum deduxit. Quod ægre ferens amicus ille, האלה الي *jurejurando ſemet adſtrinxit*,

3 Illi quidem regionibus diſſiti; at eorum arcanum
Uni commendatum petræ eſt, quod qui findere tentant, fruſtra ſunt.

NOTÆ.

inacceſſæ erat comparaturus, quæ اعيا *ad laſſitudinem redigeret* quicumque eam *diffindere* ac *penetrare* conarentur.

DIXIT
MAANUS FILIUS AUSI.

1 Ita vivas! ut neſcius ſum, tantummodo metuo,
Quem ſuper noſtrum mors incurſura ſit prius.

2 Ego quidem frater tuus, vetus fœderis, quod neutiquam prodidi;
Ubi protuberans tibi pectus oppoſuit adverſarius, aut dorſo convexa fuit manſio.

NOTÆ.

xit, nunquam ſe cum illis in gratiam rediturum. In hunc tela hæc non inimica, forti tamen brachio intorta, diriguntur.

Vſ. 2. Ad ابزاك notat *Tauriz.* يجوز ان يكون بمعني

أَحَارِبُ مَنْ حَارَبْتَ مِنْ ذِي عَدَاوَةٍ
وَأَحْبِسُ مَالِي إِنْ غَرِمْتَ فَأَعْقِلُ ۞

وَإِنْ سُؤْتَنِي يَوْمًا صَفَحْتُ إِلَى غَدٍ
لِيُعْقِبَ يَوْمًا مِنْكَ أَخَرُ مُقْبِلُ ۞

كَأَنَّكَ تَشْفِي مِنْكَ دَاءً مَسَأَتِي
وَسُخْطِي وَمَا فِي رَيْثَتِي مَا تُعَجِّلُ ۞

NOTÆ.

بمعني ابزاك اي ظلمك ويجوز
بمعني حملك علي ان تصبر ابزي
والبزي خروج الصدر ودخول الظهر

Poteſt, *ut ſit idem* IV *ſpecie*, *quod in* I. *injuriam tibi intulit: poteſt etiam ut ſit*, *impulit te ut fieres* אבזי *protuberans pectore: nam* בזי *eſt protuberatio pectoris cum ſinuatione dorſi.* Poſterius minus quadrat. Prius unice verum; ſed non videtur penetraſſe in *originem* iſtius notionis *ſecundariæ*, qua بزا valet ظلم *injuria affecit*, vel ut *Golius* habet, *extulit ſeſe ſuperbius* ſuper aliquem, *eumque ſubegit:* alias enim monuiſſet ab iſto *protuberante pectore cum dorſo ſinuato* ſuccreviſſe *injuriam*, *qua inſolentius alicui inſultatur.* Idem vult IV. ubi ابزي فلان بفلان *hic in illum* אבזי, a *Gjeuh.* exponitur غلبه وقهره *prævaluit ei*, *eumque vi ſubegit.* Ita *Phakaſita* in *Anthol.* noſtra

3 Oppugnabam, quicumque te oppugnaret, ex inimicis:
Atque oppignerabam opes meas, si obæratus fores, redimebamque te.

4 Et si me quandoque læderes, donabam tibi crastinum
Ut talem a te diem pensaret alter, acceptior.

5 Sed fuit ac si morbum tibi mederetur, quod læderer
Offendererque; nec tamen in lentitudine mea est, cur tu properes.

NOTÆ.

اذا الخصم ابزي مايل الراس انكب ۞

Quum adversarius protuberanti pectore insultat, caput reflectens, recurvus.

Hinc pendent נזא, & נזה, de quibus alibi: ejusdem venustatis est نبا *incommoda fuit* mansio, proprie *convexa dorsum;* unde נבו *mons* a *convexitate dictus:* & alia alibi explanata.

Vs. 5. Enotanda *affixio* in مساءتي *maleficium meum*, pro مساءتك الي *maleficium in me tuum:* itemque سخطي *ira mea*, pro *ira in me tua.* Sic præit *Tauriz.* ومعناه انك تستمر في اساءيك كان بك داءا ذاك شفاه *Sensus est, profecto perseverabas in offendendo me, haud secus ac si in te morbus*

وَإِنِّي عَلَى أَشْيَاءَ مِنْكَ تُرِيبُنِي
قَدِيمًا لَدُو صَغْحٍ عَلَيَّ ذَاكَ مُجْمِلُ ۞

سَنَقْطَعُ فِي ٱلدُّنْيَا إِذَا مَا قَطَعْتَنِي
يَمِينَكَ فَٱنْظُرْ أَيَّ كَفٍّ تَبَدَّلُ ۞

وَفِي ٱلنَّاسِ إِنْ رَثَّتْ حِبَالُكَ وَاصِلٌ
وَفِي ٱلْأَرْضِ مِنْ دَارِ ٱلْقِلَى مُتَحَوَّلُ ۞

إِذَا أَنْتَ لَمْ تُنْصِفْ أَخَاكَ وَجَدْتَهُ
عَلَى طَرَفِ ٱلْهِجْرَانِ إِنْ كَانَ يَعْقِلُ ۞

NOTÆ.

esset, cujus hæc foret medicina. Obſervandus quoque rarior uſus vocis ريثة *mora, lentitudo;* pro *patientia* pulchre, *non eſt quod properes in injuriis mihi inferendis, quia ego lentus, lenis, patiens.*

Vſ. 7. Commode *Tauriz.* يقول اني لك بمنزلة اليمين واذا قطعتني يمينك *Id dicit: ego tibi loco dextræ exiſto; quum itaque me amputas, dextram tibi tuam amputas.* Eodem fertur, *vide quam manum ſubſtituas*, i. e. *quem tibi amicum tam fidum firmumque comparare valeas.*

Vſ. 8. Perſona *ſecunda* jam non ad eundem refertur; quem *vſ. præc.* intendebat; ſed *gnomen* efficit generalem; in qua

tuus

6 Ego quidem in multis, quibus me ſollicitum habuiſti,
A longo tibi condonator eorum extiti beneficentiſſimus.

7 Tu vero præſcindes in orbe, ſi me abſcideris,
Dextram tibimet; & vide, quam manum ſubſtituturus ſis.

8 Sane inter homines, ſi laceretur vinculum tuum, eſt qui adſtringat id,
Atque in terra a domo inimicitiæ receptus eſt.

9 Tu vero ſi æquum te haud præſtes fratri, reperias eum
Super ora extrema diſcidii, ſi quidem ſapiens ſit.

NOTÆ.

tuus redit ad *quemcumque*. רש אלחבול رث الحبـول *laceratio vinculorum*, eſt *abruptio amicitiæ*. مـنـحـول eſt مـصـدر *infinitivus* V. ad antiquam legem, quæ omnibus *infinitivis* addebat *præformativam Mem*. Infert *converſionem*, & *locum quo te convertere queas*, i.e. *recipere*. Senſus hicce; *ſi tibi aliquis vincula amicitiæ tuæ abruperit, eſt tibi inter homines qui ea ſibi jungere diſcupiat, habesque quo te a domo hoſtili convertas*. Hoc modo in *ſemet* vult reflecti. *Tauriz* ſtrictius *ſecundam* retinens, *vincula tua lacerata* exponit, *vincula quæ te mihi illigabant* &c. Ferri poteſt; ſed *gnome* mihi viſa amplior, digniorque.

Vſ. 9. Eadem ambiguitas ad انـت *tu*; quod ſi reſtrin-

وَيُرْكِبُ حَدَّ السَّيْفِ مِنْ أَنْ تَضِيمَهُ
إِذَا لَمْ يَكُنْ مِنْ شَفْرَةِ السَّيْفِ مَرْحَلُ ۞
وَكُنْتُ إِذَا مَا صَاحِبٌ رَامَ ظِنَّتِي
وَبَدَّلَ سُوءً بِالَّذِي كُنْتُ أَفْعَلُ ۞

NOTÆ.

gas ad *secundam*, non eandem habebit amplitudinem, ac dignitatem; quam si *gnomen* esse statuas, quæ in *tertiam* resolvatur; *quisquis non æqua tribuit jura fratri* i. e. *amico sinceriſſimo*, *reperiet eum*, *ſi quidem is ſapuerit*, *parum ſollicitum de tali amico retinendo*. Pulchre, عَلَى طَرَفِ الهِجْرَانِ *ſuper extremitate diſcidii*. Est *infin.* هَجْرٌ *abſcidit*, *reſecuit*; item *reliquit*, *deſeruit* amicos. Hæc *numero* 1. & 2. apud *Golium* proſtant: *num.* 3. habes *futilia loqui*, *delirare*: q. d. *abſciſſa ratione vagari*; *penes ſe non eſſe*. 4. *abſtinere*, quaſi *reſcindere*. 5. *eximium eſſe*, *præcellere*; nempe a *turba abſciſſum*. Item 6. *ob excellentiam laudavit*; quaſi *præſecuit*. In II. *in meridie ferbuit* dies: ut *fervens meridies* vocitatur هَجِيرٌ *abſciſſum* veluti *tempus*; quo nemo *prodire*, *amicosve adire ſuſtinet*. Hæc ad concordiam notionum.

Vſ. 10. Grandis figura يُرْكِبُ حَدَّ السَّيْفِ *inequitat aciem gladii*; pro *ſtricto gladio invehitur* in adverſarium. Exempla ſuperius congeſta. شَفْرٌ *Scalprum*; *culter*; *acies gladii*; *latus cuſpidis*: omnia a *raden-*

10 Et invehet se acie gladii, quo minus ei infestus sis,

Si non fuerit a mucrone gladii locus receſſui.

11 Ego quidem si sodalis me sollicitare discupit,

Malumque rependit, pro eo quod impenderim;

NOTÆ.

dendo, *rasimque secando*. Hæc *origo* in *Golio* non comparet. Eam recluſit *Tauriz.* alio in loco ad noſtram *Antholog.* الشفر في الاصل القطع وسمي الحرف من كل شي شفر لانه كالمقطوع منه *Verbum* שפר *in primaria notione ſignat præciſionem; indeque omnis rei extrema ora vocatur* שפר; *quoniam eſt quaſi præciſum quid.* Accuratius adhuc dixiſſet *præraſum.* Eodem tendit משפר in *Camuſo* الشفرة القطعة من الارض والرمل *portio reſecta terræ, arenæ* &c. quaſi *præraſa.* Etiam *Hebræis* אשפר *portio præcerpta.* Item שפר *decere*, quaſi *nitere*; & *nitere* a *præraſum eſſe. Job.* XXVI: 13. ברוחו שמים שפרה *per ſpiritum ſuum cœlos diſſerenat*; proprie *præradit*; ad *raſilem ſerenat nitorem.* Eadem quoque origo ſororii כפר سفر; de qua alias.

قَلَبْتُ لَهُ ظَهْرَ ٱلْمِجَنِّ فَلَمْ أَدُمْ
عَلَى ذَاكَ إِلَّا رَيْثَ مَا أَتَحَوَّلُ ۞

إِذَا ٱنْصَرَفَتْ نَفْسِي عَنِ ٱلشَّيْءِ لَمْ تَكَدْ
إِلَيْهِ بِوَجْهِ آخِرَ ٱلدَّهْرِ تُقْبِلُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 12. Illuſtris figura, in *Proverbium* miſſa. *Tauriz.* قلبت له ظهر المجن اي تغيرت له ونزلت عن مودته والاصل في ان المقاتل يكون ظهر مجنه الي اعدايه وبطنه الي اوليايه قال ابو العلاء هذا مثل يقال قلب لنا ظهر المجن اذا تحول عن الصداقة الي العداوة واصل ذلك ان يكون معه مجن ثم استعمل ولا مجن هناك ۞

كيف ترانى قالبا مجنى
قد قتل الله زيادا عنى

Obverti ei dorſum clypei, eſt, alienatus fui ab eo, atque re-

ges-

12 Obverto ei dorſum clypei, neque tolero
Injuriam longius quam ut vertam me.

13 Quod ſi averterit ſe anima mea ab aliquo, haud commiſerit
Ut illuc, ullo pacto, vel ad extremum vitæ, convertat ſe.

NOTÆ.

ceſſi ab ejus amicitia. Origo phraſeos in pugnatore qui dorſum clypei ſui hoſtibus obvertit, interiorem partem amicis. Abulola auctor eſt, Proverbialem eſſe formulam; dicique; obvertit nobis dorſum clypei, quum amicitia in inimicitiam eſt converſa: primitus quidem, ubi clypeus aderat; poſtmodum uſurpatam etiamſi nullus ibi clypeus. Dixit Pherezdakus

Ut vides me obvertere meum clypeum;
Ita male perditum abigat a me Zyadum Deus.

Pereleganter *Abulphar. Hiſt. Dyn.* p. 395.

الدهر قلب له ظهر المجن

Fortuna dorſum ei clypei obvertit.

Ver-

قال

المتوكل الليثي

اذا ما الخليل أحدث لي صرمًا
ومل الصفاء أن قطعا ۞

لا أحتسي ماءه علي رنق
ولا يرافي لبينه حزعا ۞

أهجره ثم ينغضي غبر
الهجران عنا ولم أقل قذعا ۞

اخذ وصال اللبيب انّ له
عضها اذا حبل وصله انقطعا ۞

NOTÆ.

Verſiculi ſat lumminis ex præcedentibus recipiunt;

in

DIXIT
MUTEWACCILUS LAITHÆUS.

1 Quum amicus nec opinum a me facit diſcidium;
Faſtiditque ſincerum amorem, abrumpitve:

2 Non obſorbeo aquam ejus quæ turbida facta eſt,
Neque propter diſcidium ejus impatientem me videat.

3 Reſcindo eum, ſimulque abſcinduntur reliquiæ
Simultatis a nobis; neque occento convicium.

4 Cave amicitiam jungas cum ſordido, namque is
Mendaciis utitur, quum vinculum amicitiæ ruptum eſt.

in eundem ſcopum enim hæc tela directa.

قال

العباس بن مرداس

تُرِي ٱلرَّجُلَ ٱلنَّحِيفَ فَتَزْدَرِيهِ
وَفِي أَثْوَابِهِ ٱلْأَسَدُ ٱلْمَزِيرُ ۞

وَيُعْجِبُكَ ٱلطِّرِيرُ فَتَبْتَلِيهِ
فَيُخْلِفُ ظَنَّكَ ٱلرَّجُلُ ٱلطَّرِيرُ ۞

فَمَا عِظَمُ ٱلرِّجَالِ لَهُمْ بِفَخْرٍ
وَلَكِنْ فَخْرُهُمْ كَرَمٌ وَخِبْرُ ۞

بُغَاثُ ٱلطَّيْرِ أَكْثَرُهَا فِرَاخًا
وَأُمُّ ٱلصَّقْرِ مِقْلَاتٌ نَزُورُ ۞

NOTÆ.

Vſ. 2. Vocabulum طرير apud *Golium* eſt *liberalis forma, & egregio adſpectu* juvenis. A *Tauriz.* exponitur الشاب الناعم *juvenis molliter elegans*, videtur ſpeciatim deſignari *cincinnatus*; a طر *pullulavit* herba, myſtax, cincinnus. Inde طرة *propendulus in fronte capil-*

DIXIT
ABBASUS IBN MERDASI.

1 Vides virum gracilem, aſpernarisque eum;
Quum in veſte ejus fortis incedat Leo.

2 Placetque tibi cincinnatus, eumque experiris;
At fallit opinionem tuam vir cincinnatus.

3 Magnitudo corporis neutiquam viris gloriæ eſt;
At gloria eorum indoles nobilis, & virtus.

4 Milui viliores pullis abundantiores ſunt,
At mater accipitris unipara, haud prolifera.

NOTÆ.

pillus. Pulcre *Harir. Conſ.* 10. قد فتنه الغلام بمحاسن غرته وطر عقله بتصغيف طرته *Faſcinaverat eum juvenis multo candidulæ frontis decore, eique mentem ſurripuerat ſtructura cincinnorum ſuorum.* Mirifice طر عقله, nam طر *pullulavit* her-

ضِعَافُ ٱلطَّيْرِ أَطْوَلُهَا جُسُومًا
وَلَمْ تَطُلِ ٱلْبُزَاةُ وَلَا ٱلصُّقُورُ ۞

لَقَدْ عَظُمَ ٱلْبَعِيرُ بِغَيْرِ لُبٍّ
فَلَمْ يَسْتَغْنِ بِٱلْعِظَمِ ٱلْبَعِيرُ ۞

يَصُرُّفُهُ ٱلصَّبِيُّ بِكُلِّ وَجْهٍ
وَيَحْبِسُهُ عَلَى ٱلْخَسْفِ ٱلْجَرِيرُ ۞

وَتَضْرِبُهُ ٱلْوَلِيدَةُ بِٱلْهَرَاوِي فَلَا
غِيَرٌ لَدَيْهِ وَلَا نُكُورُ ۞

NOTÆ.

ba, est *secundarius* usus, a *findendo*; quoniam *herba erumpens findit terram.* Jam vero *findere crumenam*, طر, dicitur *sector Zonarius*; quem طراري appellitant. Facete, *surripere mentem*, طر العقل more *sectoris Zonarii*: & quidem per طرة *cincinnum* ab hac ipsa *Radice* pullulantem.

Vs. 7. Ad vocem خسف *inedia* notavit *Tauriz.* اي حبس الدابة بلا علف *notat religationem jumenti sine pabulo.* Apud *Golium* habes, بات

5 Debiliores volucrium longiores corpore ſunt,

Longi vero non ſunt falcones & accipitres.

6 Magnum eſt jumentum onerarium, corde vacuum.

Nec juvat quicquam magnitudo ſua jumentum.

7 Verſarit illud puerulus omnem in partem

Religaritque idem ſuper inedia funis.

8 Quin verberarit illud fuſtibus puellula

Absque ut vel indignetur, vel recuſet.

NOTÆ.

بات الخسف *manſit famelicus:* proprie, *pernoctavit inediam:* & سامه خسفا *depreſſit ſubegitque eum:* q. d. *impoſuit ei inediam* & quidem *religato* velut *ad vacuum præſepe.* Pulchre *Poëta* in *Hamaſ.*

انا معشر انف لا نطعم الخسف
ان السم مشروب ۞

Gens ſumus naſo faſtiditore prædita, *non guſtamus inediam, venenum magis bibitur.*

فَإِنْ أَكُ فِي شِرَارِكُمْ قَلِيلًا
فَإِنِّي فِي خِيَارِكُمْ كَثِيرٌ ۞

NOTÆ.

Ibi ita *Tauriz.* iterum ان اصل الخسف تبيت الدابة على غير علف وهو حمل الانسان على ما يكرهه ثم استعمل في معنى الذل ويقال سمنته الخسف اذا حملته على الهوان *Vocabulum hoc usurpatur*

قل

سالم بن وابصة

وَنُبِّئْتُ مِنْ مَوَالِيَ السُّوءِ ذِي حَسَدٍ
يَغْتَابُ لَحْمِي وَلَا يَشْفِيهِ مِنْ قَرَمِ ۞

NOTÆ.

Vf. 1. Exquisitius vocabulum نبرب, quod *Tauriz.* declarat النميمة والعداوة *calumniam & ini-*

9 Quod si inter pejores vestros parvus sum
Ast inter meliores vestrum magni sum pretii.

NOTÆ.

proprie, quum jumentum sine pabulo pernoctare cogitur; unde translate est, injungere alicui quod abhorret: inde transiit ad omne vilipendium: diciturque imposui ei inediam, pro, ad statum contemtiorem adduxi eum. Vides quo colore enunciatum sit, *non gustamus inediam;* quod est, *pati non possumus contemtionem, & jugum subactionis violentæ:* quo item, *venenum magis bibitur;* pro, *quidvis potius, atque adeo ipsam mortem, possumus perpeti.*

DIXIT
SALIMUS IBN WABITSÆ.

1 Sæpe calumniatori e cognatis pejoris notæ, invidia affecto,
Carnem meam carpenti, quæ tamen aviditati ejus non mederetur;

NOTÆ.

inimicitiam. Subdit bonæ frugis observationem اراد ذا نسب والمصدر ما يجري مجراه اذا وصف

وصف به اما ان يكون على حذف المضاف واما ان يجعل الموصوف نفس الحدث لكثرة وقوعه منه

Per calumniam intelligit ipſum calumniatorem; nempe infinitivi, quæque ad ejus rationem eunt, ſubſtantiva abſtracta, quum inde epitheton ſumitur, vel veniunt in Ellipſi, abjecto ſubjecto, vel qualitas deſcripta convertitur in ipſum ſubjectum; eo quod ſæpius in illud cadat. Hoc vult, *calumniam* vel capi poſſe pro *viro calumniæ;* vel figura *abſtracti* pro *concreto*, *calumniam*, eſſe *calumniatorem.* Ita *ſcelus*, pro *ſceleſto*, & mille talia. Nil ſolemnius in *Proverbiis Salomonis.* Verbum نرب reliquit quoque derivatum مُنْرِبَّة pro *ſycophantia.* In *ſpecie pejhel* פִּיעֵל فَيْعَل percrebuit inde نَيْرَب, quod exponitur خلط الكلام ثم سعى *confudit ſermonem, calumniatus eſt, delatorem egit.* Sunt virtutes *ſecundariæ*, a *quatiendo* ductæ; habet enim cognationem cum ورب *intus quati*; & راب item *concuti in rixam.* Reliqua apud *Golium* noſtrum hinc ultro clarescent.

Ibid. Figuratio gravis يقتات لحمي *cibum ſumit ſibi carnem meam;* id eſt, *me carpit, vellicat, laceratat;* indeque *velut paſcitur.* Hac uſus & *Jobus cap.* XIX: 22. *Quare de carne mea non ſaturamini?* Adductum ibi ex *Nawabig.*

تقول انا صايم وانت في لحم اخيك سايم ۞

Dicis equidem jejunans ſum; quum tamen carne fratris tui paſcaris.

Nec

Nec non hocce ex *Hamaſa* quoque:

Non levis ad obtrectationem; nec amici carnes comedens.

Succinit ſubjunctum قرم *appetentia carnis*, & quidem *vehementior*, *inſatiabilis*: a *Themate* قرم *appetitu flagravit* carnis. Eſt notio *ſecundaria*, quam ex *origine* profundius ſita eruiſſe operæ pretium fuerit. En *gloſſas Kamuſi* copioſas quidem illas, ſed nullo ordine effuſas.

القرم محركة شهوة اللحم وكثر حتي
قيل في الشوق الي الحب وبالفتح
الفحل او ما لم يسمه حبل كالاقرم
ج قرمام والسيد واقرم جعله قرما
وقرمه قسره وفلانا سبه والطعام اكله
والبعير تقرم قرما وقروما ومقرما
وقرمانا تناول الحشيش وذلك في اول
اكله وهو اكل ضعيف كتقرم وفلانا
حبسه والبعير قطع من انفه جلدة لا
تبين وجمعها عليه او قطع جلدة من
فوق خطمه ليقع علي موضع الخطام
ليدل وانما يكون ذلك للسمة وتلك
السمة تسمي بذلك ايضا وذلك الموضع
قرمة بالضمة وقرام بالكسر والقرمة
بالفتح والقرامة تلك الجلدة
المقطوعة وناقة قرماء بها قرم والقرمة
علامة علي سهام الميسر كالقرم

Vox קרם *cum duplici phata notat appetitum vehementem carnis; eoque multo uſu pervenit ut libido amandi ſic etiam*

appellata sit. Cum uno phata significat admissarium; nempe quam diu non subigit cum funis; qui & אקרם. *In plur.* קרום. *Etiam Dominus sive princeps, dictus* קרם. *In* IV. אקרם *est, fecit principem, admissariumve. Item in* I. קרמה *constrinxit eum vi; nec non calumniatus est eum. Cum cibo junctum, est, comedit eum. In camelo quoque adhibetur cum infin. quatuor* קרם, קרום, מקרם, & קרמן *quum carpit pabulum; nempe quum incipit edere, qui modus edendi debilior. Idem in* V. תקרם. *Usurpatur quoque* קרם *in prima pro claudere & vincire aliquem, ut &* קרם *camelum, secuit de naso ejus pelliculam quæ non separetur, eamque naso iterum adjunxit; vel & insecuit pelliculam supra nasum ut recidat in locum capistri, ad directionem. Hoc autem fit ut inserviat pro nota; cui notæ idem nomen inditum. Locus iste appellatur* קרמה *Korma; per Damma; ut* קרום, & קרמה *Karma, &* קרומה *ipsa illa pellicula incisa; itemque camelus* קרמא, *cui nasus ita incisus. Denique* קרמה *Kerma, est nota incisa sagittis ludi aleatorii; ut &* קרם *Kerm.* Habes *Sceleton*, sine nervis, sine carne, unde pulchram Linguæ faciem haud sane recognoscas. *Gjeubar.* alio ordine usus, nihil tamen satis ordinati, digestique, præbebit. أَلْمُغْرَمُ ٱلْبَعِيرُ

ٱلْمُكْرَمُ لَا يَعْمَلُ عَلَيْهِ وَلَا يُذَلَّلُ

وَلَكِنْ يَكُونُ مُوَدَّعًا لِلْفِحْلَةِ وَقَدْ

أَغْرَمْتُهُ فَهُوَ مُغْرَمٌ وَكَذَلِكَ ٱلْغَرْمُ

وَمِنْهُ

وَمِنْهُ قِبْلَ لِلسَّيِّدِ قَرْمٌ وَمُقْرَمٌ
تَشْبِيهًا بِذَلِكَ وَٱلْغُرْمَةُ وَٱلْغُرَامَةُ
بِٱلضَّمِّ أَنْ تُقْطَعَ جُلْبَةٌ مِنْ أَنْفِ
ٱلْبَعِيرِ لَا تَبِينُ عَلَى أَنْفِهِ لِلسِّمَةِ
تَقُولُ مِنْهُ قَرَمْتُ ٱلْبَعِيرَ فَهُوَ
مَقْرُومٌ وَيُقَالُ أَيْضًا قَرَمَ ٱلصَّبِيُّ
وَٱلْبَهْمُ قَرْمًا وَقُرُومًا وَهُوَ أَكْلُ
ضَعِيفٌ فِي أَوَّلِ مَا تَأْكُلُ وَٱلْغُرَامَةُ
أَيْضًا مَا ٱلْتَصَقَ مِنَ ٱلْخُبْزِ
بِٱلتَّنُّورِ وَمَا فِي حَسَبِ فُلَانٍ غُرَامَةٌ
أَيْ عَيْبٌ وَٱلْغَرَمُ بِٱلتَّحْرِيكِ شِدَّةُ
شَهْوَةِ ٱللَّحْمِ وَقَدْ غَرِمْتُ إِلَى ٱللَّحْمِ
بِٱلْكَسْرِ إِذَا ٱشْتَهَيْتَهُ حَتَّى لَا
تَصْبِرَ عَنْهُ وَٱلْغَرَامُ شَرٌّ فِيهِ رَقْمٌ
وَنَقْشٌ وَكَذَلِكَ ٱلْمُغْرَمُ وَٱلْمِقْرَمَةُ
وَٱسْتَغْرَمَ

وَٱسْتَقْرَمَ بَكْرُ فُلَانٍ قَبْلَ إِنَاهُ أَيْ صَارَ قَرْمًا *Participium pass.* מקרם *notat camelum nobilem, qui nec onere gravatur, nec subigitur ad insidendum; sed sepositus manet admissuræ: unde in* IV. *Admissarium eum feci, qui* מקרום *quoque dicitur; ut &* קרם: *hinc Principi viro nomen inditum* קרם *&* מקרם *comparatione ducta ab admissario.* קרומה *&* קרמה *per Damma, est, ut pellicula incidatur de naso cameli, nec tamen dirimatur; ut sit super naso ejus in notam. Inde dicis* קרמת אלבעיר *incisura notavi camelum; qui* אקרם *incisus. Dicitur quoque* קרם *incidit puer, aut pullus,* קרם *incisionem, &* קרום *incisuram; ad notandam manducationem debiliorem illam, quæ utuntur quum edere incipiunt.* קרומה *item vocatur quod de cocto pane adhæret furno. Et non est in existimatione illius* קרומה, *hoc est, nota vitii. Forma* קרם, *primis phatatis; appetitum carnis designat; &* קרמת *ad carnem, med. Kesrata, quum appetis eam quam impatientissime.* קרום *vocatur velum acu pictum & variegatum: quod &* מקרם *ac* מקרמה. *In* X. *denique, admissarius evasit juvencus ejus ante maturitatem; proverbiale.* Sub conspectum dare volui, qua methodo *Glossaria* sua concinnarint duo illi *Principes* literaturæ *Arabicæ;* ut appareat eos effudisse *glossas*, non ordinasse; neque notionum classes ad ductum filumque naturæ evolvisse. Nihil proinde in *originibus* enucleandis sapere possunt, qui e *Lexicis* tantum sapiunt. Ut congesta in acervum, digerantur, teneatur *primarium* 1. *incidit, insecuit.* Hinc 2. *incisura notavit & distinxit.* Nobis utrumque herven. Speciatim 3. *incisa nota distinxit admissarium*, atque ita *notabiliorem* effecit, atque eximium.

mium. Per *metaphoram* ſuccrevit *princeps evaſit*, q. d. *admiſſarium notabilem*: quod ſub vocabulis قرع & قحل itidem obtinuit. Porro 4. *manducare* quaſi *incidere*, & quidem *debilius*; ſi de *puero*, aut *pullo*, adhibeatur. קרבן. Itemque 5. *avidius*, ſi de *viris*; unde ad *vehementem appetitum carnis* inclinatum *metonymice* fuit. Hoc traxit 6. سبّ *proſcindere conviciis*, famamve cujus *ad mordere*, *arrodere*; ut apud Poëtam noſtram. Locetur hic قرمة *vitium*; quamvis ad *inciſuram* potius, ſive *notam inciſam* id retulerim. Exponitur etiam 7. قسر *vi adegit*, *conſtrinxit*; quæ enim *ſtringunt*, *inciſuram faciunt*. Item 8. حبس *vinxit*, *revinxit*, *clauſit firmius*, eodem e fonte. Denique 9. קרום قرام *nota inſecta cutis*; item *acupictura variegatum velum*, *tegumentum*. Hæc longiuscule deducta præmium ferunt, & operæ pretium, illuſtrata hinc exquiſitiſſima phraſi *Ezech.* xxxvii: 6. *Dabo ſuper vos nervos*, *& adſcendere faciam ſuper vos carnem*, קרמתי עליכם עור, vulgo, *& inducam ſuper vos cutim*, vel *obducam vos cute* Similiter *vſ.* 8. Recte pro ſenſu? ſed quis color orationis? & quid valuit *proprie* קרם; Dicemusne *applicare*, *circumplicare*; an, *obtendere*, *circumtendere*? an potius *obvolvere*? Omnia hæc, aliaque complura, quæ copia cuique ſua facile ſuggerat, vanescunt ad noſtrum illud *incidere*, *inſecare*, קרבן, indeque porro *obvincire*, & *circumſtringere membratim*, atque *articulatim*; *per univerſam* corporis *dimenſionem*. Habes cutim *ad vivum expictam*, quam ſi & *acu pictam* ſimul artifice Dei dextra conceperimus, dignitati iſtius *figuræ*, & ubertati *Linguæ*, plenius adhuc forte ſatisfactum erit.

دَاوَيْتُ صَدْرًا طَوِيلًا غَمْرُهُ حِقْدًا مِنْهُ
وَقَدْ تَمَنَّتْ أَظْفَارًا بِلَا جَلَمِ ۞
بِالْحَزْمِ وَالْخَبْرِ أُسْدِيهِ وَأُلْحِمُهُ
تَغْوِي الْإِلَاهِ وَمَا لَمْ يَنْزَعَ مِنْ رَحِمِ ۞
فَأَصْبَحَتْ قَوْسُهُ دُونِي مُوَتَّرَةً
يَرْمِي عَدُوِّي جِهَارًا غَيْرَ مُكْتَتِمِ ۞

NOTÆ.

Vſ. 2. *Præſecare ungues alicui ſine forfice*, commode figurat, *ejus vim ſine violentia retuſam*, atque *remollitam*. جلم omne quo quid abſcinditur, ſpeciatim *falcula*, & *forficula*.

Vſ. 3. Verba اسدي *ſtamina diſpoſuit*, & الحم *ſubtemina inſeruit* junctim poſita aliquid *Proverbiale* redolent. Utitur *Haririus Conſ.* 21. يسدي ويلحم في المظالم *ſtamina & ſubtemina pertexit in iniquitatibus*; hoc eſt, يتصرف فيها طولا وعرضا *Indulget ſibi in iis patrandis longe, lateque.* Contrarium hic habes in *beneficiis*, & *meritis*. Inde اسدي والحم اليه بمعروف *ſtamina poſuit, & ſubtemina pertexuit, in bene promeritis.* Inde cernis quo e fonte manarint *gloſſæ* apud *Golium*: اسدي بينهم *pacem fecit*,

con-

2 Perſanavi ægrum longo odio pectus, ex invidia;

Unguesque præſecui absque forficibus;

3 Conſtantia, & bonitate, qua inſertabam ei, inſinuabamque,
Timorem numinis, & quicquid haud curaret officii.

4 Sic ut arcus ejus pro me vibrante tenſus nervo
Jacularetur meum hoſtem luce palam, neutiquam abditus.

NOTÆ.

concinnavit rem inter eos: item, *bene meritus fuit; donavit.* Ita *Iſpahanenſ. Hiſt. Salad.* سر باسداء المواهب *Hilaravit ſtamina texendo donorum remotos & propinquos juxta.* Iterum والسلطان يجلس في كل يوم لاسداء الجود وابداء السعود *Sultanusque quotidie ſedebat ad ſtamina ponenda liberalitatis, & ſtabiliendas fortunas.* Ad genium puriorem Linguæ ergo illud *Hiſt. Tamerl.* 31. ما اسداه اليه باحسان *Quæ ſtamina penes eum texuerat bene merendi.* Nempe vere benignus tuetur ſuum beneficium, & quam orſus fuit telam, per continua *ſubtemina* pertexit. Idem illud اسدي *ſtamina texuit* jumentum, figurate valet *cito inceſſit* Inde in eadem *Hiſt.* p. 347. aliquid ſubtilius contextum reperietur.

Vſ. 4. Pulchrum quoque, *arcus nervo vibrante præditus* מותרת

إِنَّ مِنَ ٱلْعِلْمِ دُلَّا أَنْتَ عَارِفُهُ
وَٱلْحِلْمُ عَنْ قُدْرَةٍ فَضْلٌ مِنَ ٱلْكَرَمِ ۞

NOTÆ.

מותרת signat *vim bellicam*, omnemque vel *auctoritatem*, vel *potentiam* qua quis pollet. Ita *Gen.* XLIX: 24. de *Josepho* fruſtra impetito ab æmulis ותשב באיתן קשתו *arcus ejus in perenniſſimo remanſit*: obtinuit *vibrantiam nervi*, ſive *vi-*

قَالَ

مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ

مَا ذَا يُكَلِّفُكَ ٱلرَّوَحَاتُ وَٱلدَّلَجَا
ٱلْبَرَّ طُورًا وَطُورًا تَرْكَبُ ٱلثَّبَجَا ۞

كَمْ مِنْ فَتًى قَصَرَتْ مِنَ ٱلرِّزْقِ خَطْوَتُهُ
أَلْغَبْنَهُ بِسِهَامِ ٱلرِّزْقِ قَدْ فَدَجَا ۞

NOTÆ.

Nitidi, & dexterrime tornati verſiculi. Eorum omnes

5 Eſt ſane manſuetudo quædam vilitas, ut probe noſti:
At manſuetudo e robore orta, excellentia eſt indolis.

NOTÆ.

gorem remitti neſcium. In eandem *figuram* ſe præbent *gladius*, *haſta*, *arma*, *tela*, per quæ ad portum adſpirans non enavigo.

DIXIT MUHAMMED IBN BASJYRI.

1 Quid tibi veſpertina, quid nocturna injungit itinera,
Nunc terras perequitanti, nunc gurgites?

2 Quot viros, quorum greſſus curtior, quam ut diteſcerent,
Deprendas amplas divitiarum ſortes potitos?

NOTÆ.

omnes *figuræ* vere *lumina* ſunt; quippe quæ ſuæ

إِنَّ ٱلْأُمُورَ إِذَا ٱنْسَدَّتْ مَسَالِكُهَا
فَٱلصَّبْرُ يَفْتُقُ مِنْهَا كُلَّ مَا ٱرْتَجَا ۞

لَا تَيْأَسَنَّ وَإِنْ طَالَتْ مُطَالَبَةٌ
إِذَا ٱسْتَعَنْتَ بِصَبْرٍ أَنْ تَرَى فَرَجَا ۞

أَخْلِقْ بِذِي ٱلصَّبْرِ أَنْ يَحْظَى بِحَاجَتِهِ
وَمُدْمِنِ ٱلْقَرْعِ لِلْأَبْوَابِ أَنْ يَلِجَا ۞

قَدِّمْ لِرِجْلِكَ قَبْلَ ٱلْخَطْوِ مَوْضِعَهَا
فَمَنْ عَلَى زَلَقٍ مَا عَنْ عِثَارٍ نَجَا ۞

وَلَا يَغُرَّنَّكَ صَفْوٌ أَنْتَ شَارِبُهُ
وَرُبَّمَا كَانَ بِٱلتَّكْدِيرِ قَدْ مُزِجَا ۞

NOTÆ.

se gratia & claritate cuivis insinuent. Hæc Ex-

cer-

3 En mvero rerum ſi obſtructi ſint exitus;
Tum patientia diffindat quicquid oppeſſulatum eſt.

4 Ne deſperes, vel ſi longius perſequendum ſit,
Si adjutricem ceperis patientiam, viſurum te gaudium.

5 Patiens demum votorum compos fieri idoneus;
Ut portas qui pulſare pergit, intraturus eſt.

6 Dimetire pedi tuo, ante paſſum, ſpatium;
Namque præcipitium qui ſcandit, necopinus lubricat.

7 Haud lactet te clara, quam bibis, potiuncula;
Sæpiſſime quippe ipſam miſcuit turbulentia.

NOTÆ.

cerptis hiſce imponant

FINEM.

INDEX ARABICUS.

ا

ابي Proprie *clinare*, κύπλειν: metonymia ſigni pro ſignato apud Arabes notat *noluit*, q. d. *caput reclinare*, quod Latinis eſt *renuere:* eadem figura apud Hebræos אבה ſignificat *voluit*. q. d. *caput in anteriora clinare*, *curvare;* hoc Latini per *annuere* exprimunt, eadem plane metonymia: nulla igitur antiphraſis. pag. 423

ابو الاضياف *pater hoſpitum*, i. e. *liberalis*, *beneficus*. 548

ابي *Magnanimus; inacceſſus*, *faſtiditor;* in laudem frequentari amat, ad *indolem generoſiorem* exprimendam. 423

اتي Hebr. אתה Prop. *Tendere: ire:* q. d. *tendere greſſus.* اتي به idiotis. *venit eum eo*, h. e. adduxit, *produxit eum*, pro, *partu edidit*. 386

اثر *Impreſſit notas;* unde مآثر, *plurale* مااثر, *factum notabile*, *inſignitum*. 545

اثل Hebr. אשל, *Stirps denſe fruticans*. Hinc forma *fœmin.*

اثلة quæ eleganter transfertur ad *nobilitatem* & *gloriam*. 499

اخ غمرات *Frater gurgitum*, pro, *gurgitibus periculorum ſe immergere ſuetus.* اخ الحزم *Frater firmæ ſubſtrictionis*, h. e. *firmi propoſiti*. 357. 364

ادب, *Humanior literatura; literæ humaniores*. 572

ارك Hebr. ארך Prop. *Lenteſcere*, *lentum eſſe: prolongari:* q. d. *lentius extendi*, *prorogari*. 395

اوارك plur. fr. *Aracam paſcentes* cameli. ibid.

اري & سري *Mel* & *abſinthium proverbii* vim habet, ut apud Plaut. *mel* & *fel;* & *linguæ in melle*, *corda in felle ſita*. 428

انزر אזר *cinxit.* مئزر *cinctorium.* figur. 494

انزف Hebr. אזק Prop. *Arctari preſſione:* ejusdem originis cum זקק &c. 336. 323

مأزق, proprie *locus arctus*, mox; *campus prælii.* ibid.

اصل *Radices montis altiſſimæ jactæ, & depactæ*, allegorice ſignant *antiquiſſimæ familiæ inconcuſſam firmitatem.* 465

الف Hebr. אלף Prop. *jungere, copulare:* אלף *diſcere; aſſueſcere;* a *copula* & *nexu.* &c. 330

الي Hebr. אלה Prop. *Stringi*, vel *ſtringere, conſtringere: jurare* q. d. *jurejurando ſe adſtringere.* 574

ام *Mater.* Sequentes *metonymias* enotaſſe juvat. ام النجوم, *mater ſtellarum.* Meton. Alii *ſolem, viam lacteam* alii interpretantur. Rectius *cœlum.* ام عامر, *mater culti*, per ironiam *Hyæna.* Hujus *Diminut.* ام عويمر, *Hyænula.* ام القبور, *mater ſepulcrorum*, i. e. Hyæna: quia τυμβωρυχεῖ buſta eruit. 402. 444

ان Hebr. אם. Nonnumquam *redundat* ad *adſtringendam negationem.* Non raro indicat *jusjurandum*, ut in *Alcor.* ſæpius. Τὸ אם Hebr. quoque *vim aſſeverativam* habet, *non ſane.* Pſ. LXXXIX: 36. 388

انس انبس انس *humanitas humaniſſima*; epitheton emphaſin auget. Sic quoque ظل ظليل *umbra umbroſa.* ليل لايل, *nox noctoſa.* Idem Latinis. 402

انف *Naſus*, *prominentia*, *extremitas* montis. 367

اهل *Populus:* abſolute pro *familia.* اهل السوء *nequitiæ dediti;* ſunt quos Hebr. מתי שוא vocant. اهل المقبر *populus*, *familia cœmeteriorum*, i. e. *ſepulti.* 311. 314. 541

ايم Hebr. אים Prop. *Æſtuavit.* Secundario, *orbatus eſt conjuge*, &c. 405

ب

ب *Præpositio*, infert *interiorem naturam, conditionemque: esse in audaci*, valet, *esse multo audaciſſimum.* 570

بتك & بتق Hebr. בתך Prop. *Scindere:* Prov. v: 14. בתוך notat *conſciſſionem:* ejusdem origin. cum בתק. 401

بث, *Sparſit, diſſipavit;* hinc

بث, *Triſtitia*, mentem quaſi *diſpergens.* 543

ابجل *plur. fr.* اباجل, *nervus*, vel *tendo craſſus* in femore ac crure. 552

برا Hebr. ברא Propr. *Aſciavit, exaſciavit:* ברא *Creavit*, q. d. *aſciavit & manu artifice fabricavit:* vide elegantiſſimas metonymias utriusque dialecti. 383, 384. convenit cum برا ult. ي vel و, & Hebr. ברה in origine. 325

برد Hebr. ברד *Frigus.* 424

برق Hebr. ברק *Fulgur.* Illuſtri figura. 431

برهن Propr. *Secuit:* unde *quadrilit.* برهن *ſtare fecit*, ſive, *evicit demonſtrationem;* hinc برهان *argumentum indubitatum, probatio evidens;* qua *res quaſi deciditur.* 312

بزا Hebr. בזא & בזה Propr. ſita in *protuberante pectore*, cum *dorſum quaſi ſinuatur:* בזא & בזה *Contemſit.* q. d. *pectore antrorſum tuberante fuit;* qui ſitus corporis *contemptum* ſponte indicat. 576. 577

بزز Propr. *Traxit, raptavit;* inde بز, & بزة *Spolium, arma, veſtis.* 423

بسل *Intactus fuit*, hinc *ſtrenuus fuit;* q. d. *ſacro-ſanctus & quem tangere nefas ſit.* 328

بصر

بصر Hebr. בצר Propr. *Secuit.* Metonymice *vidit*, q. d. *Secante acie penetravit.* 364.

بطن Unde plur. بطون *ventres.* بطون الارض *ventres terræ, umbilici terræ*, i. e. *loca commoda, mollia, late laeteque vernantia*, figuram præbent *copiæ rerum lautarum.* In Sacris: *occupare* מושבי ארץ. 469

بعاع *Supellex nubium, farcina:* figurate de *gravi imbre.* 569

بـل Hebr. בלל Propr. φυράειν *macerare affuso humore:* absolute ابـل est *strator robustus* q. d. *macerans & sanguine aliorum fœdans pulverem:* ita apud Græcos αἱματι φύρειν *sanguine macerare*, est aliquem *gravi cæde sternere.* 426. 441

بلق Hebr. בלק Propr. *Crepuit, disploſit cum crepitu:* vide jucundissimas metaphoras: בלק *exinanivit* q. d. *effregit* cum *disploſione & crepitu.* 465

بـلي Propr. *Teri, deteri:* per metonym. *imminui, delibari, violari:* alio flexu *sollicitum* esse: q. d. *atteri curis.* 329. 356

بـني Unde

ابـن *plur. Sanus* بـنـون quasi a بـنـو Varias metonymias hoc vocabulum præbet. Eas, quæ in *Hamasa* leguntur, notasse operæ pretium visum fuit. ابـن كـريـهـة *filius belli vehementioris, horrendi*, i. e. bello horrendo assuetus, acsi ex eo natus esset. 391. بـنـو الـلـقـيـطـة *filii humi collectæ*; h. e. *filii matris vilioris & servilis conditionis*, h. e. *viri vilissimi, sequioris ordinis.* 304. بنو الموت *filii mortis*, h. e. intrepidi, impavidi. 321. بـنـو الـحـرب *filii belli*, pro, *bellis assueti, inde velut nati.* 528

بنتان

بنتان *Duæ filiæ*, pro, ابنتان omisso *Eliph servili*, ut ثنتان pro اثنتان. 333

باء Hebr. בוא In pahh. *intrare fecit*, i. e. *descendere fecit in mansionem.* Similiter apud Hebr. בוא ad *mansionem* & *sedem sepulcri* admotum Jes. LVII: 2. derivatum

مبواء Hebr. מבוא *mansionem* & *domicilium*, *sedemque sepulchri* notat. vid. Jes. LVII: 2. 484

باح Med. ى *patuit.* IV. & X. *patere fecit*, i. e. *promiscui juris fecit*, *profanavit.* 304

باض Propr. *nituit candore*; Hebr. ביץ unde ביצה *ovum*: & בוץ *byssus*, a *candore.* Inde

بيض Plur. ابيض *Micantes*, absolute pro *gladiis*: sæpe quoque *Galeas* significat. 337

ت

تا *Hæc*, pron. simplex; unde

تاك *Hæc tibi*; تلك *hæcce tibi*: quasi لك تي. In *plur.* تلكم *hæcce vobis*; coalitum ex لكم تي. Sic تبك *hæc tibi*; cujus diminut. تيبك. 334

ث

ثار *Talio.* Ejus rarior usus. 434

ثقف Hebr. תקף Propr. *Rigidavit.* in II. *Rectam reddidit hastam.* q. d. *rigidavit*: תקף *Robustus fuit*, q. d. *rigide penetravit.* 352

ثقل Hebr. שקל Propr. *Appendit*, *ponderavit*: secundario *segnis tardusque* fuit q. d. *ponderosus*; unde

مثقل *Gravatus ignavia, torpidus.* 379
ثمد *Delibare.* VIII. *Adivit tenuem aquulam.* X. *petiit ab eo beneficii* quid; q. d. *aquula ejus cupivit rigari.* figur. 433
ثني Hebr. שנה Prop. *Flexit; duplicavit: iteravit, mutavit, variavit:* q. d. *flexit.* 394
ثنتان *Duæ.* Vid. بنتان plane ad Hebr. שתים ex שנתים contractum. *Duæ*, præciſim, pro, *duplex conditio.* 333
ثار med. ا & ى cujus partic. ثايِر notat *vindicem ſanguinis*, qui apud Hebr. גאל הדם. 490.

ج

جبل *Mons*, allegorice pro *gloria* & *celſitudine* & *inacceſſa dignitate.* 464
جد Hebr. גדר Propr. *Secuit:* hinc ſecundario *diligens fuit* q. d. *ſecante vi perrexit:* item *dignitate, divitiis eminuit.* q. d. *acie ſecante polluit* &c. &c. unde
جد Studium, labor, &c. *ſevera & ſeria res.* 363
جعبس *Solivagus.* Convenit cum جحبس وجدس *ſui cerebri homo:* propr. *aſellus* ſeorſim agens. 398
جدث Hebr. גדש. 566
جدى Hebr. גדר. Hinc
اجدى Compar. *dignior, congruentior.* 370
جدير *Dignus, aptus.* ibid.
جدع Hebr. גדע Propr. *Præcidit, truncavit:* hinc ſpeciatim اجدع notat *mutilatum naſo:* celſis figuris auctum; opponitur ῥῶ عرنبن; inde lucem fœnerantur Pſ. LXXV: 11. 565, 566

جدل

جدل Hebr. גדל Propr. *Torqueri: compactis viribus intortisque nervorum nexibus adolevit.* (vid. Clav. Dialect. p. 197.) hinc absolute اجدل אגדל eſt *accipiter* dictus; q. d. *intortior nervis viribusque:* Hebr. גדל *magnum eſſe:* q. d. *torqueri* & *nervorum robore* in insignem molem excreſcere: illustratur Job. VII. 390. 549

جدي Hebr. גדה Propr. *Uvidum eſſe:* secundario *prodeſſe; donare, commodo afficere*, q. d. *uveſcere aliis;* Hebr. גדה cujus derivat. גדות notat *ripas fluminis*, a *madore* perenni: גדי vero notat *hœdulum tenellum* q. d. *uvidum* adhuc a matris uberibus. 426

جزم Hebr. גזם Propr. *Secuit, diſſecuit.* 525

اجزم Compar. *Secantior, ius.* ibid.

جزأ ult. ى *Secuit, præcidit:* secundario *penſavit, retribuit* q. d. *ſecuit* & *præcidit* alicui suam portionem. ult. hamza notat *partitus* eſt. q. d. *præſecuit* cuivis suam portionem. Part. præsens جازئ Hebr. גוזה absolute pro *defenſore ad omnia ſufficiente* venit: atque ex hoc usu explicaveris Pſ. LXXI: 6. *a ventre matris meæ* את גוזי *tu ſufficiens mihi ad omnia omniumque tu ſolus vicem penſans*, &c. 313

جعجع *Aſpere ſtrepens.* 437

جل Hebr. גלל Propr. *Volvit, convolvit:* اجل absolute notat *illuſtrem; graviſſimum, mole* nempe. item *ſaxum:* cujus fœm. جلي vero denotat *arduum* & *difficile negotium.* 422. 449

جلب Hebr. גלב *Traxit, tractim raſit*, i. e. *totondit.* Unde Hebr. גלב *tonſor.* IV. *συρειν, trahere συρφετὸν, turbam & tumultum concitare; ex omni parte cum tumultu confluere.* 332

جلد املس *Cutis glabra*, figur. 533

جلم *Forfex*, *falcula*. Propr. id quo quid abſcinditur. 598

جلي Hebr. גלה *Nituit*. *nitidavit*, *velo detracto*: *fecit nitere*; *revelavit*. 337. 450. 451

جم *Scatere*; الدهر جم النوايب *fortuna ſcatet vicibus*. 311

جمع *Peculiari notione*; inde

مجمع *Collectus*, ex peculiari notione, *ſumma accurate ſubducta numeratus*, *annumeratus*, *deſtinatus*. 405

جن Hebr. גנן Propr. *Texit*: infin. جنون denotat *furorem* q. d. *obnubilationem mentis*: ita *Thren* III: 65. מגנה. eſt ergo Hebr. גנן. Hinc

مجن Hebr. מגן *Clypeus*. 330. 582

جناب *Latus*, *ora*, *limen*: figurate; قويت جنابه *invaluit latus ejus*, pro, *dignitas ejus increvit*. 392

جنيب *Qui a latere ducitur* equus, camelus, παφηρος *jugalis*. figurate translatum ad affectum. 340

جهل *Levis fuit*, *ſtultus fuit*. Hinc

اجهل Compar. & ſuperl. *levior*, *leviſſimus*. plur. fr. جهل minus concinne ordinatum ſub جاهل. 324

جوجو *Pectus*, *thorax externum* hominis. Opponitur τῳ صدري *pectus internum*, h. e. *animi magnitudo*, *virtus*, *conſtantia flecti* & *vinci* neſcia. 372

جاب Hebr. גוב Propr. *Secuit*, *fidit*: hinc

جواب المهالك *Peragrator deſertorum*. 406. 430

جار Hebr. גור Propr. *Divertit*; unde

جار Hebr. גר *Advena cliens*; q. d. *diverſitor*, *divertens*. Nota phraſin: جاره ما يذل *Cliens ejus haud vileſcit*; quam illuſtratam reperies ad *Job*. XVIII: 19. & XIX: 15. 423

جاض

جاض med. ى *Deflectere, declinare:* unde
جبض contr. ex جبيض *Inceſſus faſtuoſus;* quaſi *flexuoſus.* 336
جون Arx Jemamæ. 536

ح

حبس Hebr. חבש *Ligavit.* 511
حابس *Ligans;* eleganter pro *eo, qui ſe obſtrinxit ad omne malum ſubeundum* ibid.
حبك Hebr. חבק Propr. *Plexuit:* ut pro צחק *riſit* ex Dialecto exiſtit ضحك. 380
حبل Hebr. חבל. 505
حتف ابف *Raptus naſi.* Formula. חתף *harpago.* 467
حجل *Periſcelis, ornamentum inferioris tibiæ: candicans in pede equi macula.* Huic jungitur غر *candida in fronte macula* equi. Talis equus محجل dicitur. Tria hæc ad res & perſonas figurate transferuntur. 473. ſeq.
حذم Propr. *Strinxit, ſubſtrinxit:* ſecundario *cavit,* q. d. *ſtrinxit.* III *ſpecies* ibi legitur. 405
حرق محرق *Combuſtor.* Eſt cognomentum Amri Ibn Hind, Regis Arabiæ. محرق oriundum ex partic. II. Alii ſonant مكرف *Mohrik,* ex *partic.* IV. unde cognomen acceperit vid. 514. ſeq.
حر Hebr. חרר Propr. *Canduit:* adject. حران eſt *ſitibundus* q. d. præ *ſiccitate* & *ſiti candeſcens:* alio flexu. الحرة حري eſt *jusjurandum candeſcens:* hoc eſt, *ignito fervore conceptum.* 542
حز Hebr. חזז Propr. *Crenatim,* id eſt, *per rimulas incidit:* unde חזיז *fulgetrum.* ibid.

حزم Propr. *Subſtrinxit* vel *ſubſtrictus fuit.* Secundario *propoſuit ſibi firmiter:* hinc

حزم *Subſtrictio pectoris*, i. e. *firmum animoſumque propoſitum.* اخ الحزم vide ſupra اخ. 364. 371. 524

حسن Unde

محاسن *Pulchræ partes* fœminæ, i. e. *oculi*, *pectus*, *ſuræ*, quas adſpexiſſe viris piaculum. 483

حسي Propr. *Sorpſit*, exquiſitis figuris transfertur ad *hauſtus ſomni*, *mortis*, &c. III. *ſorbendum dare.* In VIII. *ſorbere ſibi*, *ſorbillare.* Auget & minuit acerbitatem. 432

حشي Ejusdem originis cum خشي Hebr. חשה, Gr. φιμῶσις. Propr. *Farſit*, *referſit*, tranſitive: intranſit. *fartus*, *tomento offertus fuit*; metonym. *timuit*, *metuit*, *altius difficiliusque ſpiritum duxit*; *aſthmate laboravit.* VIII. *conſtipatus fuit*; vel, *indita fartura ſemet conſtipavit.* Ad altum ſilentium graviſſime transferuntur, cum velut conſtipato & offarcto ore obticetur. Pſ. cvii: 29. 314, ſeq.

حشية *Fartura.* 315

حصي ult. ى & ي Hebr. חצה Propr. *Secuit*, *incidit:* derivat. حصاة *calculus* q. d. *ſectus lapillus:* per metonymiam transfertur ad *ſubductum numerum*, qui fiebat *calculo:* ab hoc *calculo* nova ſignificatio ſuccrevit in IV. *numeravit*, *ordinavit*, *ſcivit:* hinc ذو حصاة *intelligentia præditum* notat: q. d. *pollentem calculo* &c. חצה unde חצי *dimidium* q. d. *ſecta pars.* 387

حصي *Glarea.* الاقطة الحصا *ingluvies avium*; propr. *collectrix glareæ.* 305

احصي Compar. *pollentior calculo.* Alcor. Sur. 18: 11. 387

حفظ Propr. *Asservavit:* in III. *strenue propugnavit*, q. d. *strenue asservavit suum jus:* يوم حفاظ est *dies prœlii*, ubi *jus* quisque *suum defensat.* Speciatim حفاظ vocant Muhammedani *fervorem* illum, quo *bella sacra gerunt adversus Christianos.* 306

حل Hebr. חלל Propr. *Solvit:* λύειν: hinc variæ, eæque jucundæ metonymiæ: v. g. *descendit ex itinere* q. d. *solvit jumenta: pervenit ad mactationis locum*, q. d. *soluta est bestia. Licuit*, *fas* fuit, q. d. *solutum* est *omni vinculo:* hinc حلال *res licita*, oppositа τῷ حرام חרם; *sacræ atque interdictæ:* חלל *profanare* q. d. *solutum* esse *omni vinculo:* in Hiph. החל *incipere:* q. d. *solvere:* uti apud Aramæos שרא *solvere* transferri amat ad *incipere.* Hinc

حل Hebr. חל *Solutum*, *licitum*, *profanum.* Notanda antiqua formula حل وبل *profanum promiscuumque*, in quod omnibus idem juris; a quo nemo arceatur. Sic زمزم *sacer puteus Meccanus*, nomine *Zemzem*, potantibus profanus promiscuusque. 440

حلة Vestis genus. 476

حلب *Mulsit:* Hebr. חלב, unde חלב, & חלב *adeps: succosa* nempe *pinguitudo* quæ *emulgetur.* 332

حمي Hebr. חמה Propr. *Candescere*, *ignitum esse:* unde חומות *muri* q. d. *defensatrices fervidæ*, violationemque omnem depellentes. 393

حار med. ى *Rediit.* III. respondit sermonis commercio. 547

حاص Propr. *Connivere:* Hebr. חום, *misereri* q. d. *connivere* alicui, eique se *clementem ostendere.* 400

حال

حـال med. و & ي Hebr. חול & חיל στρέφειν propr. *vertere, verti, torqueri, verſare, verſari: parturire,* q. d. *torqueri præ dolore.* II. *Multum vertit, verſavit, verſatilem ſe fecit:* hinc
حـول paſſ. *Verſutiſſimus;* &
احتيال infin. VIII. *Machinatio* omnis, tam *bona*, quam *mala.* 361. 362. 366
حـوي Hebr. חוה Propr. *Convolvi:* unde חוות *vici* q. d. *conglobationes domuum.* 427
احوي *Niger:* abſolute pro *coma, cæſarie, nigra.* Laudi ducitur in Arabia adoleſcentulis, cæſariem nigram habere. ibid.
حـي Hebr. חיי ejusdem cum חוה origin. 448

خ

خـذع Et خـضـع. Commutantur. 322
خـذل Hebr. חדל Propr. *Flacceſcere:* خـاذل plur. fr. خذال abſolute notat eum, qui *amicum deſtituit ope:* Hebr. *ceſſavit.* q. d. *flaccuit* ab *opere.* 508. 526
خـرج *Prodiit, exiit:* unde
خارجي *Equus emicator:* figurat *hominem novum*, qui exit ex ordine inferiore in ſuperiorem: *qui ſuam ſibi debet ac præſtat nobilitatem; Rebellis.* 512
خـرق Hebr. חרק Propr. *Fidit* cum *frendore, laceravit:* ad varia transferri amat. v. g. ad *ventum* vehementer *ſpirantem:* q. d. *effindentem* ſeſe & *erumpentem* cum *impetu:* item ad *hominem inertem* q. d. *lacerantem* & *corrumpentem* ſuum *opus:* item ad *hominem vehementem, omnia lacerantem* quaſi: ad *liberalem* denique q. d. *opes ſuas* ſua *liberalitate* veluti *lacerantem.* 347. 399. 438

خرق & خريق *Valde liberalis: vir vehemens.* 438

خرق Aſperitas, durities mentis; inertia. Et

اخرق Compar. & ſuperlat. *iners, qui nihil novit perficere.* 347

خرم & حرم Hebr. חרם Propr. *Diſrupit ſuturam:* ſecundario, *internecione delevit* q. d. *diſrupit ſuturam compagemque corporis.* VIII. funditus delevit. 390

خزم *Capiſtravit*, elegans verbum. Hinc

خزام, خزامة i. q. برة, بريّة, برقة annulus ex pilis confectus, quo per narium imbricem trajecto capiſtratur jumentum. Conferſis *Golium*. Figuratum, recipere الذل خزام capiſtrum vilitatis abjectiſſimæ. 325

خزي Hebr. חזה Propr. *Figi*, *configi:* ſecundario *pudore confundi.* q. d. *configi:* item *vilem & abjectum* eſſe. q. d. *confixum jacere.* חזה *videre* q. d. *figere acies oculorum* in aliquid. 375

خسف *Inedia.* fig. pro, *contemtione*, *ſubactione.* 588. &c.

خشع Cognationem habet cum خضع *humilis fuit; oculos vocemque demiſit, dejectus & depreſſus fuit.* 345

خُشُنٌ Poëtice pro خُشْنٌ *Aſperi;* eſt plur. fr. ج اخشن a خشن *aſper fuit.* 307

خشي *Metuit*, proprie *fartus fuit.* vid. حشي. 314

خصر Propr. *Conſtringi*; ſecundario *riguit friguitque:* q. d *conſtrictus* eſt præ *frigore*, quemadmodum *calorem relaxatio* ſequitur. 372

خضع vid. خشع i. q. خذع *Concidere minutatim carnem.* Hinc

خضعة *Scutica*; a conſciſſione & contrucatione. 322

خط *Delineavit.* Hinc

خطي *Haſta*, ex genere laudatiſſimo: ſic dicta ve' ab *appellativo* خط, linea, i. e. recto tenore, vel a proprio nomine Loci in *Jemama*, vel portu in *Bahrein*, unde afferuntur. 350

خطة *Conditio præſcripta.* خطتا *dual.* pro خطتان *duæ conditiones.* 370

خطا ultim. *hamza*, & خطي ult. ي Hebr. חטא proprietas *in motu lubrico: facili & celeri motu ferri;* glippen. Secundario *paſſum poſuit, eoque progreſſus fuit.* 3. *offendit, peccavit* in *greſſu* q. d. *lapſavit.* Hæc tamen potentia præcipue aſſignata *themati* خطا *ult. hamza.* V. *tranſcendere, tranſire*; phraſis ſignata: tranſcendere colla ſervorum adorantium. unde خطاء *peccatum, error, lapſus:* convenit per omnia cum Hebr. חטא 446

خطو, خطوة *Paſſus pedis*, ſpec. *grandior.* 447

خطر Hebr. חטר Belg. ſchiften: Propr. *vibravit:* elegantes hinc figurationes: v. g. خطر الدهر خطرانه *Fortuna ludum ſuum luſit*, q. d. *vibravit vibrationem* ſui: item خطر ببالي *ſubiit mentem* meam *res*, q. d. *vibravit* in *corde:* quin abſolute خاطر ipſam *cogitationem cor moventem* & ipſum quoque *cor* notat: alio flexu, deſignat *ſuperbire*, q. d. *vibrare corpus* &c. Hebr. חטר unde חטר *virga* q. d. *vibratio.* 350. 351

خل Propr. *Veſtis lacera*; laceramentum. ῥάκος. figurate pro *corpore emaciato & enecto.* 441

خلص *Purus, merusque* fuit. in II. *purum & ſincerum amorem præſtitit:* hinc خلص *amicus ſincerus:* in *plur. fr.* خلصان *amici*; eſt *ſubſtant: ſinceritas*, uſu collectivo: quemadmodum Latinis *neceſſitudo* nunc *unum* nunc *plures neceſſarios* ſignat. 341. 342

خلط

خلط I. *Miſcuit*, *commiſcuit*. III. *immiſcuit ſe rebus*, *hominibus*; *commercium habuit*; *expertus fuit familiarius*. 373

اختلاط Infinit. VIII. *ſtrepitus confuſus gladiorum* pugnæ. 322

خلق Hebr. חלק Propr. *Glaber fuit*; *glabrum nituit*: levigavit. 2. creavit. 314. 400

خمر Hebr. חמר *Fermentavit*: in III. *turbavit* mentem *crapula*: gravi metaphora etiam transfertur ad *ægritudinem vehementem*: quæ quaſi *interiore ſuo æſtu mentem conturbet* & *fermentet*: Thr. 1: 20. מעי חמרמרו *viſcera* mea *vehementius fermentuerunt*. 543

خمل Hebr. חמל *Mollis fuit*: unde

خمول *Obſcuritas ingloria*. 462

خندف Nomen *tribus Modaritarum*. 526

خير نايب *bonum copioſum*, *abundans*. 311

د

دبر Unde

مدبر Partic. IV. *Retrocedens* ipſe; vel, *retrocedens & tergum vertens negotium*; quod in pejus identidem retro ſublabatur. 363

دخل Cum artic. *dives reditus*. 312

دراء Propr. *Pepulit*, *repulit*, *impulit* cum *niſu*, *curvamine* res obvias *torrens*: hinc دراء *impulſus cum impetu*, & تدراء *potentia & vis* obvia quæque *impellens*, vel & *repellens*. 330. 570

درك Hebr. דרך Propr. *Volvit*, *glomeravit*, ſecundario *inceſſit*, q. d. *glomeravit greſſus*. VIII. *conſecutus fuit*. 399. 434

دري Propr. *Discriminare capillos:* secundario *scire* q. d. *discernere* & *discriminare:* ita apud Latinos *discriminare capillos pectine*, & *res judicio.* 336

دق Hebr. דקק Propr. *Comminui, conteri;* item: *contundere, comminuere.* 323

دلو *Situla*, figur. 494

دار الخفاط *Sedes belli sacri.* titulus, quo *Algezira* nobilitatur. 306

دال med. و; unde دولة i. é. دولة *conversio lætior fortunæ, felicitas.* 311

دان med. ي Hebr. דין & דין Propr. *Appendit:* secundario *judicavit* q d. *appendit bilance*, & sic *examinavit* &c. &c. proverbium: كما تدين تدان *prout appendis tibi rependetur.* 320

دون Partic. *sub, citra.* formula دون ذلك خرط القتاد *intercedit destrictio tragacanthæ*, i. e. illud adspirari nequit sine summa molestia. 342

دوي *Ægrotavit*, q. d. *tractavit ægrotum.* Ex III. proverbialis locutio دووا الشر بالشر *medicati sunt malo malum*, quemadmodum dicitur الحديد بالحديد يفلح *ferrum ferro fulcatur.* 330

ذ

ذاكم & ذالكم *Hic vobis, hicce vobis.* 334

ذعن Propr. *Capistravit:* secundario *obsequens fuit:* nempe metaphora desumpta a *camelo*, qui sub *capistro per nasum trajecto* se *obsequentissimum præbet* sessori, &c. 324. & seqq.

ذكر Hebr. זכר Propr. *Acri vigore fuit.* Secundario *memoria vigere acri:* contra *oblivione marcescit memoria* sensimque *expirat:* &c. 348

ذكا Hebr. זכה Propr. *Nituit.* Secundario *Purus fuit.* 424

ذى Hebr. זו vel זה, vid. ربب. 540

ذو حفاظ *Strenuus defensator sui juris.* 306

ذو تدراء *Pugnator præditus potentia*, obvia quæque *repellente.* 570

ذو كاهل *Dominus interscapilii*, i. e. *ira æstuans & sæviens.* 571

هذا Pron. demonstr. *hic*, *isthic* signanter rem quasi *præsentem* sistit; & sæpe *despicationem* infert. 497

ذيب *Lupus. Rident hyænæ*, *renident lupi*, sunt phrases, quæ *atrocissimæ stragis* imaginem præbent; in Sacris obviæ. 442

ر

راي med. *hamz. Vidit*, pro, *judicavit.* 402

رب Hinc

رب plur. اربـاب *Domini.* Admittitur ad eosdem usus *periphrasium*, quas præbent vocabula صاحب & ذى; & Hebr. בעל. Nonnulla exempla proferuntur. 540

ربما *Multum quid*, eleganti compositione; oppositum قلما *parum quid.* 396. 397

ربا ult. *hamz. Speculator*, *observator extitit: adscendit speculandi gratia locum editiorem.* unde

رب pro رابئ fœm. رابئة *Speculans*, & *in specula*, quæ مربا vocatur, *excubans.* 400

ربع unde

مربع Adverbialiter, *vernatim: more verno:* ut partic. pahyl. *pluvia*, *pluvia verna.* 555

رتب unde
رتوب *Firmitas ſtabilis, immota.* 388
رتع *Libere paſtum inceſſit* pecus, *voluptatus eſt, recreavit ſe exſpatiando.* Unde
مرتع *Pratum late patens, herboſum, læte vernans.* Stylo ſublimiore in omnibus, quæ *tali prato* aſſimilari poſſunt, frequentatur. 564
رث Propr. *Lacer fuit.* رث الحبول רש אלחבול *abruptio amicitiæ* q. d. *laceratio vinculorum.* 579
رجل سوء *Vir nequam.* 314
مرجل *Ahenum, figura* grandi. 454
رحا *Mola*, figurate in *præliis.* رحا الحرب *Mola belli*, pro, *ejus maxima moles.* 327. 476
ردي Hebr. רדה Propr. *Eliſit, calcavit vehementiore niſu:* ſecundario adfert *vim gravioris dominationis.* V. & VIII. *gladio a collo pendente ornatus fuit.* 549
رداء *Palla. Zona, gladius; veſtimentum:* figurate pro *conditione & fortuna hominis*, uti apud Latinos *paludamenta, trabeæ, prætextæ*, figuram præbent *dignitatum eminentium: toga* civem, *ſagum* militem, *ſemicinctium* pingit ſervum. 431. 459
رشح Propr. *Maduit, ſudavit:* item *madefecit.* Secundario *fovit, educavit:* hinc mater dicitur *educare pullum* q. d. *madido ſucco imbuere palatum;* & iisdem conteritur fere uſibus, quibus Latinum *imbuere:* de ſerpente *veneno* ita *imbuto*, ut illo *madeſcere* idque jugiter *exſudare* videatur. 358. 420
رفل *Traxit humi veſtem prolixam.* Unde
رفل pro رفلل ex Pihlel, *longa cauda præditus* equus; ad hominem applicitum notat, *longo ſyrmate præditum.* 427

ركب Hebr. רכב. 340. Hinc pulchræ phraſes. 429. 580

راكب plur. ركبان *Seſſor cameli*; ſpeciatim qui ex camelo pugnat. 315

رمى *Jecit, jaculatus eſt.* 390

رهط *Familia* e ſolis viris; ſignat quoque *ſingula capita.* 535

راث med. ي unde

ريثة *Mora, lentitudo*, pro *patientia* eleganter. 578

راع Propr. *Quatere & quati.* Secundario *terrere & terreri:* transfertur ad res eas quæ *placent* q. d. quæ *mentem* veluti *quatiunt*, & *admiratione percellunt:* Græcis ita πλοᾶν frequentatum. Hinc

اروع Comparat. & ſuperl. *Formoſus, ſolers, acutus, verſutus, ſtrenuus, formidabilis;* δεινὸς. 405. 433

ز

زاد Hebr. זוד Propr. *Effervescere, ebullire.* Secundario *perterrefacere* q. d. *facere* ut *effervescat* alter cum *tumore.* Hebr. זוד *Superbire:* ab *effervescenti tumore.* 386

مزوادة fœm. مزواد, ليلة مزوادة *Nox conterrita & exſternata*, i. e. in qua magnum aliquod malum & monſtrum exſtiterat, unde terror omnibus incuſſus; præbet exemplum, quo *tempus patiens* venit pro hominibus, qui tali tempore quid patiuntur. 385

زبون *Calcitrator*, figura illuſtri in *prælio.* 328

زرف Propr. *Stipari*, στίβειν: ſecundario *mentiri*, q. d. *ſtipare & congerere in unum res male inter ſe nexas.* &c. &c. 309

زق Hebr. זקק Propr. *Arctavit:* unde זקים *catenæ.* 323

س ل

زلل *Lubricavit, glaber fuit:* unde
ازلّ Compar. & ſuperl. Epitheton *Lupi, macris & tenuibus clunibus* prædíti, *præ longa inedia.* 428
زمزم Nomen putei ſacri *Meccani*, potanti profanus promiſcuusque: unde nemo arcetur; in quem omnibus idem juris. 440
ز *Ignavus.* 388
زند *Ignarium.* Nota phraſin: لا يرد بكاي زندا *Non reddat fletus meus lignum fomitis*, i.e. *ne hilum quidem juverit.* Uſurpant nempe Arabes lignum fomitis *in re exili.* 485
زهق Propr. *Lubricum* eſſe: Glippen. Hinc ſecundario *abire*, q. d. *lubrico motu auferri:* item *perire, evaneſcere:* item *expirare*. de *anima*; q. d. *lubrico impetu elabi e corpore.* &c. &c. 344
زها Propr. *Quaſſit.* Secundario *ſpiravit ventus* q. d. *quatiendo feriit:* item *ſuperbivit, gloriatus eſt.* q. d. *quaſſit* & *concuſſit* ſe præ aliis: item *pulchra* fuit ei viſa res, q. d. *oculum* ejus *potenter feriit:* ita Latinis *oculos quatere* pro eos *jucunda ſpecie commovere.* 346. 347
زهى Hujus ſignificationes explicatas vide ibid.

س

سد *Obſtruxit* سد منه منخر *obſtruitur ei naris*; præbet grandem figuram. *Obſtruere nares ronchiſſantes* ſimplicius quoque venit pro *feroces ſpiritus retundere, domare.* 364. 367. 368
سدي & اسدي *Stamina poſuit.* Splendide *figuratum.* 598. 599

سبق *Prævertere.* Hinc

سابق plur. fr. سوابق *Curſor primus, anteceſſor, diſcuſſor* equus qui omnes prævertit, in Hippodromo. Horum *numerum & nomina* vid. l. c. Deinde *victor*, de homine. 449. 450

سر hinc سمر *Lineæ in vola manus* ac *fronte:* eædem سراى quæ in Jobo שרירים *proſapia nobilis.* 391. 469

سري Hebr. שרה Propr. *Prominuit* ac *promicuit.* שר pro שרה *princeps vir*, & שרה *princeps mulier.* 340

سري *Princeps.* In plur. fr. سرأ *principes*, quæ forma proprie eſt ſubſtant. fœm. & notat *eminentiam, excellentiam*; mox collective frequentari cœpta pro *viris excellentiſſimis, eminentiſſimis.* 341

مسري *Iter nocturnum*, itemque *imago* vel *ſpecies* ejus *de nocte oblata, phantaſia.* 340

سطا Hebr. שטה, שטו *Contumacius vadere, invadere, inſilire*, ut equus ἀφηνιάζων & *frenum mordens.* 426

سعسع *Crepare*; 2. *conſenuit ad decrepitam usque ætatem:* unde gloſſæ apud *Gol.* ultro promanant. Apud *Latinos* eodem modo *vita decrepuiſſe* dicitur, cum prope eſt ut *cum crepitu, inſtar lucernæ*, extinguatur. 411

سفر Hebr. ספר vid. شفر.

سفع *Aduſſit eum ignis, nigrore affecit.* figurate *aduſſit eum* prœlium. Unde

مسفع part. paſſ. II. *Aduſtus æſtu* quaſi *prœliorum*, iisdemque *toſtus.* Eandem poteſtatem habet صلا. 329. 407

اسفع Compar. *aduſtior.* hujus plur. fr. سفع eſt epi-

theton *Chytropodis* & *ollæ*, unde apud poëtas venit pro ipsa *olla* aut *chytropode*. 408

سغي Propr. *Rasit*; hinc سغاء *terra rasilis*: speciatim *pulvis sepulcri*: Hebr. ספה *consumsit*. q. d. *abrasit*, *derasit*. 557

سغي Hebr. שקה Propr. *Rigavit*; *propinavit*: hinc elegans benedicendi formula, *riget* te *Deus*, *agrosque* tuos *compluat*. 441. 448

سكن Hebr. שכן *Habitavit*: سكن الثري *habitare pulverem*, id est, *sepultum* esse: ita in Sacris שוכני עפר *habitatores pulveris* sunt *sepulti*: مسكن משכן *habitaculum*, pro, *sepulcro*. 541

سلع Propr. *Fidit*: Hebr. סלע: hinc סלע *petra*, q. d. *fissio*, *fissura montis*. 416

سلك Propr. *Inseruit* filum. Secundario *ivit* per *viam*. q. d. *infilavit*, *insertavit sese* in viam. Hinc

مسلك plur. مسالك venire amat pro *viis periculosis*. 397

سلم *Scala*. Nota phrasin: *mortis metu scalam escendere*. 525

سلا *Secundina*. وقع القوم في سلا جمل *inciderunt in secundinam cameli masculi*: innuit aliquid *monstri* ac *prodigii*. 520. 521

سم Hebr. שמם Propr. *Siderari*. 420

سمر Propr. *Horrere*, *horripilare*, φρίσσειν. Secundario *clavis confixus* fuit, q. d. *horripilavit*: &c. &c. 352. 353

سمع *Audivit*. Hinc

سمع Nomen *feræ hibridæ*, *ex lupo & hyæna*. Sic dicta ab *auditu acerrimo*: unde proverb. أسمع من سمع *auditu promtior quam* talis fera. 428

سما Hebr. שמה Propr. *Emiuuit:* IV. *nota insignivit, appellavit, nomen dedit. Carmina in hostes notis insignire*, quid? 526. seqq.

ساء med. ى Hebr. שוא *Malus fuit:* IV. اساء *malo affecit;* contrarium احسن *benefecit.* Origo latet. 314

سوء Hebr. שוא *Malum, malitia, vitium omne.* Hinc رجل سوء *vir nequam.* & امري سوء *vir nequam* & امري الصدق *vir justus* & *verax* opponuntur. اهل سوء *nequitiæ dediti*, Hebr. מתי שוא *viri nequam.* ibid.

سام med. ى; unde

مسوم *Notis impressus*, nobilitatis & præcellentiæ. 513

ش

شب Hebr. שבב Propr. *Arsit, exarsit:* per metonymiam *adolevit.* q. d. *ardore flagranti & alacritate viguit:* שביבים Hos. VIII: 6. *cremia* & שביב *flagrantia.* 380

شباب *Flagrantia, collective* vim *plur.* induit, & notat *flagrantes & vigentes ætate; adolescentes.* 461

شبك Hebr. שבך Propr. *Implicuit, innexuit* rem unam alteri: hinc شوابك *stellæ:* q. d. *aliæ aliis consertæ.* 403

شبا IV. *Cuspidavit vir*, i. e. produxit filios strenuos, &c. Et alia facie: *cuspidavi virum*, pro, inveni eum ingeniosum. 436

شتن Indeque شتي *separatus;* cum *Je paragog.* 397

شد Hebr. שרד *Incursare, infestare.* 320

شرع Hebr. שרע Propr. *Tetendit, protendit longius*, hinc شريعة *via regia*: q. d. *tenſa, protenſa in longum*: hinc *legem tulit Deus* q.d. *tetendit legem*, quæ iis foret شريعة *via regia*: item *ingreſſus fuit* in *aquam* animal, q. d. *protenſo collo perrexit*: Hebr. שרע unde שרוע *prælongus*, q. d. *protenſus*. Lev. xxi: 18. xxii: 23. 333

شرف Hebr. שרף; hinc

شرف & شريف Vid. infra ſub ماجد & مجد.

شري vid. لري.

شعب hinc

شعب Propr. *Fiſſura* in *monte*, petra. 574

شعل *Accendit*: abruptiore ſtructura venit اشعالها pro اشعال لها ut Pſ. cxv: 7. يديهم pro يدهم لهم. 531

شف Hebr. שפך Propr. *Raſit*. Secundario *lucrum fecit* q. d. *corraſit*, & alio flexu *diminuit* q. d *deraſit*: item *tenuis fuit* q. d. *deraſus*: item *affecit eum punxitve frigus*, q. d. *raſit* & *radendo punxit* acriter. שפיפון *ſerpens venenatiſſimus*, q. d. *acerrime radens* & *pungens*. 413

شغف *Quicquid noxa, peſteve adflat*; habet شغف *vim quæ radat, pungat, penetret*. ibid.

شفر Hebr. שפר Propr. *Raſit, abraſit*: *raſus fuit*. Secundario *nituit*: Hebr. *decere*, q. d. *nitore præditum raſili*: ſic Job. xxvi: 13. ברוחו שמים שפרה *per Spiritum* ſuum *Cœlos diſſerenat*: proprie *præraſit*, & *ad raſilem ſerenat nitorem*: ejusdem originis eſt سفر Hebr. סֵפֶר. 581

شفرة *Scalprum, culter*, &c. 580. 581

مشفى *Portio reſecta terræ, arenæ*; Hebr. quoque אשפר portio præcerpta. ibid.

شقد

شغذ & شقذ Hebr. שקד Propr. *Viguit, floruit: vigilavit*, itidem *a vigore.* 560

شغي Propr. *Diruit, disrupit;* unde *improbitatis profligatissimæ, & miseriæ* notio eleganter succrevit. 502

اشغي Compar. & superl. forma, *profligatissime improbus. Sur.* 92: 15. ibid.

شغاوة *Perdita improbitas.* ibid.

شكي Propr. *Compungi.* Secundario *dolere*, q. d. *compungi spinis:* item *queri*, & *lamentando exponere suum statum* Deo, q. d. *compungi corde.* &c. 396

شمس Hebr. שמש. Apud Arabes شمس اليوم שמש חיום *lucente sole claruit* dies, eleganter transfertur ad *fortunam splendidam:* alio flexu شمس الفرس שמש הפרש *sternax* fuit *equus*, q. d. *sole præstrictus* fuit: hinc iterum *mala indole* fuit, *equus; homo:* q. d. *sternax & contumax.* 424

شامس *Solem præstans, calore, fotu; solis more fovens.* &

شموس & اشمس Equus sternax, contumax; *refractarius* homo. ibid.

اشمعل Grave verbum. Est IV species quadriliteri شمعل. 432

شمل Hebr. שמל Propr. *Involvi, convolvi:* unde

شمايل plur. شمايل *indoles, semen, germen*, quod sensim increscit: proprie *involutum quid.* 503

شلى Propr. *Eliquavit mel.* Secundario *consilium* petiit, q. d. *eliquatum quid ab alio expetiit.* 359

ص

صب Propr. *Fundi, effundi.* Secundario *amore auferri,* q. d. *in amorem effundi.* 349

صبابة Propr. *Effusio, effusus impetus,* & quidem per *declive:* in amorem effusus, quasi per declive. ibid.

صبح Verba صبح *matutinus extitit;* امسى *vespertitinus evasit;* اضحى *fuit provecta jam die,* & similia, sine ulla ratione temporis, indefinitam induunt vim *existendi,* & *evadendi,* quo tandem cumque tempore ac modo. 410. II. *mane salutavit.* Transfertur ironice ad invasiones matutinas, atque *visitationes nec opinatas.* Mane visitavit, invasit. 438

صباح *Matutina visitatio,* i. e. *invasio hostilis.* يوم الصباح *dies matutinæ visitationis,* i. e. *dies incursionis.* 437. 438

صدر *Pectus,* figur. *internum magnanimum, firmum, flecti & vinci nescium:* plur. صدور *pectora.* صدور رماح *pectora hastarum,* i. e. hastarum *anteriores partes* a medio ad mucronem usque. 333. 372

صدع *Fidit cum crepitu dissultuque partium.* 564

صدا ult. ى *Incantavit, delinivit.* III. *blanditiis circumvenit, eblanditus fuit.* 371

صدي *Raucedo. Vox rauca: miris usibus. Manes,* apud poëtas. 558

صرح Hebr. צרח Propr. *Merum, meracum, clarum* fuit: II. صرح الشر *meracum fuit malum,* i. e. *malum magis magisque accrevit.* 319. 511

صرح Structura omnis excelsior; *arx, palatium.* ibid.

صراح

صراح *Poculum vini meri*; plenius كاس الصراح poculum vini meracioris; emblema *mali graviſſimi*, paſſim in *Sacris* occurrens. 319

صرخ In hoc themate eadem origo *meraci* tenenda. I. *alta & mera voce exclamavit*; ſpec. *opem implorans*. IV. *cum clamore opem tulit*. Hinc Hebr. צרח & צריח ut & locus Zeph. 1: 14. lucem accipiunt. Bonfrer. ibid.

صارخ צורח βοηθῶν, *opem cum clamore ferens*. 511

صرع Hebr. צרע Propr. *Stravit*, & quidem *graviore ictu*. Hinc

صرعي Plur. fr. *proſtratio*, collective pro *ſtratis*;

مصرع Vel locus *ſternendi*, vel *actio* ipſa, *proſtratio*;

مصروع Abſolute *Epilepſia graviter proſtratus*. 335. 412

صفح Propr. *Planavit*; hinc omnes uſus apud *Golium*, *in latum duxit*, *expandit*. Belg. ſtrychen: Hebr. צפח, unde צפיחות *placenta*, a *planata ſuperficie*. &c. &c. 317. 411

صفحة *Facies expanſa*, figuram præbet favoris & gratiæ. 316

صفر Hebr. צפר Propr. *Torſit*: unde *ſibilavit* q. d. *torſit flexitque voculam*: *vacuavit*, *evacuavit*: صفرت وطابه *evacuatus eſt uter ejus*, i. e. mortuus eſt; uſurpatur vel de *propria morte*, vel *de violenta*. Hebr. צפר, unde צפור *avis*, q. d. *ſibilans torta voce*. 369. 375

صفا ultim. ى *Purus*, *clarus*, *nitidus fuit*: unde صفاة plur. صفا petra nitens, præ *aſperitate*, *duritie*. Mons prope *Meccam*. 373

صقل

صقل Hebr. צקל Propr. *Lævigavit*, in *nitorem perpolivit.* Secundario *delumbare* aliquem *fuste*, q. d. *dedolare* & *lævigare.* ita Græcis λεαίνειν: Hebr. צקל; unde צקלון *gluma*, *folliculus grani*, *frumenti*; a *lævigando.* 337

صل *Serpens malignus*; qui describitur. 421

صلع Propr. *Splenduit* præ *glabritie.* 2. *calvus evasit*, q. d. *splenduit* præ *glabritie cranii.* V. *splendicavit* granum, semen, i. e. *emicuit* discussa terra. VII. *splendicavit sol*, i. e. ortu emicuit. &c. Hinc

صلع Plur. fr. *Coruscus*, de *telo*, *gladio*, *coruscum* mucronem offerente. 415

صولع *Cuspis nitide splendens.* Inde

اصلع *Splendicans*, *splendicantior.* Compar. ibid.

صلي Propr. *Torreri:* eleganter *strenui bellatores* vocantur صلاء الحروب *tosti præliorum: torreri bello*, i. e. mala ejus perpeti. سفع eundem habet usum, quod vid. 329

مصلي Nomen *equi* in Hippodromo, *dorsator*, quia imponit labrum suum dorso antecessoris. *Proximus.* 449. 450

صمل & اصمال *durum*, *asperum*, *compactum esse.* 422

ض

ضال Hebr. צאל *Exilis fuit.* 351

ضبع Hebr. צבוע *Hyæna. Mos* in venatura Hyænæ. *Rident Hyænæ*, præbet imaginem *atrocissimæ stragis.* Imago in Sacris quoque obvia. 442. 443. Circumscribitur *Hyæna* per *ironiam* ام عامر *mater culti.* Hujus diminut. ام عويمر *Hyænula.* ام القبور *mater sepulcrorum*, quia τυμβωρυχεῖ, *busta eruit.* 444

ضحك

ضحك Hebr. צחק *risit.* 401
ضواحك *Dentes risores*, γελασίνοι. 307. seq.
ضحي in IV. اضحي *fuit provecto jam die.* vid. صبح.
ضرس الحلم *Molaris dens pubertatis*, qui ناجذ vocatur; estque molarium extremus. 307. seq.
اضرس العقل *Dentes molares sapientiæ*; quos quatuor esse Arabum Commentatores, enascique tradunt, quum puer adolevit. Hisce grandes exprimunt figuras. ibid.
ضارج *Darigia*; nomen *lacus* in tractu *Absitarum.* 511
ضم Hebr. צמם Propr. *Plectere*, *circumplecti*: unde צמה *Coma plexa*, *implexa.* 338
ضني *Macrescere*; dicitur de *corpore attenuato & emaciato*; inde derivatum ضني *morbus*, quod *maciem attrahat.* 507
ضاق Hebr. צוק Propr. *Arctari.* 564
ضاع med. ي *periit.* IV. *perire fecit*; quo sensu quoque in *Corano* occurrit: absolute *semet*, vel rem suam *dilapidavit.* 363
ضام Propr. *Flexit*, *deflexit*; transfertur pulcre ad *vim*, *injuriam*, & *oppressionem*, quæ *deflectit ab omni jure.* 460

ط

طر Propr. *Findere.* Secundario *pullulavit* herba, q. d. *fidit terram* cum erumperet: *findere crumenam*: unde
طراري, طر, *Sector Zonarius*; &
طريري *Juvenis molliter elegans*; spec. *cincinnatus.* 587. 588
طرف 419

طفح Hebr. טפח *Plenum esse*, de poculo, & aliis. Convenit in origine cum صفح: quasi *planare*: unde omnes, quas profert Cl. *Golius*, notiones secundariæ emanarunt 318

طفق Propr. *Appactus fuit rei.* Convenit in Origine cum علق, غلق & Hebr. חואיל, ex יאל, vel ואל. 343

طل Hebr. טלל Propr. *Roravit:* unde טל *ros.* 417

طلق Aram. טלק Propr. *Laxavit & laxatus fuit.* Secundario *largitus est*, q. d. *laxavit manum* suam: item *soluto & hilari vultu* fuit q. d. *laxavit faciem* suam ne rugas ullas traheret: *temperatus* fuit *dies:* id est, *laxus & remissus:* item *repudiata* fuit *mulier*, q. d. *laxata* a *vinculo matrimonii*, & *soluta.* Aramæum טלק *abjecit*, q. d. *laxavit manum* suam. 349

طال Propr. *Longus* fuit. Secundario *benefecit* alteri: q. d. *longa manu* eum est *prosecutus.* 501

طايل *Part. prolixus; beneficium* &c. nota phrases امرئ غير طايل *vir, cui nil bonæ est frugis.* item ما هو بطايل *non est in prolixo*, de *nullius frugis*, & *vilissimo mortali.* Hujus fœmin.

طايلة notat *simultatem, inimicitiam*, longius tractam. Unde in *Versione Chrysost.* طايلة العذاب *perennis pœnarum duratio:* طايلة الموت *mortis potentia perennatura.* ibid. 502

ظ

ظل *Umbra.* ظل ظليل *umbra umbrosa:* epitheton emphasin addit. 424

ظهر الارض *Dorsum clypei*, figurate. ظهور الارض *dorsa terræ*, i. e. *loca celsa & eminentiora*, figuram præ-

præbent *ſecuritatis* & *terroris*. In Sacris eſt: דרך על במתי ארץ. 469. 582

ع

عبل *Torſio, contorſio funis, tori*; unde mox *craſſis brachiis præditus, toroſus.* جوجن عبل *thorax tortus, toroſus.* 372

عبا Propr. *Stipavit, conſtipavit.* Secundario *miſcuit; concinnavit odores*, q. d. *conſtipavit:* item *bene compoſuit merces*, q. d. *conſtipavit* inter ſe *ordine:* عبا Hebr. עבה ultima ו & י ejusdem quoque originis. VI. *parti alteri favit*, i. e. *ſtipavit partem, fovit. Deut.* XXXII: 33. 417. 418

عتاق *Generoſæ* aves. Plur. عتبق *antiquus; generoſus, nobilis, excellens.* 445

عجم Hebr. עגם. Hinc

اعجم *Mutus*, præ metu; quo deſignatur *ignavus opis promiſſor.* 511

عدن Hinc

معدن *Aurifodina.* لغط المعدن *ſpicilegium aurifodinæ*, pro *particulis auri quæ in fodina reperiuntur.* plur. معادن *mineræ pretioſæ* pro اصول الكريمة *radices nobiles.* 303. 477

عذر *Excuſavit.* XIII. *frequenter ſeſe excuſavit*; unde

عذور *Excuſator: moroſus, vehemens, promtus.* 553

عرب Hebr. ערב. Unde *ſpecies* aqctior per *Nun* ſive quadriliterum عربن *Arrham dedit.* 312

عرنين *Prominentia naſi, naſus; quicquid eminet, excellit; principes, proceres; dignitas, gloria.* Opponitur اجدع *mutilatum naſo.* 565. ſeq.

عـرض Hebr. ערץ Propr. *Vibravit:* IV. *avertit; averti vultum ab hac re*, i. e. *eam miſſam feci:* derivatum.

عـارض *præſ. partic.* abſolute invaluit pro *nube transverſa.* 316. 391

عـري Hebr. ערה *Nudus* fuit: videſis elegantes metaphoras. XII. *nudum ſe intulit*, i. e. *flagitia palam patravit* hinc

عريـان Hebr. ערין γυμνὴ τῇ κεφαλῇ *incedens*, impudenter & *nudato* quaſi *capite* ſe inferens. 319. 398

عـرا & عـراء *Nuda area.* 348

عـزم Propr. *Adſtrinxit.* Secundario *applicuit* ad *rem animum*, q. d. *firmiter adſtrinxit animum:* item *adjuravit*, q. d. *adſtrinxit* eum *jurejurando.* 359

عض علي باجذيه *Momordit ſuper genuinis ſuis*, i. e. rem patienter tolerat. 308

عـضـل Hebr. עצל Propr. *Implecti, intorqueri:* adhibetur in omni *moleſto* & *gravi negotio* &c. unde עצל *piger*, q. d. *torquens, diſtorquens* ſe, *moram nectens.* 385

عـظـم Hebr. עצם. 393

عـفـار & مـرخ *Frutices*, qui citiſſime ſcintillant & ignem excutiunt. Cum his comparantur, qui abundant liberalitate, ſtudio gloriæ. 479

عـفـي *Pabulatus eſt*, unde partic. fœm. I ſpec.

عافـيـة *Rapaces* feræ, aves, q. d. *pabulatrices.* 532

عـتـق Propr. *Fidit, rupit.* Secundario *contumax* fuit, q. d. *rupit, abrupit vincula neceſſitudinum.* Hinc

اعـتـق Compar. & ſuperl. *præfractior, præfractiſſimus.* 522. 524

عـقـب *Calcem tenuit.* 357

عـقـد

عقد Hebr. עקד *Nodavit* &c. *ligavit*, q. d. *nodos inne-xuit*; unde

عقدة *Nodus*, *vis* indolis & *patientia* in duris rebus: un-de lectiſſima formula: عقدته ما تحل *nodus ejus non ſolvitur*, h. e. *indomitus eſt*. Eſt is quem *Homerus* Ὄζον Ἄρηος *nodum Martis* vocitat. 419. *palmetum*, *locus arboribus conſitus*; *cœmete-rium*. 380. 560

عل Hebr. עלל *Secunda vice ſitim ſedavit*. Verbum transferri amat ad *gladios* & *haſtas*, quum *multum ſanguinis fundunt*, & *vulnera altiora infligunt*. Hinc تعلة. 351. 409. 531

علق Hebr. עלק origine convenit cum غلق. 342

علا Hebr. עלה *Altus fuit*: unde *ſpecies* auctior per *Nun*, ſive quadriliterum علون *titulo inſignivit*. 312

عار med. و *Cæcus fuit*, &c. unde

عورة *Apertum* ſimul & *cæcum latus*. 369

عوان Epitheton *belli* vehementioris; paſſim obvium: hujus origo. 528

عين Hebr. עין. 568

غ

غب *Finis*, *exitus*, *extremum*; pro *fæcibus* in poculo, quod quis propinaverat, *reſiduis*. Figura in Sa-cris quoque obvia. 442

غدر Hebr. עדר *Relinqui*, *retromanere*. Origo latet. 334

غذا Propr. *Fluxit ſingultatim*: eądem indoles radicis נגר apud Hebr. in Hiph. הניר על ידי חרב *ſingulta-tim ebullire* fecit *confoſſum* &c. 323

غـــر *Decepit, fefellit*, de *improviſo ſupervenit*: origo eſt abſtruſior. Vid. ſupra حجل. 406. 473

غـــرار Quaſi *obreptio fallens ſomni.* 407

غـــرا Hebr. גרה Propr. *Agglutinari:* per Metaphoram *mordicus affigi*, q. d. *agglutinari: conglutinare rixas.* 412

غـــزا Hebr. עזז & עזה *Fortis ac robuſtus fuit*, in bello *oppugnatum ivit hoſtem.* 427

غشم & غسم Proprietas ſita in *obſcuritate confuſa & compacta:* metonymice applicatur ad *vehementiam animi*, *cæco* velut *impetu ruentis* &c. 378

غواشم *Cameli*, qui veſano impetu ruunt, vel indomita ferocia feruntur per viam. ibid.

مغشم Notat, *virum veſano impetu ruentem; intrepidum;* talem quoque, qui infra لابس اللبل dicitur. 379

غضب *Vehementius iraſci*; hinc

غضبان *Famelicus*, *fame rabidus* leo. 320

غطاء *Velum*; figurat *pudorem gravem*, *mœrorem.* 493

غفر Hebr. גפר Propr. *Linere*, *illinere:* per metaphoram *condonare*, q. d. *tegere & illinire peccata:* עצי גפרית *arbores linimenti*, *reſinam fundentes:* & גפרית *ſulphur* a *linimento oleoſo*, *principio illo inflammabili.* 314

غفل. 526

تغمد *In vaginam corde abſorberi*, de aqua. 569

غلق Hebr. עלק Propr. *Appingi.* Secundario *longius abiit per terram*, q. d. *appactus eſt terræ* longius. Item *obſtrictum ceſſit creditori pignus*, q. d. *appactum* fuit. Grandi figura غلق رهنه *obiit*, *fato functus eſt*, q. d. *appactum hæſit pignus* ejus &c. Hebr. עלק

עלק, unde עלוקה *hirudo*, q. d. *appacta* ſanguinem ſugens *beſtiola*. 342. 343

غيث *Pluvia*. Gemmula eloquentiæ Arabicæ, non tantum *dona largiſſima* comparare *pluviæ* ſed ipſum quoque *donatorem*. 425. 426

غير Eſt patentiſſimi uſus. Quatenus negantis particula eſt, notat proprie *diverſitatem*: غير حكيم *inſipiens*, propr. *diverſitas ſapientis*, i. e. *longe alius quam ſapiens*. غير مثقل *diverſitas gravati*, i. e. *longe alius quam gravatus*. 379

ف

فتل Hebr. פתל Propr. *Torqueri: luctari*, q. d. *intorqueri*. 405

فتيل *Tortus funis*, *tortum filum*, *filamentum*, *filum*. ibid.

فحص Propr. *Eruit*. Secundario *feſtinavit* q. d. *celeri greſſu eruit terram*. *Scrutatus fuit*. *Verrit terram ad nidum faciendum*. *Anteriores dentes* infans *mobiles habuit*; figurate ab *eruendo*, & *nidulos ſulcando*, quales efficiunt *dentes decidui*. 482

فحل *Admiſſarius*, ejusque figurati uſus. 366

فدا Redemit lytro, ſacrificio interveniente. Formulæ elegantes. Hinc

مفدي *Partic. paſſ.* 2. *redemtus*, pro capite honoratiſſimo, quod omnes vel ſua vita a malis & miſeriis cupiant liberari. 326

فرج Propr. *Findi*, *diffindi*. Secundario *diſpellere mœrorem*, q. d. *diffindere curam* omnem &c. 336

فارس plur. فرسان *Eques*, ſpec. *qui ex equo pugnat*. 315

فرق

فـرق Hebr. פרק Propr. *Fregit, divulſit:* intranſitive *pavuit*, q. d. *fractus* & *infractus* fuit. Hinc مفرق *plur. fr.* مفارق *vertex capitis.* بيض مفارق *candentes vertices;* quid? 452. ſeqq.

فصع Propr. *Fregit elidendo* &c. ejusdem originis فصع & فضع: Hebr. פצע *ſauciavit*, q. d. *eliſit* & *infregit.* 357

فطع Convenit iu origine cum فضع, فصع &Hebr. פצע. 357

مفظع *Gravis & horrenda res*, q. d. *onere frangens, ſecans.* ibid.

فعي Hebr. פעה Convenit in origine cum فاع, ففي & فاغ *aperto & tumido ore flavit:* item *divulgavit rem*, q. d. *tumido ore proflavit:* in IV. *muſcoſos flores* protulit planta, q. d. *proflavit auram.* Alio flexu, *corrupta* fuit *palma*, q. d. *exhalavit* ſuum *ſuccum.* Item *pauper evaſit* e divite, q. d. *tumido ore flavit* præ *miſeria:* & alia mire variegata. Jeſ. XIV: 27. 420. 421

فاع Hebr. פועה *Præſ. part.* Propr. *tumido ore flans; iracundus.* Hujus *fœmin.* فاعية פועית *obtrectatrix*, quaſi *quæ calumnias tumido ore proflet.* فاغية & فاعية unam tenent ditionem: *flores muſcoſi cypri herbæ;* a flatu tumido. ibid.

فقد Hebr. פקד *Inſpexit, viſitavit, requiſivit.* 2. *recenſuit, luſtravit.* 3. *deſideravit*, non inventum: *requiſivit.* 4. *mandavit* reddendum, *commendavit;* quod *ſuo jure* nempe *requireret.* In VI. regnat uſus militaris, *inter ſe conflacceſcere*, i.e. *in mutua ope præſtanda deficere.* 508

فل Hebr. פלל Propr. *Secuit*, & quidem per *rimulas: judicavit*, q. d. *ſecuit rem, decidit.* Hinc

افل

فـــل *Crenis inciſus* gladius. Eſt *epitheton enſis* nunc *dedecus* nunc *decus* ferens. 429
فـــاه med. و *Ore extulit.* Unde
فـــوه plur. افـــواه *Os, oris, orificium. Ora mortium ridentium.* Celſiore cothurno. 323. 401
فـــاء IV. *Redire fecit, reduxit,* ſpeciatim *prædam.* Hinc
فـــيء *Præda,* quaſi *reditus;* inde & *tributum* notat. 492

ق

قـبـض Hebr. קבץ Propr. *Strinxit, adſtrinxit:* metaphorice *comprehendit,* q. d. *firmiter adſtrinxit.* 570
قـــد Propr. *Secuit* & quidem per *longum:* Hebr. קדקד *vertex;* qui in مقذ & قذ clariùs adhuc conſignatur. 550
قـــدم Hebr. קדם *Præceſſit: proceſſit* in aciem. II ſpecies aliquando *tranſitiva* aliquando ut V *intranſitiva* eſt. 509
مـقـدم *Infinit.* antiquus; & alia etiam. 579
قـــر Hebr. קרר *Friguit.* 424
قـريـع Magna figura dicitur قـريـع الـدهـر *Heros ſeculi:* de figura hac grandi *Arabum philologi* non idem ſciſcunt. Præferendum *Teblebii* judicium qui قـريـع الـدهـر dictum vult ab *admiſſario camelo,* ut ſit *admiſſarius ſeculi,* pro, *ſeculi unicus Heros.* 365. 366
قـــرم Hebr. קרם 1. *Incidit, inſecuit.* 2. *inciſura notavit, diſtinxit.* 3. ſpec. *inciſa nota diſtinxit admiſſarium. princeps evaſit.* 4. *manducare debilius* de puero, pullo. 5. *manducare vehementius, avidius,* de viris; *vehementer appetere.* 6. *proſcindere conviciis.*

8. *vi adegit*, *conſtrinxit*. 9. *vinxit*, *clauſit firmius*. hinc lucem fœneratur Ezech. xxxvii: 6. 593. ſeqq.

قسر in IV. *prævaluit*; unde hujus infinit.

اقسار *Potiri hoſtium*, *reportare victoriam*. 322

قسي derivat. قسي in phraſi قسي من البث denotat *cibum doloris* per formulam Proverbialem. Sic in Sacris לחם לחץ ומים לחץ *panis afflictionis* & *potus oppreſſionis*. 543

قسم Hebr. קסם *Sortilegio uti*. 511

قسي Hebr. קשה *Durus fuit*. III. *obduravit ſe*; *rem duram tractavit*. 363

قصيد *Poëma*, *carmen*. Phraſes, *poëma*, *carmen in hoſtes notis inſignire*; item: *carmina notis carentia*, vid. illuſtratas. 526. 527

قصير Nomen propr. *Katzyrus*, ſive *Kotzeirus*. Hujus hiſtoriam vid. 534

قضي & قضي Hebr. קצה Propr. *Secuit*. *Finivit*; de morte. קץ *finis*, q. d. *reſectio loci*, *ſpatii*. 565

قطب Hebr. קטב *Axis*. 476

قل Hebr. קלל Propr. *Levis fuit*. 2. *vilis fuit*: a *levitate* notiones *paucitatis* & *vilitatis*. X. *cupivit ſeſe levare avis*. 418. 447

قلة *Tenuitas*, *vilitas*. 462

قليل *Paucus*; *plenam* infert *negationem*; قليل التشكي *paucus conqueſtionis*, h. e. *plane non conquerens*. قليل غرار النوم *paucus obreptionis ſomni*, h. e. cui raro vel tenuiſſimus ſomnus obrepat. 396. 407. 409

قات

قات *Aluit* ſuos. يقتات لحمي *cibum ſibi ſumit carnem meam*; figurate, *me carpit vellicat, lacerat.* 592

قام med. ى IV. اقام *ſtare fecit.* اقام الحجة *ſtare fecit*, ſive *evicit demonſtrationem*, i. q. برهن. 312

ك

كاس الصراح med. *Hamz.* & ى, Hebr. כוס *Poculum vini meracioris*, pro *malo graviori.* Emblema in ſacris paſſim obvium. 319. Abſolute pro *morte*; *propinare alicui poculum*, h. e. *afficere gravi clade*, cæde; figuratio triſtiſſima in S. S. & ſcriptis Arabum obvia. Additur huic *poculo* non raro غب *finis, exitus, extremum*, quo *fæces reſiduæ* innuuntur. 441. 442

كبش *Aries* agminis, i. e. *Dux* ejus. 483

كدح Propr. *Scalpere, conſcalpere, corradere.* 2. *laniavit, momordit, fædavit.* cc ب 3. *ſtudium & laborem adhibuit.* 4. *victum quæſivit ſuis.* 373. 374

كدحة *Laniatio.* 373

كرم Hebr. כרם Propr. *Succoſus fuit.* כרם *vinea*, a *ſucco generoſo.* 503

كرام *Generoſi.* 311

كريم الشمايل *Omni virtutum indole & ſucco vigens, exuberansque.* 503

كره *Abhorruit, deteſtatus eſt.* Unde

كريهة *Part. pahyl.* proprie *horrendum, deteſtandum.* 2. *calamitas atrox*, ſpec. *bellum* horrendum, vehemens, vehementia. Impetus horrendus. 391. 392

كريهة يوم *Dies belli vehementioris.* ابن كريهة *filius belli horrendi.* ibid.

كري Hebr. כרה Propr. *Fodere*, *fodicare*. Secundario *propendere in ſomnum nutante capite*, νυστάζειν. 399

كري *Fodicatio ſomni*; plena phraſis eſt كري النوم. 400

كسا Hebr. כסה *Induere*, *veſtire*. 517

كشف *Detexit* velum, figur. Hinc

كاشف *Retector*, *diſcuſſor*. كاشف ضر *retector*, *diſcuſſor* noxæ. 493

كفة Aliis *laqueus*, *rete*; aliis *ſcrobicula* in qua *laqueus* vel *rete* nectitur. 505

كوكب Hebr. כוכב *Stella*; unde يوم ذو كواكب *dies in quo ſtellæ apparent*, figurat *calamitatem gravem*, *remque atrociorem*. Triplex adfertur hujus phraſeos interpretatio. 519. 521

كل Hebr. כלל Propr. *Complicuit*, *convolvit*. Secundario *hebeſcere viſu*, q. d. *complicari*; unde כל *univerſitas*, q. d. *complicatam* & *convolutam multitudinem*. 464

كل *Omnis*, pro كل واحد *quisque*. 408

كل الفتي *Omnis vir*; *univerſitas viri*, i. e. *qui omnium virorum locum unus implet*. 457

كليل Propr. *Complicatus*; 2. *hebes*, *obtuſus*, δυπλοθεὶς. 464

كلا Hebr. כלא Propr. *clauſit*, *arcuit*. 400

كلب Hebr. כלב. 412

كمي Propr. *Texit*, *operuit*: abſolute كمي *ſtrenuus*, q. d. *panoplia tectus*. 407

كنس Hebr. כנס Propr. *Contrahi in ſe*: *collegit*, q. d. *contraxit*. Hinc

مكنس *Plur. fr.* مكانس *latibulum*, pec. inter arbores. 411

كهل

كهل *Albicans*; item: *provectior ætate.* 462
كاهل *Interscapilium.* Elegantes formulas exhibet. 571
كاد med. ي & و Hebr. כאר Propr. *Excussit scintillas ex igniario silice* vel *ligno.* Hinc 2. *dolum struere.* 3. *concinnare, tractare rem.* 4. *liberaliter se & vitam impendere.* Honeste 5. *menstruis laboravit* mulier. 6. *vomuit*, denique *prope fuit.* 343
كاس Hebr. כוס. 442. vid. كاس med. *Hamz.*

ل

ل *Præpositio* emphasin addit. 394
لام & لم Hebr. לאם Propr: *Appingi. Compingi, conglutinari.* 2. *Concordare:* q. d. *mutua consensione compingi:* 3. *Avarum esse*, propr. *sordibus avaritiæ & illiberalitatis omnis concretum esse, iisque quasi agglutinari.* Hebr. לאם *Populus fœderatus*, q. d. *conglutinatio.* 458. 502
لم *Concordia, pax, fœderatio.* 503
لاي Hebr. לאה Propr. *Lentus fuit.* Unde
لاي *Tarditas; angustia;* Σκολιὰ, labor. 440
لبس Hebr. לבש. Hujus usus metaphoricos. 517. 535
لابس *Induens, qui induit vestem, indutus.* Notanda phrasis لابس الليل *induens noctem*, i. e. qui per densissimas tenebras noctis intrepidus pergit; sive nocti ita familiaris, ut eam pro veste habeat: talis qui supra مغشم dicebatur. 405
لبما Compos. ex ل emph. ب partic. & ما *quid, quod;* redditur: *Jane pro eo quod, Jane propterea quod, Jane postquam.* 436
لث *Rorari*, largo *rore conspergi* &c. 568
لحم in IV. الحم *Inseruit* subtemen. 593

لقط Hebr. לקט *Collegit rem humi abjectam:* hinc

لقيط *Masc. puer projectitius, ignoto patre & matre, de terra sublatus.* forma *fœmin.* لقيطة vir viliſſimus, *fœtus natusve mulieris. Mulier vilior, ſervilis conditionis*, q. d. *humo recollectum quid.*

لقاط & لقط Hebr. לקט *Spicilegium.* لقاط *ſpicæ, quæ falcem meſſoris effugiunt.* لقط المعدن *ſpicilegium aurifodinæ*, venuſte pro *particulis auri* quæ in fodina reperiuntur.

لقاطة & لقطة *Quidquid de humo legitur.* لاقطة الحصا avium *ingluvies*, propr. *collectrix glareæ.* Apparet hinc unde Hebr. ילקוט *pera* dicta ſit. 305

لقي IV. *Projecit.* Nota phraſin: القى بعاعه *projecit ſarcinas ſuas;* de *imbre effuſius pluente.* 569

لم Propr. *Volvit, convolvit.* IV. *collegit ſe, acceſſit, appropinquavit;* cum *niſu* & *difficultate.* 340. 343

لما Compoſ. ex لم & ما *nequaquam ſane.* Rarum & antiquum. Vid. ما.

لهبة *Magnis uſibus* auctum. 544

لاث med. ى & ي Hebr. לוש Propr. *Convolvit: depſuit:* q.d. *convolvit farinam, maſſam.* VIII. tardus fuit in opere: confuſum, perturbatum & involutum fuit negotium. 306. 426

لواث *Maſſa depſendo macerata.* لوثة *ſegnities, tarditas, languor, ſtultitia.* Comparat. *maſc.* الوث *flaccidus,* & *fœm.* لوثاء *tardus greſſu & lingua;* ſecundaria omnia a *maceratione.* 306

ليث Hebr. לוש *Leo convolutus & compactus.* ليث غضبان *Leo famelicus, fame rabidus.* 306. 320. 426 570

لـيـس Hebr. לֹא יש Particula contracta haud dubie ex لا ايس eſt proprie *ſubſtantiva*, negans *rei exiſtentiam*: unde

لـيـسـك *Neutiquam tu*; pro quo & لستَ inclinatum ac ſi verbum eſſet; & in *plurali* لـيـسـوا *non ſunt illi*; phraſis, quæ *debilitatem inopiamque* alicujus in re efficienda exprimit. 313

لـيـل *Nox.* لـيـل لايـل *nox noctoſa*: epitheton auget emphaſin لـيـلـة الـصـبـا nox *venti orientalis*, *ventoſa*, figur. 402. 548

م

م *Litera præformativa*, omnibus *infinitivis* ad legem antiquam addita, infert *converſionem*, & *quo te convertere*, i. e. *recipere*, queas. 579

مـــا Hebr. מה *Quidquid*; involvit *diriſſimos* & *fataliſſimos* caſuum. Adjicitur aliis *particulis* ad *emphaſin* denotandam, ut: لـمـا pro لـم *nequaquam ſane*. 354. 434. Redundat interdum, ſed cum emphaſi, reddendumque, *ſane*. 440. 434. 534

مـتـن *Lumbus.* مـتـن مـخـصـر *lumbus gracilis*, *gracilitate conſtrictus*. 372

مـجـد Hebr. מגד Propr. *Turgere*: unde virenti pabulo ſatiari: alio tropo, gloria præcellere, q. d. turgere præ aliis. IV. *Virenti pabulo ſatiavit* jumentum. Jungitur non raro cum شـرف: ambo, teſte *Ibn Aſſikkiti*, adhibentur in *gloria avita & patrita*. Similiter *Græci* ſuum κυδαίνειν & ὀγκᾶσθαι *turgere* & *intumeſcere primario* & *ſecundario* adhibent. 478. 542 ſeq.

مـجـد

مجد Hebr. מגד *Celsitudo gloriæ, præcellentia;* quæ habet *turgorem.* Similiter κῦδος & ὄγκος conveniunt in origine & usu secundario. Deut. xxxiii: 13. 478

ماجد Jungitur cum شريف. رجل سريف ماجد notat *virum, cujus patres avique gloria præcelluerunt.* 479

مخض Hebr. מחץ *Concussit utrem* aquam hauriens. Secundario *parturivit*, q. d. *concussit partitudine uterum:* altius *inflixit vulnus.* 412

امرء Hinc

امري *Vir.* امري السوء *Vir nequam,* & امري الصدق *vir justus* & *verax* opponuntur. امري غير طايل *vir cui nil bonæ frugis est, vilissimus mortalis.* 314. 500

مرخ vid. supra عفار.

مسي in IV. امسي *vespertinus evasit.* vid. hujus thematis usum supra sub صبح

مصع Propr. *Micuit.* Secundario, *commovit caudam*, q. d. *micuit cauda:* item *digladiatus* est: ita Latini *emicare* in *prælia; dimicare* &c. unde 408

مصع Propr. *Micans, emicans*, in *pugnam; pugnax, robustus* &c. 419

ماض pro ماضي *Secans; strenuitas intrepide per discrimina pergentis: gladius.* 431

مل Propr. *Coxit* sub *cineribus.* Secundario *tædio affectus est*, q. d. *curis excoctus* fuit. 327. 438

ملا Hebr. מלא Propr. *Distendi, farciendo oppilari.* Secundario *repleri.* Nota locutiones ملا عليه الارض *opplevit super ipso terram;* quod in *Alcor.* ضاقت عليه

عليه الارض angustata fuit super ipso terra: ملأ منه الارض *opplevit de eo terram.* 323. 504

ملك Hebr. מלך Propr. *Subegit massam:* Hebr. & Aram. *consulere, regnare.* 491

من Hebr. מנן Propr. *Secuit.* Secundario *exprobravit beneficium.* q. d. *resecuit.* 370

من Hebr. מן Præpos. elidens *Nun* more *Hebræo.* 435

منجنون & مجنون μάγγανον. μαγγανικὸν. *Rota aquaria.* 538

مني Hebr. מנה Propr. *Secuit:* per meton. *certa quantitate, certoque modo* aut *numero definivit:* מנה *numeravit*, q. d. secuit in partes; unde

منية *Mors*, q. d. *præfecta* atque *præfinita cuique portio. Fatum:* ἡ εἱμαρμένη, ἀπὸ τῦ μείρειν, unde *mors* quoque Latinis. 327. 401

ماء المزن *Aqua nubium*, i. e. *pluvia;* præbet figuram *divini originis & liberalitatis.* Rex *Almondirus* cognominatus ماء السماء *aqua cœlestis*, ob liberalitatem suam in egenos. 470

ن

نبا Hebr. נבה Propr. *Convexum* esse: secundario *incommoda* fuit *mansio*, q. d. *convexa & gibbosa:* unde נבו *montis* nomen a *convexitate.* 577

نجد in X. *ad auxilium vocare:* & passive *ad auxilium vocari.* 304. 312

نجذ I. *Vehementer momordit dentibus genuinis:* rosit, *carpsit dente maledico.* II. *subactum expertumque reddidit fortuna.* prop. *dentem genuinum dedit* fortuna, dentem illum *molarium extremum* qui ناجذ

dicitur. vid. ضرس. *Dente* illo *extremo molari* præditus dicitur is, quem *experimenta ſapientem reddidere.* 307. ſeq.

ناجذ i. q. ضرس العلم *Dens molaris pubertatis*, ſpeciatim *extremus* molarium; præbet figuram *ſapientiæ* ac *ſubacti judicii.*

قواطع نواجذ عصل *Genuini recurvi, ſciſſores, quos quis* adverſæ fortunæ *reſtringat.* 309. ſeqq.

تهللت النواجذ *Renideſcunt genuini*, dicuntur *ora mortium*, quæ *lato & læto rictu* imminent. ibid.

منجذ Apud *Gol. gnarus: confirmatus experientia: ſubactus rerum uſu*; proprie, *molaribus genuinis offirmatus, præditus.* ibid.

نحت Propr. *Raſit, deraſit.* 2. *conviciatus* eſt, q. d. *raſit, deraſit eum conviciis.* 498

نحا Hebr. נחה Propr. *Tetendit:* transfertur ad *ventum*, & *virum ſtrenuum*, inferentem ſe & intendentem *impetu nervoſiore:* נחה *duxit, deduxit*; q. d. *tenſa manu eum abduxit.* 399

منخر نخر Hebr. נחיר *Ronchus.* 367

نخير *Intenſio flatus, ronchus.* Et

منخر *Foramen naſi*; item: *extremitas, prominentia montis.* ibid.

ندب Hebr. נדב Propr. *Uvere, uvidulum manare:* VIII. reſpondet Hebr. התנדב *annuere vocanti*, i. e. *ultro ſe offerre, erogare, impendere ſe ſuaque.* Pſ. cx: 3. 309. ſeq.

ندب Hebr. נדיב *Agilis, alacer, promtus, liberalis, munificus, ingenuus*, q. d. *ſponte effuſus* in *omnem munificentiam* homo: equus *velox, acer, ultro in curſum effuſus*; item: *cicatrix depreſſior, in cute apa-*

parens, q. d. *dorſum uveſcens*; omnia ab *uvida fluxu*. 310

ندي *Madeſcere*, figur. Hinc

ندي الكفين *Madidus manuum*, oppoſitus يابس الجنبين *ſiccus laterum*, eſt periphraſis *viri munificentiſſimi*, cui manus profuſa liberalitate jugiter quaſi uveſcunt. 425

نرب Ejusdem originis cum ورب & راب quæ ſita eſt in *interiore concuſſione*, *quaſſatione*. Poſtrema radix راب Hebr. רוב & ריב. 592

نبرب Spec. *pejhel*, *confudit ſermonem*, *calumniatus eſt*, *delatorem egit*. ibid.

نبرب *Vir calumniæ*; vel abſtractum pro concreto, *calumnia*, pro *calumniatore*. ibid.

نزي Hebr. נזה Propr. *Salire*, *exſilire*: *ſpargi*. VI. *emicuerunt inter ſe*, *de gloria contendentes*. 462

نعمان *Nomanus*, filius *Almondari*, Rex *Hirenſium*; a ſuavitate morum ſic dictus. 538

نفس *Spiravit*: نفوس *animæ* pro *ſanguine vitali*: ita נפש 468. & *hauſtus*. 432

نكب deflexit; in II. *avertit*, pro, *repulit*, *refutavit*. 330

نمر Hebr. נמר *Maligniore indole fuit*. نمر *pardus*: Exod. XXIII: 21. 481

نهر Hebr. נהר *Fodit*, *fluereque fecit fluvium*. A *flumine* ad *lumen* perventum ſub נהר apud *Hebræos* & *Arabes*. Deriuatum

منهر adde *Golio*; *ſpatium amplum inter domus vici alicujus*, *in quod abjiciunt*, *quod everrunt*. 491

نهل *Primo hauſtu bibere*; & عل *altera vice haurire*: ſunt Hebrææ radices עלל & נהל. 351. 531

نهي *Nehja*; nomen *lacus* in tractu *Abſitarum*. 511

ناء Hebr. נוא. Origo forſan ſita in *vigore tenſo.* 335

ناب med. ى Hebr. נוב *Supervenit per vices.* VIII. انتاب *per vices eum cumulavit* fortuna, dives reditus. Pſ. LXII: 11. In *bonam* æque ac *malam partem* hocce verbum ſe præbet.
In *bonam:*

خير نايب *Copioſum, abundans bonum.* Et

نوبة i. q. دولة *Converſio lætior fortunæ: felicitas.*
In *malam* partem

نايبة *Part.* abſolute *caſus fortunæ;* cujus plur. fr. نوايب *incurrentia per vices.* plena phraſis

نوايب الدهر *Vices incurſantes fortunæ;* quo ſenſu & plur. *ſanus.* نايبات *frequentatur.* 311. 312. 422

ناخ Unde

مناخ *Cubitorium;* locus ubi cameli cubant. مناخ جعجع *cubitorium aſperum,* ubi *moles belli incumbit,* & ubi *ſub eadem procumbitur.* 437

ناري *Ignis* abſolute pro ناري الضيافة *igne hoſpitalitatis.* Emblema liberalitatis. 472

نام Hebr. נום *Dormitavit.* 386

نوي Hebr. נוה *Tendere: habitavit,* q. d. *tetendit ſibi habitaculum.* 397

و

و Partic. inſeparabilis; *quantumvis.* Nominibus præfixa regit *Genit.* & tunc ſignificat *& ſæpe, & plurimum,* conſtructio frequens apud Poëtas. 311. 430

واو *Etſi.* 519

وتر Hebr יתר. *Arcus* موتر *nervo vibrante* transfertur eleganter ad *vim bellicam*, omnemque *potentiam*: ita Gen. XLIX: 24. 600

وحشة *Feritas.* Oppositum تو انس *humanitas.* 402

ودع In II proprie *commendavit velut depositum, valedixit.* 343

ورث Hebr. ירש; unde تراث *hereditas.* 356

ورد Hebr. ירד vel ורד; unde

مورد Hebr. מורד *Descensus* in aquatorium: frequentatur in *suscipiendis & exsequendis gravioribus periculis*; oppositum مصدر. 371

وفي Hebr. יפה Propr. *Cumulavit.* Secundario *servavit pactum*, q. d. *cumulavit fidem datam.* יפה *pulchrum esse:* id est, *consummari, compleri suis numeris.* 570

وقع Hebr. יקע Propr. *Flixit, deflixit* cum *fragore.* 388

ولد Hebr. ילד; unde

تلاد *Vernacula, domi nata, & inveterata opulentia; opes avitæ.* 356

ولايا Plur. fr. ولبة propr. بردعة & حلس *quod ex panno coactili insternitur Jumento*, ut *mollius incumbant clitellæ: clitellæ; turbæ muliebres*, i. e. *molles & flaccidi*, ex genio Arabum qui *mollem & flaccidum* cum pulvillo clitellario comparant. 332

ومأ *Innuere.* 397

ومي ult. ي. Thema hoc *Golio* restituendum. Ejusdem est originis ac ومأ ult. *hamz. innuit, digitum intendit.* A themate hoc restituto analogice derivatur

وامية *Grave infortunium, periculum;*

مـومـا & مـومـاء *Locus omni periculo expositus, vastissimum desertum.* 397. 398
ونـي Hebr. יגה *Torpere inciso nervo.* 526
وهـن *Torpere.* 322

ه

هـبـل Propr. *Inflatus est* cum *turgore.* Secundario *orbata* fuit *filio mater*, q. d. *turgida anhelavit eum*; item: *victum comparavit suis*, q. d. *turfit anhelus* pro suis: Belg. zwoegen. alio iterum flexu *mentitus est*, q. d. *meras vanitates proflavit*; quod apud Job. xxi: 12. הבל הבל *vanescere vanitatem.* &c. &c. 382. 383

هـبـال Propr. *Anhelator;* Belg. zwoeger. ibid.

هـجـر Propr. *Abscidit, resecuit.* Secundario *reliquit, deseruit amicos*, q. d. *resecuit eos a se*; item: *deliravit*, q. d. *abscissa ratione vagatus* est. Diverso flexu *præcellere*, q. d. a *turba abscindi.* &c. II. *meridianum iter ingressus est.* 430. 580

هـجـيـر *Meridies fervens: abscissum* veluti *tempus*, quo nemo *prodire*, amicosve adire sustinet. 580

هـدم Hebr. הדם Propr. *Complanavit.* Secundario *diruit*, q. d. *complanavit*, quod Latinis est *solo æquare:* unde הדום *scabellum pedum*, q. d. *complanatio.* 356

هـدي Hebr. הרה Propr. *Tetendit.* &c. 394. 402

عـطـفـه هـز *Quatere latus alicujus:* insignis *formula*; *quatere gladium* bifariam exponi potest. 394. 401

هـفـا i. q. زل *Cæspitare*; de avibus quæ *fartis ventribus, cadavera transcendunt lapsante gressu.* 446

هـــل Propr. *Vibravit, ſplenduit.* Secundario *exſultavit*, q. d. *vibravit ſe:* Hebr. הלל *ſplenduit*; itemque *jactavit ſe* atque *vibravit.* 391. 402

هالـك *Mortuus*, a rad. هـلـك. 311

هـــم Hebr. המם *Liqueſcere, tabeſcere, intabeſcere rei; tabefacere.* 357. 397

مـهـم Partic. IV. abſolute pro *gravi & arduo negotio*, quod cura maceret & tabefaciat. ibid.

هـامـة *Bubo e capite mortui oriundus;* fœda hæc ſuperſtitio ut & auſpicium طـيـرة per Muhammedem abolevit. *Manes*, apud Poëtas. 558

هـــان Hebr. הון Propr. *Levis, facilis fuit:* hinc הון *ſubſtantia, opes*, q. d. *commodiorem facilioremque fortunam.* 331

هويـن Non comparet in Lexicis, quod ad formam eſt *diminut. compar. fœm.* هـونـي a *maſc.* اهـون levior: ſignificat fortunam commodiorem, q. d. *commodiuſculam.* ibid.

هـوي Hebr. הוה Propr. *Sidere:* cujus derivat هـوي eſt *cupiditas vaſta*, pro *molitionibus vaſtis*, in quibus *mens ſubſidit quaſi.* 340. 390. 397

ي

يبـس Hebr. יבש. Hinc

يـابـس الـجـنـبـيـن *Siccus laterum*, pro *arido jejuniis*, emaciato. 425

يـمـن Hebr. ימן. hinc derivatum.

يمان, يمني *Jemanenſis*; abſolute pro *gladio*, in *Jemana* ſive *Arabia felice* cuſus; quod genus laminarum prænobile. 429

يوم مظلم *Dies obſcuratus*, *obtenebratus*, pingit *res deſperatas* ac *conclamatas*. يوم حفاظ *dies prælii*, ubi jus cuique ſuum defenſandum. Poëtæ diei attribuuut, quod homini competit: يوم معور *dies nudum latus præbens*. يوم مرصد *dies inſidians*. يوم من اللهو هاضب *dies præ luſione ſtreperus*. 306. 369. 370. 522

INDEX HEBRAICUS.

א

אבי אבח 423
אור 516
אזר אזר 494
אזק אזק 336
אזנים 323
אם אים 405
אלה אלי 574
אלף אלף 330
אם אן 389
ארך ארך 395
אשל אשל 499
אתה אתי 386

ב

בוא באי 484
מבוא מבוא ibid.
בזא בזא 576
בזה ibid.
בזז בזז 423
בז בז ibid.
בוץ &
ביצה בצץ 337
ibid.

בלה בלי 329. 356
בל בלל 426. 441
בלק בלק 465
בעל 540
בצר בצר 364
ברא ברא 325. 384
בריא 384
ברד ברד 424
ברה ברא 325. 384
ברק ברק 431
בתק בתק בתך 401
בתוך ibid.

ג

גאל הדם 490
גד גדד 363
גדה גדי 426
גדי גדי ibid.
גדות ibid.
גדל גדל 390. 549
גדע גדע 566
גדר גדר 370
גדש גדש 566
גדיש 560
גוב גוב 430
גור גור 423

جـار גר 423
جـاش גוש 455
جـزا גזה 313
جـاز גזה ibid.
جـزم גזם 364. 524
جـلب גלב 332
جـلي גלה 337
جـل גלל 422. 449
جـن גנן 330
مجـن מגן 582
מגנח 330
غـفـر גפר 313
גפרית ibid.
غـرا חתגרה גרה 412

ד

دان דין & דן 320
درك דרך 399
دق דקק 423

ה

هـبل הבל 382
هـدي הדה 394
هـدم הרם 356
ההום ibid.
هـوي הוה 340. 390. 397
هـاو הון 331
هـل התהלל הלל 391
هـم המם 357. 359

ו

ولـد ולד 511

ז

ذو זה זו 450
زاد זוד 386
ذكـا זכה 424
ذكـر זכר 348
زق זקק 323
זקים ibid.

ח

حـبل חבל 505
حـبك חבק 381
حـبس חבש 511
خـذل חדל 503. 526
حـوي חוה 427
חוות ibid.
حـال חול 361. 366
حـاص חום 400
خـزي חזה 375
حـز חזז 542
خـطي & خـطأ חטא 446
خـطـر חטר 350

חיי

ו

הואיל יאל 343
יבש יבש 425
ימן ימן 511
ינה ונה 526
יפה ופי 571
יקע וקע הוקיע 388
יש יש 313
יתן איתן 600
יתר וקר ibid.

כ

כאס כאס כוס 442
כיד כאד 343
כוכב כוכב 519
כלא כלא 400
כלב כלב 412
כלל כל 464
כנם כנס 411
כסה כסא 517
כרה כרי 399
כרם כרם 503

ל

לא ליס לא יש 313
לאה לאי 440
לבש לבס 517. 535

חיי חיי 505
חיל חיל חבל 361. 366
חלב חלב 332
חלב חלב ibid.
חלל חלל 430
חל חל 440
חלץ חלץ חלס 341. 342
חלק חלק חלק 400
חמת חמה חמי 393
חמל חמל 462
חמר חמר 543
חצה חצי 387
חק חק 345
חרם חרם חרם 390
חרם ibid.
חרק חרק חרף 347. 399. 438
חרר חר 542
חשה חשי חשי 314
חתף חתף 467

ט

טלל טל 417
טל ibid.
טלק *Aram.* 349
טפח טפח טפח 317. 318
טפח & טופח 317
מטפחת 318
טען טען 323

لاث לוש	306. 426
لبث ליש	320. 426. 570
لقط לקט	305

מ

مجد מגד	478
مجد מגד	ibid.
ما מה	354. 355
مخض מחץ	413
ملا מלא	323. 504
ملك מלך	491
مني מנה	327. 401
من מנן	370
من מן	435
שתי שוא	314

נ

נא	335
نبا נבה	577
נבו	ibid.
הגיר נגר	323
ندب התנדב נדב	310
ندب נדיב	ibid.
نهل נהל	351. 531
نهر נהר	491
منهر מנהרה	ibid.
ناء נוא	335
הניא	ibid.
תנואה	ibid.
ناب נוב	312
תנובה	ibid.
نوي נוה	397
نام נום	386
نزي נזה	388. 462
نحا נחה	399
نخر נחיר	367
نمر נמר	481
סיר נפוח	455
نفس נפש	468

ס

سلع סלע	416
סמר	353
מַסְמֵר מִסְמָר	ibid.
سفي ספה	557
شفر & سفر ספר	581

ע

عبا & عبأ עבה	417
עבית	ibid.
عجم עגם	511
غدر עדר	334
غزا עזז עזה	427
عين עין	568
علا עלה	312
عل עלל	351. 531
עוללי טפחים	318

עלק

עלק עלק 342. 343
עם נרבות 311
עצי גפר 314
עצם עצם 393
עקד עקד 380. 410
ערב ערב 312
ערה ערה 319. 348. 398
ערוער 319
עצל עצל 385
ערץ ערץ 391

פ

פוע פוע 420
פלל פלל 429
פעה פעה 420. 421
פצע פצע 573
פקד פקד 508
פרק פרק 346
פתל פתל 405

צ

צאל צאל 351
צבוע צבוע 442
צוק צוק 564
צחק צחק 401
צלה צלה 329
צמם צמם 338

צעד צעד 340
צפח צפח 317. 411
צפיחית 319
צפר צפר 375
צפור ibid.
צקל צקל 337
צקלון ibid.
צריח 319
צרח צרח צרח 320. 511
צרע צרע 335
צרוע ibid.

ק

קבץ קבץ 570
קדד קדד 550
קדם קדם 509
קטב קטב 476
קלל קלל 418
קסם קסם 511
קצה קצי קצה 565
קרם קרם 593. 597
קרר קרר 424
קשה קשי 363

ר

רדה רדי 549
רוב רוב רב 592

רוע 406
רכב 340
רמה קשת 362
רשש 579

ש

שבב 380. 461
שביב & שבבים ibid.
שבך 403
שד שורך 320
שוא Origo latet. שוא 314
שטה 426
שכן 541
משכן ibid.
שמה 461
שמל 503
שם שמם 420
שמש שמש 424
שנה שני 394
שפך שפה 413
שפיפון ibid.
שפר שפר 581
אשפר ibid.
שקד שקד שקד 560
שקה שקי 441. 448
שקל שקל 379
שרא *Aram.* 431
שרה שרי 340
שרה pro שר ibid.
שרע שרע 333
שרוע ibid.
שרף שרף 479
שרר שר 369. 391
שרירים 391
שתים ex שנתים 333

ת

תקף תקף 351

INDEX GRÆCUS.

Βοηθεῖν, *opem cum clamore bellico præstare.* 320

Γελασῖνοι, *dentes risores.* 307. 308

Γυμνῇ τῇ κεφαλῇ incedere, i. e. *impudenter se gerere, flagitia palam patrare.* 319

Δαιμονίασις obsessio Dæmonis. 330

Δεινὸς *formidabilis; qui longe lateque terrorem sui sparsit: solers, callidus, vafer, in omni re excellens, percellens admiratione.* 406

Διπλόειν, propr. *Complicare; hebetem, obtusum reddere* Διπλωθεὶς, *complicatus; hebes, obtusus. Enses* ἐδιπλοῦντο *complicabantur*, i. e. *obtusi fiebant.* Plut. in Cam. 464

Εἱμαρμένη, ἡ, *Præsecta, præfinita portio, mors, fatum:* ἀπὸ τοῦ μείρειν, *secare;* mox, *certa quantitate, certoque modo definire:* præt. med. μέμορα, ἔμμορα unde μόρος & Latin. *mors;* plane uti apud *Arabes* ﻗﺴﻢ, *mors* a ﻗﺴﻢ *secuit;* meton. *certa quantitate definivit.* 327

Ἐπιμίσγεσθαι, *immiscere se rebus, hominibus;* mox, *commercium habere cum hominibus, familiarius experiri.* Ἡ μίσγεσθαι similis ratio. 373

Ἦλος, *clavus ferreus;*

Ἠλόω, *clavis figo.* 353

Κῦδος & ὄγκος, *tumor;* in *origine* & usibus secundariis conveniunt: par ratio

Κυδαίνειν & ὀγκᾶσθαι, *turgere, intumescere gloria nobilitatis.* 479

Κύπλειν, *clinare.* 423

Λειῆν, *lævigare*, i. e. *dedolare fuste, delumbare aliquem.* 337

Μάγγανον, *machinamentum*, unde Arabes formarunt suum ﻣﻐﻨﻰ, rota aquaria. 538

Μείρειν, vide εἱμαρμένη.

Μίσγεσθαι, vide ἐπιμίσγεσθαι.

Μόρος, *portio, mors.* vide εἱμαρμένη.

Ὄγκος, vide κῦδος.
Ὄγκοῦσθαι, vide κυδαίνειν.
Ὄζος Ἄρηος, *nodus Martis*, apud Homerum: talem Arabes depingunt عقدته ما تحل *nodus ejus non solvitur*, h. e. *indomitus est*, *ejus vim nihil retundit*. 419
Πλάξ, πλακος; πλακοεὶς, πλακοεντος, πλακοῦντος: unde Latinorum *placunta* apud Antiquiores; mox, *placenta*. 317
Πτοεῖν, *terrere*, *consternare*, pro, *vehementi admiratione adficere*. 406
Ῥάκος, *vestis lacera*, *laceramentum*; Σώματος μεγα ῥάκος, apud *Æschyl.* in *prom.* figurate pro *corpore emaciato & enecto*. 441
Στρέφειν, *vertere*, *verti*. 361
Στείβειν, infert *congestionem stipatam*. 309
Σύρειν, trahere συρφετὸν, *turbam & tumultum concitare*; *ex omni parte cum tumultu confluere*. 332
Σφαδάζειν, Atticis, *exultare*: in aliis *Dialectis*, *gravissime irasci*, *indignari*; quin ταραττεσθαι ὑπὸ τραύματος ζεόντος, *sub vulnere bulliente conflictari*. Pro varietate Dialectorum, varius quoque est vocabulorum usus. Exempla vid. 423
Φάραγξ via inter montes. 416
Φιμοῦσθαι, ad *altum silentium* gravissime transfertur, cum velut *obstipato & offarcto ore obticetur*. Ps. CVII: 29. Marc. IV: 39. 315
Φρίσσειν, Φρίττειν, *horrere*, *horripilare*. 353
Φυρᾶν, *macerare affuso humore*: αἵματι φύρειν, *sanguine macerare & fœdare*, apud *Homerum* est, *gravi cæde sternere*. 426

IN-

INDEX LATINUS.

Ablativus absolutus Latinorum apud *Arabes* per *accusativum* exprimitur. 354

Adscensus difficilis, *allegorice* pro *invicta & inviolabili dignitate.* 465

Alablako, nomen *arcis*, sitæ inter *Hisjazam & Syriam* prope *Taima.* ibid.

Algezira; titulo *sedis belli sacri* nobilitatur. 306

Almondirus *Rex*, cognomine *aqua cœlestis*, ob *liberalitatem.* 470

Alpherdo, sive

Alpharad, titulus arcis *Alablako.* 465

Amri Ibn Hind, *Rex Arabiæ*, cognomine *Moharrik*, vel, *Mohrik*, i. e. *Combustor.* Aliud hujus cognomen. 513. 515

Appendere, i. e. *repensare vices nobis appensas, par referre.* 320

Ara; *vel ad aras usque*, μέχρι βωμῶν. 553

Arabum vetustus mos carmina sua propagandi. Sibi interdicebant vinum, emundationem corporis, tonsuram capilli, aliaque id genus, donec talionem essent assecuti. 439

Avertere vultum ab aliqua re, i. e. *eam missam facere.* 316

Bellatores formidolosi comparantur cum *serpente veneno madente.* 319—322

Bonum, copiosum, abundans. 311

Camelus admissarius, pro *principe Eruditorum, Poëtarum, Bellatorum.* 366

Capulus ensis; hujus circumscriptio. 338

Chindiph, Tribus Modaritarum. 526

Cicatrix depressior, in cute apparens. 311

Combustor: cognomen *Amri Ibn Hind* Arabiæ regis; item regis Amriolkais *Ibn Amri.* 514. seq.

Conversio lætior fortunæ. 311

Darigia ضـــارج nomen *lacus* in tractu *Absitarum.* 511

Decrepuisse vitam, dicebant *Latini*, cum jam cum *crepitu*, instar *lucernæ*, extingui videretur. Similem phrasin adhibent *Arabes*, loquentes de homine *annoso.* 411

Defensor *ad omnia sufficiens* & aliorum *vices pensans.* 313

Dens *pubertatis.* Dentes *risores*, *sapientiæ.* *Dentes genuinos alicui monstrare*, h. e. *infestius cum aliquo velle agere.* 307. 308

Dialectus Hisjazæ abjicit *affirmantem Nun.* 501. Pro Dialectorum varietate varius quoque est vocum usus. 423. Sibi mutuam lucem ferunt. 310

Direptionem sparsim diffundere. 315

Dives reditus. 312

Dorsum *uvidum*, *uvescens*, *subtillum*, pro *cicatricoso*, apud *Latinos.* 311

Emicare, dimicare, apud *Latinos.* 408

Enallage, *inversio*, figura Grammatica. 528

Eques, spec. *qui pugnat ex equo.* 315

Evincere demonstrationem. 342

Facies *aversa*, conniventiæ; facies *expansa*, indulgentiæ, favoris, gratiæ signum. *Monstravit mihi faciem expansam*, i. e. *me sui compotem fecit.* 316. 317

Genuinum (dentem) alicui infringere; *Horatianum* est, pro *carpere*, *radere dente maledico*, *maledicere alicui.* (quam figuram *Arabes* sub ضـــرس frequentant.) *mordere super genuinis suis*, i. e. *rem patienter tolerare.* Genuini *recurvi*, *scissores*, quos quis *adversæ fortunæ* restringat. *Genuini renidescunt*, i. e. *læto ac lato rictu imminent.* 308. 309

Incurrentia per vices. 311

Inedia & macilentia inter *heroicas laudes* & *virtutes* reputabantur. 409

In-

Infinitiva omnia (apud Hebr. & Arab.) olim formari potuerunt per ם *præformantem*; quod in Dialecto *Aramæa* ubique dilucet. Formæ *infinitivæ* vicariæ sæpe sunt, aliæque aliarum stationes suscipiunt. 510

Kais, قيس, nomen Tribus *Modaritarum*. 526

Leo convolutus, compactus; famelicus; præbet figuram *terroris* ac *granditatis*. 320. 321

Meticulosus; aculeatum in talem dictum. 314.

Miles devotissimus, & extrema quæque subire paratus. 310

Moharrik, *Mohrik*. vid. Amri Ibn Hind.

Mordere super genuinis suis, vid. *genuini*.

Mors a μόρος, quod a μείρω, quod vide.

Necessitudo, *vox collect.* apud *Latinos* æque ac *Arabes*, nunc *unum* nunc *plures necessarios* complectitur pro serie. 347

Nehja, نهي, nomen *lacus* in tractu *Absitarum*. 511

Nomanus, filius *Almondiri*, Rex *Hirensium*; regnavit *Muhammede* adhuc juvene. 538. vid. quoque *Monum. Vet. Arabiæ*. p. 11. seq.

Nomina *appellativa* & *propria* repetuntur loco *pronominum*, ad designandam granditatem & terrorem. 321

Nox attonita: *nox dormitat flaccidi*, per enallagen, poëtis familiarissima: tribuitur *actio* nocti, quoniam in eam incidit. Similis ratio apud *Latinos*, uti Virgilianum illud Æneid. 8: 94. 385. 386

Nudus, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ incedens; *impudens*: nudum se inferre, i. e. *flagitia palam patrare*. 319

Ocliferia. 346

Olla, ahenum, bulliens, emblema præbent *vigoris ardorisque bellici*. 455

Ora mortium quæ rident, & quorum renidescunt genuini. 309
Orificium utris marsupiive, præbet figuram vulneris. 323

Palla lata, late superfusa corpori, q. d. *complanatorium amictum.* 318
Palma, i. e. manus *plana & pansa.* 317
Palmus, *mensura* manus *pansæ.* ibid.
Paludamenta, vide Vestis.
Partes pulchræ fœminæ, i. e. *oculi*, *pectus*, *suræ.* Has adspexisse viris piaculum. 483
Pensare, retribuere quasi secta ac præcisa portione. 313
Placenta, a Gr. πλαξ, quod vide.
Planare, strpken. 317
Plenus ad redundantiam, strpkend vol. 318
Poculum vini meracioris, pro *malo graviori.* 319
Poëtæ Arabes augent vocem in *fine* ac *medio* aut *consonante* aut *vocali* metri causa. 306. 307. Per Enallagen tempori tribuunt quod homini competit. 385. Abjiciunt *Nun duale* ob metrum. 379
Populus sponte semet offerens, erogans, impendens Messiæ. 311
Probatio evidens. 312
Proventus annuis vicibus recurrens. ibid.

Quatere oculus, apud *Latinos* æque ac *Arabes* est, *eos specie jucunda commovere.* 347

Radices montis altissime jactæ & depactæ; allegorice pro *antiquissimæ familiæ inconcussa firmitate.* 465

Saccare, pro, colare, percolare. 323
Sagum pingit *militem.* 459
Semicinctium pingit *servum.* ibid.
Sessor cameli, i. e. qui *pugnat ex camelo.* 315
Silentium altum. ibid.

Subſtillum, uvidum, pro *cicatricoſo* apud *Arabes* æque ac *Latinos*. 311

Talus firmus, *infirmus*, proverbii quid redolet apud *Arabes* æque ac *Latinos*. 388

Tempus. *Tempori* ſæpe ac ſi ipſum *agens* eſſet, ſi ſit *activa*, vel *patiens*, ſi ſit *paſſiva* poteſtas, attribuitur quod homini competit. 370. 385

Textura Davidis. 516

Tobbai, cognomen antiquorum Regum *Arabiæ felicis*, e ſtirpe *Joctanidarum*. 537

Toga pingit *civem*. 459

Uberare, i. e. *fluere lacrymis*, *laudibus*. 311

Veſtis, pro *conditione* ac *fortuna* hominis uti apud *Latinos paludamenta*, *togæ*, *prætextæ*, figuram præbent *dignitatum eminentium*. 459

Vices incurſantes fortunæ. 311

Vinum meracius; emblema *mali gravioris*; in Sacris ſæpius obvium. 319

Uvere, uveſcere, uvidule manare. 309

Uvidum, vid. *Subſtillum*.

Zemzem, زمزم nomen *putei Meccani*, profani, promiſcuique juris, unde potaturus nemo arcetur. 440

INDEX
LOCORUM
SACRÆ SCRIPTURÆ.

Litera p *indicat Præfationem.*

GEN. VI: 5. pag. 350
——— VIII: 21. *ibid.*
——— XLIX: 24. 600
EXOD. XV: 6. p 35
——— XXIII: 21. 481
LEVIT. XXI: 18. 333
——— XXII: 23. *ibid.*
DEUT. I: 5. p 10
——— XXXII: 21. 431
——— ——— 32. 33. 418
——— XXXIII: 13. 478
JOS. XVII: 15. 18. 384
JUD. VI: 2. 491
1 REG. XIV: 23. 418
JOB. V: 26. 568
——— VII: 17. 549
——— XI: 15. 493
——— XIII: 13. 355
——— XVIII: 19. 424
——— XIX: 15. 424
——— ——— 22. 592
——— XX: 25. 431
——— XXI: 32. 33. 556. 560. 568
——— XXVI: 13. 581
——— XXVII: 12. 383
——— XXXIII: 21. 413
PSALM. LXII: 11. 312
——— LXXI: 6. 313
——— LXXV: 9. 442
——— ——— 11. 566
——— LXXVIII: 57. 362
——— LXXXIX: 36. 389
PSALM CVII: 29. 315
——— CX: 3. 311
——— CXV: 7. 531
——— CXXVII: 4. 5. 436
PROV. V; 14. 401
——— IX: 13. 355
JES. XIV: 27. 422
——— XXV: 4. 424
——— XL: 26. 334
——— XLII: 13. 319
——— ——— 14. 420. 421
——— XLVIII: 13. 317
——— LVII: 2. 484
——— LIX: 15. 334
JER. I: 14. 455
——— II: 21. p 3
——— XII: 9. 442
——— XXIII: 4. 508
THREN. I: 20. 543
——— II: 20. 22. 318
——— III: 65. 330
EZECH. XXI: 19. vel 24. 384
——— XXIII: 47. *ibid.*
——— XXXIV: 13. 470
——— XXXIX: 17. 442
HOS. IV: 14. p 39
——— VIII: 6, 380
——— XIV: 7. 8. 349
AMOS VIII: 9. 522
ZEPH. I: 14. 319
MARC. IV: 39. 315
APOC. XIX: 17. 442

IN-

INDEX
LOCORUM
ALCORANI
ET ALIORUM
SCRIPTORUM.

Sura V: 17.	412
—— X: 67. 73.	389
—— XVII: 83.	345
—— XVIII: 11.	387
—— XIX: 33.	502
—— XXI: 18.	345
—— XXXIX: 39.	493
—— XLIII: 49.	494
—— XLIV: 10. 11.	ibid.
—— L: 20.	493
—— LIII: 57.	494
—— LXXVII: 9.	336
—— LXXXIV: 6.	374
—— XCII: 15.	502
Arabsjad *in vit. Tim.*	393
Gell. I: 3.	553
Hiſtor. Salad. per Iſpahan.	393
Hiſtor. Tamerlanis.	418. 475
Juven. VII: 207.	556
Perſ. Sat. I.	ibid.
Plut. *in Cam.*	464
Virgil. Æneid. VIII. 94.	386

COR-

CORRIGENDA.

p. 14. *lin.* 1. lege اَلـلّـٰـهِ || ibid. *lin.* 5. lege demisit ||

p. 90. *lin.* ult. طَطْفَعَفْ || p. 27. *lin. penult.* lege يُؤْمِنُ ||

p. 30. *lin.* 10. lege يَغْزِي || p. 40. *lin.* 1. تَمَنَّيْ ||

p. 57. *lin.* 11. lege يَنْعِمُ || p. 61. *lin.* 2. lege اِذَنْ ||

p. 81. *lin.* 8. lege اِقْمَطْرِرْ || p. 87. *lin.* 2. lege يَضْرِبُ ||

ibid. *lin.* 15. lege يِبِجَلْ || p. 99. *lin.* 3. lege يَسْتَقْبِلُ ||

p. 102. *lin.* 11. lege نُغْزِي || p. 134. *lin.* 3. lege فَرَسِيٌّ ||

p. 165. *lin.* 7. lege, triptotis || p. 176. *lin.* 7. lege أُلَاءُ ||
p. 229. *lin.* 11. lege, quem || p. 271. *lin.* 3. lege, in vase ||
p. 528. in textu *lin.* 2. lege اشعالها || p. 584. *lin.* 7. lege
أَهْجَرَ || In Indice Arab. *lit.* ح voce quinta l. انف ||
lit. ض lege ضاق || *lit.* ز restitue ultimas literas vocabuli زهل quæ prelo elapsæ videntur. || *lit.* ك
voce كاد lege כיד. Omissa & leviora alia, ipse
B. L. corrigat rogamus.
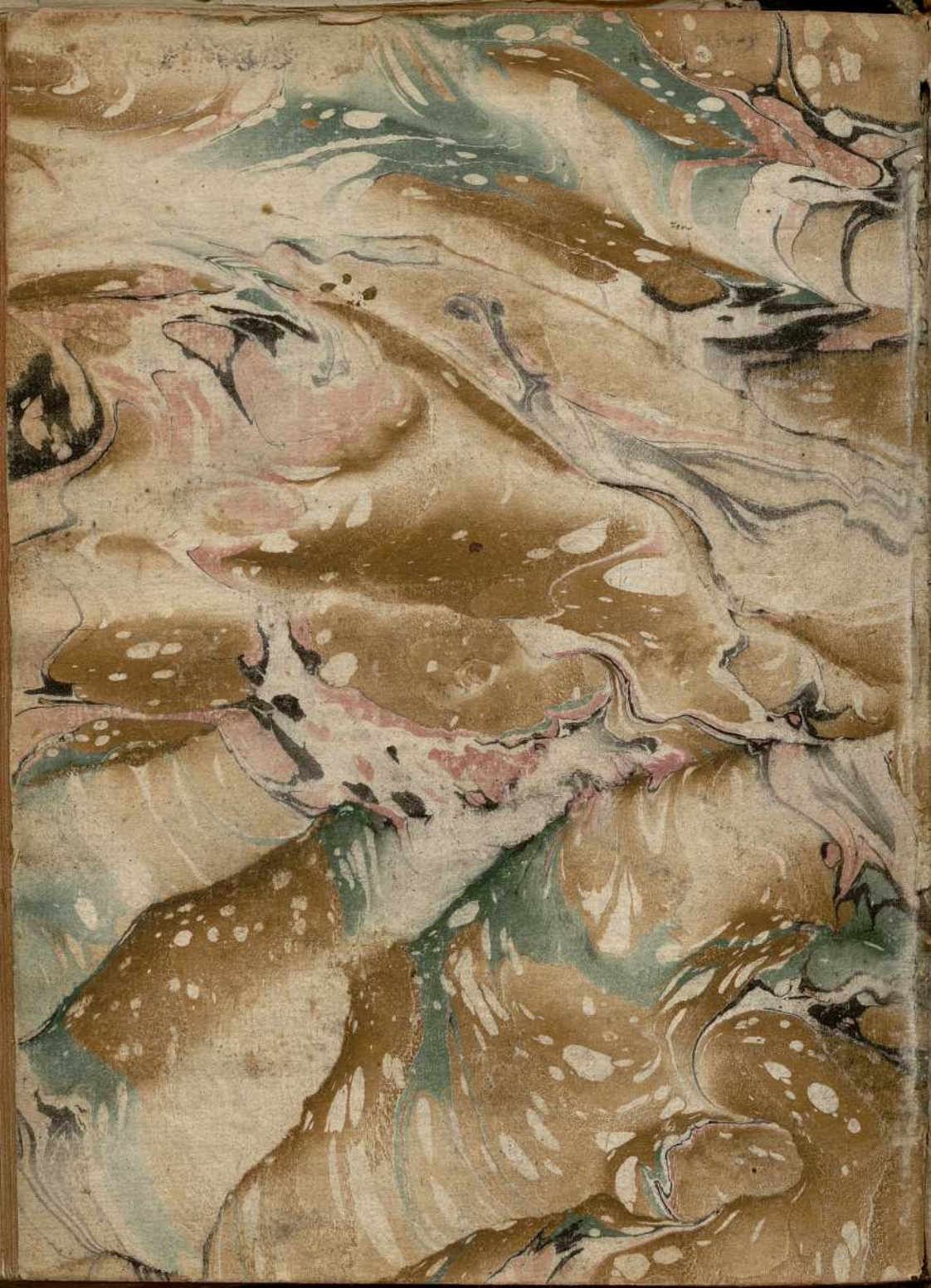
BIBLIOTECA DE LA
FACULTAD DE LETRAS
— DE —
GRANADA